



# **Receptarum sententiarum, siue communium opinionum et conclusionum iureconsultorum, centuriae octo**

<https://hdl.handle.net/1874/433628>

# RECEPTARVM

SENTENTIARVM, SIVE  
COMMVNIVM OPINIONVM  
ET CONCLVSIONVM IV-  
reconsultorum,

CENTVRIÆ OCTO,

PER CLARISSIMVM IVRECONSULT. D.  
LAVRENTIVM KIRCHOVIVM, ROSTOCHIENSEM, V.I.D.  
*Et ibidem in Academia Professore Codicis publicum, ordine Al-  
phabetico sedulo collecta, & nunc recens in gratiam  
Iuris Studiosorum edita.*



Cum Gratia & Priuilegio Cæsareo.  
FRANCOVRTI AD MOENVM,  
M. D. LXXVI.



RECEPTARVM

SENTENTIARVM SIVE

COMMVNIVM OPINIONVM

ET CONCLUSIONVM IN

medicinis

GENITVRIA OCTO

CLARISSIMVM IURCONSVLTVS D.

FRANCISCVS DE WOEYLVS

PHYSICVS ET CHIRVRGVS

IN VNIERSITATE

ALMA MATERIE



Curia & Principio Curiae

FRANCISCVS DE WOEYLVS

M. D. LXXVI



ILLVSTRISSIMO PRIN-  
CIPi AC DOMINO, DOMINO  
ERICO, BRVNSVIGENSIVM AC LVNE-  
BVRGENSIVM DVCI, &c. DOMINO

*suo Clementissimo.*



ILLVSTRISsIME Princeps, domine clemen-  
tissime, Cùm altero ab hinc anno Celsi-  
tudo tua mecum ageret, vt ipsi in patro-  
cinijs, cognitionibus ac decisionibus  
causarum in suo Dicasterio controuersia-  
rum, vnà cum alijs Iureconsultis clarissi-  
mis, quos C. T. permultos in Aula sua fo-  
uet, meum quoq; studium dicarem, me-  
mini C. T. inter cætera grauitè dicere,

me gratiosum Consiliarium fore, si corruptiones ac sordes,  
quas antea in suo Ducatu nimis vsitatas fuisse animaduertisset,  
extremè vitarem. Magnifica certè ea vox erat, & Principe pro-  
uidentiſſimo dignissima, quam etiam adeò tum probabam, vt  
C. T. faciliùs operas meas ad annos aliquot pollicerer. Intelli-  
gebam enim ex eadem C. T. in subditos iusticiam, bonitatem  
& clementiam, vtpote quæ in hoc summa diligentia & vigi-  
lantia incumbat, vt in Ducatu suo iudicia sine *προσωποληψία* seu per-  
sonarum acceptione, & *δωροφαγία* quoque seu munerum cupidine  
exerceantur, & sententiæ à præfectis eorum vtraq; parte audi-  
ta, & causæ veritate accuratè ac exploratè cognita, liberè, synce-  
rè & candidè iuxta Legū præscripta honestè pronuncientur, ex  
quo Dei omnipotētis iusticia & bonitas in iudicijs agnoscat, pax publi-  
ca in societate Ciuili conseruetur. Videbatur autem T. C. ex-  
emplum pientissimi principis Iosaphat in hoc imitari, cuius  
verba grauissima, quibus suos Iudices alloquitur, ex Sacris lite-  
ris nota sunt. Nam videte, inquit, quid faciatis: Non enim ho-  
minis exercetis iudicium, sed Domini, & quodcunq; iudicaue-  
ritis, in vos redundabit. Sit timor Domini vobiscum, & cum  
diligentia cuncta facite. Non est enim apud Deum nostrum  
iniquitas, nec cupido munerum. Quamobrem etiam illam C.  
T. admonitionem apud alios C. T. consiliarios prædicabam,  
eosque ad monebam, vt eandem in iudicijs repurgatis summa  
cum animi intentione ac sedulitate mecum sequerentur. Scire  
enim nos, nihil Reipub. vtilius, nihil honestius, nihilq; magis  
dignum esse, quam ita in iudicijs versari, vt qui ius reddimus, &



EPISTOLA

a. l. obseruand.  
 19. de offi. praesi.  
 b. c. iudicet. 3.  
 9. 7. c. quatuor.  
 11. 9. 3.  
 c. Cicero in O-  
 rat. pro Cecin-  
 d. c. in iudicijs.  
 de reg. iu. in 6.  
 e. Zach. cap. 7.  
 f. Iusticia. 10.  
 de iust. & iur.  
 g. Deut. cap. 1.  
 h. nouit. §. cate-  
 rium. de iudic.  
 b. l. aduocati.  
 14. C. de aduo-  
 du. iudicior.  
 6. l. 1. de iust. &  
 iur.  
 k. §. discipuli.  
 in const. om.  
 ff. praesixa.

ambigua fata causarum dirimimus, in adeundo nos faciles  
 praebemus, in cognoscendo neque excandescamus aduersus  
 eos, quos malos putamus, neque precibus calamitosorum inla-  
 chrymemur, <sup>a</sup>ira, odio, aut amicitia non moueamur, <sup>b</sup>potentia  
 non frangamur, gratia non inflectamur, pecunia non cor-  
 rumpamur, <sup>c</sup>in iudicijs personarum acceptionem non habea-  
 mus, <sup>d</sup>viduam, pupillum, aduenam & pauperem non calumnic-  
 mur, <sup>e</sup>sed unicuique suum tribuamus, <sup>f</sup>ita magnum sicut par-  
 uum iudicemus, <sup>g</sup>laborantium spem, vitam ac posteros defen-  
 damus, <sup>h</sup>ac ut rem ad pauca redigam, ita totam in gubernatione  
 Politica instituamus vitam, ut iusticiam cum pietate & timore  
 Dei coniunctam colamus, boni & aequi rationem habeamus,  
 aequum ab iniquo separemus, licitum ab illicito discernamus,  
 bonos non solum metu poenarum, verum etiam praemiorum  
 quoque exhortatione efficiamus, <sup>i</sup>ac nos iusticiae satellites & iu-  
 dicio-  
 rum optimos tam athletas quam gubernatores in omni  
 loco comprobemus. & Quamobrem etiam in proximis consul-  
 tationibus ac variarum causarum & multiplicium negotio-  
 rum cognitionibus & decisionibus, quae legitima, iusta, & legi-  
 bus comprobata erant, (absit verbis arrogantia) respondimus,  
 subditis C. T. pariter summis infimisque ius incorruptum reddi-  
 dimus, sententias ex fundamentis Iuris desumptas sine perso-  
 narum respectu, fordibus, turpitudine & muneribus tulimus,  
 ac denique mea quidem & aliorum sententia, nihil praetermi-  
 simus, quod in talium causarum multis annis agitatarum, dif-  
 ficultate & perplexitate requiri posset. Quod si deinceps quo-  
 que similiter in administranda iusticia officio nostro funga-  
 mur, nullum spero futurum, qui nos iuste reprehendat. Sane  
 quantum in me erit, inque hac naturae corruptae imbecillitate  
 praestari poterit, & Iosaphat & C. T. admonitionem omni con-  
 tentione, studio, & diligentia sequi decreui, & iam pridem ni-  
 hil prius, nihil antiquius, nihilque magis exoptandum sum ar-  
 bitratus, quam ut secundum illam ipsam admonitionem, non  
 tantum in C. T. Ducatu, verum etiam alijs omnibus perpetuo  
 procederetur. Ea etenim ratione Iusticiae & Iuris laudem con-  
 spectiorem fore, & multos non adeo sinistras censuras, ut fieri  
 solet, de Iureconsultis laturos existimarem.

Sed commemorationem hanc, cui fortasse nimium im-  
 moror, abrumpam, & ad id, quod volo, propius accedam. Anni  
 fere tres sunt, cum nonnullas Opinionum Communium seu  
 receptorum sententiarum Centurias conscripsi, quas cum mul-  
 ti probarent, rogarunt me, ut eas auerem ac locupletarem. Eo-  
 rum igitur honestae petitioni satisfacere volui, ac priores com-  
 mu-



## DEDICATORIA.

munes Opiniones ita auxi, vt iam octo Centurias Typogra-  
pho dederim excudendas, quas sub auspicio & tutela C. T. in  
publicum emitto, eandemq; cum debita subiectione & reue-  
rentia maiorem in modum rogo, vt qualecunq; meum studiū,  
quod in hoc opusculo suscepi, probet, ea verò quæ fortè non fa-  
tis sum affecutus, temporis angustia & occupationibus, qui-  
bus quotidie distineor, adscribat, ac clementer me admoneat,  
sicubi aut à me erratum, aut non satis dextrè quid explicatum  
putabit, quod quidem C. T. pro dexteritate iudicij & animi cle-  
mentia facturam esse non dubito, si modò tantum ocij scripta  
hæc nostra perlegendi ipsi concedatur. De laude porrò, præstan-  
tia & dignitate Communium Opinionum multa quidem hoc  
locodici possent, sed cùm passim à Doctoribus, & nouissimè  
etiam ab Antonio Maria Coratio post Iohannem Neuisanum  
plurima hac de re in vnum quasi fasciculum sint congesta, eo la-  
bore superfedeo. Quod reliquum est, Illustriss. C. T. de splendi-  
diss. illo matrimonio, cum generosiss. Do. Dorothea, ex incly-  
tiss. Ducum Lotharingæ, &c. prognata familia, nuper contra-  
cto, plurimùm gratulor, & Deum Opt. Max. ardentibus votis  
& florentes conferuet, plurimaq; prole ditet. Rostochij Calend.  
Decemb. Anno M. D. LXXVI.

Illustriss. C. T.

deditiss.

Laurentius Kirchoff,  
V. I. D. & Professor Cod. in  
Academia Rostochiensis.

) ( s P R A E F A -



# PRAEFATIO AVTORIS AD LECTOREM.



L. 2. §. hi duo.  
de orig. la.

L. 1. §. eumq;  
verlicu. sed  
neq. C. de  
vet. iu. enu.

L. illam. C. de  
collat. §. con-  
sideremus. in  
Auth. de triē.  
& semif.

L. vnica. ver.  
& fanè cre-  
brior. ff. de  
off. quaest. §. 1.  
Instit. de hæ-  
red. instit.

C. nouimus.  
extrà. de ver-  
bor. signif.

Vuillich. in  
loco Dialect.  
ab authorit.

L. 2. de const.  
principum.  
ff.

Salimonius  
in §. respons.  
Instit. de iur.  
natur. gent.  
& ciuili.

**Q**UATUOR sunt, candide Lector, præcipue rationes, quæ à quibusdam ad eleuandas Communes Doctorum Sententias allegari solent. Quarum prima est, quòdcum nobilissimus Iureconsultus Labeo, ingenij facilitate & fiducia doctrina fretus, propterea quòdcum præ cæteris sapientia operã dedisset, plurima in Iure innouare institueret, tamen Ateius Capito Iureconsultus haud inferior, in his quæ ei tradita fuerant, per seuerararit: unde colligunt, simili modo, tales innouationes non esse concedendas. Altera sumitur ex sententia ipsius Imperatoris Iustiniãni, volentis, Non ex multitudine Authorum, sed quòd melius & æquius est, iudicandum esse, Cùm possit vnus forsitan, etiam deterioris, sententia, & multos & maiores aliqua in parte superare, desumitur. Tertia, diligentiori studio & cura inhaerendum esse sententia, etiam non excellentis Authoris, tamen lege confirmata potius, quàm quòd amplectemur sententias communi calculo receptas. Vltima sine lege loqui, quemadmodum in Communibus Opinionibus sæpius fit, Iureconsultos erubescere.

Et si autem quædam alia prætereà rationes à contemptoribus illis Communium Opinionum adferantur: tamen hæ, quas diximus, præcipue sunt, quarum dilutionem si sigillatim institueremus, faciles, quibus neruose & penitus eas confutare & diluere possemus, nobis in promptu forent responsiones. Sed ne videamur prosumus ijs destituti, illas postea, ubi contrarias rationes, quæ pro Communiori sententia stabilienda, à nostris adducuntur, recenserimus, referemus. Et non dubium est, veteres etiam Iureconsultos, sententias Communiores plerunque secutos: cùm sæpius ipsi testentur crebriorem Opinionem retinendam, & plurimum sententias amplectendas esse. Quod & Pontificij Iuris Professores voluere, ita ut omnes hac in re consentiant. Nec verisimile est, multos sine lege locutos, & non considerasse: quid legibus definitum sit, propterea etiam eos non tam facile errare potuisse, quàm si vnus & alter aliquid, quod à pluribus non esset approbatum, assereret. Hinc & Philosophia quæ pluribus probantur, magis quàm quæ à paucis asseruntur, sequenda statuerunt. Idq; non sine ratione, cùm euidentis veritas esse debeat, ut recedatur ab eo Iure, quod diu æquum visum est, minimeq; mutanda sint quæ certam semper interpretationem habuerunt. Quod tamen non ita intelligendum est, ut non liceat à Communibus Opinionibus, cùm illæ in Scholis quotidie nascantur, crescant, senescant, intereant, ex Scholis etiam in iudicia exeant atque probentur, interdum iustis de causis recedere: in genere autem



P R A E F A T I O.

tem sanè tutius est, ut Iudex sit religiosissimus observator Sententiarum cõmuniter receptarum, atq; eas in iudicando nõ facile mutet, ne aliquid potius novare, quàm aliorum sententias summo iudicio approbatas amplecti videatur. Vnde graviter nostri precipiunt, tam in iudicando quàm consulendo, nõ recedendum esse à Cõmunibus sententijs, cum per imperitiam iudicare, qui contra sententiam communem iudicat, præsumatur. Si igitur ab illa recedere concederetur, quanam futura tandem esset stabilitas & firmitas sententiarum? quanam unanimitas consensus? quid denique certum tandem? Omnes siquidẽ suam sententiam probari lege, cum minime allegationes eorũ ad rem facerent, prætenderent: nec quisquam alteri cedere vellet. Quamobrem necesse est eorum sententias sequi, quae communi voto, calculo & iudicio, approbatae sunt. Quibus, in contrarium obiecta, nihil refragabuntur: longa namq; auctoritas veterum Iureconsultorum erat, quibus permittebatur liberè de Iure respondere, quorumq; omnium sententia & opinio-nes eam auctoritatẽ obtinebãt, ut Iudici recedere à responso eorum non liceret, atque eo etiam tempore Ius nondum fuit in unam consensantiam redactum ita ut postea ab Imp. Iustiniãno satis foeliciter in unum corpus collectum est. Diversa quoq; est ratio interpretandi Ius in Scholis, quàm ferendarum sententiarum: cum in Scholis de omnibus probabiliter dici, & discrepantes sententiae in utramque partem disceptari possint, quod in iudicio ita fieri non potest, ne inde iniuriarum nascatur occasio, unde iura nascuntur. Multa enim contrarationem disputandi pro utilitate cõmuni recepta sunt. Reliquae verò rationes unica responsione tolli possunt. Quis negaret enim unius forsitan & deterioris sententiam multos & maiores aliquid in parte superare, diligenter inhaerendum esse sententiae lege confirmatae, atq; Iureconsultos sine lege loqui erubescere, ubi extaret expressus textus, per quem Communis opinio dilucidè convinceretur? Quo casu nulla opinio, quantumvis communis, retinenda esset, si per legem expressam cõtraria sententia probari posset. In hoc enim nullus unquam voluit, sententias communes sequẽdas esse, sed in illis duntaxat casibus qui dubij sunt, de quibus varia & non consentientes extant Doct. interpretationes: in his etenim sanè certius atq; cautius est multorũ iudicio adherere, quàm unius sententiam sectari, quia horum sententiae etiam consuetudine approbatae videntur. Cum etiam Iureconsultus voluerit, ea quae longa consuetudine comprobata sunt, atq; per annos plurimos observata, velut tacita Civium cõventio, nõ minus quàm ea quae scripta sunt Iura, servari. Idem expresse testatur acutissimi ingenij ac gravissimi iudicij Iureconsultus Baldus, Opiniones Communes, habere vim consuetudina, cum difficillimũ sit maiorũ sententias refellere. Proinde in dubio

Panor. in e. fi. in fi. ext. de secund. nupt. Iaf. in l. 2. ff. de Iure iur. Doc. in c. 1. & in c. ne innitaris. ext. de const. Philip. De. in cõf. 131. Neuzan. in sylva nupt. lib. 5. nume. 3. in 6. volu. tractat. Bart. & alij in l. 1. C. de leg. Petr. Rebuff. in l. unica, in glos. 1. nu. 15. C. de sententijs, quae pro eo quod interest.

L. meminerint. C. vnde vi.

Neuzan. in d. sylva nupt. lib. 5. num. 25.

L. sed & ea. ff. de leg.

sem-



P R A E F A T I O.

In c. ne inni-  
tariis. num. 5.  
in fin. extr. de  
const. c. ve-  
niam. 35. q. 9.  
Rolan. à Val-  
le, in conf. 60.  
num. 40.  
Alciat. in tra-  
cta. præsum.  
in i. Reg. prin-  
cip. præsum.  
51. num. 2. &  
ibi Arelata-  
nus.  
L. Athletas.  
ff. de ijs qui  
not. infam.  
Neuiz. in d.  
sylua nupt.  
Dec. in c. pru-  
dentiam. ext.  
de off. deleg.  
Ioannes Cz-  
phal. in conf.  
283. nu. 15. in  
2. lib.

*semper præsumitur verior ea, quæ communis dicitur, quæ admodum  
est à pluribus approbata. Et hoc est secundum multorum iudicium,  
quod ipse Iureconsultus quodam in loco inquit: ita omnes opinantur.  
Sed ne Præfationis modum egredi videamur (cùm passim de appro-  
batione Sententiarum communium à Doct. nostris grauitè & co-  
piosè scriptum sit, quæ omnia iam repetere superuacaneum fuerit)  
illis qui cõmuni sententia contenti nõ sunt, illud quod Iohannes Ca-  
phalus post Matth. de Afflict. de Glossis adducit, Bonos Doctores  
quidem Glossas approbare, malos verò non, respondere placet.*

*Cur autem ego quoq; post alios tot præclaros viros, Cõmunes  
opinionès colligere cõstituerim, ea est causa præcipua, ut alijs doctio-  
ribus Opus perfectius in hac doctrina colligendi, & in vsum inuen-  
tutis ac Reipub. utilitatè edendi, ansa præberetur: idq; diligentiori  
explicatione materiã, quæ passim per Scribentes, cùm in Lecturis,  
tũ in Cõsilijs tractãtur. Deinde cùm perlegissem nonnullorũ Doc-  
tõ Consilia, quosdã locos mihi annotauerã, qui cùm postea à amicis  
perlati, & ab ijsdem approbati essent, obnixè illi à me petierunt, ut  
easdem prælo darẽ. Et si aut multa non ita elaborata videantur, ut  
Sacrosancta Iurisprudẽtia & materiã dignitas hoc requirit, ta-  
men est laudãda voluntas & magis literati admonẽdi, ut diligentiori  
studio, cura & vigilãtia illud ipsum opus perficiãt. Multa enim  
adhuc sunt, quæ in Opinõibus Cõmunibus hisce, & aliorũ, deside-  
rantur, & non nisi à doctioribus absolui possunt, præsertim si mate-  
riarum explicatio singulis addenda sit. Multa etiam adhuc restant  
cõmuniter approbata sententiã, quæ prioribus & hisce non sunt in-  
serta: ecõtrario nõnulla sæpius repetitã inueniuntur, quibus ordo &  
Methodus à doctiorib. sicuti diximus, ut nihil in ijs desideretur, ad-  
hiberi poterit. Authores aut & loci ex quib. desumpta sunt hæc Opi-  
niones, à me fidelissimè ubiq; sunt indicati. Et quãuis interdũ signa  
rerum mutare poteram, ne Authores agnoscerentur, tamen Iurecõ-  
sultum Aemiliũ magis sequendum duxi, qui occultator è rei alic-  
næ, furi parem existimat. Ac sanè benignum & plenũ ingenui pudõ-  
ris est, per quos profeceris, fateri. Et vicissim abiecti prorsus animi,  
& infelicis ingenij, malle in furto deprehẽdi, quàm mutũ reddere.  
Postremò te, candide Lector, oro, ut nostrũ in hisce colligendis Com-  
munibus Sententijs denuò impensum studium, & insumptum labo-  
rem, æqui boniq; facias: Experire enim, multo in multis te labore  
subleuatũ iri. Et sicuti Res non parta labore sed relicta, gratior  
est atque iucundior, ita non minus ea nobis grata acceptaq; esse de-  
bent, quibus citra nostrum sudorem & laborem, uti fruig; possu-  
mus. Ergò tu quoque, nostra hæc qualiacunque, grata sũme manũ  
ijsdemq; fœlix fruitor.*

L. heredita-  
tem. §. fin. ff.  
ad l. Falcid.  
Ias. in §. fin.  
Inst. de actio-  
nibus.

RECE-



I

# RECEPTARVM SENTENTIARVM, SIVE CONCLUSIONVM, PER CLARISSIMVM VIRVM D. LAURENTIVM KIRCHOVIVM MEGALOPOLENSEM, V. I. DOCTOREM; &c. ORDINE ALPHABETICO collectarum;

## CENTVRIA PRIMA.

A.

### CONCLUSIO I.



**A**BSENS & impeditus, non tenetur in causis arduis mittere procuratorem. Bartol. in l. idemq; ff. pro socio. Bald. in l. 2. §. si quis in iudicio. num. 3. versic. tu verò aliquantulum ff. si quis cautionibus in iudicio sistendi. & in l. 1. §. vsus. versic. sed reuoco in dubium. ff. de procurat. l. abest. num. 7. vers. quæro vtrum absens. C. quomodo & quando iudex. Alex. de Imol. in l. recusare. §. si quis alio. vers. sed Ioan. de Imol. ff. ad SC. Trebel. Et hanc communem conclusionem Doc. esse inquit Ias. in d. §. si quis in iudicio. num. 13. vers. retenta tamen communi conclusione, & Carol. Molin. in consil. 19. nume. 23. in Tom. 1. con.

### CONCLUSIO II.

**2** **A**CTIO iniuriarum vnus annis spacio tantum durat. l. si non conuictij. C. de iniurijs. nisi lis fuerit contestata. l. si. C. de prescript. 30. vel 40. annorum. Hartman. Hart. in lib. 2. Pract. foren. titul. de iniur. cap. 2. circ. fin. versic. item per litis contestationem. nam tunc perpetuatur. Item si rei machinatione desijt contestari. Quia in re sunt duæ opiniones contrariæ, referente Ias. in l. si eum. §. qui iniuriarum. num. 9. & 10. Num. 9. dicit ipse, quod communis conclusio sit, quando per subterfugia & cauillationes rei lis contestari non possit, haberetur tamen pro contestata, quantum ad transmissionem actionum & perpetuationem, ac si verè lis esset contestata. Et nume. 10. quod longa mora rei non operaretur effectum litis contestationis: Quia actio iniuriarum extinguitur, quæ non extingueretur, si lis fuisset conte-

stata. nume. 11. tamen ipse addit retinendam esse communem conclusionem; quando per subterfugia & dilationes rei lis protraheretur, quod lis pro contestata haberi debeat. ff. si quis cautionib. Faciunt huc eisdem Ias. annot. in l. 1. C. quando libel. principi datus litis contestationem faciat. nu. 8. Refert & hanc quæstionem Vasquius Menchacensis in lib. 1. controuers. illustr. cap. 2. num. 15. vers. item quid si de actione iniuriarum dubitetur.

### CONCLUSIO III.

**3** **A**CTOR tenetur reo ad fundandam illius exceptionem, tam rationes, l. non est nouum. l. iustum. quam instrumenta exhibere. l. fin. C. de edendo. l. dissoluta. C. de condict. ex lege. l. qui tabulas. ff. de furt. Bar. in d. l. fin. nume. 1. Quam sententiam Ioannes Glossator ibi primum defendit explorato sensu Azonis, qui contrarium in sua Summa ibid. nume. 23. defendere voluerat, vt, scilicet, rationes ederentur reo ab actore, & e contra, sed instrumenta nullo modo. Alex. de Imol. in d. l. fin. nume. 2. Quare prior sententia communis Doc. opinio esse dicitur. Alex. ibid. nume. 3. Dec. nume. 5. Francis. Purpurat. nume. 11. vers. & quamuis articulus, vt supra disputari posset, non tamen recedendum est à communi sententia. Alciat. nume. 6. vers. nõ igitur à recepta plurimorum sententia recedendum est. Et hanc sententiam communiter approbati scribunt Abb. Panorm. nume. 15. in fin. Dec. nume. 39. cir. fin. & nouissimè Marc. Mantua. nume. 21. in c. 1. ext. de proba. vbi & ipsi huius communis opinionis limitationes & fallentias, & Zas. noster in l. 1. §. editiones. nume. 30. cum seq. ff. de edendo. late explicarunt.

### CONCLUSIO IIII.

**4** **A**CTOR vbiq; petit à reo instrumenta



menta ad intentionem suam fundatam coadiuvandam, ipse reus edere tenetur. Bartol. in l. fin. nume. 2. versic. sed etiam ad intentionem iuvandam, non dico fundatam. C. de eden. & Panorm. in c. 1. num. 15. ext. de probat. **EXEMPLI GRATIA:** si instrumentum contineret promissionem 200. aureorum, & actor probare vellet, de quibus aureis solutio fieri deberet, ipse posset petere à reo sibi instrumentum exhiberi. Vel si peteret actor fundum, & non appareret de finibus. Barth. Socin. ibid. nume. 3. Similiter probato legato cogetur hæres ad tabulas exhibendas, quibus legati ipsius quantitas ostendi possit. l. qui concubinam. §. cum ita. & l. prædijs. §. Titio. ff. de lega. 3. Alciat. in d. l. fin. nume. 9. Et hanc communem sententiam esse dicunt communiter Docto. Alex. de Imol. in d. l. fin. num. 26. Dec. in d. c. 1. nume. 33. vers. sexto fallit. Mantua. nume. 28. Nouissimi Iohann. Hic. Gardin. Alba, in suis lucubrat. in Bartol. in l. fin. post nume. 5. C. de pact.

#### CONCLUSIO V.

**ADULTERIVM** an probaretur, si nudus cum nuda in vno eodemq; lecto reperiretur, præsertim si non solum ad separationem matrimonij, verum etiam condemnationem atque delicti punitionem ageretur, dubitatum fuit. Et si autem hic casus dubius esse videatur, per ea quæ annotant gloss. in l. quod ait. in verb. in ipsis rebus. ff. ad l. Iul. de adult. & D. Bartol. in l. 2. §. si simul. ff. eod. vbi ipse inquit: Adulterium directò aliqua ratione probari non posse, Quia si videres duos in vno cubiculo vel lecto, illud ex præsumptione probandum esse, c. prætereà. quod est. 27. ext. de testibus. c. literis. 12. capit. tertio loco. 13. extr. de præsumpt. Et idem Bartol. in l. capite quinto. ff. eod. nume. 2. voluit, si testis diceret, quòd quempiam inuenerit in reb. Venereis, quia inuenit eum in camera solum, vel osculantem vel tangentem, ista sufficere ad probationem adulterij. & in l. 3. ff. de furt. si aliquis deprehenderetur in ædibus alicuius, vbi pulchra mulier esset, hinc adulterium præsumi manifestum. Nam in adulterio actus proximus dicitur, quando quis inueniretur solus & nudus, cum sola & nuda, atq; ita in materia adulterij ex præsumptione Legis iudicatur. d. c. literis. d. c. tertio. Petr. de Barbobus, in consil. 96. in 1. vol. con. crimin. Hinc scribitur, quòd fornicatio & a-

dulterium ex facilitate delinquendi præsumantur. Item, quòd adulterium furtiuè committatur. Angel. in con. 44. num. 15. & 16. in matri. conf. vol. 1. Didacus in Epitom. in 4. lib. Decret. 2. par. c. 7. §. 6. in 1. Tom. Quare consulendo scribit Philip. Corne. vir magni iudicij, in con. 171. in 2. vol. con. adulterium non facile probari, quia est actus sui natura multum secretus, adeò vt esset difficile vnumquam posse probare coitum seu copulam, nisi per quædam extrema arguentia verisimiliter ipsam copulam, vti si testes dicerent, se vidisse amatorem cum sua amica solum in loco secreto, vel nudum cum nuda in lecto. Et hanc communem Doc. opinionem esse, quòd directò adulterium non probetur, refert Nicol. Bellon. in repet. Rub. C. de eden. nu. 63. Quæ tamen sententia dextrè, & cù temperamento est intelligenda, vt, scilicet, quantum ad matrimonij separationem, non autem condemnationem atq; delicti punitionem, quando criminaliter puniretur, procedat, per tex. expressum, in d. l. quod ait ibi, <sup>et 179</sup> vbi Budæus Accursium reprehendit, quòd non rectè illum textum explicauerit, quia adulterium tum probabitur, quando pudenda in pudendis, vel obscena in obscenis sunt posita. Ita expressè tradit & explicat Marc. Blanc. in trac. de indic. homicid. ex propos. cõmis. nu. 69. ad l. si. ff. de quæst. Ita quoq; consulendo scribit Ioseph. Fontanellus in con. 97. nu. 33. in 2. vol. con. crimin. Rectè igitur Panorm. in c. cum non ab homine. num. 19. ext. de iudic. Barto. in d. l. 3. ff. de furt. verbo (manifestum) vtentem, intelligit, quasi ipse probabile dicere voluerit. Licet & Parno. in d. c. prætereà. nu. 1. & 2. & in d. c. tertio loco. nu. 4. aliter loqui videat. Cuius sententiam non improbat Deci. distinguendo, in d. c. cum non ab homine. in nu. 10. ver. circa deprehensionem. Quæ quidem quæstio copiosiore calamo traditur in tract. Angel. de malef. in §. Chehai adulterato lamia dona. pag. 75. nu. 41. 42. 43. cuius singulas partes persequi non est instituti presentis. Prætereà Bart. sententiam nihil refragatur, quia iura per eum allegata, vt d. c. prætereà. d. c. literis. d. c. tertio loco. loquuntur, quado ageretur ad separationem matrimonij. Nã visio vel deprehensio solius cù sola, nudi cum nuda, quæ sufficit ad matrimonij separationem, non tamen sufficeret in causa criminali ad probationem adulterij. Ita eleganter & pulchrè consulendo scribit Pet. Philip. Corne. in con. 192. nu. 11. & 12. in 4. vol. con. vbi ipse inter cetera;



authoritates allegat Matth. de Mathefil. in notab. 119. quib. addatur quæ scribunt Rosel. inter con. Bal. in conf. 445. in li. 2. conf. quòd adulterium ex eo, quòd iuuenis fuit inuētus in camera dispectoratus, & caligis dissolutis, etiam quòd mulier teneret ianuam clausam, & negaret iuuenem ibi esse, non probetur, quia non sequitur: Ergò talis iuuenis te vt adulteraret, & tamen non adulterauerit, Et sic potius videtur probari conatus quidam, quàm consummatio delicti. Et Ay-mo Crauet, in consi. 205. num. 21. in 2. part. con. Et est optima ratio præcedentium, quòd etiam ex violentis probationib. quis pœna corporali nō damnetur, l. absentem. vbi Glos. Bartol. & alij. ff. de pœn. Et hæc est magis communis opinio, vt per Gandinum in tract. malefic. in tit. de præsump. & indic. indubita. Pulehrè & copiosè Hippol. de Mar. in repet. Rubr. C. de probat. num. 257. secus verò, si ageretur pœna pecuniaria. Bel-lon. in d. repet. Rubr. C. de edend. num. 74. & ita me consulente iudicatu esse memini. An quoque ad probandum adulterium admittantur testes domestici, familiares, quã-tuis alioqui illi reiiciantur, per multas aucto-ritates explicat Hic. Care. Alba. in suis lucu-bratio. ad Bart. l. consensu. C. de repudijs.

## CONCLUSIO VI.

6 ADULTERIA an mutuâ compensa-tione compensari possint, ardua & ambigua est quæstio, sed circa explicationem huius quæstionis duo sunt explicanda, quæ quo-tidie in controuersiam vocantur. Et non dubium est de Iure diuino, Canonico, & Ciuili matrimonia propter adulterium re-trahari posse. Ita videtur text. expressus, si rectè intelligatur in cap. 5. Euan. S. Matthæi: At ego dico vobis, quòd quisquis repudia-uerit vxorem suam, nisi causa stupri, efficit vt illa sit adultera, & quicunq; repudiatam duxerit, adulterium committit. & Matth. 19. Quod DEVS copulauit, homo non separ-aret. Et paulò post: Quòd quicunq; repudia-uerit vxorem suam, nisi ob stuprū, & aliam duxerit, is committit adulterium. &c. Dixit Dominus. 32. q. 1. c. præcepit. 32. q. 5. & per multos alios textus eiusdē causæ, qui optima ratione in duci possunt. Dicit enim Chri-stus: Quicunq; dimiserit vxorem suam, & a-mæchatur, excepta causa fornicationis, Ergò à contrario sensu, Qui pro-

pter fornicationis causam, vxorem dimittit, & aliam ducit, non mæchatur. Loquimur autem de innocente, Quòd si nocentē post multas admonitiones recipere ad consor-tiū noluerit, sed se ad aliud matrimonium conferre voluerit, ei hoc licere etiam no-centē viuente, Quia dictum Christi aliter intelligi non posset, ad hoc vt exceptio sit de regula, & intelligatur in terminis regu-læ prohibentis aliam ducere, Ergò in casu exceptionis permittitur aliam ducere. l. nam quòd liquidè. ff. de penu legā. Ias. ele-ganter in l. fin. nume. 8. & 9. ff. quòd quisque iuris. & Dec. in con. 151. num. 7. Ineptum e-nim videretur, quòd principium loquere-tur de ducente aliam, & exceptio loquere-tur solùm de separatione thori. Et quid mul-tum dubitandum? Est text. expressus in c. vxor. 32. q. 7. qui textus est sumptus ex Com-mentarijs D. Ambrosij, super Epistolam Pauli ad Corinth. Vxor à viro non disce-dat, nisi causa fornicationis, quòd si disces-ferit, aut maneat innupta, aut recõcilietur viro suo, & vir similiter non dimittat vxorem. Ideò non subdit de viro, quod de vxore præmisit: quia viro licet ducere aliam. Si-militer in c. Apostolus. in fin. ead. caus. & quæst. ibi, Dominus autem permisit causa fornicationis vxorem dimittere, sed qui a permisit, non iussit. Fatetur igitur D. Au-gustinus in eo textu, Quòd Deus permise-rit tali casu vxorem relinquere, & aliã acci-pere. Andr. Barbat. in consil. 64. nume. 11. in fin. & nume. 12. Probatur & hæc sententia manifesta ratione. Nam si diceremus non esse licitum aliam ducere, sequeretur quòd quis cogeretur peccare, quod est inconue-niens. Cùm vxorem adulteram cognosce-re nō liceat, c. si quis vxorem suam inuene-rit. c. si quis vxorē suam scit. 32. quæst. 1. Hæc & similia ex Canonibus facillè cumulari pos-sent. Alias & plures rationes adducit Basil. Monnerus, in tractat. de matrim. capit. 5. de diuortio, quid matrimonium dirimat.

De iure autem Ciuili quoq; nō dubiu est, cùm etiã plures causæ sint, ppter quas per-mittebatur matrimonium dissolui. l. con-sensu. C. de repud. §. quia verò plurimas. in Authent. vt liceat matri vel auq; Basil. Mon-nerius d. loco.

Hanc sententiam multos, magnæ au-thoritatis & eminentis doctrinæ Theolo-gos etiam nostro tempore approbare scri-bunt Hieronym. Schurpf, in consil. 57. in 1. Cent. Quod quoque est repetitum inter







permissum esset secundò contrahere. Sed Christus expressè dicit: Qui dimissam ducit, mœchatur. Ergò substantialia matrimonij sublata non sunt, & per consequens secundæ nuptiæ sequi non possunt. Et sicut ex causa fornicationis carnalis fit separatio thori, sic etiam ex causa fornicationis spiritalis, quando alter coniugum labitur in hæresin vel errorem gentilitatis, fit separatio thori, nō tamen fit separatio vinculi matrimonij, Quia alter coniugum, qui relinquitur viuente altero, non potest transire ad secundas nuptias. d. c. de illa, d. c. quanto. & hoc quando agitur de matrimonio fidelium & Christianorum, vbi matrimonium consummatum dicitur verum & reatum, vt nō possit dissolui quoad vinculum matrimonij, secus quoad separationem thori & mutuam seruitutem, Quamuis in infidelibus & paganis alia fit ratio, cum alter coniugum conuertatur ad fidem, & alter coniugum non velit cohabitare, vel non possit sine contumelia Creatoris, tunc potest dissolui matrimonium etiam quoad vinculum matrimonij. d. c. quanto. Quia licet matrimonium dicatur verum inter infideles & paganos, non tamen dicitur reatum, vt latius ibi Doct. prosequuntur. & refert Francisc. Marc. in Decis. Parlamen. Delphina. quæst. 514. nume. 21.

Præter has rationes & aliæ adduntur, D. Paulus in Epistola 1. Corinth. 7. inquit: His autē qui matrimonio iuncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, vxorem à viro non discedere, quòd si discesset, manere in nuptiam, aut viro reconciliari. Etiam constat vxori non concedi discedere à marito qualibet de causa, nisi sit causa fornicationis. Matth. dicto cap. 19. Ergò necesse est sententiam Pauli intelligi de discessu ex causa fornicationis, quòd scilicet vterque maneat sine nuptijs post diuortium, vel reconcilientur. Quemadmodum D. August. & Hieronym. in allegatis textib. Paulum intellexerunt.

Addunt & hoc propter fauorem liberorum ex coniugijs separatis natorum receptum esse, vt scil. parentes reconcilientur. Difficillimè autem reconciliatio continget, si secundæ nuptiæ permitterentur.

Similiter & hoc ita statutum propter delinquentis fauorem, ne omninò eijciatur extra Ecclesiam. Si enim innocenti parti liberè liceret, nocente viuente, ad secundas nuptias conuolare, & nocens contine-

re non posset, non haberet modum nec viam perueniendi ad pœnitentiam, quia cum aliò contrahere non posset, quoniam qui dimissam duceret, mœcharetur. Propterea si innocens contraxerit cum aliò, nulla spes superest de pœnitentia, cum tamen Ecclesia non claudat gremium redemptibus, cap. super eo. de hæretic. in 6. Quas rationes quoque annotauit Cling, in dicto tracta. caus. matrimon. dict. cap. de reintegratione. Quam doctrinam pluribus auctoritatibus comprobat Didac. Cotarru. in 4. lib. Decreta. Epito. secundæ partis. capit. 7. §. 6. num. 13. & ita pronunciarunt alij quando Scabini, vt refertur in fine Specul. Saxoni. tit. de crimin. pœna adulterij.

Argumenta in contrarium adducta soluent Doct. quòd dictum Christi à contrario sensu sumptum non procedat, cum nullum expressum textum Iuris diuini, directis verbis, seu in sensu directo decidentem contrarium in hoc habeamus, & veteres illud non ita intellexerint, secundum Augustinum & Hieronymū antea allegatos, quemadmodum recentiores nonnulli iam intelligunt, in dict. Epistola 1. Corinth. 7. & capit. 5. & 19. Matth. Quia minimè sunt mutanda, quæ interpretationem certam semper habuerunt, leg. minimè. ff. de legibus. Similiter dictum Pauli declarari asserunt per textum, in d. capit. quanto. ext. de diuortijs. Et hanc sanctorum Patrum & omnium constitutionū Papalium, & omnium Doct. scholasticorum & iurium, communem sententiam esse consulendo scribit Hieronymus Schurpf, in dict. consil. 57. in fin. in 1. Cent.

Non obstat quòd exceptio debet esse de regula, quia hoc intelligitur, nisi correctio Legum vel Canonum inde sequeretur, vt post alios in hac materia latè declarat Ioan. Neuizan. in sylua nuptia. §. deueniendo igitur ad quæstionem nostram. vers. tu verò omisiss. num. 140. in 6. vol. tract.

Nil refragatur dictum Ambrosij, ex dicto cap. vxor. Quia hoc intelligitur vxore mortua. capit. quòd proposuisti. 32. q. 7. Ita nec dictum Augustini, ex dicto capit. Apostolus. cum hoc per illius sententiam in alijs capitulis declaratam, exponatur.

Quid autem ad ius Ciuile respondendum? Responso in promptu est, si extarent Leges ciuiles, & Ecclesiastici canones, quæ mutuo sibi repugnant, tamen cum de peccato euitàdo tractatur, etiam in foro Ciuili



Canonibus standum esse, liquet per doctrinam Bartoli, in l. priuilegia. C. de sacrosan. Eccles. cuius sententia communiter ab alijs probatur Docto. in cap. i. ext. de noui oper. nunciat.

Sed de hac sententia communi iudicet Ecclesia vera, iudicent quoque Orthodoxæ fidei homines: Nobis satis est sententiam communiorem indicasse.

Quod verò ad alterum caput attinet: Quòd si vir fornicaretur, cogatur vxorem antea, aut eodem temporis tractu, adulterium committentem, in consortium coniugale recipere & admittere. In eo tam iuris Canonici, quàm iuris Ciuilis interpretes, imò ipsi Theologi inter se conueniunt. Ita enim expressè affirmat Augustin. in lib. i. de sermone Domini in monte, vbi ipse dicit: Nihil autem iniquius quàm fornicationis causa dimittere vxorem, si & ipse conuincitur fornicari, occurrit enim illud: In quo enim alteri iudicas, te ipsum condemnas, eadem enim agis quæ iudicas. Quapropter quisquis fornicationis causa vult abijcere vxorem, prior debet esse à fornicatione purgatus, quòd similiter etiam de fœmina dixerim, in Tom. 4. oper. suorum, & habentur in c. nihil iniquius. 32. q. 6. & D. Hieron. in 3. Tom. Epist. in Epistola ad Amandum, incip. Breuis Epistola. vers. omnes enim homines. cuius sententia repetitur in c. omnes causationes. 32. q. 7.

De iure Canonico nulla est dubitatio. c. ex literis. ext. de diuort. c. intelleximus. c. fi. ext. de adult. Et hanc sententiam vbiq; iuris Canonici interpretes sequuntur. glos. in d. c. ex literis. in verb. redire compellas. Hostien. in summa, de diuort. vers. Quid si sententia diuortij lata ex causa fornicationis ab vxore commissa, maritus incidat in idem crimen. nume. 9. Henric. Boich. nu. 14. Panorm. num. 6. & Præpos. in col. fin. in d. c. ex literis. Henric. Boich. in d. c. fin. nu. 13. Panorm. nu. 4. addens ita cõmuniter Doct. concludere. & Marian. Socin. in d. c. intelleximus. nu. 16. & in d. c. fin. nu. 6. cum seq. post glos. in verb. fornicationis, & ante illos Barthol. Brixien. in quæst. Dominica. quæst. 34. in 17. volu. tracta, vbi in vtramq; partem ea quæstio ab eo disputatur. Bal. in c. prætereà. nu. 12. ext. de testib. & Anton. Corsetus, in c. grandi. num. 72. cum paria delicta mutua compensatione tollantur, nec maritus possit accusare vxorem de adulterio, nec econtra si vterq; eodem morbo laborat, de sup-

plen. neglig. prælato. in 6. Summa Rosellæ, in verb. diuortium. versic. nunquid autem in prædictis admittitur compensatio. Quæ uis enim Panorm. in dict. c. fin. num. 4. voluerit, Iudicem ex officio suo posse reintegrare matrimonium: tamen sententia et communiter approbatur, etiam coniugi competere actionem. Felin. in c. lator. nu. 9. ext. de senten. & re iud. Et hanc communem assertionem æquiores esse testatur Guilhel. Maynerius, in l. in ambiguis. num. 207. ff. de reg. iur. Et hanc communem sententiam Doctorum esse inquit Didac. Co. uarru. in d. Epitom. in 4. lib. Decreta. 2. par. cap. 7. vers. 6. adijciens, vxorem quoq; posse post litem contestatam viro accusanti obijcere exceptionem paris criminis, etiam ante litem contestatam commissi. Licet nonnulli sententiam contrariam seculi fuerint, referente Andr. ab Exea, in lib. pactorum, num. 377.

Et hanc sententiam quoque iuris Ciuilis interpretes in l. viro. l. cum mulier. Zas. in l. 2. nume. 21. & Alciat. nume. 7. ff. solut. matrim. approbarunt. Periniquum enim videtur esse, vt pudicitiam vir ab vxore extorcat, quam ipse non exhibeat, quæ res potest & virum damnare. l. hæc verba. §. iudex adulterij. ff. ad l. Iul. de Adulter. Referunt & eandem Iacob. de Beluiso, in sua pract. iudicia. tit. de Leno. num. 22. in 4. vol. tractat. Nicol. Boer. in Decis. suis. quæst. 338. num. 3. in 2. par. Ioan. Barberius, in suo viatorio, de adulter. versic. vnum tamen notandum est, inquiens, etiam hoc de iure Ciuili procedere. Ripa, in Rubr. ext. de iudic. num. 26. Iodoc. Damhouderius, in Enchirid. rer. crimina. capit. de adulter. num. 29. vers. Primum quando ipse maritus eodem adulterij crimine infamis, & cõmaculatus fuerit. Conrad. Mauser. in tit. de nupt. §. fi. vers. postremò. pag. 127. Author Analysis Instituti. tit. de nupt. versic. In quib. caus. non potest fieri diuortium propter adulterium. & remisit uè Hartm. Hartmanni, in lib. 2. practica. fouè. tit. de accusat. tit. 4. Maritus adulteran possit accusare vxorem adulteram. Quia frustra legis auxilium inuocat, qui committit in legem. c. quia frustra. extr. de vsur. Et mutua delicta pari compensatione tolluntur. d. c. penult. & vlt. ext. de adult. d. l. viro. ff. sol. matrim. glos. in c. cum super. in verb. posse. ext. de concess. præbend. Non est hic facienda aliqua difficultas, quòd proprie dicatur committi adulterium cum fœmina coniu-



coniugata. l. inter liberos. §. lex Julia. ff. ad l. Iul. de adulter. Quia hoc casu secundum iuris Canonici dispositionem, etiam cum soluta muliere, vir matrimonio coniunctus fornicando: dicitur adulterium committere. c. puto. 32. q. 5. Panorm. in c. transmissa. numer. 5. extr. de eo, qui cogno. consang. & Socin. lun. in con. 32. num. 5. & 6. in 2. par. con. Licet de iure Ciuili secus sit. Ludo. Gozadin. in consil. 21. numer. 5. Huic decifioni qui acquiescere nolunt, illorum sententia non sunt sequenda, exemplo I. Contiatorum, qui raro improbatarum sententiarum auctores, nominabant & sequebantur. l. quidam existimauerunt. ff. si cert. petat. l. 2. §. ex his. ff. de verb. obligat. l. 1. ff. ad municipalem, vt praeclare annotat Marius Salomonius in l. Gallus. §. quidam recte. num. 14. ff. de liber. & postu. in 3. volum. repe. Et supradicta conclusio adeo generalis est, vt de iure responderit Paul. de Casto, Mulierem non debere excludi a petitione dotis, ratione adulterij commisi, quando vir eius etiam legem matrimonij violasset, & concubinam aluisset. in consil. 402. in 1. par. consil. secundum nouam impressionem, cuius sententiam communiter Docto. approbant, Hippol. de Mars. in l. 1. §. fin. nu. 5. ff. ad l. Cornel. de Sicar. in l. patre vel de marito. num. 10. ff. de quaest. & in suis singu. sing. 234. incip. Paria delicta mutua commutatione tolluntur. Aegid. Borsius, in tractat. rer. criminal. tit. de coitu damnato & punibili. numer. 56. Ludo. Carerius, in sua pract. crimina. §. circa quartum. de mōdose defendendi. num. 17.

An quoque sententia requiratur, satis crasse explicarunt Host. in summa d. tit. de diuor. & Francis. Marc. in suis Decif. parlarum. Delphin. d. quaest. 514. Basil. Monnerus, in d. tracta. de matrimo. cap. 5. Et Bermond. Chouerro. in tractat. de publi. concubina. in rubri. de adulterijs. num. 41. pag. 43. quae repetere non est necesse.

CONCLUSIO VII.

ADULTERI hodie poena capitis puniuntur. Sacrilegos enim nuptiarum, Imper. dicente. gladio puniri oportet. l. quamuis. 2. C. ad l. Iul. de adult. §. item lex Julia. Institur. de publ. iudic. Hippol. de Mars. in consil. 73. nume. 26. & Ioan. Millæus, in sua praxi crimin. per seq. in tractat. de poen. nu.

30. & in tract. poen. citra mortem. num. 113. Hanc sententiam communiter approbatam esse dicunt Alex. de Imol. in con. 13. nu. 3. in 7. volum. & Roland. à Valle, in con. 74. numer. 8. in 1. Tom. con. Mulier verò adultera verberata, in monasterium detruditur. Auth. sed hodie. C. eod. tit. Ioan. Caccialupus, in l. si qua illustris, nume. 20. C. ad SC. Orfician. Ioan. Millæus, in suis commen. super consue. Gallie, in Rub. 18. nume. 7. quod quidem intelligitur, quando simplex fuerit adulterium: Si verò concurrat qualitas incestus, est poena capitis, nec per d. Auth. sed hodie. est correctum, quod in l. si adulteriū cum incestu. & ibi glos. in verb. si adulteriū. & Bartol. ff. de adulter. traditur. Ange. Aretin. in tract. de malefic. in §. Che hai adulterato lamia dona. ver. quæro quæ sit poena adulterij. num. 44. & Ludouic. Carer. in sua pract. caus. crimin. cap. incip. nono excusatur maritus occidens adulter, num. 40. pag. 199. lib. mei. Sed cum quæreretur à me, an ea poena de iure & consuetudine Lubecensi, secundum communiorem Docto. sententiam procederet, respondebam non procedere, per ea quæ scribunt Alex. de Imo. in consil. 99. numer. 13. in 6. vol. con. Hippo. de Mars. in consil. 101. num. 50. cum seq. Ioan. Baptist. in l. omnes populi. num. 268. versic. sexto, poena adulterij est poena capitis. ff. de iust. & iure. in 1. vol. repet. Soci. lun. in con. 34. nu. 8. in 2. par. con. Sanctus de Aretio, in con. 50. num. 13. in 1. vol. crim. con. Sed cum ea iuri Diuino repugnēt, si dormierit vir cū vxore alterius, vterq; morietur, id est, adulter & adultera, & auferas malum de Israel. Deut. 22. capitulo, existimauerim talia statuta de iure Diuino non defendi posse. c. sunt quidam. 25. q. 1. Licet Doct. statuta ista valere arbitrentur, perea quæ cumulauit Andr. Tiraq. in tract. de leg. connub. & iure marita. in 13. l. glos. primæ par. 13. Crauet. in con. 137. Quorum sententiam iam sequor. De poenis Iuris diuini, Canonici, iuris antiqui, & iuris Codicis scribit D. & amicus meus summa reuerentia colendus, excellentis virtutis & doctrinæ Iurisconsultus Raymūdus Pius Fichardus, in suis collectis Commu. Opi. in verb. Adulterij poena. nume. 19. in Tom. 2. Com. Opin. & ante illum copiose Besmūd. Chouerron. in tractat. De public. concubin. in rubric. de adulterijs. pagi, 28. cum seqq. Sed quid an per confessionem mulieris adulteratæ & fornicantis probetur adulterium, scribunt consu-



lendo Iaf. in consil. 22. num. 3. in 1. vol. con. & Laurent. Syluan. post alios, quos ipse lib. 1. allegat, in con. 50. num. 41. non probari.

VIII. & IX. quære j. in 2. parte.

### CONCLUSIO X.

- 10 **AETATEM** allegans ad fundandam intentionem suam agendo vel excipiendo, eam probare debet. l. de ætate. ff. de minorib. 25. anno. l. cum te minorem. & ibi DD. C. de donat. & l. si minorem. C. de integ. restitut. Oldendorp. in tractat. de probat. num. 31. in 34. reg. Estq; hæc sententia communis Quintil. Mand. in tract. de ætat. minor. quæst. 1. pag. 170. Sed DD. in d. l. si minorem, & in d. l. cum te minorem, latius eam quæstionem explicarunt, quorum dicta trascriptura non est necesse. Adde Augusti. Berro. in suis quæstio. familia. quæst. 37. num. 6. & Mar. Ant. Natt. in con. 249. in princ.

### CONCLUSIO XI.

- 11 **AGENTI** contra filium ex debito paterno, necesse est allegare filium esse heredem, & illud probare, aliàs si non probaret, succumbere debet tanquam non probans, id, quod est causa suæ intentionis, per doctrinam Barto. in l. necessarijs. ff. de acquir. hæred. & Bal. in l. si cum dorem. §. transgrediamur. ff. soluto matrimonio. Et hanc sententiam communem esse scribit ibidem Ioan. de Imol. numer. 26. vers. in fin. glo. Alex. de Imol. in con. 34. numer. 5. vbi Carol. Molin. in verb. fauor. plures autoritates adducit in 3. lib. con. & in con. 73. num. 3. in lib. 5. & in con. 183. in princ. in 6. vol. con. Et istam magis communem Doctorum conclusionem esse meminit Barthol. Socyn. in consi. 61. num. 7. in 1. vol. con. Non obstante dicto Apostoli: si filius, ergo hæres. Quia illud dictum procedit in filio agente, non autem in filio conuento, vti hæres. Quia tunc qui agit contra filium vti hæredem patris, debet hoc probare, cum sit causa suæ intentionis. Roland. à Valle, in consi. 20. num. 17. & 18. in 1. Tom. con.

### CONCLUSIO XII.

- 12 **AGENS** ad pœnam debet probare se prius pro parte sua contractum adimpleuisse. l. Julian. §. offerri. ff. de act. empt. Pro-

pterea vt aduersarius meus possit prætere-  
dere me ei nõ seruasse promissa, & incidisse  
in aliquã pœnam vel priuationem, semper  
requiritur, quod ipse prius liquidissime pro  
bet, se mihi adimpleuisse omnia pro parte  
sua promissa. l. quæro. §. inter locatorem. ff.  
locati. Ita in specie voluit Alex. de Imol. in  
con. 66. numer. 24. vers. constat autem. in 6.  
vol. con. Quia natura est pœnarum siue le-  
galium, siue conuenionalium. quod nisi  
petens pœnam probet ex sua parte adim-  
pleuisse contractum, repellitur à petitione.  
Nam liquida, vt pœna petatur, debet esse  
causa. Bald. in cap. 1. numer. 10. tit. qualiter  
dom. proprie. feud. priuetur. in vsibus feud.  
Alex. de Imol. in con. 212. numer. 2. & 3. lib.  
2. con. Roland. à Valle, in con. 57. numer. 17.  
in 1. Tom. con. Quam doctrinam latius de-  
clarant Ludouic. Roman. in con. 244. num.  
2. Andr. Barbat. in con. 51. num. 23. in col. fi.  
lib. 1. Idem Barbat. in consi. 15. num. 3. cum  
seq. in eod. volum. & Thom. Parpalius, in l.  
si quis maior. numer. 105. versicu. decimo  
quæro. C. de transact. Ex quorum explica-  
tionibus hanc communem Docto. senten-  
tiam esse liquet.

### CONCLUSIO XIII.

- 13 **AGGRESSVS** aufugere (nam ali-  
quem fugatum esse quædam censetur iniu-  
ria) non tenetur. l. item apud. §. 1. ff. de iniu.  
Bart. in l. 1. numer. 8. C. vnde vi. Et hanc  
communem Doct. conclusionem esse, in-  
quit Alex. de Imola, in consil. 109. num. 4.  
vers. Quinimò secundum magis commu-  
nem conclusionem, vbi Molinæ, in verb. fu-  
gæ. in lib. 1. con. plures autoritates Docto.  
adducit. Et scribunt in hanc partem consi-  
lendo multa præclara & elegantia Bald. in  
consi. 312. in 4. vol. con. & Stephan. Bertrād.  
ab alijs non allegatus in consi. 290. numer.  
6. cum seq. in 3. volum. 1. parte. & in consil.  
128. in 7. vol. consi. vbi ipse hanc sententiam  
communiter approbatam esse, nec ab ea in  
consulendo vel iudicando recedi oportere,  
post alios refert copiosè, hanc materiam  
prosequitur Barthol. Romul. in explicat. l.  
vt vim. numer. 58. 59. 60. & 61. cum. seq. ff.  
de iustic. & iure.

### CONCLUSIO XIII.

- 14 **AGNATI** quando in continentia do-  
luribus suis, & bona controuersa esse se-  
dantur



alia, vbi inter filiam defuncti & agnatos esset controuersia de feudo, probare parati sunt, impeditur tunc missio, & ipsi dicuntur legitimi contradictores, adeo vt non admitteretur ipsius Imperatoris sententia, quæ extat in §. inter filiam defuncti. capit. 1. titul. si de feud. defunct. controuer. sit int. dom. & agna. vafal. in vsibus feud. Ita voluerunt Iser. & Aluaroc. ac alij in d. §. inter filiam. Bart. in l. filiam. ff. ad SC. Trebel. & Docto. in l. fin. C. de edict. D. Hadrian. tollen. Et si autem hæc conclusio vera sit, quod quando agnati sunt parati in continenti docere de iuribus suis, impediatur missio, & dicantur legitimi contradictores, tamen hoc admittitur cum eo temperamento, vt dicantur legitimi contradictores, quando ipsi agnati possederunt, secus si non possederunt, vt per Bartol. & alios in d. l. filiam. ff. ad SC. Trebel. & Dec. in consil. 84. num. 1. in 1. par. consil. & in con. 218. nume. 2. in 2. par. consil. & in consil. 424. numer. septimo. in 3. par. con. & in consil. 467. numer. duodecimo. in 4. par. con. vbi dicit hanc opinionem esse communem. Ita quoque attestatur Roland. à Valle, in 1. con. num. 71. in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO XV.

15 ALIMENTA præteriti temporis vxor non debentur, si illa ab hæredibus mariti infra annum ea non petierit, cum constet vxorem aliunde alimenta habuisse, nisi ista hæredes interpellasset, & propter eorum moram æs alienum alimentorum causa contraxisset. Pau. de Cast. post gl. in l. diuortio. nu. 6. vers. Et per istam glo. dico Ias. num. 21. ff. solu. matrimo. Alex. de Imol. in l. de alimentis. nu. 2. C. de transact. Et est hæc sententia communiter à DD. approbata, vt testantur And. Alciat. in d. l. de alimentis. cir. fin. Et Carol. Molin. in suis additio. ad lectu. Decij in ead. l. in verb. Dato. lit. a. licet Dec. ibi nu. 6. contrariam sententiam approbare videatur.

## CONCLUSIO XVI.

16 ALIMENTA si legentur mulieri in domo hæredum, tenetur ipsa ibi morari, quia verba apposita in legato, quod hæredes teneantur præstare alimenta in domo, ponuntur in commodum & fauorem hæredis, cum dicatur minus grauis ipsis hæredi-

bus præstatio alimentorum, si in domo alimenta præstentur, secundum doctrinam Bartol. in l. Caio. §. Imperator. num. tertio. ff. de alimen. & cibar. lega. Et hanc sententiam communiter approbatam esse scribunt DD. Alex. de Imol. in consil. 100. num. 1. in 1. lib. & in con. 168. numer. 5. & 6. in 6. volum. consil. Barthol. Socin. in consil. 286. numer. quinto. in 2. volum. consil. Stephan. Bertran. in consil. 177. in volum. 2. par. altera. Sed hæc doctrina, vt dextrè intelligatur necesse est: si enim ex causa iusta mulier non possit morari in domo hæredum, legato non priuaretur. Ita communi calculo illam generalem doctrinam Docto. limitant. Bart. in d. §. Imperator. Bald. in l. 1. numer. decimo. Salycet. numer. quarto. C. de legat. Petr. de Anchora. in consil. 254. nume. tertio. Ioan. de Ana. in consil. 54. numer. primo. & ibi Ludouic. Bolognin. in addit. sua. numer. quarto. pulchrè Ias. in l. diuortio. numer. 23. & 25. & in d. l. 1. numer. tertio. C. de legat. & in consil. 44. numer. secundo. in 1. volum. con. quam & reliqui Docto. referente Roland. à Valle, in consil. 22. numer. vndecimo. in 1. Tom. ap probant. Licet non ignorem Paul. de Cast. inter dispositionem ipsius testatoris & legis, in d. l. 1. numer. quarto. C. de legat. distinguere, cuius sententiam cum temperamento, ibi Alexan. numer. quinto. intelligendam esse arbitratur. Quis autem iustam illam causam probare cogatur, an mulier, quod iusta de causa in domo cum hæredibus viuere non possit, an verò hæredes probare debeant, referunt in specie Petr. de Anchora, in d. con. 254 & Ias. in d. l. diuortio. d. nume. vigesimo quinto. Quamuis Francisc. de Curt. in addit. ad Alex. in d. l. 1. in verb. morari illud in con. Anchorani non inueniri dixerit, aliquando tamen bonus Homerus dormitat. Nouissimi copiose hanc materiam prosequuntur, Petr. Beckius in tractat. de testamento coniugum, cap. 10. de alimentis, à coniuge coniugi legatis. Borgnin. Caualcanus in tractat. de usufructu mulieri relicto. num. 138. vers. Et mulieri dicenti. cum num. præcedent.

XVII. &amp; XVIII. inuenies 7.

## CONCLUSIO XIX.

19 APPELLARE non licet à sententia Principis, Senatus vel Præfecti prætor o. l. 1. ff. à quibus appel. non licet. l. præfecti. ff. demi.



de minor. Guido Papa in suis Decis. quæsti. 50. Supplicare & reclamare tamen ab ea libebit. l. si quis aduersus. Authent. quæ supplicatio. C. de precib. Imper. offer. Hippol. de Marf. in suis Sing. singu. 647. glo. in verb. supplicauit. & Docto. in c. ex literis. ext. de restit. in integ. Propterea inquit ibi Abb. quod in omni materia Legis, rescripti vel instrumenti, vbi nõ liceret appellare, semper sit licitum supplicare, cum sint diuersa remedia Appellatio & Supplicatio. Et hanc communem opinionem esse Docto. inquit, Philip. Decius in l. fin. numer. 50. C. de edict. Diui Adria. tollen. & Roland. à Valle, in con. 94. num. 4. in 1. Tom. con.

### CONCLUSIO XX.

20 APPELLATIONE pendente non præsumitur pro sententia, nec pro processu. c. quoniam contra. & quæ ibi tractatur, ext. de probat. c. cum inter. in fin. à cotrario sensu. ext. de re iudica. Quia virtus sententiæ extinguitur vel suspenditur per appellationem. l. l. in fin. ff. ad SC. Turpilii. c. venientes. ext. de iureiur. Felin. in d. q. quoniam contra. numer. vigesimoprimum. versic. prima conclusio. Et licet Ioannes de Imol. in cap. in præsentia, per illum text. extr. de renunc. numer. quarto. voluerit, quod semper deberet præsumi pro iudice & sententia, tamen communis sententia est in contrarium, referentibus Panorm. ibid. numer. decimono. versic. Hæc est communis Docto. conclusio, Dec. numer. trigesimo secundo. versic. in gloss. fin. prima conclusio. vbi ipse Dec. nonnulla fundamenta, quæ pro Imola sententia faciunt, adducit.

### CONCLUSIO XXI.

21 APPELLATIO seu Appellationis schedula eiusq; tenor nõ probatur per vnũ testem seu per Notarium solum, sed plena probatio interuenire debet. Et prius probanda est amissio ipsius schedulæ. c. cum olim, & ibi Hostien. vers. sed amissio casualis. extr. de priuileg. Bart. in l. i. §. sufficit. nu. 2. ff. de bono. poss. secund. tab. Cardi. in c. constitutionem. §. insuper. nu. 8. in 10. quæstio. de electio. Dec. in consi. 82. numer. 3. Matth. de Aff. in decis. sac. concil. Neapol. decisio. 274. Et ita magis communiter DD. voluisse tradit Quintil. Mando, in Prax. commiss. in formu. 17. in verbo, Interpositæ. in 2. quæst. pag. 91. licet & alij

aliam sententiam sequantur, vt ibi ipse latius explicat.

### CONCLUSIO XXII.

22 APPELLARI à sententia arbitri an possit, Docto. inter se non conueniunt. Bar. in l. arbitro. numer. sexto. ff. qui satisda. cog. l. nemo potest. numer. 13. 14. & 15. ff. de lega. 1. in l. 1. num. secundo & tertio. C. de recept. arbit. Nam in illis casibus, in quibus oritur hodie actio, iuxta l. cum antea. & in l. ne in arbitris. C. de arbit. voluit Bartol. admitti appellationem. Et huius sententiam Paul. de Castr. in d. l. arbitro. num. quarto. approbat. Ita refert Alex. de Imol. in d. l. nemo potest. nume. 56. Propterea Ioan. Francif. à Ripa eius decisionis illam rationem, reiecta applicatione Ias. esse, cum non appellaretur, voluit, quia sententia arbitri nullum parit iuris effectum, Nam non producit actionem, in d. l. nemo. nume. nonagesimo. Sed communem opinionem in cotrarium esse contra Bartol. per multas rationes & fundamenta duo illi recentiores interpretes Alex. de Imo. & Ias. de Mayn. referunt in d. l. arbit. nu. nono. & in d. l. nemo pot. nu. 19. & Ias. ibid. nu. 56. cum seq. Licet de iure Canonica, omnis quomocunq; oppressus, appellare possit. c. ad Romanã. & glo. in c. à iudicibus. l. quæstio. 6. Bal. in d. l. 1. nu. 1. ver. tertio oppono. Pau. de Cast. in l. nã & postea. §. si minor. nu. 9. ver. nõ sic compromittedo. ff. de iureiur. Ale. de Imol. in d. l. nemo potest. nu. vigesimo primo. versic. item iuxta prædicta. per multas authoritates ibi ab eo relatas, dicens ibidem, hanc communem Docto. esse opinionem, & in practica seruari. Hoc etiam affirmant Ripa, in d. l. nemo potest. num. nonagesimoprimum. versicul. quinto fallit. Marc. Anton. Blancus, in tractat. de compromiss. in 10. quæstio. de appel. & reduct. ab arbit. boni viri. nu. nono. Nicol. Anto. in suis anal. lyt. annotat. ad Octa. Vest. in Roma. anal. actionem & iudicio. mor. introduct. lib. 3. cap. 3. nu. 5. & 6. Verum qui exacte hanc disputationem cognoscere voluerit, videat Alex. & Ias. in d. locis. & Panorm. in cap. cum dilectus. nume. decimo septimo. extr. de arbit. & Robert. Marañ. in tracta. de ord. iud. in par. 6. prin. cap. de appella. nume. 250. cum seq. Nec non d. Blancum in d. tracta. de compromiss. d. 10. quæstio. de appella. vbi ipse & materia explicant, atque infinitas authoritates allegarunt.

CONCLV-



CONCLUSIO XXIII.

23 APPELLATIO à decreto executoria  
lium interposita suspendit executionem.  
Propterea inter ius Ciuile & Canonicum  
distinguitur, quia secundum iuris Ciuilis dis-  
positionem appellatio legitime à sententia  
definitiuâ interposita, extinguit iudicatû,  
& eius effectus, & facit non iudicatum, vel  
perinde ac si iudicatum non esset. l. 1. in fin.  
ibi. Prouocationis remedio condemnatio-  
nis extinguitur pronuntiatio. ff. ad SC. Tur-  
pil. l. 2. §. 1. ibi. Cùm accipimus damnatum,  
qui non prouocauit. Ceterum si prouocet,  
non damnatus videtur. ff. de pœn. las. in l. 1.  
nu. 9. Zas. num. 4. ff. de re iudic. Secus verò  
secundum iuris Canonici dispositionem.  
Ibi enim dicitur sententia suspendi. c. Veni-  
entes ibi sententias appellatione suspensas;  
ext. de iureiur. l. si causa cognita. ibi. Senten-  
tia appellationis solenitate suspensa. C. de  
transactio. Vnde si per sententiam Episco-  
pus depositus est à suo Episcopatu, postquã  
appellauit, remanebit Episcopus, exercebit  
iura Episcopalia, & si quem excommuni-  
cauerit, is iuste dicitur excommunicatus.  
glo. in c. sapè, in verb. Sententia. Vers. sed  
pone. ext. de appellat. quam glossam com-  
muniter approbari à DD. inquitur ibidem  
Panor. nu. 14. in fin. & las. in d. l. 1. numer. 10.  
Hinc infert Quintil. Mandos. in praxi com-  
missio in formu. 20. in verb. executoriales.  
in 4. quest. communè opinionè esse, quem-  
admodum & Socin. Sen. in consi. 76. Visa  
facti. num. 4. lib. 1. consi. testatur. Si appella-  
tio à definitiuo suspendit & interlocutoria  
vim definitiuam habens accedit naturæ defi-  
nitivæ, & de hac sicuti illa iudicatur. Bald.  
in l. minoribus. num. 8. ibi. Quod plus pon-  
deramus vim & effectum sententiæ, quàm  
nomen. Vnde licet nomine sit interlocuto-  
ria, ad instar tamen definitiuæ redacta est.  
C. de his quibus vt indig. Et cõcludit Man-  
dos. d. loco, appellationem suspendere de-  
cretum executorialium & ipsam executi-  
onem seu negocium executiuum, vt ibi per  
eum videre poteris.

CONCLUSIO XXIII.

24 APPELLATIONIS & nullita-  
tis causa si fuerit alicui commissa, & sic æ-  
què principaliter deserta causa appellatio-  
nis, non censetur deserta causa nullitatis.  
Bart. in l. si expressim, numer. 10. & ibi

apostil. ff. de appellatio. Carol. Ruin. in  
consil. 34. Visis omnibus. numer. 10.  
versicul. Nec obstat. libr. 5. consil. Et hæc  
sententia est communiter approbata, li-  
cèt ex stylo Rotæ contrarium seruetur.  
Quintil. Mandos. in praxi commissio. in  
formu. 17. in verb. nullitatis, & nullitatum,  
in fin.

CONCLUSIO XXV.

25 APPELLARI licet non possit  
ab executione. l. ab executione. C. quo-  
rum appellationes. l. ab executore. ff. de  
appellat. illud tamen fallit in sententia  
lata de exequendo vel non exequendo.  
Ita voluit gloss. in verb. ab executione, in  
d. l. ab executione. Et huius gloss. sen-  
tentiam communem esse, & seruari in-  
quiunt Lanfranc. de Oriano. in repetit. c.  
quoniam. cap. 10. de interlocut. & appel-  
lat. numer. 60. versic. poterit tamen ap-  
pellari. & Barthol. Socin. in tractat. fal-  
lent. regul. 24. incip. appellatio in quali-  
bet causa permissa est. numer. 2. versicu-  
fallit in executione. Sed contrariam  
sententiam, scilicet, appellari à sententia  
executionis, siue de exequendo, non lice-  
re; multi alij Docto. eamque magis com-  
munem opinionem esse voluerunt Alex.  
de Imol. in consil. 95. numer. 4. vers. quod  
autem à sententia. in 2. lib. consil. Petr.  
Philip. Corne. in consil. 71. numer. 20. in  
fin. in 1. volum. consil. Philip. Deci. in c.  
nouit. numer. 4. extr. de appellat. Roland.  
à Valle, in consil. 43. numer. 5. in 1. Tom.  
consil. Ruin. in consil. 80. in princip. in 5.  
vol. consil. Socin. Iu. consil. 138. numer. 7. in  
3. vol. consi.

CONCLUSIO XXVI.

26 APPELLATIO si sententia est  
lata super possessorio, cùm de mero pos-  
sessorio agatur, non admittitur. l. vnica. C.  
si de moment. possess. fuerit appella. Phi-  
lip. Dec. in consil. 28. & in l. 1. numer. 6.  
C. de bonor. possess. secund. tabul. & in l.  
fin. numer. 49. C. de edict. D. Hadrian.  
tollen. idque procedere in omni posses-  
sorio scribit Maranta, in tractat. de or-  
din. iudic. par. 6. titul. de appellat. numer.  
294. versicul. decimosexto limita. ad-  
dens tamen communem conclusionem  
esse,



esse, quod intelligatur ad effectum retardandæ executionis. Sed cum satis abunde cum multis adductis autoritatibus à Francisc. 37 Viuio, in lib. 7. commun. opin. in verb. appellatio & D. Fichard. in addit. commu. opin. Baptist. à Villalobos, in ver. appellatur. num. 131. scriptum sit, nihil aliud addo, nisi quod hanc conclusionem plenius explicarint recentiores, Didac. in suis pract. quæsti. cap. 23. numer. 8. & Octavian. Cacheran. in decis. senat. Pedemon. decis. 25. licet Carol. Molin. illam sententiam post alios Doctores cum non sit iure prohibitum, ne à sententia lata super possessorio appelletur. d. l. i. ibi. Etsi appellatio interposita fuerit, tamen lata sententia sortitur effectum, retinendam esse voluerit: Et hanc veritatem esse addiderit in addit. ad cons. Decij, in d. consil. 28. in verb. permissa. allegans consilium elegas, & illam materiam bene explicans. Ias. in consil. 188. incip. redemptoris crucifixi. in 2. volum. con.

XXVI. XXVIII. XXIX. XXX. XXXI.  
XXXII. inuenies 1. pag. III. II2.

### CONCLUSIO XXXIII.

33 APOCHA sola non suffulta aliquo adminiculo, facit solummodò secundum communem opinionem, aliqualem præsumptionem. Bart. & alij in l. admonendi. ff. de iureiur. Abb. & Felin. inc. 2. extr. de fid. instru. & hoc propter præsumptionem, quæ est, quod quis de facili non faciat falsam scripturam. Alex. de Imol. in con. 239. numer. 7. ver. vbi aut scriptura priuata non subscripta à testi. &c. in 6. vol. con. Et hanc sententiam communiter approbatam esse refert Ias. in cons. 129. vers. Tamen communior est præcedens opinio, vbi ipse hunc articulum egregie & copiose explicat, in 1. volum. con. & post eum quoque Roland. à Valle, in con. 26. num. 14. in 1. Tom. con. tradidit.

XXXIII. & XXXV. infrà.

### CONCLUSIO XXXVI.

36 ARMORVM delationem domini & Magistratus prohibere possunt, secundum veriore de iure, & magis approbatam sententiam, vt per multas rationes & fundamenta tradunt Aym. Crauet. in consil. 314. in 2. par. & Rolan. à Valle. in con. 3. in 2. volum. con.

### CONCLUSIO XXXVII.

ARTICVL I quando admittendi sint, vel non dubitatur an pars citari debeat nec ne. Panormita. arbitratur partem non esse citandam, sed solummodò quando articuli producuntur, in c. in nomine Domini. nu. 16. ver. Ego dicere quod citatio bene debet fieri. ext. de testibus. Alij verò contrariam sententiam sequuntur, quos refert ibidè Dec. nu. 34. vers. Successiue Abbas querit, quia talis admisso est sententia interlocutoria, in qua citatio requiritur. per not. Bar. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. in prin. ff. de offic. procon. & in l. si prius. ff. de oper. no. nunciaria. Et quod in sententia interlocutoria in præiudicialib. requiratur citatio, est communis opinio, referente Alex. de Imol. in l. recusare. in prin. ff. Ad Trebellia. Et ita consulendo scribit Francisc. de Aretio in consil. LXXV. diligenter & mature consideratis. nu. 6. addens rationem, ne forte fiat parti præiudicium in admisione impertinentium & non admittendorum articulorum, & vexetur indebitè. Et hanc sententiam communem esse, nouissimè meminit Nico. Anton. Grauat. in suis analyticis annotationibus, ad Octauia. Vestrij Isagogen in Romanæ aulae actionem & iudiciorum mores. lib. 5. cap. 1. in verb. Nempè ad dicendum.

XXXVIII. pag. 12.

### CONCLUSIO XXXIX.

39 AVTH. Hoc amplius, (De fideicommissis, ad tria necessaria requisita, quæ interuenire oporteat, DD. comuniter restringunt. Primò vt illud, quod hæres adimplere neglexerit, nõ sit à lege representatum, videlicet quod lapsò anno illud lex non habeat pro adimplero, sicut est in libertate data seruo. l. cum verò. §. subuentum. ff. de fideicommiss. liberta. Secundò, quod sit monitus ab ipso Iudice. Licet enim gl. in §. illud. in verb. Decreto. in authen. de hæred. & Falcid. coll. 1. voluerit, illam monitionem fieri posse per nuncium, DD. tamen comuniter reprobant glossam, in quibus ipsius iudicis monitionem interuenire oportere. Angel. de Perus. in d. §. illud. num. 58. & in d. authen. hoc amplius. num. 2. Paul. de Cast. num. eod. Ias. num. 3. Guilhelm. de Bene. dict. in c. Raynutius. in 2. parte. in verb. Si absque liberis. nu. 198. ext. de testam. Euenit tamen monitio cum lapsu anni sufficit. Bart. in d. authen.



d. authen. hoc amplius. numer. 2. Ias. num. 4. Et ita est communis opinio, attestante prædicto Gulielm. in allegato loco, numer. 202. Refert quoq; Balthaf. Quinct. Aquin. in additio. ad consil. Paul. de Castr. in consil. 20. circ. fin. in 3. part. consil. Tertio requiritur, quòd annus sit elapsus, qui incipit à die monitionis factæ. gloss. in d. authen. hoc amplius. in verb. intra annum. Bartol. numer. 3. Ias. d. numer. 4. Angel. de Perus. in consil. 168. incip. Ex isto dubio. numer. 4. vers. Prædictus autem ordo.

## CONCLUSIO XXXVIII.

38 **ATTENTATORVM** remedio agentibus obstat exceptio notorij, non iuris. Potest tamen iudex ex officio attentata reuocare, possessionem autem attentatam potius ex communi stylo sequestrabit, quam parti restituet. Vt eruditè multis Docto. allegatis autoritatibus tradit Quintil. Mandos. in praxi commissio. in formul. 14. in verb. Causam & causas attentatorum, vbi ipse pag. 80. meminit, hanc sententiam communem esse, & tandem pro concordia multorum discrepantium Docto. hanc regulam constituit: Aut sumus in materia prophana, aut in materia beneficiaria, cuius verba non transcribo integra, cum illius Opusculum hoc anno sit impressum.

## CONCLUSIO XL.

40 **AVTH.** Minoris debitor. C. qui dare tutor. vel curato. possunt, etiamsi loquatur in curatore, tamen secundum communem sententiam etiam in tutore locum habet. Ita communiter Docto. concludere, & communiorem sententiam esse inquit Angel. Aretin. in §. fin. in fin. Instit. de author. tutor. & in §. actionum. vers. quæro qui possint esse tutores. nume. 33. Instit. de actio. & Roland. à Valle, in cons. 83. nu. 6. in 1. Tom. Et hæc auth. habet locum in quolibet tutore, & præsertim in testamentario, secundum sententiam Accursij in authen. Vt ijs qui obligatas se haber. res minor. in prin. in verb. ad curatorem. & d. auth. minoris debitor. in verb. à curatione. Cuius sententiam multi Docto. sequuntur, Din. in consil. 43. Quidam nomine Nellus Coppi. Angel. de Perus. in d. authen. Vt ijs qui oblig. numer. 10. vers. Sed tunc quæro an habeat locum. Et hanc opinionem in iudicijs seruari se vi-

diffe scribit Alberi. in d. auth. minoris. numer. 6. & eam communiter Doctores approbare dicit Iob. Fab. in §. fi. nu. 1. Inst. de auto. tut. Hanc sibi semper placuisse inquit Aldobr. ibid. numer. 15. licet alij contrariam sententiam secuti fuerint, quòd d. auth. minoris debitor, in tutore testamentario locum non habeat. Azo in summa. C. qui dare tuto. vel curato. numer. 8. in fin. Specul. in rit. de tutore. in §. fin. numer. 12. vers. Item quod tutor seu curator est creditor. Bartol. autem post Oldra. & Cyn. distinguebat, quòd aut sciisset testator aut ignorasset, si sciisset & elegisset, talis electio excludet omnem suspicionem, in d. auth. minoris, nu. 11. Et hanc opinionem communem esse inquit Bald. in l. cum in eo. numer. 3. ff. de pact. quam quoque nouissimè refert Schneid. d. tit. de auto. tutor. in d. §. fin. numer. 3. in fi. Eamque in puncto iuris defensari posse meminit Aldob. in d. §. fi. d. nu. 15. Sed tandem inquit primam opinionem à se fuisse approbatam.

## CONCLUSIO XLI.

41 **AVTHENTIC.** Res quæ. C. communi de legatis. locum non habet, quado causa fideicommissi præcessit causam dotis, sed videtur habere locum, quando causa dotis præcessit causam fideicommissi. Angel. de Perus. in Authent. de restitut. & ea quæ parit in vndecimo mense. collat. 4. & Ias. in d. Authen. res quæ. numer. 29. vers. ex secunda habetis extensionem.

Sed sententiã contrariã veriorẽ & probabiliore esse scribit Bart. Soci. in cons. 23. in 3. vol. cons. Et hanc autoritate præstantissimorum virorum firmari meminit Ioan. Crottus in l. filius familiã. §. diui. numer. 168. versicul. vltimò confirmatur. ff. de leg. 1. & communem esse dicit Roland. à Valle, in cons. 85. vbi ipse post Socin. argumentis, quæ in contrarium adducuntur, respondet in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO XLII.

42 **AUXILIUM** & opem si quis præstiterit in delicto, etiamsi ipse manum non apposuerit, tamen pari pœna cum faciente & committente punitur. Ita voluit glo. in ver. pari pœna. vbi ipse quadruplicem consensum, scilicet, negligentia, consilij, cooperationis, & autoritatis, seu defensionis constituit, & in tertio casu cooperationis æqua-



liter peccant facientes & consentientes, in c. 1. ext. de offic. & potest. iudic. delegat. quam gloss. refert Bald. eamque approbat in l. raptos, numer. 6. versic. vlt. et notat C. de episc. & cleric. Et hanc notabiliter declarat Panorm. in d. c. 1. numer. 5. Ita quoque voluerunt alij Doct. Bart. in l. is qui opem, numer. 5. & in l. in furti. §. ope, num. 2. & 3. ff. de furt. Angel. Aret. in tract. de malefic. in verbo, dicto maleficio. semper astitit. numer. 10. versic. quæro qua pœna puniatur præstans opem, & ibid. in addit. Augustin. Ariminenfis, Barthol. Cepolla, in consil. 34. numer. 22. versic. & pro prædicta decisione adduco. in consil. criminalib. Barthol. Soci. in suo eleganti consil. 188. numer. 6. versicul. sed iterum instari posset. & numer. 7. versic. confirmatur ista responsio ex alio. in 2. vol. con. Hanc doctrinam communem opinionem esse consulendo inter cætera scribit Petr. Philip. Corne. in consil. 8. nu. 1. versic. sed præstitit opem. in 3. vol. con. Et hoc casu non adhiberi illam distinctionem, an ille, cui præstatur auxilium, esset alias facturus vel non, cuius doctrinæ meminerunt Din. in c. nullus ex consilio, num. 3. de regul. iur. in. 6. Barthol. in l. non solum. §. si mandato meo. ff. de iniur. Tradit Dec. in d. c. 1. numer. 12. extr. de offi. & potest. iud. delegat. Et hæc tanquam communiter approbatam adiectis declarationibus & limitationibus ipse approbat, licet Felin. aliam magis communem esse tradiderit ibid. numer. 8.

## CONCLUSIO XLIII.

## B.

**B**ANNITVS pro maleficio, secundum iuris Civilis dispositionem testificari potest. Quia bannum non irrogat infamiam iuris. Nam potius fingitur contumax quam conuictus. Et contumacia non infamat, cum proprie loquendo contumacia non sit maleficio, nec consistat in malè agendo, sed in omittèdo. Hanc communem opinionem esse inquit Bald. in c. super eo, numer. 4. refert ibid. Felin. num. 6. extr. de testa. & in c. postulasti, numer. 5. ext. de foro compet. Sed si statutum adgrauaret contumaciam banniti, quia haberetur pro confesso, tunc repelleretur à testimonio, cum eo modo sit infamis infamia iuris municipalis, quæ infamia Baldo ibidem dicente, cohæret ossibus. Sequitur Roland.

à Valle, in consil. 41. num. 48. in lib. 1. con.

## CONCLUSIO XLIIII.

**B**ANNITVS, statuto disponente, quod impunè occidi possit, illud statutum intelligitur de ritè bannito, aliàs si quis offenderet non ritè bannitū, non debet iuari dicto statuto. Hipp. de Mars. post alios in l. 1. §. præterea. num. 17. in fin. ff. ad l. Cornel. de Sicar. & in consil. 38. num. 2. in 1. volum. consil. vbi ipse multa ad hanc decisionem faciètia cumulat, & sic de bannito ex vera confessione, vel ex veris probationibus delicti, non autem ex contumacia. Bald. & Ioan. de Imo. in l. si mora. ff. solut. matrimo. vbi Alex. de Imol. num. 13. inquit, quod ita magis communiter à Doct. concludatur, Quia condemnatus propter contumaciam magis dicitur condemnatus vigore contumaciz, quam ratione delicti. Et hanc sententiam communè esse consulendo scribit, adducès multas alias auctoritates & fundamenta Roland. à Valle, in c. 45. nu. 66. cū seq. in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO XLV.

**B**ANNITI secundum communem sententiam hoc tempore etiam si sint banniti pro delicto, in quo imponitur pena mortis, non æquiparantur nec damnatis in metallum nec deportatis, quia tales banniti non perdunt nisi iura municipalia illius ciuitatis, vel prouinciæ à qua sunt banniti. Iura autem communia etiam in illa ciuitate, à qua banniti sunt, non perdunt DD. in l. 1. C. de hæred. instit. Quæ sententia quo ad iura communia aliarum ciuitatum nullum habet dubium, quia bannum vnius ciuitatis vel vniuersitatis iurisdictionis distinctè non potest auferre iura in loco sibi non subdito. Extra territorium enim ius dicenti impunè non paratur, l. fin. ff. de iurisdic. omni. iud. Ideo bannitus à ciuitate Lubecensi, qui ibi impunè offendi potest, si offendatur Rostochij, & offensor capiatur, certè puniendus est. Quia bannum ciuitatis Lubecæ non officit in loco non subdito. Bald. in l. executorem, numer. 27. C. de execut. rei iudic. Imò etiam confœderatum, nisi in capitulis fœderis aliud sit dictum. Barto. in l. non dubito. nu. 2. ff. de capt. & postl. reuers. Cæterum in eo consistit difficultas quo ad iura communia respectu illius ciuitatis, à qua est bannitus. Et licet Salicet. & Ioh. de Imo. Angelo Aretin. referente in §. cum autem, nu. 7. Instit. Quib.



Quib. mod. ius patr. pot. sol. voluerint, bannitum iura communia amittere etiam in ciuitate, à qua est bannitus, contraria tamen sententia communiori voto approbatur. Syll. Aldob. in d. §. cum autem. numer. 55. & 59. & Iohan. Schneid. num. 13. à qua in iudicando & consulendo non esse recedendum idem Angel. d. loco admonet, videlicet quod bannitus retineat iura communia, etiam in illa ciuitate, à qua est bannitus. Hæc autem sententia intelligitur, vt prædicta præcedant in bannito ab inferiore à principe, secus si quis esset bannitus ab Imperatore. Nam is vbiq̃ue amitteret iura communia, cum Imp. sit mundi dominus. l. de precatio. ff. ad leg. Rhod. de iact. Quam doctrinam d. loco Aldob. & Schneid. post alios latius prosequuntur. Plura quoque nõ addo, cum Fichard. in verb. banniti, ad communes opiniones Bapti. à Villalo. Gribaldus in verb. Bannitus & Soarez de hac cõclusionem etiam mentionem fecerint.

CONCLUSIO XLVI.

4 BAPTIZARI potest habens caput extra matris vterum, licet alia membra adhuc sint reclusa, si periculum subsit de moriendi. Quia parte corporis principali, cadit licet baptizato, totus homo baptizatus dicitur. Angel. de Perus. in l. vulgaris. num. 2. ff. de furt. Francif. Marc. in decisio. Parlamenti Delphinatus, quæstione 951. num. 8. & 15. Hanc sententiam communem opinionem esse & Theologorum & Canonistarum inquit Quintil. Mandos. in tractat. De ætat. minor. cap. 1. num. 15.

CONCLUSIO XLVII.

5 BELLVM iustum vt dicatur, duo, scilicet iusta causa & Imperatori consensus, concurrere debent. Ita crebrius DD. affirmarunt. Iohan. Francif. de Ripa, in l. 1. in princip. numer. 69. ff. de acquirend. poss. Nouissimè multas auctoritates adducens Jacob Menoch. in consil. 1. numer. 24. versif. Secunda est, quæ obijcitur difficultas, nempe pacta ista fuisse illicita. De qua cõclusionem copiose scribunt Canonistæ in c. sicut. 29. ext. de iure iuran. & Ange. Clauasi. in sua summa, Angelica vulgò dicta, in verb. bel-

lum faciunt huc, quæ meminit Hieron. Gig. in tractat. de crimin. læs. maiest. lib. 1. quæ. 31. Et notabilis est illa doctrina, an potius Deo quàm Cæsari sit obediendum, Nam si Cæsar mandaret, quod est contra conscientiam, ei obtemperandum non esse, neque in pace neque in bello, inquit, vt post alios refert Nicol. Euerhard. in locis argumentorum legalium, loco ab ordine, post num. 13.

CONCLUSIO XLVIII.

6 BONA fides præsumitur in possidente, nisi contrarium probetur, siue habeat titulum verum vel putatiuum, etiam ex errore iusto. Et hanc communem conclusionem DD. esse, cum explicatione refert Alciat. in tractat. de præsumption. in 3. regul. princip. in 5. præsumptio. & nouissimè Iohannes Baptist. Plot. in tract. de in litem iurando, & repetitio. l. si quando. C. vnde vi. §. quinto. in fin. pag. 78.

CONCLUSIO XLIX.

7 BONA subiecta restitutioni fidei commissi confiscari non possunt, & præsertim accedente prohibitione testatoris de eis non alienandis. Et hanc sententiam de iure probabiliorem esse consulendo scribit Alexan. de Imol. in consil. 23. numer. 3. versicul. sed præmissis non obstantib. in 1. lib. consil. per l. Imperator. & doctrinam Barthol. ibidem. ff. de fidei commiss. liberta. Quam opinionem Alexan. in d. consil. nouem notabilibus fundamentis confirmat. l. Staius. §. Cornelio. ff. de iure fisci. Et sequuntur hanc sententiam Deci. in consil. 442. numer. 18. 19. 20. 21. 25. 26. & 27. in 3. part. consil. & Dec. in l. 3. §. illud. ff. quod quisque Iur. in alium statuerit. Hippol. de Marsil. in consil. 49. numer. 51. Ambros de Opizonib. in §. Diui Seuerus. numer. 47. & 48. ex l. filius familiars. ff. delegat. 1. Plures auctoritates adducunt Hippol. de Marsil. in d. consil. 49. numer. 51. & Molin. in verb. confiscatio, ad d. consil. 23. Et hanc sententiam Docto. receptam esse meminit Roland. à Valle, in consil. 31. nu. 25. in Tom. 1. consil.



## CONCLUSIO L.

## C.

**I** **A**LCVLI error per notarium ad hoc officium à Republi. constitutum commissus, non potest prætextu erroris reuocari vel retractari, nisi vsque ad 30. annos tantum, & non vltra. Secus verò si calculatio facta esset ab eo, cuius officium non fuit computare. gl. in l. calculi. in verb. admittetur. ff. de administr. rerum ad ciuitat. pertin. gloss. in l. 2. in verb. computatio. & ibi Bart. num. 7. & Bald. nu. 6. C. de iure fisc. lib. 10. l. in omnibus, in fin. & ibi gloss. in verb. Tempora. ff. de diuers. & temporal. Ias. in l. Vni. num. 3. C. de error. calculi. Quà conclusionem latius declarat idem Ias. in con. 210. breuiter & succinctè in 2. vol. con. Nouissimè Nico. Festasius in tractatu, de æstimo & collect. part. 1. num. 38. Ex quorum autoritate liquet, hanc sententiam communiter approbari.

LI. LII. inuenies 7.

## CONCLUSIO LIII.

**3** **C**ASVVM fortuitorum obligationes de solitis, non aut insolitis, inconsuetis, vel non verisimilib. euenire intelliguntur, l. fistulas. §. fruméta. ff. de contra. em. Bar. in l. sed & si quis. §. quæsitum. nu. 3. circ. fi. ff. si quis cautio. Pulchrè consulendo scribit Bald. in con. 119. ver. in contrarium videtur. in 1. vol. con. Quia de talib. non est verisimile fuisse cogitatum, quamuis dictum sit, quòd traheretur obligatio ad incogitata, Alexan. de Imol. in cons. 28. num. 10. ver. sed his non obstantib. in lib. 1. & idem Alex. in cons. 107. in 3. libr. con. & in d. con. 28. tradit Alex. numer. 12. id etiam procedere, etiamsi iuramentum interuenisset: Quia iuramentum non trahitur nisi ad illos casus, ad quos traheretur renuntiatio non iurata, Et iuramentum non ampliat, sed confirmat. l. si. C. de non num. pecu. Et hanc sententiam approbat Phil. Cornè. in con. 23. incip. videtur in hac consultatione. in 2. vol. con. & in con. 12. incip. licet diffuse & egregiè discutiat. in 4. vol. con. vbi ait, quòd omnes casus fortuiti, dici possint insoliti & inopinati, sed secundum magis & minus. Nam quidam sunt qui facile à quocunq; possunt præuideri, quidam qui

non, nisi à prudentib. viris, quidam qui solà à prudentissimis, quidam verò, quos nullus etiam prudētissimus vir facile cogitaret, & inter istos ponit casum belli. Et prædictam sententiã Bartoli cõmunem esse, scribit Ioan. Franc. de Ripa, in tract. de peste. §. de priuile. contract. causa pest. nu. 83. cir. fi. & num. 99. & Iacob. Mandellus, in con. 1. nu. 7. in fi. in suis con. licet multi Doct. contrariã sententiam secuti fuerint, quorum veriorè opinionem esse arbitratur Alex. de Imol. in d. §. quæsitum. nu. 15. Et Iason appellat hanc sententiam magis communem, in con. 107. vers. nec huic fundamento obstat. in 1. vol. con. sed priorem tanquã communi voto approbatã sequor, quã multos Doct. approbare certum est. Andre. Barba. in con. 21. nu. 11. cum seq. in 2. vol. con. Francif. Curt. in addit. ad Alex. in d. §. quæsitum. verb. tu verior. Carol. Molin. in addit. Alex. in d. con. 28. in verb. insolitus. vbi ab ipsis plures authoritates Doct. adducuntur. Meminit huius conclusionis nouissimè Francif. Burfatus magni nominis IC. in consil. 81. numer. 6.

## CONCLUSIO LIIII.

**4** **C**AUSA iusta & publica vtilitas in re dubia non præsumitur in principum ac legum definitionib. contra non subditum, secus verò contra subditum. Ita pulchrè Panor. in c. quæ in ecclesiarum. num. 15. vers. Item limito vt præsumatur pro principe respectu subditorum tantum, non autem respectu aliorum. Et Felin. num. 60. 61. & 62. vers. limitatio. vbi plures authoritates Doct. ab ipsis & ab Apostilla; ad Commentaria Panor. in verb. respectu subditorum, allegantur. extr. de consti. Et hanc communem opinionem esse, cum adiecta egregia declaratione illius materia, dicit Vasquius Menchacensis, in lib. 1. controuers. illust. cap. 2. nume. 2.

## CONCLUSIO LV.

**5** **C**AUSA, propter falsitatem, quæ in testib. vel instrumentis committeretur, non perditur. l. Diuus Hadrianus. ff. de re iudic. l. qui agnitis. ff. de except. secus si circa acta falsitas esset commissã. Bar. in l. in fraudem. §. quoties. ff. de iure fisci. Abbas in c. cum venerabilis. num. 30. vers. secundò principaler noto. extr. de excep. Et hanc sententiam communem opinionem esse, scribit Decius



Decius ibidem numer. 21. in gloss. in verb. per vitium. vbi ipse post Abb. eam materiam latius & eleganter prosequitur.

CONCLUSIO LVI.

6 CAUSA vna quando est summaria, altera plenaria, non est locus reconuentioni, quoad effectum simultanei processus, secus quoad effectum prorogationis iudicis: Estq; hæc sententia communis, Iafred. Balb. in suis decisio. decis. 279. Quintil. Mandos. in additio. ad allegationes Lapi, allegat. iii. in Verb. Tertium. lit. e.

LVII. inuenies infrà.

CONCLUSIO LVIII.

8 CENSU ipso quempiam, ob ipsius non solutionem, non priuari communi opinione receptum est. c. constitutus. extr. de religio. domib. vbi communiter Docto. annotarunt. Si autem in contractu censuali esset appositum iuramentum, & censuarius census non solueret in tempore conuento, eo priuaretur. Et hanc communem sententiam esse dixit Casiodorus, in titu. de iureiu. decis. 2. Roland. à Valle, in consil. 6. num. 4. in i. vol. con. referente.

CONCLUSIO LIX.

9 CESSIO quando fit ad commodum cedentis, ipsius confessio præiudicat cessionario. Barr. in l. si cum emptore. ff. de pact. & in l. facta. §. si hæres. ff. Ad Trebelli. Estq; communis conclusio DD. referente Petr. Paul. Paris. in consil. 58. numer. 13. in i. par. consil.

LX. inuenies infrà.

CONCLUSIO LXI.

11 CITATIONEM princeps tollere non potest, secundum sententiam comuniter approbatam, vti refert pluribus DD. autoritatib. adductis Nicola. Boer. in suis decis. quæst. 247. num. 5. 6. & 7. Quam doctrinam latius explicarunt Crauet. in tract. de antiquitat. tempor. nu. 30. in princ. & Nico. Antonii. in suis analytic. annotatio. ad tractatum Octauiani Vestrij, in Romanæ aulaæ actionem & iudiciorum mores, lib. 3. cap. 2. numer. 22. & 23.

CONCLUSIO LXII.

12 CITATVS ad locum non tutum toties appellare potest, quoties in ius fuit vocatus. Specul. tit. de appellat. §. restat. numer. 5. & 6. Bald. in l. 2. numer. 6. C. de Episcop. aud. Panor. in c. ex parte. 47. num. 3. vers. Item noto ibi quoties. ext. de appellat. & ibi Deci. eod. num. 3. in 3. notab. inquit eam sententiam esse communiter approbatam. Addit ipse postea nonnullas declarationes, quas ibi cognoscere poteris.

CONCLUSIO LXIII.

13 CITATIO tria requirit, nimirum ipsius iudicis commissionem, citationis executionem & executionis relationem, aliàs citatio viribus carebit. Marant. in tract. de ordi. iud. in par. 6. de citatio. num. 51. vers. Præmitto tamèn. Hier. Schurf. in con. 76. nu. 5. multos DD. citans. in 3. Centu. con. Mynsing. in obser. Came. 1. centur. obser. 77. nec ipsa citatio de iudicis commissione facta præsumitur. Panor. num. 33. vers. An autem si appareat. & alij DD. in c. 1. extr. de iudic. Bart. & alij in l. sciendum. ff. de verb. obli. Estque communis sententia referente Ripa ibid. num. 90. ver. Quarto quæro. vbi & ipse illius conclusionis ampliaciones & limitationes post alios refert.

CONCLUSIO LXIII.

14 CITATIO amicorum & consanguineorum in duobus casibus, quando contra pupillum, & quando contra absentem Reipub. causa proceditur, requiri solet. Et hanc sententiam comuniori calculo DD. approbari scribit Alex. de Imola, multas Docto. autoritates allegans in l. si finita. §. Iulianus. num. 52. ff. de damno infecto. Nouissimè Balthasar Quint. Aquilens. in suis additionib. ad consil. Paul. de Castr. consil. 5. numer. 19. in verb. de iure communi. in 3. part. consil. Quam materiam latè quoque gloss. in c. causam. in verb. ad domum. & Doct. Henric. Boich. Panorm. numer. 14. versicul. Vltèrius nota. & ibi apostill. Sebastian. Sapia, in verb. amici. litter. c. remissiuè, extra de dolo & contumac. explicarunt.

CONCLUSIO LXV.

15 CITATIONEM domi factam, ve-



nisse ad notitiam citati, ut obeam astringatur, an necessario requiratur, plerique Doct. id necesse esse negant, tanquam sit in culpa quod non reliquerit procuratorem aut alium qui nunciare possit. gloss. in l. ex consensu. §. ult. ff. de appell. l. 1. §. ult. ff. quand. appellan. sit. & in l. 1. §. item cum ex edicto. in verb. propositum. in verb. Notitiam. ff. que sentent. sine appellat. rescin. Quæ sententia communiter approbatur, uti refert Tiraqu. plurib. adductis autoritatibus, in tractatu, de utroque retract. §. 9. gloss. 2. numer. 39. versicul. Secundo principaliter quæro.

## CONCLUSIO LXVI.

16 **CITARI** aliquis non debet ad domum, si copia illius haberi possit. Ita tradit Bartol. post alios in l. 4. §. prætor ait. numer. 2. & 3. & ibi apost. in verb. copia personæ, multas consimiles autoritates allegat. ff. de dam. infect. Doct. in c. causam quæ extr. de dol. & contuma. licet nonnulli voluerint, satis esse, si citatio alternatiue fiat, vel ad faciem vel ad domum. l. scire etiam oportet. §. qui autem supra. ff. de excusat. tuto. Sed prior sententia communiori voto Docto. approbatur. Alex. de Imol. in d. §. prætor ait. num. 2. Tiraq. in tract. de utroque retract. in verb. de retract. lignaier. §. 9. glos. 2. num. 44. ver. At maior pars atque potior constanter affirmat, hanc citationem ad domum esse succedaneam eius, quæ fit in faciem, ut videlicet fieri non possit, nisi cum citandus perquisitus inueniri non potuit. l. 1. §. permittitur. ff. de lib. agnos. cum similibus adductis à Zaf. in d. §. prætor ait. num. 10. & d. l. scire etiam oportet, intelligitur de alternatiua ordinis, Ut primum in faciem, si citandus reperiri possit, citetur, aliàs ad domum. Lud. Roma. in consil. 454. numer. 5. Nicol. Anton. Grauat. in suis analyt. annota. ad Octauia. Vest. Isagog. in Roman. aulæ actionem & iudicio. mores, lib. 5. cap. 13. in verb. Cui clausulæ. numer. 11. Cæterum totam illam materiam optimè Tiraquel. in d. §. 9. gloss. 2. explicauit.

LXVII. LXVIII. LXIX. LXX. LXXI.  
inuenies infra in Secunda parte.

## CONCLUSIO LXXII.

22 **CIVITATES** non recognoscen-

tes superiorem, iura principis habere dicuntur, & illud de illis, quod de Principibus, iudicari debet. Bartol. in l. 1. in §. de qua re. ff. de postulan. l. acta. §. de amplianda. ff. de re iudic. in l. infamem. circ. fin. ff. de public. iudic. Et hanc sententiam communem esse scribit Dec. in consil. 357. numer. 1. in fin. & in consil. 534. numer. 2. in 3. part. consil.

## CONCLUSIO LXXIII.

23 **CIVITATES** siue recognoscant Principem superiorem, siue non, possunt loca publica, plateas, pascua, emporia & alia vendere, sed tali ordine, quod primo per statutum faciunt locum publicum priuatum, & tunc possunt vendere huiusmodi loca, non tanquam publica, sed tanquam priuata, Bartol. in l. continuus. §. cum quis. numer. 5. Licet Raphaël Cumanus abilius sententia recesserit ibid. numer. 7. cuius doctrinam Pau. de Cast. numer. 4. ff. de verbor. obligation. approbat. Imò eo ipso quo ciuitas locum publicum vendit, pascua, &c. eo momento locus factus est priuatus per legem, Quia contractus ciuitatis est lex. l. ciuitas. & quæ ibi notantur. ff. si cert. petat. Et quod fora, vias, plateas publicas possit vendere, concedere vel alienare, text. est in l. prohibere. §. planè. ff. quod vi & clam. Zaf. in d. l. continuus. §. cum quis. numer. 4. sed Barthol. Cepolla, in suo tractat. seruit. c. 3. de seruit. viæ. numer. 22. versicul. sed si donaret. refert, Bartol. sententiam communiter probari, quem ipse sequitur.

LXXIII. inuenies J.

## CONCLUSIO LXXV.

25 **CLAUSULA** non obstante, &c. nihil operatur, quando plura obstant, sed debet vnicuique in specie derogari; Quia si extent plura obstantia, non sufficeret clausula generalis, Non obstante, &c. sed opus est quod de singulis defectibus faciat mentionem. Bald. in l. 1. numer. 22. versic. vnum etiam scias. C. de furt. Alex. de Imol. in consil. 60. numer. 20. in fin. versicul. accedit. & in consil. 196. numer. 10. versicul. ad idem optimè facit. in 2. lib. consi. Felin. in c. nonnulli. numer. 21. vers. quinta conclusio. extr. de rescript. Iaf. in l. fin. numer. 6. C. si contra ius vel



ius vel util. public. Et hanc communem conclusionem Doct. esse, inquit Ioan. Neuzan. in con. 12. nume. 171. vers. resultat illa communis conclusio. inter cons. feudalia Alber. Bruni.

CONCLUSIO LXXVI.

26 **CLAUSULA**, Sub pœna amissionis causę, & priuationis Iurium, operatur, quod contraueniens seu non implens ea quę sibi demandantur, causam amittat, & priuandus veniat Iuribus suis. cap. 1. & ibi Panorm. num. 11. ext. de locato. glos. in c. vni. in verb. sub Anathemat. ext. de sagittar. Quam glo. inquit Panorm. in dict. cap. 1. num. 11. communiter approbari. Refert quoq; Quintil. Mandos. in tracta. de monitor. quęstio. 30. nume. 4.

LXXVII. infrā in Secunda parte.

CONCLUSIO LXXVIII.

28 **CLERICVS** vel Prælatus si habuerit administrationem in vita, æquiparatur usufructuario, in morte verò vsuario, ideò de fructib. beneficij nihil disponere potest. Si autem fuerit simpliciter beneficiatus, & vtroque tempore, in vita & in morte, æquiparatur usufructuario, quoad faciendos fructus. Hanc distinctionem refert gloss. in verb. reseruari. in c. præsentis prohibemus. quod est fin. de offic. ordin. in 6. eamq; per generalem consuetudinem vbique approbatam esse circa fin. glos. additur. Cuius distinctionem multi Doct. referente Ioan. de Imol. in c. fin. numer. 8. cum seq. ext. de pecul. clerico. & in c. peruenit. num. 31. ext. de fideius. tanquam sententiam cõmunem approbarunt. Ita quoque consulendo scribunt magnę authoritatis viri Petr. Philipp. Corne. in cons. 314. numer. 2. in 3. volu. con. & Nicol. Bellon. in cons. 3. numer. 6. Licet multi alij de hac communi sententia dubitare videantur, vt manifestè apparet ex Cõment. D. Panorm. in dict. cap. fin. num. 7. ext. de pecul. clerico. & in c. cum esses. nu. 21. versic. secundò principaliter quæro. ext. de testam. & vltim. vol. De quo articulo satis quoque eruditè disputat Stephan. Bertran. in cons. 296. in vol. 3. part. 2.

CONCLUSIO LXXIX.

29 **CLERICVS** si curauerit se eligi in cle-

ricum, in fraudem, vt euitaret Iudicis secularis iudicium & pœnam, ratione delicti ante clericatum perpetrati, eo casu nullo priuilegio defendi posset. Ita voluerunt Ioan. Andr. in cap. vni. ext. de obligat. ad ratiocinia ordinan. Frederic. Senensis in quęstio. 99. & Bartol. in l. 1. num. 3. ff. de pœn. Et hanc communem opinionem DD. esse scribit consulendo Ioan. de Imol. in cons. 118. inci. in casu præmisso. De fraude autem dicunt non debere præsumi, nisi iam esset accusatus, vel in crimine deprehensus, eo tempore quo fit clericus, per l. fi. ff. de bonis eor. Frederic. Senen. in d. quęst. 99. circ. fin. & Oldrad. de Pont. in consil. 4. num. 2. vers. de fraude, vbi Rainald. Cortus nouissimè non contemnendas additiones consimilium auctoritatum DD. adiecit. Quam tamen quęstionem latius explicat Didac. Cauarru. in suis pract. quęst. cap. 32.

CONCLUSIO LXXX.

30 **CLERICI** feudum capere & retinere possunt, cum per substitutos Domino inferuire possint. Hoc communi opinione obtentum esse scribit Zas. in vsib. feud. par. 5. numer. 71. in Tom. 4. & secundum hanc communem sententiam bis facultatem Iuris Academia Ingolstadiensis iudicasse refert Barthol. Romul. in l. vt vim. numer. 70. ff. de iust. & iure. De qua quęstione videntur Decis. Senat. Pedemon. Decis. 27.

CONCLUSIO LXXXI.

31 **CLERICVS** à summo Pontifice impetrare priuilegium testandi, & disponendi de reb. & redditib. Ecclesię potest. Cùm hoc Papa ex causa concedere possit, quia ad illum Ecclesiarum, personatum, dignitarum, aliorumq; beneficiorum Ecclesiasticorum plenaria dispositio pertinere noscitur. c. licet. de præb. lib. 6. Clem. 1. vt lite pendente iunctis Legib. l. si quando. C. de inoff. test. l. si mutus. ff. de testa. Marian. Soc. Sen. in cons. 13. per totum con. in 1. vol. Alex. de Imol. in con. 15. lib. 2. & in l. & militib. C. de testamento milit. Et hanc Doct. communem sententiam esse, Dec. in cons. 157. & Ioan. Dilect. in tracta. de arte testant. 1. de his qui non habent testamenti fact. cautel. 3. num. 3. dicunt. quam conclusionem Dec. & Dilectus latius explicarunt.



## CONCLUSIO LXXXII.

- 32 CLERICVS habens concubinam, si admonitus fuerit, & relinquere illam noluerit, ab Ecclesiasticis beneficijs vsque ad satisfactionem congruam suspenditur. capit. sicut. imò priuari potest iisdem. c. si autem. ii. de cohab. cleric. quod etiam de iure Ciuili procedit. l. cum qui. C. de episc. & cleric. Quæ sententia communiter est recepta, referentib. Ripa in l. si vnquam. in 28. quæst. C. de reuocand. donat. numer. 74. cum seq. & Roland. à Valle, in conf. 98. numer. 7. in 1. Tom. Cùm clericus non sit solutus, sed ligatus Ecclesiæ, cap. inter corporalia. ext. de translat. episco.

## CONCLUSIO LXXXIII.

- 33 CLERICORVM concubinas non esse de foro Ecclesiæ, & posse per laicos puniri, contra communes opiniones Doct. multis argumentis tradit Vdalric. Zas, singul. respons. lib. 2. cap. 17.

## CONCLUSIO LXXXIII.

- 34 CLERICVS si fuerit productus in testem coram iudice laico, & falsum deponit, potest puniri per iudicem laicum. glos. in l. nullum, in verb. præscriptionem. Cyn. vers. sed respondeo. Bald. vers. quæro hic de clericis, num. 5. in fin. C. de testib. & Hippol. de Marf. in l. fin. nume. 152. ff. de iurisd. omnium iud. Sed communis Doct. opinio communiori calculo approbata est in contrarium, id attestantib. Robert. Maranta, in tractat. de ordin. iud. in part. 6. in 12. actu. De incidenti criminali contra aduersarium quid falso producetem. ver. sed quid si fuit. numer. 4. & Roland. à Valle, in con. 12. num. 34. cum seq. & num. 58. in 2. Tom. con.

## CONCLUSIO LXXXV.

- 35 COLLECTAM quis subire & exponere debet, eo in loco vbi quis possidet bona: Quod adeò generale est, vt ratione receptæ consuetudinis per Italiam imponantur collectæ etiam forensib. in loco vbi prædia possident. Bartol. in l. vnica, numer. 28. C. de mulierib. & in quo loco, lib. 10. Bald. in l. etiam, numer. 15. cum seq. C. de execut. rei iudica. Alex. in con. 52. numer. 5. in lib. 5. con. Ias. in con. 83. vers. Item generalis con-

fuetudo per totam Italiam. in 3. vol. confil. vbi ipse plures authoritates adducit. Dec. in con. 684. numer. 10. in 5. part. con. Marian. Socin. lun. in con. 49. num. 26. in 1. vol. con. Aymon Crauett. in con. iii. numer. 10. in 1. part. conf. Et hanc esse veram & communem conclusionem firmat Curt. Iunior in con. 106. num. 1. & nouissimè Nicol. Festa. in tract. de æstimo & collectis, in 2. par. cap. 3. nume. 24. An autem ea doctrina procederet, quâdo collecta imponeretur secundum æstimum, latè disputauit Roland. à Valle, in con. 32. num. 14. cum seq. in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO LXXXVI.

- 36 COLLECTAM etiam forensibus ratione receptæ consuetudinis imponi posse diximus, in verb. collectam quis subire. Sed quòdnam tempus ad inducendam talem consuetudinem, secundum sententiam comuniori voto approbatam requiratur, explicandum est. Et respondent interpretes Iuris, sufficere decem annos. Bartol. in l. de quibus, num. 14. ff. de legib. & Curt. lun. refert illud tempus communiter à DD. solummodò requiri, in confil. 42. nume. 7. vers. non video igitur. con. 60. num. 3. ver. Et subdit Alexan. & in conf. 61. num. 6. vers. Cum igitur. Et quæ hæc sententia communis, vt per plures DD. adductas authoritates testatur nouissimè Nicol. Festa. in tract. de æstimo & collectis, par. 2. cap. 3. An & quando forensibus indicentur collectæ. num. 25. vers. occurrat circa hoc.

## CONCLUSIO LXXXVII.

- 37 COLLECTARVM solendarum onus spectat ad possessorem. l. 1. & ibi gloss. in verb. annonas. & Bartol. num. 1. C. de anno. & tribut. Frideric. de Sen. in quæst. 81. num. 1. & 4. Paul. de Cast. in l. inter debitorem. num. 4. & Ias. numer. 1. ff. de pact. Marth. de Affl. in decisio. sacri concii. Neapol. decisio. 95. Est quæ sententia hæc communis prædicto Frideric. de Senis in d. quæst. 81. numer. 1. & Balth. Quinæt. Aquil. in addit. ad conf. Paul. de Cast. in con. 37. in verb. Ex persona propria, numer. 46. in 3. part. con. referentibus. Hoc ita accipi oportere voluit Hieronym. Cagnol. de illis collectis, quæ imponuntur ratione rei, non autem ratione personæ, in leg. 2. numer. 225. C. de pact. int. empt. & vend.



## CONCLUSIO LXXXVIII.

38 **COLLATIO** facta ab Episcopo sine presentatione patroni, est nulla, c. decernimus, 16. q. 7. c. cum dilectus. ext. de iure patronat. quam quaestionem latius explicat Guido Papa in Decis. Gratianopol. quaest. 374. Et hanc sententiam magis communem esse inquit Rochius de Curte, in tracta. de iure patroni. in verb. honorificum. in 1. quaestio. nume. 1. in 15. vol. tract. Doct. Sed optime illam explicauit Roland. à Valle, in con. 47. numer. 22. cum seq. in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO LXXXIX.

39 **COLLATIO** locum non habet inter ascendentes succedentes descendentes. Alexand. de Imol. & alij in l. si emancipati. C. de collat. Licet autem Ias. ibid. num. 28. disputationis gratia quaedam argumenta contra communem adduxerit, quib. respondet Dec. nume. 8. addens fortiores, contra communem, rationes: tamen nec ipse ausus est recedere à communi, ut ibi latius per eum. Quam comunem eleganter defendit Hieron. Cagnol. in d. l. si emancipati, nume. 119. cum seq. vers. secundus articulus.

## CONCLUSIO XC.

40 **COMPENSATIO** de quantitate ad quantitatem in liquidis fit ipso iure, quando de ea pars opponeret. l. si constat. & ibi Doctor. C. de compens. Et hanc communem opinionem Doct. esse dicit Marian. Socin. Jun. in con. 147. num. 4. in 1. part. conf.

## CONCLUSIO XCI.

41 **COMPENSATIONIS** exceptio alicuius quantitatis vel debiti, si quis iurauerit soluere, opponi non potest, sed necesse est ut praecise soluat, per text. & ibi Doct. in c. ad nostram. 1. ext. de iureiurand. Et hanc communem Doct. opinionem esse inquit Felin. ibid. circa fin. vers. & per hoc appareo existimo. Alexand. de Imol. in consil. 91. numer. 5. in 2. lib. conf. Et Andr. Tiraq. in tract. de vtroque retract. §. 3. glos. 3. nume. 6. versic. aduerte. Licet alij multi contrariam sententiam secuti fuerint, quam comprobauit idem Alexand. de Imol. in con. 12. num. 15. in eod. 2. lib. conf. & horum opinionem sequitur Carol. Molin. in d. conf. 91. in verb.

damnatur. & idem in Commenta. suis in consuetud. Paris. in 2. parte. §. 62. numer. 19. cum seq.

## CONCLUSIO XCII.

42 **COMPENSATIO** fit ipso iure, quo ad impediendum cursum vsurarum. l. si constat, & ibi Bartol. inquit, quantum ad impediendum cursum vsurarum fit compensatio ipso iure vsq; ad concurrentem quantitatem, & ibi apostill. C. de compensat. Alex. de Imol. in con. 74. nu. 4. ver. sed praemissis non obstantibus, lib. 5. con. Socin. Sen. in con. 99. post num. 4. ver. Quoniam. in 1. vol. conf. Estq; haec sententia communiter approbata, ut refert Ioan. Hieron. Card. Alb. in suis lucubrationib. in Bart. in d. l. si constat. Et idem est quo ad euitandam poenae commisionem, non autem quo ad poenam commissam. Alex. de Imol. in con. 196. num. 5. in 7. volu. Quam quidem materiam latius explicarunt Matth. de Afflict. in decisionibus Sacri sancti conc. Neapolita. decisio. 121. & Tyndar. in tracta. de compensatio. articulo 6. in 5. vol. tractat.

## CONCLUSIO XCIII.

43 **CONDEMNATIO** si alicui commissa fuerit, videtur etiam eidem commissa absolutio, & e contra. c. inferior. & ibi gloss. in verb. inferior. distinct. 21. & in c. cum inferior. ext. de maior. & obed. & e contra, cui prohibetur condemnatio, eidem videtur quoque prohibita absolutio. Vnde dubitarunt Doct. an hoc vltimum dictum haberet locum in materia correctoria, ut qui prohibetur condemnare ex lege noua correctoria, videatur etiam prohibitus absolueri. Sed gloss. in Clemen. 1. in verb. contra eos. de haereti. dicit, quod in materia correctoria hoc non habeat locum, propterea prohibitus condemnare poterit absolueri. Quam Doct. ibi communiter approbarunt. Hinc soluitur illa disputabilis quaestio, si inquisitor haereticæ prauitatis & ordinarius vterque in condemnando interuenire debeat, an ita etiam in absoluendo, an verò vterque solus possit absolueri. Licet autem Francisc. de Acolit. Aretin. in Rubr. numer. 3. & Barthol. Socin. numer. 8. d. glossam in verb. contra eos. ff. de acquir. possess. non approbauerint: Tamen Dec. in l. nemo qui condemnare. numer. 3. ff. de reg.



reg. iur. & Ias. in l. 3. numer. 9. vers. quid tenendum. ff. de rei iud. Quasi tollitur potestas condemnandi, non videtur adempta potestas absoluendi, glo. in d. Clem. 1. verb. contra eos, optimè defenderunt. & huius gloss. opinionem magis communem esse, Lodouic. Carer. in suo tracta. de hæreticis. capit. incip. de cuius inquisitoris officio. numer. 9. inquit. Verùm Hieron. Cagnol. ex Cardin. Alexand. in d. c. inferior. refert, gloss. illam saluari in casu suo, specialeq; esse in inquisitione hæresis, vt licèt inquisitor sine Episcopo condemnare non possit, absolute tamen valeat favore absolutionis, vt ipse latius in d. l. nemo qui condemnare. nume. 3. prosequitur. Quamuis non ignorem Marian. Socin. Iun. referre in d. Rubr. de acquir. possess. num. 66. Aretin. Barthol. Socin. & aliorum sententiam videri communem opinionem esse: tamen ipse num. 81. vers. pro hoc. addit Felin. Dec. & Ias. auctoritate posse dubitari quæ sit communior opinio, à quorum auctoritate, cum ipse respondeat contrarijs argumentis, recedere non videtur.

XCIIII. XCV. supra.

#### CONCLUSIO XCVI.

- 46 CONFESSIO dotis facta constante matrimonio etiam animo donandi nisi morte confirmetur, non valet, quia bonis moribus est prohibita. l. 1. ff. de donat. int. vir. & vxor. Estq; communis conclusio D D. vt pluribus scribunt Alex. de Imol. in conf. 142. num. 4. in 5. lib. conf. Roland. à Valle, in conf. 93. numer. 1. & 2. in 1. Tom. Et Bald. Quind. in addit. ad conf. Paul. de Cast. conf. 50. in verb. constante matrimonio. nume. 14. in 3. part. consil.

#### CONCLUSIO XCVII.

- 47 CONFESSIO tunc præiudicare parti dicitur, quando ab altera fuit acceptata, aliàs secùs. Ita semper consulendo post alios tradidit Alex. de Imol. in conf. 90. numer. 1. & in conf. 111. numer. 7. vbi Carol. Molin. in verb. acceptata. plures auctoritates Doct. allegat. & idem Alexand. in con. 20. nume. 1. in 4. lib. conf. & in conf. 184. in 6. vol. conf. Ias. in l. error. num. 5. 6. & 7. C. de iur. & fact. ignor. & idem Ias. in l. postquam liti. nume. 2. C. de pact. Et hanc sententiam communem esse affirmant Curt. Senior in conf. 77.

& Paris. in conf. 131. in 1. vol. Licèt alij contrariam sententiam de iure veriore, & meliorib. rationib. fulcitam esse, existimauerint. Barthol. Socin. in conf. 228. nume. 6. in 2. vol. conf. Alciat. in tract. de præsumpt. in 3. regul. prin. præsumpt. 21. numer. 6. cum seq. Rolan. à Valle, in conf. 26. numer. 18. in 1. Tom. consil.

#### CONCLUSIO XCVIII.

- 48 CONFESSIO mariti de dotis receptione tantum debet operari in præiudicium mariti, & quorumcunq; creditorum, quando sunt lapsa tempora, opponèdi exceptionem non numeratæ dotis, sicut vera & realis solutio dotis operatur, quæ marito & omnibus creditoribus præiudicat. Hanc communem Doct. sententiam esse multis adductis auctoritatib. inquit Matth. de Afflict. in Decis. sacri con. Neapol. Decis. 402. numer. 11. Item vera conclusio Doct. est pro communi opinione. & Roland. à Valle, in conf. 85. numer. 42. in 1. Tom. conf.

#### CONCLUSIO XCIX.

- 49 CONFESSIO an propriè sit species probationis, magna inter Doct. est altercatio: multi enim voluerunt speciem probationis, & propriè quidem eam dici. gloss. in leg. 1. in verb. quemadmodum. C. de eden. Bartol. in l. vnica. num. 8. ff. de offic. consil. & in l. si duo patroni. §. idem Iulianus. ff. de iureiur. Salycet. in Rub. num. 4. vers. tu dic. C. de probat. Quorum mentionem faciunt adiectis multis argumentis & rationibus, Philip. Dec. in Rub. numer. 9. vers. contraria opinio, scil. quòd imò confessio sit species probationis. Marc. Mantua præceptor. numer. 10. versic. contrariam autem sententiam. extr. de probat. & Hippol. de Marf. in repet. Rub. numer. 80. cum seq. C. de probat. Sed contrariam sententiam, quòd confessio non sit species probationis, communi voto receptam passim multis in locis interpretes referunt. Cyn. in l. actor. num. 3. vers. item per simplicem confessionem. & Bald. numer. 3. versic. secundò præmitte. C. de probat. & idem Bald. in Auth. sed nouo iure. nume. 12. versic. tamen si negetur. C. si cert. petat. quia confessio non est species probationis, sed per eam quis ab onere probandi releuatur, vt de iuramento asseritur. l. cum qui. ff. de iureiur. & pertex. in c.



inc. 1. de confels. lib. 6. Ioan. Andr. in prin. Rubr. & Panorm. ibid. numer. 3. versic. secunda oppositio est, Ioan. de Imol. in cap. 1. numer. 1. ext. de probat. & multi alij Doct. adducti per Dec. in dict. Rub. num. 8. versic. expedita differentia. Quorum sententia communis est, referentib. ibidem Felino, numer. 6. Decio d. numer. 8. Mantua num. 2. versic. sed prima melior. & numer. 10. versic. teneo igitur ego. nec non Hippol. de Mars. in d. repet. Rubr. numer. 88. C. de probat. & eod. Hippol. in suis singul. singul. 110. incip. Communis Doct. opinio est.

curatoris, facta per modum contentiosæ iurisdictionis, præiudicat Domino, pupillo & adulto. Bartol. in l. certum. §. sed an & ipsos. numer. 2. vbi ipse inter modum voluntariæ & contentiosæ iurisdictionis eleganter distinguit. Et idem Bartol. in l. non solùm. in princ. ff. de procura. Philip. Corne. in conf. 175. in 4. vol. con. Dec. in conf. 221. numer. 1. Ias. in conf. 47. numer. 4. in 1. vol. consil. Et hanc tritam conclusionem Doct. appellat Roland. à Valle, in consil. 70. numer. 3. in 1. vol. conf. De qua doctrina copiosè scribunt Iuris Canonici interpretes, in c. fin. Henric. Boich. num. 40. cum seq. Ioan. de Imol. num. 8. & 9. & Panorm. numer. 10. ext. de confels.

## CONCLUSIO C.

CONFESSIO procuratoris, tutoris,

## FINIS PRIMÆ CENTVRIÆ.

# COMMVNIVM CONCLVSIONVM LAURENTII KIRCHOVII

## CENTVRIA SECVNDA.

## CONCLUSIO I.

**C**ONFESSVS occidisse ad defensionem, punitur non probata defensione, non tamen de homicidio ordinaria pœna, vt pœna capitis, sed mitiori veluti pecuniaria vel exilio temporali. Abb. in capit. auditis. num. 32. extr. de præscript. Quem & alij communiter sequuntur, referente Iasone in l. vt vim. nume. 13. versic. tu & iur. cùm in pœna capitis inferenda probationes luce meridiana clariores requirantur. l. fin. C. de probat. Quod non verificatur in isto casu, cùm illa confessio non emanauerit purè, sed qualificatè, cumq; super delicto iudex procedat ex præsumptionibus, debet multùm temperare sententiam in condemnando. Innoc. in cap. quia verisimile. numer. 2. versic. tamen quod vbi extra hanc decisionem argumenta nonnulla adducunt Bartho. Socin. in l. non vtiq; numer. 7. ver. Sed ista opinio videtur esse con-

tra mentem D. D. & non est vera, licet sit fauorabilis inquisitis vel accusatis. ff. de except. Philip. Dec. in d. l. vt vim. numer. 20. quorum argumenta per plures rationes comprobatur Hippol. Riminal. ibid. num. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. & 239. sed Abba. sententia magis communiter per Scribentes probatur. Felin. in c. cum venerabilis. num. 15. versic. Secundò nota. ext. de except. & in cap. significasti. 2. num. 13. versic. & ista nota, quia sunt pulchra. ext. de homicid. Alex. de Imo. in l. non solùm. §. sciendum. num. 5. ff. de oper. no. nunc. Barthol. Socin. sibi contradicens in l. 1. numer. 10. versic. Ad quæ etiam vide. ff. de vulga. & pupilla. Dec. in l. 1. lectur. Floren. num. 16. in fin. ff. si certum petat. & in d. c. cum venerabilis. num. 20. versic. & retenta ista limitatione, & ibi Syluest. Aldobrand. in suis addit. in verb. Non debet. Thom. Ferrat. in Cautela 5. Hippol. de Mars. in suis sing. sing. 185. & in sua præf. §. postquæ. numer. 24. Boer. in suis decisio. quæst. 164. num. 10. & 11. Thom. Grammat. in voto 2. numer. 3. & in conf. 69. num. 13. vbi addit, hoc ita in praxi obseruari. Et hanc senten-



sententiam communem esse commemorat Aegid. Bofs. in tract. crimin. mater. tit. de confess. nu. 20. in fin. Quam recentiores scriptores communiter approbarunt. Crauet. in conf. 2. numer. 20. Petr. Calapha. in conf. 202. numer. 10. in 1. volu. & in conf. 88. num. 10. in 2. vol. causa. crimin. Philip. Dec. in conf. 102. num. 22. in Tom. 1. con. ad caus. crim. recens editorum Venet. anno 66. Capyc. in decis. con. Neapol. decis. 155. num. 11. ver. Quinta est dubitatio. Hippol. Riminal. in d. l. vt vim. num. 240. sequitur hanc sententiam tanquam humaniorem pro vita hominis conseruanda, & argumenta contraria eleganter confutat, quæ transcribere non est necesse. Quam & Iacob. Menoch. in lib. 2. Centu. 1. de arbitra. iud. quæst. casu 93. in fin. & lib. 2. Centu. 3. casu 279. num. 6. & 7. approbat. Et ante illos Ludouic. Carer. in sua solenni repetiti. l. 2. C. Quorum appellat. non recip. capit. de homicid. & percuss. num. 87. pag. lib. mei 106. & in vers. & notant D D. nu. 15. pag. lib. mei. 237. Iul. Clar. in lib. 5. sentent. Iur. §. fin. quæst. 55. ver. Item posset allegare.

## CONCLUSIO II.

52 CONFESSIO partis hoc operatur, quòd licet pro parte aduersa esset præsumptio iuris & de iure, contra quam non admittitur probatio. l. omnes. §. Lucius. ff. de his quæ in fraud. credi. admittetur tamen probatio per confessionem partis, secundum glossam comuniter approbatam, in §. aliud quoq; in verb. scribat. in authen. de æqual. dot. Cyn. in auth. sed iam necesse. num. 4. Bart. in fin. Ang. Perus. nu. 5. & 7. Salic. nu. 3. Sichard. numer. 5. C. de donat. ant. nupt. Et ita communiter D D. tradere inter cætera consulendo scribit Francisc. Curt. Iun. in cõ. 17. nume. 12. vers. Nonum etiam argumentum. Meminit etiam Balth. Quindt. in additio. ad conf. Paul. de Cast. in consil. 38. in verb. non per testes. num. 44. in 3. part. con. quam conclusionem late & perspicue declarat D. Alciat. in tractat. de præsumpt. in prin. §. videndum est nunc de præsumptione iuris. numer. 5. vers. limitatur primò.

## CONCLUSIO III.

53 CONFESSIO dotis constante matrimonio facta, in dubio præsumitur facta animo donandi, & non probat. l. 2. C. de dote.

cauta, non numer. Barthol. Soci. plures auctoritates allegans in consil. 82. in prin. in 3. volum. con. tamen ea sententia non procedit, vbi elapsi sunt decem anni, quia tunc omnis querela excluditur. l. fin. cum auth. seq. C. eod. tit. gloss. in verb. facit. l. 1. c. de titul. Bart. in l. assiduis. nume. 11. C. qui potio. in pig. Et hanc sententiam dicit Socin. Sen. in d. conf. 82. num. 1. in fin. communiter approbari, eandemq; latius declarat Ioh. Hier. Cardi. Alb. plures citans in suis lucubrationibus ad Bartol. in Rubr. ff. de donatio. int. vir & vxor.

III. &amp; V. infra.

## CONCLUSIO VI.

56 CONSCIVS de patriæ prodicione vel coniuratione, seu tractatu aliquo contra Rempub. vel principem instituto, si non reuelet atque in lucem proferat illum, incidit in crimen læsæ Maiestatis, eiusq; pœnam sustinere debet, ita Bartol. affirmat in l. 1. §. occisorum. nume. 3. ff. de S. C. Syllaniano. & in l. vtrum. ff. ad l. Pompeiam. de parric. Angel. in tracta. malefic. §. Ethai tradito la tua patria. numer. 10. & 11. vbi ipse dicit, opinionem Bartoli quotidie in practica obseruari & communem esse, licet multi alij de ea decisione dubitare videantur, asserentes talem scientiam puniri non debere, nisi sciens probationem delicti habuisset, Dec. numer. 9. & Cagnol. post alios in l. culpa caret. numer. 8. ff. de reg. iur. Dec. in c. 1. numer. 7. ext. de offic. delega. sed priorem nouissimè Bartholom. Romul. in l. vt vim. numer. 152. ff. de iust. & iure. sequitur, vbi ipse ex Decio & alijs nonnullas limitationes addit.

## CONCLUSIO VII.

57 CONSENSVS in alienatione rei feudalis, secundum magis communem opinionem Doct. vt ex intervallo interueniat, sufficit. Ita Andr. de Ifern. in cap. 1. & ibi Aluarot. numer. 15. vers. quæro an consensus & licentia Domini sufficiat, siue præcedat alienatio, siue subsequatur. titul. de prohib. feu. alien. per Frideric. & Francisc. Curt. in tracta. Feuda. in 4. part. ex quib. causis feud. amitta. in 2. regul. prin. vers. secunda cum necessaria dubitatio. numer. 138. Quia cum solum agatur de præiudicio ipsius Domini, sufficit consensum ex post facto interuenire. l. in concedendo. in fin. ff. de aq. plu. ar. cen. Item



cen. Item quia talis consensus tendit ad tollendum impedimentum, propter quod erat prohibita alienatio, unde debet cessare effectus impediendi superueniente consensu. leg. vbi lex. ff. de vsucap. Philip. Dec. in consil. 144. numer. 1. Ludouic. Gozadin. in consil. 26. vers. primo, quia de consensu Domini valent alienationes. numer. 9. & in consil. 63. numer. 3. Matth. de Afflict. in Decis. sacri. consil. Neapol. Decis. 286. numer. 2. & Anron. Capicius, in Decis. sacri concil. Neap. Decis. 115. Iacob. Heinrichmannus in consil. 1. versic. secundò quia dato. numer. 2. in 1. Tom. Hanc magis communem Doctor. opinionem esse refert Roland. à Valle, in consil. 97. num. 33. in 1. Tom. con. Burfat. in consil. 49. nume. 25. & consil. 50. numer. 28.

cusare solum à pœna temporali, non autem à gehennali. Roma. in suis singular. singul. 19. incip. An consuetudo reprobata excuset. & ibi Apostillatores recentiores, multas authoritates cumularunt. Estque communis opinio referente Iohan. Hieron. Alba. in suis lucubratio. in Bartol. in l. si quis fugitiuus. §. apud Labeonem. ff. de edili. edict. vbi ipse addit, hanc doctrinam solum modò procedere quando sumus in prohibiti iure positio, aliò qui autem si etiam diuini iuris prohibitio concurreret, tunc praua consuetudo non excusaret quempiam à pœna temporali, allegans Felin. in c. ea quæ. ext. de Simo. Alexand. in consil. 45. lib. 4. consil. & Ang. in con. 90.

CONCLUSIO XI.

CONCLUSIO VIII.

38 **CONSTITVTVM** vt operetur effectum suum, necesse est probari, quòd constitutus tempore constituti possederit, aliàs illud nihil operabitur. Alexand. de Imola, post glossam, & Angelus in leg. quamuis pupillus. in §. si conductor. numer. 8. ff. de acquir. vel amittent. possess. & in consil. 161. numer. 1. lib. 6. & in consil. 24. nume. 7. lib. 7. Dec. in l. contractus. numer. 15. & 16. ff. de reg. iur. in consil. 251. numer. 3. in consil. 281. numer. 5. Ias. in consil. 148. numer. 5. in 4. volum. consil. Hanc communem Doctor. conclusionem esse dicit Roland. à Valle, in consil. 79. numer. 23. in 1. Tom. consil. eruditè vt omnia tradit Andr. Tiraq. cum infinitis adductis Doctor. authoritatib. in tracta. de iure constituti possessorij. in 3. part. in 1. limita.

61 **CONSVETVDO** introducitur ex moribus & vsu hominum. l. de quibus. ff. de leg. §. sine scripto. Inst. de iur. nat. gent. & ciui. Idcirco non requiritur necessariò actus iudiciarius. Crauet. post alios in con. 55. num. 6. Iohan. Hier. Card. Alb. in suis lucubra. in Bart. in repetitione l. de quibus. nume. 21. ff. de legib. Sed hæc conclusio dextrè intelligenda est. Fateri quidem oportet, ex actu iudiciario introduci consuetudinem, si iudex iudicauit contra legem populo sciante & non contradicente. Vnde actus iudicialis sufficit ad probandum consuetudinem, nõ vt actus iudiciarius, sed quia per illum actum exprimitur consensus populi. Et ita procedit textus in l. cum de consuetudine. ff. de legib. Estq; hæc communis DD. sententia, vt refert pluribus adductis authoritatibus Syluest. Aldob. in d. §. sine scripto. nume. 22. Quam conclusionem latius explicarunt Panor. in c. fin. numer. 16. & alij ext. de consuetud.

CONCLUSIO IX.

59 **CONSVETVDO** laicorum non ligat clericos vel Ecclesias. c. Ecclesia S. Mariæ. & ibi Doct. ext. de constit. Et hanc communem conclusionem Docto. esse refert Petr. Rebuff. in tract. de consuet. vsu & stylo. in præfat. numer. 56. in Tom. 3. Commenta. in consuetu. Regias Gallicas.

CONCLUSIO XII.

62 **CONSVETVDO** non ex hoc probatur, si quis obtinuerit in iudicio contradictorio, sed benè cum iudex pronunciauerit talem esse consuetudinem. Anton. de Butt. in c. fi. ext. de consuet. Et hanc communem sententiam esse scribit Rebuff. in tracta. de consuetu. vsu & stylo. artic. 2. glo. 3. nu. 8. in eod. Tom. Crauet. in con. 55. nu. 6. vers. Non obstat. Ioh. Hier. Card. Alb. in suis lucubrat. in Bartol. in l. de quibus, in lectu. num. 9. ff. de legibus.

CONCLUSIO X.

60 **CONSVETVDO** praua delinquentem quo ad forum poli, non quo ad DEVM excusare potest. Petr. de Anchor. in consil. 283. vbi dicit, consuetudinem malam ex-



## CONCLUSIO XIII.

- 63 **CONSVETVDO** etiam contra ius scriptum spacio 10. annorum inducitur, Licet quidam voluerint 40. requiri annos. Sed quod 10. sufficiant extra bona Ecclesiastica est communis Doct. sententia. Doct. in l. de quib. ff. de legib. pulchre Panor. in c. fin. nu. 11. ver. Quantum vero tempus requiratur ad consuetudinem inducend. ext. de consuet. Guido Papa in consil. 131. num. 4. vers. quæro pro declaratione huius materiæ, in 2. par. in consil. 164. num. 3. vers. & inducitur illa consuetudo etiam spacio 10. annorum. in 3. par. consil. & Rebuff. in eod. tracta. de consuet. d. artic. 2. d. glos. 3. nu. 17. Ioan. Hier. Card. Alba. in suis lucubratiõ. in Bart. in l. de quibus. in lectu. num. 7. ff. de legib. hanc conclusionem remissiue explicat. & Frid. Schenck in suo Viridario conclusio, Iuridic. conclus. 87.

## CONCLUSIO XIII.

- 64 **CONSVETVDO** quod per priuatum, qui ius condere non potest, induci non possit, communis Doct. sententia est. Ita refert Petr. de Rauenna, in tract. de consuet. num. 129. in 9. vol. tract. idẽ voluit Roch. de Curt. in c. fin. de consuet. nu. 379. vbi inquit, quod communiter, cum loquimur de consuetudine, intelligimus de ea, quæ causatur à tacito consensu vnus vniversitatis, vel maioris partis, cum ad eam inducendam tacitus consensus exigatur, & ideo concludit, quod consuetudo vnus hominis non dicitur proprie consuetudo, quia non conuenit comuni definitioni consuetudinis, subdens quoq; quod licet Cardin. ibi velit, quod ex morib. vnus hominis possit induci consuetudo, tamen quod largè hoc procedit, quia potius dicitur assuefactio, quæ differt à consuetudine proprie sumpta. Roland. à Valle, in consil. 5. numer. 74. in 1. volum. consil.

XV. inuenies infra.

## CONCLUSIO XVI.

- 66 **CREDITOR** pupilli non excusatur à munere tutelæ ratione crediti, nisi præbeat ad sancta eloquia iusiurandum, quod ex veritate credit, se obligatum habere pupillum. Textus est in §. vt autem non demus. in Authen. vt ij, qui obligatos se habere perhibent res minorum. colla. 6. & ibi Angel. de Perus. numer. 1. inquit; nota, quod vocatus

ad tutelam, vel curam, si iurat se credere minore obligatum sibi vel eius res, quod sine alia probatione ab eius tutela vel cura repellitur, & hanc indubitatum iuris conclusionem esse scribit consulendo pulchre Roland. à Valle, in consil. 83. numer. 6. confutans etiam argumenta contraria, quæ contra illam decisionem adduci possent, in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO XVII.

- 67 **CREDITORI** si prædixero, ne me in fideiussorem accipiat, quia si acceptus fuerim, nolo obligari, isque non contradixerit, sed simpliciter tacuerit, & deinde me in fideiussorem acceperit, non tenebor. Bartol. in l. pacta nouissima, in altera lectu. num. 6. C. de pact. Panorm. in c. cum M. 9. num. 19. Dec. num. 22. vers. Ex ista conclusione communiter approbari scribunt Alciat. in l. detestatio. numer. 48. vers. & ideo. ff. de verb. sig. Et Carol. Molin. in suis additiõ. ad lectur. Decij in d. c. cum M. liter. p. in verb. ipsi creditori. Licet alij voluerint, eam doctrinam non procedere, nisi creditor aperte consenserit protestationi. Cardinal. Alex. in c. celsitudinem, ext. de appellatio. Carol. Molin. in d. verb. ipsi creditori. De qua materia copiosè scribunt D. D. & repetentes in l. nõ solum. §. morte. ff. de noui oper. nunc. & Hippol. de Mars. in repetitio. rubricæ. ff. de fideiuss. nume. 188. vers. quæro vigesimo primo. cum num. seqq. Dixi in consil. 28. numer. 12. vers. nec illud. in 3. Tom. responso. à diuersis Ictis Francofordiæ, anno M. D. LXXI. editorum.

## CONCLUSIO XVIII.

- 68 **CRIMINALITER** agitur, quando pœna criminalis applicaretur fisco, ciuilitè verò agitur, quando parti debet applicari id quod petitur. ita Bart. post glo. in l. prætor ait. numer. 1. ff. de sepulch. viola. Licet alibi glos. in l. si qua per calumniam. in verb. auri. C. de Episco. & Cleri. voluerit, tunc agitur ciuilitè in delictis, cum ad pœnam pecuniariam agitur, sin verò ad pœnam corporalem, criminaliter agitur. Idem tenent glos. in l. qui sepulchra. in verb. videtur. C. de sepulch. viola. & l. vnica. in verb. de re. in verb. ciuilitè. C. quand. ciuil. act. crimin. præiudicet. Sed priorem sententiam Bartoli communem



munem esse scribit ex ipso Bart. Vlric. Zas. in consil. 19. numer. 1. in 1. lib. consil. vbi ipse plures auctoritates aliorum Doct. eandem opinionem approbantium adducit. Ita est quoque ratione statuti, quia quando agitur de poena applicanda fisco ratione statuti dicitur causa criminalis. Hier. Grat. in cons. 50. num. 17. vers. Et ratio est. in 2. lib. cons.

CONCLUSIO XIX.

69 CRIMINALIS rei iudicium valet etiam si per procuratorem agitatum fuerit, si in processu nihil oppositum fuisset. Hanc sententiam communem & veriore[m] Doct. esse, inquit Felin. in c. meminimus. numer. 15. versic. vltima conclusio. extr. de accusat. & Philip. Dec. in cons. 469. nume. 14. vers. vltimò non obstat.

D.

CONCLUSIO XX.

**D**EBITOR qui negasset debitum, & per sententiam condemnatus fuisset, & postquam est condemnatus, confiteretur debitum, non debet ad cessationem bonorum admitti. gloss. in l. 1. in verb. iudicati. C. qui bon. cedere poss. Bald. ibid. vers. sed hinc queritur. numer. 1. Angel. Aretin. in §. fin. versic. quæro quid si à principio negauit. num. 5. Ias. numer. 16. vers. septimò supra scripta regul. Instit. de act. & Barthol. Socin. in tract. Fallent. in verb. cedens bonis. nu. 16. vers. fallit quando debitor à principio negasset debitum. Sed alij contrariam sententiam tanquam magis communiter approbatam sequuntur. Salicet. in dict. l. 1. ver. contrarium videtur verius. numer. 3. & ante illum Bartol. in l. penult. numer. 1. vers. Alius modus agnoscendi est in iudicio, vt confitendo in iudicio, vel patiendo se condemnari. ff. de cess. bon. & in hanc sententiam iudicatum esse in conc. Neapol. refert Matth. de Afflict. in Deci. sacri conc. Neapol. Decis. 379. numer. 4. Sequuntur & alij, Philip. Dec. in leg. nemo ex his. numer. 7. & Hieron. Cagnol. nume. 7. vers. pariter debitor. vbi & ipse addit hanc communem esse. ff. de regul. iur. Licet autem hanc decisionem falsam esse, nec iure probari Carol. Molin. voluerit in d. l. nemo ex his. verb. de-

cisio. & in 1. part. Comment. in consuetu. Parisien. §. 30. numer. 5. & ibi ipse multos casus, in quib. negans puniatur, recenset, vti si Vasallus negauerit patronum, si fideiussor negauerit se fideiussisse: Item, si debitor negauerit scripturam esse de manu sua, & si quis negauerit se socium esse, nec non hæres, qui negauerit rem legatam esse hæreditariam, & similiter si negauerit fideicommissum vel rem esse hæreditariam, præterea si filius familiæ negauerit se esse in potestate patris, Et conuentus reali negauerit se possidere, &c. & eius generis plures, de quibus mentionem facit Guilhelm. Maynerius in d. l. nemo ex his. Tamē sententia Bartoli, Saliceti & Decij, communiori calculo approbatur. Ita consulendo scribit Roland. à Valle, in cons. 7. vbi ille in vtranque partem de hac decisione disputat in 2. Tom. cons.

CONCLUSIO XXI.

2 DEBITOR quando per superiorē esset coactus ad iniuriam ipsius creditoris etiam iniusti, soluere, tunc periculum est ipsius creditoris, & ab eo debitor liberabitur, per l. Paulo. Callimacho. §. fin. & ibi Bartol. ff. de legat. 2. & l. liberto. §. Lucius, & Bartol. ibi. nu. 3. ff. de annuis legat. Idem Bart. in l. creditor. ff. de solutio. & in tractatu de Tyrannia, in 7. quæstio. num. 23. versic. Quandoque verò. Hanc communem sententiam esse meminit Decius consulendo per pulchra fundamenta in consil. 25. numer. 1. versic. Et ita vt patet ex supradictis. Et dicit præclare Iohann. de Imola, quod si præcesserunt ordinamenta pœnalia, quod debitor talis intra certum tempus soluere debeat, ex eo probari, debitorem coactum fuisse in iniuriam creditoris, in dict. l. creditor. in fi. Hæc autem sententia per multas rationes reprobata est per duos excellētissimos (post Albericum in tracta. de statutis, lib. 1. quæst. 86. & alios allegatos per Caro. Molin. in additio. ad con. Dec. d. con. 25. lit. a.) Iasonem in con. 26. inci. Redemptoris crucifixi. in 3. volu. & Carol. Rui. in consil. 171. in 4. volu. consil.

CONCLUSIO XXII.

3 DEBITOR si 40. debeat aureos, & tu petes ab eo 80. ex quo ratio non est implicita, si recusat soluere quadraginta, constituitur in mora. Tradit Bartol. quod debitor



tor 40. aureorum, à quo petiti fuere 80. negare non possit minorem illam summam in l. 1. §. si stipulanti. num. 2. ff. de verb. obligat. & in l. non potest videri. ff. de regul. iur. Et hanc sententiam communiter DD. sequi inquit Alexand. de Imol. in d. §. si stipulanti. num. 7. Sed contrariam sententiam ipse Bartol. approbavit in l. qui solidum. nu. 2. ff. de legat. 2. in quibus quod si quis petat plus debito, aduersari<sup>o</sup> habet iustam causam litigandi super toto, nec condemnabitur in expensis nisi actor dixerit, se paratum recipere partem, cuius doctrinam tanquam verior sequitur Deci. in d. l. nemo potest videri. num. 2. ver. Et ideo verior videtur opinio. Ceterum ibi apostillator & Cagnol. num. 5. priorem sententiam Bartoli tanquam magis communem esse fatentur, & ante illos idem Alex. de Imol. in l. ex facto. §. item quæro. num. 6. ff. de vulga. & pupil. De qua quæstione disputant latius Felin. in c. nam concupiscentiam. num. 14. ext. de constitutio. & DD. in d. §. si stipulante. Meminit quoque Quint. Mandos. in suo tractatu, de monitor. quæstio. 29.

## CONCLUSIO XXIII.

4 DECIMAE non possunt per laicum in alium laicum aliquo titulo transferri. capit. prohibemus. vbi Abb. notat. ext. de decim. Quæ sententia adeo vera est, eodem Abba. referente, quod Ecclesia possit vendicare istas decimas, etiam si laicus illas possedisset tanto tempore, de cuius initio non extat memoria, quia habet intentionem fundatam, & nisi probetur titulus ex aduerso, debet obtinere, cum nec laicus decimas præscribere possit. capit. causam. de præscript. licet Ioan. Andr. contrariam sententiam duob. tantum concurrentibus. primo, quod iste laicus possederit decimas tanto tempore, cuius initij memoria non sit in contrarium, tanquam Vasallus; Item quod sit fama, quod eas habuerit ante Concilium Lateranense, amplexus fuerit. in cap. cum apostolica. numer. 12. ext. de his quæ fiunt à prælatis sine consensu Capituli. Sed communem sententiam in contrarium contra Abbatem esse, nec Ioan. Andr. id asserere, ad quod à Panorm. adducitur, asserit Ias. in conf. 156. in 2. volum. conf. à cuius sententia tamen recedit Carol. Molin. in suis Commenta. in consuetu. Paris. §. 46. numero decimo sexto.

## CONCLUSIO XXIII.

5 DECRETUM in alienatione rei minoris si dicatur interpositum cum causæ cognitione, cum illo tempore non potuerit cognitio interponi, non crederetur hoc iudici asserenti. Vnde Notarius debet facere duo instrumenta, Vnum de cognitione causæ, Alterum de interpositione decreti iudicis. Ita in specie consuluit Paul. de Castro, in consil. 91. incip. Super eo quod quæritur, secundum antiquam impressionem. Referunt illius doctrinam Petr. Philip. Corne. in consil. 71. numer. 4. in 3. volum. conf. Hippol. de Mars. in conf. 48. numer. 49. in 1. volum. conf. Et Ias. in duob. locis in l. nec quidquam. in §. vbi decretum. numer. 71. vers. imò plus consuluit. ff. de offic. Proconsulis. & in leg. sciendum. numer. 13. vers. tertio adde. ff. de verbor. obligat. Et hanc opinionem Doct. communem esse scribit post Paris. in conf. 98. colum. 2. in fin. con. 99. col. 2. & con. 100. col. 2. in 1. vol. Roland. à Valle, in conf. 33. numer. 11. in 1. Tom. conf. de qua doctrina egregie plura tradit Thomas Ferrat. in tract. cautela. cautela 60. incip. Cautela ad instruendum facientem interponere decretum in alienatione rei minoris. & ibi additio in verb. non crederetur. post tracta. cautela. Barthol. Cepolla.

## CONCLUSIO XXV.

6 DECRETUM in alienatione rei minoris interponi non potest die feriata in honorem DEI, quia exigit causæ cognitionem. Specul. titul. de ferijs. §. secundo. in fin. ver. Sed nunquid decretum, Guid. Pap. in suis decisio. quæst. 215. in fin. Est & hæc sententia communiter approbata. Bal. in suis decisio. decisio. 353. Quint. Mandos. in præxi commiss. in 13. formul. in verb. Ferias. in 7. quæst. vers. contrariam opinionem.

## CONCLUSIO XXVI.

7 DEFENSIO rerum cum morte alterius etiam furis, de iure Canonico non conceditur. Ita communiter concludi inquit Felin. in c. 2. numer. 4. ext. de homicid. Ias. tamen in leg. vt vim. numer. 24. & 25. ff. de iust. & iure. communem Doct. sententiam in contrarium esse voluit. Quam & receptiorem appellat Vasquius Menchacac.



chacensis in lib. I. controuers. illust. capit. 2. num. 5. & cap. 18. num. 5. & latius in præfatione tract. de success. progressu. numer. 22. Sed cum alij illam conclusionem explicauerint, Ioan. Bernhard. Diaz. in regul. 507. in verb. occidere. Francif. Viuius in lib. 2. commun. opin. opin. 85. in verbo, defensio. & ornatifs. & excellentis virtutis & doctrinae I. Consultus Raymundus Pius Fichardus, clarissimi ac doctissimi Iohannis Fichardi Francofordiensis Reipub. Aduocati filius, Dominus & amicus meus, in verb. defensio. in com. opin. collectis ex lib. 5. sentent. Iulij Clari, vlteriùs non extendo. De qua nouissimè quoque copiosè scribit Barthol. Romuleus, impugnans communem sententiam in d. l. vt vim. §. sequitur iam secunda pars. numer. 96.

CONCLUSIO XXVII.

DEFENSIONEM pro amicis extraneis suscipere, & quandoq; per consequens occidere, communi Doct. sententia receptum est, quia si licitum est pro rerum defensione quem occidere, ergò multò magis pro corpore humano tuendo, argumento I. sancimus. C. de sacros. Eccles. Item si potest quis conuocare amicos vicinos ad recuperandam rerum suarum possessionem, ergò etiam ad defensionem hominis. l. 3. §. cum igitur. ff. de vi & vi armat. Ita Bartol. scribit in l. vt vim. numer. 7. quem reliqui Doct. communi voto sequuntur. ff. de iust. & iure. Bald. in leg. 1. numer. 22. C. vnde vi. Iaf. in dict. l. vt vim. numer. 29. vbi ipsi hoc temperamentum adijciunt, præsertim si auxilium petitum fuerit. Barthol. Romul. ibidem, numer. 142. Licet ipse à communi sententia recedat.

XXVIII. infra, item XXIX.

CONCLUSIO XXX.

DELEGATI iurisdictio per citationem decretam & emissam dicitur cœpta, vt non expiret ea per mortem delegantis. capit. gratum. extr. de offic. & potesta. iud. delega. Licet huic decisioni text. in capit. relatum. eodem titul. obstare videatur, Bartol. in l. more maiorum. numer. 13. ff. de iurisdict. om. iud. Et hanc sententiam communiter approbatam, & communem opinionem esse, referunt Panorm. in dict. capit. relatum. nu. 4. Ioan. de Imol. num. 2. in fin.

Felin. nume. II. Alexand. in dict. l. more. numer. 35. Iaf. num. 57. ibid. Hæc vera & communis sententia est, quòd per solam citationem perpetuetur iurisdictio delegati. Et idem Iaf. in Rub. numer. 1. in fin. C. de in ius vocan. & Zaf. noster in dict. l. more. nume. 59. versi. tertia opinio. quia citatio est inceptio causæ iudicialis & iudicij, vt ibi latius per Doct. traditur.

CONCLUSIO XXXI.

12 DELEGATVS à Principe (Principem autè appellamus Cæsarem aut Pontificem Romanum, ve eum qui de iure vel factò nò recognoscit superiorem) potest subdelegare, delegatus verò ab inferiore non potest. Bartol. in l. à iudice. & ibi apost. latius explicat. C. de iudicij. Hoc tamen in delegato à principe locum non habere asserunt Scribentes, quando princeps per verbum Precipio delegasset. Ita est gloss. in l. sepè. in verb. Necesitatem. ff. de offi. præsid. quam communi voto à DD. approbari refert Hieron. Card. Alb. in suis lucubratio. in Bartol. dict. l. à iudice. Ratio verò, cur delegatus à principe delegare possit, ea est, quia cum delegatus semper fungatur officio delegatis, & in eo repræsentet personam delegatis, ideo is delegatus maior omni ordinario censendus est. l. minor autem. §. fin. de minor. Si autem ordinarij, qui minores sunt, possunt delegare. Ergò delegati principis. Hanc tamen conclusionem cum suis limitationibus satis populariter post alios nouissimè explicuit Sich. in d. l. a iudice.

CONCLUSIO XXXII.

13 DELINQVENTES plures simul in vnum, omnes tenentur in solidum, l. si plures. ff. de iniur. Bartol. in l. prætor ait. §. si ad plures. num. 2. ff. de sepulc. viola. & in l. si in rixa. ff. ad leg. Cornel. de Sicar. Estq; hæc sententia communis regula & resolutio Docto. referentibus M. Antonio Natt. in con. 79. numer. 10. in 1. Tom. consil. & Iulio Clarolib. 5. sententia. §. fin. siue practica criminali. quæst. 84. in fin.

XXXIII. infra in Secunda parte.

CONCLUSIO XXXIII.

15 DEPOSITVM redditur nullum, quando depositarius illud non faterur, nec



ad illius restitutionem se obligat. Doct. in leg. acceptam. C. de vsur. Et consulendo scribit Ias. in consil. 9. num. 15. ver. quarto, quod talis depositio sit nulla, in 1. volum. consil. ita omnes Doct. indifferenter concludere. Repetit hoc quoque & latius explicat Roland. à Valle, in consil. 63. numer. 33. in 1. Tom. consil.

## CONCLUSIO XXXV.

- 16 DEPOSITI instrumentum habet executionem paratam, sicut res iudicata, quare depositarius sine dilatione compellendus est ad restitutionem, nec potest obijcere compensationem. l. si quis. & ibi Bartol. & reliqui Doct. C. de positi. Bald. in consil. 384. numer. 2. vers. sequitur videre de exceptione compensationis. in 2. volum. consil. Angel. Aretin. in §. præterea & is. numer. 4. Instit. quib. mod. re contrah. obliga. Panorm. & alij in cap. bona fides. numer. 6. assignant optimas rationes: quod propterea hoc privilegium introductum sit, ne in fraudem allegaretur compensatio causa differendi restitutionem depositi, & sic ne contractus depositi, qui multum innititur bonæ fidei, redundaret in perfidiam. ext. de positi. Alexand. de Imola, in l. ait prætor. §. si iudex. numer. 4. ff. de re iudica. Anton. de Canario in tracta. de execut. instrum. numer. 17. vers. septimò quæro. in 7. vol. tract. Idque probatur expressè per verba textus, d. l. si quis. ibi, reddere ilicò modis omnibus compellatur. & ibi. quam celerrimè & quam ocysimè. Et hanc communem Doct. sententiam esse, scribit consulendo Roland. à Valle, in consil. 17. numer. 1. in 1. Tom. consil. quam non procedere in deposito confessato, cum privilegia veri & actualis depositi non habeant in eo locum, quia quando non apparet de deposito per numerationem, sed per solam confessionem, nõ procedunt leges dicentes, causam depositi in hoc esse privilegiatam, vt non admittatur exceptio compensationis, Doct. tradiderunt. Ita in specie voluit Bald. in dict. consil. 384. cir. fin. Barthol. Socin. in consil. 143. numer. 15. vers. confirmantur prædicta. in 1. vol. consil. additio ad Bart. in verb. executionem paratam. in dict. l. si quis. Licet multi alij contrariam sententiam sequantur, & approbent. Quia in deposito irregulari locum habent privilegia depositi regularis, Doct. in l. 2. ff. si cer. peta. Et tradit copiosè per multa egregia

fundamenta Roland. à Valle, in d. con. 17. num. 6. cum seq.

## CONCLUSIO XXXVI.

- 17 DIGNITATEM eandem & parem habentibus, ille inter eos præferendus est, qui eam primò adeptus est, & sic qui prior est tempore in dignitate, prior est in honoribus & privilegijs, quamvis sit ætate iunior. l. 1. & l. pen. C. de consulib. lib. 12. & in l. 1. & 2. C. de præf. præto. & in l. 1. C. de præpos. sacri cubic. lib. 12. & in l. 1. C. de proxim. sacro. scrinio. eod. lib. & in l. 1. & 2. ff. de alb. scrib. & in c. 1. ext. de maiorita. & obed. & c. Episcoporum. distinct. 74. Estq; communis DD. hæc conclusio referente Antonio Natta in con. 638. numer. 16. in 3. Tom. con. Vnde DD. in d. l. 1. per illum textum. C. de consul. lib. 12. annotarunt, quod is, qui primò Doct. ratus insignia accepit, his præferatur, qui eandem dignitatem sunt consecuti.

## CONCLUSIO XXXVII.

- 18 DILATIONES secundum communem opinionem, arbitrariæ sunt, & possunt restringi, præcipuè quando conceduntur à lege, sine præfinitione termini certi, Bartol. in l. 1. Alberic. in l. siue pars. num. 3. C. de dilat. Marant. in tract. de ordin. iud. part. 6. de dilat. §. tertius actus. num. 15. & 16. quam doctrinam Alex. de Imola, Ias. & Zas. in l. 2. ff. de re iudic. adductis varijs opinionib. Doct. latius prosequuntur. Sed hanc communem esse testatur Octavianus Cacheranus in Decif. Sena. Pedemontani, Decif. 22. numer. 13.

## CONCLUSIO XXXVIII.

- 19 DILATIO communis est vtriq; partitam actori quam reo. Quare qui dilationem obtinuit, non potest ei renunciare in præiudicium aduersarij, quia tunc propter æqualitatem seruandam dilatio communis facta est beneficio legis. Estq; hæc sententia communis referente Ias. in l. si adrogator. num. 54. & 55. cuius decisionis mentionem facit, multis DD. authoritati, adductis And. Tiraq. in tract. de vtroq; in §. 36. in verb. de retraiet legnaier, ad fin. titul. numer. 27. vers. Igitur Cynus ipse. Quam decisionem, quod dilatio concessa vni ex credito-



ribus efficiatur communis, verameffe scribit Iaf. ind. l. si arrogator. dict. numer. 55. in fin. nisi pars quæ vult vti tali dilatione, prius renunciaffet omnibus probationibus, allegans auth. iubemus. & ibi Bald. C. de iudic. Et ibi nouissimè Sichard. numer. 7. versic. Tertio notandum est. Et Iasonis sententiam post alios tanquam communem, quòd dilatio sit communis, vsque adeo, vt in aduersarij præiudicium renunciari non possit, nouissimè quoque refert Nicol. Anton. Grau. ad Octa. Vestr. in Roman. aul. actio. & iudicio. mores Ifagogen, lib. 5. cap. 4. in verb. Quod in causa.

## CONCLUSIO XXXIX.

**DILATIO** omnis probatoria de iure est preëmptoria atque vnica, vt semel tantum dari possit, Panorm. in c. licet. in 4. notab. extr. de probat. & in consil. 64. numer. 2. in 2. part. consil. Bart. Alex. de Imol. Iaf. & alij in l. fin. ff. de ferijs. præsertim in causis ciuilibus vel pecuniariis. Sichard. post alios in l. 1. numer. 12. C. de dilatio. Estque communis sententia Iaf. ind. l. fin. numer. 6. Nicol. Anto. Grau. in suis analy. annotat. ad Octa. Vesta in Roman. aul. actio. & iudic. mor. Ifagog. lib. 5. cap. 4. in verb. Quod in causa. numer. 8. Limitationes huius decisionis recenset Iaf. ind. l. fin. numer. 15. cum seqq. In causis autem criminalibus dantur plures dilationes probatoriæ. Accusatori enim dantur duæ, reo autem tres. d. l. ff. de ferijs. quod latius explicat post alios Sichard. in d. l. 1. C. de dilatio.

XL. inuenies infra in Secunda parte.

## CONCLUSIO XLII.

**DISCVSSIO** bonorum principalis debitoris, ad hoc vt possit haberi regressus contra fideiussores, iuxta Auth. præsentè. C. de fideius. vel vt possit perueniri ad tertios bonorum possessores, iuxta Auth. hoc si debitor. C. de pignor. & hypoth. non solum requirit nunciij publici relationem factam in actis, sed etiam super ipsa discussione protent. Ita tradit Bart. l. stipulatio. §. habet autem stipulatio. numer. 4. ff. de noui oper. nunciat. Et hanc sententiam veram & communem esse interpretes tradiderunt. Iaf. ibid. numer. 7. Angel. Aret. in §. item si quis in fraudem.

num. 10. Instit. de act. Anton. Negusant. in tract. de pign. & hypoth. in 8. par. prin. 1. memb. nu. 11. vers. quarta conclusio. in 9. volum. tract. Doct. Bursat. in conf. 47. numer. 11. Huius autem doctrinæ aliquot restrictiones & declarationes referuntur à Barthol. Socin. in con. 80. numer. 2. circ. fin. in 3. volum. consil. Aym. Crauett. in consil. 201. numer. 45. cum seq. in 2. part. consil. & Roland. à Valle, in con. 14. numer. 14. cum seq. in 1. Tom. consil.

## CONCLUSIO XLII.

**DIVISIO** bonorum vbi ab aliquo petita fuerit, fieri debet, Quia in communione vel societate nemo compellitur inuitus detineri. l. fin. C. commun. diuidun. & sufficit vnū ex socijs prouocare ad diuisionem. Hoc tamen intelligit Panorm. in diuisione bonorum allodialium, secus verò in diuisione bonorum feudaliū. In ea enim omnes vasalli conuenire & concordare debent, aliàs diuisio fieri non potest, in consil. 82. numer. 10. in 1. part. consil. per text. in c. Imperialem. §. prætereà. in verb. Si consortes voluerint, de prohib. feud. aliena. per Frid. & per alia quædam fundamenta ibidem ab ipso adducta. Cuius sententiam multi alij sequuntur. Felin. in c. quæ in Ecclesiarum. numer. 91. vers. Secundò limitatur ista declaratio. ext. de constitutio. Lud. de Gozadi. in consil. 62. numer. 10. versic. Secundò licet posset fieri diuisio. Hippol. de Marfil. in suis singula. in singula. 9. incip. Nemo cogitur stare in communione. Nouissimè refert Hieron. Cardinal. Alba. in lucubrationibus ad Bartolum, in l. in hoc iudicium. §. si conueniat. numer. 3. ff. Commu. diuid. Sed verior, & magis communis sententia est in contrarium, vt satis apparet per ea, quæ scribunt Alex. de Imol. in con. 6. & 7. & ibi Caro. Moli. in verb. contradicat. & in consil. 25. numer. 11. in 5. libr. consil. Philip. Dec. in c. prudentiam. versic. vltimò notandum est. numer. 13. & ibi Syluest. Aldobr. numer. 14. in verb. Vasallorum. & Carol. Molin. in verb. Contrarium. lit. e. extr. de offic. delegat. Francisch. Curt. in tractat. feud. in 4. part. Ex quibus caus. feud. amittat. numer. 124. versic. Secunda principalis regula sit in hac materia, quòd alia feuda inferiora, quæ non habent dignitatem annexam, possint diuidi. Plures auctoritates adducunt Rolan. à Valle, in consil. 80. nu. 44. cum seqq. in 1. tom. consil. & Andr.



Tiraqu. in tractat. de iure primigeniorum. quæsti. 85. numer. 13. versicul. Sed quia nonnulli tenuerunt. De qua conclusione quoque disputat satis eruditè, præsertim consuetudine extante, D. Baptist. de S. Blasio in consil. 66. numer. 16. cum seqq. inter consilia Alberti Bruni in materia feudali.

## CONCLUSIO XLIII.

- 24 **DIVISIO** licet sit inter aliquos prohibita ex præcepto testatoris, non tamen illi dicuntur prohibiti diuidere fructus bonorum communium, quia illa diuisio intelligitur quoad dominium, non autem quoad fructus & ius fruendi prohibita. Et hanc veram & communem opinionem Docto. esse inquit Socin. Jun. in consil. 79. numer. 6. in 1. par. & Roland. à Valle, in consil. 80. nu. 33. in 1. Tom. consil.

## CONCLUSIO XLIII.

- 25 **DIVISIO** inter fratres cohæredes quomodo facienda sit, tres Docto. sententiæ inueniuntur: Alij dixerunt maiorem natu diuidere, minorem eligere, argumento c. 1. extr. de Parroch. & alien. parroch. Guido Papa in suis decisionib. Gratianop. quæsti. 289. Alij verò voluerunt, dissentientib. fratrib. iudicem diuidere oportere. §. si familiar. & §. fin. Institut. de offic. iudi. Panorm. in d. c. 1. numer. 4. versicul. ego tamen non puto. Alij autem dixerunt, forti hoc esse committendum: Et hæc est communis opinio Legistarum referente Iaso. in l. 1. nu. 39. ff. si cert. petat. & in l. si duob. numer. 7. C. communia de legat. Primam probarunt Aemilius Ferrettus in 1. respon. suor. consil. Mynsing. in suis obserua. Camera. obserua. 37. in 4. Centu. addens, assessor. Camera. in iudicando illam approbasse, & pulchrè Hierony. Schurff. in consil. 71. numer. 1. in 1. Centur. plurib. argumentis hanc sententiam defendere constituit. Tertiam & communem nobiles in Ducatu Megapolensi semper obseruarunt. Licet Carol. Ruin. referat communè consuetudinè in Germania extare, quod frater maior natu faciat partes, & quod iuniori detur electio, in consil. 29. numer. 8. in 5. volum. consil. Vbi ipse in casu illustris. principum Henrici & Alberti fratrum piæ memoriæ Ducum Megapolensium ita consuluit, addens bonam

rationem, hoc etiam per statutum induci posse, quemadmodum voluit Rom. in con. 471. numer. 3. ergo & per consuetudinem, Quia statutum & cōsuetudo respectu causæ efficientis non differunt. Sed de hac principali quæstione videantur Tiraqu. in tractat. de iure primigenio. quæsti. 60. & Iacob. Menoch. in tractat. de arbit. iud. quæsti. lib. 2. con. 2. casu 123. Bona inter locios communia, qua sub forma diuidantur.

## CONCLUSIO XLV.

**DOCTORI** attestanti de consuetudine credi oportere voluit Bartol. in rept. l. de quib. num. 21. versic. quarto principaliter quæritur, qualiter consuetudo probetur. ff. de legib. sed huius sententiæ Alex. præse reprehendit vir magni iudicij Alex. de Imol. in l. post dotem. numer. 29. inquit: etiam si Doctores plures in lecturis assensent ita de consuetudine seruari, illis tamen non adhibendam esse fidem, cum iure non sit prouisum, quod mortua voce Docto. consuetudo probetur. ff. solut. matrim. Quia non creditur testib. absque iuramento. l. iurisurandi. C. de testib. Itē duplex esset specialitas, si Doctorib. crederetur, prima, quod testis absque iuramento reciperetur: altera, quod deponeret per scripturam. Ita cōsulendo in specie tradit Areptin. in consil. 132. incip. In causa quæ vertitur. Hanc sententiam plurib. alijs rationibus confirmat Ias. in d. l. de quib. numer. 89. in fine, & 90. eamque communem Docto. opinionem esse inquit Philipp. Dec. in consil. 402. numer. 15. & latius Portius in lib. 1. conclusi. vtriusque iuris. cap. 24. versic. contrarium. quam Carolus Molin. vbi que defendit in d. consil. Dec. 402. & in con. 691. in verb. reprobatur. Verum Bartoli sententiam magis communem & veriore est se reperio. Raph. Cum. in consil. 57. incip. monasterium. circ. fin. Pau. de Cast. in con. 162. incip. In præsentis causa. in prin. secundum veterem impressionem. Lanfranc. in c. quoniam. in verb. responsiones. nume. 13. ver. & ideò refert. ext. de proba. Dec. in l. 2. §. mutui. num. 8. & in altera lectura eiusdè §. nu. 13. 14. & 15. ff. si cert. petat. consil. 559. nu. 6. & 7. & in d. consil. 691. numer. 12. & 13. & in consil. 694. numer. 3. & 4. vbi ipse plures Docto. autoritates adducit, & nouissimè Sichard. German. in Auth. sacramenta puberum. numer. 27. C. si aduers. vend. Henning.



Henning. Gōden. consil. 19. in ordin. num. 5. & 22. versicul. Et cum nunc Doctōri alleganti consuetudinem. quia Bartol. loquitur explicante Dec. de præsumptione, cūm dixerit, Credo quōd authoritas excellentis Doctōris sufficiat, nisi cōtrarium probetur, nam pro sententia Doctōris, sicut pro iudice & notario, præsūmitur. Johan. Hier. Alb. in suis lucubrat. ad Bart. in repetitione l. de quibus. num. 24. ff. de legibus. Ita quoque Bartoli sententiam intelligunt & defendūt Ludou. de Godazin. in consil. 59. nume. 18. Socin. Jun. in con. 60. numer. 9. & 10. in 2. par. consil. & Crauert. in con. 166. numer. 9. Licet Alex. de Imol. voluerit assertionem aliquorum Doctōrum non facere præsumptionem, quōd ita sit cōsuetudo in loco aliquo, in con. 50. numer. 5. in 5. lib. con.

probetur consuetudo, quæ est facti. l. 2. C. Quæ sit longa consuet. in l. post dotem. nu. 29. ff. solut. matrimo. alijque Doct. sententiam Alex. sequantur; tamen Dec. in l. 2. §. mutui datio. num. 8. ff. sicert. peta. testatur, Bartoli sententiam magis communem esse, quam ipse quoque sequitur in consil. 420. num. 9. circ. fin. & Bartoli opinionem magis communem esse idem Deci. inquit, in consil. 559. num. 7. & in consil. 664. num. 3. & hanc Doct. alij communiter approbarunt, eamque communioem esse fatentur. Ludou. de Gozadin. in con. 59. numer. 18. vers. nono, si communis vsus loquendi est. Aym. Crauert. in consil. 166. num. 9. in 1. par. Rol. à Valle, in consil. 71. num. 22. in 1. Tom. con. & idem Crauet. post Curt. Sen. in consil. 74. col. 24. voluit, quōd communis vsus loquendi probari non debeat, quando plures illustres Doctores de eo testarentur. in consil. 325. numer. 1. in 2. par.

27 **CONCLUSIO XLVI.**

**DOCTORES** Legum excusantur à munere recipiendi milites in domum, & collectis. leg. Medicos. Cod. de Profess. & med. libr. 19. Quam Legem ibi Doctores intelligunt, de Doctōribus actu legentib. Alij verò illam de Doctōri. actu non legentib. etiam intelligendam esse voluerūt. Gut. Papa in suis decis. quæst. 88. & quæst. 188. Pe. Lenanderius, in tractat. de Doctōr. priuile. in 2. par. §. septimo. in II. volum. tractat. Io. Baptist. in tractat. de debito suspecto. in 6. princ. quæst. num. 9. versicul. quattò quæro. in 8. vol. tract. Ripa in l. 1. nume. 133. ff. soluto matrimonio. & in l. Centurio. nume. 17. ff. de vulg. & pupilla. Et hanc communem Doct. recentiorum sententiam esse refert plurib. adductis autoritatib. post alios Roland. à Valle, in consil. 66. nume. 37. in 1. Tom. consil. Probat & illam Anto. Natta in consil. 20. numer. 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 7. inter consil. Laurent. Syluani.

**CONCLUSIO XLVIII.**

29 **DOCTOR** minor allegans se deceptum in allegationib. Iuris, non auditur, quia petendo restitutionem allegaret turpitudinem propriam, secus si in contractu se deceptum diceret, cūm circa iura & non circa bona diligens esse potuerit. Ita post alios intelligit Boer. communem opinionem, volentem doctōri minori decepto non competere beneficium restitutionis in integrū, in suis decisio. quæst. 350. numer. 6. vers. Et ista cōmunis opinio. Estq; communis DD. conclusio, referente Quintil. Mandos. in tract. de ætate minor. quæst. 6.

**CONCLUSIO XLIX.**

30 **DOLVS** præsumptus & difficultas probationis quando concurrunt, tunc datur iuramentum in litem, gloss. in l. in actioni. ff. de in lit. iur. Quam communiter approbatam esse dicunt Barthol. Soci. in consil. 73. num. 7. in 1. vol. consil. & Roland. à Valle, in consil. 49. numer. 68. in 1. Tom. consil. vbi ista conclusio, & à Doct. in d. l. in actionib. latius declaratur.

**CONCLUSIO XLVII.**

28 **DOCTORI** attestanti de communi vsu loquendi, quoad præsumptionem credendum est, vt onus probandi contrariū transferatur in aduersarium. Bartol. in leg. de quib. versic. quartò principaliter quæritur. numer. 21. ff. de legib. Quamuis Alex. de Imol. contrariam sententiam defendat, inquit, Etiam si plures Doctores in lectura affirmarent, ita de consuetudine seruari, quōd eis non crederetur, quia non reperiuntur iure cautum, quōd eorum voce mortua

**CONCLUSIO L.**

31 **DOMINVS** nobilis vel pater, qui iniuria à quodam affectus erat, dixit famulo vel filio, Vade, & non reuertaris domum, nisi sentiam aliquid de illo negotio,



tio, Si famulus vel filius postea iniuriantem interficiat vel vulneret, præsumitur id fecisse mandato domini vel patris. Ita in indiuiduo refert D. Bart. in l. si quis mihi. §. pater Seio. num. 2. versicul. facit ad quæstionem. ff. de acquir. hæred. Ad cuius decisionis confirmationem allegarunt apostillator Augusti, Ariminens. ad tractat. Angel. Areti. de maleficijs, in verb. Et Sempronium Rodolphi, in 21. quæstion. numer. 42 & apostil. ad lectur. Bart. in d. §. pater Seio, in verb. Facit. lit. i. c. ex literis. extr. de excessi. prælat. Vbi per verba, Ne malum remaneat impunitum, censetur sibi mandasse, quod faciat vindictam. Et ibi Panorm. num. 3. annotat. Estque hæc sententia Bart. communis, referente prædicto Augusto Arimin. in d. verb. Et sempronium Rodolphi, in d. 21. quæstio. & Bald. Quint. Aquil. in additioni. suis ad consil. Pau. de Cast. consil. 30. in verb. Dixit famulo. nume. 24. in 3. part. consil. Iul. Cla. in sua praxi, crimin. in quæsti. 89. vers. Sed hic incidenter quæro. Vt autem illud procedat, necesse fore inquirunt, capitalem esse inimicitiam inter dominum & illum, qui occisus est. Item, vt verba illa, Dicat famulo, vocando illum ad se, item quod in continenti secutum fuerit homicidium, per multas authoritates per Hierony. Alban. adductas, in suis lucubrationibus in Bartol. d. l. si quis mihi bona. §. pater Seio, num. 2.

## CONCLUSIO LI.

32 DONATIO non vitatur ex defectu insinuationis, si nullitas opponeretur, iuxta l. sancimus. C. de donat. si iuramentum interuenerit. Hanc sententiam veram & communem esse passim scribunt Doct. Alex. de Imol. in consil. 4. numer. 10. & ibi Caro. Molin. in verb. iuramenti. in lib. 1. consil. Dec. in consil. 432. numer. 17. & 18. in 3. part. consil. & in consil. 488. numer. 6. in 4. par. consil. Ias. in consil. 118. numer. 2. in 4. vol. consil. Roland. à Valle, in consil. 19. num. 48. in 1. Tom. consil. Licet multi Doct. contrariam sententiam secuti fuerint, quos refert Andr. Barbat. in consil. 15. num. 35. in 2. vol.

## CONCLUSIO LII.

33 DONATIO inter viuos facta intervium & vxorem iuramento firmata valet, licet aliàs sine iuramento non valeret. l. 1. ff. de donat. int. vir. & vxor. Et hanc senten-

tiam de iure veriorem & magis communiter approbatam esse, consulendo tradit Alexand. de Imol. in consil. 157. numer. 17. in 2. volum. consil. & idem Alexand. in consil. 8. numer. 3. in eod. volum. Dec. in consil. 102. numer. 2. in 1. par. consil. vbi ipse contraria argumenta soluit. Licet hanc communem sententiam falsam esse Carol. Molin. crediderit, per autoritates ab ipso allegatas in verb. firmetur. ad d. consil. 8. Alexand. de Imol. Sed priorem approbat & sequitur Roland. à Valle, in consil. 8. numer. 16. in 1. Tom. consil. Nouissime Iohan. Hier. Car. Alba. in suis lucubrationibus in Bart. in rubric. num. 14. ff. de donat. int. vir. & vxor.

## CONCLUSIO LIII.

34 DONATIO quando valere non potest, vt causa mortis, etsi in ea sit facta mentio mortis, ob defectum numeri testium, si tamen valere potest, vt inter viuos, si uerba est interpretatio, quod donans voluerit facere donationem inter viuos, vt actus valeat & non pereat, argumento l. quoties. ff. de reb. dub. Et hanc sententiam communem opinionem Doct. esse consulendo scribit idem Roland. à Valle, in d. consil. 8. num. 34. in 1. Tom.

## CONCLUSIO LIIII.

35 DONATIO causa mortis cum hodie nudo pacto fieri possit, iuxta sententiam gl. approbatam in l. cum pater. §. Maximo. ff. de legat. 2. donatarij præsentia cum taciturnitate consensum inducit, & ipsius donationis validitatem, quia cum agatur de utilitate donatarij præsentis, consentire censetur. l. qui patitur. ff. mandati, & per consequens interuenisse pactum. Ita expressè consulerunt Angel. de Perus. in consil. 183. incip. Ex themate prædicto. numer. 3. circ. fin. Soci. Sen. in consil. 112. nu. 7. & 8. in 1. vol. consil. Et hanc sententiam veram & communem esse, scribunt Hierony. Cagno. in l. semper. numer. 7. ff. de regul. iur. & Benuenutus Stracha in tractat. de assicuracionibus. in 3. part. 25. limita. num. 86. licet sententiam contrariam amplexus fuerit Dec. in d. l. semper. numer. 4. & 5. & in Rubric. C. de pact. numer. 5. cuius argumenta confutat Cagnol. in d. reg. semper. nu. 4. 5. 6. & 7. cum seq.



## CONCLUSIO LV.

37 IN Donatione si talis clausula appositae fuerit, videlicet, quae omnia & singula promissit ad redere, obseruare & non contrahere, &c. non dicitur factus transitus ad donationem inter viuos. Bald. in l. cum quis, versic. sed quid si dixi. ff. de eondict. cau. data. Communis tamen Doct. sententia est in contrarium, vt Rolan. à Valle, in d. con. 8. num. 26. & 37. in 1. Tom. sententiam Baldi post Boënum in decis. 353. in 2. parte explicans, pulchre & late prosequitur. Ita quoque consules describit Florentius à Venningen, in con. 1. num. 48. versic. Quod verò sit donatio. in tomo 4. con. à diuersis ac præcipuis tum Academijs tum IC. conscriptorum, & Francofordiæ impressorum Anno 72.

## CONCLUSIO LVI.

37 DONATIO excedens summam quingentorum aureorum carens insinuatione et si non valeat. l. sancimus. §. 1. C. de donat. tamen si iuramento confirmata fuerit, etiam in excessu valebit. Hanc Doct. communem sententiam esse scribunt consules Dec. in consil. 432. num. 17. & 18. & in consil. 488. num. 6. & Roland. à Valle, in con. 77. numer. 20. in 1. Tom. con. vbi ipsi plures auctoritates adducunt. Nec non Florent. à Venning. in con. 1. num. 105. versic. prætereà & secundo dato, in 4. tom. consiliorum à diuersis ac præcipuis tum Academijs tum IC. conscriptorum, & Francofordiæ anno 72. impressorum, vbi ipse numer. præcedenti 104. hanc conclusionem etiam non procedente in donatione ob causam, vel reciproca, cum in illis nulla requiratur insinuatione, affirmat, & num. 106. tradit, hodie valere donationem vsque ad nongentos aureos Rhenenses absque insinuatione, & ibi videas ipsum de computatione monetæ, tam veteris quam recentis, licet alij voluerint ex generali omnium populorum consuetudine aurum quo hodie vtimur, esse veteri illi subrogatum, & ideo quæ de solido in iure Ciuili cautæ sunt, ad nostrum hunc, quamuis leuio ris sit ponderis, referenda. Alciat. in l. hæc enunciatio. ff. de verb. signif. Mynsing. in §. alia autem donationes. num. 6. Schneid. in versic. quæ requiruntur ad donationem inter viuos. nu. 24. Inst. de donatio. vbi ipse etiam dicit ita pronunciarum se vidisse. Sed hanc materiam eruditè explicat Didac. in veterum collat. numismatum.

## CONCLUSIO LVII.

38 DONATIO iuramento firmata inter patrem & filium valet. Bal. in l. si. nu. 6. C. de vsu cap. pro don. Alex. de Imo. in con. 8. nu. 2. in 2. vol. & in consil. 7. nu. 8. in 6. vol. con. Pet. Phil. Cor. in con. 306. nu. 5. in 3. vol. con. Et hæc comunè opinionem Doct. esse inquit Socin. Sen. in con. 91. nu. 8. in 1. vol. Craue. in con. 201. nu. 1. versic. sed præmissis. & Rolan. à Valle, post alios multos allegatos in consil. 77. nu. 2. in 1. tom. & in consil. 25. num. 24. in 2. tom. consil. Ita quoque asseritur de donatione iurata inter vxorem & virum. Dec. in con. 202. num. 2. & con. 240. in prin. Licet Alciat. in c. cum contingat. num. 108. extr. de iureiur. & Carol. Moli. contrariam sententiã veriore arbitrentur. in d. con. 202. in verb. arbitretur. & in d. con. 240. in verb. iuramento. De cuius Molinei sententia dixi etiam in verb. Donatio inter viuos facta inter virum & vxorem iuramento firmata valet.

## CONCLUSIO LVIII.

39 DONATIONEM factam per clericum concubinæ etiam interueniente iuramento non valere, secundum comunè Doct. sententiam, duo insignes recentiores consules Aymon Crauet. in con. 226. & Roland. à Valle, in consil. 98. in 1. Tomo, multis fundamentis & Doct. auctoritatibus allegatis consulendo scripserunt. Licet alij contrariam sententiam secuti fuerint, quos recenset Ripa in l. miles. num. 12. ff. de re iud. Sed & ipse ante Crauet. & Rolandum priorem sententiam defendit. Quam conclusionem meminit quoque Bermund. Chouer. in tract. de public. concubina. in verb. contra prædictos. nu. 24. versic. Prædicta conclusio. pa. 243. quamuis ipse eorum DD. sententiam volentium donationem valere, si iuramentum acceperit, sequatur. Et hæc sententia maximè in eo casu non procedit, quædo donatio facta est concubinæ propter bene merita, vt ibi latius ab eod. Bermund. explicatur, & nos diximus in consil. 49. in 3. tomo consil. diuersorum Doctorum, Francoford. anno 1572. impressorum.

## CONCLUSIO LIX.

40 DONATIO propter merita facta inter personas prohibitas non valet, nisi bene merita probentur aliter quam per assertionem donantis. Bartol. in l. si forte. num. 5. ff. de Castren.



Castren. pecul. cuius sententiam multi cōmunem esse arbitrati sunt. Sed de hac decisione videantur quæ scribunt Socin. in consil. 295. in volum. 2. Ias. in consil. 154. in 2. vol. Dec. in consil. 20. & in consil. 366. nu. 11. & 12. cuius sententiam approbavit Ripa in l. si vnquam. in quaest. 15. C. de reuoc. donat. Verum Carol. Molin. acerrimè Socini sententiam, reprobata Decij sententia, & interpretatione Bartoli in suis annotationib. ad consil. Decij, in d. con. 20. verb. sed tamen, alijs pluri, adductis autoritatib. defendit, & cū casu pendeat sub iudice, sat est illorū Doct. sententias allegasse. Videantur quoque quæ refert Rolan. à Valle, in d. con. 98. nu. 53.

## CONCLUSIO LX.

- 41 DONATIO facta filiofamiliæ, quæ ab initio non valuit, & quæ ad nutum patris reuocari potest, l. donationes quas parætes. C. de donat. inter vir. & vxo. si morte confirmata fuerit, imputatur ei in legitimam. Ita tradit Barrol. in l. in quartam, vers. si verò donatio non tenuit ab initio. num. 10. in fin. ff. ad l. Falcid. cuius sententiam reliqui Doct. tanquam communem approbarunt Alex. de Imol. ibid. numer. 25. & in l. illud. num. 4. C. de collat. Ias. in l. si quando. §. & generaliter. numer. 3. vers. primo quando donatio. C. de inoffic. testam. Pau. de Montepico, in d. l. in quartam, vers. octaua conclusio est. numer. 201. & Roland. à Valle, in consil. 11. numer. 31 vbi ipse plures autoritates & argumenta contraria, cum adiecta earundem solutione recenset. in 2. Tom. conf.

## CONCLUSIO LXI.

- 42 DONATIO inter virum & vxorem resoluitur per mortem donatarij præcedentis donatori, l. à marito. C. de donat. inter vir. & vxo. l. si inter virum. ff. de reb. dub. l. quod de bonis. §. ex donationib. & ibi Paul. de Cast. numer. 2. ff. ad l. Falcid. & ita inquit Dec. donationem factam per maritum vxori, præmoriēte vxore, resolui. l. non omnis. num. 8. ff. si cert. petat. Sed quid si iuramentum accessisset? Respondent Bald. Dec. & alij, quòd quemadmodum donatio causa mortis in causam caduci conuerteretur, quando donatarius præmoriatur donanti, etiam si donatio ipsa sit iuramento firmata. Quia iuramentum recipit interpretationem, secundum naturam actus, super quo interponitur. l. fin. C. de non numer. pecu.

Ita etiam donatio inter virum & vxorem. Nam si præmoteretur donatarius, lex illam reuocat, & in causam caduci cōuertit. Bal. in consil. 29. in 1. volum. Dec. in consil. 240. Cū vltèrius non extendatur iuramentū, quàm extenderetur virtus promissionis, vt in casu præsentis etiam consulendo scribit Dec. in consil. 536. Horum sententias & alij sequuntur, vt refert Paris. in consil. 86. num. 47. in 3. volum. Sed alij contrariam sententiam tanquam veriore & communem defendunt, per multas rationes, & argumenta quæ referunt excellentissimi recentiores Alciat. in c. cū contingat. numer. 108. vers. tertio limitatur, vt non procedat quando donatarius præcederet donanti. extr. de iure iuran. Aym. Crauet. in consil. 102. in 1. par. & Roland. à Valle, in consil. 77. num. 2. cum seq. in 1. Tom. consil. & in consil. 25. num. 24. in 2. Tom. Sed Carolus Molin. Bald. Decij & aliorum sententiam sequitur in suis annotationib. in d. consil. 240. in verb. tacitam, & in verb. habet. in d. consil. 536. in verb. iuramentum. quæ communior videtur.

## CONCLUSIO LXII.

- 43 DONATIO facta ecclesie alicui an valeat sine insinuatione, existimat gloss. eam factam Ecclesie excedentem summam quingentorum aureorum sine insinuatione non valere, & sic nisi fieret coram iudice, & probaretur in actis publicis, glo. in l. sancimus. in verb. ad quingentorum aureorum. C. de donat. gloss. in §. si minus igitur. in verb. firma. in Authen. de non alienand. aurpermutand. rebus Ecclesie. collati. 2. Bald. in l. illud. num. 3. vers. tertio queritur. C. de fallud. num. 3. vers. quæ fit pro redemptione captiuorum, vt illa valeat, cuiuscunq; sit quantitas, sine insinuatione. l. si quis pro redemptione. C. de donat. ergo secus videtur in donatione, quæ fieret ecclesie aut pijs locis. Hanc sententiam sequitur Andre. Sycul. in c. ad hæc. extr. de testam. Sed contrariam sententiam, quòd hodie indistinctè valeat donatio facta Ecclesie, sine aliqua insinuatione defendit Bar. in d. l. illud. num. 5. quem alij sequuntur, adijcentes rationem per text. d. l. si quis pro redemptione captiuorum, est sublata solentia insinuationis, ita eodem fundamento asserendum in donatione facta ad quantitatē piam causam, quia in concernentibus. aniam



nam & fauorem religionis, cum videatur esse eadem ratio, eadem etiam esse debet iuris dispositio. c. cum dilecta. ext. de confirmat. vtili vel inutili. Specul. in tit. de instru. edit. in §. porro. nume. 7. versu. item nota. in fin. lib. 2. par. 2. copiose pro more suo D. Panorm. in c. relatum. 1. num. 4. versu. sed quero. extr. de testam. Et hanc opinionem communem Doct. esse scribit Ias. in consil. 169. numer. 8. versu. breuiter in contrarium. in 4. volu. con. vbi plures rationes huic decisi. annectit copiose Tiraq. in tract. de priuilegijs pia causa, priuilegio 124. & Hippol. Riminald. in §. 1. num. 385. Instit. de donationibus.

vel summæ non impediens liberam facultatem apposita, reuocatione certi legati valeat, & non aliâs, quam doctrinam & Alex. de Imol. in con. 25. numer. 6. lib. 3. & in consil. 83. numer. 16. in 2. lib. consil. & idem Dec. in con. 247. numer. 8. tradiderunt. In qua tamen aliter Caro. Molin. distinguit in verb. donatione. lite. c. in suis margin. addi. ad d. con. Alex. 25. Dec. in d. consil. 25. & in verbo, contrarium, lite. a. in d. consil. 293.

CONCLUSIO LXIII.

44 DONATIO iuris presentandi facta à patrono cum consensu Episcopi, valet. Et hanc communem Doct. sententiam esse referunt Philip. Dec. in con. 541. nume. 2. Rochus de Curte, in tractat. de iure patrona. in verb. pro eo. in 2. q. num. 3. in 15. volum. tracta. Quæ tamen sententia intelligitur, quâdo donatio de beneficio vacante, secus autem de beneficio vacaturo facta esset, c. fin. ext. de concess. præben. & ibi Abb. in vltimo notab. numer. 6. ait, quod sicut collator non potest promittere beneficium vacaturum, nec dare in specie alicui potestatem collandi antequam vacet, c. constitutus. c. 2. extr. de concess. præben. sic & patronus non potest promittere præsentationem alicui, nec dare in specie alicui potestatem præsentandi cum vacabit, quia ea ratio, quæ est in collatione, militat in præsentatione, nam sperans se præsentandum, desideret mortem proximi. Quam conclusionem plurib. auctoritatibus confirmat Roland. à Valle, in con. 47. num. 53. cum seq. in 1. Tom. con.

CONCLUSIO LXIII.

45 DONATIO inter viuos, sicut purè ita sub conditione fieri potest. l. 1. §. 1. ff. de donat. §. omnis stipulatio. Instit. de verb. obligat. & etiam in testamento talis donatio fieri potest. Quia contractus factus in testamento valet. Accurs. in l. hæredes palam. §. fin. in verb. alienum. & ibi Bartol. in fin. ff. de testam. Et ita omnes Doct. tenere refert Dec. post Lud. Rom. in con. 171. in con. 293. num. 20. vbi ipse asserit communem sententiam esse, vt pœna vel donatio rei data

CONCLUSIO LXV.

46 DONATIO omnium bonorum presentium & futurorum non valere communi Docto. voto receptum est. Bart. in l. stipulatio hoc modo. nu. 5. addens rationem in primo membro, aut promittit bona, & tunc aut omnia bona presentia & futura, & non valet, quia aufert liberam testandi facultatem per indirectum. nam nullus hæres esse vellet sine commodo. Paul. de Castr. ibid. num. 3. Ias. num. 10. versu. nam habeo. Zas. num. 52. versu. tertia conclusio. Hieron. Butigella, num. 45. ff. de verb. obligat. Bart. in l. fin. num. 16. Ias. nume. 33. Dec. 30. Hierony. Cagnol. copiose & eruditè nume. 237. cum seqq. C. de pact. Petr. Philip. Corne. in cons. 60. numer. 15. vbi inter cæteras rationes ipse & hanc assignat, quia vicem testamenti obtinet l. hæreditas. C. de pact. conuentis. in 2. vol. cõ. Licet multi Doct. contrariam sententiam amplexi fuerint, vt liquet ex Alexand. annotationib. in d. l. stipulatio hoc modo. num. 14. cum sequ. & Ioan. Crotti. num. 91. tamen Bartoli & aliorum sententiam receptam eamque communem esse inquit Bald. in c. in presentia. nu. 36. extr. de proba. Ludou. Roman. in con. 171. in princ. versu. tenentis talem donationem nullam fore. Et hæc communis opinio confirmatur rationibus. Panor. in con. 47. & 48. num. 1. versu. sed his non obstantib. in 2. par. con. Ias. in d. l. stipulatio hoc modo. d. nu. 10. Ioan. Crotti. d. num. 19. & num. 97. Deci. in d. l. fin. d. num. 19. quam doctrinam etiam procedere voluit Doct. communiter in d. l. stipulatio. etiam si iuramento fuisset firmata. Ioan. Fracis. de Ripa in respon. 3. num. 1. & 2. titul. de donat. & gratijs perficien. & reuocati. pag. 84. lib. mei. vbi ipse reprehendit Corne. contrariam sententiam approbantem, in cons. 251. nu. 6. in 3. vol. con. quia iuramentum est contra bonos mores. Et hanc sententiam probabiliorē esse addit ibidem ipse Ripa.



nam iuramentum non conualidat dispositionem impediendam liberam testandi factionem, cum id repugnet charitati proximi, & contra bonos mores censeatur, ideo non firmari iuramento inquit Cagnol. in d. l. fin. num. 262. versic. septimò limita. Sequitur quoque eandem Roland. à Valle, in con. 39. num. 1. in 1. Tom. con. Et hanc decisionem nò procedere addunt nonnulli Doct. si facta fuisset cum reservatione usufructus. Pau. de Castr. in con. 101. incip. notandū est secundū antiquā impressionē, & idē Pau. de Castr. in l. fin. nu. 10. C. de pact. sed Bar. in d. l. stipulatio hoc modo. nu. 5. ver. idem puto & aliorum Paul. de Castr. ibid. num. 3. Alex. num. 18. Ias. nu. 18. sententiam existimantium donationem valere reservato usufructu per rationes ibi relatas multi alij sequuntur, quia donans de fructib. testari potest. idem Bartol. in dict. l. fin. numer. 11. versicu. item de fructib. Ludouic. Roman. in consil. 26. in prin. & posset dici, quod de fructib. percipiendis donator testari possit, quia possit superesse, de quo ipse testaretur. Ludouic. Gozad. in con. 87. numer. 11. Cagnol. in d. l. fin. nu. 240. vbi ipse egregiè latius hanc doctrinam prosequitur, additque numer. 246. à sententia Bartoli non esse recedendum. Cæterum si facta fuisset donatio cum aliqua reservatione alicuius quantitatis, de qua posset donas testari, admitteretur illa Barthol. Socin. in con. 101. nume. 1. affirmans hanc opinionem communem esse, in 3. vol. cons. sequitur eandem adductis plurib. con. aliorum Roland. à Valle, in d. consil. 39. nu. 3. et si idem Roland. in consil. 65. nu. 5. in eod. to. ex sententia aliorum Doct. ibi allegatorum voluerit, indistinctè donationem omnium bonorum præsentium & futurorum valere, si donator sibi reservauerit usufructum, quia de fructib. percepturis, poterit donans testari, nam licet usufructus finiatur morte. §. finitur. Inst. de usufruct. Fructus tamen percepti viuentē usufructuario pertinent ad eius heredem. Ita quoque asserit Socin. Jun. in consil. 153. num. 20. cum seqq. in 1. par. con. De hac conclusione videatur quoque Hier. Mandos. in suis additio. ad con. Romani, con. 10. in verb. Pro stando.

## CONCLUSIO LXVI.

47

**DONATA** in dubio secundum communem opinionem per consanguineos viri sponsæ efficiuntur & quærentur marito,

ex quo eius contemplatione donata fuerūt. Ita firmat Bartol. in l. sed si plures. in §. inarrogato. num. 4. ff. de vul. & pupilla. & sequuntur alij Doct. communiter Bartolum, vt refert Ias. ibidem inquires: Durum esse in practica discedere à sententia Bartoli. & idem Ias. in l. vt liberis. nume. 17. in vers. capio glossam. in verb. sponsus, inquit: non recedendum esse à distinctione Bartoli, quæ magis cōmuniter tenetur, licet secus esset, vbi appareret consanguineos mariti velle donare vxori, vt ei acquirantur donata. Ias. ibi in verb. nisi appareat, quod contemplatione sponsæ sit donatum. similiter quando consuetudo esset talis, quod donata vxori à consanguineis vel amicis mariti efficiantur propria vxoris, & remaneant apud eam & eius hæredes. Cuius decisionis facit mentionem Phil. Corne. in consil. 51. in litera T. versic. nec obstat. circ. fin. in 1. vol. con. & late explicat Roland. à Valle, in con. 10. num. 10. & 11. in 1. Tom.

## CONCLUSIO LXVII.

48

**DOS** quando consistit in pecunia soluto matrimonio morte viri, per hæredes viri statim non est restituenda, sed infra annum. l. 1. §. ex actio. Cod. de rei vxoriz act. etiam si ipsi hæredes essent diuites, & haberent facultatem statim eam restituendi. Bart. & alij, in l. diuortio. ff. solut. mat. in §. fuerat. numer. 28. vers. quod si maritus esset diues, & haberet pecuniam præ manibus. Vbi ipse reprobando Angel. qui contrarium dixerat, in campore, mercatore vel alio pecunioso, affirmat hanc esse communem. d. numer. 28. versic. Inst. de actioni. Et ita tenent communiter Doct. licet interim alenda sit ab ipsis hæredib. si non habeat vnde se alat, secundum receptam Doct. sententiam. Ias. in d. §. fuerat. nume. 23. versic. restat. & in l. diuortio. nu. 18. vbi Ias. contrariā sententiā contra cōmunem defendere conatus fuit, quæ tamen communis sententia fallit, & locum non habet, quando dos fuit legata à viro vxori, de qua quæstione videatur Roland. à Valle, in consil. 10. nu. 19. in 1. vol. con.

## CONCLUSIO LXVIII.

49

**DOS** prohibita alienatione per testatorem potest constitui ex illis bonis, quorum alienatio est prohibita, quare auth. res que communia de legatis. loquens in prohibitione tacita, etiā locū habet in expressa, quando



quando expressè esset prohibitum alienare bona. Ita Bartol. post Jacob. de Arena voluit. in l. filiusfamiliàs. §. diui. num. 10. vbi ipse allegat l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebel. & d. Auth. res que. C. communia de legat. Bald. in l. voluntas. num. 5. & Salyce. in l. fin. vers. quæro an prohibitus alienare possit in dotem dare? Dic quod sic, si non haberet aliundè. num. 4. C. de reb. alien. non alien. Paul. de Castr. in con. 13. secundum veterem impressionem. Alex. de Imol. in con. 56. num. 3. in 1. lib. Ludouic. de Gozadin. in con. 97. nume. 9. Et hanc Docto. communem sententiam esse dicunt Philip. Dec. in con. 519. num. 3. vers. sed breuiter in contrarium est communis opinio. Ferdinand. Loazes. in d. l. filiusfamiliàs. §. diui. nume. 135. & Ioan. Crottus ibid. nume. 47. vbi ipse num. 44. illam quæstionem incipit disputare. Licet autem multi Doct. contrariam sententiam amplexi fuerint. Bald. in cap. 1. §. donare. numer. 2. titul. qualiter feudum alienari possit. in vsib. feudor. Ias in d. Authen. res que. num. 25. vers. sed contra comunem sententiam ego adduco fortè fundamentū, & c. tamen prior sententia, quod prohibitio alienationis licet validè facta non impediat rem prohibitam dari in causam dotis, vel donationem propter nuptias, communiori calculo probatur, vt in vtramque partem eruditè disputat Marian. Socin. Iun. in d. §. diui. versic. capio secundam conclusionem. num. 147. cum seq. quam tamen conclusionem in eo casu non procedere Docto. asserunt, quando filia aliundè haberet, vnde se posset congruè dotare de bonis suis, tunc non habebit locum dispositio. d. authen. res que. vt est textus in §. si vero. in Auth. de res. coll. 8. Salycet. in d. l. fin. d. nume. 4. C. de reb. alien. non aliena. & in d. l. voluntas. nu. 6. C. de fideicom. & Roland. à Valle, in con. 85. num. 9. cum seq. vbi ipse numer. 23. consulendo scribit, communè opinionem Doct. esse, quòd dispositio d. Auth. res que. non habet locum, quando testator expressè prohibuisset alienationem bonorum suorum, etiam ex causa dotis. in 1. Tom. consil. Licet Ias. voluerit patrem non posse expressè prohibere, sape dicta Auth. res que. locū habeat. Quia cum sit debitor dotis vel donationis propter nuptias, non debet esse in potestate testatoris tollere obligationem. l. sicut. C. de act. & obligat. Item quæ sunt ad ducta fauore publico, non possunt tolli vel

mutari ex dispositione testatoris. l. quod de bonis. §. si. ff. ad l. Falcid. in d. Auth. res que. num. 23. vers. decimotertio limita ista Authen. non habere locum quando pater in testamento prohibuisset in indiuiduo alienationem.

CONCLUSIO LXIX.

50 Dos soluto matrimonio per mortem vxotis reuertitur ad heredes vxoris, & donatio propter nuptias propter mortem mariti ad heredes viri. Gloss. in verb. donatio. in Authen. siue à me. Cod. ad SC. Velleia. Auth. æqualitas. C. de pact. conuent. gloss. in verb. meretur. in Auth. dos data. C. de donat. ante nup. Bart. in Auth. de æqual. dot. in prin. colla. 8. Hanc communem sententiam esse & limitari scribit post alios Roland. à Valle, in cons. 62. num. 1. & 2. in 1. To. consil. vbi aliter per pactum inter coniuges actum esset. c. fin. & ibi gloss. fin. in verb. sicut dos. Bald. in d. Auth. siue à me. numer. 2. Ludouic. de Gozadin. in consil. 47. numer. 16. versic. quartò an donatio propter nuptias. in consil. 185. numer. 2. vers. de pacto lanè non est dubitandum. in 1. part. con.

CONCLUSIO LXX.

51 DOTALIS fundus licet alienari nõ possit. tot. tit. ff. de fund. dota. tamen si fundus fuit datus in dotem æstimatus alienatio valet, quia æstimatio facit emptionem, & siue iusta siue iniqua ea fuerit, mulier agere non potest contra emptorem secundum gloss. communiter approbatam in l. si inter virum. C. de iur. dot. præsertim quando simpliciter fundus est æstimatus, & iustus in casu dubio, an sit æstimatus vel non? Soci. Sen. in consil. 57. post numer. 6. versic. Septimus casus est, in 1. volum. Idem in consil. 289. numer. 1. versic. Ex quo in casu modo. in 2. vol. consil. In vtroque consilio refert ipse gloss. in d. l. si inter virum communiter approbati. Vnde dicit IC. in l. plerunque. ff. de iur. dotal. Plerunque interest viri res non esse æstimatas, idcirco ne periculum rerum ad eum pertineat, maximè si animalia in dotem acceperit, vel vestem, qua mulier vitur. Eueniet enim, si æstimata sit, & eam mulier attriuit; vt nihilominus maritus æstimationem earum præstet. Quoties igitur non æstimatæ res in dotem dantur, & meliores & deteriores mulieri fiunt. Similiter si data



fuerint æstimata, licet mulieres consentiant, tamen maritus æstimationem præstare debet. l. cum post. §. in dotem rebus æstimatis. & ibi glos. in verb. periculum. ff. de iure dot. l. æstimata. ff. solut. matrimon. vbi IC. Hermogenia. inquit, æstimatas res vsu etiã mulieris periculo mariti deteriores effici. Hinc Docto. communiter ibi concludunt, licet res æstimatae sint concessae mulieri ad vsu, & illas ea consumpserit suo vsu, tamẽ maritũ ad æstimationem teneri. Et addunt hoc notandũ esse propter mulieres rusticas, & quando precium est iniustum, datur actio mulieri ad supplementum iusti precij. l. si res æstimata. §. si mulier. ff. de iure dot. Pau. de Cast. in consi. 275. post. numer. 3. vers. ad tertium respondetur. in 2. part. con. Iohan. Hierony. Card. Alba. in suis lucubration. ad Bartol. in rubric. ff. de fund. dota. numer. 2. vbi ipse numer. 4. An illa regula, æstimationem facere emptionem, semper vera sit, latius prosequitur.

LXXI. infra in 2. parte.

### CONCLUSIO LXXII.

53 **DUCATVS**, Marchionatus & Comitatus non diuiduntur, ita voluit expressẽ textus in c. Imperialem. versic. præterea Ducatus, Marchia, Comitatus de cætero non diuidatur. titul. de prohibita feud. alien. per Frederic. Quia dignitas & dominium per diuisionem diminuitur, & ad destructionem ducitur. Gloss. in verb. priuandum. circ. fin. in c. licet vniuersis. extr. de voto & voti redemp. quam conclusionem rationib. & authoritatib. confirmari dicit Socin. Sen. in consil. 67. numer. 23. & 24. in 1. volum. & in consil. 165. numer. 15. & 16. in 2. vol. con. Et hanc communem Docto. sententiam esse ipse in d. con. 67. nu. 25. & in d. con. 165. nu. 16. in fi. & in con. 177. num. 1. in 2. vol. consi. post Docto. in d. §. præterea Ducatus asserit. Ad hanc decisionem multas authoritates allegant Felin. in c. quæ in ecclesiarum. versic. hanc declarationem. nume. 90. ext. de consti. & Phil. Dec. in c. prudentiam. nu. 12. ext. de offic. delegat. Sequuntur & alij, Albert. Brun. in con. 93. num. 12. inter con. feuda. & Hier. Schurff. in consi. 17. num. 16. in 1. Cen. Hac sententia & alij multis argumetis, quæ per Socin. in d. cons. 67. & 165. Baptist. de S. Blasio, in con. 66. inter con. feu. Rol. à Valle, in consi. 80. in 1. Tomo, & Hieron. Schurff.

in consil. 37. num. 1. 2. & 3. cum seq. in 2. Cen. tur. con. latissimẽ deducuntur, non obstantib. contrariam sententiam veriorẽ & magis receptam esse ipsi affirmant. Quam quoque eruditẽ explicat Caro. Ruin. in con. 29. nu. 16. vers. Sed his non obstantib. in 5. vol. con. vbi ipse cõsuluit in causa illustris. principum Henrici & Alberti fratrum Ducum Megapolensium.

Alij verò faciunt duas regulas, quod in feudo Ducatus, Marchiæ vel Comitatus habente annexam dignitatem, & sic in feudo maiori nõ sit permessa diuision, secus verò in alijs feudis inferiorib. quæ non habent dignitatem annexam, quod ea scilicet diuidi possint. Docto. in d. §. præterea. & Franciscinus Curtius in tractat. feudor. in 4. part. ex quib. caus. feud. amit. vers. trigesimo quo ro, an & quando feud. diuidi possit. nu. 121. vsque ad nume. 125. vbi & Curt. illam egregiam doctrinam refert, an in diuisione bonorum feudaliũ, ad hoc vt fieri possit, omnes conuassalli debeant consentire, quam antea Alexan. de Imol. in consil. 6. & 7. & ibi Carol. Molin. meminit in verb. contradicat. & in consil. 25. in lib. 5. consil. & las. in l. stipulationes non diuiduntur. numer. 31. ff. de verb. obligation. pulchrẽ explicarunt. Et huius conclusionis nouissimẽ meminit Burfat. in consil. 3. num. 21.

### CONCLUSIO LXXIII.

54 **DUCES**, Marchiones, Comites & alij huiusmodi habentes iurisdictionem in personas sibi subditas, quemadmodum obligant se ipsos per contractum factum cum ipsis subditis, ita etiam obligant successores suos in ea iurisdictione & dignitate, vt tradit Abbas in c. 1. numer. 1. in 1. notab. ext. de proba. & ibi latius Felinus nume. 1. & 2. Dec. num. 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 7. las. in l. 1. nu. 12. 13. & 14. ff. de constit. princ. & idem las. valdẽ pulchrẽ, in con. 1. in 1. vol. conf. Et hanc communem Doct. conclusionem esse scribit Iaco. Mandellus Albenfis, in con. 67. num. 1.

E.

### CONCLUSIO LXXIII.

I **BRIVS** etiã sua culpa factus, non est puniendus pœna mortis naturalis. leg. omne delictum. §. fin. ff. de re militari. dicitur; Per vinum aut lasciuiam



uam lapsis capitale pœnam remittendam esse. Et hanc sententiam communem Doct. esse, ebrios, scilicet, delinquentes non esse puniendos pœna mortis naturalis, secundum ea quæ Bartol. voluit in l. respiciendum. §. delinquent. numer. 3. ff. de pœnis. cui Bald. in l. data opera. nume. 6. C. de ijs, qui accus. non poss. ad stipulatur. scribit Barthol. Romul. in l. vt vim. nume. 185. ff. de iusti. & iure. quam materiam optimo ordine satis prolixè prosequuntur And. Tiraq. in tractat. de pœn. cau. 6. & Petr. à Placa in epitom. delictorum. cap. 30. qui omnino sunt videndi.

## CONCLUSIO LXXV.

**ECCLESIASTICVS** legitimus iudex solus est, quando inter coniugatos agitur de diuortio quò ad thorum propter fornicationem. Et hanc communem opinionem Doct. esse scribit Dec. in consil. 212. nu. 2. in 2. par. conf. Licet ipse hanc causam ad vtrumque forum mistim pertinere credat, communem tamen, cum hic tractetur de coniugali cohabitatione dissoluenda, sequitur Didac. Couarruuias, in epit. in 4. lib. decretal. cap. 7. §. sexto. num. 8. 2. partis.

## CONCLUSIO LXXVI.

**ECCLESIAE** in quærendis non in inquisitis præiudicare potest. Ita tradit Bart. in l. iubemus nullam. nume. 4. C. de sacrosanct. eccles. Quare consulendo scribit Freder. de Senis, in consil. 9. quòd prælatus possit repudiare hereditatem debitam ecclesiæ, cuius sententiam communiter Doct. sequuntur, Bart. in l. tutor. nume. 3. ff. de bonor. possess. Bald. in l. pupillorum. vbi bona est additio. And. Barb. liter. M. & lite. A. C. de repudiat. vel abstinentia heredita. Petr. de Ancho. in consil. 136. & Ludo. Roman. in consil. 184. Abbas in c. 1. numer. 41. ext. de dolo & contum. Et hanc communem Doct. opinionem esse tradit Felin. in c. in præsentia. nume. 57. versic. decimò quærò. extr. de proba. licet Alex. de Imol. sententiam contrariam communem esse voluerit, in l. legatum. nume. 3. ff. de legat. 1. tamen eius sententiam Ias. ibidem reprobat, quem ipse quoque sequitur, in con. 108. numer. 2. in lib. 1. consil. Et hanc reliqui Doct. tanquam communi voto approbatam confirmant, Dec. in c. ecclesia S. Mariæ. num. 53. versic. tertia conclusio. ext. de constitut. Crauet. in consil. 152. nu. 9. in 2.

par. con. Rolan. à Valle, in con. 15. nume. 33. cum seqq. in 1. Tom. consil.

## CONCLUSIO LXXVII.

**ECCLESIA** si læsa fuerit, potest iudex & superior etiam ex suo mero officio cognoscere de læsione, & super ea recipere testes ac probationes, & tandem Ecclesiam restituere in integrum. Iohan. And. in c. cum venissent. de institutio. per illum textum, Ibi vel ad petitionem ecclesiæ vel per nos ipsos, qui textus loquitur de restitutione concedenda, licet Ludou. Roma. contrariam sententiam sequatur in suis singulari. sing. 462. incip. Quod iudex motu proprio parte non petente possit concedere ex officio minori in integrum restitutionem. Cuius sententiam communem esse arbitratur Apostillator ad d. sing. 462. Romani. Sed Iohan. And. sententiam pulchrè defendit Aug. Bero. in suis quæst. 40. nu. 2. cum seqq.

## CONCLUSIO LXXVIII.

**ECCLESIA** si hæres instituat & adeat absque beneficio inuentarij, an in solidum teneatur, vel ultra vires hæreditarias, Varij varia dixerunt. Sed Bart. in l. 1. voluit Ecclesiam ad similitudinem fisci non teneri ultra vires hæreditarias. vers. Quartò quærò. post nu. 45. C. de sacrosanct. Eccle. Et dicit ibi Pomates apostillator, in verb. Contrarium dico, hanc sententiam communem esse, quam sententiam quoque sequuntur Bald. in l. si. num. 8. vers. quintò quærò. C. de iur. delib. Panorm. in con. 73. nu. 10. vers. Licet ego credam. in 2. part. con. Et hanc conclusionem quoque communiter approbari meminit Aret. in rubr. ver. Quartò addo in quantum. ff. de acqui. heredita. & facit mentionem huius doctrinæ idem Aretin. in l. si seruus plurium. §. si quis ante. non procul à fine. ff. de legat. 1. Alij dixerunt Ecclesiam, si inuentarium non fecerit, ultra vires non teneri, sed Ecclesiam petere posse restitutionem. Alexan. de Imol. post alios in d. l. fin. §. notissimum. num. 2. vers. Puto veriore esse illam opinionem. Et in eadem l. in §. fin. numer. 6. inquit Ias. hanc communem conclusionem esse Doctorum. C. de iure iu. delib. Sed priorem Ecclesiam non teneri, communi voto Doctores approbarunt. Abb. in c. 1. in fin. & ibi apostillator. in liter. e. inquit, eam communem sententiam esse. ext.



de solutio. Copiosè Tiraq. in tract. de priuileg. pia causa. priuileg. 88. & nouissimè Hierony. Alban. in lucubrationib. ad Bartol. in dict. leg. i. numer. 9. c. de sacrosanct. Ecclesi.

### CONCLUSIO LXXIX.

- 6 ECCLESIA potest sine solennitatibus contractus utiles celebrare, gloss. in l. cum hi. §. eam transactionem. in verb. alimentarijs. ff. de transacti. Communis tamen DD. opinio est in contrarium, referente Iafone in l. contra iuris. num. 9. in vlt. notab. ff. de pact. Licet quoque multi DD. glossam secuti fuerint, quos referunt post Dec. in consil. 124. Placet. num. 3. Tiraq. in tract. de legib. connub. & iur. marit. gloss. 8. num. 27. vers. Nec id quidem abs re. & Aldob. in §. i. nu. 10. Inst. de auth. tuto. Eamq; sequitur idem Aldob. post Dec. nu. 9. vers. addatis tamen, in suis additionib. ad lecturam Dec. in c. que in ecclesiarum. in verb. interuenisset. nu. 13. ext. de const. Et ibi Caro. Molin. in verb. verio. lit. b. & in c. i. in verb. contentioso. lit. n. ext. eod. tit. vbi ipse Moli. putat Decij & aliorum DD. volentiū Ecclesiam sine solennitatib. contractus utiles celebrare posse, veriore esse, hisce duob. alijs concurrentib. primò dummodò etiam constet quòd cessit in utilitatem ecclesie, secundò, dummodò alienatio sit temporalis, Et ita dicit ipse se vidisse iudicari in senatu Parisiensi, cuius conciliationem reprobat Gabr. Saray. in suis additio. ad singula. Matthei Mathesila. sing. 155. num. 12. inquit Bartoli, Alberi, & aliorum dicentium solennitatem requiri in alienanda re Ecclesie, sententiam magis communem & veriore videri, vt ibi latius ipse tradit. De qua quaestione copiosè scribit Tiraq. in d. tract. de legib. connubialib. d. glo. 8. nu. 66. cum seqq.

### CONCLUSIO LXXX.

- 7 ECCLESIA succedens priuato, contra quem fuerat inchoata præscriptio, vtitur iure priuati pro tempore præterito, pro futuro verò vtitur iure & priuilegio ecclesie, argumento l. fiscus. ff. de iure fisci. Bald. in auth. quas actiones. nu. 9. C. de sacrosanct. Eccles. Et hanc communem opinionem Doct. esse consulendo scribit Panor. in con. 14. nume. 2. in 2. par. con.

### CONCLUSIO LXXXI.

- 8 ECCLESIAE restitutio in integrum ad-

uersus præscriptionem elapsam datur. Et si in hoc sint variè discrepantes sententia, an ecclesia restituatur aduersus præscriptionem, & tres principales referat Ias. in Auth. quas actiones. nu. 43. & 44. C. de sacros. eccles. illa tamen magis communis est, eodem Ias. referente, vt restituatur intra quadrienniū à tempore læsionis & præscriptionis cõpletæ, per text. in Clem. i. & ibi gl. in verb. admittenda. & Card. Zabarel. nu. 3. 4. 7. & 9. & alij Doct. de rest. in integ. in 6. & Phi. De. in con. 36. vers. tertio & vltimo quaeritur de præscriptione. nu. 9. Et hanc quoque communem opinionem Doct. esse attestatur Nicol. Bellon. in con. 46. vers. ad vltimum, an possit peti restitut. num. 14.

### CONCLUSIO LXXXII.

- 9 ECCLESIAE si quis dederit omnia bona sua præsentia & futura, an talis donatio subsistere possit, multi Doct. dubitarunt, eamq; non valere consulendo scribunt Angel. de Vbald. in consil. 179. nu. 5. vers. & expeditur libera factio testamenti, est legib. & morib. reprobata apud laicos, ergo multò fortius apud Ecclesiasticas personas, quæ non temporalib. sed diuinis vacare debent. Petr. de Anch. in con. 231. nu. 2. vers. hanc tamen nõ obstantib. vbi ipse non contemnendis rationib. hanc sententiam approbat. Sed Bart. & alij communiter sententiam contrariam amplectuntur. Bar. in l. si. nu. 13. nam cum quis possit personam suã dedicare ecclesie. Aut. ingressi. C. de sacros. eccle. multò magis bona præsentia & futura. C. de pact. & Bal. in Auth. si qua mulier. nu. 15. vers. sexto not. C. de sacros. eccl. Panor. in c. in præsentia. nu. 2. vers. nota quintò. extr. de prob. & in c. 2. nu. 11. vers. & inducitur ad quaestionem. extr. de concess. præb. & in c. si. nu. 2. ext. de success. ab intest. & in con. 102. incip. Circa personarū & bonorū oblationes. nu. 2. post prin. Et hanc omnium Doct. cõmunem opinionem esse refert Marian. Soci. Senior in suo insigni tract. qui inscribitur De materia oblatio. in libel. 10. nu. 1. vers. vnde conclusio sit. Et hanc sententiam communiter approbatam testantur Phil. Dec. in d. l. si. num. 31. vers. finaliter tamen. & idem Dec. in d. c. in præsentia. nu. 5. vers. septimò nota. Io. Crotus, in l. stipulatio hoc modo. nu. 97. & 98. ff. de verb. obliga. & præceptor Hier. Cagnol. in d. l. si. num. 238.



CONCLUSIO LXXXIII.

10 **EDITIONEM** ab argentario, notario, mercatore & similib. actione aut iure actionis in factum fieri oportere, excellens iuris interpres, Alexand. de Imol. existimavit, in l. 1. numer. 8. C. de edendo. tum quod ex edicto regulariter actio in factum datur, l. si. in prin. ff. de eo per que fact. erit. tum quod verba edicti partem ipsam respiciunt. l. preteriam communiter Doct. approbarunt, quia d. l. 1. And. Alciato ibidem referente, numer. 30. & 31. ostendit, persecutione seu officio iudicis id expediri, sic & lex ait, ad officium iudicis pertinere, vt exploret rationes defuncti, iubeatque ab eo edireplicationis adiuvanda causa, l. penul. §. fin. ff. ad l. Falcid. nam & preter in edicto, causa, inquit, cognita, ediiubebo. l. si quis ex argentarijs, §. preter, ff. de edendo. quæ verba ad iudicem referuntur: Merito igitur communi sententia existimatum est, officio iudicis id explicari, censuitque Bartol. in l. 4. §. Cato. ff. de verb. obligatio, id officium non merè in personam, sed quantum sit, ad singularem inaccessorem instar cuiusdam rei vendicationis inductum esse. Et hanc Doctor. communem opinionem esse testantur Salicet. in dict. l. 1. numer. 5. Barthol. Socin. numer. 13. Dec. numer. 20. licet ipse ibidem Alexand. sententiam sequatur, & in capit. 1. numer. 61. versic. secundò principaliter queritur. ext. de probat. Ioan. Mariæ Ryminald. in d. l. 1. numer. 9. Ioannes Franciscus Purpura, numer. 28. Ripa, numer. 20. in fin. copiose & late Hieron. Cagnol, numer. 89.

CONCLUSIO LXXXIII.

11 **EGREGIAE** personæ quando testimonium ferre debent, ad earum domum mitti debet, vt ibi iuramentum præstent, & examinentur. Ita asserunt Hostiensis, Iohann. Andreæ, Anton. de Butrio, numer. 13. Ioan. de Imol. numer. 9. Abbas numer. 4. in cap. significavit. ext. de offic. ordinar. per textum expressum in l. ad personas egregias. ff. de iuria iudicis, non autem ex necessitate. l. 2. §. si præses. ff. quis ordo in bonor. possess. servet. Quorum sententiam quoque refert Ludouic. Roma. in singula. suis, singula. 789. in cip. Communiter dicitur, quod ad personas egregias debet mitti iuramentum. Alij

verò Doctor. contrariam sententiam secuti fuerunt. Salicet. in Authen. Sed iudex mittat ad eos. numer. 4. versic. quarit glossa: C. de Episco. & Cleric. Prædictus Ioan. de Imola, in l. cum ab initio. post numer. 7. ff. Quemadmod. testa. aperiunt. Abbas in cap. si qui testium. nume. 4. vbi ipse distinguit, quod si talis causa fuerit, in qua testis in præsentia Iudicis deponere debeat, veluti si sit criminalis vel ciuilis ardua, tunc egregiam personam se ad Iudicem conferre oportet, nisi Iudex gratiam facere velit, vel mulier sit: Si verò fuerit causa, in qua non est necesse testem ire ad præsentiam Iudicis, tunc Iudex debet mittere ad personas egregias. ext. de testibus. Hanc quoque sententiam referunt, Felin. ibid. numer. 4. & Alexand. de Imola, in d. l. ad personas egregias. numer. 7. Sed cum I. C. Paulus ibi vsus fuerit verbo, Oportet, voluerunt interpretes illud necessitatem inferre, vt declarat Ias. post alios in dict. l. ad personas egregias. numer. 4. & nouissimè Nicol. Pig. in suis additionibus ad singularia Romani, dict. singulari 789. vbi in priori additione Apostillat. dicit, distinctionem Hostiensis, Iohann. Andreæ, Antonij de But. & aliorum, de qua in principio mentio facta est, communiter à Doctoribus non approbari.

CONCLUSIO LXXXV.

12 **EMPHYTEVSIS** Ecclesiastica concessa in perpetuum, transit ad extraneos hæredes. Bald. in l. 2. numer. 6. C. de iure emphyteut. & in capit. 1. §. quidam obligauit. versic. ego de facto fui consultus. numer. 2. titul. de feud. dato in vicem legis commis. in vsibus feud. allegans text. in §. licentiam. in Authentic. de aliena. & emphyteut. collat. 9. vbi ex noua constitutione datur licentia, vt emphyteusis ab Ecclesia perpetuò concedatur, & per consequens etiam vltra descendentes, qui interdum non sunt hæredes in perpetuum. gloss. in §. adeò. in verb. auferre licet. Instit. de locat. & conduct. & per multas alias rationes, quas passim Doctor. asserunt. Sed magis communis opinio Doctor. reprobata Baldi sententia, est in contrarium. Alexand. de Imola, in dict. leg. etiam. numer. 4. ff. soluto matrimon. & in consil. 9. numer. 9. in lib. 2. consil. Philip. Dec. in cap. in præsentia. numer. 48. & in consil. 171. numer. 6. versic. non obstat successiue. & Ludouic. de



Gozaadin. in conf. 39. num. 8. quia d. §. licentiam, vtens verbo, perpetuè, intelligitur in infinitum, quantum ad numerum hæredū, sed respectu qualitatis hæredum ibi nihil innovatur, sed attenditur quod asseritur in §. emphyteusin. in Auth. de non alien. aut permut. reb. Eccles. colla. 2. Et sic concedi potest filijs, nepotib. & omnibus descendentib. in infinitum, non tamen extraneis. Ita post alios declarârūt valdè pulchrè Alex. de Im. in d. con. 9. d. numer. 9. attestans hanc communem & veriore[m] Doct. sententiam esse. Philip. Dec. in d. c. in præsentia. numer. 48. Ludouic. Gozad. in d. con. 39. numer. 8. & Roland. à Valle, in con. 96. numer. 18. qui inquit, hanc communè DD. esse opinionem. numer. 19. in 1. par. conf. Bursat. in con. 48. numer. 22.

## CONCLUSIO LXXXVI.

- 13 EMPHYTEVSIS Ecclesiastica si alicui concessa fuerit, licet regulariter in ea non admittantur hæredes extranei, quando fit mentio de hæredib. indefinitè; tamen secus si in ea dictum sit de omnibus hæredib. tunc etiam extranei venient. Ita Bald. in c. in præsentia. vers. nota quòd nomen hæredis. numer. 20. ext. de probat. cuius sententiam communiter Docto. probarunt, vt referunt Alex. de Imol. in con. 185. vers. vnde dicit singulariter. Bald. numer. 4. in 6. volu. con. Ludouic. de Gozadin. in con. 27. num. 22. circ. fin. & in conf. 59. numer. 15. vers. tamen si dictum fuerit pro se & omnibus hæredibus, veniunt indifferenter omnes, etiam extranei. & Roland. à Valle, in d. conf. 96. numer. 28. cum seqq.

## CONCLUSIO LXXXVII.

- 14 EMPHYTEVTICVS contractus requirit de substantia scripturam. Ias. post alios, in l. 1. vers. stat ergò ex prædictis conclusio, quòd de substantia huius contractus emphyteutici necessariò requiratur à principio scriptura. nume. 63. C. de iure emphyteut. Et hanc magis còmunem opinionem esse inquit Matth. de Afflic. in Decis. sacri concil. Neapol. Decis. 72. numer. 7. vers. vnde fuit mihi visum. Quæ tamen doctrina, si sit consuetudo in contrarium, non procedit, & propterea multi Doct. voluerunt, quòd hodiè scriptura nõ requiratur, & hanc opinionem còsuetudine approbari. Ita cò-

sulendo scribit Socin. Sen. in con. 167. num. 9. in 2. vol. con. Et hanc còmunem Doct. esse sententiam dicit Roland. à Valle, in conf. 87. num. 11. in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO LXXXVIII.

- 15 EMPHYTEVTICO iure vel iure Colonie, nõ autem censuali nomine, si per 30. annos còtinuos vniformiter alicui certum quid solutū fuerit, in dubio soluisse aliquid quispiam censetur. Barto. & Bald. in l. malè agitur. in l. omnes. cum notissimi. C. de præscript. 30. anno. Estq; hæc sententia communis, pro vt eam latius declarat Aug. Bero, in quæstio. familiarib. quæstio. 14.

## CONCLUSIO LXXXIX.

- 16 EMPHYTEVSIS Ecclesiæ præsertim concessa pro se & hæredibus suis naturalibus transit de iure communi ita ad feminas descendentes, sicut ad masculos, §. emphyteusin. in auth. de non alienan. aut permutand. Et hæc sententia communis est, vt latè explicat Aug. Bero. in suis quæstio. familia. quæst. 18. & post illum Iul. Clar. lib. 4. sententia, §. emphyteusis. quæst. 32.

## CONCLUSIO XC.

- 17 EMPHYTEVSI Ecclesiæ finita oblineam finitam emphyteutæ liberis & descendentibus suis vel hæredibus etiam extraneis melioramenta debentur, cum quid hereditarium censeantur, & ad hæredes quoscunque transeant. Bald. in l. pen. C. de solutio. Et hanc sententiam verissimam & ab omnibus communiter receptam appellat Aug. Bero. in suis quæstio. familia. quæstio. 19. in princ. & fin. Refert quoque eandem Clar. in lib. 4. sententia. in verb. Emphyteosis. quæst. 45. versic. Adde.

## CONCLUSIO XCI.

- 18 EMPHYTEVSIS Ecclesiasticæ licet melioramenta finita linea ad quoscunque hæredes vel etiam extraneos spectent, vt in priori quæstione annotatum est, quod tamen cum eo adiecto temperamento intelligitur, si in emphyteusi Ecclesiæ vltra aliam non conuentum esset, vt ea finita linea ad Ecclesiam vnà cum omnibus & quibuscunque melioramentis reuerterentur. Et hanc



hanc doctrinam procedere inquit Aug. Bero. in ijs melioramentis, quæ in dicta emphyteusi tempore celebrationis contractus fuerunt, Et sic de præsentibus & non futuris. Quemadmodum quoque sub obligatione generali omnium bonorum præsentia tantum, & non futura comprehenduntur, nisi expressè de futuris quoq; dicatur. Et quamuis nonnulli D. D. contrarium defendere voluerint; tamen hæc communis est sententia. Bero. in suis quæstio. familiarib. quæst. 20. num. 2.

CONCLUSIO XCII.

19 EMPHYTEVSI finita consanguinei emphyteutæ defuncti præferri debent extraneis rem emphyteuticâ petentibus. Estq; cõmunis D. D. sententia, referentibus Tiracq; in tract. de vtroq; retract. in præfatione, num. 41. & 42. & alijs per eum citatis, quam conclusionem nouem modis limitat Honorat. Mandos. per plurimas D. D. adductas auctoritates, totam illam quæstionem optimo ordine explicans, in suis additionibus, ad cõ. Lud. Roma. in cons. 22. in verb. Communis opinio. lit. R. quas propter prolixitatem nõ repeto.

CONCLUSIO XCIII.

20 EMPHYTEVSI quando est acquisita ab Ecclesia, in ea naturales succedere non solent, secus verò si acquisita est à priuato, tunc utiq; filij etiam naturales admittuntur. Estq; hæc D. D. communis sententia, uti refert Dec. in c. in præsentia. num. 46. extr. de proba. & nouissimè Clarus lib. 4. sententia. in §. emphyteusis. quæst. 30. vbi plures auctoritates ab illis allegantur.

CONCLUSIO XCIII.

21 EMPHYTEVTA potest donare & legare rem emphyteuticam irrequisito Domino. Estq; communis D. D. sententia, referente Alex. de Imol. in cons. 120. nu. 5. lib. 1. con. Nouissimè meminit Ioan. Hier. Card. Alba. in l. fin. nu. 3. in fin. C. de iure emphyteut. quam conclusionem latius declarat Clar. in §. emphyteusis. q. 15. lib. 4. sentent. Quare explicationem ampliorè non addo.

CONCLUSIO XCV.

22 EMPHYTEVTA priuati, qui non sol-

uit canonem per triennium, cadit à iure suo & non antè. l. 2. C. de iure emphyteut. Et emphyteuta Ecclesiæ, qui non soluit per biennium. Auth. quæ rem. C. de sacro. Ecclesi. Sed si iurasset singulis annis soluere, tum cessando à solutione vnus anni, secundum communem sententiam, à iure suo cadit. Bald. in c. querelam. extr. de iure iur. Ias. in l. quod te. num. 22. vers. iuxta prædicta quæro. ff. si cert. peta. Ias. in l. si quis maior. vers. nota benè. num. 11. C. de transact. Hippol. de Marf. in suo singul. 226. Ludouic. de Gozadin. in con. 69. num. 9. & in con. 57. nu. 19. vers. nec obstat, dicit ipse, hanc sententiam communiter esse receptam, quam & refert Roland. à Valle, in con. 77. num. 18. in 1. Tom. & in con. 25. nu. 23. in 2. Tomo. con.

CONCLUSIO XCVI.

23 EMPHYTEVTICAE rei pars si alienata fuerit sine consensu Domini, emphyteuta tota re priuatur. Licet enim per alienationem partis, quando delinquitur circa rem, tota res non perdat, sed pars tantum alienata, ne pœna egrediat, suum delictum. l. rescriptum. ff. de ijs, quæ vt indig. auferunt. tamen vera est ea sententia, quod vbi per alienationem partis rei emphyteuticæ peccatur in personam Domini, per peccatum partis perditur totum. Bald. in c. 1. vers. quæro vtrum propter peccatum partis. numer. 9. de alien. feu. per text. l. quidam in iure. §. fin. & ibi Bartol. ff. de donat. Marian. Socin. Jun. in l. 4. §. Cato. num. 91. vers. nec obstat. ff. de verb. obliga. quâ sententiam tanquam communem plurib. argumentis confirmat Roland. à Valle, in consil. 17. numer. 10. cum seq. in 2. Tom. Nouissimè Ioan. Hier. Card. Alba. in suis lucubrationibus ad Bartolum, in l. fin. num. 4. C. de iur. emphyteut.

CONCLUSIO XCVII.

24 EMPHYTEVTA potest rem emphyteuticâ dare in dotè, maximè si id faciat saluo iure alterius. Soci. Sen. in cõ. 25. nu. 10. in 1. vol. Estq; sententia magis communis, referente Ioan. Hier. Card. Alba. in suis lucubratio. in Bart. in l. fin. C. de iur. emphyteut.

CONCLUSIO XCVIII.

25 EMPHYTEVTA non soluens integram pensionem Domino, secundum communem, à tota re cadit. Bald. in Rub. nu. 10. in 10.



<sup>i</sup>n 10. quæst. C. de contrah. empt. & vendit. Iaf. in l. 2. numer. 54. in 16. quæst. C. de iure emphyt. vbi ipse & Roland. à Valle, in con. 17. numer. 15. in 2. Tom. hanc sententiam communem esse asserunt.

## CONCLUSIO XCIX.

- 26 EMPHYTEUTA si decessit pluribus relictis hæredibus, quorum alter soluit canonem, alter verò cessavit per triennium, tota res perditur, secundum communem, & sic omnes cadunt. Et hanc cõmunem Doct. sententiam esse affirmant Hermanoctius Detus in l. 4. §. Cato. nu. 295. ff. de verb. obligat. & Roland. à Valle, in d. consil. 17. num. 16.

## CONCLUSIO C.

- 27 EMPHYTEVSIS Ecclesiastica non transit ad hæredes extraneos, secundum glo. in verb. etiam filios. l. etiam. ff. soluto matrimonio. allegãs §. emphyteusin. in Auth. de alien. & emphyteu. collat. 9. & hanc opinionem magis communem esse scribit Alexand. de Imol. consulendo, in consil. 23. nu. 4. in lib. 1. vers. tertio pro hoc, & in consil. 89. in princ. in lib. 4. consil. De qua sententia ipse Alexand. in d. l. etiam. & ibi additio in verb. in eo consulere, latius tradit. meminit quoque eleganter huius doctrinæ Carol. Molin. in suis addit. ad consil. Alexand. in verb. extranei. in consil. 120. in lib. 1.

## FINIS SECUNDÆ CENTVRIÆ.

# COMMVNIVM CONCLVSIONVM LAURENTII KIRCHOVII

## CENTVRIA TERTIA.

## CONCLUSIO I.

- 28 **E**MPHYTEVSIS si concessa fuerit alicui cū claus. Et quib. dederis, &c. transit ad extraneos hæredes, maxime quando hæres extraneus esset institutus in testamento. Et hanc communem omnium Doct. sententiam esse referunt Curt. Iun. in consil. 1. colum. prima, & in consil. 4. colum. 2. & Roland. à Valle, in consil. 42. nu. 9. & 10. in Tom. 1. con.

## CONCLUSIO II.

- 29 EMPHYTEVTAE plures possunt rem emphyteuticam inter se diuidere sine consensu Domini. Bartol. in l. qui Romæ. §. duo fratres. nume. 24. vbi attestantur Francif. de Acolitis. Aretin. numer. 28. versic. circa quartam quæstionem. Alexand. de Imol. numer. 60. versic. circa primum. Iaf. nu. 75. ver. cum ista prima conclusione. Et Apostillator in additio. ad Bartol. in verb.

fuit renunciatum. ff. de verb. obligat. hanc communem sententiam esse. Licet multialij Doctor. contrariam sententiam amplexifuerint, de qua tamen doctrina videntur ea, quæ tradiderunt Alexand. de Imola, vbi ipse distinguit in emphyteusi recepta pro se & filijs hæredibus, & emphyteusi concessa à principio duob. in l. si domus. §. si fundus. numer. 7. versic. vltimo concludit. ff. de lega. 1. Iaf. in l. fin. numer. 116. C. de iure emphyteu. ibi ab ipsis infinitæ auctoritates in vtramque partem adductæ sunt. & Socin. Iun. in dict. §. duo fratres. numer. 136. refert suprâ scriptam sententiam magis communem esse, cum adiecta declaratione & limitatione. numer. 137.

## CONCLUSIO III.

- 30 EMPHYTEVSIN pater vni ex filijs prælegare non potest. Ita eleganter consulendo scribit Alexand. de Imola, in consil. 8. numer. 15. in lib. 3. consil. De qua doctrina variz & discrepantes extant Doctor. sententiz,



tentia, quas Andr. Tiraq. vir magnæ lectionis, in vnum cumulum collegit, in tractatu, de vtroque retract. §. vndecimo. gloss. 6. numer. 23. & 24. quorum autoritates hîc referre & transcribere non opere precium esse existimo. Et hanc communem & veram sententiam esse ibidem Tiraq. ex alijs, & Carol. Molin. in addit. ad consil. Alexand. in verb. legare. in dict. consil. 8. testantur. Et eam communem appellant, Dec. in consil. 239. numer. 6. & Barthol. à Chassan. in conf. 53. numer. 58. licet idem Tiraq. in eod. tract. §. 32. glos. 1. nume. 2. tale prælegatum fieri posse, asserat.

CONCLUSIO IIII.

31 **EMPHYTEVTAM** Ecclesiæ non posse donare vel legare sine consensu Ecclesiæ inquit Bartol. in l. si domus. §. si fundus. numer. 2. in fin. contra quem multi alij Doct. sententiam contrariam defenderunt, vt refert Alexand. de Imola, ibidem. numer. 6. vers. an autem prædicta procedant. quorum sententiam communem esse dicit Ias. numer. 34. ver. Ista est communis opinio contra Bartol. ff. de lega. 1.

CONCLUSIO V.

32 **EMPHYTEVSIN** totam alios quosque amittere, si ex plurib. hæredib. vnus non soluerit pensionarium, voluit Barto. in leg. fraudati veftigalis. numer. 3. ff. de publica. & veftiga. Et huius Bartoli sententiam communem Doct. opinionem esse referunt Apostillator Pomates in verb. in contrarium. ibid. & Ioan. Oldendorf. in suar. act. forensium progymnasma. class. 5. in tit. de act. emphyteutica. capit. 7. Quid de hæredib. sit. versic. quid igitur. Licet ipse sententiam contrariam in iudicio, cum prior æquitati repugnet, alijque posteriorem amplectantur, in capit. potuit. ext. de locat. præfendam esse voluerit.

CONCLUSIO VI.

33 **EMPHYTEVTAM** & conductorem propter deteriorationem rei, vel canonem non solum debitum temporib. expellendi facultas Domino directo datur. Authen. quæ rem. ibi. repellit potest. C. de sacros. Eccles. & tex. in Auth. de alien. & emphyt. vn. de Auth. desumpta est. c. potuit. ext. de lo-

cat. & conduc. Et hanc priuationem non fieri ipso iure, nisi interueniat necessaria declaratio voluntatis Domini Doct. communiter voluerunt. Bartol. in l. 2. num. 2. periculum text. nisi Dominus hoc voluerit. Bal. in l. fin. numer. 4. ibi, vbicunque dicitur, quod feudum ipso iure reuertatur ad Dominum, intelligitur si Dominus voluerit. C. de reuoc. dona. Alexand. de Imola, in cons. 173. numer. 7. in lib. 2. & in con. 113. numer. 3. in 4. lib. con. Petr. Phil. Corne. in cons. 115. nu. 7. in 1. volu. con. pulchrè Dec. in cons. 138. vers. sed tamen prædictis non obstantib. numer. 5. & 6. & in cons. 206. nu. 8. vbi ipse plures autoritates adducit. Carol. Molin. in Comment. in consuet. Paris. §. 30. nu. 106. Et hanc Doct. veriore & magis communem sententiam esse refert Hieron. Cagnol. in d. Auth. quæ rem. numer. 38. & 39. Butf. in con. 91. nume. 21. in fin.

VII. & VIII. infra in Secunda parte.

CONCLUSIO IX.

36 **EMPTOR** tenetur denunciare litem motam contra se, venditori scientiam litis habenti. Et hæc sententia communi calculo DD. approbatur, referente Gaspare Caballino in tractat. de euctio. §. tertio. numer. 4. vbi ab ipso post alios & Didac. Couarru. in lib. 3. varia. resolutio. capit. 17. ea materia cum adiunctis quæstionibus copiosè explicatur.

CONCLUSIO X.

37 **EMPTOR** vt teneatur ad vsuras ratione rei emptæ & acceptæ possessionis non solum requiritur traditio rei venditæ, sed etiam perceptio fructuum, per text. l. curabit. ibi, fructus percepit. & perceptorum fructuum ratio. C. de act. empti & vendi. Quare & fructuum perceptionem vnà cum traditione, & non solum traditionem considerare oportet, vt emptor ad vsuras precij non soluti teneatur, & ad illorum solutionem compelli possit. Et hanc communem Doct. sententiam esse dicunt, licet alij contrariam amplexi fuerint. Hieron. Cagnol. in d. l. curabit. numer. 28. vers. sed non videtur recedendum. & Roland. à Valle, in cons. 14. nu. 3. in 2. Tom. con.

XI. XII. XIII. infra in Secunda parte.

CONCLUSIO XIII.

41 **EPISCOPIVICARIUS**, etsi non possit conferre



ferre beneficia sine speciali mandato, tamen bene potest instituire vigore sui officij presentatum à patronis, quamuis ad hoc non habeat mandatum speciale. Nicol. Boër. in Decis. suis. quæst. 30. numer. 4. Rochius de Curte, in tractat. de iure patron. in verb. competens. 31. q. numer. 66. dicit hanc communiorem opinionem esse in 15. volu. tractat. quam quoque amplectitur Roland. à Valle, pluribus adductis autoritatib. in conf. 47. numer. 45. in 1. Tom. conf.

## CONCLUSIO XV.

42 EVICTIONIS fideiussor non potest petere se eximi & liberari à fideiussione, quamuis diu steterit in promissione, nisi re evicta. l. Lucius. §. si. ff. Mandati. l. si pro ea. C. eodem. Iacob. de Aren. in l. facere. ff. soluto matrimo. in quibus, Et sic nota argumentum cōtra fideiussorem datum de evictione, & ante evictionem vult agere, vt liberetur à fideiussione, nō potest, cū non sit obligatus, etiamsi diu steterit in fideiussione pretij. Cuius sententiam alij DD. communiter sequuntur, Cyn. in dict. l. si pro ea. post numer. 3. versic. vltimò formo talem quæstionem. & ibi Bald. numer. 5. & Salicet. eod. nume. dicunt hanc veritatem esse Bart. in d. l. facere. Bald. versic. contrā inducitur. Paul. de Cast. in fin. Alex. de Imol. nu. 1. Bartol. remissivè in d. l. Lucius. Bald. in l. 1. numer. 2. C. de fideiussor. minor. Ioan. Andr. in addit. ad Speculato. tit. de iudi. in §. specialia. in verb. in decem. liter. f. Bald. Paul. de Cast. Alex. de Imo. Philip. Cor. Ias. & Dec. nec non nouissimè Sichard. in l. si pater. C. de collat. Matth. de Afflict. in decis. concil. Neapol. decis. 241. nu. 4. & hanc DD. communem opinionem esse nouissimè scribit Gaspar Cabalin. in tract. de evictio. §. 2. nu. 19. Idem Cabal. in glos. ad Aegidia. constitutiones lib. 6. c. 31. num. 25. ver. Fideiussor evictionis nō potest petere se eximi. Cuius doctrinæ variae referuntur limitationes, quas congestit Hippol. de Marsil. in repet. rubri. ff. de fideiussor. in quæst. 31. nu. 257. Et inter alias est vna de fideiussore, qui vult ire ad studiū. Eo enim casu petere potest à debitore, vt alium in illius locum constituat. Spec. in d. tit. de iudic. d. §. specialia. num. 4. ver. Quid si fideiussor. Ludouic. Roma. in suis singul. singu. 101. incip. Quæro à te, quidam fideiussor. Sed horum sententiam, cū iure non probetur, improbat Carol. Molin. in suis ad-

ditio, & apostill. ad lectur. Dec. in d. l. si pater. num. 1.

XVI. infra in Secunda parte.

## CONCLUSIO XVII.

44 EXCEPTIONI non numeratæ pecuniæ renunciari non potest. Cyn. in l. ex cautione. num. 5. Bart. num. 6. C. de non numerat. pecu. quia eadem fragilitate, qua quis inducitur ad promittendum, ea quoque fragilitate inducitur ad renunciandū. Est q; communis DD. sententia, referente Angel. Are. in §. idem iuris est. num. 36. vers. capio quintum principale. Instit. de except. licet tres discrepantes sententias circa hunc articulum recitet Ioan. de Imol. in c. si cautio. nu. 25. vers. An autem possit renunciari exceptioni non numeratæ pecuniæ: prædictam tamen veriore esse dicit. ext. de fid. instr. Hanc communem etiam dixerunt Alex. de Imol. in conf. 179. num. 3. in 2. lib. conf. Sichard. in d. l. ex cautione. post num. 10. & Ioh. Hieron. Cardin. Alba. in suis lucubrationib. in Bart. post num. 2. eamque & æquorem esse Iohan. Schneid. Instit. de litera. obligat. numer. 19. testatur. Ad quid igitur apponitur illa renunciatio quotidie in instrumentis? Ad hanc objectionem responderet auctor auctoris Notariatus in Tomo 1. cap. 19. tit. de beneficijs. versic. Exceptio non numeratæ pecuniæ. Vnde si debitor in chirographo vel instrumento confessionis mutui etiam expressè dixisset, se recepisse non sub spe futuræ numerationis vel similib. verbis, vel alijs quibuscunque generalibus vsus fuisset, per hoc nō tollitur exceptio non numeratæ pecuniæ. Ias. in l. cum quis. post nu. 18. in additione, vers. Et adde. C. de iur. & facti ignor. Aqua sententia in iudicando quoq; & consulendo non esse recedendum, licet disputando contrarium asseri possit, voluit idem Ias. in l. 1. numer. 9. ver. Ad idem bene facit. & in l. fin. §. idem quæsit. post num. 3. vers. pro qua. ff. de condit. in deb. Materiam autem huius exceptionis non numeratæ pecuniæ copiosè prosequuntur Angel. in d. §. idem iuris est. Ias. in l. qui pecuniam. in l. 2. §. creditum. ff. si certū petat. Vital. de Camba. in tractatu clausularum. capit. An exceptioni non numeratæ pecuniæ renunciari possit. pag. libri mei 854. cuius etiam meminit Dec. in d. l. qui pecuniam. numer. 4. & Capella Tholosana in suis decisionib. quæst. 375. & ibi Aufser. in suis additionibus. VVil-



Wilhel. Mayner. in l. iure naturæ. ff. de reg. Iur. Lud. Bologni. in rubri. nu. 58. Regulariter autem exceptio. ff. si cert. petat. & idem in suis additionibus ad consil. Ioh. de Anan. con. 97. Ant. Gomez. in suis commentarijs variarum resolutionum, cap. 7. De contractu mutui. Conrad. Mauser, in d. §. idem iuris. Inst. de exceptio. Apofillat. ad lectur. Dyni. in c. locupletari. verb. Adde quando opponi posset exceptio. De reg. iur. in 6. Marc. Anton. Nat. in con. 205. post num. 2. Pet. à Duenas in suis regulis, reg. 261. Exceptio non numeratæ pecuniæ non comperit post bienniū. Apud quos diuersas sententias reperies. Sed quid, si quis confessus fuisset, sibi verè & realiter fuisse numeratā pecuniam, aut expressè renunciaffet exceptioni non numeratæ pecuniæ cum iuramento, promississetq; nunquam contrauenire de iure vel defacto: Explicant Ang. Areti. in d. §. idem iuris. nume. 37. & Anton. de Peru. in l. 1. in 10. effect. num. 157. ff. de iurciu-rando.

CONCLUSIO XVIII.

45 EXCEPTIO defectus mandati ad inuadendum processum quodocunq; etiam usq; ad mille annos opponi potest. Bald. in l. 2. cir. fin. C. si ex falsis instrumēt. Alex. delmo. in con. 191. num. 6. lib. 6. con. cum multis similibus auctoritatibus adductis per Sebast. Vant. in tract. de nullitate processu ac sententiarum. in rub. De nullitate ex defectu inhabilitatis seu mandati comparentium. vers. Transeamus. num. 59. Vbi testatur, hoc dictum Baldi communiter receptum esse, licet multi refragentur, quorum auctoritates ibi à Vantio adducuntur. Meminit quoq; Nicol. Ant. Grauat. in suis analyt. annotatio. ad Oct. Vestrij in Romanæ aulæ actionem & iudiciorum mores Isagogen. cap. 5. num. 28. à quibus latius hæc conclusio explicatur.

CONCLUSIO XIX.

46 EXCEPTIO non numeratæ pecuniæ locum habet, quocunq; modo quis confitetur debitū siue in scriptis siue in scriptis. Bart. in l. si ex cautione. nu. 3. C. de non nu. pec. allegans l. cum vltra. C. eod. Quam conclusionem latius declarat. Felin. in ca. si cautio. num. 63. & 64.

vers. Fallit tertio. ext. de fid. instru. Estq; communis opinio DD. vt post Felinum refert Ioh. Hiero. Card. Alba. in suis lucubrationibus in Bart. in d. l. si ex cautione. post nu. 2. Huius conclusionis meminit quoq; Pet. Rebuff. in tract. De chirographorum & schedularum recognitione, articulo 2. nu. 12.

CONCLUSIO XX.

47 EXCOMMVNICATVS cōuentus non potest debitum compensare. glo. in verb. reconuentione. in c. cum inter. quod est 5. ext. de excep. Quia qui compensat quodam modo agit, sed si ageret, repelleretur per exceptionem, ergo non potest compensare. l. quæcunq; ff. de compens. Prætereà qui compensat, petit. l. amplius. ff. rem ratam haberi. In quo articulo Doct. variè loquuntur, Panorm. in d. c. cum inter. nu. 24. Feli. eod. nu. ext. de excep. Sed huius gl. sententiam & opinionem negatiuam cōmuniter probari scribit ibidem num. 27. Decius, vbi ab ipso in vtramque partem auctoritates & fundamenta allegantur, & argumenta contraria diluuntur.

CONCLUSIO XXI.

48 EXCOMMVNICATIONIS sententia si feratur contra aliquē, nisi infra terminū soluat, elapso termino excommunicatus est, si non soluat. c. prætereà. 2. & ibi Pano. nu. 1. Dec. nu. 2. & 10. ext. de appellat. c. venerabilibus. §. porrò. de sentent. excommunicat. lib. 6. Lopus in suis allegatio. allegat. 74. Est hæc sententia communis referente Decio in cons. 145. Quæritur. nu. 2. vers. Si enim iudex dicat. Plures auctoritates allegat Quintil. Mand. in tract. De monitor. quæst. 31. nu. 9. & in suis additio. ad allegationes Lapi, d. allega. 73. in verb. excommunicatus est. lit. c.

CONCLUSIO XXII.

49 EXCOMMVNICATVS occultus non differt à publico, in his quæ geruntur iure priuato: nam siue excommunicatus aliquid faciat, quæ cum ea geruntur non ratione publici iuris seu officij, sed priuati, concernentia eius priuatam auctoritatem seu alterius, si acta huiusmodi excō-

E munica-



municato sunt prohibita, non valent, etiam si putaretur non excommunicatus. cap. cum dilectus. vbi glos. & Doct. ext. de consuetu. Felin. in c. ad probandum. nu. 6. 7. & 8. ext. de sentent. & re iudic. Cassiodor. in Decis. 1. de prabend. Hanc communem Doct. sententiam esse refert Roland. à Valle, in consi. 46. numer. 25. in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO XXIII.

- 49 EXCOMMUNICATVS perseverans per annum in excommunicatione, habetur pro convicto & confesso de crimine, de quo fuerat imputatus. Hanc communem opinionem esse, inquit Ripa in cap. 1. num. 77. ext. de iud. Quomodo autem hoc intelligatur, explicatur à Panorm. in cap. excommunicamus. numer. 7. ext. de heret. & in ca. fin. num. 7. ext. de poen. & ab eo. Ripa in d. ca. 1. d. nu. 77. post Panorm.

## CONCLUSIO XXIII.

- 50 EXCVSSIO bonorum quando fieri debeat, tum necesse est citari fideiussores vel bonorum possessores, per regulam l. nam ita diuus. ff. de adopt. & hanc communem opinionem Doct. esse dicit Angel. Aretin. in §. item si quis in fraudem. vers. quero quando sit excussio. num. 8. Instit. de act.

## CONCLUSIO XXV.

- 15 EXCVSATOR quilibet ad deducendum & probandum causas impedimentorum facti, si monitus fuerit infirmus siue incarceratus, Vel aliter ad tempus impeditus, etiam in causa iniuriarum admittitur, per nota. in l. seruum quoq; §. publicè. ff. de procur. Estq; communis opinio, vt post alios refert Quinti. Mand. in tract. De monitor. quæst. 33. nu. 3. & pulchrè Iul. Clar. in pract. crim. quæ. 33. in prin. & ver. Dixi etiam quod auditur excusator. Sed de hac quæst. nõ addo plura, cum Fichar. etiam in Tom. 2. com. opi. in verb. excusator, in omnibus illius conclusionis meminerit.

## CONCLUSIO XXVI.

- 52 EXCVSSIONEM bonorum, cum sit de

apicibus, iuris non requiri tradunt Doct. quando procederetur summarie sine strepitu & figura iudicij. Ale. de Imol. in con. 114. nu. 9. in 6. vol. Socin. Sen. in con. 24. num. 48. in 1. vol. Andr. Barbat. in con. 12. num. 11. in 4. vol. con. Angel. Aret. in d. §. item si quis in fraudem. nu. 10. vers. quero statuto. & Ias. num. 78. Hippol. de Marf. in Rub. ff. de fideiuf. num. 13. & hanc approbatam Doct. sententiam esse, inquit Roland. à Valle, in consi. 79. num. 25. in 1. Tom. con. Hanc quoque refert Mynsing. in suis obserua. Imper. Camera. in 2. Centu. obserua. 13. ibi, vel cautà esset deciden. da ex bono & æquo.

## CONCLUSIO XXVII.

- 53 EXCVSSIO non admittitur, vbi constaret debitorem non esse solvendo. Doc. in l. fin. Bar post glo. nu. 1. Rapha. Fulgof. num. 3. Paul. de Castre. nu. 6. Alex. de Imol. nu. 2. Ias. nu. 10. Dec. num. 11. & 14. ff. si cer. peta. quorum doctrina communiter approbata est, Ange. nu. 1. Ias. nu. 70. & 75. in d. §. item si quis in fraudem. Hippol. in d. Rub. ff. de fideiuf. nu. 10. Ant. Capycius in Dec. sacri conc. Neap. Deci. 54. nu. 5. Rol. à Valle, in d. con. 79. nu. 26. Mynsing. in d. obserua. 13. Centu. 2. in prin. Hartm. Hart. in pract. obserua. lib. 2. c. 1. de fideiuf. vers. item fallit quando principalis.

## CONCLUSIO XXVIII.

- 54 EXECVTIO sententiæ late in actione personali, non potest fieri contra tertium possessorem, siue coeperit ante litem motam possidere, siue post, quando cunque ante executionem, & siue condemnatus dolo deserit possidere, siue non. Barthol. & alij Doct. in l. à diuo Pio. §. si super rebus. ff. de re iudi. quia executio facta in bonis à tertio possessis, non citato, nullum iuris ordinem habet, & quod ea non iure ordinario, sed per iudicem reuocari debeat, consulendo scribit Petr. de Anchoran. in consil. 292. Referunt & alij, Aymo Crauett. in consi. 235. numer. 2. in 2. part. & Roland. à Valle, in consi. 5. addens, num. 9 hanc communem Doct. conclusionem esse, in 2. Tom. consi.

CONCLV.



## CONCLUSIO XXIX.

55 EXECVTIONEM sententiæ latæ contra defunctum fieri posse contra heredem vniuersalem condemnati, eo citato, communiter à Doct. traditur. Innocent. in c. quia. quem Abb. ibid. num. 9. cum seq. & Felin. num. 4. ext. de iudic. sequuntur. Papiens. practi. in form. execut. senten. diffinit. in §. sapiens. num. 26. ver. quæro an sententia. Alex. de Imol. in l. oratione. nu. 2. ff. de ferijs. & idem Alex. in l. à diuo Pio. in §. in venditione. num. 34. vers. secundo. fallit quando peteretur executio non contra condemnatum, sed contra eius successorem, quia tunc semper requiritur citatio. ff. de re iud. Quam tamen cõclusionem & sententiam communem, in executione sententiæ latæ cõtra defunctum, in interdicto retinenda, non procedere, tradit Anton. Cypicius in l. Decis. num. 14. & eam cum eo temperamento accipiendam esse, quando prius facta esset discussio & probatio, quis sit heres, ex notatis ijs quæ per Doct. in l. postulate. ff. ad Trebel. annotata sunt, consulendo scribit Roland. à Valle, in con. 21. num. 8. 9. 10. §. quibus tamen non obstantib. in Tom. 1. conf. vbi ipse & rationes pulchras, & multas auctoritates Doct. deducit.

## CONCLUSIO XXX.

56 EXEMPLVM exempli non probat. l. 3. C. de diuers. rescrip. quod Bart. intelligit procedere, quando exemplum sumptum fuit absq; partis præsentia, vel parte contradicente, & non adhibita causæ cognitione. Secus verò si cum auctoritate iudicis & parte præsentate, & consentiente, vel contradictione eius reiecta, in auth. si quis in documento. num. 10. vers. Quæro vtrum exemplum. C. de edendo. per l. 2. in fi. C. de relatio. Sed illius sententiam alij reprobarunt, ita vt cõmunis sit in cõtrarium. Dec. ibid. num. 3. & ibi Molin. in suis additio. in verb. exemplum. Nouissimè Io. Hier. Card. Alb. in suis lucubratiõ. in Bart. in d. auth. Si quis in documento. num. 6. Quam tamen cõclusionem fufius declarat Cagnol. ibid. num. 53. vers. Quinta & vltima quæst. Bartoli.

## CONCLUSIO XXXI.

57 EXHAEREDARI liberi possunt propter quatuordecim causas ingratitudinis

quas recenset ipse Imperator in §. Aliud quoq; Auth. vt cum de appel. cognof. Collat. 8. & ibi ipse Imperator eas nominatim legem comprehendere voluit, vt præter ipsas nulli liceret ex alia lege ingratitudinis causas opponere, nisi quæ in constitutionis huius serie continentur. Ita quoq; asseritur in Auth. Non licet parenti. C. de liber. præter. vel exhæred. Et has easdẽ causas referunt glos. in c. Quinta vallis. in verb. Exhæredaret. ext. de iur. iur. Roland. in summa Artis Notariæ, part. 2. cap. 8. de exhæred. notul. & Roland. in tracta. qui inscribitur Flos testamentorum. Rubr. 13. de liber. primi grad. in fin. in 7. vol. tracta. Quam sententiam multi interpretes propter tex. in d. §. Aliud quoque, taxatiuè loquentem sequuntur, Martin. Landen. in l. 1. §. fin. ff. de iust. & iure. Alex. de Imola in d. Auth. Non licet. nu. 4. vers. Tamen non puto. Vighius Zuichemus Instit. de Exhæred. libero. circa fin. inquit: Quid erat enumeratione opus, aut cur quæritur Imperator ab antiquis grauiores causas fuisse prætermittas, si hinc licita erat extensio, aut, in quo veterum altercatio sublata est, si adhuc alias licet assumere, & artis Notariat. author in lib. 1. Tit. de Exhæred. & præter. vers. Ceterum. vbi ipse addit Curtium Papiens. in d. Auth. Non licet eandem sententiam amplecti. Roderic. Suarez. in lect. l. 2. fori. Tit. De los Cassanientos. nu. 29. vers. Primò quia hodie. & vers. Et redditur pars ista satis defensata. Et hanc consulendo approbat Hieron. Schurff, in con. 97. nu. 4. in 2. Centur. Sed communis sententia est in contrarium Guilhelm. de Cugn. in d. Auth. Non licet, expressè voluit. Quod imò si aliqua similis vel maior causa expressa inueniretur, quod propter eam filius etiam exhæredari possit. Et pro hac sententia facit dictum Baldi in l. Solo. C. de libera. cau. Quod ex quibuscunq; causis filius exhæredari possit, ex iisdem poterit etiam Vasallus suo feudo priuari, & sic æquiparantur filij & Vasalli, quò ad admissionem feudorum & bonorum patrum: per tex. Tit. Quæ fuit prima cau. benef. amittent. vbi postquam essent multæ causæ expressæ nominatim, propter quas vasallus feudo priuari possit, deinde in §. Sed quia, & §§. seqq. dicit Imperator. Sed quia natura nouas deproperat edere formas, potest multis modis cõtin-



gere, vt aliæ emergant causæ, quibus videatur iustè adimi posse feudum. Ideoq; Iudex solers & discretus, & æquitate obsecundare sollicitus, cuncta subtiliter dispensâs prouideat, si quis fuerit antiquioribus causis similis seu maior, vt proinde sciat, an beneficium sit amittendum, an nihilominus retinendū. Vnde Bald. ibid. numer. 7. obseruat ibid. esse text. vbi in materia pœnali & odiosa fiat extēsiō propter rationis itenditatem, vel maioritatem, contra glos. in Clemen. 2. in verb. In iisdem. de ætate & qualita. & ordine perficiendo. & contra gloss. in Authen. Quas actiones, vbi communiter DD. hoc annotarunt. C. de sacrosan. Eccles. Nam si vassalli & liberi, quò ad causas, sunt æquiparati, & circa vassallum habemus causas expressas, & tamen isthic dispicere iubemur, an aliqua similis vel maior causa incidat, vt etiam propter eam non expressam in lege possit vassallus priuari feudo. Ergò idem in exhæredandis liberis, vbi licet aliqua causa non sit expressa, tamen est expressis vel similis vel maior, debet propter eas etiam posse exhæredari. Ita Guilhel. de Cugn. in d. Authen. Non licet, voluit, cuius argumenta ibi Alexan. de Imol. numer. 4. & Iaso. numer. 6. & 7. latius prosequuntur. & ante illos post Guilhelm. Nicol. de Neapol. Aluarot. in §. porro, in prin. & in §. prædictis modis. num. 1. & 3. Præpos. in d. §. prædictis. num. 1. & Matth. de Afflict. in d. §. sed quia. numer. 8. Et hanc sententiam vbique DD. communiter approbarunt. Alexan. de Imol. sibi contrarius in l. si quis id quod. nu. 18. vers. Et ista faciunt ad quæstionem. ff. de Iurisd. omn. Iud. Et licet ipse in d. Authen. Non licet. d. numer. 4. dixerit, hanc sententiam in puncto Iuris non procedere: tamen Guilhelm. de Cugn. sententiam communem esse, & neminem sibi contradicere addit, quam & Alexan. consulendo approbavit in con. 203. in 2. lib. con. Et hanc alij communiter sequuntur Felin. in cap. pastoralis. num. 2. ext. de rescrip. Iohan. Bertachin. in suo Repertor. in verb. Exhæredatio. vers. Exhæredationis causæ. Philip. Dec. in c. cum speciali. numer. 5. ext. de appellat. Hippol. de Mars. in suis singular. Sing. 78. eleganter adiecta solutione contrariorum argumentorum & rationum, quæ in contrarium adduci possent. Iohan. Francisc.

à Ripa, in l. fin. in 41. quæstion. C. de reuocan. donat. & in Rubric. ext. de Iud. numer. 20. vers. confirmo inductiones Petr. Gerard. in suis singular. sing. 1. Nicol. Euerhard. in loco, Ab exceptione ad Regulam. vers. Quintò istud potest induci. Barthol. à Chassan. in consuet. Burgunt. Des successions. Rubr. Ounc peult exhæred. §. 2. vers. Sed quæro. pag. lib. mei 245. Paul. Parisin con. 29. numer. 51. & 52. Nā si aliter in causa præsentis dicemus, daretur materia ipsis filiis offendendi parentes impunè, si cõmitterent alias causas iniuriandi eos, quàm vnam illarum, quæ essent expressæ in d. §. Aliud quoque. & sic dispositio legis redderetur elusoria & inanis, quo casu in odiosis & pœnalibus licita est extēsiō. in tertia parte consil. Melchior Cling, Instit. de exhæred. liberor. vers. potuit quoque. vbi & ipse meminit D. Hieron. Scharff. in publica disputatione hoc obtinuisse. & nouissimè Sichard. in d. Authen. non licet. numer. 7. cum seqq. Vuesenbec. in suis Paratit. tit. de liber. & posthum. hæred. instit. vel exhæred. vel præter. vers. Et quamuis Instinianus taxatiuè loquatur. Carol. Molin. in suis Addit. ad consil. Alexan. in d. consil. 203. in verb. similes. & ad lectur. Decij in d. cap. cum speciali. in verb. similis, lite. a. Autor. Analys. in tit. de exhæred. liber. cap. Possunt liberi à parentibus ex causis æquè similibus aut maioribus exhæredari. Iul. Clar. in tracta. de Testamen. quæst. 41. vers. Sed quæro. Didac. Couarru. in c. Raynucimus. ext. de testa. in tom. 1. Oper. suor. Franc. Viuius in suis com. Opin. in verb. Filius vltra quatuordecim causas. & Vass. Menchacen. in tracta. de success. progress. lib. 2. §. 17. num. 101. vers. nam sola paritas vel similitudo rationis. pag. lib. mei 110. Iacob. Menoch. in lib. 2. Centur. 2. de arbitra. Iud. quæst. casu 130. Donatio materna quib. ex causis reuocetur. num. 4. & 5. & in 3. Centur. casu 267. numer. 6. Mouentur DD. bonis rationibus, quibus refragari non possumus, Nam si filius esset proditor patriæ vel rebellis, eo casu licet parenti filium occidere sine scelere, imò præmio quoque afficiendum parentem esse omnes constituerunt. I. minimè. ff. de relig. & sumptibus funer. Vt sic à maiori ad minus affirmatiuè arguendo poq.



do possit etiam exheredare, si possit interficere filium. Verum tota difficultas consistit in d. §. Aliud quoque cum loquantur per vniuersalem negatiuam, id est, nullas alias causas non expressas sufficientes esse ad exheredandum, q. d. Hæ quatuordecim sunt tantum iustæ causæ exheredationis. Sed respondent DD. dictiones taxatiuas vel exclusiuas excludere quidem sed dissimiles, similes autem non excludere, per text. & glos. notabiles in l. ob æs alienum. vbi inquit Impera. ob æs alienum tantum causa cognita prædiali decreto prædium rusticum minoris provinciale distrahi permitti, & ibi glos. in verb. Alienum, expressè addit, vel similem causam, vel dotem, vel donationem propter nuptias, item ob famem. Ita quoque habemus tex. in d. l. fin. C. de reuoc. donat. vbi solummodò ipse Imperator quinq; causas, propter quas donatio reuocari possit, recenset, & glos. ibid. in verb. voluerit, addit, ex alia, etiam simili causa donationem reuocari posse. Licet ibi non enumeretur, vt si donator incidere in inopiam & egestatem, & à donatario non aleretur. Quam sententiam ibi DD. communiter approbarunt. Alias rationes copiosius, & ea quæ his opponi possent, prosequitur & explicat Ripa in d. l. fin. in d. quæst. 41. ad cuius dicta studiosos remitto.

CONCLUSIO XXXII.

58 EXPENSARVM condemnatio si fiat in processu causæ, ante sententiam definitiuam, est interlocutoria, Secus si fiat vnà cum sententia definitiua, quia tunc censetur pars sententiæ definitiue. Ang. de Peru. in l. qui agnitis, circ. fin. ff. de exceptio. Felin. in rubr. num. 13. vers. Et si dicitur, pronunciamus. ext. de re iudic. Estque communis conclusio DD. referentibus Robert. Marant. in tract. de ord. iudicio, part. 6. De sententijs primo actu, num. 36. versic. decimò quæro, an condemnatio expensarum dicatur interlocutoria vel definitiua. & Nicolao Ant. Grauat. ad Octau. Vest. in Romanæ aulæ actionem & iudiciorum mores, introductionem, lib. 3. cap. 10. cir. fin. post numer. 12. Nouissimè Iohannes Baptist. Asinius ad statutum Florentinum. De modo procedendi in ciuilibus, §. trigesimo se-

cundo, ca. 17. Decimò septimò quæritur, an taxatio expensarum sententia definitiua vel interlocutoria sit.

F.

CONCLUSIO XXXIII.

I **F**ALCIDIAM detrahit hæres, etiamsi testator iusserit legata omnia integrè solui. Ang. de Peru. in §. si verò expressim, nu. 4. vers. sed iuxta hoc quæritur, in Auth. de hæc. & Falcid. coll. 1. & in Auth. sed cum testator, num. 2. C. ad leg. Falcid. & in additio. ad Bar. in l. 2. §. ad filiorum. C. quando & quibus quart. pars ex bon. Decu. deb. lib. 10. Ang. Aret. Inst. de leg. Falcid. nu. 2. vers. quæro si testator dicit, cum pluribus auctoritatibus adductis per Nicol. Boer. in suis decision. quæst. 44. num. 32. Quam sententiam plurimi DD. approbarunt, vt ibi Boer. tradit. Sed alij contrariam sententiam secuti sunt, Bald. in auth. sed cum testator, numer. 7. vers. quæro si testator. Paul. de Cast. num. 2. inquit, cum ei Florentiæ iste casus fuisset commissus, & multi DD. hinc inde diuersa cõilia in eo dedissent, se tenuisse mediam viam, quòd non requireretur expressa prohibitio, sed sufficere, si verba æquipollentia interuenissent, quæ aliter non potuissent declarari. Pet. Phil. Corn. ibid. num. 1. Alexan. de Im. in con. 133. num. 6. & ibi Carol. Moli. in verb. Integrum, lit. b. lib. 5. & con. 201. nu. 6. in 6. lib. con. Et hanc communiorem & veriore DD. opinionem esse inquit idem Boer. in d. quæst. 44. nu. 33. De qua quæstione plura disputat Ioan. Crot. in l. nemo potest, num. 35. ff. de legat. 1. Meminit quoq; Bal. Quin. in suis additio. ad cons. Paul. de Cast. con. 31. nu. 25. in 3. par. con.

CONCLUSIO XXXIIII.

2 **F**ALSVM non committitur, vbi damnum non infertur alteri. l. damus. C. ad leg. Corn. de fals. Vnde dicunt DD. requiri animum nocendi. l. nec exemplum. C. eod. Et sic alteri damnum seu nocumentum inferri oportere. Alexan. de Imol. in consi. 145. num. 3. lib. 6. & in consi. 53. nu. 14. in lib. 7. consi. Latè Aymo Crauet. in



confi. 46. nu. 1. & 2. quare falsitas, quæ nemini est nocibilis, non potest puniri pœna falsi ordinaria, siue per testem, siue per Notarium vel alium sit commissâ. Et est communis opinio Soci. Sen. in con. 103. In factò. & confi. 104. Post reditum, in 1. vol. con. Plot. in l. si quando. §. 44. incip. Falsi crimen, nu. 9. in fi. C. vnde vi. Et hæc doctrina intelligitur de pœna ordinaria falsi, secus de pœna extraordinaria crimine stellationatus. Hippol. de Mars. in l. 1. §. præterea, num. 23. ff. ad leg. Cornel. de Sica. Ferrant. Garriar. in con. 125. nu. 21. ver. Sed posito citra veri præiudicium, quòd non potuisset puniri ordinariè: tamen negari non potest, quin est puniendus extra ordinem, in tom. 1. con. ad caus. crimi. recens edito. & Hippol. Riminal. in l. 1. nu. 118. ff. Quod quisque iuris, vbi ipsi hanc sententiam communiter approbatâ esse meminerunt. Nouissimè Balthasar Quint. Aquilens. in suis addit. ad conf. Paul. de Cast. confi. 9. nu. 3. in verb. aliquo aliter puniendus. in 3. part. con. Gaspar Caballi. in glos. ad Aegidianas constitutiones, lib. 5. cap. 12. in verb. Falsò.

### CONCLUSIO XXXV.

3 FAMA facit probationem in factis antiquissimis, hoc est, excedentibus memoriam hominum. Ita respondet consulendo Alex. de Imol. in confi. 16. num. 22. & in confi. 24. num. 21. in 5. volum. con. etiam plenam. Idem Alex. de Imol. in confi. 139. num. 10. in 6. volum. con. Ita quoque consulendo scribit Andr. Barba. Sicul. in confi. 18. numer. 73. vers. præterea duco. in 2. vol. con. Licet multi Doc. reclamauerint, quos referunt Felin. in ca. veniens. 1. num. 16. vers. sed contra conclusionem. ext. de testibus. Hier. Schurff. in confi. 90. numer. 24. in 3. Cent. confi. Molin. in verbo, famam. in d. confi. 16. Tamen præcedens opinio magis communis est, at restantibus Alex. de Imol. in confi. 101. num. 15. vers. sed in antiquis secundum magis communem opinionem, in 7. vol. con. & Felin. in d. ca. veniens, nu. 16. vers. nihilominus prima opinio tanquã communis. & in l. rem qua. nu. 18. ff. de acqui. pos. Dec. in con. 42. num. 12. vers. hinc est. & in con. 428. num. 3. vers. sed tamen his nõ obstantibus. vbi ipse inter cætera refert, non multum esse curandum de aliorum

opinionem contrariam sententiam defendentium, cum ea sit cõtra communem. Propterea secundum communem sententiam Doct. requiritur tempus ceterum annorum. Ira tradit Dec. post alios, in ca. 1. num. 18. extr. de appel. Nouissimè Ioh. Hier. Car. Alb. in suis lucubratiõ. ad Bart. in l. testium. nu. 2. de testib.

### CONCLUSIO XXXVI.

4 FAMAM non probant testes, si ipsi testificari fuerint ita publicè dici. Bar. in l. de minore. §. plurimum. num. 21. ff. de quest. Et hanc doctrinam Bartoli communiter approbatam esse inquit Ioan. de Imo. in l. hæredes. nu. 1. in fin. ff. de testa. Quia potuit audiuisse dici in loco publico per paucos. Propterea vt testis deponens de fama probet, necesse est dicat, quòd au diuerit hoc publicè dici, à maiori parte populi, seu hominum illius loci, in quo erat fama. Alexan. de Imol. in confi. 94. num. 11. vbi & Carol. Molin. in verb. maiori. in lib. 2. & idem Alex. in confi. 151. nu. 11. & ibi Carol. Molin. in verb. famam. & in confi. 35. & ibi Carol. in verb. publicè. & in confi. 101. nu. 15. & ibi Carol. in verb. publicè. in 7. vol. con. Philip. Dec. in confi. 37. num. 10. & ibi Carol. Molin. in verb. publicè. & in confi. 57. nu. 4. & ibi Carol. Molin. in verb. publicè. Hippol. de Mars. in con. 58. nu. 12. & Rolan. à Valle, in con. 54. nu. 17. in 1. Tom. con.

### CONCLUSIO XXXVII.

5 FAMA sola nõ facit indicium ad torturam contra aliquem. Et hanc communem Doct. opinionem esse, multis adductis autoritatibus, & nonnullis adiectis limitationibus, inquit Hippol. de Mars. in suis singul. singul. 97. incip. Fama sola non facit indicium ad torturam. Et idem Hippol. calamo copiosiore in l. de minore. in §. plurimum quoque. nu. 27. 28. 29. & 30. ff. de quest.

### CONCLUSIO XXXVIII.

6 FEVDO non priuatur agnatus, si ab altero agnato homicidium fuerit commissum, modò antiquum feudum sit. Ita Bartol. & alij in l. si finita. §. si de vestigalibus. ff. de dam. infect. Curt. Iun. in tract. feuda. in 5. part. num. 10. vers. Tertia principalis



cipalis conclusio sit. Jacob. de S. Georg. in tracta. feuda. in verb. Dictique Vasalli promiserunt. num. 20. & numer. 59. & 62. Aegid. Bos. in tract. rerum criminal. titu. de bonor. publicatio. num. 53. versic. prosequend. materiam eorum, quæ veniunt vel non veniunt in bonorum confiscatione. Socin. Iun. alios adducens in con. 66. num. 127. & 128. vbi & ipse illum casum, si delictum esset commissum, in persona Domini, explicat. in 3. tom. consi. Estque hæc communior & crebrior DD. sententia. Roland. à Valle, in consi. 1. num. 31. in 3. tom. consil. Iul. Clar. lib. 4. sentent. §. feudum. quæst. 66. vers. Aut verò Vasallus. Porrò an omnibus agnatis indistinctè aperiatur, explicarunt prædicti auctores Jacob. de Sancto Georg. in d. verb. dictique vasalli promiserunt. num. 59. Curt. in d. 5. part. 3. conclu. nu. 10. Soci. in d. consi. 68. num. 128. vers. Hoc tamen videtur intelligendum. Clar. in d. quæst. 66. vers. sed quæro an hoc casu.

CONCLUSIO XXXIX.

7. FEUDO non priuatur vasallus, si iusto metu ductus amicitiam cõtrahit cum inimicis domini, secundum gl. communis voto receptam in cap. 1. §. item si delator. in verb. perdit. Quæ sit prima causa benefi. amitten. Thom. Gram. in consi. 13. num. 30. & con. 31. num. 36. plures adducens auctoritates, Vnde accedens ad hostes, non vt eis auxilium impendat, nec ad capturam domini, sed vt sibimet ipsi proficit, ne offendatur, dicitur dolo carere, & non esse in culpa. Gram. in d. consi. 13. nu. 35. & in d. con. 31. nu. 29. Estq; hæc conclusio DD. communiter recepta, referente post alios Rola. à Vall. in con. 1. nu. 108. in lib. 3. con.

CONCLUSIO XL.

8. FEVDVM hæreditarium si fuerit, in eo sufficit quem hæredem esse primi inuestiti, licet non fuerit hæres vltimi decedentis & defuncti. Hanc cõclusionem magis communiter esse approbatam dicunt Alexan. de Imol. in con. 10. num. 8. in 3. vol. Albert. Brun. in consi. 18. num. 14. inter consil. feuda. & Roland. à Valle, in con. 97. num. 55. in 1. Tom. consi. Fran. Bursat. in con. 3. num. 13.

CONCLUSIO XLI.

9. FEVDI paterni & antiqui facta alienatio per parentem cum consensu Domini, etsi filijs & alijs agnatis obesse non possit. Doct. in c. 1. §. hoc quoque, de success. feud. hoc tamen non procedit, secundum communem sententiam, quando filij & agnati essent hæredes alienantis, & aliquid possiderent de bonis ipsius, & inuentarium non confecerunt. Doct. in ca. 1. An agnatus vel filius possit repudiare feudum, Francif. Curt. in tracta. feuda. in 4. par. ex quib. cau. feud. amitta. §. tertia igitur est regula principalis in hac materia alienationis, vers. limitate prædictam communem conclusionem. nu. 148. copiosè Roland. à Valle, in d. con. 97. num. 46. cum seq. Franc. Bursat. in consi. 3. numer. 30.

CONCLUSIO XLII.

10. FEVDATARIVS per alienationem partis rei feudalis, non cadit, secundum communem, à totare, sed à parte tantum alienata, per text. in capit. 1. de vasall. qui contra constit. Lotha. regis benef. aliena. Et hanc communem opinionem esse inquit Thom. Grammat. in Decis. 49. numer. 2. quæ in eo casu procedit, vbicunq; in alienatione part. rei feudalis facta fuisset commemoratio, quòd res esset feudalis, aliàs secùs. Ita refert post Paris. Roland. à Valle, in con. 17. in secundo Tom. consil.

CONCLUSIO XLIII.

11. FEVDVM quando est concessum pro te & hæredibus quibuscunq; transit ad extraneos. Bald. in l. 1. num. 27. vers. trigesimo quarto. ff. de diuis. rer. & qualitat. & in capit. imperialem. de prohib. feud. alien. vbi si feudum est concessum pro te & hæredibus quibuscunq;, includuntur non solum tria genera hæredum, de quibus Institut. de hæred. qualitat. & differ. sed etiam legatarius, qui in re legata dicitur quodammodo hæres. l. id tempus. §. 1. ff. de vsucap. Alexan. de Imol. in consi. 7. nu. 8. in 7. vol. con. & Curt. Iun. in consi. 4. & in tract. feud. in par. 4. num. 130. vers. quartò signanter limitanda. & num. 141.



vers. aut simpliciter sint apposita, vbi attestatur, hanc esse comunem opinionem. Ias. in l. quædam. §. nihil interest. num. 5. ff. de edend. Item etiam transit ad foeminas, & ad descendentes ex foeminis, vt latius prosequitur multas auctoritates allegans, & contraria argumenta refutans, Roland. à Valle, in consil. 3. num. 65. cum seqq. in 1. Tom. consil. Franc. Burf. in con. 22. nu. 16.

## CONCLUSIO XLIIII.

- 12 A feudi alienatione exclusus non potest illud repetere etiam ab extraneo, & excluditur per spacium triginta annorum, per quod tollitur tale ius reuocandi bona feudalja alienata in extraneos, vt per Doct. in cap. Titius, si de feud. controu. fuer. inter dom. & agnat. & per Cur. Senior. in consil. suo 82. in 3. col. in fin. vbi attestatur, istam esse comunem opinionem. & per Ias. in l. petens. C. de pact. & in l. si mater. C. de instit. & substi. sub condi. facta. Roland. à Valle, in con. 3. num. 90. in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO XLV.

- 13 IN feudo Clericus primæ tonsuræ, & qui habet quatuor ordines minores, potest succedere. Bald. num. 2. Aluarot. numer. 4. & Præpos. num. 1. in c. qui clericus. si de feud. fuer. controuer. inter dom. & agna. Bald. in capit. vnico. numer. 3. ver. quærit hic glo. de benef. foem. Et Præpos. in c. 1. §. & quia. nu. 19. qui feud. dar. pos. Et hanc comunem Docto. opinionem esse, inquit Rol. à Valle, in con. 23. nu. 23. in Tom. 1. consil. vbi ipse comunis doctrinæ aliquot limitationes recenset. Et pulchrè hanc quæstionem prosequitur Albe. Brunus in con. 16. inter consil. feud. Fran. Burfa. in con. 11. num. 35.

## CONCLUSIO XLVI.

- 14 IN feudo emptio secundum veriore & magis comunem Doct. sententiam foemina succedere non potest. D. Præpos. in c. & quia. nu. 62. vers. octaua fallentia. qui feud. dar. poss. Licet multi Docto. in contraria sententia fuerint, quos refert Roland. à Valle, in consil. 23. nu. 2. & 3. in 1. Tom. con. Sed priorem sententiã com-

munem esse inquit Marian. Socin. Iun. in con. 65. nu. 16. in 1. vol. consil. & magis comunem eam appellat Alber. Brun. in con. 18. nu. 9. inter con. feud. Quia ad hoc, vt foemina in feudo emptio succedere possit, duo requiruntur: Primo, quod sit integro precio emptum. Secundo, quod nullum seruitium sit præstandum. Ita post alios tradunt Soc. Iun. in d. consil. 65. nu. 16. & Roland. à Valle, in d. con. 23. nu. 33. tract. Etic. forens. capi. 17. Foemina an in feudo empto succedat, & plures DD. quod in feudo empto mulieres succedant existimantes, inueniuntur, quos refert Horat. Mand. in suis additio. ad consil. Lud. Rom. in cõs. 367. in verb. iure emptionis. Quam sententiam magis comuniter approbati inquit Clar. quæst. 73. in §. feudum. vers. sed quid in feudo emp. lib. 4. sentent. ver. an feudum concessum per pecuniam habeat naturam veri feudi, nouissime & eruditè explicat Anton. Gabriel. in suis conclusionib. tit. de feud. conclu. 2. feudum concessum per pecuniam, non habet naturam veri feudi. Nouissime quoq; Menoch. in con. 1. num. 446. vers. sexto confert. & num. 469. & 470.

## CONCLUSIO XLVII.

- 15 FEUDI Franci natura est, quod vasallus nisi ad ea quæ sunt expressa in concessione, vel quæ continentur in forma fidelitatis, non teneatur. Ita affirmat Ioan. Andr. in add. ad Speculat. in liter. A. §. his diebus. in titu. de præscrip. lib. 4. par. 2. & non habetur in forma fidelitatis, quod non possit alienari sine consensu domini, ergo alienari poterit, secundum Bald. dicentem: Feudum Francum dici à lege legis, id est, à pœna caducitatis, quæ alterat naturalem libertatem consensus, non autem est libera lege conuentionis, ergo licet alienauerit vasallus, irrequisito domino, non amittit feudum. Bald. in capit. inter dilectos. num. 6. & 8. ext. de fid. instr. Quia attractus, vbi eadem ratio reperitur, valet in vltima voluntate vasallus de feudo Franco per viam testamenti disponere potest, licet regulariter in feudis vasallus testari non possit, vt in capit. primo, ibi,



ibi, nulla ordinatione defuncti manente vel valente de successione feudi. Bald. in Authen. nisi rogati. num. 13. vers. & fuit quaestio de facto. C. ad SC. Trebel. quem refert & consulendo sequitur Ias. in cons. 57. nu. 2. vers. secundò principaliter moueor. in 1. volum. consi. Nam licet regulariter vasallus non possit de feudo testari, nec alterare naturam feudi, illud est verum, nisi feudum esset Francum, in quo benè competit vasallo facultas testandi. Si ergo feudum Francum & liberum per viam testamenti in extraneum transferri potest, ergò & pariter per viam cōtractus, cum non possit assignari ratio diuersitatis. Contrariam tamē sententiam esse, & cōmuniorem opinionem esse in contrarium, liquet ex sententia Bald. in prælud. feud. num. 53. vers. alia diuisio feudorum. quem sequuntur ibi alij Scribentes, vbi reprobando Hosti. in c. fin. de reb. Eccles. non alien. dicunt, quod tale feudū Francum, irrequisito domino, alienari non possit, Quia si posset alienari, sequeretur inconueniens, quòd si deliquerit vasallus, puniri in amissione feudi non possit, & sic contemneretur ab eo dominus. Paul. de Castr. in con. 163. vbi dicit: Quod feudum Francum non potest alienari sine voluntate domini, ne dominus inuitus alium quem voluerit habeat in vasallum, vt inc. 2. de fratre. de nouo benefi. inuest. Quam communem sententiam latius deducit Rolan. à Valle, in con. 2. nume. 134. cum seq. in 1. Tom. con.

CONCLUSIO XLVIII.

16 IN feudo filij æqualiter succedunt, iuxta l. vt iurisiurandi. §. si liber. & ibi tradit Bart. nu. 2. ff. de oper. liber. Licet aliàs filij hæredes inæqualiter institui possint: tamen vni filiorum feudum etiã nouum prælegari non potest. Andr. de Iser. & Aluarot. in cap. 1. de succes. feud. in v. sibus feud. Et quamuis Doct. in hoc articulo variè loquantur, hæc tamen magis cōmunis Doct. opinio est. Ita consulendo scribit Marian. Socin. Iun. in consil. 72. num. 35. versic. nam dubium solet fieri de feud. nouo. in 1. part. & in consil. 160. numer. 44. versic. & quod in eiusmodi feudo non valeat parētis relictum factum vni ex filijs. in secunda parte consi. Hæc autem decisio valde dubia est, & in ytranque partem à Doct. disputatur.

Quare de ea quaestione videantur illa, quæ copiosè à Iasone in consil. 213. num. 4. versic. ad prædicta. in secundo volumine consil. Francischino Curt. in tractat. feudo. in quarta parte princip. num. 131. & 132. Andr. Tiraquel. in tract. de vtroque retract. §. ii. gloss. 6. numer. 23. vers. & huc spectat alia controuersia. & Carol. Molin. in Additio. suis, ad cons. Alex. in consil. 8. verb. legatè. in 3. volum. consil. referuntur. De qua decisione quoque multa consulendo scribit Cephal. in consil. 252. numer. 50. 51. 52. 53. & 54. in lib. 2. con. vbi ipse prædictam communem sententiam secundum alios Doct. quos refert Tiraq. d. loco, remoto consensu domini, intellexit, Sed si domini consensus ratione noui feudi interuenisset, tum sententia contraria, quòd pater vni liberorum prælegari feudum nouum possit, cum interuenienti domini consensu, omnes Doct. admittant illud ad liberorum præiudicium alienari posse, procederet, & communior esset, per multas auctoritates, quas ibidem idem Cephalus latè deducit.

CONCLUSIO XLIX.

17 FEVDVM cum ob feloniam vasalli erga dominum aperiri domino & amitti dicatur. capit. i. §. similiter. Quibus modis feud. amitta. id intelligitur domino volente, & voluntatem suam declarante. Baldus in l. fin. numero tertio. C. de reuocat. donat. Vbi refert illam generalem doctrinam, quod quotiescunq; dicitur, rem aliquam ipso iure venire ad dominum propter maleficium, hoc semper intelligatur: Si dominus hoc voluerit. Idem Bald. in Auth. qui rem. num. 6. cir. fin. C. de sacrosan. Eccles. Alex. de Imo. in con. 173. num. 7. vers. Præterea non est verum. & ibi Car. Molin. remissiuè, in verb. voluerit, in 2. li. con. Dec. in cons. 206. nu. 7. in fi. & idem Dec. in rub. in fin. C. de sec. nupt. Vnde cum dicitur in reb. emphyt. quòd illæ ob canonem certo tempore nõ solutum cadant in commissum, & sint domino aperta, l. 2. C. de iure emphyteutico. capit. potuit. ext. de locat. & cond. illud intelligitur. Verum esse, domino sic volente, & declarante, se velle rem esse commissam. DD. communiter in d. l. 2. Iohan. Sichard. in consil. 13. numer. 12.



in 4. tomo con. diuerforum Doctorū anno 1572. Francofordiæ impresso. De qua conclusione quoque dictum est in verb. Emphiteutam & conductorem propter deteriorationem rei, &c.

## CONCLUSIO L.

- 18 FEVDVM si à vasallo alienatum fuerit, quæritur, an consensus domini ipsam alienationem debeat præcedere, vel saltem interuenire in ipso actu alienationis, an verò sufficiat, quòd talis cōsensus sequatur alienationem. In eo casu DD. cummuniter voluerunt, sufficere, quòd talis consensus interueniat post alienationem. Iacob. de S. Georg. in tract. feud. in verb. Et cum pacto de non alienando. nu. 19. vers. Quæro quando vasallus. Francif. Curt. in tract. feud. in 4. par. Ex quibus causis feudum amittatur. in 2. Reg. princ. vers. Secunda cadit necessaria dubitatio. num. 138. vbi testatur, hanc communem DD. conclusionem esse. Iul. Clar. lib. 4. sent. §. feudum. quæst. 31. vers. Præterea quæro. Roland. à Vall. in con. 97. num. 33. ver. Et accedendo magis ad proxima. Crauet. in responso pro genero. nu. 397. vers. Apparet ex his à diuersis. & Iac. Menoch. in con. 1. post nu. 40. vers. Respondeo crebriorem verioremq̃ Interpretum sententiam esse, per multas alias auctoritates ibi ab eis adductas.

## CONCLUSIO LI.

- 19 FEVDI recognitio subsecuta confirmatione domini dicitur contractus, quia nihil aliud est talis recognitio, quàm actus gestus inter dominum & vasallum, renouans & confirmans antè, quàm feudi inuestituram, quam constat esse contractum. Bart. in l. iuregentium. §. quinimò. num. 19. vers. Feudum autem puto. & Alex. de Imol. ibid. nu. 13. Ias. num. 16. & 17. ff. de pact. Abb. in c. quæ in Ecclesiarum. num. 15. ext. de constit. Hæc est communis DD. sententia referente & plures auctoritates citante Laur. Syluano in tracta. de feudi recognitio. quæstione 2.

An recognitio feudi sit contractus, in 13. volu. tract.

## CONCLUSIO LII.

- 20 FEVDVM si pecunia vel aliter ex causa onerosa quæsitum fuerit, tale feudum dicitur improprium, Et in eo succedit fœmina atq; eius descendens. Ioh. Campe. in con. 11. nu. 6. inter consilia feudalia Albert. Bruni. Carol. Ruin. in consi. 24. numer. 7. in primo volum. conf. Paul. Paris. in consi. 4. numer. 39. in prima part. con. Apostilla. Raynald. Corn. in suis additionibus ad consilia & quæstiones Oldradi de Ponte, con. 262. in verb. Si clientulus voluerit. lit. b. pluribus adductis auctoritatibus, meminit hanc crebriorem Iuris prudentum opinionem esse. Sed si sololum fuerit emptitium feudum, quid in eo casu respondendum sit, dictum est in conclus. incip. In feudo emptitio. circa finem.

## CONCLUSIO LIII.

- 21 IN feudo hereditario, concessio pro se, hæredibus & successoribus, vt quis admittatur, ad illius successionem requiritur, quòd sit hæres primi inuestiti, vel vltimi defuncti, de cuius persona tractatur. Alex. de func. & alij Doct. in l. quòd dicitur. ff. de verbo. oblig. Et hanc esse communem opinionem affirmat Roland. à Valle, in consi. 23. num. 44. vbi ipse plures auctoritates Doct. id affirmantium adducit in l. Tom. conf. Et hoc adeò verum est, vt non sufficiat, quòd quis sit hæres sanguinis, sed etiam hereditatis, quia vtrunque requiritur, repudiata sententia Baldi, contra quem communis & contraria opinio est, attestante Alex. de Imol. in consi. 19. nu. 16. in 5. vol. con.

## CONCLUSIO LIIII.

- 22 FEVDVM paternum transitorium ad omnem hæredem etiam transit in monasterium. Et hanc sententiam communem esse inquit Felin. in capit. in presentia. numer. 48. versic. fallit quarto. extr. de probat. & sequitur Ioan. Cephal. in con. 151. num. 43. versic. quinto prædicta. in lib. 2. consi.

## CONCLUSIO LV.

- 23 FEVDVM concessum pro te & quibus de-



bus dederis, non solum secundum communem sententiam, transit ad hæredes extraneos, de qua Decisione diximus in verb. feudum quando est concessum, &c. verum etiam de eo testari vasallus sine consensu domini potest. Ita est text. in capit. 1. tit. de feud. non habente propriam naturam feudi. in vsibus feud. vbi dicitur, si quis ea lege alicui feudum dederit, ut ipse & sui hæredes, & cui ipse dederit, habeant: Respondeo, iste, qui sic accepit, poterit id vendere vel donare: vel aliter, si sibi placuerit, etiam sine voluntate domini alienare. & ibi Doct. Deci. in consi. 171. numer. 2. & consi. 193. numer. 5. Gozadin. in consi. 4. versic. decimo considero. num. 8. in quibus: Certe etiam si esset feudum, cum sit data potestas concedendi, quibus voluerit potest disponere ad libitum, & in testamento relinquere. Sequitur & alij, Aym. Crauet. in consi. 84. num. 1. in 1. par. & Roland. à Valle, in consi. 96. nu. 34. in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO LVI.

24 FEVDVM antiquum nõ potest alienari in præiudicium proximioris agnati, sine consensu ipsius, etiam si vasallus refutaret feudum antiquum in manibus domini. Quia tum refutatio non præiudicat agnatis, nisi in vita ipsius refutantis & descendentiũ suorum. Ita declarant post alios Bald. in capit. 1. §. hoc quoque. versic. prima conclusio. numer. 12. de success. feu. & in cap. 1. versic. sed quid si ille, qui habebat feudum paternum, refutauit ipsi domino. numer. 6. de alien. feudi paterni. & Iacob. Aluarot. in capit. 1. §. denique sapè. qui est finalis versic. trigesima septima conclusio. num. 27. Quæ fuit prima causa beneficij amittendi. Hanc communem conclusionem & sententiam esse scribit Iac. Henrichmannus, in consi. 1. versic. tricesimo nono. num. 58. in 1. Tom. conf. & ante illũ Francischin. Curt. in tracta. feud. in 4. part. ex quibus caus. feud. amitt. §. tertia igitur est regula principalis. versic. est ergo ex præmissis. numer. 147.

## CONCLUSIO LVII.

25 FEVDVM acceptum vel relictum pro se, vel alicui pro se suisque descendenti-

bus & hæredibus, ita demum debetur, si copulatiuè sint hæredes & descendentes, quia vtrumque requiritur, nec alterum sine altero sufficeret. Bartol. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. numer. 4. ff. de oper. libert. Bal. in l. tale pactum. §. fin. numer. 1. ff. de pact. Hanc communem Dec. sententiam esse inquit, Alex. de Imol. in consi. 128. num. 6. in 1. lib. Ias. in con. 57. num. 1. in 1. volum. & Crauet. in con. 197. in 1. par. con.

## CONCLUSIO LVIII.

26 FEVDVM hæreditarium dicitur, quando conceditur pro se & hæredibus, sed si concessum est pro se & liberis, non dicitur hæreditarium, sed ex pacto & prouidentia concedentis. Andre. de Isern. in capit. 1. §. hoc quoque. num. 6. & 7. titu. de success. feud. & in cap. 1. in princip. tit. an agnatus vel filius defunctus. in vsibus feud. Alexan. de Imol. in con. 10. num. 8. in 3. volum. in consi. 19. num. 3. 4. 16. cum seq. & in con. 28. num. 18. in 5. volu. consi. Deci. in con. 194. num. 4. & in consi. 390. num. 5. versic. nam feudum dicitur hæreditarium. Francis. Curt. in tract. feudali, in prima par. 8. quæst. num. 19. Et hanc communem doctrinam Doct. appellat idem Dec. in con. 447. nu. 8.

## CONCLUSIO LIX.

27 FEVDVM nouum si fuerit alicui datum, & in inuestitura illa verba (Iure feudi paterni vel antiqui) adiecta essent, faciunt feudum, quantumuis nouum, sortiri vim & effectum paterni vel antiqui. Bald. in capit. 1. numer. 2. versic. extra nota quod si rex. in titu. de alien. feud. pater. Aluarot. in cap. 1. num. 3. de vasallo de crep. atat. in vsibus feud. Iacob. de Sanc. Georg. in tract. feud. in verb. nobiles. nu. 8. in fin. Curt. in suo tracta. feud. in 1. parte. 8. quæstio. incip. Octauo principaliter quæro. nu. 8. vbi ipse hanc doctrinam in vtramque partem disputat, addens, ab ea tanquam communi in iudicando non esse recedendum. Frederic. Schenck, ex liberis Baronibus à Tautenberg in Viridario conclusionum Iuridicarum, conclus. 98. Licet autem alij Doct. contrarium, referentibus Alex. de Imol. in con. 10. num. 4. & 5. in 3. lib. & Ias. in consi. 152. nu.



nu.1. in 2. vol. con. verius esse voluerint: tamen magis cōmunis opinio est in contrarium, vt communiore voto Doct. concludunt. Dec. in con. 194. num. 3. Iaf. sibi contrarius, in con. 163. num. 3. vers. tenendo istam partem, quæ est magis communis. in 4. volum. conf. Roland. à Valle, in conf. 60. num. 17. in 1. Tom. con. Cùm legi & naturæ feudorum tenor inuestituræ deroget, & feuda magis dependant à lege conuentionis, quàm à iure proprio vel consuetudinario. Carol. Molin. in suis Commenta. in consuetu. Paris. §. 5. numer. 84.

## CONCLUSIO LX.

28 FEVDVM hæreditarium an dicatur, quando reperitur receptum pro se & hæredibus masculis. Et non dici hæreditarium, sed ex pacto & prouidentia, hoc modo probatur: quia illa verba, (hæredibus masculis) operantur, vt feudum intelligatur tantùm concessum pro liberis, per tex. in c. 1. §. Et si clientulus, vbi ista habentur verba, Et clientulus fecerit libellum, vel aliud de medietate feudi sine domini voluntate, eo mortuo sine legitimo hærede masculo (quod verbum ita intelligendum est in feudo, id est, sine filio masculo) reuertitur feudum ad dominum, in tit. de alien. feud. in vsib. feu. Quare si illud feudum esse debebat hæreditarium, illa verba, hæredibus masculis, superfluo fuissent adiecta. l. si quando. ff. de legat. 1. Item vnum quodq; verbum in contractu intelligitur, vt aliquid operetur. Propterea illud verbum, hæredibus, non potest intelligi de extraneis, sed de suis hæredibus iuxta naturam feudi. c. 1. tit. de success. feud. in vsib. feud. Bald. in l. Gaius. vers. & per hoc determinatur quæstio. ff. solut. matrim. & l. Gallus. §. etiam. num. 2. vers. aut fit mentio à concedente. ff. de liber. & posth. & Bal. in l. liberti libertæq;. vers. quid ergò. C. de ope. libe. vbi ipse inquit: Quid si facta fuerit concessio alicui recipienti pro se & hæredib. suis masculis, illam non transire ad hæredem suum extraneum masculum. Quia adiectio masculi de iure & de facto, refertur ad descendentes, de iure, id est, scripto, & de facto, id est, consuetudine. Dec. in consi. 185. nu. 3. & con. 239. nu. 4. vers. sed prædictis non obstantibus, vbi ipse testatur hanc com-

munem opinionem esse. Sequitur Roland. à Valle, in con. 67. vbi ipse in vtramque partem hanc doctrinam copiosè prosequitur, & refertur ab ipso ibi conf. Socin. Jun. in quo ipse nu. 27. de iure respondet, si feudum concessum fuerit alicui pro se & hæredib. non simpliciter, sed adiectis aliquib. verbis, ex quib. constare potest, quod verbum Hæredibus, respectu liberorum prolatum fuit, tunc absq; dubio feudum nõ dici hæreditarium. con. 72. d. num. 27. in 1. par. con. Sed de hac conclusione vide quæ nouissimè scribit Bursat. post alios ab ipso allegatos in consi. 49. num. 41.

## CONCLUSIO LXI.

29 FEVDVM ad vnum vasallū pertinens, ab alio spatio 30. annorum etiam absque titulo, præscribi potest, in præiudicium quoq; domini feudi. capit. si quis per triginta annos. Si de feu. defun. content. sit inter domin. & agnat. Vasal. Abb. in c. ad audientiam. nu. 16. & 17. Felin. nu. 18. ext. de præscriptio. Alex. de Im. in consi. 136. num. 3. lib. 1. in con. 118. num. 14. & in con. 169. nu. 4. lib. 11. & in con. 113. num. 11. vers. Non obstat. in 4. libro. & in consi. 15. num. 6. in 5. lib. Iaf. in l. 1. num. 46. C. de seruis fugiti. Ioh. Fran. Balb. in tract. de præscriptio. in 4. par. princ. §. primò igitur quæro, vtrum quis præscribere possit aliquam rem tanquam feudalem. Vbi ipse dicit, hanc sententiam communiter approbari. Et idem in eadē parte, in §. incip. Quartò quæro, an possit tertius præscribere, & valde notabiliter, nam quæstionem exponendo dicit Crauet. in tract. De antiquitat. tempor. §. absolutis. nu. 28. Quando possessor feudi præstitit seruitia domino directo per longissimū tempus 30. annorum, & sic possedit feudum tanquam feudum, non vt bona libera, tunc præscribitur ius vtile etiam in præiudicium domini directi, nec dominus directus potest allegare aliquam ignorantiam recipientis seruitia. d. c. si quis per triginta. Nouissimè Iohan. Schneid. Insti. de vsucap. & longi temp. præscript. cap. Quot sunt species præscriptionis. num. 15. & 16. Estque communis scribentium opinio, referente Ludolph. Schrad. in con. 34. num. 48. in 1. lib. con. diuersorum DD. anno 1568. Francof. impressorū, quod eruditè & fuscè quoq;



quoq; explicat Zas. in tractat. feuda. in par. 6. qual. feuda constituentur. numer. 30. cum seqq.

CONCLUSIO LXII.

30 FEVDVM nulliter & absq; consensu Domini alienatum nulla obstante præscriptione reuocari potest. c. prætereà. De cap. Corrad. Et alibi scribitur, alienationes illicitas in irritum deduci, nulla temporû præscriptione impediente. c. 1. vers. Nos autem. de prohib. feud. alienat. per Frid. c. 1. §. quid ergò. de inuestitu. de re alie. fa. And. de lser. in d. c. prætereà. num. 6. Socin. Sen. in cons. 86. num. 8. in 1. vol. copiosè Iohann. Angel. de Peru. in cons. 15. num. 7. cum seqq. lib. 2. inter cõsilia Zasij: nisi spatio 100. annorum. Matth. de Afflict. in decisionib. Sacro sancti concilij Neapol. decis. 204. sed communis d. d. sententia est in contrarium. glos. in d. §. prætereà. in verb. Præscriptione. & ibi Bal. nu. 4. Aluar. post num. 3. Præpos. vers. oppono. cum glos. 3. quia Dominum rei feudalis nulliter alienatè præscribitur contra Dominum directum spatio longissimi temporis 30. annorum. l. omnes. leg. sicut. C. de præscript. 30. vel 40. anno. c. 1. §. porro. Qualiter olim feud. aliena. poter. Balb. in tractat. de præscript. in 4. part. 4. par. princ. in 12. quæst. §. quartò quæro. Et hanc communem dicunt Lud. Schrad. in cons. 34. num. 117. in 1. Tom. cons. diuerso. d. d. Germa. Francof. anno 1568. impressorû, & Bernard. VVurm. in 1. lib. forensium practic. capit. 15. Feudum præscribitur.

CONCLUSIO LXIII.

31 FEVDVM concessum pro se & quibus dederit. potest alienari sine vltiori consensu Domini. Iacob. de S. Georg. post alios in tracta. feudali. §. ita etiam quòd ipsi vasalli & eorum heredes & successores. Et copiosus Francif. Curt. in suo tract. feudor. in 4. part. Ex quibus caus. feud. amit. in 2. principali Canone. inci. Aggrediamur itaque secundam regulam principalem. §. quintò quæro. num. 141. vbi ipse in vtramq; partem hanc quæstionem explicat, additq; eam communem Doct. opinionem esse, à qua in Practica non sit discedendum.

CONCLUSIO LXIIII.

32 FEVDI inuestitura si contineret, quòd

illud pro se & hæredib. quibuscunque collatum esset, voluerunt multi Docto. verba illa restringi oportere ad habiles. l. 1. & ibi glos. in verb. habeat. & Doct. C. de sacros. Eccles. cum generales dictiones ad habiles restringatur etiam in materia feudali. Bal. tit. qual. feud. alien. pos. §. donare. nu. 3. in fi. Præpos. tit. qui feud. dare pos. §. & quia. nu. 34. Math. de Afflict. tit. de prohib. feud. alien. per Freder. §. imperialem. nu. 38. in fin. Iacob. de S. Georg. in tract. feud. §. & quibuscunq; hæredib. nu. 1. Et hanc sententiam de iure veriorè esse inquit Dec. in c. in præsentia. nu. 48. vers. & ista opinio verior. ext. de probat. quam & ipse consulendo sequitur in consil. 171. nu. 6. 185. nu. 4. & 208. nu. 6. Plures auctoritates adducit Tiraq. in tract. de vtroq; retract. §. 1. glos. 7. nu. 27. Sed contrariam sententiam magis cõmunem esse plures Doct. testantur, Barthol. Socin. in con. 10. nu. 2. & 3. & inter cons. feud. Socin. Iun. in con. 72. nu. 22. in 1. par. & con. 103. nu. 28. in 2. par. cõ. Alci. in con. 176. nu. 1. Laur. Syluan. in cons. 3. nu. 66. & in con. 30. nu. 26. 27. cum seqq. Crauet. in con. 256. nu. 8. & Octaui. Cacher. in Decis. senat. Pedemon. in Dec. 26. nu. 18. & Decis. 27. nu. 11. Aliàs Doct. allegationes addit Tiraq. in d. §. 1. gl. 7. nu. 21. 22. cū seqq. LXV. LXVI. LXVII. LXVIII. LXIX. & LXX. vide infra.

CONCLUSIO LXXI.

39 FIDEICOMMISSVM licet quidam ociosum esse censeant, cum illud sit onus & grauamen hæredis. l. coheredi. §. cum filia. ff. de vulg. & pupilla. & impediatur bonorum alienationem. l. filius familias miles. §. diui. ff. de legat. 1. cumq; semper in dubio intelligatur, testatorem voluisse grauare heredem minus quàm sit possibile. leg. nummis. ff. de legat. 3. Proptereà fideicommissum censeatur odiosum, & consequenter in dubio contra istud iudicatur. Philip. Dec. in con. 386. in fin. Et ibi Carol. Molin. in verb. in dubio. Socin. Iun. in con. 185. nu. 9. lib. 2. Mantua in con. 328. 329. & 330. in 1. Tom. con. Crauet. in con. 180. in fin. & Alciat. in con. 483. in fitamen multi alij d. d. contrariam sententiam secuti sunt, Alex. in con. 39. num. 3. vers. Et dicit Angel. hoc esse introductum specialiter fauore fideicommissi. lib. 1. las. cons. 203. vers. Non obstat secundo. lib. 2. Socin. Iunior sibi contrarius cons. 168. num. 91. lib. 2. con. Et hanc sententiam consulendo &



iudicando tanquam fauorabilem amplectendam esse voluit Francisc. Marrarius in materiam fideicommissi Epito. 2. parte, vbi & ipse distinctiones varias adducit, & inter illam eam approbat, quòd quando sumus in fideicommissio simplici, tunc prima opinio pcedat, Quàdò verò sumus in fideicommissio expressè factò pro conseruatione bonorum in agnatione & familia, secunda & posterior opinio locum habeat.

## CONCLUSIO LXXII.

40 FIDES mala etiam probatur ex nullitate tituli intencionis scienter habita de re litigiosa. Pulchrè Roland. à Valle, post alios in consil. 6. numer. 43. in 3. Tom. consil. Sic quoq; quis censetur esse in mala fide, quando scit contractum posse rescindi. Alexand. post alios ibi allegatos in consil. 54. nume. 10. lib. 6. quantò magis vbi scit contractum nullum esse. Nam mala fides psumitur ex scientia rei alienę. c. si diligenti, & c. fin. ext. de pscript. Et adeò potens est hæc mala fides, vt officiat etiam hæredi. l. cum hæres. ff. de diuers. & temporal. pscript. Alexand. & Iason, in leg. Pomponius. §. cum quis. ff. de acqui. poss. Ex quo hæres censetur ead. persona cum defuncto, qui tenetur purgare conscientiam malam defuncti, Petr. Paul. Paris. in consil. 27. numer. 139. in lib. 1. consil. vbi asserit, hanc esse sententiam communiter approbatam, quòd impedit hæredem pscriptibere & continuare possessionē, & ipsam inchoare ex persona sua in quacunq; actione. Idem Paris. in consil. 29. num. 26. & 27. in ead. part. & in consil. 116. nume. 106. cum seqq. in 3. part. con. Roland. in d. consil. 6. num. 47.

## CONCLUSIO LXXIII.

41 FIDEIUSSOR si habuerit confessionem à creditore, quòd ei satisfactum sit, potest agere contra debitorem non aliter probata numeratione, quia confessione creditoris de recepto veram probat numerationem, vt fideiussor contra debitorem agere possit. Alex. de Imol. post Paul. de Castr. in consil. 90. in 3. lib. & in consil. 26. in 2. lib. & in consil. 123. in 6. vol. consil. Deci. in con. 493. numer. 6. in 4. part. consil. Hippol. de Mars. in Rubr. de fideiuss. num. 310. versic. tricesimo quintò quæro. vbi ipse inquit: Hanc sententiam veriorem & magis comunem esse, quòd sufficiat talis confessio creditoris dicentis, sibi satisfactum esse à fideiussore, vt ipse fideiussor possit agere contra principa-

lem. Matth. de Afflict. in Decis. sacri concil. Neapol. Decis. 94. numer. 2. & 3. Quam sententiam quoq; communem esse ante Hippol. tradit Ias. in l. duob. reis. numer. 9. ff. de iureiur. sequitur Roland. à Valle, in consil. 17. nume. 9. in 1. Tom. consil. Licet multi alij Doctor. contrariam sententiam secuti fuerint, quos referunt Hippol. de Marsil. in d. Rubr. d. num. 310. Et Carol. Molin. in d. consil. 90. in verbo, Florentiæ. in d. 3. lib. consil.

## CONCLUSIO LXXIII.

42 FILIVS institutus & restituendo hereditatē grauatus, non potest detrahere quartas duas, vnam pro legitima tanquam filius, iure naturæ sibi debitam, alteram per Trebellianicam seu Falcidiam tanquam quilibet extraneus institutus & de restituendo grauatus. glos. in l. Papinianus. §. meminisse. in verbo, Falcidię. ff. de inoffic. testamento. quamuis iste textus ad propositum istius quæstionis nihil faciat, quia verba (solum perdere) in textu ponuntur ad exclusionem alterius quartæ, sed ad exclusionem portionis restituendæ, quæ non confiscatur nisi intentans querelam succubuerit, ne aliter, vt dicit textus, ex facto querulantis fiat iniuria. Prædicta tamen conclusio procedit & est vera, quando grauatus est quis purè restituere, aut sub conditione, vel in diem secundum iuris Ciuilis dispositionem, per l. iubemus. C. ad Trebellian. inducendo eo modo, vt ibi per Bald. & Paul. de Castro in dict. §. meminisse. nume. 6. inducitur, & Ripa in l. fideicommissariam. numer. 30. ff. ad Senatusconsil. Trebell. De qua quæstione variè & ambiguè Doct. loquuntur, vt nouissimè consulendo tradiderunt post alios Aym. Crauet. in consil. 16. num. 10. in 1. part. consil. & Roland. in con. 12. num. 7. & 8. in 1. Tom. consil. Sed de iure Canonico per text. in cap. Raynutius. & in c. Rainaldus, extr. de testamentis. & communiter per Scribentes iuris Canonici traditur, Quòd filius sub conditione grauatus, possit detrahere duas quartas, videlicet legitimam & Trebellianicam, quæ capiunt dimidiam partem hereditatis. Et hanc sententiam æquam, benignam, in Scholis & Pallatijs approbari, & ex generali consuetudine etiam in terris Imperij per totum mundum obseruari, scribunt Bened. Capra, in con. 79. & Hiero. Cag. in d. §. meminisse. nu. 10. qui multas auctoritates multorum DD. adducit, & inter cæteras allegans infigne



inlignè confilium D. Iaf. 146. in 4. volum.  
conf. & Ioan. Dilect. in tracta. de arte te-  
ftan. tit. 5. de fubftitut. Cautel. 31.

CONCLUSIO LXXV.

43 **FILIUS** FAMILIAS mortis causa  
patre permittente donare potest. l. tam is. §.  
filius familiâs. ff. de donat. caus. mort. non  
tamen potest donare filius familiâs causa  
mortis ipsi patri, cuius consensus requiritur.  
Barcol. in l. 1. numer. 5. ff. de Authen. & con-  
fen. tuto. Alexand. de Imol. in conf. 106. in  
princ. in 1. lib. conf. cùm nemo possit in fa-  
cto proprio sibi auctoritatem suam accom-  
modare. dict. l. 1. l. pupillus. leg. quod dici-  
mus. ff. de autho. & consen. tutor. quam do-  
ctrinam veram Guid. Pap. in Decif. suis,  
quæst. 223. num. 1. communem, Petr. Philip.  
Corne. in con. 224. nu. 2. & magis commu-  
nem Philip. Dec. in con. 279. num. 5. appel-  
larunt. Licet multi alij contrariam senten-  
tiam amplexi fuerint, quos referunt Apo-  
stoll. ad Decif. Guid. Pap. in d. quæst. 223. in  
verb. etiam credo veram. & Carol. Molin.  
qui & hanc post Alexan. approbavit, in suis  
addit. ad conf. Alexand. in d. con. 106. in ver-  
bis. & in suis addit. ad con. Dec. in dict.  
conf. 279. in verb. negatiuam. & idem Ca-  
rol. Molin. in Philip. Decij con. 245. in verb.  
negatiuam. per rationem, quod patria po-  
tetas fauore patris introducta sit, ergo non  
noceat commodis patris. Sed priorem sen-  
tentiam communiter Doct. sequuntur,  
referente Socin. Sen. in conf. 112. num. 4. in  
1. vol. con. & in l. 1. §. fuit quæsitum. num. 6.  
ff. ad S. C. Trebell.

CONCLUSIO LXXVI.

44 **FILIUS** si patrem occiderit, vniuersam  
successionem fiscus consequitur. Bald. nu-  
28. & alij in l. 1. C. de hæred. instit. Et hanc  
sententiam omnium, & communem opi-  
nionem esse scribunt cõsulendo Andr. Bar-  
bat. in con. 8. à num. 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 7. vsque  
ad vers. capio nunc secundum dubium. in  
3. vol. conf. Et Ioan. de Anan. in conf. 73. nu-  
mer. 1. quam doctrinam latiùs explicat  
Roland. Valle, in con. 57. in 1. Tom. conf.

CONCLUSIO LXXVII.

45 **FILIA** in bonis patris debet habere le-  
gitimam. Auth. nouissima, vbi Doct. C. de

inoffic. testam. & Dec. in conf. 89. circa fin.  
Item & Trebellianicam, quæ faciunt dimi-  
diam partem totius hereditatis, cùm sit gra-  
uata restituere ipsam hereditatem sub con-  
ditione, secundum communem opinio-  
nem Canonistarum. in c. Rainutius, in c.  
Rainald. ext. de testa. quæ etiam de iure Ci-  
uili communiter tenetur. Dec. in conf. 55.  
numer. 8. & in con. 218. nume. 5. & Roland. à  
Valle, in conf. 85. vbi ipse multas authorita-  
tes Doct. adducit, num. 12. in 1. Tom. conf.

CONCLUSIO LXXVIII.

46 **FILIA** primi matrimonij licet exclu-  
di possit per statutum à successione, tamen  
admittitur ad bona quæ deferuntur filijs pri-  
mi matrimonij, in pœnam patris & matris  
transeuntis ad secunda vota. Salic. in l. fe-  
minæ. §. illud. C. de secund. nupt. vbi refert  
se casum in facto habuisse, quod statuto pro-  
uisum fuisset, vt filius masculus succederet  
patri & matri exclusâ filia, mortua matre  
succefferat masculus, cui masculo postea ex  
statuto pater solus successit, postea pater se  
ad secundas nuptias contulit, & discessit su-  
pstitute vno filio ex illo matrimonio, & dicta  
filia ex priori matrimonio, Et in eo casu du-  
bitatum fuisse, an illa habere deberet bona  
materna ad patrem prouenta mediante suc-  
cessione filij, & dicit ipse de iure responsum  
fuisse, filiam ex priori matrimonio admitti.  
Cuius sententiam communiter alij Doct.  
sequuntur, Marian. Socin. in conf. 34. num.  
3. vers. in super etiam. Barthol. de Salicet. in  
1. volum. con. Philip. Dec. in conf. 87. num. 3.  
vers. 3. non obstat. & Albert. Brunus in tract.  
super statutis excludentib. fœminas & co-  
gnato. lineam à succes. in art. 8. prin. quæst.  
15. num. 57. & 58. & in art. 13. quæst. 5. num. 75.  
vers. & prædicta sunt limitanda. ex Decif.  
Sali. Et hanc Saliceti opinionem commu-  
niter approbatam esse dicit quoq; Roland. à  
Valle, in conf. 95. num. 43. in 1. Tom. conf.

CONCLUSIO LXXIX.

47 **FILII** naturales vel spurij quomodo  
inter se succedant, secundum sententiam  
DD. communiter approbatam, respondent  
ipsi, quod si sint filij naturales vel spurij ex  
eodem patre, non ex eadem matre, vnus al-  
teri non succedit, Quia nõ agnascuntur in-  
uicem, stipes enim illegitimus legitimus ra-  
mos facere non potest, nec cadit nomen a-  
gnationis in Bastardis. gl. in l. fin. in verb. A-  
perimus.



perimus, & ibi DD. C. de natural. liberis, per text. expressum in §. filium verò. in Authen. Quib. modis naturales efficitur. Collat. 7. Et ibi Angel. de Peru. in §. ult. nu. 19. ver. sed restat videre qualiter filij naturales. Azo in Summa de legit. hered. nu. 2. ver. Item dubitari potest. Hostien. in sum. de succes. ab intesta. §. Et qualiter. nu. 4. vers. quid de naturalib. tantum. Specula. eod. tit. de succes. ab intesta. nu. 19. vers. quid de natis ex vno patre & duabus concubinis, glo. in l. hac parte. in verb. Nascuntur. ff. vnde cognati. Cyn. in Auth. Itaq;. ver. quarto casu. Salicet. num. 2. ver. quæro etiam quod si fratris. Si verò sint ex eadem matre, tunc vnus alteri ab intestato succedit, quia sibi agnascuntur inuicem. d. l. hac parte. vers. item ipsi fratres. l. si spurius. ff. d. tit. vnde cognati. §. vulgo quæsitos. Instit. de succes. cognat. Alberic. in l. parentes. num. 3. vers. sed nunquid si sunt duo filij naturales. Guilhel. Maynerius, in l. quoties duplici iure, in fin. ff. de reg. iur. quam præscriptam decisionem intelligunt DD. quando essent tales spurij, qui non essent ex damnato coitu, vel legibus reprobato suscepti. glo. in l. si qua illustris. in verb. cū legitimis. C. ad S. C. Orfic. Alex. de Imol. in conf. 174. in lib. 5. consil. conf. Bened. Capra in con. 1. nu. 26. in conf. 108. num. 38. 44. & per totum con. & in con. 136. nume. 9. & 19. Ioan. de Anan. in conf. 95. & ibi Ludovic. Bolognin. in Addit. Et hanc communem opinionem esse testatur Iacob. de Puteo, in conf. 62. nu. 4. vers. quarto. inter con. Laurentij Calcanei. Hieron. Cagnol. in d. l. si qua illustris. num. 46. vers. sed non est recedendum. Guilhel. Mayn. in l. quoties idē sermo. nu. 81. ver. sed restat videre. ff. de reg. iur. Petr. Loriot. in l. 1. §. deficientib. descendantib. ver. sed quid de illegitimis transuersis. ff. de gradib. affin. Et nouissimè Ioan. Cephal. in con. 48. num. 25. vers. aut igitur spurius. in 1. part. conf. Licet nonnulli DD. contrariam sententiam amplexi fuerint. Philip. Corn. in con. 21. num. 26. cum seq. in 1. vol. con. Franc. Curt. Iun. in conf. 123. num. 3. vers. nam huic motiuo facilis est solutio. De qua quæstione copiosè scribunt Aym. Crauet. in conf. 138. nu. 6. 7. cum seqq. Remissiuè Didac. Couarru. in Epitom. de succes. ab intesta. num. 31. & magis eruditè in Epitom. de sponsalib. 2. part. cap. 8. in §. 4. & §. 5. Hartman. Hartman. in lib. 2. Practic. foren. cap. 9. successio filiorum naturalium. & c. 10. Liberi naturales tantum spurij & dānato coitu nati, quomodo succe-

dant matri & ascendentib. & è diuerso. Valentin. Forsterus in tracta. de succes. ab intest. cap. de succe. eorum qui ex coitu, quem leges non modò damnant, sed capitali grauioriq; pœna vindicant, nati sunt. conclus. 4. & 5.

## CONCLUSIO LXXX.

48 FILIO spurio pater relinquere potest in testamēto pro alimentis ex æquitate Canonica, sumpta ex c. cū haberet. ext. de eo qui duxit in vxorem, quam polluit per adulterium. Bald. in Lectu. l. 1. num. 3. vers. iuxta hoc quæro. Et in repetit. eiusdem l. num. 28. vers. super sexta quæstione. C. de sacros. Eccl. Laurent. Calcan. in conf. 59. numer. 10. vers. nec potest, & Iacob. de Puteo, in conf. 62. num. 11. ver. sed iterum restat. inter con. Laurent. Calcan. Et hanc communem DD. conclusionem appellat Roderic. Suarez in l. 1. tit. de Todo home. nu. 22. vers. communis est conclusio in suis allegat. vbi ipse addit, Eadem ratione relinqui posse pro dote spurix filix, cū dos loco alimētorum succedat. & ibi. in ver. sed limitabis, inquit post Bald. in Auth. Ex amplexu, in princ. vers. tamē hoc nō puto in nefarijs & incestuos. C. de incest. nupt. eam doctrinam solummodò in spurijs procedere, secus verò in nefarijs & incestuos. Sed hanc quæstionem DD. copiosius in d. Auth. Ex amplexu. glo. in c. per venerabilem. in verb. Adulterinis. qui filij sint legit. Panorm. & alij in d. c. cū haberet. explicarunt. Et Baldi sententiam expressè reprobant Nicol. ab Vbald. in tractat. de succes. ab intesta. §. sequitur quarta species liberorum, in fine, in 7. volu. tracta. Cuius sententiam sequuntur Dec. in consil. 611. incip. Magnificus Pandolphus. nu. 6. & Roland. à Valle, in consil. 74. nu. 42. inquit post Decium subscriptam cōclusionem in omnibus spurijs ex quocunque coitu damnato natis, per æquitatem c. cū haberet. quæ in omnib. spurijs procedit, quia ipsi non deliquerunt, procedere. in 1. Tom. con. Nec non Ascan. Clementi. in tractat. de patr. potesta. cap. 5. nu. 37

## CONCLUSIO LXXXI.

49 FILIVS potest testamentū maternum, in quo fuit præteritus, dicere nullum vsque ad 30. annos. Licet Bartol. voluerit in l. Filio præterito. post numer. 28. vers. nam ex hoc Testamento. ff. de iniust. rupt. & irrit. Testa-



Testamento. Quòd elapso anno à die mortis matris non possit amplius dicere Testamentum nullum. Cuius sententiam reliqui non sequuntur. Bald. in d.l. filio præterito. circ. fin. ver. Quæro si præteritus. Angel. de Perus. num. 6. Et hanc sententiam communem opinionem esse meminerunt Guido Papa in suis Dec. quæst. 426. numer. 3. in fin. Balthaf. Quint. Aquilens. in suis addit. ad con. Paul. de Castr. con. 18. numer. 13. in fin. in 3. part. conf.

CONCLUSIO LXXXII.

50 **FILII** Bastardi & naturales siue spurij non dicuntur de domo nec de familia nec de genere. Bart. in l. Tutelas. ff. de capit. diminut. & in l. Pronunciatio. nu. 1. ff. de verb. & rer. signif. cum multis aliorum DD. allegatis adductis per Alexan. Tertium, in con. 162. numer. 5. & 6. in 1. volum. consil. ad caut. ult. volunta. & Baltha. Quint. Aquilens. in suis addit. ad con. Pauli de Castr. consil. 19. numer. 70. vbi ipsi testantur, hanc sententiam communem esse. Sed de consuetudine generali Delphina, & Regionum circum vicinarum Bastardos retinere nobilitatem generis, & deferre arma, scribit Guido Papa in suis Decis. quæst. 580. num. 3. in finitas autoritates adducit Tiraq. in tract. de Nobilit. cap. 15. nu. 25. vers. Et hæc quidem procedunt de iure communi. & Ascan. Clementi. in tractat. de patr. potesta. cap. 5. num. 24. cum seqq.

CONCLUSIO LXXXIII.

51 **FILIVS** non potest matrem sine causa præterire, nec à legitima excludere. Estque hæc sententia communis. Iul. Clar. lib. 3. senten. §. testamentum. quæst. 49. Ascan. Clement. in tracta. de patr. potest. capit. 4. numer. 22.

CONCLUSIO LXXXIII.

52 **FILII** legitimi succedunt, vt alij liberi legitimi, ab intestato & ex testamento, nec non succedunt regulariter cum alijs filijs legitimis & naturalibus, si adsint. Et illis non extantibus, alios cognatos & agnatos excludunt. Bartol. in l. ex facto. num. 3. ff. de vulga. & pupilla. Bald. in l. si te parens. per illum textum. C. de suis & legitim. adeo vt illis legitima ex bonis patris debeat. Ias. in

rubri. num. 11. ff. de lib. & post. Vbi appellat eam veram & communem conclusionem. Et hanc sententiam communiter approbati scribunt quoque Paul. Paris. in consil. 1. numer. 19. in consil. 7. numer. 1. 2. & 3. & in consil. 10. numer. 74. in 2. part. consil. & Ascan. Clementi. in tracta. de pat. potest. cap. 5. nume. 52. Hinc oritur & illa quæstio, si filij illegitimi à patre in testamento instituti, licet non valeat illa institutio tanquam filijs illegitimis facta: tamen si post testamentum fuerint legitimi, reconualescit institutio, cum legitimatio retrahatur. Illud autem cum eo temperamento intelligitur, quando patre viuo legitimi essent. Nam tunc ad tempus confecti testamenti legitimatio illa retrahitur, secus verò si post mortem patris legitimatio facta fuisset. Et ita communiter DD. decidere inquit Alex. de Imo. in l. Gallus. §. instituens. num. 2. vers. si autem filijs. ff. de lib. & postu. Ludouic. de Gozadi. in consil. 21. numer. 35. vers. ad quintum dico. Iul. Clar. in lib. 3. sentent. §. testamentum. quæst. 31. versic. Et hoc quidem. Ascan. Clementi. in d. §. 5. numer. 54. vbi ipse numer. 55. annectit limitationem, quem per te videre poteris.

CONCLUSIO LXXXV.

53 **FILIVS** FAMILIAS, qui est aduocatus, & lucratus est salarium, quod à suis clientibus accepit, de eo testari potest, etiam si sit in potestate patris. Ias. in rubri. nume. 7. C. de procurato. Estque hæc sententia communis. Idem Ias. in l. fin. num. 2. in fin. C. de inoffic. test. Ascan. Clement. in tract. de patr. potest. effect. 9. numer. 6. versic. sed quæro.

CONCLUSIO LXXXVI.

54 **FILIVS** non potest testari, etiam si pater consentiat. l. qui in potestate. ff. de testamentis. Et est communis opinio, vt nouissimè tradit Ascan. Clementi. in tractat. de patr. potest. effect. 9. in princ. post alios ab ipso allegatos. Si verò fuerit liberatus à patria potestate, tum potest, secundum sententiam communi voto receptam, testari. Idem Ascan. num. 3. vbi ab eo nonnullæ limitationes recensentur, & sequenti effectu scilicet 10. explicat, vt non possit filius familias sine consensu patris donare causa mortis.



## CONCLUSIO LXXXVII.

55 **FILIUS** naturalis non succedit in feudo. capit. naturales. Si de feud. defun. cont. fit inter domi. & agnat. vafal. quod etiam procedit, si fit legitimatus per rescriptum Principis, vti refert Franc. Curt. Iun. in con. 136. Ea tamen conclusio limitatur, quando filius legitimatus per subsequens matrimonium succederet. Andr. de Her. quem alij sequuntur in dict. capit. naturales, moti per textum in capitul. tanta. extr. Qui filij sint legitimi. Vbi textus non distinguit inter bona feudalia & allodialia. Et ibi Panorm. numero septimo addens, hanc communem sententiam esse. Deci. in consil. 155. post numer. 1. versic. Sed tamen his non obstantibus. Plures auctoritates addit Horat. Mandos. ad consil. Ludouic. Roman. in consil. 357. in verb. Non censetur. liter. b. Explicant copiosè, Zaf. in tractat. de feud. capit. 8. de feudi successio. numer. 76. versic. Hoc tamen in prædictis non est omitendum. Francisc. Curt. in eodem tractat. in 3. parte. numer. 41. versic. Secundaregula fit, quod filius legitimatus per subsequens matrimonium. Hieronym. Schurff. in consil. 1. num. 17. & dicit ipse numer. 22. ibidem, etiam si quis in articulo mortis desponsauerit sibi concubinam. in prima Centuria. Et principalem hanc decisionem, quod filius per subsequens matrimonium in feudo succedat, tractat idem Schurff. in consil. 56. numer. 8. versic. Quod autem vera & communis sententia Doctor. tam iuris Canonici quam Civilis sit, in secunda Centuria consil. Nouissimè Ambros. Schurenius in tractat. de hæredita. quæ ab intest. deferunt. titul. 9. de specialib. siue peculiaribus circa descendendum successorem. versic. Naturales filij. pag. lib. mei 121. Quod autem diximus supra, conclusionem etiam non procedere, etiam si per rescriptum esset legitimatus, hoc non accipiendum est in eo casu, si in rescripto expresse dictum fuerit, naturalem legitimatum & ad feudi successorem admittendum esse. gloss. in dict. capit. naturales. in verb. legitimi. Ludouic. Rom. in consil. 33. in fin. & ibi Horat. Mandos. in verb. Exprimatur. & in consil. 43. in verb. dicatur, vbi ipse testatur, hanc sententiam communiter approbari. Et Iohann. Schneid. Institu. titul. de hæred. quæ ab intesta. defer. capit. de successione filiorum naturalium & legitimorum simul. nume. 10.

de qua quoque conclusione dictum est in verb. Legitimati per rescriptum. Quod si pater non habuerit legitimos & naturales filios, sed tantummodò naturalem, quem velit legitimari, an ad hoc accersere & citare agnatos suos teneatur, respondet Decius communem conclusionem esse, eos citari oportere, in consil. 85. post numer. 7. versic. Et communis conclusio est. Refert nouissimè Ambros. Schur. in dict. tractat. de hæredita. quæ ab intest. defer. d. capit. 9. in fin. pag. lib. mei 121.

## CONCLUSIO LXXXVIII.

56 **FILIA** licet de iure Civili absque consensu patris nubere non possit. §. 1. Institu. de Nupt. l. 2. l. Si nepos. l. Nuptiæ. ff. de ritu Nuptia. l. 2. l. si (vt proponis) 2. l. Nec filium. l. viduæ. l. in coniunctione. C. de nupti. Quam sententiam & Theologi & recentiores Iurisconsulti sequuntur. Me-lanth. in libell. de Coniug. titul. de consen. Parent. & in 2. lib. Philos. Moral. Epito. capit. an sponsalia sine consensu parentum facta, debeant esse rata. Iohann. Riuius in suo opusculo, Quod nec diuino nec humano iure rata debent haberi sponsalia sine consensu parentum, aut contra eorum voluntatem facta. Cuius opusculi quoque mentionem facit Aldobrand. in dict. §. 1. numer. 19. Iohann. Corraf. lib. 1. Miscellan. capit. 17. Probatum & diuino & humano iure in contrahendo matrimonio parentum consensum necessarium. Petr. Loriot. in leg. Nuptias. ff. de regul. Iur. Melchior Cling. in tractat. de casibus matrimon. capit. de consen. parent. Conradus Mauser. in explicat. titul. de Nupt. versic. Quare vos simpliciter dicite. pagin. 54. inquit hoc non solum honestum, sed etiam necessarium, imò magis necessarium esse, vt interueniat consensus parentum, idq; non solum propter autoritatem iuris Civilis, sed etiam potissimum Iuris diuini, quod habet, Honora patrem & matrem. Et ita sentire omnes pios & honestos Iurisconsultos. Ita quoque in Ducatu Saxoniz in Consistorijs pronuciari meminit Iohann. Schneid. vnein, in dict. titul. de Nupt. in 4. requisit. numer. 34. consensu scilicet parentum: Tamen de iure Canonico contraria sententia communiter approbatur. gloss. in capitul. Hoc sanctum. in verbo, Parentum. 32. quæst. 2. gloss. in cap. 1. in verb. consensu. ext. de



ext. de despon. impub. gloss. in l. Paulus. in verb. Paulus respondit. ff. de statu homi. cum multis alijs gloss. & Docto. authoritatibus, quas allegat Dec. in d. l. Nuptias, numer. 3. ff. de regul. iur. & in consil. 231. numer. 1. quib. addantur Roderic. Zuar. in l. 2. titu. de los casamientos. §. de iure communi nostro in celebrandis nuptijs per filium familias requirebatur consensus paternus. Ant. Guibert. in lib. 1. quaest. iur. memorabil. cap. 12. numer. 23. cum seqq. vers. Sed quid de iure Pontificio dicā. Et Ascan. Clem. in tract. De patr. potest. effect. 6. nu. 6. cū seqq. nec non Benincas. in §. omniū. nu. 40. Instit. de actio. Quam sententiā nouissimē quoq; cōmuniter teneri inquit Aldobrand. post alios d. §. 1. d. num. 19. vers. satis sit signasse. Et huic filia, quæ nupsit absque cōsensu patris, danda est dos, etiamsi maritum habeat. l. qui liberos. ff. de ritu nupt. gloss. in c. de raptio. in verb. Excusata. 36. q. 1. Et pro hac sententia Doctor. allegarunt hoc argumentum. Quod pater dicatur teneri ad duo, videlicet ad maritandam filiam, item ad dotandum. d. l. qui liberos. glo. in l. obligamur. in verb. lege obligamur. vbi est bona addit. Bolog. ff. de act. & obligat. l. fin. vers. Neque enim. C. de dot. promiss. vnde licet filia sit nupta, tamen dotē non habet. Ergo &c. de qua quaest. nos diximus in conclu. incip. Filia licet nupsit & collocata fuerit in matrimonio, &c. copiosē Alex. de Imo. in l. 1. num. 30. cum seqq. ff. solu. matrim. & idem Alex. in consil. 7. incip. Visis & diligenter animaduersis. vbi ipse num. 10. in fine inquit, se istam opinionem legendo tenere consueuisset, in lib. 2. con. Et Petr. Philip. Corn. in consil. 242. incip. In causa appellationis. nu. 11. in 3. vol. consil. Ias. in Auth. præterea. nu. 8. C. vnde vir & vxor. vnde pater dicitur debitor necessarius. Dec. ibid. num. 11. Et hæc communis sententia DD. referente post alios Marian. Socin. lūn. in d. l. 1. nu. 227. 228. ff. solut. mat. Licet multialij sententiam cōtrariam secuti fuerint, quos referunt Alex. de Imol. in d. l. 1. nu. 31. Ias. ibid. in §. 1. nu. 28. Et Socin. lūn. d. num. 228. versicul. contrariam tamen opinionem. vbi ipsi argumentis diuersam sententiā amplectentium respondent. Et supra scriptæ sententiæ communis aliquot limitationes adiecit Socin. lūn. nu. 229. quarum vnā saltem ascribā. Quando ab initio conuentum est inter patrem & maritum filia, & sic generis eius, quod nullā dos detur, tunc enim ipse arbi-

tratur, patrem non posse cogi, cū matrimonio sine dote esse possit. l. fin. C. de donat. ante nupt. & l. fin. C. de Repud. Porro si ipsa filia sit diues, & habeat bona aduentitia, ex quibus posset commodē & congruē dotari, adhuc tenebitur pater eam de suis bonis dotare, vt communiter Docto. voluerunt, in d. l. fin. C. de dot. promiss. in d. l. 1. ff. solut. matrimo. Paul. Paris. in consil. 29. numer. 61. vers. Quod quidem. in 3. part. consil. Ascan. Clementi. in tractat. de patr. potest. effectū 11. numer. 14. & ibi ipse quoque limitationes eius doctrinæ recenset, & Iohan Hier. Card. Alban. in suis lucubrationib. ad Bartolum, in dict. leg. fin. Cod. de dot. pro.

## CONCLUSIO LXXXIX.

57 FILIA dotata cōgruenter dicitur quādo dos vsque ad legitimā ei iure naturæ debitā constituitur. Doct. in auth. nouissima. C. de inoffi. testam. & in auth. res quæ. C. communia delegat. Est quæ hæc sententia communis, vt refert per multas authoritates Dec. in consil. 181. numer. 5. & in consil. 377. numer. 14. Paul. Paris. in consil. 63. nume. 51. in 2. part. consil. 26. numer. 83. & consil. 93. numer. 13. & 14. in 3. part. consil. Explicat satis copiosē Ascan. Clem. in tract. de patr. potest. effect. 11. nume. 23. cum seqq. vbi non nullæ quoque limitationes ab eo recensentur.

## CONCLUSIO XC.

58 FILIA FAMILIAS licet nupta & tradita sit ad domum viri, cū remaneat in potestate patris. l. si vxorem. C. de condition. insert. Ascan. Clementi. plures authoritates adducens in tract. de patr. potest. cap. 5. numer. 76. vers. Amplia etiam si filia esset maritata, non potest super bonis maternis vel super dote facere testamentum, vt eruditē consulendo scribit Alexan. de Imol. in consil. 17. visis & oportuē consideratis verbis. lib. 11. con. nisi ad pias causas & patris cōsensu accedente. c. pen. de sepult. est quæ communis Doct. opinio, referente Ioha. Dile. Duran. in tract. de arte testandi & cautelis vltimarum voluntatū, titul. 1. de his qui nō habent facultatem testamēti, numer. 1. Faciunt huc, quæ nouissimē scribit Ioh. Scheid. Inst. de SC. Tertyllia. vers. Secundō notandum ex principio tituli.

## CONCLUSIO XCI.

59 Filia nuptæ an competat priuilegiū datū alicui



alicui, p se & filijs masculis & foeminis? Respondent DD. ex autoritate Bart. priuilegium concessum alicui & omnib. descendenti, masculis & foeminis, ita demum cōpetere foeminis, si nondum in matrimoniu transferint, quia postquam virum assumūt, dicūtur se transferre in alienam familiam, & statum suum & forum mutare. Bart. in l. quoties. nume. 2. C. de priuil. scholar. libr. 12. Et inquit Ias. in l. 1. in fin. ff. de constitut. princ. & in l. cum quaedam. nume. 3. ff. de iurisd. omn. iud. Angelum, Ioh. de Plat. Lud. Rom. & Brixensem in suo Repertorio secutos esse, & approbasse Bartoli sententiam, quam quoque sequitur Antonius Corset. in suis singula. sing. 240. in verb. Priuilegium. Et hanc communem DD. sententiam esse scribit Apostillat. ad lectu. Dec. sup. tit. ff. de reg. iur. in l. 2. in verb. filia nupte. lit. m. Sed contrariam opinionem veriore esse arbitror, quæ à plurib. DD. quoque approbatur, Soci. Sen. in consi. 227. nu. 4. verb. Quib. tamen non obstantib. in 2. vol. conf. Felin. in c. super eo. 22. nume. 2. ext. de testib. Philip. Corne. in consi. 172. numer. 7. vers. ultra prædicta. in 4. vol. conf. Alex. de Imo. in consil. 20. numer. 11. ibi etiam si filia esset nupta. li. 2. & in consil. 225. numer. 10. ver. Prædictis. & ibi Caro. Molin. in suis apostil. in ver. demum. & Marc. Anton. Nat. in suis additio. ibid. num. 1. in 7. volum. con. nec non in d. l. cum quaedam. num. 14. ver. Et faciunt ista. ff. de iurisd. omn. iud. & ibi Dec. nume. 6. & idem Dec. in l. 1. nume. 17. ver. vnde vera resolutio est, C. vnde vir & vxor. & d. l. 2. num. 83. 84. 85. ff. de reg. iur. Item in c. nouit. num. 4. versic. Secundò notandum est, & ibi Carol. Molin. in verb. Moderni, lite. g. extr. de iud. Iohan. Franci. de Ripa, in responso 3. nu. 3. & 4. de diuersis rescriptis, And. Tiraquel. infinitas alias autoritates adducens in tractat. de legib. connubial. in 1. leg. glo. 1. part. 1. vers. sed cuiuscunque illi cōmentarij sint. Rationes & argumenta propter prolixitatem non trāscribo, propterea studiosi in casu oblato ea ipsi videant, Et ex his deciditur quoque ea quæstio, ad quam de iure respondit Hierony. Schurff, in consi. 73. in 3. Cent. An priuilegium Ducum Megapolenfium, vt decedentib. vasallis sine legitimis hæredibus masculis, succedant in tali feudo filia foemina, vnd also Frawen vnd Jungfrawen, comprehendat etiam filias maritatas. Licet enim alia rationes ac fundamenta hinc ratione priuilegij considerentur per

Schurff adducta: tamen multum facit huc præcedentis quæstionis decisio.

X C I I. & X C I I I. infra in 2. parte.

### CONCLUSIO XCIII.

62 **FILIA FAMILIAS** licet nupta sit, & traducta ad domum viri cum remaneat in potestate patris. l. si vxorem. C. de cond. infer. non potest super bonis maternis, vel super dote facere testamentum. Bal. in l. senium. nume. 5. versic. sed an filia familias possit testari. C. qui testamen. facere poss. Alexa. de Imo. in consi. 17. in lib. 2. con. & idem in d. l. senium, nisi ad pias causas & patris consensu. cap. licet. §. fin. de sepult. in 6. Et hanc cōmunem opinionem Doct. esse inquit Ioan. Dilect. in arte testandi. tit. 1. de his, qui non habent testamenti faction. Caut. 1. num. 1.

### CONCLUSIO XCV.

63 **FILIA** licet nupsit & collocata fuerit in matrimonium, tamen pater, secundum veram & communem sententiam, eam dotare obligatur, Quia ipse ad duo tenetur, scilicet ad dandum maritum filia, & constituendam dotem. gloss. in verb. lege obligamur. vbi bona additio. in l. obligamur. ff. de actio. & obligation. l. fin. vers. neque enim. C. de dot. promissa. ita refert Ias. in l. si donaturus. §. si quis indebitam. numer. 5. versic. item moueor. ff. de condit. causa data. Ioan. Crot. in l. stipulatio hoc modo. num. 40. vers. Præterea & secundo. ff. de verb. obligationib.

### CONCLUSIO XCVI.

64 **FINIVM** regundorum actio quado proponitur, cum petit Paulus ponilimites, pars altera et si se absentet, & his in ea causa non contestetur: tamen potest iudex ad definitiuam sententiam procedere, quia actori per primū vel secundū decretū consuli non potest. Ea est doctrina Bartoli, modò nō de proprietate, sed solum modò de finibus agatur, in l. 1. C. finium regund. & in auth. Si omnes. num. 2. C. Si minor se ab hæredita. abstin. Idem Bart. in l. si finita. §. Iulianus. post num. 41. inquit, Peto vt inter me & te ponantur termini, Non venis, quid fiet? Credo quod parte absente iudex potest facere interponi terminos. ff. de dam. infect. Hoc



Hoc satis quoque probatur in l. 3. C. fini. regun. Quod si altera pars, ne huiusmodi quæstio terminetur, se subtraxerit, nihilominus agrimensor in ipsis locis iussione Rectoris prouinciæ vnâ cum obseruante parte hoc ipsum faciens perueniet. Licet Accursius ibidem in verb. Huiusmodi quæstio, aliter textum intellexerit, volens sententiam definitiuam lite non contestata non ferri. Sed illius sententia cõmuniter reprobata est, referente Alexan. de Imol. in dict. §. Iulianus. post numer. 93. versicul. ad tertium argumentum. Meminit nouissimè Ioh. Hieronym. Cardin. Alban. in suis lucubrationib. in Bartol. in d. l. 1. C. fini. regundo. Baldus verò glossæ sententiam tutiorem esse dicit, cum lite non contestata ad sententiã definitiuam procedi non possit, ab hac igitur non esse recedendum, nisi per expressũ textum iuris contrarium disponatur. Cæterum optimè respondet Sich. ibid. num. 10. eam doctrinam veram esse, quando præsentia contra contumacem absentem potest cõsuli, quæ ac si esset sententia lata, quia tum lite non contestata non feretur sententia. Si autem præsentia & comparenti non possit aliaratione consuli, contra contumacem absentem, nisi per sententiam definitiuam, tunc certè, licet lis non sit contestata, nihil tamen minùs procedetur ad definitiuam. Et hanc sententiam quoq; ab alijs approbati animaduerto. Salicet. in d. l. 3. numer. 3. versicul. quæro an in iudicio. Paul. de Cast. numer. 4.

## CONCLUSIO XCVII.

65 FINIVM regundorum actioni præscribi tur 30. annis. l. fin. C. finium regun. Cunctis molitionib. & machinationib. amputatis, decernimus in finali quæstione, non longi temporis, sed 30. tantummodò annorum præscriptionem locum habere. Iphis autem finibus, quos vicinus ampliores possederat, decem vel viginti annis, h. e. longo tempore præscribitur. gloss. in d. l. fin. in verb. Sed 30. tantummodò annorum. allegans text. in l. 2. §. sed et si fundus. ff. pro emptore. vbi IC. Paul. inquit: Sed & si fundus emptus sit, & ampliores fines possessi sint, totum longo tempore capi, quoniam vniuersitas eius possideatur, non singulæ partes. Quo casu in finib. indicandis remanebit, quod vsucapum est. Id quod communis tenet opinio.

Zasio autem non videtur hoc probabile. Imò sicuti actioni & quæstioni finali 30. annis præscribitur, ita & finib. possessis non antè præscribi existimat, quod satis videtur exprimere d. l. fin. si benè consideretur, atq; ideo iura ff. per iura C. hoc loco moderari ipse credit in suis paratit. ff. de iudicio finium regundo. Et hanc conclusionem Doct. in d. l. fin. & nouissimè Sichar. plenius persecuti sunt.

## CONCLUSIO XCVIII.

66 FORI stylus in concernentibus processum, præsertim vbi causæ tractantur, seruandus est, non autem curiæ delegantis. Aegid. Bellamera in suis decisionib. conclus. 77. rubric. de iudic. & dilation. incip. Super appellatione à definitiua lata. & conclusi. 82. incipien. Si Papa committat Episcopo. Nam ipse IC. Callistratus consuetudinem in ea prouincia, in qua iudex indicat, seruari oportere, in l. 3. §. fin. ff. de testib. dicit. Refert Specul. in titul. de sententia. §. qualiter autem sententia. numer. 2. Copiosè tractat Nicol. Euerhard. in locis argumentorum legalium, loco à stylo curiæ seu more iudiciorum. Est locus 105. in Exemplaribus recens impressis. Hanc communem opinionem Doctor. esse nouissimè scribit Nicol. Anton. Grauat. in suis analyt. annotat. ad Oda. Vestr. in Roman. aul. actio. & iudici. mor. Isagogen, lib. 3. cap. 5. in verb. Ad articulandum. post numer. 4.

## CONCLUSIO XCIX.

67 FORTALITIVM siue castrum in fundo proprio ædificare licet. l. opus nouum. ff. de operib. public. leg. per prouincias. vbi Imperat. dicit, cunctis volentibus murali ambitu fundos proprios seu loca sui dominij constituta vallare. Codi. de ædification. priuat. Idque multi Doct. indistinctè verum esse arbitrati sunt, cum non reperiatur prohibitũ, Ergo videtur concessum. leg. statuas. Cod. de acquirend. rer. domin. etiam ad æmulationem priuati. Angel. de Perusi. in dict. leg. per prouincias. non obstante eo, si scandali materia inter ædificantem & vicinos oriretur: aut alioquin imponere vellet dominatum illi loco, in quo ædificat



ficat. Sed contraria sententia verior & magis communis est, per d. l. opus nouum. gl. in d. l. per prouincias. in verb. Sui domini, & ibi Alber. Bar. in l. 2. C. de fund. limitrophis, lib. 11. Panorm. in consil. 62. numer. 14. verificul. prætereà non est præsumendum. in 2. part. cons. Lud. Rom. in cons. 52. in fin. Ias. per multas autoritates in l. ex hoc iure. nu. 7. vers. Limita secundum Bart. hic. ff. de

iusti. & iur. & in l. quo minus. nu. 24. vers. Tertiò ad idem adde. ff. de fulmini. vbi cõmuniter DD. voluerunt, non esse concessã noua castra vel fortalitia erigere ad iniuriam vel æmulationem alterius. Hanc quoq; commnem dixerunt Boer. totam illã materiam explicans in suis decisio. quæst. 320. nu. 9. & Hora. Mand. in suis addit. ad consil. Rom. in d. con. 52. in verb. æmulatione, lit. g.

## FINIS TERTIAE CENTVRIAE.

## COMMVNIVM CONCLVSIONVM LAVRENTII KIRCHOVII

## CENTVRIA QVARTA.

## CONCLVSIO I.

68



RATER qui emit fundũ vel domum, suo proprio nomine tantũ tenetur communicare alteri fratri, quando omnia ante & post fuissent hinc inde collata. Ita voluit Pet. de Anch. in con. 302. vnde refert Alex. de Imol. ex Bal. in l. 1. vers. item nõ esset. C. si quis alteri vel sibi. Si duo fratres simul habitarent, & essent socij omnium bonorum, si tamen vnus de communi pecunia emeret pro se tantũ, quamuis ipso iure non acquiratur alteri fratri, tamẽ per actionem pro socio teneretur communicare, cum multis similibus decisionib. in con. 49. nu. 11. in lib. 1. con. Et hanc communem sententiam Scribentiũ esse scribit Ias. in con. 2. in 7. col. in prin. vers. dicimò etiam animaduertendũ. in 3. vol. con. Quã doctrinam per aliquot casus latiũ explicando psequitur idẽ Ias. in l. 1. C. qui testa. face. poss.

## CONCLVSIO II.

69

FRVCTVS beneficiorum etiam debentur non habenti titulum, si ita Pontifex Romanus disponat. c. si propter. extr. de rescri. in 6. c. si tibi concessio. de præbend. in 6. glo. cõmuniter approbata. in c. cum M. extr. de constitu. cum ipse de fructibus beneficiorum habeat liberam ad libitum dispositio-

nem, vt inquit Fel. in c. quæ in ecclesiarum. extr. de constitut. c. proposuit. extr. de concess. præben. c. 2. de præben. in 6. Aug. Bero. in suis quæst. familia. quæst. 38. nu. 2. Et hæc doctrina maximè procedit, si qua rationalis causa Papam induxerit, ad imponendam pensionem, puta Senectus cedetis vel renunciantis, Licet multi voluerint, solam Papæ autoritatem absque expressione iustæ causæ sufficere, vti latiũ declarat idem Aug. Bero. in suis quæst. familia. quæst. 31. num. 4. in fin. & num. 5.

## CONCLVSIO III.

70

FRVCTVS in retractu conuentionali debentur à tempore moræ, scilicet à die obligationis aut consignationis. l. 2. C. de pact. inter empt. & vend. vbi cõmuniter per DD. Quam sententiam latiũ declarat tanquam communem Roland. à Valle, in consil. 27. nu. 7. cum sequent. in 2. Tom.

## CONCLVSIO IIII.

71

FRVCTVS pendentes tempore redemptionis diuidi debent pro rata temporis inter primum venditorem & emptorem, qui se ad retrouendendum obligauit. Ita voluit Cuman. in l. qui Romæ. ff. de verb. oblig. per dictum Bar. qui ibi voluit, quòd si dictum fuerit, quod fructus prædij habentur pro vsuris, &



& debitor soluit ante fructus collectos, & sic his pendentibus, quod debeat fieri diuisione. ff. solut. matri. Quam conclusionē vicomunem plurib. argument. & auctoritatib. Roland. à Valle, in d. con. 27. nu. 17. cum sequent. latius prosequitur.

CONCLUSIO V.

72 **FVRORE** per visum percipitur, & ideo si testis interrogetur, an Titius sit furiosus, & ille responderet, se vidisse eum furem, iste testis probaret. Ita inquit Angel. de Perus. in §. si quis. num. 10. in Auth. vt cum. de appel. cogn. Sed communis opinio est in contrarium, Quia difficile est probare quē esse furiosum, vel mente captum, Et directō probari non potest, quem esse dementē cum id sensu testis non percipiatur, sed consistat in intellectu. Zabarel. Card. in consil. 56. Et in tali ratione videtur testis iudicare potius quā deponere, quo casu testis non probat. Bartol. in l. qui testamento. §. fin. ff. de testam. Bald. in l. solam. C. de testib. Et hanc communem opinionem esse dicit Philip. Decius, in con. 448. num. 33.

CONCLUSIO VI.

73 **FVRORE** est iusta causa dirimendi coniugium quō ad thorum, secundum sententiam communiter approbatam, vt refert D. Alex. de Imol. in l. si cum dotem. §. si maritus, in fin. solut. matrim. licet alij contrariam sententiam amplectantur, inquietes, furorem non esse iustam causam dirimendi matrimonij, glo. in d. §. si maritus, in ver. licentia. & ibi Raph. Cum. & Alex. de Imo. cum de iure Canonico ea disputatio sit nullius momenti, quia morte sola soluitur matrimonium. c. 2. ext. de translat. Episc. Sed comunem cum hoc temperamento approbat Didac. Couarru. quasi furor esset ita ardēs ac vehemens, vt periculum esset cohabitare cum coniuge furioso, in epitom. in 4. libr. Decret. secundæ partis, cap. 7. §. quinto. nu. 3. vers. Secunda causa.

CONCLUSIO VII.

74 **FVRTIVA** res reperta penes aliquem, facit indicium ad torturam, contra illum, penes quem reperta fuerit, nisi etiam ipse doceat, à quo habuerit. Bar. in l. si. nu. 5. ver. veniamus ad initia specialia, ff. de quæst. Ang.

Aret. in tract. malefi, in ver. quod fama publica procedente. §. quæro an vnum indicium. Hippol. de Marf. in cons. 52. nu. 33. in 1. vol. consil. vbi ipse multa similia cumulat. Quia eo ipso quod libri hæresis reperiuntur apud aliquem, ille præsumitur hæreticus: Si militer ille, qui habet penes se falsa instrumenta, præsumitur fallarius, nisi ostendat à quo habuerit. Idem Hip. in sua pract. crim. §. diligēter. nu. 92. Quæ doctrina procedit, quando res furtiua reperiret apud hominē, qui sit malæ vitæ & conditionis, secūs si bonæ fame, & qui non sit solitus similia facere. Quia tunc talis inuentio non facit indicium ad torturā. Ita communiter distinguunt & declarant Bal. in l. si. circ. si. Ioan. de Imo, nu. 12. vers. circa tertiam quæstionem. ff. de hæ. insti. Prædictus Ange. in d. tracta. de malefi. in verb. etiam cœlestem. §. quæro an eo ipso, quod res furtiua reperitur penes aliquē. Hæc communem sententiam, & receptam conclusionem Doctor. esse inquit Rolan. à Valle, in con. 47. in 1. volu. vbi ipse plures auctoritates adducit.

H.

CONCLUSIO VIII.

1 **HAEREDES** masculi intelliguntur, vbi fieret mētio de heredib. masculis, id est, descendētib. etiam in materia aliās transitoria ad quoscunque hæredes extraneos. Ale. de Imo. in l. Gallus. §. etiam. nu. 4. Barth. Socin. nu. 7. Ias. num. 22. ff. de liber. & posth. Alex. de Imo. in cōf. 105. nu. 2. in 1. lib. Dec. in con. 185. num. 3. Et hæc Doct. conclusionē esse inquit Craue. in consil. 38. num. 5. vers. quinto Doctor, communiter dicunt, in 1. part. consil.

CONCLUSIO IX.

2 **HAEREDI** ab intestato succedenti non competit beneficium. l. fin. C. de edict. D. Hadria. tollen. ita refert Cyn. in d. l. fin. nu. 9. vers. tertio iuxta præmissa. Et hanc sententiam veritatem esse scribit quoq; consulendo in hunc modum Calderin. in con. 36. tit. de testam. Tradit Ioan. Petr. de Ferra. in sua Pract. in for. libelli, quo petit. hæred. ex test. §. in omnibus eius bonis. nu. 2. Et hanc sententiam opinionem communem Doctor. esse tradunt Doctō. in d. l. si. Alexan. de Imol.



mol. nu. 22. & Dec. nu. 39. Ias. num. 23. vers.  
teneastamen. Gozadin. in confi. 7. num. 5.  
Cephal. in con. 152. num. 31. in libr. 2. confi.

### CONCLUSIO X.

- 3 HAEREDITAS postquam est adita, non dicitur amplius hæreditas, sed patrimonium hæredis. leg. sed si plures. §. filio. ff. de vulga. & pupilla. substituit. Vnde hæreditas appellatur, antequam adita sit per hæredē, & adita hæreditate amplius non dicitur hæreditas. glo. & Doct. in l. 1. §. veteres. ff. de acquir. possef. Quam decisionem omnes Doct. amplecti inquit Ias. in Rubric. num. 5. ff. de acquir. hæredit. Referunt & alij Doct. Alexand. de Imol. in consil. 198. numer. 8. & ibi Carol. Molin. in verb. desierunt. in 6. volum. consil. Philip. Dec. in consil. 230. & in consil. 266. & ibi Carol. Molin. in verb. adiuit. & idem Dec. in l. qui se patris. numer. 16. Cod. vnde liberi. & in l. hæreditas. numer. 2. vbi & Hierony. Cagnol. num. 3. ff. de regul. iur. & Marian. Socin. Jun. in consil. 65. numer. 80. in 1. part. Quamuis Alexan. de Imol. in consil. 21. numer. 3. in 6. volum. consil. voluerit, etiam post aditam hæreditatem dici & appellari hæreditatem. l. fin. §. fin autem. Cod. de iure delib. tamen ista est impropria locutio, referentibus Ludou. de Gozadin. in consil. 58. numer. 4. & Rolan. à Valle, in con. 99. nu. 2. ini. Tom.

### CONCLUSIO XI.

- 4 HAEREDITATEM patris non aditam transmittit infans ad matrem, quamuis decesserit, secundum communē opinionem, vt refert per multa fundamenta & Docto. autoritates Philip. Dec. in consil. 245. nu. 1. & 250. numer. 1. vers. Sed tamen prædictis, & ibi Carol. Molin. in verb. matris. & in consil. 331. nume. 5. vbi & ipse contrarias Docto. sententias adducit. Iohan. Ceph. in consil. 56. numer. 4. & 5. in 5. volum. con. Balthaf. Quint. Aquil. in additi. ad consil. Paul. de Cast. consil. 17. in verb. defuncto. in 3. part. consil. licet Ias. post alios dixerit, esse communem opinionem pro ijs, qui asserunt, infantem filium hæreditatem non aditam, ad matrem non trāsmittere, in l. si infanti. nu. 3. C. de iur. deli. Sed de hac diuersitate sententiarum communium disputat satis prolixè Asc. Clem. in tract. de pat. potest. effectu 13. num. 11. cum seqq. & numer. 15. ponit

ille conciliationem illarum discrepantium sententiarum.

Hæres qui expendit aliquid litigando cū aliquo, qui se prætendebat hæredem, deducere potest tales expensas litigij ex hæreditate. Angel. de Perus. in l. fin. §. in computatione. numer. 14. Alex. de Imol. num. 3. Ias. eod. num. 3. C. de iure deliberand. licet Bal. ibidem num. 3. contrariam sententiam secutus fuerit. Quia textus inquit, eas expensas esse priuilegiatas, quæ sunt factæ gratia hæreditatis, sed istæ sunt factæ hæredis vel eius commodi gratia, Ergo non sunt priuilegiatæ: tamen Angeli & aliorum decisio communiter approbatur. Ioan. Sichard. in d. §. in computatione, num. 5. ver. Tamen contrarium decidit, vbi Docto. vberius eam materiam explicarunt.

### CONCLUSIO XII.

- 5 HAERES, qui inuentarium confecit, facto defuncti contrauenire poterit, Quod intelligitur, quādo hæredi nihil remaneret de bonis defuncti. Ioan. de Imol. in c. ex parte. nu. 22. vers. sed aduerte. quia Iacob. de Beluif. extr. de feud. Philip. Dec. in l. debitori. num. 20. vers. Et quod dictum est. C. de pactionis, & in l. ex qua persona. num. 2. Cagnol. num. 4. ff. de regul. iur. Et hanc sententiam cōmuniter approbari, meminit Caro. Molin. in suis additi. ad lectur. Decij in d. l. debitori, lit. d. verb. Secus, Deinde quod hæres potest venire contra factum defuncti, saltem in feudis antiquis, vbi pater non potest præiudicare filijs suis hæredibus, cū feudū habeant à genere posteritati quasitum, nõ ab ipso patre. Bald. in consil. 115. incip. Propositur quod inuestitura antiquæ. num. 1. lib. 2. & in l. 2. num. 9. vers. Alij dicunt. C. de inofficio. dona. Paul. de Cast. in l. apud Iulianum. §. si quis alicui. num. 4. ff. de legat. 1. inquit, communiter Doct. dicere, quod pater in præiudicium filiorum non possit renunciare feudo antiquo. Et dicit idem Paulus, quod hæc renunciatio patris filijs nocet, quando veniunt ex quadam successione, nec habet aliquod ius ante mortem patris. Sed quando pater recepit feudum pro se & liberis vel filijs, tunc liberi habent feudum ratione contractus paterni, qui potuit ipsis acquirere. l. quodcunque. §. 1. ff. de verb. obligat. & etiam si repudiant hæreditatem paternam, quia tunc non habet locum tit. An agnat. vel fil. in vsib. feud. Et ideo pater non



non potest renunciare in præiudicium filiorum. Signorol. de Homod. in con. 11. nu. 1. & 2. Alex. de Imol. in con. 89. num. 12. lib. 4. & con. 19. nu. 5. lib. 5. con. Dec. in con. 181. num. 1. in fin. in quiens hanc esse comunem opinionem. Sed quando fuit concessum alicui & heredibus suis, filiis defuncti, etiam si adiuit hereditatem, cum beneficio inuentarii contravenire non potest facto defuncti, quia dicitur feudum hereditarium. Andr. de Her. num. 3. & 5. cum seqq. vsque ad nu. 8. Bald. nu. 8. in d. titu. An agnat. vel fil. Alex. de Imo. in con. 13. nume. 3. & in con. 19. nu. 4. in 5. vol. con. Balth. Quint. Aquil. in additio. ad con. Paul. de Cast. in con. 45. in verb. perditum Petrum. num. 26. cum seqq. in 3. part. con. Cæterum hanc conclusionem egregie post alios explicarunt Iul. Clar. lib. 3. sententi. §. feudum. quæst. 42. Iacob. Philip. Port. lib. 3. con. conclusio. 8. Heres contra factum defuncti haudquaquam contravenire potest. ver. Quarto limita. cum seqq. Et Anton. Gabr. lib. 6. commu. Opinio. tit. de reg. iur. conclusi. 11. Heres non potest venire contra factum defuncti. num. 19. vers. Septimo limita. cum num. & vers. seqq.

CONCLUSIO XIII.

HAEREDITATIS expilatæ crimen extraordinarie atque ita iudicis arbitrio puniatur. l. 1. & ibi Bart. ff. de crimin. expil. heredita. & Matth. Vuesenbe. in suis paratit. ff. titu. Expilatæ heredit. in fin. Apostil. ad lectu. Salicet. in l. vltima. in verb. expilatæ. C. de crim. expilat. hered. dicit hanc comunem opinionem esse, licet Bald. voluerit, crimen expilatæ hereditatis dici largè furtum, & ratione statuti disponentis de furto illud quoque procedere in hereditatis expilatæ crimine, in l. de his. num. 2. C. de furt. vbi apostil. Barbat. in verb. quæro nunquid. plures auctoritates adducit, tamen hæc sententia alijs non probatur, vt pulchre nouissime declarat Iacob. Menoch. in tracta. de arbitra. Iud. quæst. lib. 11. centu. 3. casu 300. Poena expilatæ hereditatis quæ & aduersus quos.

XIIII. XV. XVI. XVII. XVIII.  
inuenies infra in 2. parte.

CONCLUSIO XIX.

HYPOTHECÆ priuilegium, cuius in l. assiduis. C. qui potiores in pignore habentur.

fit mentio, non solum pro dote data, sed etiam pro dote confessata, competit. Barto. in d. l. assiduis. numer. 11. Alexan. de Imol. in con. 123. num. 4. in 6. volum. consi. Et hanc comunem esse sententiam liquet ex dictis Mathe. de Afflict. in decis. sacri concil. Neapol. decis. 402. Refert quoque Roland. à Valle, in consil. 17. numer. 10. in 1. Tomæ consil.

CONCLUSIO XX.

HYPOTHECA pro dote etiam expressa non præfertur anteriori expressæ creditoris, Et est comunis opinio, referente Maria. Soci. lun. in l. 1. numer. 46. & 105. versicul. Sed comunis opinio est, ff. solut. matrim. vbi ab ipso plures DD. eandem sententiam defendentes recensentur, Henning. God. in con. 99. in ord. 5. de dote. nume. 14. Hart. Hart. in lib. 2. pract. foren. tit. de creditorib. cap. 17. Mulier pro dote habet actionem personalem, & præfertur creditoribus mariti tacitam hypothecam habentibus. Nouissime Iohan. Schneid. in §. fuerat. num. 59. versic. Circa prædicta quæritur. Instit. de action. Contrariam autem sententiam, Vxorem scilicet præferri omnibus creditoribus siue tacitam siue expressam hypothecam habentibus, defendunt multi Doct. per tex. expressos in l. vbi adhuc. l. in rebus. C. de iure dot. l. assiduis. C. qui potio. in pigno. Pulchre Ioan. Coras. in l. qui liberos. in priuileg. prælationis. num. 117. secundum impressionem Lugdunensem, Anno 61. & num. 235. cum seqq. secundum aliam impressionem Lugdunensem, Anno, & c. 53. in 2. volu. repet. ff. de ritu nup. & Ioach. Mynsi. in obser. Cam. cent. 4. obser. 13. & in d. §. fuerat. nu. 13. vers. Ego verò censeo, Marc. Mant. in con. 66. num. 1. in 1. lib. consil. Gomes. in d. §. fuerat. num. 28. Instit. de action. voluit quoque mulierem non solum tacitæ hypothecæ, verum etiam expressæ præferri, quem nouissime refert Ioan. Hier. Cardinal. Alban. in suis lucubrationib. ad lecturas Bartoli in d. l. assiduis. C. qui potiores in pigno.

CONCLUSIO XXI.

HYPOTHECARIA actio inter presentes 10. annis, inter absentes 20. annis, secundum sententiam communiter approbatam præscribitur. l. 1. & ibi glo. in verb. diuturnum. & in verb. incumbant. & l. 2. C. si



aduersus creditorem præscriptio opponitur. glo. in l. cum notissimi. in verb. spacijs. C. de præscrip. 30. & 40. annorum. Alex. de Imo. in con. 58. num. 9. in lib. 5. in consil. 83. num. 10. & 220. lib. 2. con. Hanc esse Doct. communem opinionem inquit, referente Roland. à Valle, in consil. 79. num. 7. in 1. Tom. Paris. in consil. 50. in 1. volum. con. Quæ tamen recipit aliquot limitationes & declarationes, uti satis eruditè Rolan. latè post alios, Balbum in tract. de præscrip. in 4. part. prin. in §. tertio principaliter quarto. nume. 6. versicul. sexta conclusio. in 8. volum. tractat. Socin. Iun. in consil. 17. in 2. volumi. & Crauet. in consil. 148. nume. 6. in 1. par. consil. in d. consil. 79. consulendo scribit. De hac decis. etiam facit mentionem Bernhar. Vuurmsen. in Pract. obser. lib. 1. titul. de præscrip. cap. 2. incip. præscriptio contra Hypothecariam.

## I.

## CONCLUSIO XXII.

**I**MPERATOREM posse etiam sine causa auferre res siue iura alterius de plenitudine potestatis, & eos qui contrarium asserunt mentiri, inquit Angel. in l. item si verberatum. ff. de re. vindica. Sed Angeli sententia communiter reprobari, & magis communis in contrarium est. Ias. in l. Barbarius. nu. 35. vers. decimo tertio. ff. de offic. prætor. & in l. fin. num. 2. C. si contra ius vel util. publi. Doct. communiter, præsertim Felin. numer. 26. cum sequentibus. vers. tertia conclusio. Dec. nu. 19. cum sequentibus. vers. ex ista prima conclusione. Marcus Mantua. numer. 50. versicu. secunda sit conclusio. cum multis adiectis declarationibus. & limitationibus. in c. quæ in Ecclesiarum. extr. de constit. Ioan. Neuizan. in consil. 12. num. 140. versicul. non obstat arrogans dictum Angeli, inter consil. feuda. Alberti Bruni.

## CONCLUSIO XXIII.

**2** IMPERATOR non potest etiam de plenitudine potestatis alicui præiudicare in iure sibi quæsito de iure gentium, ut per Bart. & Doct. in l. fin. C. si contra ius, vel util. public. & eundem Barto. in proëm. ff. num. 4.

& 5. & Panorm. aliosque in c. quæ in Ecclesiarum. extr. de constit. vbi Felin. in 2. conclusio. num. 33. vers. secundum verò membrum huius conclusionis erat. & Dec. ibidè nu. 19. cum sequentibus. Qui propterea inferunt, non posse rem vni auferri, & alteri dari, nec directo, nec per indirectum, etiam de bonis infidelium. Quamuis enim sit Dominus in vniuerso, respectu iurisdictionis & protectionis. l. deprecatio. ff. ad l. Rhode. de iactur. non est tamen Dominus rerum particularium, ut communi voto Doct. post Bart. in d. proëm. ff. traditur. & si aliter faceret, eius dispositio non esset seruanda, nec in foro ciuili, nec in foro animæ. Innocent. in cap. quia plarique. numer. 5. ext. de immu. Ecclesiar. Zarabel. Card. in consil. 142. incip. Videtur dicendum. nu. 1. & 2. Copiosè scribit de hoc articulo consulendo Andr. Barba. in con. 55. nu. 23. in 4. volum. con. Et hanc communem Doct. sententiam esse inquit Nicol. Bellon. in con. 2. num. 1. & 2. vbi ipse plures autoritates & consilia Doct. allegat.

## CONCLUSIO XXIII.

**3** IMPERIUM merum an præscribi possit, variæ & discrepantes fuerunt Doct. sententia, quas referunt Albert. de Rosate. in l. imperium. num. 31. cum sequentibus. Bald. ibid. in lectur. num. 10. in repetit. num. 13. Ias. num. 20. Ioan. Baptist. nu. 73. Iasp. Valasc. nu. 122. cum sequentibus. ff. de iurisd. omn. iud. Bald. in Repetit. l. 1. num. 8. C. de emancip. liber. & in consil. 433. incip. Apulus castrum progenitorum tenuit. in 3. volum. consil. secundum nouam impressionem. Panorm. in c. cum contingat. num. 10. Cling. nu. 13. cum sequentibus. extr. de foro compet. & Ioan. Franc. Balb. in suo tractat. de præscrip. in 2. part. 5. par. princip. in 3. quæstion. Sed communis sententia est, quod merum & mixtum imperium præscribi possit, ut inquit ibid. Ias. d. nu. 20. vers. cõcludendo teneas. Zaf. nu. 26. in fi. Io. Bapt. nu. 39. Valasc. nu. 125. Cling. in d. c. cum contingat. ver. in contrarium tamen est cõmunis opinio. Balb. in d. 3. q. ver. & demum concluditur, cõmunem esse sententiam, quod iurisdictione merumq; & mixtum imperium nedum per cõsuetudinem, sed etiam per præscriptionem acquiri possint, vbi ipse hoc latius post Iason. declarat.

## CONCLUSIO XXV.

**4** IMPERIUM quanto tempore præscribitur



scribatur, satis eruditè prædicti Doctor. ad-  
ductis argumentis in vtramque partem, in  
locis allegatis explicarunt, vbi Ias. num. 22.  
post alios ita distinguit, cuius distinctio-  
nem repetit quoque Balb. in d. 3. quæst. nu.  
4. Si aliquis præscriberet merum vel mixtū  
imperium contra Pontificem Romanum  
vel Imperatorem absentem & ignoratē,  
tunc requiretur tātum tempus, cuius ini-  
tij memoria nō extat. Sed si ageretur de præ-  
scribendo contra Papam vel Imperatorem  
præsentem, scientem & patientem; Item  
contra Ducē vel Marchionem præsentem,  
tunc sufficeret tempus 10. annorum. l. vi-  
ros. cum gloss. in verb. obtinuit. C. de diuer.  
offic. & apparitor. iud. lib. 12. Et hanc cōmu-  
nem sententiam esse inquit Ias. in d. l. Im-  
perium. num. 22. in fin. vers. in hoc commu-  
nior sententia est. Balb. in d. 3. q. Sebast. Sa-  
pia. in d. l. imperium. num. 30. & 31. in 1. vol.  
Repet. vbi ab Iaso. Balb. & alijs duo egregia  
consilia Petr. de Anchora. in consi. 142. in-  
cip. Clarior & breuior erit decisio. & Alexā.  
de Imol. in consi. 16. num. 27. vers. prædictis  
non habet obstare. in 5. vol. consil. allegan-  
tur. & ibi Alex. affirmat, hanc esse commu-  
nem opinionem. Quòd in præscriptione  
iurisdictionis meri & mixti imperij suffice-  
ret tempus 10. annorum, si ageretur de præ-  
scribendo contra inferiores Dominos. Quæ  
doctrina latius tūm per Iaso. quàm per Balb.  
per multas adiectas declarationes & limita-  
tiones in locis adductis explicatur, vt non  
necesse sit allegata argumenta & iura, simi-  
liter autoritates, item illarum materiã  
explicationem hic addere & repetere.

CONCLUSIO XXVI.

IMMUNITAS à collectis si alicui con-  
cessa fuerit, & postea agerentur vel induce-  
rentur nouæ collectæ propter bellum, ille  
qui habet immunitatem à collectis, ad su-  
peruenientem collectam propter bellum  
tenebitur, non obstante eo, quòd impetra-  
uerit antea priuilegium immunitatis à col-  
lectis. Quia in tali priuilegio immunitatis  
non censetur cogitatum de tali collecta, p-  
pter bellum, nisi fortè tempore concessio-  
nis immunitatis iam bellum esset cœptum.  
Et ideo priuilegium immunitatis, quamuis  
amplum, nō extenditur ad incogitata. leg.  
cum Aquiliana. l. qui cum tutorib. §. transa-  
ctio. ff. de transact. l. Rutilia Polla. ff. de con-  
trah. empt. cum similib. Ita affirmat Dyn.

in l. si ex toto. ff. de lega. 1. Et hanc Dyni sen-  
tentiam magis communem opinionem es-  
se scribit Ias. ibid. num. 12. in fi. & num. 18. v-  
bi ipse pro hac decisione communi sex argu-  
menta refert, quæ transcribere non est ne-  
cesse.

CONCLUSIO XXVII.

6 INCONTINENTI pro repellenda vio-  
lencia rerum illud fieri dicitur, quando id si-  
ne magno temporis interuallo commodè  
fieri posset, nūquam se ad aliud extraneum  
conferendo, & sumpta occasione aggresso-  
rem repelleret, & ideo quaecunque tem-  
pus durat, durante hoc præparamento dice-  
tur repulsio facta incontinenti. Hanc Do-  
cto. sententiam communem, & ab omni-  
bus approbatam esse inquit Felin. in c. si-  
gnificasti. 2. num. 12. quam quoque Hosti-  
en. antea ibid. amplexus fuerat, cuius doctri-  
nam Abb. nu. 9. approbat. extr. de homicid.  
vol. vel casu. Sequitur Hieronym. Schurff.  
in consi. 100. num. 4. in 3. Cent.

CONCLUSIO XXVIII.

7 INDICIA indubitata etsi in causa crimi-  
nali fuerint, tamen ex illis condemnatio  
fieri non potest, ita inquit Albert. de Gand.  
in tract. de malefic. in Rub. de præsumpt. &  
indic. indub. ex quib. condemnatio possit  
sequi. num. 12. vers. non obstat. l. absentem.  
ff. de pœn. Et hanc cōmunem opinionem  
esse scribit Philip. Dec. in con. 175. num. 8.  
vers. non obstat. quòd ex solis indicijs perue-  
niatur ad condemnationem.

CONCLUSIO XXIX.

8 INHIBITIO facta à iudice Ecclesiastico  
seculari parte non citata inualida est, quia  
partis citatio necessaria requiritur. c. Roma-  
na. §. si verò vocatus. c. non solum. de appel-  
lat. lib. 6. Frid. de Sen. in quæst. 300. incip.  
Factum tale est, debitor promisit soluere  
centum. Estque communis hæc sententia  
attestantibus Alex. de Imol. in l. Titia. in fi.  
ff. solut. matrimon. & in consil. 91. num. 7.  
versic. Tertio moueor. & ibi nouissimè M.  
Anto. Natt. nu. 5. Plura consimilia Alexan-  
dri allegans in lib. 2. conf. & Iasone in l. si o-  
pus. num. 6. ff. de nou. oper. nunc. vbi & Ias.  
& Natt. allegato consil. post alios dicunt,  
hanc communem & veram sententiam



malè in praxi obseruari. Refert quoq; Quin. Mandos. in tract. de inhibit. quæst. 18. num. 2. vers. breuiter contrarium seruatur.

## CONCLUSIO XXX.

- 9 INIURIARVM actio cum sit famosa. l. 1. ff. de his, qui notat. infam. Doct. in c. cum te. extr. de re iudic. in ea non debet deferri iuramentum necessarium, sed debent in ea fieri probationes luce meridiana clariores. argum. l. fin. C. de probat. Quia secundum communem opinionem Docto. in actione famosa non defertur iuramentum necessarium in supplementum probationis. gloss. fin. in verbo, actori. in c. cum sunt part. iur. de reg. iur. in 6. Alexan. de Imol. in l. 3. §. ait prætor. num. 13. vbi ipse plures autoritates adducit. ff. de iure iur. Et est magni ponderis & grauis præiudicij, propter quod iuramentum huiusmodi deferri non solet. Salic. in l. bonæ fidei. num. 27. vers. quæro modo & secundo. C. de reb. cred. vti Steph. Bert. in consil. 117. in 2. volum. consil. parte altera. & in con. 142. in 6. vol. conf. latius profequitur. Capella Tholosa. in suis decisio. quæst. 242. quamuis iudiciali iureiurando iudicium famosum decidatur. l. furti. §. sed et si iureiurando. ff. de his, qui notatur infam. l. nam & postea. §. si damnetur. ff. de iure iur. leg. lex Cornelia. §. hac lege. ff. de iniurijs. vbi est notabilis textus, Alex. in d. l. 3. post num. 13. Coras. in l. admonendi. in context. nu. 51. ff. de iureiurando.

## CONCLUSIO XXXI.

- 10 INIURIAE plures diuersæ speciei eodem impetu & continuatione si iterentur, tunc pluribus pœnis esset afficiendus iniurians, secundum gloss. & Barto. in l. nunquam plura. numer. 11. ff. de priuat. delict. Quam sententiam communiter approbatam esse referunt Didacus Couarruias, in lib. 2. cap. 10. numer. 8. variarum resolutionum. & Petr. à Placa, in epitom. delict. lib. 1. capit. 1. numer. 17. Licet ipsi sententiam contrariam de iure veriore esse, multis argumentis hinc inde adductis, arbitrentur.

XXXII. XXXIII. XXXIII. XXXV.

XXXVI. XXXVII. inuenies

infra in Secunda parte.

## CONCLUSIO XXXVIII.

- 17 INSTANTIA causa secundum iuris pō-

tificij dispositionem perpetua est, nec elabitur spatio triennij. c. pen. ext. de iudic. vbi Panorm. num. 7. Felin. in prin. & Cling. nu. 1. & 4. inquirunt, eam sententiam communem esse. Sed de iure Ciuili temporaria est. leg. properandum. C. de iudic. & ibi. Ias. in prin. numer. 27. sententiam Canonistarum communiter approbari ait. Et dicit Alex. eam sententiam communem esse conclusionem in consil. 23. visis scripturis. nume. 2. lib. 3. consil. Licet Sichard. in d. l. properandum. post Ludo. Roman. in consil. 220. nu. 12. & Ias. ibid. in fin. affirmet, & in iure Canonico vel foro spirituali obseruandum esse illud triennium, per hoc axioma generale, Quod non est expressum in iure Canonico, tunc ius Ciuile attendi oportet. c. 1. ext. de nou. oper. nuncia. Priorem tamen sententiam communiter Doct. sequuntur, Cui multi & hoc temperamentum addunt, eam opinionem ita intelligi, vt accipiat de terris, quæ sunt subiectæ Ecclesie Romanæ, siue in ciuilibus siue in criminalibus causis. Pet. Philip. Cor. in con. 210. in fin. in 4. vol. consil. Robert. Marant. in tract. de ord. iudic. in 5. part. iudicium, lis, instituta, & causa qualiter accipiantur, num. 14. in fin. Et Nicol. Anton. Grauari. in suis analy. annotat. in Octauia. Vestrij introductione ad Romanæ aulae actionem & iudiciorum mores, lib. 3. cap. 5. num. 6. Sed etiam in Camera imperiali receptum est, instantiam triennio non perire. Ioachim. Mynsing. in obseruat. Cam. Cent. 2. obser. 48. Et refert Hartmann. Hartmanni ex quodam consilio Baldi ab eo allegato, d. l. properandum, non habere locum, quando causa est in consistorio Principis, lib. 2. practic. forensi. obseruationum, inter miscellane. cap. 19. in fin. Quamuis Math. de Afflict. contrariam sententiam secutus fuerit in suis decisio. decis. 283. num. 4. tamen illius sententia in iudicio imperiali non approbatur, vt dicit Mynsing. in d. obseruat. 48. in fi.

## CONCLUSIO XXXIX.

- 18 INSTITVTVS si quis fuerit ex parte hæres pure, & ex parte sub conditione, & ea conditione deficiente ei aliquis substituitur, Nam si conditio deficiat, adeo vt locus sit substitutioni, substitutus ad vnâ, institutus ad aliam hæreditatis partem vocatur. Et ita omnes DD. communiter tradunt, per tex. in l. si te solum. ff. de hæred. inst. Sfortia Oddus in tra-



in tractatu compendiosæ substitutionis, in præludijs, parte II. quæst. 5. versic. secundus casus est.

septima solennitas est locus. Et hanc communem opinionem esse scribit Didac. in capit. 20. numer. 3. pract. quæst. in Tom. I.

CONCLUSIO XL.

CONCLUSIO XLIII.

19 INSTRUMENTVM à Notario fieri potest in die feriato. Specul. in tit. de ferijs. §. sequitur videre, quid in eis agi poterit. numer. 5. versicul. quid si in ferijs. Marant. in tractat. de ord. iud. part. 4. in 16. distinct. iudicio. numer. 62. versic. prædicta tamen intellige procedere. Est que communis sententia Quintil. Mandos. in prax. commissio. in 13. formu. in verb. ferias. vers. quinto quæro, an instrumenta. licet nonnulli contrariam sententiam secuti fuerint.

22 INSTRUMENTIS publicis satis est, si testium nomina adiiciantur, licet ipsi illis non subscripserint. Ita communiter scribunt Doct. in cap. I. ext. de fid. instrumen. Abbas num. 3. versic. nono testes. Feli. numer. 14. versic. item requiritur descriptio testiam. & Dec. numer. 12. Anton. Capyc. in Decis. sacri regij conc. Neapol. Decis. 29. numer. 1. ubi plures autoritates allegantur. Et hanc communem Docto. opinionem esse scribit Didac. in cap. 20. de autho. public. instrum. quæ oritur ex his, quæ vt solennia eidem accedere debent. nu. 4. pract. quæst. Tom. I.

CONCLUSIO XLI.

CONCLUSIO XLIII.

20 INSTRUMENTO si apponeretur iuramentum, contra illud non admittitur compensatio. Ita est text. secundum vnam lecturam communiter approbatam, in c. ad notam, I. extr. de iure iur. Et hanc communem sententiam esse asseuerat Alexand. de Imol. in consil. 91. numer. 5. in 2. lib. consil. Sequuntur quoque alij Docto. Matth. de Afflic. in decis. sacri conc. Neapo. deci. 381. Iaf. in consil. 134. numer. 1. vers. concludo ergo ex prædictis, in 4. volu. con. & Roland. à Valle, in consil. 17. num. 10. in 1. Tom. consil. Licet Bartol. contrariam sententiam sequatur in l. amplius non peti. num. 8. ff. rem rat. haberi. Quam Alex. de Imol. sibi contrarius in consil. 12. num. 15. versicul. non obstat, in eod. lib. 2. consil. approbat. Et hanc veriorē putat Molin. in suis addit. ad con. Alex. in d. con. 91. in verb. Damnatur. De hac conclusione quoque scribit nouissimè Bursat. in consil. 106. num. 1.

23 INSTRUMENTVM publicum, cui etiam fuere plures testes inscripti, poterit duobus tantum fide dignis, omni que exceptione maioribus, quoad eius seriem, improbari, licet hi testes non sint ex illis, qui descripti sunt in eodem instrumento, capit. tertio loco. ext. de probat. l. optimam. C. de contrahend. stipulation. Licet gloss. ibidem in ver. testium. contrarium asserere videatur: tamen communis opinio est contra gloss. Decius numer. 11. versicul. in gloss. final. & hoc intelligitur, siue ea probatio fiat directè siue indirectè, cui ea suffragatur ratio, quæ ab autoritate ducitur tabellionis, à quo instrumēti fides pendet. c. ad audientiam. extr. de præscrip. Is autem Tabellio vnus est, & ideo quamuis sit eius autoritas publica, non debet duobus integris testibus præferri. Licet Docto. hoc frequenter committant arbitrio iudicis, tamen præcedentem conclusionem ex dictis Doctor. d. cap. tertio loco, satis liquet, & ex ijs quæ à Cyno & Salycet. in l. in exercendis. C. de fid. ins. r. & Imo. in l. 1. §. si quis neget. ff. quemadmodum testa. aper. Zaf. in lib. 2. singul. respons. cap. 23. Quib. fundam. instrumenta firmentur, & quib. infirmant. Et hanc sententiam Scribentium communem opinionem esse post Dec. fatetur quoque Didac. in d. c. 20. nu. 6. vers. prima conclusio. Quam sententiam ipse latiùs in lib. 2. cap. 13. numer. 11. varia. resoluti. in Tom. 2. prosequitur: ubi tamen communem conclusionem ex a-

CONCLUSIO XLII.

21 INSTRUMENTIS publicis loci mentio adijci debet, in quo fit contractus vel actus ipse, qui in instrumento continetur. gloss. in verb. seruitut. l. generali. C. de tabula. srib. Logograph. & censualib. libr. 10. textus est expressus in cap. Abbate sanè. & in gloss. in verb. censeretur. de sentent. & re iudic. lib. 6. Docto. in capit. 1. & capit. quoniam contra. ext. de probation. Ioan. Iacob. Canis in suo libello de Tabel. in capit. quod inscribitur, Practica solennitatis temporis. versic.



horitate allegatæ gloss. satis dubiam esse dicit.

## CONCLUSIO XLV.

- 24 INSTRUMENTA, si esset statutus certus terminus per statutum vel per legem, ne liceret ultra illum producere, tamen ultra terminum re integra, si ius aduersarij non sit effectum deterius, produci possunt. Hanc opinionem veram & communem Doct. esse refert Lanfranc. in sua praxi. iudic. c. 9. de instru. product. num. 29. vers. quæro ulterius. vbi ipse iura & auctoritates Doct. allegat.

## CONCLUSIO XLVI.

- 25 INSTRUMENTA, quibus quis non vtitur, nec est vsurus in iudicio, nuquid aduersarij possit compelli talia instrumenta edere, communis Doct. opinio est, quod actor non possit compellere reum ad edendum instrumenta pro eius intentione fundanda, sed benè possit compelli ad edendū instrumenta, pro coadiuuanda intentione actoris, & pro eius replicatione, Actor autem compelli potest edere reo instrumenta sua pro fundanda & coadiuuanda intentione & exceptione rei. l. fin. C. de edend. & quæ ibi notant Doct. Bar. & alij, in l. i. §. editiones. ff. eod. Hanc communē DD. sententiā esse refert Lanfrā. in pract. iud. cap. 9. de instrum. product. num. 46. vers. sed quid. de instrumētis. Explicat copiosè Bart. Socyn. in tract. Fallent. Fallent. 12. incip. edere actori instrumentum vel libellos, reus regulariter non tenetur.

## CONCLUSIO XLVII.

- 26 INSTRUMENTA si duo reperiantur eodem die confecta, & alterum sit instrumentum dotis, debet iudicari, quod illud prius confectum fuerit, Bartol. Alex. de Imol. l. as. in l. i. in prin. Maria. Socin. Iun. nu. 9. Zas. num. 4. Bulgarus de Bulgarin. nume. 2. Ioan. Crott. numer. 9. ff. solut. matrimo. Dec. in l. in ambiguis. in prin. Cagnol. nu. 3. ff. de regul. iur. Vbi & Doct. limitationes eius doctrinæ adduxerunt. Et hanc communem sententiam omnium esse meminit apostillat. ad lectur. Dec. in d. l. in ambiguis. lit. a. verb. prius.

## CONCLUSIO XLVIII.

- 27 INSINUATIONI renunciari non posse inquit Bartol. in l. sancimus. §. fin. C. de donat. & in l. nemo potest. num. 8. vbi quoque est bona addit. in verbo, renunciari. Sequitur Alex. num. 12. versic. item in quantum. Sed si iuramentum interuenisset, tunc renunciari posset. Quæ opinio verior est eodem Alex. referente d. num. 12. ibi, tamen verior est prima opinio, quam tenet Ioan. And. in §. porrò. tit. de instru. edit. in addit. ad Speculat. in verb. illud. litera S. Et hanc opinionem magis communem esse scribit Dec. in conf. 432. numer. 21. in 3. part. conf. Licet multi contrariam sententiam secuti fuerint, quos refert Socy. Sen. multis additis alijs rationib. in conf. 77. nu. 10. & u. in l. vol. conf. verum ille à priori tamen non recedit. De hac conclusione videantur ea, quæ congestit Horat. Mandos. in additio. suis ad consil. Roman. conf. 12. in verb. iuramento. & con. 66. itidem in verb. iuramento.

## CONCLUSIO XLIX.

- 28 INSULTVS seu inuasio si non probaretur, & accusatus de homicidio, faceretur se Titium occidisse quidem, verum ad sui defensionem, alia pœna, quam mortis naturalis contentem punire oportet. Nam quando sumus in criminalibus, probationes debent luce meridiana clariores esse. l. fin. C. de probat. hoc verò casu sumus in præsumptionib. ideo non est quis puniendus morte naturali. Panorm. in c. auditis. vers. puto tamen. extr. de præscrip. Hanc sententiam communiter approbari nouissimè scribit Barth. Romuleus, num. 86. cum sequentib. in l. vt vim. ff. de iustitia, & iure. vbi ipse in vtramque partem de hac quæstione disputat.

## CONCLUSIO L.

- 29 INTERESSE ratione lucri cessantis, etiam de iure Canonico peti potest. Latè tractant post veteres Abbas in cap. cum venerabilis. numer. 16. cum sequentibus. Felin. nume. 7. cum sequentib. extr. de except. idem Abbas Panorm. in cap. conquestus. numer. 6. extr. de vsur. Et hoc verum intelligitur in homine solito negociari. Bar. in l. 3. §. nunc. de officio. numer. 2. ff. de eo quo



quod cert. loco. & in l. 1. versic. venio ad vltimam partem. nume. 25. C. de sentent. quæ pro eo quod interest proferunt. Alexand. de Imol. in conf. 191. numer. 5. in lib. 2. con. & in conf. 141. num. 2. & 3. in lib. 5. conf. cum multis alijs autoritatib. adductis per Dec. in d. cap. cum venerabilis. nu. 14. vbi ipse inquit hanc communem Doct. esse opinionem. & idem Philip. Dec. in conf. 441. num. 13. in fi. in 3. parte consil. adiciens in iudicando & consulendo non esse recedendum ab hac sententia communiter approbata.

## CONCLUSIO LI.

30 INTERPELLATIO non requiritur, vbi iuramentum accesserit. Hanc communem Doct. opinionem esse scribit Ludouic. de Gozadin. in conf. 27. numer. 10. vers. non obstat. & idem in conf. 57. numer. 11. inquit, propter iuramentum non requiri interpellationem. Quare licet ad hoc, vt venditor teneatur ad defendendum emptorem in causa euictionis, requiratur, quod per emptorem interpellatus fuerit. Bart. in l. denunciasse. §. quid ergo. nu. 2. ff. ad l. Iul. de adul. tamen si iuramentum appositum fuerit in contractu, & venditor sciuerit litē futuram absq; interpellatione, ratione iuramenti ad defendendum emptorem obligatur. Dec. in repet. quod te. nu. 43. ff. si cert. pera. Crauer. in con. 64. nu. 2. in 1. part. conf. & Rolan. à Valle, in con. 57. num. 45. in 1. Tom. conf.

## CONCLUSIO LII.

31 INVENTARIUM ac librum rationum si quis non confecerit, cum sit dolus in omittendo, & dolus præsumptus, non posse deferri iuramentum in litem. Ias. consulendo scribit in conf. 174. nu. 3. vers. tertio principaliter facit. in 2. vol. consil. Sed quod deferri possit est communis opinio, licet dolus in omittendo & præsumptus fuerit, quia potest & debet nihilominus deferri tale iuramentum. Et hanc communem Doct. sententiam esse post alios refert Ioan. Baptist. Plot. in Rep. l. si quando. §. quarto. incip. Primò itaque. numer. 85. ver. & hæc est vera & communis opinio. C. vnde vi.

LIII. infra in Secunda parte.

## CONCLUSIO LIII.

3 IUDICES qui non possunt principaliter de causa cognoscere, possunt tamen in-

cidenter, nisi sit causa spiritualis matrimonij vel vsurarum, de qua Iudices sæculares nec principaliter nec incidenter possunt cognoscere. c. tuam. ext. de ord. cognitio. c. lator. qui filij sint legit. & c. si Iudex laicus. de sentent. excommu. in 6. quod verum esse dicunt Doctores, quando est quæstio super iure, secus esse, si super facto. Barto. in l. omni in nouatione. C. de sacros. Eccle. in l. quoties. C. de iudic. quæstionem autem iuris intelligunt, quando de potentia disputatur, id est, possitne matrimonium esse inter illum & illam. Quæstionem facti vocant, quando de ipso actu, id est, an sit vel non sit, disputatur, & ideo si ageretur petitione hereditatis, & exciperetur ab aliquo, tu non potes petere, quia non es filius Pauli defuncti, vel nõ sit matrimonium inter parentes tuos, Iam si actor veller probare actum matrimonij, scilicet desponsationem, subarrationem per annulos factam, illa causa matrimonij incidens, quia facti est, potest terminari à sæculari Iudice, sed si diceretur inter illos, quos asserit parentes, non potuit esse matrimonium, quia fuerunt consanguinei & in gradu prohibito, quæ est quæstio iuris, & non potest à Iudice sæculari decidi, & ideo cognitio eius remittenda est ad spirituales Iudices. Quam sententiam licet improbet Bald. in dict. l. quoties. numer. 3. nullam distinctionem faciens inter quæstionem facti & iuris, Putat enim ipse semper causam remittendam esse, communis tamen practica & opinio est in contrarium Paul. de Castr. in dict. l. quoties. numer. 6. Ias. eodem numer. 6. Sich. in fin. plures autoritates & longiorem explicationem adducit Nicol. Anton. Grauat. in suis analyt. annotatio. ad Octauia. Vestrij Isagogen in Romanæ aulæ actionem & iudiciorum mores. lib. 5. capit. 1. in verb. Quia si.

## CONCLUSIO LV.

34 IUDEX ex officio suo potest interrogare partem, recipere testes & informationem etiam post conclusionem in causa, non solum ad declarationem retrò acti tatorum in iudicio, quando illa essent ambigua, sed etiam ad intentionem partium de nouo fundandam, & sic in vim nouæ probationis. Anton. de But. in ca. numer. 13. in fin. inquit, Et licet quidam dicant, interrogatio fieri posse ad declarandum demum probationem in causa, consului quod etiam ad fundandam per leg. generaliter. §. 1.



C. de reb. credit. & gloss. in l. vbiunque. ff. de interrogato. actio. extr. de iudic. Idem in c. cum causam. numer. 15. ext. de iuram. calum. & ita se tenere inquit Alexand. de Imo. post recitationem aliarum autoritatum DD. in l. 4. §. hoc autem iudicium. nu. 18. in fin. ff. de damn. infect. licet Speculat. & alij contrariam sententiam sequantur, quos ibi refert Alexand. & post eum Dec. eandem sententiam sequens in Rubr. num. 10. versic. & retenta prædicta conclusione. ext. de probat. Sed idem Decij, Butrij, Alexandri & aliorum sententiam tanquam cōmuniorem in d. c. 1. nume. 5. in 4. notab. ext. de iudic. sequitur, & ita obseruari vsque ad sententiam, quod Iudex interrogare possit, meminit Carol. Moli. in suis additio. ad lectu. Dec. in Rubri. lit. g. in verb. Remouetur. ext. de probatio. addens hoc intelligi super factis antiquis iam allegatis, non autem super nouis articulis. Quia sicut noua facta non possunt allegari, vt post conclusionem in causa, ita nec super nouis peti potest partem interrogari, vt post iuramentum. cap. cum Iohannes. extr. de fid. instrum. Hanc autem prædictam sententiam, quam Dec. communem arbitratus est, nō esse communem, dicit Bellonus in con. 59. nume. 6. & 7. illamque magni nominis Interpretes approbare satis constat ex congerie autoritatum DD. cōgesta per Hippol. de Mars. in suis singul. singul. 155. incip. Doctrina ac conclusio communis Docto. est. quam quoque refert Hartman. Hartman. in lib. 2. obserua. forentit. de iudicijs. capit. 5. Iudex quando possit partem interrogare. Cæterum priorem opinionem etiam non contemnendæ autoritatis Docto. amplectuntur, Ioan. de Imo. in d. c. cum causam. numer. 4. in fin. Ludou. Rom. in l. admonendi. numer. 94. ff. de iureiuran. Felin. appellat hanc sententiam æquiolem, aliam in practica substantabiliorem. in d. c. cum Iohan. numer. 12. Refert remissiue D. Ias. in d. l. admonendi. in repetit. nu. 63. ver. addo aliam pleniorē. Meminit & huius conclusionis Nicol. Anto. Grauat. in annotatio. ad Octa. Vestrij Ilagogen in Romanæ aulae actionem & iudiciorum mores. lib. 4. cap. 4. in verb. dixi autem. num. 25.

## CONCLUSIO LVI.

- 35 IVDEx si probabiliter vim vereretur, aut alia immineret necessitas, tum ipse in causa necessitatis vel imminētis timoris, ex

turri posset ferre sententiam, vel in equo sedens iudicare. Ita gloss. est notabilis in verb. recitauit. in l. 1. C. de sentent. ex breuic. recit. Licet ibi Bartol. numer. 3. contrarium sentiat, sed pro gloss. est communis opinio Vdal. Zas. in l. penul. numer. 24. ff. de iust. & iur. in Tom. 1.

## CONCLUSIO LVII.

- 36 IVDEx extra territorium suum exstens, partib. consentientib. sententiā ferre potest, dummodò Dominus territorij eum non prohiberet. Bartol. in l. ius plurib. num. 3. vers. in contrarium videtur. ff. de iust. & iure. & idem Bartol. in l. 1. ff. de iud. Et hanc communem opinionem Docto. veriolem esse, licet multi reclamauerint, tradunt Ias. in d. l. ius plurib. num. 10. & Zas. num. 26.

## CONCLUSIO LVIII.

- 37 IVDEx originis alicuius non potest inquirere contra delinquentem de delicto commisso in alieno territorio, præferim si fuerit inquisitum & processum contra eum per iudicē loci delicti, cum de delicto eiusdem hominis sapius quæri non debeat. l. licet. §. final. ff. nautæ, caupones, stabularij, vt recepta restituant. l. in delictis. §. fin. ff. de noxalib. Et hanc sententiam communem opinionem Docto. esse scribunt Hippol. de Mars. in pract. sua crimin. §. constante. nu. 90. & 91. vbi ipse plures autoritates Scriptorum adducit. & Iacob. Nouell. in Pract. & Theor. causa. crimin. capit. de mod. & form. citan. reos criminis. num. 51. Quia vbi delictum est commissum, ibi puniri debet, nec consideratur vnde est delinquentem, & ea maximè, quando contra delinquentem est processum per iudicem loci, in quo crimen est commissum. Nam tunc per iudicem originis nullo modo procedi potest.

## CONCLUSIO LIX.

- 38 IVDEx delicti condemnat delinquentem, etiam priuando ipsum bonis alibi exstentib. sed executio realis, hoc est, ablatio possessionis fit per iudicē, sub quo bona sita sunt. c. postulasti. extr. de for. compet. vbi Ioan. de Imol. Panorm. Melchior Cling. & alij hanc doctrinam latiùs prosequuntur. Et ibi attestatur prædictus Ioan. de Imo. hoc communiter teneri. Propterea scribit Ioan. Barberius: Si quis habuerit in diuersis territorijs



territorijs bona, cui ista applicanda sint, an Domino vbi condemnatur, an verò Domino vbi sita sunt? Si Dominus domicilij vel rerum haberet fiscum, tunc bona, quæ sunt in loco domicilij, occupari per fiscum domicilij, & maximè, quia proprius forus est domicilij, per glos. in cap. statutum. §. cum autem, de rescript. lib. 6. & allegat Barber. l. 3. C. de bon. vacan. lib. 10. Cum fiscus territorij occupet bona in suo territorio vacante. l. tutores. §. hæres. ff. de administ. & peric. tut. l. forma. §. si verò, vbi IC. Vlpian. inquit: Si verò quis agrum in alia ciuitate habet, in ea ciuitate profiteri debet, in quo ager est. ff. de censib. Et hanc communem esse opinionem, in viatorio, seu directorio iuris, in 1. par. in Rub. de crimin. læsæ maiest. fol. 4. traditur.

CONCLUSIO LX.

39 **IUDICIS** recusati processus est nullus, cum cognitio trāsata sit in arbitros. Angel. in l. apertissimi. C. de iud. & ita Doct. communiter concludere refert Philip. Deci. in con. 175. nu. 2. De qua decisione quoque in verb. processus factus post reculationem, dictum est.

CONCLUSIO LXI.

40 **IUDEX** secularis de & super possessorio beneficiorum, & aliarum causarum spiritualium cognoscere potest, secundum opinionem Vincentij, quam recitat Ioan. And. in c. fin. ext. de iudi. Quam & alij Doct. Archid. Innocent. & Anton. de Butr. approbarunt, cum possessorium non sit quid spirituale. Archid. in c. de restit. spoliat. lib. 6. & Zarabel. Cardin. in Clement. dispendiosam. de iud. Et hæc omnia refert Guid. Pap. in decis. Gratianop. in q. 1. nouissimè Ioan. Coras. in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 17. vers. hinc denique videmus. Et ita Doct. cōmuniter concludere inquit Anto. de Petrucia. in l. 1. in 4. Remed. nu. 410. in 2. volum. Reper. Cuius decisionis quoq; mentionem facit, & de ea differit in vtranq; partem Roland. à Valle, in consil. 23. volentis hanc sententiam tum procedere & locum habere, vbi Clericus intentasset remedium reintegrandæ possessionis beneficij contra Laicum, coram iudice seculari: secus vbi Laicus vel Clericus conueniat Clericum pro possessorio beneficijs coram Laico. in 2. Tomo consil. Item, an Clericus

coram iudice Laico conueniri possit actione reali, indicant Rolan. ibid. nu. 13. & Mynsing. in Obserua. Cameræ, Obseru. 22. in 1. Cent.

CONCLUSIO LXII.

41 **IUDEX** secularis punire potest Laicum vulnerantem alium Laicum in Ecclesia. Bald. in l. si quis in hoc. nu. 2. C. de Episc. & Cleric. Licet autem alij contrariam sententiam secuti fuerint, tamen prior sententia communiter est approbata referente Roland. à Valle, in consil. 24. numer. 6. in 2. Tom. vbi ipse nume. 9. valdè eleganter explicat illam quæstionem, An vterq; iudex tam Ecclesiasticus ratione sacrilegij commissi in Ecclesia, quam secularis ratione vulneris respectiue procedere possit.

CONCLUSIO LXIII.

42 **IUDEX** delegatus sedis Apostolicæ potest implorare brachiumulare pro executione suæ sententiæ, quamuis expressè in sua commissione hoc sibi non concedatur. Ita expressè post alios referunt Card. Zabarella. in Clem. vnica. nu. 14. vers. decimò quero, & ibi Addit. in verb. nunquid executor. de offic. & potest. iud. deleg. & Pau. de Cast. in l. Episcopale. nu. 4. vers. allegatur etiam. C. de Episc. audien. Nouissimè Panor. in c. significasti. nu. 8. vers. extra glos. quero. Felin. nu. 2. & Philip. Dec. nu. 4. vbi Panor. & Dec. hanc communem DD. opinionem esse testantur. extr. de offic. & potest. iud. delega. Non obstante textu in c. officium. §. denique de hæret. in 6. cui respondet Dec. adiectis nonnullis limitationibus sententiæ communis, quas per te videre poteris.

CONCLUSIO LXIII.

43 **IUDICIUM** super possessorio rei spiritualis dicitur temporale, vnde Iudex laicus ea de cognoscere potest. Balb. in suis decis. 174. Estque communis opinio. Ioan. Francisc. Ripa in rubr. num. 9. vers. circa eam quæstionem, ext. de iudic. Quintil. Mando. in tract. de monitorijs, quæst. 13. num. 4.

CONCLUSIO LXV.

44 **IUDEX** ex causa poenam auigere potest, etiam ratione statuti recepti. l. quid ergo. §. poena grauior, & ibi Doctor. Bartol. num. 9. Bald.



Bald in vtraq; lectu. Rapha. Fulgos. nu. 19. Paul. de Castro. numer. 2. versic. nota primò quod iudex potest imponere grauiorem pœnam pro delicto quàm lex vel statutum dicat, & eodem modo potest imponere minorem. l. sed & si seuerior. C. ex quibus cau. infam. irroge. ff. de his qui notan. infam. Abb. Felin. Dec. in cap. 1. extr. de constitut. idem Dec. in c. de causis. numer. 5. extr. de Offic. delega. Angel. Aretin. & Apostil. Augustin. in verb. quas si non soluerit infra decem dies. num. 9. vers. sed vnum aduertas. & numer. 13. cum seqq. & Tiraq. eleganter in tracta. de Pœn. in præfat. numer. 16. versic. sed quæ dicta sunt. Et hanc communem D.D. opinionem esse dicunt Valquius in lib. 1. de success. resolut. §. nono. numer. 29. & Hippo. Riminal. in l. 1. nu. 9. ff. quod quisq; iuris. Quæ doctrina intelligitur, si causa exprimat in sententiam, vel ex processu pateat, aliàs secus. Tiraq. in d. præfat. numer. 54. & Hippol. Riminal. in d. l. 1. numer. 42.

## CONCLUSIO LXVI.

- 45 **IUDEX** siue Magistratus si quem indebitè torqueri curauerit, qua pœna puniatur Doctor. inter se non conueniunt. Nonnulli simili supplicio eum afficiendum esse, allegantes l. nemo carcerem. C. de Exactor. tributo. lib. 10. Francisc. Brun. in tractat. de indic. & tortu. in quæst. 7. 2. part. in princip. Thom. Grammat. in consil. 15. numer. 15. nonnulli pœna capitis. Bald. in l. Decuriones. C. de quæst. Iohan. de Anan. capit. 1. numer. 4. extr. de Cleric. percuss. Angel. Aretin. in tracta. de malefic. in verb. quod fama publica. numer. 95. versicu. Tertio quæro, an tortus possit iterùm torqueri. Quam sententiam magis communem esse inquit Hippol. de Marf. in l. 1. §. præterea. numer. 7. in fin. ff. ad leg. Cornel. de Sicar. & in leg. quæstionis modum. numer. 73. versic. successiue quæri potest. & in sua præct. crimin. §. expedita. numer. 87. versic. Quæro consequenter. alij extraordinariè, Bois. in tracta. rer. crimin. titul. de Tortu. numer. 31. Iul. Clar. in lib. 5. senten. §. fin. quæst. 64. in princip. Quidam verò actione iniuriarum eum teneri voluerunt. Bald. in rub. nume. 7. versic. quæro qualiter debeat puniri, si de facto quis tortus fuerit, Respondet ipse nõ puniri similitudine torturæ, quia non reperitur in iure cautum, quod tortura alicui pro finali pœna delicti imponatur, sed teneri eum

iniuriarum, & pro motu sui iudicij puniri, per text. in l. iniuriarum aestimatio. ff. de iniur. & Salycet. in l. fin. numer. 4. versic. septimò qui fecit. C. de pœn. Iud. qui male iud. Alexand. de Imola, in l. 1. numer. 19. in fine. Ias. numer. 2. Hippol. Riminal. 189. ff. quod quisq; iur. licet Sebastian. Sapia. ibid. numer. 8. Baldi in d. l. Decuriones. & Hippol. de Marf. in d. l. quæstionis, in d. §. expedita, sententiam secutus fuerit, sed crebrior est Doctor. sententia, extraordinariè iudicem, qui aliquem indebitè torturæ & quæstionibus subiecit, puniri. Bois. in d. titul. de tortur. numer. 31. Clar. d. quæst. 64. Ceterùm de hac quæstione præclare scribit, referendo aliquot casus, post Francisc. Brun. in dict. tractat. de indic. & tortur. d. quæst. 7. secundæ partis. Iacob. Menoch. in lib. 2. de arbitra. iud. quæst. & Cautela. Centuria 4. casu 350. pœna qua puniendus sit Iudex, qui vel omnino indebitè reum quæstionibus subiecit, vel in torquendo modum excessit.

## CONCLUSIO LXVII.

- 46 **IUDEX** potest præcisè partem compellere ad litis contestationem. Bald. in l. 1. in 5. quæst. numer. 6. C. de litis contestat. Estque hæc communis Doctor. assertio, referentibus Roberto Maranta in tractat. de ordi. iudicio. in 6. par. prin. de litis cõtestat. 10. membro iudicij, nu. 8. Lancilieto Contrado in suo prætorio & curiali breuiario, tit. de litis contestat. numer. 3. & Balthazar. Quinç. Aquil. in suis additio. ad con. Paul. de Cast. in conf. 33. in verb. præcisè. numer. 23. in 3. part. conf.

## CONCLUSIO LXVIII.

- 47 **IUDICII** locus, in quo causa agitur in ordinatorijs, attendi debet. Estque hæc sententia communis Panormita. referente in capit. quod Clericis. numer. 10. extr. de foro compet. Quintil. Mandos. in præct. commissio. for. 4. in verb. Curatorem ad lit. in fi. Quid autem decisione litis respondendum sit, ibidem late per optimam distinctionem explicat Panorm. quam non describo. Cuius doctrinæ quoque limitationes recensentur à Maria. Soci. Seni. ibid. nume. 6. cum sequentibus.



## CONCLUSIO LXIX.

48 **I**VDEX secundum allegata & probata iudicare debet, leg. illicitas. §. veritas, & ibi Doctor. ff. de offic. præsidis. Vnde verior est illa opinio, qua asseritur, Iudicem debere ex allegatis & probatis in iudicio, quæ sibi vt iudici nota sunt, non ex his quæ priuatim ex particulari scientia perceperit, sententiam dicere, gloss. in capit. 1. in verb. Secundum quod Canones, & ibi Scribentes. extr. de offic. Iudic. ordin. Felin. in capit. pastoralis. §. quia verò. nu. 23. extr. de offic. Iud. delegat. Iason in §. si minus. num. 15. Instit. de action. Iacob. Boniour Carpentoraensis in dict. §. veritas. Octavianus Cacheran. in decision. sacri Senat. Pedemontani, decisio. 1. numer. 29. & decis. 146. numer. 14. Gasp. Caballi. in suis gloss. ad Aegidia. constitutiones, lib. 4. capi. 3. in verb. In præsentia Rectoris. Iul. Clar. in pract. crimin. quæstio. 8. versicul. Sed pone. & quæstio. 66. versicu. Scies autem. Remisiue Bernardi. Alpha. in dict. l. illicitas. numer. 319. Estque communis sententia Doctor. Didac. Couarru. in libro primo, varia. resolut. capit. 1. Qualiter Iudex ex actis ius dicere debeat aduersus ea quæ priuatim cognouerit. nu. 6. Nic. Ant. Grauat. in suis analyticis Annotation. ad Octau. Vestr. in Romanæ aulæ actione & iudiciorum mores introductionem, lib. 3. capit. 1. numer. 7. Quamuis hanc sententiam acerrimè impugnaverint Iohann. Oltendorf. in tract. de iur. & æquitat. tit. 13. vtrum iudex conscientiam suas an probationes sequi debeat. & Iohann. Coraf. in lib. 4. miscellaneo. iuris Civilis, capit. 20. Ex actis contra conscientiam an iudicem iudicare oporteat, ac quo sensu §. veritas, accipiendus sit. Fallentias tamen nonnullas prædictæ doctrinæ reperies apud Felin. in dict. §. quia verò, & Docto. C. vt quæ defunt Adlocatis, partium, iudex suppl. & Coraf. dict. capit. 20. & illorum Doctor. qui contra communem sentiunt sententias optimè confutat & explicat Didac. dict. capit. 1.

## CONCLUSIO LXX.

49 **I**VDEX loci, in quo commissum est delictum, contra delinquentem procedere potest, etiam quod ille aliàs non sit Iurisdictioni suæ suppositus, eumque condemnare & punire. gloss. & Doctor. in leg. solent. ff. de culto. reo. l. à Diuo Pio. §. senten-

tiam. ff. de re iudicat. capit. vltim. extr. de for. compet. Textus est & ibi Doctor. in l. 1. & Authent. qua in prouincia. C. vbi de crimin. agi oportet. Et hanc sententiam tanquam communem pluribus rationibus confirmat Didac. Couarru. in suis pract. quæstio. cap. 11. numero 3. versic. Illud etenim receptum est. Meminit quoque Iulius Clarus in sua pract. crimina. quæstio. 38. & quæstione 85. Præter has authoritates addendi sunt & alij textus, & DD. hanc conclusionem copiosè explicantes. c. si peccauerit. Ibi, vt vbi contigerit malum, ibi moriatur. 2. quæstio. 1. c. ibi semper causa agatur, vbi crimen admittitur. 3. quæstio. 6. c. postulatist. c. fin. extr. de for. compet. vbi Doctores communiter tradiderunt. Quia delictum dat iurisdictionem contra delinquentem, illi Iudici, qui alioquin non erat ipsius Iudex. Iacob. de Bellouif. in consil. 9. numero 47. in 1. volum. cons. crimin. Idque procedit, etiam si delinquens dignitate sit, & administratione Reipubl. insignitus, cur extra territorium suum priuatus censeatur. Non enim distinguitur, Vnde sint. l. 3. ff. de offic. præsid. gloss. in c. 1. in verb. Iudicare. extr. de offi. ordinarij. Melch. Cling. in dict. cap. fin. numero 5. extr. de for. compet. Frid. Schenck in Viridario conclusio. Iuridica. conclusio. 116. Et scribit Alciat. post alios in dict. c. 1. numero 48. extr. de offic. ordina. rationem huius decisionis hanc esse, quia delinquens alligat se ipsum, & videtur cõsentire in proroganda Iurisdictione vnde tenetur etiã naturaliter ex præsumpto consensu, vt per Bart. & alios Doctor. in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iure. & propterea si non puniatur in loco delicti, poterit puniri in loco originis, secundum formam statutorum loci, in quo deliquit. leg. sacularij. §. sunt quædam. ff. de extraord. crimin. Doct. in l. cunctos. C. de summa Trinit. & fid. catholi. Estque hæc communis opinio, vt attestatur ibidem Alciat. post alios ab eo citatos, Ang. Aret. in tract. maleficio. in verb. Hæc est quædam inquisitio. ver. quæro an in delictis. nume. 83. & ibi apostil. nu. 84. Alex. de Imol. in cons. 111. in 1. vol. cons. Quam tamen conclusionem Alc. in d. c. 1. latius declarat, licet multi refragetur, quos recenset Henric. Bottrus, in tract. de synodo Episcopi, in 3. par. in 21. articul. num. 21. ver. amplia octauo. in 2. vol. tract. Nouissimè Gasp. Cabal. in suis scholij. ad Aegidianas constitutiones, lib. 4. c. 26. in verb. contumaces. num. 5.



## CONCLUSIO LXXI.

50 IUDEX inquietati, non autem inquietantis adiri debet super inquietatione, sicuti etiam super diffamatione, iudex diffamati, non diffamantis. Estque hæc opinio magis communis, Lud. Gomez. in §. præiudiciales. ante fin. ver. Quis autem erit iudex competens. Instit. de actio. Horat. Mandos. in suis additionibus ad con. Lud. Rom. in cons. 412. in verb. Continisset. De qua conclusione, & præsertim eius membro ultimo copiosè scribit in utramque partem adductis auctoritatibus. Barthol. Blarerius Germanus in sua utilissima repetit. l. diffamari. C. de ingenu. manumiss. cap. 4. quis iudex, & quod forum competens sit in hoc. leg. diffamari iudicio, quis item actor aut reus censendus. num. 1. 2. 3. 4. 5. 6. cum seqq.

## CONCLUSIO LXXII.

51 IURAMENTI absolutio non conceditur, nisi pars, de cuius præiudicio agitur, citata fuerit. Ioan. de Imol. in c. debitores. num. 10. ext. de iureiur. Alex. de Imol. in cons. 222. num. 8. ver. prætereà. in 2. lib. cons. per multas auctoritates, quas ibi Carol. Molin. in verb. habitatio. Hippol. de Mars. in l. de vnoquoque. numer. 193. ff. de re iud. allegarunt. Et hanc opinionem communem & melioribus iuribus roboratam esse refert ibid. numer. 194. Hippol. alij autem absolutionem à iuramento concedi ad effectum agentis sine citatione partis voluerunt, & hanc sententiam communi calculo approbatam esse. Anton. de Butr. in dict. cap. debitores. vbi dicit, quòd licet Frideric. de Senis, in cons. 300. voluerit, in iuramenti absolutione requiri citationem: tamen id verum est, si iudex vult, aliàs potest absolvere sine citatione partis. Sequitur Anton. de Prato veteri, in consil. 49. numer. 20. inter consil. Alexand. in 4. lib. consil. Roland. à Valle, in consil. 13. numer. 38. in 1. Tom. con. Quod tamen cum eo temperamento intelligendum est, quando non ageretur de præiudicio partis. Dec. in cap. qua fronte. num. 8. ext. de appellat. aliàs prior sententia communior est, per ea quæ deducuntur, tum ab Abbat. num. 13. tum Felin. numer. 23. cum sequent. in capi. 1. ext. de iureiur. atque alijs. Ias. in l. nec quidquam. §. vbi decretum. num. 49. ff. de offic. procons. & lega. Stephan. Auffret. in Decis. Capell. Tholos. questio. 62. & Roland. à Valle, in cons. 2. numer. 11.

verf. non obstant adducta. & ibidem nu. 6. in 2. Tom. multis adductis auctoritatibus. declarat ipse hanc communem Doct. sententiam esse, tunc partem in relaxatione iuramenti citandum esse, quando ea petitur, ut per iuramentum tollatur & cancelleretur obligatio contracta. Quia tunc sine causæ cognitione & citatione partis non valeret, secus si absolutio à iuramento petatur, non ad hoc, ut contractus tollatur, sed ut habilitetur persona ad hoc, ut non obstante iuramento possit agere & detegere dolum contractus. Quia tunc non est necessaria partis vocatio, cum non agatur de graui præiudicio creditoris, cui remanet omne ius saluum ad debitum defendendum. Et hanc communem opinionem esse inquit And. Alciat. in cap. cum contingat. num. 44. ext. de iureiur. Quam & recentiores multi post veteres approbarunt, Ioan. de Sylua. in tractat. de iureiur. in 4. part. versic. quarto sexto. num. 6. in 2. Fallent. in 5. vol. tractat. Marian. Socin. Iun. in cons. 47. num. 38. in 3. vol. con. & Aym. Crauet. in consil. 7. numer. 7. in 1. part. cons.

## CONCLUSIO LXXIII.

52 IURAMENTVM & fidei præstatio æquiparatur & à pari procedunt, ut notatur in c. ad aures, ext. quod met. caus. c. peruenit. c. cum tempore. c. ex parte. de arbit. c. querelam. Ne prælati vices suas vel Ecclesiæ sub annuo censu concedant. Et quævis quantum ad pœnas imponendas sit magna contentio opinionum, an à pari procedant: tamen quò ad validitatem actus & obseruationem contractus & promissorum, omnium est vna sententia Doctorum, quòd à pari ambulent. Ita nouissimè post multos allegatos DD. refert Florent. à Venning. in con. 1. nu. 85. in 4. Tom. cò. à diuersis ac præcipuis tum Academijs tum ICtis conscriptorum & Francoford. anno 72. impressorum. Et pulchrè tradit Mynsing. quòd promissiones Principum factæ bey Fürstlichen Ehrent/ equipolent iuramento in obseruationibus Iudicij Imperialis Camerae. Centu. 1. obseruat. 17. Franc. Burs. in con. 78. post. nu. 19. Et quando in instrumento esset appositum iuramentum, vel aliquid loco vel vice iuramenti, ut cum debeo tibi 100. ex mutuo, de quo do tibi in instrumentum Notarij, & obligo me sub iuramento vel si sum Nobilis vel Princeps, bey Edelmanns Glauben/ bey Fürstlichen Wörden/ promitto me ad certum diem soluere, tunc instru.



instrumentum habet executionem paratam. Bart. in l. 2. ff. de iureiur. & nouissime Sichard. in l. fin. nu. 13. versi. quartus casus est. C. de edic. D. Hadria. tollend.

## CONCLUSIO LXXIII.

83 IVRAMENTVM etiam vi vel metu extortum obligat ipso iure, & non potest quis contrauenire, nisi prius petita absolute. Innocent. Hostiens. Ioan. Andr. Bald. Ant. de Butr. Ioan. de Imo. Abb. nu. 9. & Feli. nu. 8. in c. si verò. ext. de iureiur. c. verum. ext. eod. tit. Huic sententiæ omnes DD. ad stipulantur. Pet. de Anchor. in con. 382. inci. Retento ordine dubiorum, in prin. Matth. de Afflict. in c. 1. §. item sacramenta. num. 11. in fi. in tit. de pace iurament. firmand. in vsibus feud. Alex. de Im. in con. 93. nu. 5. & 6. in 5. volu. con. Nicol. Euerhard. in con. 40. nu. 4. ver. & quod in casu nostro, in 4. Tom. consiliorum diuersorum Doctorum Francofordiæ anno 1572. impressorum.

## CONCLUSIO LXXV.

84 IVRAMENTVM si præstitum fuerit, & petatur absolutio à iuramento, requiritur partis citatio & causæ cognitio. Perr. de Anch. in con. 198. incip. Prædictis subtiliter & ad plenum deductis. Panor. in c. 1. nu. 13. ext. de iureiur. plures auctoritates adducit Nicol. Euerhard. in conf. 40. nu. 13. vbi & de communi sententiâ ipse mentionem facit, quòd scilicet prædicta opinio sit communis, in 4. tom. consiliorum diuersorum Doctorum Francofordiæ anno 1572. impresso. Cuius quoq; mentionem feci in conclusione, incip. Iuramenti absolutio non conceditur, nisi pars, de cuius præiudicio, &c.

## CONCLUSIO LXXVI.

85 IVRAMENTVM si præstitum fuerit, & petatur absolutio à iuramento, ea fieri non potest, posteaquàm quis iuramento contrauenit. Nam periurus semel non potest in eadem causa, in qua factus est periurus, petere absolutionem à iuramento, quandoquidem tali periuro absolutio concedi non potest, sed ea ante omnia peti debuisse, per notara Bald. in l. rogasti. §. si tibi. ff. si cert. petat. Estq; hæc sententiâ Do-

ctorum magis communis. Alex. de Imol. in con. 17. nu. 4. in 3. lib. in con. 83. num. 7. lib. 5. & con. 118. in fi. lib. 7. consi. Quia frustra auxilium legis inuocat, qui committit in legem. c. quia frustra. ext. de vsur. Fred. de Sen. in quaestione 300. in fi. & Nicol. Euerhard. in consi. 40. nu. 17. versi. Quinimò in casu nostro, in 4. tom. consiliorum diuersorum Doctorum Francofordiæ anno 1572. impresso. De qua conclusione dubitat Caro. Molin. in suis additio. ad con. Alex. de Imo. in d. con. 83. in lit. b. in verb. Incidit. & in d. con. 118. in lit. d. in verb. Iuramentum.

## CONCLUSIO LXXVII.

86 IVRAMENTVM calumniæ etsi in litis contestatione præstitum non fuerit, in quacunq; parte iudicij illud peti potest. c. 2. §. in omnibus. De iuram. calum. in 6. etiam post conclusionem in causa referente Bald. in l. 1. nu. 8. ver. Sed nunquid postquam est conclusum. C. de iureiur. prop. calu. dando. Meminit Rob. Mar. in tract. de ord. iud. part. 6. de iuramento. name. 3. versi. istud autem iuramentum calumniæ potest exigi per iudicem in quacunq; parte iudicij etiam post conclusum in causa. Sed huic sententiæ refragatur glo. vltima in verb. occulta veritate. in cap. ex literis. ext. de iureiur. expressè dicens, iuramentum calumniæ post conclusionem non admitti. Sichard. in rubr. num. 9. C. de iureiuran. prop. cal. dando. Et huius glos. sententiâ communiter approbari scribit post alios ab ipso allegatos Nicol. An. Grauat. ad Octau. Vestr. in Roma. aul. actio. & ind. mor. Ifagogen, in suis analy. annota. lib. 5. cap. 1. in verb. Et si pars. nu. 14. Verùm alij voluerunt iudicem ex officio posse illud exigere, etiam postquam est conclusum in causa. Pet. de Anch. in c. 1. de iuram. calu. lib. 6. Hartman. Hartman. lib. 2. practica. forens. tit. de conclusione. capit. 2. conclusione in causa facta, an possint fieri productiones à partibus. Ceterùm DD. Canonistæ in hac materia plenius concludunt, si loquamur de causis summarijs, tum iuramentum calumniæ etiam post conclusionem in causa præstari potest, secundum glos. ab omnibus commēdatam in Clem. sæpè. in verb. Interrogabit. de verb. sig. Si verò loquamur de causis plenarijs, & tunc aut iudex ex officio



officio exigit, & potest prestari. arg. c. cum Iohannes. §. ad hoc. ver. non obstante. cum gl. in verb. postquam. & ibi DD. ext. de fid. instrum. Aut pars post conclusionem in causa petit iurari de calūnia, & tunc prestari non debet. c. pastoralis. §. ne lites litibus inculcetur, cum §§. seqq. ext. de caus. possessio. & propriet. Et in hoc casu quoque intelligi potest gloss. fina. in d. c. ex literis. Et ita asserere Ioh. And. Philip. Fran. & alios scribit Melch. Cling, in c. i. num. 4. de iuram. cal. & refert nouissimè Ioh. Baptist. A sin. ad statutum Florentinum, de modo procedendi in ciuilibus, titul. de conclusione in causa. §. 24. capit. 10. Conclusio in causa antequam sequatur, an iuramentum calumniæ prestari possit.

## CONCLUSIO LXXVIII.

- 57 IURAMENTVM calumniæ licet tacitè remitti possit, nec ex eo processus corrumpat. c. i. & ibi gloss. in verb. tacitè. & in verb. annullandus. & Doct. de iuram. cal. in 6. tamè si pars illud petierit, prestari debet, & si nō prestaretur in aliqua parte iudicij, processus totus, & sententia inde secuta annullarentur, Quia tūc dicitur omissum vnum de substātib. iudicij. Bart. in l. de pupillo. §. quia opus nouū. nu. i. Alex. nu. 2. Ias. num. 3. ff. de nou. oper. nun. Ioan. de Imol. in l. qui bona fide. §. si alieno nomine. nu. 9. Alex. de Imo. num. 14. ff. de dam. infect. Quod ante illos asseruit Iac. Bu. in l. 2. §. sed quia veremur. C. de iuram. prop. cal. dan. vbi est tex. apertus, quod tale iuramentum remitti non possit, quia propter vtilitarem publicā prestari debet. Quod cum eo temperamēto intelligitur, secundum communiorem Docto. sententiam, quando per partem fuerit petitū, in quibuscunque causis etiam beneficialibus & summarijs. Sebast. Vantius in tractat. de nullitatibus processuum ac sentētiarum. tit. de nullitate ex defectu processus. Nic. Ant. Grau. in suis anal. annotat. ad Oct. Vest. in Rom. aul. actio. & iudicio. mor. Isag. lib. 5. cap. i. in verb. etsi pars. cir. fin. licet nōnulli voluerint, nec etiam tacitè remitti posse, per illū textum generaliter loquentem, sed communis opinio est in contrarium, quod tacitè remittatur, & per eius omissionem processus non vi-

tietur, nisi per partem petitum fuerit. Thom. Ferrar. in tract. Cautel. Caut. 12. consulēdo scribit Marian. Soc. Iun. hanc esse communem sententiam, in conf. 59. num. i. in 2. par. con. Quod adeo verum est, vt non valeret consuetudo vel statutum, quod iuramentum calumniæ expressè remitti possit, Quia talis consuetudo esset contra publicam vtilitatem, & irrationabilis, cum hoc fuerit inductum fauore veritatis. d. §. sed quia veremur. c. ceterum. ext. de iuram. cal. Ioan. Pet. de Ferrar. in sua Pract. in form. libel. actionis realis. in verb. per sacramentū calumniæ. nu. 7. & 8. pulchrè Roland. à Val. in cōf. 71. nu. 7. cum seqq. in i. Tom. con. Pulchrè Iacob. Menoch. in tractat. de arbitra. ludi. quæst. lib. i. quæst. 20. & Bernh. Vuurmb. fer. in suis Pract. obserua. tit. de iuram. calum. verita. malit. & alijs. lib. i. cap. 2. vbi Apostil. addit, Obseruandum esse, quod in Camera Imperiali, licet iuramentum calumniæ petitum sit in prima instantia, tamen huiusmodi nullitas non curetur, sed illa non obstante in principali nihilo minus pronuncietur, dummodò de meritis causæ ex actis prioris instantiæ constet. In causis quoque criminalib. iuramentum est de calumnia, vt habet communis opinio, vt refert Maria. Soc. in c. literas. post num. 7. vers. sit ergo conclusio, & post nu. 16. vers. nonò fallit. ext. de iuram. calum. de quo iuramento multa annotatu digna cumulat Gabri. Saray. in suis addit. ad singul. Math. Mathesila. singul. 63. & Apostil. ad singul. Roman. singul. 428.

## CONCLUSIO LXXIX.

- 58 IVRIVM personalium an sit dare quasi possessionem dubitatur. Et non dubium est in illis dare possessionem, cum prestabantur, vt notat gloss. in l. de in rem verso. ff. de vsur. l. regulariter. l. nec vllam. §. fin. ff. de petit. hered. Guilhel. de Cun. in l. solent. §. fin. ff. de offic. proconf. & legat. Canonistæ in c. querelam. extr. de elec. Licet Cyn. sententiam contrariam in l. si certis annis. C. de pact. secutus fuerit. Et hanc communem opinionem Doct. esse scribit Signor. de homod. in conf. 222. num. 4.



## CONCLUSIO LXXX.

59 IURISDICTIONEM quando quis regulariter non habet contra quempiam, Paulum vel Andream, sed in aliquo casu speciali, puta si Lubecensis citaretur Vvismaria: ratione contractus ibi initi, & ipse opponeret, se non debere citari, & non esse iurisdictioni illius Iudicis subiectum, Quia negat se vnquam ibi contraxisse, requiritur quod antequam ad vltiora procedatur, circa expeditionem cause primò cognoscatur summarie, an cõtraxerit ibi vel non, & postea pronũcietur super competentia. Ita inspecie refert Curt. Iun. in con. 124. nu. 6. vers. Sed præsupposito. addens hanc veram & communem esse opinionem, quam quoq; nouissimè adducit Quint. Mandos. in additio. ad allegat. Lap. alleg. 10. in verb. præscriptione. lit. k.

## CONCLUSIO LXXXI.

60 IURISDICTIONEM in castro si Princeps alicui contulerit, an videatur contulisse merum & mixtum imperium. De hac decisione variæ & discrepantes Doct. fuerunt sententiæ. Bald. in c. quanto. nu. 7. inquit: Si committerem tibi omnem iurisdictionem, quòd non contineretur merum imperium. Quia illud verbum, omnem, prædicatur de pluribus differentiis in specie, non pluribus differentiibus numero, ista enim suprema requirunt supremum, id est, speciale mandatum, extr. de iudic. Propterea Abb. in capit. quod sedem. voluit, dispositionem loquendam de iurisdictione, in dubio intelligendam esse, de minima, nisi addita sit dictio, omnimoda, per glos. in Clem. vnica. in verb. omnimodam. de foro competent. ext. de offi. ordin. Communis tamen opinio Docto. est in contrarium. Ioan. Petr. de Ferra. Papien. in sua Pract. in form. libelli, pro actione confessoria. pro seruitut. in verb. plenam & omnimodam. numer. 2. Felin. in d. capit. quòd sedem. num. 4. Alexan. de Imol. in l. 1. ff. de offic. eius cui manda. est iurisdic. & in consi. 35. num. 1. & sequent. in vol. 4. consi. Er hanc communem Docto. sententiam esse, adductis argumentis in vtrinq; partem, & limitationib. dicit And. Alciat. in d. c. quòd sedem. vers. sed hinc successiue

contingit dubitari. num. 26. cum sequenti. Quam tamen Carol. Molin. admittere non vult in suis Comment. in consue. Paris. §. 1. glos. 5. vers. declaro primò, vt nedũ transferatur simplex iurisdictione, sed etiam merum & mixtum imperium, & maximè si concessio fiat à Principe. nu. 48. Nouissimè Matth. Castitius in suis explicationib. ad practicam Masuerij, sub t. de iurisdictione. nu. 1. Et hanc questionem latius explicat Vasq. Menchacensis, in lib. 1. controuers. illustr. nu. 9. vers. tertio colligitur ex superioribus. Alciat. quoq; ad allegatam glo. in verb. omnimodam. nu. 27. in d. Clem. 1. bene responderet, quia illa dictio ibi non videtur apposita, vt includatur merum imperium, quod etiam si ne illa fuisset inclusum, sed ad declarandas qualitates ipsius iurisdictionis, vt ostenderetur, quod eodem modo & forma, qua solebant Episcopi cognoscere in diecœsi sua, ita etiam cognoscerent, quando sunt expulsi in propinqua ciuitate.

LXXXII. infrà in Secunda parte & sequentes.

## CONCLUSIO LXXXVIII.

67 IUS PATRONATUS tanto tempore, cuius initij memoria non extat in contrarium, per Laicum præscribitur. Panor. in c. dilectus. vbi Apostillator in verb. in contrarium, hanc opinionem communem esse asserit. ext. de offic. lega. Pulchrè Paul. de Citadinis in tract. de iure patron. in 5. casu. acquiren. ius patro. nu. 16. vers. istammet opinionem. in 16. volum. tract. Docto. vbi ipse in fin. inquit: Aduocatus vel iudex malè consulere & iudicaret, qui contra hanc cõmunem opinionem iudicaret vel consulere. Sed quid in Ecclesia libera respondendum? In illa vel in ipsius præiudicium non posse acquiri ius patronatus per præscriptionem multi doc. voluerunt, quos referunt Ioan. Franc. de Ripa, in Rub. num. 79. ext. de iudic. & Roland. à Valle, in con. 47. nu. 33. in 1. Tom. consi.

## CONCLUSIO LXXXIX.

68 IUS feudi quamuis non possit dari insolutum, tamen secundum sententiam communiter approbatam, commoditas



in executione sententiæ poterit creditori adjudicari. Bart. in l. si finita. §. si de vectigalib. num. 5. Paul. de Castro, num. 6. & Alex. de Imol. num. 16. cum sequent. ff. de damn. infect. & Bartoli sententiam Doct. communiter amplecti consulendo scribit Roland. à Valle, in conf. 80. nu. 34. in 1. Tom. con. Bursat. in con. 44. nu. 34.

## CONCLUSIO XC.

- 69 IURI offerendi seu redimendi per prescriptionem 30. annorū præscribi posse, probatur per tex. in l. cum notissimi. C. de præscrip. 30. vel 40. anno. vbi expressè dicitur: Ius quod competit secundo creditori in hypotheca vel pignore, cōtra priorem creditorem præscribi 30. annis, cum ius redimendi seu offerendi sit ius. Ergo præscribi potest 30. annis. l. sicut. l. omnes. C. eodē. Haec communem opinionem esse inquit Hieron. Schurff, in consil. 41. vers. item quartò. num. 7. in 1. Cent. & in conf. 88. num. 9. in 2. Cent.

## CONCLUSIO XCI.

- 70 IVRA quædam sunt negatiua, vt, seruitus altius nō tollendi, ius non eundi ad molendinum: Quædam sunt iura affirmatiua, vt, seruitus aquæ ducendæ, itineris atq; prospectus, ius præsentandi, eligēdi, & similia. In iurib. verò negatiuis cōmunis Doct. conclusio est, explicante Franc. de Ripa, in c. cum Ecclesia Sutrina. num. 50. ext. de caus. poss. & propri. Quòd actus præsumantur semper fieri iure facultatis, nisi volens facere actum fuerit prohibitus, & prohibitioni acquieuerit. Quia tūc si à die prohibitionis essent elapsa tempora legitima ad prescriptionem causandā, possent compelli, ne alij accederent ad molendinum, cum natura horum iurium consistat in actu prohibitorio. Bald. in l. 1. nu. 8. C. de seruit. & aqua. Panor. in cap. si gnificante. nu. 1. ext. de appellat. Roland. à Valle, in conf. 9. nu. 17. & in conf. 22. nu. 34. in 2. Tom. conf.

## CONCLUSIO XCII.

- 71 IUS redimendi an cedi possit, in vtranq; partem eleganter explicat Roland. à Vall. in conf. 28. in 2. tom. ex cuius explanatione satis liquet, nu. 14. cum sequent.

id cedi posse, vbi ipse quoque & alia quæ cedi possint, recenset. Latius Tiraquel. in tract. de vtroque retract. §. 16. du conuentionel. gl. 3. vsque ad nu. 42.

## L.

## CONCLUSIO XCIII.

- 1 LABORATORES secantes ligna in nemore alieno, de mandato alterius, à pœna excusantur, Ita vult gloss. expressè in verb. descendit. l. in rem actio. §. tignum. & ibi bona additio ex Bologneto, ff. de rei vindicat. Alex. de Imol. in l. de pupillo. §. denunciationem. num. 11. ff. de nou. oper. nunciat. Et hanc gloss. communiter approbari scribit consulendo Bart. Socin. in conf. 54. num. 23. in 4. vol. conf. Quam doctrinam latius profequitur Roland. à Valle, in conf. 54. num. 6. cum sequent. in 1. Tom. conf. addens post Bart. Socin. in d. con. 54. & alios ibi per eum allegatos pulchra, quando protestatio seu denunciatio integra, & sic ante actum facta fuisset, Item si non appareret, an protestatio fuisset facta antè vel post, quid iuris in eo casu sit statuendum. Dec. in l. 4. nu. 8. & 9. & Vvilhel. Mayne. nu. 10. ff. de reg. iuris.

## CONCLUSIO XCIII.

- 2 LABORATORES cōducti in alienam domum vel possessionem, si fuerint obid accusati à vero domino, quòd ibi laborarunt, excusabuntur, si eum, qui eos conduxit, nominarent. Bar. in l. in rem. §. tignum. ff. de rei vindic. Et hanc sententiam communem esse tradunt Ioan. Bap. Plot. in l. si quando. nu. 780. C. vnde vi. & Hippol. Rimin. in l. 1. nu. 96. ff. quod quisq; iuris. Quæ tamen doctrina nō procederet, vbi fecissent actum illicitū, & de genere prohibitorū. Eo enim casu per nominationem eorum, à quibus conducti essent, non excusarentur. Ias. in l. de pupillo. §. nunciationem. nu. 7. ff. de oper. no. nunc. & Hippol. Riminald. in d. l. 1. nu. 97. de qua decisione videatur quoq; præcedens conclusio, Laboratores secantes ligna in nemore alienorum.

CON.



## CONCLUSIO XCV.

3 LAESIO citra dimidiam, etsi permiffa videatur de iure Ciuili & Canonico, tamen secus est in foro conscientia, Iohan. Pet. de Ferrarijs. Papien. in sua practica, in forma libelli, in causa venditionis, in verb. pro precio florenorum centum, num. 2. Estq; sententia communis, Francis. Arctin. in l. si quis cum aliter. nu. 11. vers. quomodo ergo respondemus. ff. de verb. obligat. Nouissimè Ioh. Hiero. Card. Alba. in suis lucubrationib. in Bart. in l. 2. C. de rescind. vendit.

## CONCLUSIO XCVI.

4 LAESAE maiestatis crimen non potest committi, nisi per subditum, communis Doctorum sententia est. Clem. pastoralis, ibi, Cum quibusdam ipsius subditis, Rex confederationes & conspirationes fecerat in ipsius maiestatis offensam, de sent. & re iudica. Et Bald. in l. 2. C. de fals. monet. vbi inquit: Quod si subditus ciuitatis falsificat monetam ipsius, incidit in crimē læsæ maiestatis. Et quod dixit, subditus, quia non subditus non incidit in crimen læsæ maiestatis, subdens, proditorum populi incidere in crimen læsæ maiestatis, si est subditus, aliàs secus. Roland. à Valle, in con. 4. nu. 1. & 2. in 1. Tom. con. Quemadmodum quoq; ante eum consuluit Andr. Barbat. in suo eleganti consil. 70. nu. 39. vers. etsi ista videantur, cum sequent. in 4. vol. con. Idem voluerunt & reliqui Doct. quos referunt Thom. Grammat. in voto. 10. numer. 32. & Hieron. Gigas, in tract. de crim. læs. maiest. quæst. 68. lib. 1.

## CONCLUSIO XCVII.

5 LAESIO enormis dicitur, quando aliquis in sexta parte quantitatis debitæ læsus fuerit, secundum Bart. in l. societatem. §. arbitratorum. versic. pro declaratione. num. 25. ff. pro socio, cuius sententiam & alij Doct. sequuntur. Lanfanc. de Orian. in tract. de arbitris. in vltim. part. quæst. 14. in 3. volum. tract. Raphaël Cuman. in consil. 50. num. 4. circa fin. versicul. ad id autem quò quæritur, an debeat reduci ad arbitrium boni viri. Alij Doctor. verò arbitrati sunt, quòd hoc, cum non sit à lege determinatum, argumento l. 1. ff. de iure delib. arbit. iudicantis committendum

fit. Bald. in l. cum antea. num. 4. & 5. C. de arbit. glo. in verb. definierit. circ. fin. in §. precium. vbi Angel. Aret. nu. 7. explicat. Inst. de empt. & vend. Panor. in c. quinta uallis. nu. 33. Et licet ibi ab ipso varia Doctorum sententiæ recenseantur, tandem tamen in hac sententia persistit. extr. de iureiur. Et has duas enumeratas principales opiniones magis à Doct. communiter approbari scribunt, cum plurib. adductis autoritatibus Phil. Dec. in cons. 39. nu. 7. & Thom. Ferrat. in tract. cautel. Caut. 8. Et secundum hanc secundam opinionem tanquam communiorem iudicandum esse consulendo tradit Soc. Iunior, in cons. 48. nu. 22. in 1. part. con. vbi & ipse plures autoritates allegat. Nouissimè pulchrè Iac. Menoch. in tract. de arbitra. Iud. quæst. lib. 2. casu 73. Quæ læsio enormis censeatur in laudo arbitri. Videantur etiam in suis casib. Hier. Cagnol. in l. 2. nu. 166. vers. vigesimo quinto. C. de rescind. vend. Balth. Quint. Aquil. in addi. suis ad cons. Paul. de Cast. con. 19. in verb. pro læsione, nu. 76. & Bursat. in cons. 75. num. 5.

## CONCLUSIO XCVIII.

6 LAESVS enormissimè non potest venire contra renunciationem vel actum iuratum, secundum communem opinionem Alex. de Imol. referente in l. stipulatio hoc modo. nu. 10. ff. de verb. obligat. Alex. in cons. 27. nu. 2. & in cons. 42. num. 10. cum sequentib. & cons. 125. num. 3. in libr. 1. Alij contrariam sententiam tanquam communiorem sequuntur. Panor. mit. in c. cum contingat. nu. 23. ext. de iureiur. Dec. in c. in presentia. nu. 36. ext. de probat. & in cons. 181. nu. 2. & 3. Vasquius Menchacensis in lib. 1. controuers. illust. c. 2. nu. 17. vbi ipse addit ex Doct. ibi allegatis, ad relaxationem huius iuramenti requiri citationem partis, quam communem sententiam appellat Dec. in capit. qua fronte. numer. 8. extr. de appellat. De qua quæstione supra in verbo, iuramenti absolutio. dictum est. Et hanc sententiam vbique defendit Carol. Molin. in d. consil. 27. in verb. salutis. litera a. & in d. consil. 42. in verbo, iuramentum. litera c. & in dict. consil. 125. in verbo, seruandum. & in Commentarijs suis in consuet. Paris. titul. 2. §. 62. in 5. quæst. numer. 21. cum sequent.



## CONCLUSIO XCIX.

7 **LAUDVM** lædens enormiter, licet acceptatum & emologatum, potest rescindi ex magna læsione, Petr. Phil. Corn. in conf. 140. incip. In hac consultatione, in 3. vol. & con. 140. incip. Viso puncto, in 4. vol. con. Paul. Paris. in conf. 45. nu. 49. in 1. part. & in con. 24. nu. 159. in 2. part. conf. Imò hoc casu ea doctrina etiã quòd vim transactionis dictum laudum obtineret, procedit. Et hanc communẽ sententiam esse Laur. Syl. plures DD. idem dicentes allegans in con. 71. nu. 18. in 2. lib. con. testatur, licet ipse quoq; fateatur, plures etiam Scribentes in contraria esse opinione. Matth. de Affl. et. in decis. conc. Neap. decis. 220. incip. In causa. Et Crauet. in conf. 151. Reliquas authoritates, tum Crauetta, tum Sylua. adducunt.

## CONCLUSIO C.

8 **LEGATA** ad pias causas etiam hereditate non adita deberi, contra tritam & communem regulam, qua asseritur, testamentum corruì, quia hereditas non fuit adita, corruì & legata, & alia in testamento contenta, cum omne ius testamenti solvatur. l. si nemo subijt. ff. de reg. iuris. affirmat Barto. in l. i. repet. num. 65. & 66. versic. quartò quæro. C. de sacrosanct. Eccles. & addit ipse, legata ad pias causas valere, nec requiri aditionem, cum in eis cesset omnis solennitas iuris Ciuilis. capit. cum esset. cap. relatum. extr. de testamēt. Sed Salycet. in d. l. i. num. 18. versic. quæro decimotertiò, an hereditate adita. & Ioan. de Imol. in l. qui filio. §. seruus. num. 2. versic. & prædicta faciunt. ff. de hæredi.

insti. cum multis alijs contrariam sententiam sequuntur, allegatis hinc inde argumentis & adductis solutionibus Bartoli rationum. Et hanc communem opinionem Doctorum esse dicunt Ioan. de Imol. loco iam citato. & Alex. de Imol. in consil. 209. num. 16. in 2. lib. conf. & Ias. in d. l. i. num. 31. in fin. & numer. 22. in princ. versic. limita hanc communem. & in Repet. num. 34. versicul. tamen communis sententia & vera est contra Barrol. quòd legata ad pias causas hereditate non adita non debeantur. & in l. eam quam. nu. 19. addens communem conclusionem istam esse, cum adductis nonnullis limitationibus. C. de fideicommiss. Cæterum alij Bartoli sententiam magis communem esse asserunt Andr. Barbat. Sicul. in conf. 8. nu. 16. in 1. vol. versic. Et licet Ioan. de Imol. in d. l. qui filio. §. seruus. dicat, quòd communis opinio est contra Bartol. tamen salua sua pace dixerim, imò communis opinio sequitur doctrinam Bartoli, &c. Andr. de Bessetis, in Repet. d. l. i. num. 148. vbi ipse hanc questionem eruditè in vtramque partem explicat. Approbat & hanc sententiam Hier. Cagnol. in d. l. i. num. 44. versicul. rationes tamen Bartoli in repetitione videtur mihi multum notabiles & benè fundatæ, &c. Et ita seruari indistinctè meminit Carol. Mol. in suis addit. ad conf. Alex. in d. conf. 209. in verb. secundum veram. Quam sententiam ego in d. l. i. cum in Academia Rostochiensis eam explicarem, secutus sum. De hac conclusione in vtrâq; partè multas auctoritates Doctorum adduxit Quint. Mandos. in additionibus suis ad allegationes Lapi, allegatione 91. lit. i. in verb. ad pias causas.

## FINIS QUARTAE CENTURIAE.

COM-



# COMMVNIVM CONCLV- SIONVM LAVRENTII KIR- CHOVII

## CENTVRIA QVINTA.

### CONCLVSIO I.

**L**EGATVS de latere non solum potest conferre beneficia iurispatronatus acquisiti ex prescriptione, sed etiam ex consuetudine & privilegio, cum hæc tria parificentur. c. nouit. & ibi gloss. in verb. consuetudinem. ext. de iud. Felin. in c. accedentes. num. 6. ext. de præscript. Et hanc esse communem Doctor. opinionem inquit Alexan. de Imol. in conf. 74. in 4. vol. conf. Dec. in conf. 149. nu. 6. Rochius de Curte, in tracta. de iure patron. in verb. honorificum. in 3. quæst. in 3. limitat. nu. 6. circ. fin. in 15. vol. tract. Rol. à Vall. in conf. 46. nu. 9. cum seq. vbi ipse hanc materiã explicat, in 1. tom. cõf.

### CONCLVSIO II.

**L**EGATVM non aufertur alicui, si in testameto vel aliã alicui datum sit, cum conditione de nubendo arbitrato tertij. d. in l. turpia. de legat. 1. Secus verò si factum esset legatum vt nuberet cum consilio alterius. Ias. ibid. nu. 4. in 3. notab. licet contrarium consuluerit Franc. de Aretio, in conf. 67. nu. 1. tamen communis opinio est in contrarium, referente Ctaucta, qui hanc doctrinam egregiè explicat in conf. 1. post num. 3. vers. Non obstat dictum Aretini. Meminerunt huius doctrinæ cum vltiorib. declarationibus Paul. de Castr. in conf. 301. in 1. part. conf. secundum nouissimam impressionem, & Iohan. de Anani. in consil. 15. & ibi Ludou. Bologni. Etsi hæres non implendo voluntatem testatoris (singatur de eo in testamento factam esse mentionem) & matrimonium contrahendo contempto testatoris consilio, dicitur contrauenire voluntati defuncti, & illam impugnare, vt latiùs declarat Crau. in d. c. 1. numer. 3. vnde consulendo scribit Oldr. in conf. 16. in 1. quæsti. ademptionem hæreditatis eo casu valere, quo hæres non nuberet ex arbitrio aut consensu alterius, modo tale

arbitrium inhonestum non sit, cum agatur de afferendo lucrum, & non de poena imponenda per multas auctoritates ibi per Crau. post num. 3. adductas.

### CONCLVSIO III.

**L**EGATVM non transmittitur ad hæredes, si legatarius decedat antequã dies legati cedat. l. vni. §. sin autem sub conditione. & ibi Bald. C. de cadu. tollend. Carol. Rui. in conf. 88. nu. 16. in 1. vol. & conf. 133. nu. 12. in 2. vol. con. Ioh. Ceph. in conf. 37. nu. 1. libr. 1. Plures auctoritates allegat Roland. à Vall. in conf. 8. nu. 21. in 1. tom. vbi ipse testatur, hanc sententiam communem esse. Et post illum Balch. Quinct. Aquil. in suis addit. ad conf. Paul. de Cast. conf. 25. in fin. in 3. part. conf.

### CONCLVSIO IIII.

**L**. interdum. §. qui furem. ff. de furt. intelligunt Doct. secundũ doctrinã Bartoli ibid. nu. 4. & 5. ff. de furt. quòd iudex, qui principaliter cognoscit de crimine ad vindictã possit etiam reum condemnare incidẽter ad restitutionẽ rei, seu ad emendam damni passi, siue agatur per viam accusationis siue inquisitionis. Licet dispositio d. §. qui furem. secundũ sententiam receptam locum habeat, quãdo ageretur per viã inquisitionis, tamẽ iudex maleficiorum nõ potest reũ condemnare ad restitutionẽ rerũ ablatarum, seu ad earũ valorem & estimationẽ, nec etiã ad damnum & interesse, si nõ fuerit aditus à damnum passo, & officiũ eius imploratũ, vt Bart. in d. §. qui furem. num. 5. tradidit, dum vult quòd formetur libellus, in quo petatur reũ puniri & condẽnari & rem restitui, tũc enim dicitur agi, secundũ eũ, criminaliter per viã accusationis, & implorari officiũ iudicis ciuilitè sup restitutionẽ. Ita quoq; voluit Sal. in l. si quis à se fundum. nu. 4. vers. his sic collectis. C. ad l. Iul. de vi pub. & priuat. Quam doctrinã tanquã communiter approbatã plurib. adductis auctoritatib. copiosè explicat Rol. à Vall. in cõf. 30.



nu.12. & 13. cum sequent. in 2. Tom. consil. vbi & ipse num. 18. aliam communem sententiam, quæ habet, quod dispositio dict. §. qui furem. locum habeat, quando reus condemnatur per confessionem veram, secus si per contumaciam, annectit, quia tunc iudex maleficiorum non potest inquisitum ad præmissam condemnationem in fauorem damni passi condemnare. Bald. in l. qui crimen. vers. item in criminali. nu. 23. C. de his qui accus. nõ poss. & ibi ipse inquit: Iudicem maleficiorum non posse condemnare reum ad restitutionem rei ablatae, nisi constet de maleficio per confessionem, quia tunc iudicis officium deseruit confessioni, non criminali accusationi, secus si probatio resultaret aliter quàm per confessionem, quia ex ea non oritur officium iudicis. l. sed & possessori. §. fin. ff. de iureiur. Quas doctrinas Roland. in d. cons. 30. nu. 18. & 19. latius prosequitur.

#### CONCLUSIO V.

- 13 L. Hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testam. expressè voluit testamentum inter liberos valere, etiam si in eo nõ interuenerint solennitates à iure Ciuili requisitæ. Idque propter fauorem liberorum, quibus iure Naturæ debetur parentum hereditas, introductum est. l. scripto. in fin. ff. vnde liberi. l. cum ratio. in princ. ff. de bon. damna. Plures quoque rationes refert Mar. Anto. Natt. in d. §. ex imperfecto. nu. 30. hanc rationem communiter à DD. approbari scribit Clar. in §. testamentum. quæst. 8. in fine princip. lib. 3. sententia. Caterum d. §. ex imperfecto, tunc locum habere voluerunt multi Doctores, quando pater disponit in fauorem liberorum, non autem quando disponit principaliter in præiudicium vnus filiorum & commodum aliorum tantum. l. fin. Ibi, pares videntur esse. C. fam. hercis. quam legem etiam ita intellexit Constan. Harmen. libro 5. Epito. tit. 1. vt æqualis filijs bonorum diuisio ex ea constitutione contingat. Lud. Rom. in cons. 179. nu. 16. & in con. 385. nu. 5. allegans in vtroque loco Speculatorem, in tit. de instru. editio. §. compendiosè. vers. quid si pater habens tres filios. nu. 29. quamuis illius sententia non probet hanc conclusionem: tamen per se æqua est, vti referunt Ant. Rub. in cons. 6. num. 5. & Horat. Mando. in suis addi. ad con. Rom.

in d. con. 385. in verb. Speculator. Quam quoque multum æquam & naturalem esse inquit Dec. in con. 105. nu. 6. & ibi Molin. in verb. æqualiter. vt ea ratione inter liberos seruari possit æqualitas. l. vt liberis. C. de collat. Et hanc vbiq; Dec. sequitur, in con. 349. num. 9. & ibi Mol. in verb. æqualiter. in cons. 631. & ibi Mol. item in verb. æqualiter. in l. 1. in 2. norab. C. vnde liberi. in d. l. vt liberis. nu. 3. C. de collat. & in l. hac consultissima. nu. 37. C. qui test. fac. poss. Tiraq. in tract. de iure primigenio. q. 4. nu. 4. vers. ad hæc priuilegia. Sed communis est in contrarium, vti nouissime attestatur Dida. Couar. in c. Raynutius. §. r. nu. 3. vers. non obst. extr. de testam. Pluribus adductis autoritatibus, quas non transcribo. Verum præcedens sententia iure facile defendi potest, eandemque doctissimos Interpretes sequi animaduerto, licet non ignorem, quod nonnulli has diuersas sententias concordare voluerint, quod scilicet prior sententia intelligatur, si modo non enormis fuerit in æqualitas, secunda verò si modica fuerit. Franc. Curt. lun. in d. §. ex imperfecto. Cuius tamen sententiam Boërius sequi non videtur in suis decis. q. 240. nu. 9. cum seq. Sed recetiores multi eam vbiq; sequuntur. Carol. Mol. in suis addi. ad lectu. Dec. in d. l. 1. in verb. æqualiter. C. vnde liberi. & in suis addi. ad cons. Alex. in con. 168. in verb. quod sic. in 5. vol. con. & Horat. Mand. in suis addi. ad cons. Rom. in d. cons. 385. in verb. numerus.

#### CONCLUSIO VI.

- 14 L. Quotiens. C. de rei vind. locum quoque habet in feudis. Ita voluit glo. in c. si facta. in verb. dominum possessionem feudi. Bal. nu. 2. vers. secundus ergo emptor, cum prium in possessionem inductus erit, potior est in feudo. Andr. de Iser. nu. 2. copiosius Ioan. Ant. de S. Georg. Præposit. co. nu. 2. Aluar. nu. 6. vers. quæro cum dicta gl. si de feud. defun. cont. sit inter dominum & agnam vasal. Ias. in d. l. quotiens. nu. 30. vers. breuiter teneo, quod ista lex habet locum ita in feudalibus, sicut in alijs bonis. Franc. Curt. in tract. feud. in 2. par. in 2. quæst. In eadem uestitura, quæ in propria, & per quam nõ est tradita possessio, ad quid dominus vasalli teneatur, nu. 33. vers. limita prim. Zaf. in epit. feud. in cap. qualiter feuda constituatur, & quid iuris vasallus ex eis constituatur. part. 6. nu. 13. vers. secundò fallit. Matth.



Matth. de Afflict. remissiuè in prelud. feu. nu. 147. vers. secundum dubium. Petr. Ra uen. in d. c. si facta. vers. Nota etiam gloss. hic. in compendio suo, in consuet. feud. Et Hieron. Schurff, in cons. 53. nu. 4. cum seqq. in l. Cent. cons. Et hæc est communis opinio DD. referentib. eodem Matth. de Afflict. in c. l. nu. 7. vers. & licet sit communis conclusio. Qui successio. teneant. Ioanne Jacob. de Leonard. in consil. 114. nu. 465. vers. quæ lex quotiens, inter consilia feudal. Albert. Bruni, Iacobi. de S. Georg. in tractat. feuda. in verb. inuestiuitalem. num. 4. in fin. & Iul. Clar. libr. 4. sentent. §. feudum. quæst. 26. vers. quæro nunc dominus inuestiuit aliquem. Licet non ignorè multos huic sententiæ refragari, Lud. Roman. referens multa fundamenta, in cons. 70. visis themate & quæstione. Hippol. de Marsil. in suis singular. sing. 82. Volo tibi dare aliquas notabiles & vtilis limitationes, in l. limitat. & in l. qui duobus. num. 2. ff. ad l. Corn. de fals. Iacob. Nouel. in suis regul. ad reg. Petri à Duen. reg. 223. Venditio vnius fundi facta duobus, in l. limitatione. Iacob. Philip. Port. lib. 3. conclus. vtriusq; iuris, reg. 40. in II. limitatione. Anton. Gabriel. in suis communib. conclusio. tit. de emptio. & vendit. num. 46. vndecima limita. Ioan. Cephal. in cons. 147. proponitur. num. 18. vers. non obstant. in l. par. cons. Pet. Paul. Paris. in consil. 9. nu. 59. ibi. Et esto quod apertius idem Ias. in l. part. cons.

## CONCLUSIO VII.

15 L. Si vnquam. C. de reuoc. donat. locum etiã habet & procedit in donatione iurata, secundum receptiorem Doct. sententiam, quia si filia tempore matrimonij renunciat successioni paternæ in manib. patris, quod dote conteta esse velit, si l. d. mulieris postea suscepti, non poterunt venire contra allegatam renunciationem. Ita consulendo scribunt Alex. de Imol. in con. 29. nu. 16. vers. postremò nõ ob. in 3. vol. con. & Phil. Dec. in con. 181. num. 8. in quiens: Istant opinionem Doct. modernorũ esse, quæ contradicentem habet neminem. & idem in l. pactum dotal. nu. 14. vers. vlt. notandum. C. de collat. Et hanc sententiã communiore esse voluit quoq; Rol. à Vall. in cons. 11. nu. 23. & 31. in l. vol. cõ. vbi ipse varias autoritates Doc.

qui in vtramq; partẽ hunc articulũ disputarunt, & alteram sententiam tanquam magis communem amplexi fuerunt, retulit. Sed ipse tamen à priori sententia Alex. & Dec. atq; aliorum non recedit tanquam communi voto approbata.

## CONCLUSIO VIII.

16 L. benè à Zenone. C. de quadrien. præscript. & eius dispositio habet etiam locũ in inferiorib. Principibus non recognoscantib. superiorẽ. Ita pulchrè tradit cõsulendo Ias. in cons. 227. vers. vndecimò facit. 2. vol. cons. Licet multi alij Doct. hoc non concedat. Bart. Soc. in consil. 46. nu. 22. in 4. vol. con. Pano. in con. 3. nu. 8. in 2. par. con. tamen priorem sententiã communem esse scribunt Phil. Dec. in con. 357. nu. 1. circ. fin. in 3. par. cons. & Rol. à Valle, in cons. 29. nu. 17. in l. Tom. con. Sed Dec. in eod. cons. nu. 7. sententiam comunẽ non amplecti videtur, per autoritates ibi adductas, quam doctrinam quoq; Nicol. Bellon. in cons. 51. & 59. breuiter & eruditè explicat. Nouissimè Asca. Clem. in tract. de pat. potest. in secundo effectu. num. 41.

## CONCLUSIO IX.

17 L. Si quis maior. C. de transact. non solum locum habet in contractu transactio nis: sed etiam in contractu venditionis, & in quacunq; alia promissione iurata, ac in omni alio contractu. Bart. ibid. nu. 13. præferrim cum tex. vtatur verbis, Aduersus pacta vel transactiones. In eo quod dicit pacta, omnia comprehendit. Licet illal. sub tit. de transact. posita fuerit, argumento l. Imperatoris. ff. de in diem adiectione: tamen ad alios contractus quoq; extenditur. Ita egregiè consulendo scribunt Alex. de Imol. in cons. 76. nu. 16. in 5. vol. cons. & Pet. Philip. Corne. in con. 96. nu. 2. & in cons. 121. nu. 15. in l. vol. con. vbi ipse & Alex. in d. l. si quis maior. in prin. Doct. ita concludere cõmuniter, & hanc sententiam sequi testantur. Sequuntur & alij Ias. in d. l. si quis maior. num. 11. Guid. Papa, in cons. 31. nu. 3. vers. ad tertium dubium, in l. part. con. Philip. Dec. in cons. 452. numer. 8. & plures autoritates allegat Roland. à Valle, in consil. 57. numer. 15. in l. Tom. consil. Quamuis Molin. ex sententia Cornei, in suis addition. ad con.



con. Alex. in d. con. 76. in verb. etiam. lit. G. existimauerit solummodò in contractu transactionis prædictam conclusionem procedere.

## CONCLUSIO X.

- 18 L. 2. C. de rescind. vendit. remedium, non datur venditori scienti verum valorem rei suæ, etiam si sit deceptus ultra dimidiam iusti præcij. Bart. ibid. numer. 14. vers. quæro quid si dictum est in instrumento. Bald. num. 8. vers. quartò quæro. & Salycet. num. 11. vers. septimò quæro. Alex. de Imol. in consil. 125. numer. 7. in 1. lib. Et ita communiter à Doct. concludi referunt idem Alexan. in consil. 127. num. 1. in 2. volum. Dec. in consil. 583. nu. 1. Rolan. à Valle, in con. 59. num. 10. & 11. in 1. Tom. con. Nouissimè Ioh. Hieron. Card. Alba. in suis lucubrationib. in Bart. in d. l. 2. nu. 2. Quomodo autem scientia probetur, tractat Dec. in con. 583. post nu. 1. vers. sed difficultas videtur esse in probando.

## CONCLUSIO XI.

- 19 L. 2. remedium. C. de rescin. vend. non habet locum, quando in contractu venditionis iuramentum interuenerit. gloss. in verbo, iudicis. in d. l. 2. quam scribentes ibi communiter approbarunt. Alexand. de Imol. in consil. 42. numer. 9. in 1. lib. & consilio 127. numero 2. in 2. lib. consilior. Et hanc communem conclusionem Doctor appellat, Socin. Seni. in consil. 136. nume. 10. in 1. volum. & repetit ipse idem con. 155. in ord. num. 14. in 2. volum. & in con. 48. num. 10. in 4. volum. consil. Ias. in con. 76. num. 2. dicit etiam ita communiter Doct. concludere in 1. volum. consil. Et hanc opinionem Docto. communem sententiam esse scribunt Crauet. in consil. 114. numer. 9. in prima parte, & Rolan. à Valle, in con. 59. num. 8. in 1. Tom. consil. Quare si minor simpliciter iurasset, non contrauenire contractui ratione minoris ætatis, eo casu iuramentum non tolleretur dispositionem. d. l. 2. Secus quando quis iurasset non contrauenire ratione minoris ætatis, aut alia quacunque causa, Quia tunc sicut maior excluditur à beneficio ipsius legis, ita & minor, qui modo præmissis iurauit. Bartol. numer. 10. 11. & 12. & alij Doctor. in d. l. 2. & gloss.

in verbo, restituerent, ibi. Sed quid dices, & Scribentes in c. cum causa. extr. de emptio. & vend. Deci. in consil. 349. num. 6. Et hanc doctrinam communem opinionem Doctor. esse scribit Socin. Iuni. nepos in consil. 48. num. 19. in prima parte con. vbi ipse Carol. Ruin. ita quoque de iure respondisse refert, cuius consilio ipse & Dec. subscripserant. Quam doctrinam latius explicant Crauetta in consil. 7. 118. num. 9. 238. num. 3. in 1. part. & Roland. à Valle, in d. consil. 59. num. 18. cum sequen. nec nõ Octauius. Cacher. in decisionibus sacri Senatus Pedemontani, decis. 41. nu. 8. & 13.

## CONCLUSIO XII.

- 20 LEGIS, si vnquam. C. de reuo. dona. dispositioni, an renunciari possit, inter DD. est disceptatio. Bar. voluit, renunciari posse, in l. Titia. vers. quæro vtrum. ff. de legat. 2. quia videtur inducta in fauorem donantis. Estq; communis opinio, vt refert Phil. Dec. in l. si quis in conscribendo. nu. 14. vers. et per istam regulam. & ibi Caro. Mol. in verb. renunciari. C. de pact. Ioh. Hier. Card. Alb. in suis lucubrationib. ad lectur. Bar. in d. l. si vnquam, in fin. Multi autem contrariam sententiam sequuntur, quos referunt Tiraq. in d. l. si vnquam, in præfatione. nu. 89. vers. contraria enim videlicet, quod donans non possit huic legi renunciare. & Ripa in eadem l. nu. 60. in quæst. 51. incip. Quinquagesimo primò quæro, an donator possit renunciare beneficio huius legis.

## CONCLUSIO XIII.

- 21 LEGITIMA etiam si in vita patris data fuerit filia: tamẽ si bona illius augeantur, augetur & legitima. Bald. in l. pactum quod dotali. in 6. oppos. C. de coll. & in l. quamuis. nu. 8. ver. pone ergo. C. de fideicom. Licet ipse in alijs locis sententiam contrariam secutus fuerit, quam ante illud tenuit Iacob. Butr. in d. l. pactum quod dotali. in l. 2. num. 2. vers. quæro quid de legit. C. de reuoc. his quæ in fraud. credito. alien. sunt. Et in alijs locis, quos refert Ioh. Crot. in l. frater à fratre. nu. 40. vers. iuxta hoc oportune quæritur. ff. de cond. indeb. Sed prior sententia communis est DD. conclus. pro qua vidit Crot. multorum



torum excellentissimorum DD. ita consulentium consilia, vti ipse refert in d. l. frater à fratre. num. 41. vbi addit plurium DD. authoritates, & nonnulla argumenta, in 2. vol. repetit.

## CONCLUSIO XIII.

22 LEGITIMAM non potest filius propria authoritate vna in re eligere, Sed hoc iudicis arbitrio fieri debet. Bart. in l. suus quoq; num. 10. vers. quæro si filio. ff. de hered. instit. Et hanc communem opinionem Doctor. esse, scribit consulendo Decius in cons. 136. num. 9. in 2. parte. & in consil. 81. num. 7. in 1. part. consil. vbi ipse quoq; refert, quod legitima de bonis alteri legatis non debeat detrahi. Sequitur Ias. in l. scimus. nu. 7. C. de inof. testam. & in l. filium quem. num. 17. C. fam. l. hercisc. Quod verum esse intelligitur, quando vltra legata remaneret apud heredem tantum de bonis testatoris, quod legitima competenter solui possit. Dec. in d. cons. 81. nu. 7. vers. sed istud intelligitur. vbi ipse addit, si omnes res preciosiores essent legatae, etiam de illis legitimam constituendam esse. Alex. de Imol. in l. in quartam. ff. ad l. Falc. Rolan. à Valle. in cons. 12. nu. 2. in 1. Tom. cons. Burf. in cons. 92. num. 12.

## CONCLUSIO XV.

23 LEGITIMA quando peteretur, secundum communem sententiam, attenditur semper tempus mortis paternae. l. cum queritur, ibi, mortis tempore. C. de inof. test. Ita scribit Ias. adiecta explicatione eiusdem doctrine in l. quod Seruius. nu. 12. vers. sed communior opinio est. ff. de cõdict. cau. data.

## CONCLUSIO XVI.

24 LEGITIMA ex causa non solum diminui, verum etiam per statutum vel consuetudinem in totum tolli potest. Hanc communiorum Doctor. sententiam esse consulendo scribit Panormitan. in cons. 65. incip. Primò est videndum. numero 9. vers. sed his non obstantibus. dico, in 1. part. conf. Sequitur Roch. de Curt. Papien. in tract. de consuet. nu. 437. vers. communis opinio est. in 9. vol. tract. Doct. Licet multi Doct. in ea opinione fuerint, quos cumulat nouissimè Ioan. Nic. Arelatanus, in

suis addit. ad tract. Alc. de præsump. in 1. prin. Reg. 8. præsump. Duo tamè insignes recentiores interpretes adducunt multas authoritates, legitimam filiorum minui, sed in totum tolli non posse, atq; hanc sententiam crebriorem & veriorè esse. Hier. Cag. in l. iura sanguinis. nu. 5. ff. de reg. iur. & Carol. Mol. in suis addi. ad cons. Alex. in cons. 75. verb. legitimam. nu. 11. in lib. 1. cons.

## CONCLUSIO XVII.

25 LEGITIMA matri debita in bonis filij, cum sit de iure Positiuo, potest per statutum tolli. Et hanc esse communem opinionem attestantur Phil. Dec. in con. 372. nu. 4. & Roland. à Valle, in suis quæst. super stat. de lucro dotis, in 1. quæst. num. 3. Mandos. in suis addi. ad con. Rom. cons. 32. lit. f. verb. Ius naturale.

XVIII. XIX. XX. XXI. infra in Secunda parte.

## CONCLUSIO XXII.

30 LEGITIMATVS vtrum in statuto excludente foeminas comprehendatur, DD. inter se dissentiunt. Sed eorum sententia, qui voluerunt eum statuto non contineri, communiter approbatur, vti refert Phil. Dec. multis DD. auctoritatibus adductis, in l. liberos. nu. 8. vers. & per istum textum infert Areti. hic, & ibi Caro. Mol. in verbo, verior. C. de collatio. Nouissimè Ioh. Hier. Card. Alba. in suis lucubrationibus ad Barr. in l. filium. num. 3. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur.

## CONCLUSIO XXIII.

31 LEGITIMATIO à Papa etiam in terris imperij fieri potest. Bart. in cons. 75. nu. 4. Bal. in Procem. C. nu. 9. ver. iuxta hoc querro. Calder. in cons. 3. nu. 3. ver. sic Papa. tit. qui filij sunt legit. Paul. Paris. in con. 1. nu. 8. & 17. & in con. 10. nu. 118. in 2. part. con. vbi ipse multorum DD. authoritates adducit, & hanc communem DD. sententiam esse testatur. Alij contrariam sententiam magis communem esse voluerunt, quos allegat Rol. à Val. in con. 88. in 1. tom. con. Ioan. Pau. Lancil. in con. 176. inter con. ad cau. vlt. volunt. Et has diuersas sententias ad concordiam reduci posse arbitratur Baltha. Quint. Aquil. Vt opinio affirmatiua & sic prima pcedat, quoad legitimationem quò



quò ad tollendam infamiam natalis, Secūda verò negativa quò ad successionem bonorum, in suis addit. ad con. Paul. de Cast. con. 16. in verb. legitimatio. in 3. par. consi. Venet. recens Anno 71. impressorum.

## CONCLUSIO XXIII.

- 32 LEGITIMATIO non reuocabitur, si quis curauerit legitimare filios, & postea legitimos susceperit, sicut asseritur de donatione. l. si nunquam. C. de reuo. donat. Estq; hæc communis DD. sententia. Alex. de Im. in l. ex facto. nu. 20. ver. quærit hic Bar. vsq; ad nu. 26. & nu. 22. ver. ex prædictis, dicit Alexander veram esse cōclusionem, non reuocari legitimationem. ff. de lib. & post. & in con. 187. nu. 18. & ibi Car. Moli. in verb. nascantur. lib. 5. con. Et inquit Dec. propter superuenientiam filiorum legitimorum & naturalium nō irritari legitimationem. Et hanc communem esse opinionem, in con. 576. nu. 5. Af. cap. Clementi. in tract. de patr. potesta. c. 5. nu. 60. & 61. Sed hanc quæstionem copiosè pro more suo explicuit D. Tiraq. in d. l. si vnquã. in verb. donatione largitis. nu. 275. ver. quæro decimo sextò, vtrum reuocetur legitimatio, vsq; ad nu. 323. vbi ipse omnes casus de legitimatione, quæ fit per matrimonium subsequens, ex rescripto Principis, & per oblationē curiæ, cum annexis quæstionibus amplissimè profecutus est. Meminit quoq; Rip. in d. l. si vnquam. in 23. q. nu. 49.

## CONCLUSIO XXV.

- 33 LEGITIMATI per rescriptum an sint successibiles? Et respondent Doct. respectu bonorum feudalium, in quibus naturales non succedunt, etiam si sint plenè legitimati per rescriptum Principis, textus est in §. naturales. Si de feud. defunct. conten. sit inter domin. & agnat. Vasalli: non esse successibiles, hoc nisi specialiter expressè legitimentur ad feuda, Et si legitimentur per Comitem Palatinum vel alium habentem potestatem ab Imperatore vel Principe, requiritur specialis clausula legitimandi ad feuda in priuilegio seu concessione potestatis, & in ipsa legitimatione, alioqui tales legitimati nō sunt successibiles, nisi ad allaudialia & paga-

nica, & non ad feudalia. Ita in specie consulendo scribit Signorol. de Homod. in con. 218. nu. 4. & 5. ver. redeo ad primum. verfic. præterea cum successio feudorum. Et hanc communem sententiam Doct. esse scribit Carol. Molin. in 1. part. Comment. ad consuetud. Parisiens. §. 3. gl. 1. in 8. quæst. num. 38. de qua decisione videatur quoque ea, quæ consulendo scribunt Albert. Brun. in con. 15. ver. circa tertium dubium. nu. 18. cum sequent. inter consi. feud. & Philip. Dec. in consi. 85. ver. tertio quæritur. nu. 7. Afcan. Clement. in tracta. de pat. potest. cap. 5. nu. 56. ver. veniamus. Zaf. in tractat. feuda. ca. 8. de feudi successionem. nu. 74. verfic. Quæ doctrina fallit. Curtius ibidem in tract. feud. in 3. par. in altero membro. nu. 39. ver. decimo septimo quæro, an filius naturalis. pag. li. mei 175. Hiero. Schurff. in consi. 2. in 1. centu. Nouissimè Franc. Bursatus in con. 10. nu. 2. cum seqq.

## CONCLUSIO XXVI.

- 34 LEGITIMATVS per subsequens matrimonium admittitur ad ordines. gloss. & Doc. in c. tanta. ext. qui filij sint legitimi. Dum volunt, quòd legitimatus eo modo admittitur ad ordines, Quia matrimonium retrahitur, & ille dicitur de legitimo matrimonio iuris censura. Hæc scribit communem Doct. opinionem esse Marian. Socin. Jun. in l. Gallus. §. & quid si tantum. nu. 126. ff. de liber. & posthu.

## CONCLUSIO XXVII.

- 35 LEGITIMATIO à Cæsare in terris subiectis Ecclesiæ fieri non potest. Bart. in l. qui in prouincia. §. diuus. ff. de ritu nupt. & in Auth. ex complexu. C. de incest. & nefar. nupt. Et hanc magis cōmunicem opinionem esse dicunt Alex. de Imol. in con. 66. num. 8. in 1. vol. Dec. in l. fin. num. 6. in prin. ff. de iurisdic. om. iud. & in con. 150. nu. 6. & Roland. à Valle, in consi. 88. num. 25. in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO XXVIII.

- 36 LEGITIMATIO facta ad instantiam patris, & cum licentia Domini loci, in quo fit legitimatio, valet, secundum communem opinionem Doct. Ita referunt Alex.



Alex. de Imol. in consil. 11. numer. 11. in fin. in 7. volum. & Roland. à Valle, in d. con. 88. numer. 36.

CONCLUSIO XXIX.

37 LEGITIMATIO quando facta fuisset viuentepatre, & eo volente, tum in alieno territorio fieri potest. Verum hæc sententia in eo casu procedit, quando Imperator illam fecisset extra territorium suum, sed inter subditos suos, secus quando inter non subditos, & respectu bonorum, non sitorum in iurisdictione sua. Ias. in cons. 70. in 3. vol. cons. Et hanc communem Doct. sententiam esse aiunt Philip. Dec. in cons. 557. num. 14. & Roland. à Valle, in d. cons. 88. num. 36. vers. vltimò non obstat. in 1. Tom. cons.

CONCLUSIO XXX.

38 LEGITIMATIO prius facta non reuocatur per natiuitatem filiorum, licet effectus legitimacionis limitetur & restringatur, Quia cum ipso legitimo concurrunt filij ex legitimo matrimonio postea nati. Et hanc DD. communem sententiam esse scribunt Philip. Dec. in cons. 308. num. 13. & Roland. à Valle, in cons. 89. num. 12. in 1. Tom. & Socin. Iun. in cons. 142. num. 30. in 1. part. cons. Nouissimè Iohan. Card. Alb. in suis lucubra. in Barto. in l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel al. iur.

CONCLUSIO XXXI.

39 LEGITIMATIO infantis vt fieri possit, multi Doct. voluerunt requiri speciale rescriptum, cum Comes Palatinus non possit legitimare infantes, nisi in suo priuilegio adesset facultas specialis ipsos legitimandi. l. iubemus. C. de emancip. liber. arguendo de emancipatione ad legitimacionem, quod argumentum secundum communem Doct. sententiam receptum est. Ias. in cons. 184. in 2. vol. & in cons. 40. in 3. volum. Sed tamen multi alij Doct. contrariam sententiam tanquam cõmuniorem amplexi sunt. Dec. in con. 55. num. 5. & 6. Ias. in con. 156. nu. 2. in 4. vol. con. Socin. Iun. in con. 97. nu. 21. cum seq. in 2. part. Quam sententiam in vtramq; partem explicat Roland. à Valle, in cons. 61. in 1. Tom. con. Nouissimè meminit huius quæstionis Ascan. Clementi. in tract. de pat. potest. esse. 15. num. 8. nec non Quinc. Mád. in tract. de æta. min. c. 3. nu. 20.

CONCLUSIO XXXII.

40 LEGITIMATIO filij illegitimi ad petitionem patris etiam filia legitima naturali existente, præsertim si illa clausula, non obstante, adiecta fuerit, per Comitem Palatinum fieri potest. Ias. per multa fundamenta in cons. 68. in 3. Tom. & no. in 4. vol. con. Quam ibi Ias. communem DD. sententiam esse dicit. De qua plura scribit Roland. à Valle, in d. cons. 61.

CONCLUSIO XXXIII.

41 LEX quando exprimeret aliquem casum ratione frequentioris vsus, non tamen per hoc intelligitur excludere alios casus minus frequentes, vt est gl. in ver. sponsam, communiter approbata. C. de raptu virg. in quiens: quod licet in illa lege imponatur pœna viro, rapienti mulierem, tamẽ eadem pœna censetur imposita mulieri, si rapit virum, quia casus de viro fuit expressus ratione frequentioris vsus, glo. in verb. præsidentes. in Clement. 1. de rescript. gloss. in verb. reus. in capit. 2. de confess. lib. 6. Alexand. de Imol. in cons. 65. num. 39. in 6. vol. con. Roland. à Valle, in con. 72. nu. 49. in 1. Tom. con.

CONCLUSIO XXXIIII.

42 LIBELLI oblatio in diebus festis Iudici offerri potest, si hoc intelligatur de illis dieb. festis, qui sunt in fauorem hominũ recepti. l. miles. §. 60. ff. ad le. Iul. de adult. Secus verò quantum attinet ad dies festos in honorem DEI constitutos. Bartol. in l. nec quicquam. §. de plano. vers. Et licet Iudex. ff. de offic. præcons. Estque hæc sententia communis referentibus Maranta in tracta. de ord. Iudicio. part. 6. in 3. memb. iud. de libell. oblat. num. 13. pag. 404. secundum impressionem Colonienf. Anno LXIX. & Quintiliano Mandosio in praxi commissio-num, in formul. 13. in verb. Ferias. versic. Secundo quæro, licet Bartol. alibi & alij contrariam sententiam amplexi fuerint, quos Maranta & Mandos. referunt.

CONCLUSIO XXXV.

43 LIBELLVS an in scriptis offerri debeat, nec ne, Doct. antiqui multis rationibus & argumentis disputarunt, vt liquet ex eorum annotationibus, in c. 1. & 2. ext. de libell. oblat. & gloss. Ioan. Andr. in Clement. sap. in verb. necessario, de verbo. signific. Sed



communi opinione receptum est, in scriptis dandum esse libellum. Auth. offeratur. & ibi cōmuniter DD. C. de litis contest. & in l. 1. ff. de eden. copiosè Marian. Socin. Senior, in d. c. 1. nu. 21. vbi ipse 84. restrictiones eius doctri- ne addidit. & in c. significatib. nu. 69. ver. 14. principaliter quæro, vtrum scriptura sit ne- cessaria ad validitatē libelli. ext. de libel. obl. Purpur. in l. edita. in primis addit. factis, An- no 1523. pag. lib. mei 19. & Hier. Cag. ibid. nu. 9. & 10. C. de edēd. Nouissimè Hartm. Hart. in suis pract. obseruat. tit. de libello. c. 1. pag. 195. Et copiosè Anton. de Tremolis, in addi- tionibus ad practicam Vberti de Bonacur- so, titul. de impedimentis executionis. nu- mer. 17. versic. Secundò iudicium, & Ni- col. Anton. Grauat. in suis annota. analyt. ad Octauia. Vestr. Ifag. in Rom. aul. actio. & iud. mor. lib. 5. c. 1. verb. Quia in summarijs.

XXXVI. infrà in Secunda parte.

CONCLUSIO XXXVII.

45 LITE non contestata processus est nul- lus. c. 2. & c. quoniam frequenter. ext. vt lite non con testat. cuius omisio etiam vitiat processum & iudicium, vt est casus apertus in c. vnico. ext. de litis contest. vbi Papa pro- nunciavit, processum irritum propter defe- ctum litis non contestatæ, vbi glos. in verb. responsiones. & Doctōr. ibi hoc latiùs expli- cant, capit. 2. & ibi glos. in verb. oportebit. de litis contest. lib. 6. l. fin. §. illud. & ibi Doctōr. C. de tempor. & repara. appell. Propterea cū processus ex causa d. defectus litis non contestatæ reddatur nullus, etiam senten- tia inde secuta nulla est. l. prolatam. & quæ ibi notantur. C. de sentent. & interlocuto. Marth. de Afflict. in Decis. sacri concil. Nea- pol. Decis. 283. nu. 3. Hanc sententiam com- muniter approbatam referunt Socin. Se- nior, in consil. 69. versic. secundò redditur processus nullus. numer. 2. in 1. volum. & in consil. 47. num. 1. 2. & 3. in 4. volum. consil. & Mynsing. in obserua. Camer. obser. 73. in tertia Centuria. Quæ tamen decisio limita- tur non procedere, vbi ex forma statuti pro- ceditur simpliciter & de plano, sine strepi- tu & vigore iudicij. Roland. à Valle, in conf. 71. num. 35. in 1. Tom. con. Quemadmodum in causis summarijs fieri solet, iuxta notata in Clem. dispēdiosa. de iud. & in Clem. se- pē. de verb. signif. Hippo. de Marf. in singul. suis, sing. 120. Marant. in tract. de ord. iud. in 6. par. de litis contest. 10. memb. iud. num. 1. in fin. Mynsing. in obser. Cam. obser. 1. in 1. Centuria, vbi & in obserua. 38. eiusdem

Centuriæ, ipse alios casus, in quibus non re- quireretur litis contestatio, recensuit.

CONCLUSIO XXXVIII.

46 LITIS contestatio non inducitur per exceptionem peremptoriam oppositā. Bal. in l. vni. nu. 3. in fin. C. de lit. contest. vbi ipse hanc quæstionem in vtramq; partem dispu- tat, referens hæc verba: Hodie est expressum quod per obiectū exceptionis peremptoriæ nō inducatur litis cōtest. c. 2. de litis cōtest. lib. 6. Et licet Bal. à nonnullis in contrarium allegetur, in l. rem non nouam. nu. 3. C. de iudic. hoc tamē non asserit, cū ille expres- sè addiderit, Innoc. contrariam sententiam in c. prout, in princ. ext. de dol. & cōtu. velle, & ppter eā ipse remittit ad ea, quæ in d. l. 1. C. de litis contest. tradiderat. Et dicit Paul. de Cast. ibid. nu. 6. glos. in verb. cum Iudex, ibi, vt si exceptionē opponat pacti, voluisse, per oppositiones exceptionū peremptoriarum induci litis contesta. Sed in contrarium ho- die decisum d. c. 2. eiq; decisioni standū esse. Et hanc sententiā plurib. argumentis com- probat Pet. Philip. Corn. in con. 332. in 1. lib. cō. vbi ipse inter cæteras rationes dicit, litem non cōtestari, cū cessauerit animus litem contestandi, & sine animo vtriusque par- tis non resultare litis contestationem. Pro- pterea si defecerit animus litem cōtestandi ex parte reorū, deduci potest per assertionē eius, de cuius animo agitur. Et huius Philip. Cornei sententiam remissiuè quoq; refert Rober. Marant. in tract. de ordi. iudicio. in 6. part. 10. memb. iudicij, de litis cōtestat. nu. 5. ver. an aut per oppositionem. Licet glossa & Bart. in d. l. vni. nu. 12. C. de litis contestatio- ne, cum multis alijs hanc distinctionem tra- diderint, per exceptionem peremptoriam statim post narrationē factā ab autore bene induci litis cōtestationē. Secūs verò si ex in- teruallo proponeretur exceptio perempto- ria, quia tunc nō inducitur litis contestatio. Ange. de Perus. in d. l. vni. nu. 3. C. de litis cō- test. Nō obstante eo, quod Domini de Rota contrarium responderint, dicentes: Si pars rea respōdēdo libello negaret narrata prout narrantur, & dicat petita fieri non debere, si non addat & dicat, animo litem cōtestandi, fuisse dubitatū, vtrum per huiusmodi respō- sionē fuerit lis contestata, & breuiter sine ar- gumentis fuisse determinatū & cōclusum, quod sic, in decis. 2. aliàs 12. tit. de litis cōtest. in deci. nouis. Quorum sententiam propter authoritatē inquit Ioā. de Im. seruari in pra- ctica, sed cōmunē sententiā esse in cōtrariū.



inc. vnic. nume. 13. versic. non obstat. ext. de litis contest. Et ait Petr. Philip. Corn. in d. consil. 333. numer. 7. versic. nam licet. Bartoli auctoritatem non esse postponendam authoritati Dominorum de Rota, saltem in terris imperij, & pro Bartolo esse communem opinionem. Et Bartoli & aliorum sententiam nouissimè quoque sequitur Bernard. VVurmbser, in lib. 1. pract. foren. titul. de litis contest. capit. 4. Litis autem contestatio, an per exceptionem peremptoriam indicatur, Iuris Canonici interpretes ita distinguunt: Si reus directè respondeat libello, puta cum ab aliquo petuntur 10. ex causa mutui, si dicat se non teneri, & petita fieri nõ debere, ideo quia fuerit sibi pactum factum de non petendo, Eo casu facta est litis contestatio, non quidem propter objectionem exceptionis, sed propter responsionem & negationem. Et in hoc casu intelliguntur iura & Doctor. volentes per exceptionem peremptoriam fieri litis contestationem. Si verò similiter excipiat de præscriptione, pacto de non petendo, vel de alia peremptoria, & tunc non esse factam litis contestationem. Et in hoc casu intelligendum esse d. c. 2. de litis contest. in 6. Doctor. in d. c. prout. in c. venerabilis. extr. de exceptione. Nouissimè Cling, in dict. cap. 2. de litis contest. in 6. de qua materia ibi fusiùs Doctor. & Maria. Socin. in tractat. de litis contest. disserunt, quam hic vberius explicare non est necesse.

CONCLUSIO XXXIX.

47 LITERAE beneficiales subreptitię sunt ipso iure nullę. Innoc. in c. ad audientiam. 2. num. 2. Ioan. de Imol. nu. 3. Abb. nu. 5. & 8. & Ioan. de Anan. nume. 6. ext. de rescrip. Estq; communis opinio, referente Felino ibid. nu. 22. in verb. literę beneficiales. Meminit quoque Bernard. Diaz in reg. suis, reg. 445. Ampliationes & limitationes illius conclusionis videre poteris apud Felin. in d. cap. ad audientiam.

XL. infra in Secunda parte.

CONCLUSIO XLI.

49 LOCATIO si est permessa vsq; ad certum tempus, vel vsq; ad certam generationem, si fiat pro maiori tempore, vitiatur in totum, & non valet vsq; ad tempus permisum. Bartol. in Auth. qui rem. C. de sacros.

Eccles. & Angel. de Perus. in §. emphyteu. fin. in Auth. de non alien. aut permut. reb. Eccles. Et hanc communem Docto. sententiam esse dicunt Barthol. Socin. in l. 1. §. sed etsi mihi. ff. de verb. oblig. & Roland. à Valle, in consil. 84. num. 29. in 1. Tom. consil.

CONCLUSIO XLII.

50 LOCATIO ad longum tempus facta per prælatum & capitulum ex iusta causa & cum debita solemnitate, secundum communem sententiam admittitur, licet aliàs non admitteretur. c. nulli. ext. de reb. Eccles. alien. vel nõ. c. 1. de reb. Eccles. alien. vel non lib. 6. Ita traditur in Clemen. 1. de reb. Eccles. non alien. Hanc communem opinionem post Ruin. in consil. 157. in 1. vol. dicit Roland. à Valle, in consil. 96. num. 26. in 1. Tom. consil.

CONCLUSIO XLIII.

51 LOCVS semper in omnib. instrumentis, sicut & tempus poni debet. Ita refert Alberi. in l. lecta. nu. 11. versic. secundo. addens ita communiter probari per Doct. ff. si cert. petat. Idem Alberic. in l. libellorum. nu. 2. 3. & 4. ff. de accusat. Bart. in d. l. lect. nu. 34. las. nu. 3. in fin. Bart. in l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de nõ. oper. nunciat. Ange. de Vbald. in consil. 226. num. 1. ibi, nec locum continet. Hanc quoq; veram & communem opinionem esse scribit Nicol. Boeri. in suis Decis. Decis. 33. nu. 27. in fin. eamq; ad eod generalem esse, vt etiam non valeret consuetudo, quod instrumentũ fiat sine inscriptione loci, ex sententia Cornei & aliorum, voluit Roland. à Valle, in con. 38. nu. 8. in 1. Tom. con.

CONCLUSIO XLIIII.

52 LUCRVM dotis quod maritus facit ex forma statuti ob mortem vxoris, dicitur ex causa lucratiua, quia quamuis titulus dotis onerosus dicatur, cum pro oneribus matrimonij dos detur: lucrum tamen tale in spectata causa proxima dicitur ex causa lucratiua, & aduentitiũ potius quam profectitiũ. Dec. l. in eo. nu. 5. & 6. ff. de reg. iur. & in l. 1. num. 17. C. de secund. nup. & in con. 266. Et hanc sententiam Bald. Nouell. in tracta. de dote. in 6. par. priuileg. 37. num. 4. in 6. volu. tract. Docto. communiorem appellat. Licet Dec. in consil. 67. contrariam sententiam consulendo secutus fuerit. Sed ibi eum contra communem consuluisse meminit Cagnol. in d. l. in eo. numer. 5.



## M.

## CONCLUSIO XLV.

**M**ANDATVM de spoliando præcessisse præsumitur, si quis post factam à familia deiectionem commodum scienter consequitur, per doctrinam Innocentij in c. cum ad sedem, post nume. 6. ext. de restit. spoliato. Bartol. in l. de pupillo. §. si quis ipsi pratori. num. 19. vers. 14. Alexan. de Imol. num. 24. cum seq. & Ias. num. 14. ff. de nou. oper. nunc. Alex. de Imol. in consil. 69. num. 5. lib. 2. con. Ruin. in con. 21. nu. 1. lib. 4. con. Estq; hæc sententia communis, ut referunt per plures authoritates DD. Iac. Menoch. in tract. de recup. poss. in 1. remedio. ex interdicto Vnde vi. nu. 56. & Balth. Quin. in additio. ad cons. Paul. de Cast. con. 29. in verb. Doctorum. num. 25. in 3. part. cons.

## CONCLUSIO XLVI.

**2** MAIORIBVS etiam per fraudem vel dolum, vel perperam sine iudicio factis diuisionibus, solet subueniri. Quia in bonæ fidei iudicijs, quod inæqualiter factum esse constiterit, in melius reformabitur. l. 3. C. communia vtriusq; iud. & ibi gl. in verb. vel perperam intelligit illud verbum, cum ultra dimidiam sit alter deceptus ad instar venditionis. leg. 2. C. de rescind. vendit. & licet in d. l. maiorib. Bald. nu. 3. dicat: Quod si partes diuidant ad breuia & sortis imbecillitate emergit intolerabilis deceptio, quod debet in melius reformari: tamen alij Doct. ibidem intelligunt illius sententiam, si læsus sit ultra dimidiam iustæ æstimationis. Paul. de Cast. nume. 2. Sichard. nu. 4. dicens, Vocatur autem enormis læsio, quando quis decipitur ultra dimidium iusti precij. & idem in l. 4. nu. 3. quod diuisio inter maiores facta semper sit valida, nec possit retractari propter vim tacitæ transactionis. C. communi diuid. Hieron. Schurff, in consil. 28. numer. 7. versic. secunda autem responsio. in prima Centuria, & in consil. 66. num. 4. versic. Prætereà in secunda Centuria cons. Marian. Socin. Junior, in consil. 146. nume. 45. versic. læsio autem supra dimidiam, in 2. & in consil. 8. numer. 2. versic. Item secundò ratione maximæ seu enormis læsionis. in 4. volumin. consil. & in contractu diuisionis consuluerunt Philip. Corne. in consil. 240.

in princip. in 4. volum. consil. & Ludovic. de Gozadin. in consil. 44. numer. 16. quia propter læsionem excedentem dimidiam iustæ æstimationis, potest officium Iudicis pro retractatione & reparatione impetrari propter magnum excessum, alias secus, Hieronym. Cagnol. in dict. leg. 2. numer. 59. & 60. pagin. lib. mei 121. C. de rescin. vend. in 2. Tom. oper. Quamuis non ignorem inter recentiores, ac etiam inter veteres de hac re fuisse contentiones & dissensiones, quas iam non prosequor: tamen reperio, si interuenisset aliqualis læsio, diuisio non rescinderetur, si partes essent maiores 25. annis. Adde, etiam si diuisio non esset facta, ex longo tamen tempore præsumi diuisionem, per gl. ab omnibus approbatam, in l. penultima. in verb. si maior. C. communi diuid. nisi fuerit nimia inæqualitas. Alexand. de Imol. in consil. 92. in lib. 2. & in consil. 25. in lib. 5. consil. propterea semper requiritur magna disportio, & inæqualitas, ut Doctor loquitur. Francisc. Balb. in tractat. de præscript. in 3. part. princip. in 10. quæstio. numer. 39. cum sequentibus. Licet alij cõtrariam sententiam amplexi fuerint, quos referunt Carol. Ruin. in consil. 117. in fine, in 3. volum. consil. & nouissimè Anton. Gabriel. in suis commun. conclus. titul. de præsumpt. conclus. 1. numer. 30. versic. contrarium Salycetus. Et supradictam doctrinam valde notabiliter limitat Ruin. in consil. 162. numer. 14. in eodem 3. volum. consil. diuisionem inter fratres probari, si per decennium inter præsentem bona separatim possederint, secus verò quãdo alter eorum omnia possedisset. Ioachim. Mynsing. in obseruat. Iud. Imperia. Centuria quarta, obserua. 15. in fin. Item præsumptionem diuisionis locum habere inter illos, qui possunt liberè ad diuisionem peruenire, non autem quoad minores vel similes, quorum diuisio valere non potest absq; solenitate introducta de iure communi vel ex forma statuti, idem Ruin. in con. 29. nu. 3. vers. non obstat. in 4. vol. consil.

## CONCLUSIO XLVII.

**3** MANDATVM speciale requiritur ad petendum restitutionem in integrum. leg. illud. §. si talis. ff. de minor. cap. coram. extra de restitutione in integrum. Et hoc quando petitur principaliter, ut quando petitur contra contractum vel contra sententiam, quæ transit in rem iudicatam, secus



secus si incidenter. Bartol. in d. l. illud. §. si talis. numer. tertio. Panormit. in dict. capit. coram. & in capit. suscitata. vbi numer. 5. affirmat hanc esse Doctorem. communem opinionem. Casiodorus in Decis. 1. de procuratorib. & Didac. in libro 1. variarum resolutionum. capit. 6. Ad postulandum in integrum restitutionem, an sit necessarium mandatum. Quæ tamen sententia intelligitur in mandato sufficere, si dictum fuerit: Constituo talem procuratorem ad petendum restitutionem in integrum, contra quamcunque personam; licet in eo non diceretur in tali causa & contra talem. Et hanc sententiam communiter receptam testantur Didac. in d. c. 6. & Roland. à Valle, in consil. 16. num. 19. in 2. Tom. conf.

## CONCLUSIO XLVIII.

4 **MARITVS** & vxor si confiterentur se recepisse pretium rei dotalis venditæ, ad quemlibet peruenisse pretium pro dimidia, dubitari posset. Sed communis Doctorem. sententia est, quod tota dos aut totum pretium peruenerit ad manus mariti. Doctorem. in Authent. si qua mulier. C. ad S. C. Velleia. Angel. Aretin. in §. item si. num. 20. Instituit. de excep. Matth. de Afflict. in Decis. sacri concil. Neapolit. Decis. 209. Fabian. de Monte, in tract. de empt. & vend. in 3. quæst. princ. num. 64. in 5. vol. tract. latè Bald. Nouellus in tract. de dote. in 7. part. incip. Priuilegia dotium constante matrimonio, in 12. limitata. num. 15. vers. & per prædicta habes. in 6. vol. tractat. & Nicol. Boërius in suis Decis. quæst. 33. in 1. part. Quam communem sententiam Doctorem. esse per multa argumenta, & auctoritates Docto. insignes recentiores interpretes Iuris Aym. Crauet. in consil. 91. in 1. part. & Roland. à Valle, in consil. 64. in 1. Tom. conf. consulendo scribunt.

## CONCLUSIO XLIX.

5 **MARITVS** constante matrimonio non tenetur dare fideiussores, quod soluto matrimonio velit reddere dotem. Bartol. in l. si constante. numer. 3. versic. in contrarium. ff. solut. matrimo. quia quemadmodum non recipiuntur fideiussores pro dote conseruanda, toto titul. C. ne fideiussor. vel mandato dot. dentur. vbi ipse Imper. optimam rationem addit, si enim credendam mulier sese suamque dotem marito existi-

mauit, quare fideiussor vel alius intercessor exigitur, vt causa perfidie in connubio eorum generetur, ita quoque est in dote restituenda, cuius decisiones pulchras adfert contra Dyn. qui contrarium asseruerat, rationes Bartolus, in dict. l. si constante, post numer. 3. numer. 4. & 5. Et hanc Bartol. sententiam Doctorem. communi voto approbarent, licet multi alij diuersum censuerint. Paul. de Castr. in dict. l. si constante. §. quotiens. numer. 7. in fin. Iohan. Schneid. in §. in omnibus. post numer. 11. Instituit. de fideiussor. Si autem maritus vergat ad inopiam, tunc fideiussores non solum recipi possunt. Bartol. in dict. §. quotiens. numer. 8. versic. Hoc autem quod dixi. sed etiam vxor licet dotem repetit etiam constante matrimonio. capit. per vestras. & ibi Abb. & alij Doctorem. extr. de donatio. int. vir. & vxor. Reliquos verò casus, in quibus posset accipi fideiussor, pro dote conseruanda, refert Mynsing. post alios, in d. §. in omnibus. nume. 3.

## CONCLUSIO L.

6 **MARITVS**, qui cessauit per decennium petere alimenta seu interesse dotis non solutæ, an præsumatur eam remisisse socio. Et responder Baldus iuri petendi alimenta seu vsuras ob non solutionem dotis decursas spatio decennij præscribi, in consil. 474. incip. Post biennium. Ita communiter Doctorem. citant, in meo libro est 464. in 3. volum. conf. Alexand. de Imol. in consil. 74. viso titulo. numer. 8. versic. Secundò principaliter dici potest, in lib. 5. con. Et licet huic sententiæ multi refragentur: tamen Baldi sententiam in puncto iuris veriorem esse, eiusque auctoritatem in actu pratico maximam esse, meminit Aleiat. in tractat. de præsumptio. in prima regul. principa. præsumptio. 32. numer. 7. versic. ex prædictis infertur. Sed contraria sententia verior & magis communis est, Ludouic. Roman. in con. 517. in casu propositæ consultationis. num. 14. vers. Secundo tamen, quod prædictæ conclusioni refragatur, consilium D. Baldi Doctorem. in l. quæ dotis. ff. soluto matrimo. Thom. Grammat. in decisio. regij Neapolitani concilij, decis. 70. incip. In causa magnificæ beaticis. In finit auctoritates adducit Horat. Mandos. attestans de communi opinione in suis additionibus ad consilia Roma. in dict. consil. 517. in lit. t. verbi consilium. Cuius conclusionis quoque me-



minit Molinæus, pluribus adductis auctoritatibus in suis additio. ad cons. Alexand. de Imol. in cons. 63. in verb. specialem. lit. d. lib. 4. & idem in suis iisdem additionib. in dict. con. 74. in verb. nostra, in lit. c. expressè Baldi & Alciati & aliorum opinionem reprobabat, indicans Corne. non rectè ab Alcia. adductum fuisse in d. præsumpt. 32. & idem Carol. Molinæ, in suis annotationibus ad consilium Decij, consil. 572. in verbo, contrarium. liter. a. Cæterùm de hac conclusione copiosè scribunt Angel. Areti. in §. fuerat. nume. 7. versicul. vnum tamen tementi. & Ias. nume. 20. vers. quando autem. cum num. seqq. Inst. de action.

L I. infra in Secunda parte.

### CONCLUSIO LII.

8 MASCULINVM non concipere fœmininum, passim ab interpretib. scribitur. Et hanc sententiam magis communem conclusionem Alexand. de Imol. in consil. 204. numer. 9. ver. & similiter. in 2. lib. consil. Et Philip. Deci. communem opinionem Doctor. esse in l. 2. numer. 106. ff. de regul. iur. inquirunt. Quam doctrinam latius explicant in vtramque partem, An expropriate vel extensione procedat, infinitis Doctor. auctoritatibus adductis, Andr. Tiraq. in tractat. de vtroque retractu. §. primo. gloss. 9. numer. 180. 181. cum sequentibus. & 208. & Carolus Molinæus in suis Commentarijs, in consuetud. Paris. §. duodecimo. & idem remissiuè in dict. consil. Alexand. 204. in verb. non concipit. in d. l. 2. in verb. contractib. liter. b. Francif. Burfat. in con. 1. nu. 36.

### CONCLUSIO LIII.

9 MATER tutrix debet renunciare secundis nuptijs, Senatusconsulto Velleiano, & omni iuris & legum auxilio, aliàs tutela ipso iure additur nulla, iuxta Authent. & quæ ibi notantur communiter per Doctor. matri & auiæ. C. quando mulier tutelæ officio fungi potest. Barto. in versic. quæro quid si mater non renunciauerit. numer. 11. & 12. Salycet. numer. 13. & 14. Speculat. in titul. de tutore. §. nunc dicendum. numer. 5. versic. hodie verò præfertur mater. Paul. de Castr. in consil. 324. in princ. in 2. part. cons. secundum nouam impressionem, Angel. in §. actionum. numer. 41. versic. decimo nono, Instit. de act. Anton. Capycius in Decis. concil. Neapol. Decis. 50. numer. 5. 6. & 7.

Ex his & alijs quæ copiosius profequitur Roland. à Valle, in cons. 76. num. 5. 6. 7. & 8. in 1. Tom. consi. hanc communem Doctor. sententiam esse liquet.

### CONCLUSIO LIIII.

10 MATER, quæ filio pupillo tutorem petere debet, habet integrum annum ad petendum eum. Odo. fre. in l. 2. §. si mater. ff. ad S. C. Tertylli. Alberi. ibid. in §. confestim. Bald. in l. precibus. nume. 22. vers. item, dixi confestim. C. de impub. & alijs subst. Paul. de Castr. in cons. 148. incip. Postpositis auctoritatib. num. 1. & 2. in 1. part. con. Est quæ hæc communis Doct. sententia, Ange. Areti. in §. sed quemadmodum. nu. 3. vers. sed primam partem. Institut. de S. C. Tertylli. & Baltha. Quinæ. in additio. ad cons. Paul. de Cast. cons. 33. in verb. excusaret. num. 11. in 3. part. Quam conclusionem copiosius declarant Ludo. Roman. in suis singul. singul. 233. inci. Tu habes. & ibi apostillatores, Paul. de Castr. Alex. de Imol. & Ias. in l. minoribus. C. de his quibus vt indignis. & remissiuè Ioan. Bertachi. in suo aureo Repertorio, in verb. Mater non petens tutorem filio pupillo: Nec non Iacob. Philip. Port. in suis conclusio. conclu. 4. lib. 5. atq; Anton. Gabriel. in suis cõmu. opinionibus lib. 6. titu. de tute. conclus. 1. num. 51. & Ascani. Clement. in tracta. de patri. potesta. cap. 4. num. 41.

### CONCLUSIO LV.

11 MATRES liberorum transeuntes ad secunda vota, coguntur omnia illa quæ à liberis suis habent, eiusdem ordinis filijs reservare: quod quid è etiam in patrib. receptum est. Etsi autem non habeamus de hac decisione expressum aliquem textum, qui in specie hoc decidat circa liberos: tamen habemus gloss. notatu dignam, in l. fœmina. §. illud etiam. in verb. possessione delata, quæ extendit legem à muliere ad virum. C. de secund. nupt. Deinde l. generaliter. C. eod. hoc satis innuere videtur, dum dicit, eisdem casibus maritum quoque debere communibus liberis seruare. Ita Doctor. communiter in d. l. fœminæ. §. illud, Bartol. numer. 2. Salycet. numer. 3. vers. quærit. gloss. an quod hîc dicitur in muliere habeat locum in viro. Sichard. vers. sed hîc oritur dubitatio. Marian. Socin. sent. in consil. 34. nume. 3. vbi ipse in vtramq; partem valdè eruditè hanc materiam explicat in 1. Tom. con. Et Bened. Capra, in consil. 46. numer. 5. Et hanc communem



munem opinionem Doctor. esse referunt  
Guid. Papa in suis decisionib. Gratianop. q.  
228. Dec. in consil. 87. num. 3. & in cons. 230.  
nu. 1. & ibi Carol. Molinæus in verb. marito.  
Roland. à Valle, in cons. 95. numero nono.  
in 1. Tom. con. & Sichard. in d. §. illud, nu-  
mero secundo, in fin.

## CONCLUSIO LVII.

12 MATRIMONIUM de præsentinon con-  
trahitur per hæc verba, Volo te in vxorẽ ac-  
cipere, sed dicitur contractum de futuro.  
Doct. in c. ex literis. ext. de sponsal. vbi An-  
ton. de Butr. nu. 9. satis latè de hac quæstio-  
ne disputat, & Panorm. nu. 5. Estque com-  
munis sententia, referente Augustino Ber-  
in suis quæstionibus familiaribus, quæstio-  
6. num. 3. Quid autem de ea clausula sit sen-  
tiendum, si quispiam promittat non accipe-  
re aliquam in vxorẽ nisi illam, tractat Tur-  
zanus in suis communib. opinionibus, con-  
clusi. 113. in primo tom. opinio. communis  
videantur DD. maximè D. Ias. num. 4. Dec.  
num. 7. & ibi Moli. in verb. potentia. & Al-  
ciat. in verb. nisi. num. 16. in l. actione admi-  
nistratæ curæ. C. de transactionibus. Simi-  
liter quid de illa clausula, Volo te habere in  
vxorem, censendum sit, explicat Conrad.  
Mauser. in tit. de nuptijs. pag. 19. ver. Ponite  
vos aliud exemplum. Item, volo contrahe-  
re tecum matrimonium, satis eruditè profe-  
quitur Didac. Couarruu. in epitom. in 4.  
lib. decretal. cap. 4. secundæ partis. Quali-  
ter consensus exprimaturs. primo. num. 4.  
vers. sed quid dices. pag. 217. videatur quoq;  
Iohan. Brunel. in suo tractat. De sponsal. in  
conclus. 13. in 16. vol. tractat.

## CONCLUSIO LVIII.

13 MATRIMONIUM in dubio præsumi-  
tur contractum tempore furoris, quando  
non apparet, vtrum contraxerit matrimo-  
nium tempore furoris vel dilucidi interualli,  
& sic in dubio matrimoniũ præsumitur nul-  
lum, quia alleganti matrimonium contra-  
ctum in illo interuallo sanæ mentis incum-  
bit onus probandi, secundum glos. approba-  
tam in c. fin. in verb. Compotem. extr. de  
successio. ab intest. Cardi. in Cle. 1. num. 4.  
de homicid. volunt. vel cas. Dec. in l. furio-  
sum. nu. 18. vers. Secundò limitatur. C. qui  
testam. fac. pos. Estque sententia commu-  
nis, vti refert Ias. plurib. adductis autoritat.  
in l. patre furioso. post nu. 5. vers. In contra-

rium. ff. de his qui sunt sui, quòd actus præsu-  
matur in furioso habente dilucida interual-  
la factus tẽpore furoris, nisi per aliã partem,  
cui incumbit onus probandi, probetur factus  
in dilucidis interuallis, dummodò talis fu-  
ror fuerit cõtinuatus per aliquod spatium,  
secùs si momentaneus vel breuis temporis  
sit. Bart. in l. in fin. ff. de bono. poss. furi. Ias.  
num. 3. Dec. nu. 15. in d. l. furiosum.

## CONCLUSIO LVIII.

14 MATRIMONIUM per verba de præ-  
senti contractum præfertur matrimonio po-  
stèa contracto, etiam secuta copula, vnde si  
quis duas per verba de præsentinon desponsaue-  
rit, primam desponsatam habebit in vxorẽ,  
etiam si prius secundam cognouit carnali-  
ter, nec valet contraria consuetudo, cum so-  
lus consensus legitimus inter legitimas per-  
sonas sine copula carnali interueniens suf-  
ficiat ad substãtiã siue essentiã matrimonij  
c. fi. ext. de spons. duor. Dec. in l. nuptia. nu.  
2. ff. de reg. iu. Quæ cõclusio adeò procedit,  
vt licet Papa circa matrimonium nondũ co-  
pula carnali consummatum habeat magnã  
vim & potentiã. c. ex publico. & quæ ibi no-  
tantur à DD. ex. de conuersa. coniugato. ta-  
men non sine magna causa possit dispen-  
sare, vt per secundum matrimonium consum-  
matum tollatur primum non consumma-  
tum. Panor. in d. c. fi. nu. 5. & voluit ibi Alex-  
andrinus Episcop. aliàs Ioh. Anto. de S. Ge-  
orgio, præpositus S. Ambrosij, ad fin. post lõ-  
gam & prolixam disputationẽ ita commu-  
niter Doct. cõcludere; Refert quoq; Hier.  
Schurff, in con. 57. nu. 2. in 1. cent. Quia in se-  
cundo matrimonio de facto contracto nihil  
aliud quàm sola copula subest, quæ tãtã po-  
testatis non est, vt matrimonium prius vel  
solo consensu constitutum possit euertere.  
c. pen. vbi expressè dicit Pontifex: Nõ licet  
alteri ad alia vota transire, quòd si fecerit,  
secundum matrimonium de facto contra-  
ctum, et si sit carnalis copula subsecuta, sepa-  
rari debet in primũ in sua firmitate manere.  
ext. de sponsalib. c. 1. c. 3. c. 4. ext. de sponsa.  
duor. cum perfectionẽ suã ex mutuo & so-  
lo contrahentium consensu recipiat. c. suf-  
ficiat. 37. q. 2. c. cũ locũ. ext. de sponsa. d. l. nu-  
ptias. Et hanc materiã copiosè consulendo  
explicuit facultas Iuridica in clytæ vniuersi-  
tatis Lipsensis in con. 53. in 2. tom. consilio-  
rum diuersarum Academiarum & Doct.  
Germaniæ, anno 1568. Francoford. impres-  
sor, Cur autem in alijs actibus diuersum



constituatur, ut illi potiores sint, qui priorē possessionem consecuti sunt, eleganter tradunt gloss. in d. c. fin. in verb. cognouisset. extr. de spons. duo. & ibi Anton. de Butr. num. 10. & 11.

## CONCLUSIO LIX.

- 15 **MEDICI**, æstimatores, vel alij periti, si in aliquo loco reperirētur, plures adhiberi debent, si vnus tantum sit in loco, vnus sufficeret. Ita probatur, in §. quod autem. in Authent. de non alienan. vel permutand. reb. Eccle. colla. 2. & ibi hoc annotat Angel. de Perus. numer. 26. Bartol. in l. 1. versic. sed quæro. numer. 4. ff. de ventr. in spic. & idem in leg. 2. C. de ponderato. lib. 11. vnde iudex semper debet mittere medicos peritiores ad videndum & referendum cum iuramento, an cicatrix sit remansura vel non, an vulnus fuerit lethale, an verò membrum sit debilitatum, & si plures haberi possent chirurgi vel medici, quòd tum non sufficeret vnus. Bartol. in 1. constit. omnem. numer. 8. & 9. ff. Ang. Are. in tract. de malefi. in §. cicatrix. numer. 4. & Alexand. de Imol. in consil. 148. numer. 6. in lib. 2. con. Et hanc communem opinionem Doct. esse inquit Philip. Dec. in repetit. l. iuris ignorantiam. num. 21. versic. & communis est opinio, C. qui admitti ad bonor. possess. poss.

## CONCLUSIO LX.

- 16 **MERCATORES** nostri temporis, an ad similitudinem argentariorum, rationum suarum codices, etiam ad fundandam intentionem actoris exhibere teneantur, magna est dubitatio inter Doct. sed communis Doct. opinio est, eos teneri. Bartol. in l. 1. num. 5. Angel. de Perus. numer. 1. Salycet. nu. 9. Alex. de Imo. nu. 10. Bart. Soci. nu. 14. C. de eden. Bartol. in l. quædam. nu. 2. Alberic. in l. 1. §. editiones. nu. 5. ff. de eden. Pano. in c. 1. nu. 8. extr. de probat. horum præcipuū & principale fundamentū consistit super consuetudine scribendi rationes per mercatores, à qua omnis dispositio regulatur, & secundum eam iudicatur, & actus qui celebratur factus intelligitur. Nā cū mercatores nostri tēporis libros rationū faciāt, & teneāt, ppter consuetudinem sic faciendi, cōtrahentes se cum mandare illis censentur, quod ita faciant, ut fieri consuetum est, sicque rationes scribant. Ea propter concurrente huiusmo

di tacito mandato & interesse ac vtilitate contrahentium, cogi debent edere quemadmodum olim argentarij. l. si quis ex argentarijs. §. pertinere. ff. de edend. Licet multi alij Doct. reclamauerint per rationes & fundamenta non contemnenda, quæ referunt Ias. in d. l. 1. numer. 15. Dec. numer. 18. & idem Dec. in d. c. 1. numer. 27. & nouissimè Cagno. num. 78. verum communis, Socino d. num. 9. Dec. d. num. 18. & d. numer. 27. at testantibus est in contrarium, à qua communi tanquam æqua & rationabili, ut in lucem veniat veritas. l. 2. l. iustum. l. nō est nouum. C. de eden. recedi non debet, quæ æquitas maximè inter mercatores & in curia ipsorum obseruanda est. Ioan. Maria Riminald. in d. l. 1. & Cagno. d. num. 88. in fin.

## CONCLUSIO LXI.

- 17 **MERETRIX** de meretricio quæstu testari potest. Bald. in l. 1. num. 4. vers. & idem de tali quæstu. C. de condi. ob turp. caus. Idque notandum esse inquit Sichel. ibidē contra multas Imperiales ciuitates, quæ bona meretricum innadunt tanquam vacua. Panorm. in c. quia plerique. num. 14. ext. de immunit. Ecclesia. Ias. plures authoritates Doct. allegans in l. 4. §. sed quod meretrici. in prin. ff. de condi. ob turp. caus. & idem Ias. in consil. 37. in 3. vol. con. Crauet. in con. 263. numer. 25. Et hæc sententia communiter approbatur. Ita refert post alios Bermundus Chouerronius in tractat. de public. concubin. in verb. contra prædictos. numer. 9. pagin. 236. Et coniunctus potest relinquere meretrici sibi coniunctæ omnia bona sua. Et si est in gradu proximiorē defuncto, ab intestato succedit, & omnes vltiores gradus excludit, Ang. de Peru. in authen. quibus mod. natural. effici. legit. §. sed & aliud. nu. 5. & 6. nouissimè Cephal. in consil. 224. nu. 64. in 2. part. con. Et meretrix matrimonio copulata potest heres institui à fratre excludo altero fratre. Pet. Iohan. Anchora. in suis familiarib. iuris quæstionib. q. 60. nu. 11.

## CONCLUSIO LXII.

- 18 **MERETRIX** non solum donari velle. gatū conferri potest. l. 4. §. sed quod meretrici. ff. de condi. ob turp. caus. vbi inquit IC. Vlp. Sed quod meretrici datur, reperi nō potest, ut Labeo & Marcellus scribunt, sed noua ratione, non ea quòd vtriusque turpitudine



pitudo versatur, sed solius dātis. Illam enim turpiter facere, quod sit meretrix, non turpiter accipere, cum sit meretrix. Et ibi annotarunt Odoff. in vers. sed & si do meretrici. Bart. in versicu. quæro quid. Bald. in §. quoties. ibid. Saly. in d. §. sed quod meretrici, in princip. Et Rapha. Fulgos. in princ. l. affectionis, & ibi Bart. & alij Docto. ff. de donatio. vbi inquit idem IC. Vlp. Affectionis gratia neque honesta neque inhonestæ donationes sunt prohibita. Honestæ erga benemerentes amicos vel necessarios, Inhonestæ circa meretrices. Quia cum te propter turpem causam contra disciplinam temporum meorum domum aduersariæ dedisse profiteris: frustra eam tibi restitui desideras, cum in pari causa possessoris conditio melior habeatur. l. 2. C. de condi. ob turp. caus. Verum etiam pignus tradi. Alberi. in d. l. 4. nu. 2. Et si illud traditum fuerit, eo casu non tantum illud retinere poterit, sed etiam agi potest contra donatorem, vt pignus redimat. Et ideo sicut dominium rei tradite acquiritur donatario per traditionem, sic etiam meretrici ius in pignore videtur esse acquisitum. Vnde scribit Cyn. in l. 2. numer. 5. C. de condi. ob turp. caus. Quod si scholaris promiserit meretrici aliquam summam pecuniam propter libidinem cum ea habitam, & illa citauerit eum coram Rectore, certe efficaciter petere poterit, quod scholaris ei promiserit. Et dicit Salycet. in d. §. sed quod meretrici. num. 4. in fin. hanc sententiam communiter à Doct. approbari, licet gloss. ibidem in verb. Sed noua ratione. & gloss. in d. l. affectionis. in verb. meretrices, in priuatiorem sententiam sequatur, quam gloss. in d. l. 13. Pro qua plures autoritates ibi adducit Ias. nu. 5. ff. de condi. ob turp. caus. Et Accursij sententiam quoque veriolem esse inquit Oldendorp. in claus. 6. acti. 7. de condi. ob turp. vel iniust. caus. ver. an scortum agere possit: tamen Cyni sententiam & alij Doct. communiter sequuntur, Bart. & Alberi. in d. l. 4. & idem Bar. in d. l. affectionis. Alex. de Im. in d. l. cir. fi. & ita communiter concludere Bartolum, & Alexandrum scribit Bernardus Chouerro. in tract. de publicis cubiculi. in ver. contra prædictos. nu. 6. pa. 135. Et inter cætera addit Pau. de Ca. in d. l. 1. nu. 8. donationem vel promissionem vel donationem pignoris factam meretrici valere de iure, nec fiscum ab ea auferre posse, licet secus sit in alijs mulieri. non meretricibus publicis. Pa-

no. in c. quia pleriq; nu. 14. ext. de immu. Eccles. & nouissime Mar. Ant. Natt. in consil. 506. in 3. Tom. consil.

## CONCLUSIO LXIII.

19 MERI & mixti imperij causæ delegari non possunt. l. solet, in prin. ff. de offic. proconsul. l. nemo potest. ff. de reg. iur. quia propter magnitudinem causarum & dignitatem personarum, quibus committuntur, censetur electa industria personarum, non potest actus per alium explicari. Ias. in l. 1. numer. 28. ff. de offic. eius cui mandat. est iurisdictio: sed de iure Canonico delegari possunt causæ meri vel mixti imperij. gloss. & ibi Panorm. numer. 1. in c. quod sedem. ext. de offic. iudic. ordin. gloss. & Panorm. in c. in archiepiscopatu. numer. 2. extr. de raptor. incend. & viola. ecclesie. Et Cardin. Zabar. in cap. 1. in Clément. de offic. & potest. iud. deleg. Ias. in d. l. 1. numer. 29. vbi ipse plures autoritates allegat. Et hanc communem opinionem Doctor. esse scribit consulendo Alexand. de Imol. in consil. 106. numer. 21. in 2. lib. consil.

## CONCLUSIO LXIIII.

20 MILITIA vbi per patrem filio empta vendi potest, licet ad hæredes non transmittatur, imputatur filio in legitimam. Ita eleganter declarat Bald. in l. omnimodo. §. imputari. numer. 3. in quibus, secundo est reperire militiam seu officium quod potest vendi, non tamen ad hæredes transmitti, & de tali militia seu beneficio de precio patris acquisito dicendum est, quod imputetur in legitimam, exempli gratia: In Repub. sunt aliqui reditus, qui à principe impetrantur ad vitam, ita vt etiam ad vitam impetrantis possint vendi, sicut reperiuntur aliqua feuda huiusmodi lege concessa, quia tunc huiusmodi beneficia sunt quid patrimoniale, & sunt in commercio, & ab ascendente procedunt, Merito igitur conferuntur, & legitime imputantur. Ita intelligitur tex. in d. §. imputari. in verb. vt vendatur. plura exempla refert ibidem Bald. ex Bart. in l. 1. §. nec Castrense. ff. de collat. bonor. eodem modo & alij Doct. hoc voluerunt in d. §. imputari. Licet Nicol. de Vbal. in tract. de succes. contrariam sententiam defenderit: Hanc tamen sententiam veriolem scribunt Ripa in l. in quartam. numer. 163. vers. sed an officium scriptoriae apostolicæ. ff. ad l. Falcid. Ioan. Crot. in l. frater à fratre. vers. decimotertio quæritur. nu. 39. ff. de condi. indebit. & communem opinionem



nionem esse Roland. in consi. 12. nu. 10. in 2. Tom. consil.

### CONCLUSIO LXV.

21 MINOR annis 25. maior tamen 18. potest esse arbiter. l. quidam cōsulebant. & ibi glō. in verb. quidam. ff. de re iudic. quia maiores 18. possunt esse arbitri, si volunt, secus si nolunt, & sic iniuriam non possunt compelli ad assumendum arbitrium. Alex. de Imo. in d. l. quidam consulebant. num. 3. Hanc conclusionem communiter interpretes iuris Ciuilis approbatūt, referente post alios M. Anton. Blanc. in tract. de compromis. in 2. quæst. De his qui possunt esse arbitri. num. 22. in verb. minor annis 25. Iuris verò Canonici interpretes voluerunt communi voto minorem 25. annis non posse esse arbitrum. Et eius sententiam non habere effectum. gloss. in c. cū vigesimum. in verb. eandem ætatem, & ibi DD. extr. de offic. delegat. Blanc. d. num. 22. Quint. Mandos. in tractat. de ætat. min. cap. 5. numer. 89. versu. Octauus.

### CONCLUSIO LXVI.

22 MINOR si enormiter læsus esset, an posset petere absolutionem à iuramento, petiturus in integrum restitutionem, multi DD. voluerunt eum petere non posse, per text. Auth. sacramenta, ibi inuolabiliter custodiantur. C. si aduers. vendit. & quædam alia, vt latè consulendo tradit cum multis adductis authoritatib. Alex. de Imol. in cons. 222. lib. 2. consil. sed communis & equior sententia est referente Hierony. Cagno. in l. 2. nu. 109. C. de rescind. vend. ad oppositum, quòd data enormi læsione non habet locum dispositio. d. Authen. sacramenta puberum. & quòd minor possit petere absolutionem à iuramento, petiturus in integrum restitutionem, quia propter læsionem iuramentum dolo censetur extortum. l. si quis cum aliter. cum ibi nota. per Doct. ff. de verb. obligat. ergo non debet esse obligatorium. c. 2. de pact. in 6. c. cū contingat. extr. de iureiur. Panorm. in c. cū causa. numer. 19. ver. item iuramentum est de iure diuino. ext. de empt. & vend. Felin. in c. si diligenti. nume. 15. vers. secundum corollarium. ext. de for. compet. Dec. in cons. 31. numer. 2. & in cons. 551. numer. 2. & 3. Gozadin. in cons. 97. numer. 14. Et hanc communem opinionem

quoque esse dicit idem Dec. in c. in præsentia. numer. 36. vers. vltimo secundum Arretin. cum multis adductis authoritatib. extr. de probat.

### CONCLUSIO LXVII.

23 MINOR ligatur statuto vrbs & similib. disponentibus compromitti debere inter consanguineos, Et est communis opinio referente Quint. Mandos. in tract. de ætat. minor. quæst. 8. in princ.

### CONCLUSIO LXVIII.

24 MINOR iurans non priuatur beneficio restitutionis in integrum, quando de eo non fuerit certioratus, cū in illa ætate dicatur in firmi consilij, & multis captionib. suppositus, non debet de facili beneficio sibi concessio priuari, cū illius per se non fuerit capax, sed ignorans, nam iuri ignorato non dicitur quis renunciare. l. mater decedēs. ff. de inoff. testam. & per alias rationes, quas recenset Dyn. in consi. 5. cuius sententiam refert Cyn. in l. 2. numer. 6. vers. sexto quæritur in minore. C. de rescind. vend. & inter alia argumenta eo quoque Dyn. & Cyn. vultuntur. Sicut mulier renuncians SC. Velleiano sibi non præiudicat, nisi de eo fuerit certior facta. l. fin. C. ad SC. Velleia. ita etiam minor si renunciauerit beneficio restitutionis sine præcedente admonitione aut certioratione, non dicitur sibi præiudicare, quia de eo quòd ignorauerit non videtur cogitatum, vt Dyn. in d. con. 5. & Cyn. in d. l. 2. latius cum plurib. allegatis rationib. tradiderunt. Et hanc communem opinionem Doct. appellat Anton. de Butr. in c. penul. extr. de contrah. emp. & vend. quæ quidem tempore illius, Iasone referente, communis fuit, sed iam amplius non est, in l. sciendum. nume. 33. ff. de verb. obligat. alij Doct. propterea voluerunt, non requiri certiorationem. Bartol. in Auth. sacramenta puberum. numer. 16. & 17. & ibi addit, in verb. consului contrarium. lite. F. allegans plures concordantes authoritates. C. si aduer. ven. Pano. in c. cum causa. nu. 12. ext. de emp. & ven. Fel. in c. ex rescripto. nu. 16. ext. de iureiur. alias authoritates pro sententia Bartol. recenset Alex. de Imol. in d. l. sciendum. vers. sequ. vbi ipse nume. 35. & 36. inquit, communem practicam obseruare sententiam Bartoli,



toli, quam & ipse propter autoritatem iuramenti ita obseruaret, licet Dyni in puncto iuris sententia sustineri possit. & in con. 42. nu. 9. & 10. in fin. dicit ipse hanc magis communem opinionem esse, quam approbat communis stylus & obseruantia in lib. 1. Et hanc sententiam Bartoli, non requirit certiorationem Alex. in con. 127. in fin. in 2. lib. veriorem appellat, quam consulendo & legendo sequi solitus fuerit. idem dicit Alex. in con. 80. nume. 15. in fin. in lib. 5. consil. Et ita consulendo & iudicando tenendum esse voluit Ias. in d. l. sciendum. num. 34. Bald. autem in d. l. 2. in 9. quaest. nu. 12. distinguendum putat, aut minor iurauit, non interueniente autoritate curatoris, tunc Bartoli sententiam retinendam, quia scientia curatoris reputatur scientia adulti. l. pupillus. ff. de acquir. hered. Aut minor iurauit non interueniente autoritate curatoris, in eo casu sententiam Dyni approbandam esse. Sed istam distinctionem communiter non admitti, refert Ias. in d. l. sciendum. d. num. 34. verum Marian. Socin. Jun. in d. con. 48. nu. 38. scribit, non facile decerni posse quae sit communior in hac doctrina sententia, cum Docto. varie loquantur, quorum diuersas sententias etiam Arelatanus indicat in annotationib. & additio. suis ad tractat. Alciati, de praesumpt. in 1. regul. prin. praesum. 42. propterea ipse Socin. in saepe allega. consil. addit, quando in iuramento esset expressum, quod non velit venire contra iuramentum ratione aetatis minoris, illud sufficere, secundum Barto. & alios, vt non requireretur certioratio, sed quando simpliciter minor iurasset non exprimendo ratione minoris aetatis, voluit Dyni sententiam veram & magis communem esse, quia eo casu nihil dictum fuit, per quod aliquo modo appareret cogitatum de beneficio minoris aetatis, & ita voluisse Bartol. in d. Auth. sacramento puerum. prout illum declarat And. Barb. in con. fil. 53. numer. 20. versu. & si quis iam obstinatius vellet insistere. in 2. volum. consil. Caeterum Bartoli sententia communiori voto approbatur, prout eum Doctor. communiter in d. l. sciendum. intellexerunt, Paul. de Cast. in consil. 8. versu. sed breuiter his non obstantibus. in 2. par. consil. Alexa. de Imol. in consil. 27. numer. 4. in 1. volum. consil. Aufser. in addit. ad decisio. Tholosa. quaest. 37. quia cum iuramentum faciat eum maiorem non creditur ignorare tale beneficium sibi competere, vel vere sibi non competit, nam

habetur pro maiori quoad discretionem & intellectum. Socin. Jun. in d. leg. sciendum. num. 39. Licet Caro. Molin. huiusmodi sententias falsas, nec apud Gallos in usu receptas esse crediderit, in suis marginalib. addit ad consil. Alex. in verb. certioratione. licet. b. in d. consil. 27. & in d. consil. 42. in verb. iuramentum. liter. c. & remissiuè in d. consil. 80. in verb. iuramentum. lite. a. in 5. volum. consil. de qua decisione videantur ea quae cumulata sunt per Iacob. Philip. Port. in lib. 4. suarum conclus. conclus. 33. Verum Bartoli sententiam practicam seruare multi asserunt, quos nouissimè refert Quintil. Mandos. in addit. ad allegatio. Lapi. allegat. 24. in verb. iurans. lit. c.

## CONCLUSIO LXIX.

25 MINIMA solent considerari & attendi in his, quae de iure communi competunt; secus verò in extraordinarijs, aut in ijs quae de iure speciali contra ius commune conceduntur, vt in materia restitutionis in integrum. Bar. in l. si proprietarijs. ff. de dam. infect. Pano. in c. de appe. nu. 3. vbi Dec. nu. 7. inquit, ita communiter DD. decidere: licet ipse ibidem nu. 8. voluerit, pro minimo danno etiam dari restitutionem. extr. de appel. tamen Dec. in c. quoniam. num. 2. extr. de testib. & in l. cum quid. in 1. & 2. lea. u. num. 1. ff. si cert. petat. communem opinionem approbat per l. scio. ff. de resti. in integ. Quae decisionem latius explicarunt And. Tiraq. in l. si vnquam. in verb. omnia vel partem aliam. nu. 15. C. de reuo. donat. Hippo. Riminal. in l. vt vim. nu. 366. versu. Tertio comprobatur. ff. de iustitia & iur. & copiosius in l. §. si quis apud eum. num. 36. cum seq. ff. quod quisque iur. Meminit & huius conclusionis Syluest. Aldob. in suis addit. ad lea. u. Decij nu. 8. in verb. detur restitutio. in d. c. de appellationibus.

## CONCLUSIO LXX.

26 MINORES citari non possunt, si sint infantes. l. 4. ff. de in ius vocan. l. 1. ibi. Ita tamen vt pro ijs, qui dari non possint, vel absint, ipsi tutores iudicium suscipiant. ff. de de adm. & pericul. tutor. Ioann. Andre. in additionib. ad Specul. titul. de reo. in verb. autoritate. liter. Z. Baldus in capitul. vni. de milit. Vasal. qui cont. est. nume. 20. versu.



vers. de cita. infant. In quib. & alijs locis voluerunt Doct. tutores infantium, si quos habeant, citandos esse, si verò non habeant, operanda est, vt eistutor constituatur, ad cuius prouisionem consanguineos & amicos vocandos esse. Quam quæstionem pluribus Docto. adductis autoritatibus late profequitur D. Tiraqu. in tract. de vtroq; retract. §. 1. gloss. 13. nume. 16. cum seqq. pag. 125. & in summa inquit Quintil. Mandos. in praxi commissio. in 4. formu. in verb. Ad legitime comparandum: veriore & comuniorem opinionem esse, quod si pupillus habeat tutorem, illum citari oportere, alioquin citentur consanguinei vel affines, amici & vicini, Et hi, qui verisimiliter pupilli defensionem omittere non creduntur. l. hæc autem. ff. quib. ex caus. in pos. eat. Specu. in tit. de prim. decret. §. festat. numer. 10. vers. Sed pone. Lapi. in alleg. 115. & ibidem idem Mandos. in verb. non ad causam. Panor. in cons. 43. Ex omnib. num. 2. in 2. part. consi. Plures autoritates tum à Tiraq. d. loco, tum à Mandosio tam in praxi commissio. d. form. 4. d. verb. ad legitime comparandum, quam in dictis allegatio. Lapi. 115. adducuntur. Et in praxi ipse bonam cautelam ad omne dubium tollendum esse tradit, vt citetur pupillus ad legitime comparandum, vt latius ibi cognosces.

## CONCLUSIO LXXI.

- 27 MINORES, mulieres contrahentes ac renunciantes beneficijs & iuribus illis competentibus, debent expressè reddi certiores, quæ sint illa beneficia, quæ illis competere possint, & quid in specie disponant, Exempli gratia, quid beneficium restitutionis in integrum, quid Velleianum, Condictio nes indebiti vel sine causa, aut similia, Nicol. Arelata. in additio. post alios ab ipso allegatos, ad tractat. Alciat. de præsumptio. in prima reg. princip. præsump. 42. quam antea allegauit in verb. Minori iurans. Quint. Mandos. in suis additio. ad allegatio. Lapi. allegat. 24. in verb. Certificatus, lit. b.

## CONCLUSIO LXXII.

- 28 MINOREM oportet non simpliciter narrare & probare se minorem & læsum esse, sed hoc quoque addi debet dolo aduersarij vel sua facilitate se esse læsum. l. verum. §. sciendum, cum seqq. ff. de minori. l. fin. C. de

in integ. restitut. minor. Estque communis hæc DD. sententia, vt plurib. adductis allegatis referunt Curt. Jun. in con. 6. nu. 20. vers. Præmissis tamen non obstantibus. Quint. Mand. in tractat. de ætat. minor. quæst. 4. nu. 3. post Alciat. Nicol. Arelata. in additio. ad tractat. eiusdem Alciat. de præsumpti. in 1. reg. prin. præsump. 42. Mynsing. in obseruatio. Came. Centu. 4. obser. 16.

## CONCLUSIO LXXIII.

- 29 MINOR 25. annis, si fuerit delictum confessus sine curatore etiã coram iudice, talis confessio non præiudicat, & nulla est. l. clarum. C. de aucto. præst. vbi expressè inquit Iust. Imp. Clarum posteritati faciendes sancimus omnimodo debere & agentibus & pulsatis in criminalibus causis minoribus 25. annis adesse tutores vel curatores, in quibus causis adultos & pupillos leges accusare concedunt, cum cautiùs & melius sit, cum suasionem perfectissimam & responsa facere minores, litemque inferre, ne ex sua imperitia vel iuuenili calore aliquid vel dicant vel taceant, quod si fuisset prolatum vel non expressum, prodesse eis poterat, & à deteriore calculo nos eripere. Angel. Aret. in tract. maleficior. in verb. compauerunt dicti inquisiti. & consitentur. in §. Nec non sis bene cautus tu iudex, quando habes minorem. Et ibi apostil. Aug. Arimi. Tho. Gram. in suis consi. conf. 16. numer. 7. & 8. Estque hæc Doct. communis sententia referente Hieron. Grato. in consil. 52. num. 9. lib. 2. conf. 2. licet tradiderit. Clar. post alios ex Papiensi, eam doctrinam iudices hoc tempore non seruare, in sua practica. Crimi. quæst. 50. in prin. & 55. vers. vltèriùs potest reus contra propriam confessionem. Purat tamen Clar. talem defensionem ad effectum minuendi pœnam minori prodesse. in dicta. quæst. 50. versicul. fortè posset, remittendo se ad quæst. 60. circ. prin.

## CONCLUSIO LXXIII.

- 30 MOLENDINVM si quis habuerit in aliquavilla, & nonnulli homines, illius vel alterius villæ iam longissimo tempore iuerint ad molendum in eo molendino, non tamen in futurum eos ad molendum compellere potest, cum in his, quæ sunt facultatis, non cadat præscriptio. Hæc autem sententia non procedit quando interuissset prohibitio, & volentes ire ad alia molendina fuissent pro-



prohibiti, & prohibitioni acquiescent per longissimum tempus sufficiens ad prescriptionem perficiendam, quia tunc bene acquiritur ius prohibenti, ut possit in futurum cogere eos ad molendum. Panorm. in c. significante. num. 1. extr. de appellat. Et hanc conclusionem communem opinionem esse asserunt Balb. in tractat. de prescript. in 4. part. 5. prin. in 5. quaest. versic. Hanc conclusionem limitari nisi interuenisset prohibitio. num. 3. Iacob. de S. Georg. in tract. feuda. in verb. & cum Molendinis. numer. 5. vers. Et hanc conclusionem limitabis procedere, & Roland. à Valle, in consil. 22. numer. 34. in 2. Tom. Nouissimè Ioh. Schneid. in §. flumina. cum duobus seqq. in fin. Inst. de rer. di. & in §. summa autem diuisio. nu. 57. cum seqq. vers. ex praedictis potest responderi. Inst. de interd. Henning. Gød. in consil. 39. in ordine. num. 47.

CONCLUSIO LXXV.

31 MONACHATIO liberat à patria potestate filium, Accurs. in l. si ex causa. §. Pomponius ait. in verb. cum statum mutat. ff. de mino. 25. annis. Ange. Aret. in §. filius familiaris. num. 5. Aldobrandi. num. 26. Mynsing. num. 27. Inst. quib. mod. ius pat. potest solui. Ias. in l. patre furioso. num. 47. ff. de his qui sui vel alien. iur. Estque hæc sententia communis referente Ioan. Schneid. in d. §. filius familiaris. num. 9. vers. communis tamè conclusio Docto.

CONCLUSIO LXXVI.

32 MONACHVS si interficeretur, & postea interueniret transactio, ut daretur certa pecunie summa ratione factæ occisionis, illa abbati ac monasterio, non autem eius patri, si quempiam haberet, relinqueretur, ita voluerunt multi Doct. referente Decio in c. in presentia. nu. 57. extr. de probat. quorum sententiam communem esse Alcia. arbitratur in l. 4. §. Caro. ff. de verb. obliga. licet ab ea discedat Boerius asseuerans contrariam esse communioem. Decif. 121. numer. 8. & 9. cuius sententiam Petr. à Placa in epitom. de lictor. lib. 1. cap. 6. numer. 18. approbare videtur.

CONCLUSIO LXXVII.

33 MORAE purgatio non admittitur ubi

iuramentum interuenit, per tex. singularem, in l. si quis maior. ubi Bartol. numer. 11. vers. & ex hoc nota. Alexan. 7. Ias. 26. Curt. 44. Parpalias, num. 78. Cagnol. 110. & 111. hoc annotarunt. C. de transact. quia ubicunque executio à lege fit, eo casu purgatio moræ non admittitur. l. si is cui. ff. de lega. 2. Alex. de Imo. in consil. 158. numer. 5. vers. præterea ubicunque in contractu appositum est iuramentum, nunquam est locus purgationi moræ. in 2. lib. & idem Alex. in consil. 105. nu. 9. vers. præterea omnis defensio partis. in 3. lib. Ita communiter Doct. affirmare inquit Alex. in consil. 76. numer. 15. vers. item attento. lib. 5. con. Ias. in l. si conuenerit. nu. 11. ff. de iurisd. om. iud. Et hanc communem Doct. sententiam esse referunt Dec. in con. 452. num. 12. in fin. & Ioan. Francis. Ripa, in l. fin. 32. q. num. 112. C. de reuocan. dona. licet multi Doct. illam conclusionem de æquitate Canonica limitari posse voluerint, quos recensent Alex. de Imo. in d. l. si quis maior. numer. 7. cir. fin. Ias. nu. 26. circ. fin. Dec. in d. con. 452. numer. 5. Anto. de Petruca, in l. 1. num. 112. §. vigesimus effectus est in repet. vol. 2. sed optimè respondent Dec. ibi. num. 13. & Carol. Molin. in additi. suis marginalib. ad con. Alex. in d. consil. 158. in verb. iuramentum, liter. c. quamuis aliter respondeat Ias. in con. 10. num. 2. vers. circ. secundum dubium: tamen conclusiue, distinguendo inter Ius Civile & Canonicum quoad forum Civile, non recedit ipse quoque à præcedentium Doct. sententia, in 1. volum. consil.

CONCLUSIO LXXVIII.

34 MORS etsi omnia soluat. §. illud. & ibi gloss. in verb. morte. in auth. de non eligendo secundo nubent. §. deinceps. in auth. de nup. l. 4. ff. locati. tamen si quis fecisset testamentum & mortuus esset, & bona eius fuissent ab alio possessa, si resuscitetur, ea recuperat. gloss. in l. 4. ff. de legib. Quia sicut is, qui restituitur à pœna mortis per Principem, omnia bona recuperat, ita longè fortius vitæ restitutus à Principe cœlesti. auth. Gazaros. C. de hæreti. Estque communis Docto. opinio referente Zasio in d. l. 4. post num. 5. ff. de legib. Quam quaestionem latius declarat Bart. Brixienf. in suis quaest. dominicalib. quaest. 54. & licet verò & naturaliter delata fuerit hæreditas ijs, quib. debebatur, & eis fuerit ius quaesitum irreuocabiliter,

K quia



quia secundum naturam de priuatione ad habitum non datur regressus, tamen iste resuscitatus bona sua iure potest recuperare, Iohan. Hier. Alb. Card. in suis lucubratiō. in Bart. in l. sed si mors. numer. 9. ff. de donatiōe inter. vir. & vxor.

LXXIX. LXXX. infra in 2. parte.

### CONCLUSIO LXXXI.

- 37 **MVLIERE** in matrimonio decedente sine liberis, si proximiores hæredes, secundum statutum vr̄bis Rostochiensis, habere debeant dimidiam dotis acceptæ, alia verò dimidia dotis lucro mariti cedat, an illa de ista dimidia quæ ad hæredes peruenire debebat, testari possit. Docto. multi sunt in ea sententia, mulierem non posse de dote testari, quando est ad alium applicata vigore statuti vel contractus. l. cum maritus. §. fin. ff. de pact. dota. Bald. in l. pro hæreditarijs. nu. 8. C. de hæredit. act. latè Cagnol. in l. fin. numer. 99. & 100. C. de pact. licet alij contrariam sententiam amplexi fuerint, quorum argumenta cumulat Ias. in consil. 127. inci. Redemptoris nostri, in 1. volum. consil. sed priorem sententiam communiter approbatam esse inquit Roland. à Valle, in q. super statuto. de lucro dotis. quæst. 82. Cachéran. in deci. Senat. Pedemon. Decis. 20. nu. 7. in fin. non obstante eo, quòd mulieri libera disponendi facultas de reb. suis tollatur, cum ea possit ad libitum testari, etiam virum in alijs bonis suis instituendo, vt Cagnol. dict. numer. 100. versicul. quando autem refert.

### CONCLUSIO LXXXII. 40

- 38 **MVLIER**, quando maritus vergit ad inopiam, non potest secundum communem Docto. sententiam agere contra tertios possessores, nisi prius præcesserit discussio in bonis viri, ita inquit Bartol. in l. si constante. vers. secundò quæro vtrùm. num. 72. ff. soluto matrimonio. Et hanc sententiam magis veram & communem esse testatur Anton. Negusantius, in tractat. de pignorib. & hypothe. in 8. part. principi. 1. memb. num. 32. versic. nonò fallit regula. Et hanc opinionem communem Ias. appellat in d. l. si costante. numer. 207. vers. quid tenendum. vbi ipse sententiam contrariam defendit, pro qua etiam consuluerat Ludouic. Roman. referente Alex. de Imola ibid. numer. 22. vers. item

circa ea, sequendo tamen Bartoli conclusiōnem. De hac quæstione in vtramq; partem disputat Rolan. à Valle, in con. 9. cuius argumenta quilibet per se videre poterit.

### CONCLUSIO LXXXIII.

- 39 **MVLIER**, secundum iuris Canonici dispositionem, in causa criminali testis esse non potest. c. mulierem. 33. q. 5. c. forus. §. testes autem considerantur. extr. de verbo. sig. sed ea sententia de iure Ciuili non procedit, quæ magis communis est, vt inquit Alex. de Imol. in consil. 11. numer. 6. allegans bonum textum in l. ex eo. ff. de testib. & ibi Carol. Moli. in verb. Ciuili. in lib. 1. con. & in consil. 24. numer. 11. in lib. 2. consil. Angel. Aret. & ibi August. Ariminensis in verb. cõparuerunt dicti inquisiti coram d. iudice, num. 14. in tract. de malefic. Et hanc communem opinionem esse inquit Tho. Gram. in con. 12. nu. 17. & eam seruari in praxi, refert Felin. ex sententia Ioan. Andr. in c. 3. ext. de testib. latè Nicolaus Arelatanus in suis additionibus, in præsump. 46. in 1. reg. princ. in Andre. Alcia. tract. de præsump. vbi ipse latè, quòd mulier tanquam testis, quando veritas aliter haberi non posset, admitteretur, prosequitur. De cuius doctrinæ veritate egregiè consulendo scribunt Alex. de Imol. in consil. 64. in 1. lib. consil. Bartho. Socin. in con. 54. num. 9. in 3. volu. con. & Roland. à Valle, in consil. 24. nu. 13. 14. & 63. cum seqq. in 1. Tomo con.

### CONCLUSIO LXXXIIII.

**MVLIER** si vellet ipsis propinquis, quorum consensus, statuto disponente, desideraretur in testamento mulieris, bona sua relinquare, illi non possent ad propriam utilitatem consensum accommodare. Gloss. & Bartol. num. 6. in l. 1. ff. de author. tutor. Barto. in l. frater à fratre. num. 50. cum seqq. ff. de condict. indeb. Et hanc Doct. communem opinionem esse inquit Philip. Dec. in consil. 612. num. 6. vbi ipse plures auctoritates adducit. & Ioan. Dilect. in tract. de arte testan. titul. 1. de his qui non habent fact. testamenti. caute. 2. num. 4.

### CONCLUSIO LXXXV.

- 41 **MVLIER** quæ stipulata est dotem sibi ititui, alio promittente, viro vergente ad inopiam,



piam, voluit Paul. de Cast. Quòd ipsa mulier non possit agere Hypothecaria, cum nò comprehendat causam inopiæ, in consil. 6. 3. part. nouiter impressæ. Cui refragatur Cyn. in l. vbi adhuc. in 2. & 7. quæst. num. 6. & 11. C. de iure dot. Bartol. in l. Si constante. nume. 33. ff. solut. matrim. ita distinguit, Quod aut sunt obligati tanquam duo rei debendi, & tunc inopia vnus alteri nocet. Authen. Hoc ita. C. de duob. reis. Sed si nò sunt tanquam duo rei debendi, tunc inopia alterius non debet alteri obesse. Bald. & Angel. in d. l. si constante. versu. Cyn. arguit ad hoc. volunt quòd possit agere contra maritum vergentem ad inopiam. Roman. ibid. dicit, Bartoli opinionem veram esse. Idem Paul. de Castr. in d. l. si constante. numer. 8. ait, quòd possit agere contra maritum vergentem ad inopiam, & in defectum solutionis contra promittentem. Et hæc opinio est contra communem, referente Alexan. de Inol. in d. l. si constante. numer. 3. versu. Paul. de Castr. hic dicit. vbi ipse Alexand. sententiam Baldi & sequacium amplectitur, & addit Ultramontanos tenuisse, contra verumque non posse agere ea ratione, quia diuitiæ vnus supplere debent pro inopia alterius. Et dicit idem Alexand. d. num. 3. quòd Rapha. Cuman. asserat opinionem Baldi æquiorum. Ripa ibidem hanc materiam latissimè est profecutus, à numer. 52. vsque ad numer. 55. Et tandem numer. 94. & 95. concludit contra Paulum. Idem Roman. in consil. 392. numer. 2. Quam sententiam quoque se sequi inquit Balthasar Quintus Aquilens. in suis additionib. ad consil. Paul. de Castr. d. consil. 6. ea ratione, quia in causa dotis agitur de bono & æquo. Bald. Nouell. in tracta. de dote, in 8. parte in 37. Priuil. in 6. volum. tractat. Dec. in consil. 45. numer. 4. Sed Ripa in d. l. si constante. numer. 95. in fine, testatur Pauli de Castro sententiam communem esse adiecta limitatione, vt ea doctrina non procedat, quando mulier fuisset stipulata à fideiussore, in omnem casum dotis restituendæ & solvendæ, & prædictus Balthasar Quintus Aquil. annectit aliam limitationem, supra scriptam scilicet, conclusionem non procedere in statutis, quando statutum dicit, quòd dos restituatur, cum talis restitutio propter inopiam dicitur impropriè restitutio. in d. additionib. numer. 25. ad 6. consil. Paul. de Castr. De qua conclusione repetentes varia scripserunt, ad quorum scripta me remitto, ne

multitudine ac varietate rerum legentium animi onerentur. §. his igitur. Instit. de iust. & iur.

CONCLUSIO LXXXVI.

42 MULIERES inuadentes alterius possessionem, tenentur constitutione. leg. si quis in tantam. C. vnde vi. glo. ibidem in verb. Earundem rerum. in princip. verb. Quæro ergo de fœmina. Philip. Dec. post alios in l. 2. numer. 89. versu. Et idem in statuto. ff. de regul. iur. Ripa, in cap. sæpè. nume. 90. extr. de restitut. spolia. Estque communis Doctor. sententia, vt plurib. adductis authoritatibus & additis rationibus refert Iacob. Menoch. in commentarijs recuperandæ possessionis, in 9. remedio. d. l. si quis in tantam. numer. 9. cum seqq. versu. Quæro primò.

CONCLUSIO LXXXVII.

43 MULIER pro augmento dotis habet tacitam hypothecam, non autem priuilegium prælationis. gloss. in §. aliud quoque. in verb. orietur. in Authent. de æqualitat. dot. collation. 7. Panormita. in c. ex literis. ext. de pignor. Iohan. Platea. las. numer. 41. & alij in §. fuerat. Instit. de action. Estque hæc communis sententia, vt pluribus adductis authoritatibus probat Didac. Couarru. variarum resolutio. cap. 7. numer. 1. Meminit quoque Balth. Quintus. in suis additionib. ad consil. Paul. de Castr. in consil. 37. in verb. non autem. numer. 39. in 3. part. con.

CONCLUSIO LXXXVIII.

44 MULIER petens aliquem in virum, si non probet plenè matrimonium, vir absolui debet, quia agitur quasi de statu hominis, cum per hoc seruitus in ipso constituitur. gloss. est in c. mulieri. in verb. absoluto. quam Docto. ibidem communiter sequuntur. extr. de iure iurand. Alexan. de Imol. in consil. 143. Quoniam abundè. numer. 4. in 2. volum. con. Vbi propter hoc infert, quòd in tali causa sunt necessariæ probationes, quæ in causis criminalibus requiruntur, cum causæ ipsæ matrimoniales eis æquiparentur. Bald. in c. ad nostram. numer. 1. extr. de probationib. Paul. de Castr. in l. 3. numer. 11. & idem Alexand. de Imol. num.



16. ff. de iureiurand. Philippus Decius in consilio centesimo trigesimalotertio. numero secundo. Thom. Grammat. in consilio vigesimo sexto, numero decimo octavo. Paulus Merend. in consilio octuagesimo sexto. numero secundo, & tertio, inter consilia matrimonialia.

CONCLUSIO LXXXIX.

45 MULIER à marito repellipotest, si ei dos promissa non fuerit soluta. Hoc voluit ipse Imperator, in l. fin. ibi, & sic à viro forsitan repelli, Cod. ad SC. Velleia. & ibi Bald. inquit, nota argumentū quòd propter dotē non solutam vir potest repellere vxorem à domo sua, quia non tenetur ei dare viūm, nisi habeat dotem promissam. gloss. in §. si. in verb. onera. in authentic. de non eligendo secundò nubentes. & per bonum textū in l. si donaturus. §. si quis indebitam. Vbi inquit Iuriscōsultus Paulus, nec decipiendus est, quod fit, si cogatur indo tatam vxorem habere. ff. de condictio. cauf. data. & in l. si cum dotem. §. si autem in saviissimo furore. ibi, Quatenus necessitas imponatur marito, omnimentalem mulieri sustentationem sufficere, alimenta præstare, & medicina ei succurrere & nihil præmittere, quod maritum vxori adferre decet, secundum dotis quantitatem. ff. soluto matrimonio. Baldus in leg. quod in vxorem. numero secundo. Sichardus, numero quarto. Cod. de negotijs gest. quia nemo tenetur indotatam vxorem domi habere. dicta l. si donaturus. §. fin. & ibi las. numer. 2. & 3. versicul. Noto ex textu ibi, indotatam vxorem habere. Et eo casu non potest vxor petere alimentata, nec quicquam aliud, per regulam, qua dicitur, frustra petere sibi debitum, qui quod ipse debet, non impendit. l. ædiles. ff. de ædilit. edict. Panorm. in c. per vestras. nume. 4. versicul. Nota secundum argumentum optimum. extr. de donation. int. vir. & vxor. & in consil. 85. numer. 1. in 2. part. consilio. Ludouic. Roman. in consil. 517. numer. 2. Alexand. de Imol. in consil. 56. numer. 10. libr. 4. consil. Guid. Pap. in suis decisionib. Gratianopolita. quæstion. 439. Nam deceptis & non decipientibus iura subueniunt, Bartho. Soc. in tractat. fallentia. regul. 258. Maritus vxorem alere non tenetur, si dos promissa non detur. Et Stephan. Auffrer. in suis additionibus, ad decisiones Cappellæ Tholosanæ, quæstion. 87. Et hæc

est communis Doctorum sententia, vti testatur Horat. Mandosius in suis additionibus ad consil. Ludouic. Roman. in dict. consil. 517. in verb. Potest. liter. d. Huic sententiæ tamen multi reclararunt, gloss. in dict. leg. si cum dotem. §. si autem in saviissimo in verb. secundum dotis quantitatem. Guilhelm. Mayner. alios quoque citans, in leg. in ambiguis pro dotibus. numer. 11. ff. de regul. iur. inquiring, Licet de iure fori, non tenetur maritus alere & bene tractare vxorem, non habentem dotem, iure tamen potest secus esse, cum maritus cum coniuge sit vnacaro, cap. gaudemus. extr. de diuortijs. cumque concordia coniugalis omni lucro præferri debeat. Iohann. Schneid. in §. fuerat, numero octuagesimo secundo. versiculo, Tandem ampliata prædictam regulam. Institutio. de actionibus. & meminit Carolus Molinæus, superiorem sententiam falsam esse, Quia est contra ius Diuinum, Matthæi decimonono, Marc. decimo, ad Ephesios quinto, in suis additionibus ad consilium Alexandri, in dicto consilio quinquagesimo sexto. in verbo, expellere. litera f. addens, dict. leg. fin. Cod. ad senatusconsult. Velleia. non refragari, quia non permittit, sed tantum enunciat, quod forte de facto accidere potest. Nec non Didac. Co-uarru. in epi. in 4. lib. decreta. cap. 7. secundæ partis. §. de contractus coniugalis effectu. in princ. Caterum prior sententia magis à Docto. approbatur Alex. de Imol. & alij in d. l. si donaturus. & in dict. l. si cum dotem. §. si autem in saviissimo. Plures citat Horat. Mandosius in dictis suis additionibus ad consilium Romani, in dicto consilio quadringentesimo decimo. in d. verb. Potest. Vbi ipse quoque Caroli Molinæi præteritis fundamentis respõdet, licet ipsum non alleget, quoniam ius Diuinum loquitur de vera matrimonij separatione, non de ista temporali, quæ non ideò fit, vt matrimonium propriè distrahatur, sed ne maritus onera matrimonij, dum dos sibi retinetur, contra omnem æquitatem de suo sustinere cogatur, quamuis honestius & decentius maritus egerit, si mulierem non expellat.

CONCLUSIO XC.

46 MULIER quando non est in seruitio mariti, ob suam culpam non tenetur maritus illam alere, Bald. in l. quod in vxorem.



vxorem, numer. 2. Sichar, num. 4. C. de negot. gest. Guid. Pap. in suis decisio. Gratianopolita. quaest. 439. Steph. Aufrer. in suis additionib. ad decisiones Capellæ Tholose, quaest. 86. Est que communis Docto. sententia, referentibus Hieron. Grato in consi. 57. numer. 7. vers. circa secundum dubium, lib. 1. respons. & Horat. Mandosio in suis additionib. ad consil. Roma. in con. 517. in verb. non vult. liter. g. Secus verò si diuertat vxor culpa mariti, quòd possit contingere propter immodicam sãuitiam mariti. l. literas. extr. de restitut. spolia. tunc tenetur maritus eam alere, & ægrotam curare suis sumptibus, perinde ac si domi sit & exhibeat ei operam. Sufficit enim eo casu non stare per vxorem, quo minùs operetur viro. l. Labeo. scribit, si mihi bibliothecam. ff. de contrah. empt. Doct. in d. l. quod in vxorem, & in l. si cum dorem. §. si autè in sãuissimo. ff. solut. matrim. & in l. si donaturus. §. fin. ff. de cõd. cau. dat. De qua cõclusionẽ scribit multa notatu digna Gui. Pap. in consi. 127. de hoc anno domini, in 2. part. consil. & in d. decisio. Gratianopoli. quaestio. 439.

CONCLUSIO XCI.

<sup>47</sup> MULIER potest esse testis in testamento ad pias causas, per multas auctoritates, quas adducit Dec. in l. fœminæ, numer. 27. vers. Similiter quod dictum est. ff. de regul. iur. Vigli. in §. testes. numer. 4. Instit. de testamentis. Est que communis opinio, vt satis constat ex auctoritatib. per Dec. allegatis, & fatetur id ipsum Clarus in lib. 3. sententia. §. testamentum. in 6. quaestio. item que Thobi. Non. in d. §. testes. num. 3. licet ipse contrariam sententiam defendat, per pulchras rationes.

N.

CONCLUSIO XCII.

<sup>1</sup> **N**EPOS et si in successione aui cum patruo concurrere soleat. §. cum filius. Instit. de hæredit. quæ ab intestat. defer. ea tamen sententia tum dicitur procedere, quando succedit titulo hæreditario, & sic dispositione legali, secus quando titulo fideicommissario, & sic ex dispo-

sitione hominis. Ita voluit Bald. in l. cum ita. §. in fideicommissio. in fin. versicul. quæro an filius fratris, cuius sententiam alij approbarunt, Rapha. Cuma. ibid. in fin. ff. de lega. 2. Angel. Aretin. in d. §. cum filius. nu. 2. versicul. deinde ista regula, quòd nepos succedat in locum patris sui, habet locum quando succeditur titulo hæreditario, non autem quando titulo fideicommissario. Ratio secundum Bald. est, quia succedendo iure hæreditario, consideratur iuris dispositio, quæ habet vt filius succedat in locum patris, in succedendo verò titulo fideicommissario consideratur affectio, quam natura debet habere magis ad filios vt proximiores, quàm ad filios filiorum. Alexan. de Imol. in consil. 204. numer. 6. lib. 2. & in consil. 129. numer. 3. versicul. istis sic præsuppositis. in lib. 5. consil. & Benedic. Capra, in consil. 5. numer. 4. 5. & 6. Hanc doctrinam Dec. dicit esse communem opinionem Docto. in consil. 1. numer. 7. versic. ex quib. omnibus patet. & in consil. 480. nume. 10. & ita ipse inquit Romæ in Rota eo consulente iudicatum esse. in l. si auia. numer. 6. in fin. C. de success. edicto. Plures auctoritates Docto. allegat Roland. à Valle, in consil. 68. nume. 11. cum seq. in 1. Tom. consil.

Hac sententia non obstante, alij Docto. contra Bald. Cuman. & Decium opinionem magis communem esse referunt, approbantes gloss. communiori calculo approbatam, in d. l. cum ita. §. in fideicommissio. volentem in relicto facto familiae, & in quo admittuntur, prout quisque est proximior, nepotem ex fratre præmorruo admitti simul cum patruo. Authen. cessante. C. de legit. hæred. cum testator videatur in dubio voluisse illos de familia vocari eo modo, & eo ordine quo fuissent successuri ab intestato de iure communi, per nota. in l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de liber. & posthum. quia verba testatoris & contrahentium, à iure communi, à statuto & consuetudine recipiunt interpretationem, Bart. & Doct. in l. hæredes. §. cum ita. ff. ad Trebell. cum multis alijs auctoritatibus & argumentis hinc inde in vtramq; partem adductis, quæ latius deducuntur per Aymon. Crauett. in cons. 67. nu. 4. & 5. in 1. part. & prædictum Roland. à Valle, in d. con. 68. nu. 31. cum seq. num. 46. hanc sententiam communiorem esse ex Doct. ibi relatis attestantes. Quid autem respondendum sit ad illam distinctionem in prin. adductam de successione le-



gali ad dispositionem hominis, respondent Tiraquellus dicto loco, & Rolandus à Valle, in dicto consilio 68. numero 52. versicul. non obstat. Nec Baldi, Cumanii & Decij sententiam ante illos Sebast. Sapia, in leg. si auia. Cod. de success. e. dicto. & late Tiraquellus in tractatu de iure primigenio. quaestione quadragesima. numero 191. & 192. probarunt. Et Carolus Molinæus in suis additionibus marginal. Decij sententiam improbat in dicto consilio primo, in quibus locis Tiraquellus & Carolus Molinæus allegatis Decij consilij probant illum sibi contrarium fuisse. & idem Carolus Molinæus in suis additionibus ad consilia Alexandrini in dicto consilio centesimoquarto. in verbo, prout. & in dicto consilio centesimovigesimono. in verb. præmortuo, huius doctrine prædictæ etiam meminit. Nouissimè meminit huius conclusionis Bursat, in consi. 67. num. 9.

### CONCLUSIO XCIII.

**N**OBILIS si expulerit suos subditos, eorumque filios alimentis priauerit, non dubium est, illum ipsorum dominium non retinere, Quia Imperatoris rescripto cauetur, vt si patronus libertum suum non aluerit, ius patroni perdere, leg. Diuus. 5. ff. de iure patronatus. & in alio loco inquit Iurisconsultus Modestinus, Si patronus non aluerit libertum, lex Aelia Sentia adimit eius libertatis causa imposta, tam ei quàm ipsi, ad quem ea res pertinet, item hæreditatem ipsi & liberis eius, nisi hæres institutus sit, & bonorum possessionem præterquam secundum tabulas. leg. si patronus. trigesimalertia. ff. de bonis libertorum. Et idem Iurisconsultus Modestinus ait in lege secunda. ff. Qui sine manumissione ad libertatem perueniunt. seruo quem pro derelicto. Dominus ob grauem infirmitatem habuit, ex edicto Diui Claudij competere libertatem. Et Paulus IC. refert in hunc modum, in l. fin. ff. pro derelicto. Sempronius Thetidi status quaestionem facere tentabat, quasi de serua sua nata sit: quia iam testato conuentus à Procula nutrice Thetidis in soluendis alimentis,

respondit non se habere, vnde alimenta eiusdem exsoluat, sed debere eam patri suo restituere Lucio Titio, idque ea illa in testationem redegit, vt postea nullam quaestionem pateretur ab eodem Sempronio, Lucius Titius Seix Proculæ solatis alimentis puellam vindicta manumisse, quæro an possit rescindi libertas Thetidis? Paulus respondit, Quoniam Dominus ancillæ, ex qua Thetis nata est, Thetidem pro derelicto habuisse videtur, potuisse eam à Lucio Titio ad libertatem perducere: Et Iauolenus Iurisconsultus tradit in leg. Quod seruus. 36. Eum qui pro derelicto rem habet, omnino à se reijcere, nec posse eius operibus vti, quem eo iure ad se pertinere noluit. ff. de stipulation. ser. Et clariùs hæc causa examinatur ab Imperatore, in Constitution. & scribitur in leg. Nemini. 20. C. de Episcop. audient. Nemini licere volumus, siue ab ingenuis genitoribus puer paruulus procreatus, siue à libertina progenie, siue seruili conditione maculatus, expositus sit, eum pueri in suum dominium vindicare, siue nomine dominij, siue adscriptitiæ, siue colonariæ conditionis. Sed neque his, qui eos nutriendos sustulerint, licentiam concedimus penitus cum quadam distinctione eos tollere. Sed nullo discrimine habitis, hi qui ab huiusmodi hominibus educati, vel nutriti, vel aucti sunt, liberi & ingenui appareant, & sibi acquirant: & in posteritatem suam, vel extraneos hæredes omnia quæ habuerint, quo modo voluerint, transmittant: hæc obseruantibus non solum Præsidibus prouinciarum, sed etiam viris religiosissimis Episcopis. Et in Lege prima. §. sed scimus. Cod. de Latin. libert. tollend. hæc verba habentur: Sed scimus hoc etiam esse in Latinitate antiqua si quis seruum suum ægritudine periclitantem à sua domo publicè eiecerit, neque ipse eum procuras, neque alij eum commendans cum erat ei libera facultas, si non ipse ad eius curam sufficeret, in Xenonem eum mittere, vel quo poterat modo eum adiunare: huiusmodi seruus in libertate Latina morabatur, & quem ille morientem antea dereliquit, eius bona iterum cum moreretur accipiebat. Talis itaque seruus libertate necessaria Domino etiam nolente re ipsa donatus, fiat ilico ciuis Romanus



aus, nec aditus in Iura patronatus quodam Domino referuetur. Quem enim à sua domo suaque familia publicè repulit, neque ipse eum procurans, neq; alij commédans, neque eum in venerabilem Xenonem mitrens, neque consueta ei præbens salaria: maneat ab eo eiusque substantia penitus segregatus, tam in omni tempore vitæ liberti, quam cum moriatur, nec nõ postquam iam in fata sua concesserit, & l. 3. C. de Infantis exposit. liber. & seru. ita disponitur: Sancimus nemini licere, siue ab ingenuis genitoribus puer paruulus procreatus, siue à libertina progenie, siue seruili conditione maculatus, expositus sit: eum puerum in suum dominium vindicare, siue nomine dominij, siue adscriptitiæ, siue colonariæ conditionis. Sed neque his qui eos nutriendos sustulerunt, licentiam concedimus penitus eum quadam distinctione ita eos tollere, & educationem eorum procurare, siue masculi sint, siue scemina, vt eos vel loco seruorum, aut loco libertorum, vel colonorum, aut adscriptitiorum habeant: sed nullo discrimine habito, hi qui ab huiusmodi hominibus educati sunt, liberi & ingenui appareant, & sibi acquirant, & in posteritatem suam vel in extraneos hæredes omnia quæ habuerint, quomodo voluerint transmittant: nulla macula seruitutis, vel adscriptitiæ vel colonariæ conditionis imbuti, nec quasi patronatus Iura in rebus eorum, his qui eos susceperint, prætere concedimus, sed in omnem terram, quæ Romanæ ditioni supposita est, hoc obtinere. Neque enim oportet eos qui ab initio infantes abiecerunt, & mortis fortè spem circa eos habuerunt, incertos constitutos si qui eos susceperint, hos iterum ad se reuocare conari, & seruili necessitate subiugare. Neque hi qui eos pietatis ratione sustulerint, ferendi sunt, denuò suam mutantem sententiam, & in seruitutem eos retrahentes, licèt ab initio huiusmodi cogitationem habentes, ad hoc profiluerint: ne videantur quasi mercimonio cõtracto ita pietatis officium gerere. Et Imperat. in Authent. de nupt. §. si verò decretum. versic. Et multò potius. Colla. 4. dicit, & multò potius hæc valeant, si contigerit dudum seruum aut ancillam seu languentes dereliquisse, seu etiam contempnissse eos, aut etiam amississe super dominio aduersus eos voluntatem. Illi namq; vt pote iam constituti liberi, & secundum pro derelicto titulum sui, &

non aliorum existentes, non in posterum inquietabuntur ab ijs, qui possidere eos olim odio habuerunt.

Hinc notabiliter praxin illarum L L. & Constitutionum tradidit Specula. Quòd si quis infantem vel languidum exposuit, seu exponenti consensit, vel ratum habuit, vel alimenta negauit, eum petere debere se liberum fore, à nexibus patriæ vel dominicæ potestatis pronunciari, & se patrem familiæ si erat, liber & in potestate patris, vel liberum si erat seruus, vel ingenuum si erat libertus, sententialiter declarari. Et addit, si vis, & eum petere debere nihilominus ex officio Iudicis ad arbitrium illius puniri. in titul. de Infantib. & langui. expo. lib. 4. partic. 4. Et hæc doctrina communi voto à DD. est recepta, si Domini temporales, nobiles vel alij suos homines proprios durius & asperius tractarent, vt eorum dominio priuentur. Bald. in l. 2. ff. de his qui sui vel alie. iur. Alberic. in l. bene à Zenone. C. de Quadr. præscript. e. ad Apostolicæ. §. sed licèt. & ibi Dominic. de S. Geminian. in II. notab. de sent. & re iud. in 6. Guid. Papa in Decis. Gratianop. quæst. 62. plures autoritates adducit Zas. in suis Paratit. tit. de his qui sunt sui vel alien. iur. vbi ipse gloriatur, seruitutem veram ratione rusticorum in Germania nunq̃ fuisse. Boer. in decis. Burdegal. sena. quæst. 55. nu. 4. & 6. & quæst. 304. nu. 5. cum seqq. Mynsing. Instit. de his qui sunt sui vel alie. iur. §. sed & maior asperitas. in verb. Bonis conditionib. nu. 5. Iacob. Menoch. in tract. recuper. possess. in 10. remedio. ex l. si Coloni. nu. 86. & in tract. de arbit. iud. q. lib. 2. Centu. 2. Cas. 139. quid ob sæuitiam in iure concedatur, & quæ magna sæuitia dicatur. Raphaël Seilerus in suis Remissionibus in Cod. Authentic. ad hoc. Cod. de Latin. libertate. Verùm ea sententia intelligitur cum eo temperamento, si præcesserit præmonitio magistratus siue Superioris. Socinus Junior post alios in éléganti consilio pro Duce VVirtebergenfi, quod est centesimum trigessimũ quartum, numero quinquagesimo primo. versicu. sed vlteriùs. in tertio Tomo consiliorum. Estque hæc conclusio Doctorum receptissima, vt pluribus autoritatibus probat Roland. à Valle, in consilio decimo octauo, numero vigesimo nono, in tertio libro consiliorum. Idque intelligendum esse multi voluerunt, de trina admonitione vel denunciatione. Iason in Authen. qui rem, post nu. 7. ver. limita tamè & intellige



præcedente trina monitione, allegans c. 1. cum gloss. de milite vasallo, qui contumax est, cum pluribus alijs. C. de sacrosan. Eccles. Crauetta, in consil. 6. numer. 108. versi. Quartum flagitium accusato imponitur. Quia non simpliciter & indistinctè quis feudo priuari debet, sed prius præcedere debet trina monitio superioris, quòd subditos benè tractet cum comminatione, quòd aliàs feudo priuabitur. Curt. Iun. in consil. 174. circ. fin. Iohan. Hieron. Card. Alba. in lucubrationibus in Bartol. in l. iuris gentium. §. quinimò. num. 9. ff. de pactis. Quod quidem ita intelligunt nonnulli, monitionem requiri vbi delinquitur omittendo, secùs committendo, allegantes doctrinam Innocentij in capit. extirpandæ. De præbend. vbi voluit, quòd quando pœna imponitur pro facto negatiuo, id est, pro aliqua omissione & negligentia, requiritur monitio vel interpellatio. c. ex parte. de clericis non resident. Sed vbi imponitur pro facto affirmatiuo, videlicet quando malè tractantur subditi, tunc cõmittitur eo ipso, quòd illud factum explicatur absque eo, quòd procedat aliqua monitio vel interpellatio. l. 1. c. de secund. nupt. Mar. Anton. Natt. in consil. 74. nume. 12. Roland. à Valle, in d. consil. 18. numer. 16. & 17. sed quid si fuerit feudum emptitium, & non feudum verum & proprium? Crauetta voluit illam doctrinam eo in casu non procedere, per pulchras rationes, in d. consil. 6. numer. 109. quem sequitur Alban. in dict. §. quinimò. nu. 9. Contrarium voluit Roland. à Valle, in d. consil. 18. numer. 18. 19. 20. & 21. Sed quid de bonis dicendum? Respondet Doctor. eum qui expellit personam, non debere habere bona eius. Bald. in d. l. 1. §. sed scimus, in princ. versi. Et nota quod qui expellit personam nõ debet habere bona eius. Iohan. de Anan. in c. 1. num. 13. ext. de infantib. expos. & lang. vbi quoq; est bonus tex. ad præcedentem quæstionem de expositione; Quæ omnia vtinam à Nobilibus multorum Ducatum Germaniæ diligenter considerarentur, minorem oppressionem hominum pauperum habituri essemus.

### CONCLUSIO XCIII.

3 NOTARIUS non præsumitur esse rogatus in dubio, nisi aliter de rogatu apparet. Vnde Innocent. & alij post eum, in cap. 1. ext. de fid. instr. dicunt, vtile esse, quòd notarius in instrumento attestetur, se fuisse

rogatum, aliàs autem si hoc non faceret, & decederet, vel aliter constare non posset de rogatu, instrumentũ nullius esset momenti. Et hanc communem sententiam esse consulendo scribit Alexand. in consil. 153. num. 9. in 2. lib. consil. Refert quoque Roland. à Valle, in consil. 38. num. 4. in 1. Tom. con. Sed veritatem in contrarium esse refert Molinæ. eo ipso quòd Notarius scribit & subscribit, eum præsumi rogatum. Molin. in verb. contrarium. in d. consil. 153. in suis marginalib. addit. Ita consulendo tradit ipse Alex. in consil. 48. num. 3. cum seq. in 5. volu. consil. Ias. in l. sciendum. nume. 40. ff. de verb. obligat. Et hanc communem esse cum alijs adductis autoritatibus, inquit Molin. in allega. con. 153. in d. verbo, Contrarium.

### CONCLUSIO XCV.

4 EX NOTARII stipulatione acquiritur actio utilis ipso iure sine cessione. Alex. de Imol. in l. stipulatio ista, habere licere. §. si stipuler. nume. 11. ff. de verb. oblig. vbi ipse inquit post alios, hoc communiter ita obseruari. & Ias. ibidem numer. 15. dicit, hanc communem Duct. opinionem esse. quem admodum ante eum idem Alexand. dixerat in consil. 185. numer. 7. & in consil. 31. numer. 13. in 6. volu. consil. Ita quoque dicit Barthol. Socin. in consil. 125. numer. 1. in 1. volu. consil. sequitur Dec. in consil. 407. num. 14. in 3. part. consil. Roland. à Valle, in consil. 19. nu. 17. in 1. Tom. consil. Pulchrè Carol. Molin. in addit. suis ad consil. Alexand. in dict. consil. 31. in verb. utilis. Licet Alciat. voluerit sententiam hanc communem esse, non acquiri actionem vtilem sine cessione, nisi ratificatio interuenerit, eaq; secuta fuerit. in c. cum contingat. nu. 111. ext. de iureiur. tamen prior sententia verior est, & magis cõmunis, vt liquet ex autoritatibus, tum per Aymon. Crauet. in consil. 252. in 2. part. tum per Roland. à Valle, in d. consil. 19. num. 22. adductis, Burfat. in consil. 118. numer. 4.

### CONCLUSIO XCVI.

5 NOTARIUS Principis, quem vulgò Secretarium dicimus, dicitur habere dignitatem, propterea si ipse infamis fuerit, eo officio fungi non potest. l. vnica. & ibi Bartol. & Salycet. C. de mand. Princ. l. laudabile. C. de aduoca. diuers. iudic. & ibi Aretin. Bartol. in l. eadem. §. hac lege. ff. ad l. Iul. re. petun. latè Tiraq. in tract. de nobilita. c. 30. numer.



numer. 8. Et hanc opinionem communem esse meminit Didac. in cap. 19. numer. 5. ver. prima conclusio pract. quæst. Tom. 1.

## CONCLUSIO XCVII.

6 In NOTORIIS requiri citationem secundum veram & communem opinionem Doctor. certum est. Ita inquit glos. in verb. obseruandus. in c. ad nostram. 3. extr. de iur. & ibi Panorm. numer. 4. illam materiam latius profequitur. Docto. in capit. tua. ext. de cohabit. Cleric. & Hostien. in c. cum sit Roman. extr. de appellat. Et hanc sententiam in puncto iuris veriore esse inquit Alexan. de Imol. in l. à Diuo Pio. in §. in venditione. numer. 31. ff. de re iudica.

## CONCLUSIO XCVIII.

7 NOVATIO per interuentum nouæ personæ hodie non fit ipso iure, nec ope exceptionis. l. fin. C. de nouatio. Estque magis communis opinio, vt refert Socin. Senior, in consil. 89. post numer. 2. versic. Prætereà & secundo posito, in 3. volum. consil. tractat idem eandem materiam plenè in consil. 21. numer. 3. cum sequentibus, in 1. volum. consil. Nouissimè attestatur de communi Iohann. Hieronym. Cardinal. Alba. in suis lucubrationibus ad Bartol. in d. l. fin. plures allegans Doctor. autoritates, licet Bartol. voluerit, hodie ope exceptionis fieri nouationem interuentu scilicet nouæ personæ, in l. penul. ff. de prætor. stipul. eius tamen sententia est contra communem. Ita referunt Alexan. de Imol. in consil. 72. numer. 1. in fin. in 2. lib. con. & Ludo. de Gozadin. in consil. 38. numer. 1. versic. Secundò licet Angel. Aret. in §. prætereà, numer. 3. & 4. Inst. Quib. mod. toll. obli. Et hanc vbiq; Alexan. de Imol. defendit in consil. 13. num. 6. versic. Tertio respondeo. lib. 2. consil. & ibi Carol. Molin. in verb. verius, dicit hanc communem sententiam esse, licet ipse alibi in suis additionibus ad lecturas Decij in l. singularia. in verb. ope. lit. r. ff. si cert. pet. dixerit, communem in contrarium esse, quòd omni casu, quo iure ff. fiebat nouatio ipso iure, fiat hodie ope exceptionis. Idem Alex. in l. qui vsum fructum. ff. de verb. oblig. Alc. in d. l. singularia. in verb. Nam si tibi. nu. 22. ver. Prima, quia hodie interuentu nouæ personæ. VVesfenbe. in suis paratit. tit. de nouatio. lit. r. Hoc tamè adiecto, quod vbi ex manifestis coniecturis apparet, de animo no-

uandi, satisfactum dicitur dicta l. fin. C. de nouat. eamque communem post Alex. prædictus Molin. in dict. consil. 72. in verb. communis, esse testatur. quamuis Alexand. de Imol. in l. 4. §. si ex conuentione. numer. 8. ff. de re iudica. putauerit, in cõtrarium communem esse. Et hanc prædictam sententiam communiter approbari scribit ibidem Zaf. numer. 6. etsi ipse contrariam sententiam defendat, d. numer. 6. versic. Ego consueui oppositum tenere contra Doct. Hiero. Cagnol. in d. l. singularia. num. 102. vers. Tu dicas. VVesfenbe. in d. §. prætereà, & Schneid. ibid. numer. 13. Instit. Quib. mod. toll. oblig. Octa. Cach. in decisionib. sacri Senatus Pedemonta. decis. 142. numer. 11. Iacob. Menoch. in consil. 5. num. 11. & consil. 95. num. 3. & 36. de qua conclusione copiosè scripserunt Doct. in d. l. singularia, Alber. Brun. in tract. de augmento, in conclusio. 3. principali. in 17. volum. tract. & in lita stipulatus, vbi nouissimè Socin. Iunior. ff. de verb. oblig. Secus verò per delegationem, quia per eam semper inducitur nouatio, non modò iure veteri. leg. 2. C. de nouatio. sed etiam nouo. Bartol. & alij in d. l. singularia. Dec. in consil. 421. nu. 16. & 17. VVesfenbe. in d. §. prætereà. & in suis paratit. d. tit. de nouatio. num. 6. in fin. vers. hodie autem.

## CONCLUSIO XCIX.

8 NULLVS se ad non testandum vel non renouandum legatum astringere potest. l. si quis, in princ. & ibi Docto. ff. de legat. 3. cum libertatem de supremis iudicijs cõstringere quis non possit. l. cum duob. §. idem respondit. aliàs l. si fratres. 53. ff. pro socio. cumque ambulatoria sit testatoris voluntas vsque ad extremum vitæ exitum. l. cum hic status. §. ait. ff. de donat. int. vir. & vxor. l. 4. in fin. ff. de adim. vel transf. l. Paul. de Castr. in consil. 28. numer. 3. & 4. in 3. part. consil. Socin. Iun. in d. l. si quis, in princ. numer. 2. Hinc inquit Iacob. de Aren, si in principio testamenti sunt apposita verba protestatoria, Exempli gratia, Secundum testamentum esse simulatum, tunc secundum testamentum non valet, & statur primo. Sed Richar. Molun. per Arenam adductus ita distinguit, Quando nulla verba derogatoria sunt in primo testamento, per secundum solène primum rumpitur. l. 1. & 2. ff. de iniusto, rupt. §. posteriori. Institutionib. Quibus modis infirmantur testamenta. Sed quando verba derogatoria sunt in primo, tunc non rumpitur per secun-



secundum. l. qui in aliena. §. fin. ff. de acq. hered. l. si mihi & tibi. §. fin. ff. de l. 1. nisi expressè mentio facta sit de verbis derogatorijs. Eo enim casu pœnitere licebit. l. 1. C. de sacrosanct. Eccles. Bartol. verò numer. 4. & Alb. de Rosat. numer. 2. 7. & 8. ita distinguebant, quòd verba aut sunt derogatoria solennitatis aut voluntatis aut actus testandi: primo casu non potest mutare solennitatem iuris publici. l. Diui Senerus & Antoninus. §. licet. ff. de iur. codicill. Secundo casu valet, si expressè de primo fiat mētio. d. l. si mihi & tibi. §. si. Tertio casu nō valet, quia non potest se facere intestabilem. l. stipulatio hoc modo. ff. de verb. oblig. Quare testator non potest disponere etiam cum iuramento, ne ei liceat reuocare testamentum. Dyn. in c. quod semel. de reg. iur. in 6. Est q̄; communis opinio scribentium, referentibus Petro de Ancho. in consil. 403. incip. Viso diligenter. nume. 2. versic. sed his non obstantibus: Iohanne Dilect. in tract. de arte testandi. titul. 10. de mutatio. testament. cautela

2. num. 1. & Balth. Quint. Aquil. in additio. suis ad cons. Paul. de Castr. conf. 28. in verb. nec potuit. nume. 26. Quam conclusionem copiosè explicarunt Socin. Iunior, in d. l. si quis, in princ. num. 68. post Bartol. num. 14. & Iul. Clar. in lib. 3. sentent. §. testamentum quæst. 94.

## CONCLUSIO C.

9 NULLITAS si non est expressa aut de ea nihil est dictum, & tunc accessorie & incidenter venit ad causam appellationis, aut de nullitate facta est expressa mentio, & tunc æquè principaliter & cumulatiuè venit. Battol. in l. si expressim. numer. 3. & 4. ff. de appellat. Alexand. de Imol. appellat eam sententiam veriore & magis communem in cons. 2. numer. 14. versic. Et certè hæc pars. in 3. lib. consil. Dec. in c. dilecto. 63. numer. 7. in fin. extr. de appell. & Quintil. Mandos. in praxi commiss. in 17. for. in verb. nullitatis & nullitatū. vbi ipse plures addit authoritates.

## FINIS QVINTAE CENTVRIAE.

## COMMVNIVM CONCLVSIONVM LAVRENTII KIRCHOVII

## CENTVRIA SEXTA.

## CONCLUSIO I.

10 **N**ULLITAS incidenter, puta per modum exceptionis, proposita, regulariter, si fuerit in promptu, executionem impedire consuevit. Multas authoritates ad hanc sententiam allegat Sebastian. Vantius, in tracta. de nullita. sentent. in Rubric. quod & quibus modis nullitas in iudicio proponi, & super ea libellus & sententia concipi & formari possit. numer. 32. Et hanc doctrinam communem Doctor. sententiam esse asserit Alexand. de Imola in consil. 33. numer. 9. in lib. 1. & facit mentionem ipse huius decisionis in consil. 85. nume. 8. in secundo libro. Et quòd ea limitetur

tradiderunt idem Alexand. in consil. 83. numer. 8. & 9. in 5. lib. consil. & post eum Carol. Molina. in dict. con. 33. in verbo, Executionem.

## CONCLUSIO II.

11 NVNTIO referenti se citasse non creditur, secundum sententiam communiter approbatam, nisi constaret de commissione sibi data ad citandum. Bartol. in extrauag. ad reprimendum. in verb. per nuncium. num. 6. allegans l. fin. C. de exhiben. & transmit. reis. vbi hoc expressè dicit. & ibi optima additio in verb. præcedente. & Ioan. de Platea, in l. 2. numer. 2. ibi, de cuius præconis commissione constare debet, C. de decur. lib. 10. Dec.



Dec. in capit. quoniam contra. num. 22. ext. de probat. Et hanc communem esse cum multis adductis Doctor. autoritatib. inquit Roland. à Valle, in conf. 90. numer. 32. in 1. Tom. consil. Bursat. in conf. 72. numer. 21.

O.

## CONCLUSIO III.

**O**BLATIO realis facta in marsupio, non valeret, nisi pecunia prius extracta fuisset e marsupio, & numerata coram testib. & postea reposita in ipso marsupio. Ita videtur velle gloss. in verb. constetur. in §. illud. in Authent. vt exactione instante dotis. collatio. 7. quemadmodum Bartol. illam declarat in l. cum seruus. num. 3. vbi ipse querit, an sufficeret, offerre marsupium in iudicio. ff. de cond. & demonstra. & in l. prator ait. §. si quis paratus. num. 1. vbi ipse inquit: Si quis paratus fuerit satisfacere, eum debere ducere secum fideiussores idoneos: & omnes leges quæ dicuntur de solutione, intelligi debere, vt soluens eat cum Denarijs, eosque in manu habeat. ff. de noui oper. nunci. Hoc quoque alij Docto. probant, Ioan. Petr. de Ferrar. in sua praxi in for. libell. quo agitur ad pœnam ex compromisso, in verb. legitime. Petr. de Anchora. in consil. 331. num. 1. Ludouic. Roma. in consil. 163. in fin. Alexand. de Imol. in l. si mora. nu. 8. ff. solut. matrim. & idem Alexan. in l. si seruus. vbi ipse omnino voluit, quod pecunia in sacculo obsignata, ante ostensa & coram testib. numerata sit. ff. de vulga. & pup. sub. str. & in l. qui Romæ. ff. de verb. obliga. Quia vbi oblatio est necessaria, tunc debet offerri, nec sufficeret offerri verbo, sed debet offerri reb. ipsis. Alexand. de Imol. in consil. 105. numer. 41. in 3. volum. & in consil. 130. nume. 116. & ibi Carol. Molin. in verb. offerre. plures autoritates Doctor. adducit in 4. vol. consil. Ias. in l. Titia textores. ff. de legat. 1. & in cõ. 172. in 2. vol. con. Hippol. de Marf. in suis singul. singul. 479. Anton. Negusantius, in tract. de pigno. & hypothec. in 3. par. 3. membri. 5. part. princ. Ripa in l. si infulam. nume. 68. ff. de verb. obliga. Anton. Capycius in decisio. ne Neapol. decis. 19. num. 2. Roland. à Valle, in con. 53. nu. 34. cum seq. in 1. Tom. con. In quibus locis recentiores testantur, hanc sententiam communiter approbari, de qua no-

tissimè eleganter scribit in vtramq; parte m Andr. Tiraq. in tract. de vtroq; retract. §. 4. gloss. 6. nu. 19. cum seq. cuius dicta transcribere non operæ precium esse duco. Et totam materiam consulendo tradidit Bartholo. à Chassan. in consil. 41. cuius conf. meminit etiam Hier. Cagnol. in l. quod te. nu. 58. ff. si cert. pet. similiter quæ de iudiciali vel extraiudiciali oblatione quæri possint, tractantur à Negusan. in d. tract. de pignor. & hypoth. in d. 3. par. & in 2. part. 3. memb. 5. par. princ. & Ripa in d. l. si infulam. nume. 65. cum seq. Et quid quando creditor, cui verbo facta est oblatio, declarasset, nolle se recipere, an eo casu realis oblatio requireretur. Nicol. Boër. in suis Decis. quæst. 124. num. 29. in 1. part. Item an sola verbalis oblatio sufficiat ad pœnæ euitationem, meminit Barthol. Socin. in consil. 108. vbi ipse communem esse dicit, verbalem oblationem sufficere ad pœnæ euitationem, allegans Cyn. Bald. Alber. de Rosa. & Salyet. in l. acceptam. C. de vsur. in 4. volu. con.

## CONCLUSIO IIII.

**O**BLIGATVS præcisè cum iuramento in pecunia numerata nõ potest offerre de bonis suis mobilibus vel immobilibus, stante iuramento, quod secundum communem Doct. opinionem obligat præcisè in pecunia numerata. Ias. in consil. 9. nume. 9. vers. & in primis. & num. 10. versic. Nam secundum veram & communem sententiam. in 1. vol. consil. Matth. de Afflict. in suis Decis. sacri concilij Neapolitani, Decis. 163. & Dec. 381. Roland. à Valle, in consil. 53. nu. 47. in 1. Tom. consil.

v. infra in Secunda parte.

## CONCLUSIO VI.

**O**BLIGATIONIBVS facti licet succedat obligatio ad interesse, l. stipulationes non diuiduntur. versic. Celsus, tamen si super ipsa obligatione interponitur iuramentum, obligat præcisè iuramentum promittentem ad factum per glossam communiter approbatam in verbo, necesse habeas. ff. de condi. causa data. Et hanc sententiam communiter approbatam esse, attestantur Alexand. de Imol. in consil. 36. numer. 25. & in consil. 91. num. 5. in 2. volum. con. & Ias. in con. 66. nume. 10. in vol. 1. & in consil. 41. nu. 3. in 3. vol. consil. & Roland. à Valle, in con. 6. nu. 32. in 1. vol. con. Quamuis nonnulli contrariam



trariam sententiam secuti fuerint, vt liquet ex scriptis Andr. Tiraq. in tract. de vtroque retract. §. tertio, glos. 3. numer. 6.

## CONCLUSIO VII.

- 5 OCCIDERE possum impunè etiam alium me nò offendentem, si aliquis potens, cui resistere non possum, me interficere velit, nisi ego illum interficiam. Bald. in cap. 1. §. iniuria. numer. 19. versic. sed pone quidam potens mihi mandauit, quòd occidam Titium, aliàs interficiat me, nunquid excuser, cum aliàs vitam meam seruare non possum. de pace iuram. firm. & in l. 1. versic. vndecimo quæritur. numer. 24. C. vnde vi. Et hanc communem Doctor. sententiam esse scribit Dec. in l. vt vim. pluribus adductis authoritatib. numer. 9. ff. de iust. & iure. Licet autem ipse voluerit contrariam sententiam defendi posse per text. in l. scientiam. §. qui cum aliter, ibi. Illum enim solum, qui vim infert, ferire conceditur. ff. ad l. Aquil. ergò quis alium occidere non potest, tamen postea ipse addit, adiecta declaratione vltiori, à communi sententia non recedendum esse. Quam tamen Carol. Molin. tanquam refragantem iuri Ciuili. l. si te bonis. C. de iure deliber. & iuri Diuino in suis addit. ad l. vt vim, in verb. Contrarium. litera d. non admittit.

## CONCLUSIO VIII.

- 6 OCCISVS seu interfectus si vnicum vulnus haberet, & plures fuissent in rixa, vel mortuus haberet minora vel pauciora vulnera, quàm fuerint numero homines contra eum in rixa, ita vt nesciretur, ex quo vulnere esset mortuus, vel quis ipsorum rixantium intulerit vulnus, tunc propter incertitudinem nullus ipsorum rixantium pœna mortis puniri potest, per text. l. absentem. ff. de pœn. & multa alia fundamenta, quæ cumulat Hippol. de Marsil. in suis singul. singul. 217. incip. Ter vel quater iam retracto tempore. Et hanc communem & receptam sententiam esse scribit consulendo Hippol. de Marsil. in consil. 24. numer. 9. versic. ex quib. omnibus satis patet comunè opinionem gloss. & Doctor. esse, in 1. volum. consil. Hieron. Schurff, in consil. 38. numer. 7. & post numer. 9. versic. Et prædicta omnia confirmantur in prima Centuria. Petr. Follér. in suam pract. crimina. in 4. parte principali, in

Rub. Pœnis debitis feriantur. in versic. Formato tandem processu. numer. 26. Laurent. Sylu. in consil. 50. in fin. in 1. lib. consil.

## CONCLUSIO IX.

- 7 OFFENSVS non potest cogi ad faciendam pacem de offensa sibi illata, licet admoneri & persuaderi possit. §. quia verò, ibi, aut cogere transactiones aut pacta quædam cum suis aduersarijs exponere, in Authent. vt litigantes iurent in exord. litis. collat. 9. & ibi Angel. de Perus. l. ex stipulatione, in fin. C. de sentent. & interloc. omni. iudi. Bald. in l. 1. §. quies. numer. 2. versicul. Nunquid erga inimicos. ff. de offic. præf. urb. Alexand. de Imol. in l. 1. in §. & post operis noui nuntiationem, numer. 7. ff. de noui operis nuntiatione. Estq; communis opinio referente Hippol. de Marsil. in consil. 98. numer. 4. lib. 2. consil. & nouissimè Iul. Clar. in pract. crimina. quæst. 58. in fin. versic. pro complemento. Quæ tamen doctrina plures recipit limitationes, de quib. faciunt mentionem Felin. in rub. ext. de treuga & pace. Ias. in l. quidam existimauerunt. post nume. 3. ff. si cert. peta. & Marsil. in d. consil. 98. & D. Zas. in d. l. 1. d. §. & post operis. numer. 8. inter quas vna ex maximis est, quòd antequam delicta sint commissa, Iudex possit partes cogere ad pacem, Barto. in l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offi. præf. sed post crimen commissum Iudex non possit partes ad concordiam compellere, nisi prius delicto punito. Felin. multos allegans in d. rubr. numer. 3. Zas. in d. §. & post operis. d. numer. 5. versic. sed quid in criminalibus. Quomodo autem in isto casu compositio reuocari debeat, tradit Paris. de Put. in tract. de Syndicatu. in verb. composito. numer. 7. pagin. lib. mei 368. in 2. lib. tractatum.

x. infra in Secunda parte.

P.

## CONCLUSIO XI.

- 3 **P**ACTIO quælibet sponsonis appellatione comprehenditur prout communis est sententia. quomodo hoc intelligatur, & habeat locum ratione l. sponsonis. ff. de verb. signific. ibi eleganter Andra. Alciat. declarat.

CON-



CONCLUSIO XII.

4 PACTO & promissioni de retrouen-  
dendo, & actioni inde ortæ, per 30. annorum  
cursum præscribitur, etiam si adiecta esset il-  
la clausula, vt venditori rem venditã quan-  
docunq; redimere liceret, secundum com-  
munem Doctor. sententiam, vt multis ra-  
tionibus, argumentis & autoritatibus no-  
uissimi recentiores Scribentes probarunt.  
Nicola. Boër. in suis decis. quæst. 182. Socin.  
Iunior, in consil. 145. num. 34. cum seq. Petr.  
Rebuff. in l. vnica. in 1. notab. nume. 52. cum  
seq. C. de sentent. quæ pro eo quod interest  
proferuntur. Vniuersitas Francofordi. ad  
Oderam, in con. 32. nu. 79. in Tom. 1. consil.  
Germanorum, & copiosè cum adductis om-  
nib. contrarijs argumentis & datis respon-  
sionib. Roland. à Valle, in cons. 21. in 2. Tom.  
aded vt multi DD. affirmauerint, hoc etiam  
procedere, si dictum fuisset in perpetuum,  
vt per Doctor. allegatos eleganter scribitur.  
Licet Camera Imperialis & multi alij DD.  
sententiam contrariã amplectantur. My-  
sing. in obseru. Camer. obserua. 16. in prima  
Centuria, cuius decisionis mentione quoq;  
facit Hartm. Hartm. in lib. 2. pract. forens. in  
verb. pactum. de retrouendendo. sed prior  
sententia & meliorib. argumentis & magis  
textib. probatur, vt latè per Roland. à Valle,  
in d. cõ. 21. deductum est. Quam Parlamen-  
tariense, Senatus Burdegal. & alia Parla-  
menta iudicando approbarunt, referentib.  
Boerio, Rebuffo & Roland. in d. locis. Me-  
minit nouissimè Ludo. Schrad. in consil. 34.  
nume. 139. in 1. Tom. consil. Francof. Anno  
1568. impressorum.

CONCLUSIO XIII.

5 PACTVM de retrouendendo quando-  
cunq; placuerit veditori, etiam si secundum  
communem sententiam præscribatur spa-  
cio 30. annorũ, hoc tamen intelligitur, si iu-  
rumentum non interuenerit, quamuis mul-  
ti DD. voluerint præscribi 30. annis non ob-  
stante iuramento. Balb. in tract. de præscrip.  
in 4. par. 5. princ. in 3. quæst. in prin. cum re-  
cipiat conditionem & naturam actus super  
quo interponitur. l. fin. C. de non num. pe-  
cun. Et ita etiam declarant Nicol. Boër. in  
suis Decis. quæst. 182. numer. 7. Petr. Rebuff.  
in l. vnica. in 1. notab. vers. posset etiam pri-  
ma opinio teneri. num. 55. C. de senten. quæ  
pro eo quod interest. & Mariant. Socin. Iun.  
in consil. 145. num. 62. in 1. part. consil. Sed ma-

gis communis opinio est in contrarium, re-  
ferente Roland. à Valle, per pulchras ratio-  
nes, in consil. 25. num. 10. vsque ad fin. con. in  
2. Tom. Nouissimè Ioan. Card. Alb. in suis  
lucubration. ad Bartol. in l. si fundum. nu. 1.  
C. de pact. int. empto. & vendit. sententiæ.

CONCLUSIO XIII.

6 PACTVM de retrouendendo & parui-  
tas pretij arguunt contractũ simulatum, &  
verè fuisse contractum pignoris aliter ini-  
tum in fraudem vsurarum, dato quòd non  
constaret emptorem esse solitum fœnerari.  
gl. in c. conquestus, in verb. de feudo. ext. de  
vsur. per nostram. ext. de emptione. & c. il-  
lo vos. extr. de pignor. & ibi DD. Estq; hæc  
communis DD. sententia, pro vt referunt  
Alex. de Imol. in con. 54. in prin. lib. 6. consil.  
Crauet. multos citans in con. 156. post nu. 4.  
vers. ex quib. apparet, istam opinionem esse  
magis cõmunem, secundum eam solitum  
erat iudicare magnificum consilium Cis-  
montanum Taurini ordinariè residens. No-  
uissimè Ioan. Hier. Card. Alba. in suis lucu-  
brationib. in Bart. in l. emptione. C. plus va-  
lere quod agitur. licet alij voluerint ista duo  
pretij paruitatem & pactũ de retrouenden-  
do non sufficere, sed etiam tertium requiri,  
quòd quis sit solitus fœnerari. Alex. de Imol.  
in con. 109. num. 17. & in con. 119. nu. 5. lib. 4.  
cõ. Dec. in cõ. 167. nu. 3. attestans post Alex.  
sibi contrarium, hanc sententiam magis  
cõmunè esse. Gozad. in l. 2. nu. 153. vers. tene  
contrarium. C. de pact. int. empt. & vendi.  
Sed priorem cõmuni voto approbatam  
defendet Thom. Ferra. in suis cautelis, cau-  
tel. 17. & mirificè DD. variant in assertione  
huius conclusionis, quæ sit magis communis  
opinio, vt nouissimè refert plurimis addu-  
ctis auctoritatibus in vtramq; partem Marc.  
Ant. Natt. in suis additio. ad consil. Alex. in d.  
cõ. 54. lib. 6. priorem quoq; sequuntur Paul.  
Parisi. multos allegans in consil. 54. nu. 62. &  
consil. 55. nu. 29. in 1. part. con. Boër. in suis de-  
cis. q. 102. & decisiones Senat. Pedemonta.  
decisio. 42. nu. 1. dixi de hac conclusione et-  
iam in verb. cõtractus præsumitur vsurarius.

CONCLUSIO XV.

7 PAPA potest merè laico cõmittere ca-  
sas spirituales & Ecclesiasticas, nec non cri-  
minales Clericorum. glo. in c. præter. §. ve-  
rum. verb. Ducibus. dist. 32. c. 1. in verb. præ-  
cipimus. distin. 94. c. illud. & ibi Ioan. Anto.  
de S. Georg. nu. 2. vers. & est argumētum. 10.  
quæst. 3. & in c. nullus. 11. quæst. 1. quam sen-



tentiam communiter approbari refert Augu. Bero. in suis quaestio. familia. quaestio. 7. vbi ipse similes quaestiones recenset.

## CONCLUSIO XVI.

8 PAPA in secundo consanguinitatis gradu collateralium dispensare potest. Estque haec sententia communis, vti refert Pet. Paul. Paris. in cons. 56. num. 3. versic. quib. in locis. in 4. part. consil. & Quintil. Mandos. in praxi signaturę gratię, in verb. dispensationes matrimoniales. versic. vt dubitarent aliqui. pag. 48. & dixi ego in cons. 17. num. 32. in 4. Tom. consil. à diuersis Academijs & Iureconsultis editorum, & anno 72. Franco. impressorum.

## CONCLUSIO XVII.

9 PARS, quæ non appellauit à sententia Iudicis iniqua, nihilominus agere potest in syndicatu contra iudicem. Bart. post glo. in l. 1. num. 9. ff. quod quisq; iur. in l. item si res. nu. 3. vers. ista ego iuduxi. ff. de alien. iudic. nu. cau. fact. & in quaest. 9. incip. Iudex per imperitiam iudicauit. Dec. in c. sepè. nu. 10. vers. Extra glo. quaeritur. ext. de appellat. vbi ipse hanc sententiam à DD. communiter approbatam esse meminit. Quod ante illum & Barthol. Soci. in con. 24. nu. 8. ver. Secundo principaliter probatur, in 1. vol. con. asseruit. Quam decisionem latius prosequuntur Dec. in d. l. 1. num. 25. vers. in eadem glof. Ias. num. 15. vers. Item nota ex eo. & Hippol. Riminald. nu. 279. nec nõ Aegid. Bofs. in tract. crimin. mat. tit. de offic. corrupt. num. 22.

## CONCLUSIO XVIII.

10 PATER ex receptis statutis si teneretur soluere condemnationem pro filio, etiam vsq; ad legitimam, & si filius prodelicto inquisitus, secundum formam statutorũ bannitus, & propter contumaciam condemnatus fuerit, voluit Bart. executionem sententię fieri posse contra patrem, maximè si statutum simpliciter disponderet, quod pater in causis maleficiorum teneretur soluere condemnationem factã de filio. in l. cum filius familiã. nu. 3. ff. de verb. obliga. Licet Ioan. de Imol. ibidem contrariam sententiam defendat. Quia tale statutũ iniquum est, propterea debet restringi & reduci ad limites iuris communis, ne pater indebitè damnus patiatur, argumentol. 2. cum ibi notatis. C. de noxalib. c. cum dilectus, ext. de consuet.

Sed Bart. sententia communiter est approbata, referentib. ibi Alex. de Imol. num. 6. & Barthol. Socin. num. 10. vers. secundo quantum Bartol. cuius Bartoli sententiam Bald. in l. 1. & Salycet. in l. si filius familiã. C. ne filius pro patre, quoque sequuntur.

## CONCLUSIO XIX.

11 PATER potest filio etiam inuito iniuriam ei factam remittere, secundum communior opinionem, vti refert per multas auctoritates Docto. Ascan. Clementi. in tractat. de patr. potest. effect. 8. num. 1. Sed in remissione iniurię pater fisco præiudicare non potest, cum hoc sit in Reipub. præiudicium, cumq; ea ratione delicta maneant impunita. c. vt famã. ext. de senten. excommu. Ita Ascan. in d. loco. nu. 17. late tradit. Clar. in sua practi. crimin. quaest. 58. vers. sed punitus est. Bapt. à Villalo. in suis collect. com. mu. opinio. in verb. transactio. num. 121. Paris. de Pur. in tract. de syndica. §. dicit constitutio regni, quod bannitus. num. 15. & 16. in 2. volum. tracta. pag. 384. secundum impressionem Lugdunens. anno 49. Sichard. in l. transigere. nu. 10. C. de transact. quia quem admodum ex publico crimine duplex offensa oritur, priuata & reipub. l. licitatio. §. quod illicitè. ff. de publica. sic etiam in crimine priuato, vbi agitur criminaliter ad poenam vel corporalem vel pecuniariam applicandam fisco, illa non potest remitti in præiudicium fisci vel tertij.

## CONCLUSIO XX.

12 PATER, sicut alij administratores, non solum debebat rationem administrationis reddere, verum etiam conficere inuentarium, cum illud concernat eos, qui rationem reddere tenentur, per ea quæ copiose scribunt Soci. Sen. in con. 2. nu. 7. ver. Pater & mater de bonis liberorũ tenentur reddere administrationis rationem. & in con. 34. nu. 15. in 6. princ. q. in 1. vol. con. Aug. Bero. in suis quaestio. familia. quaest. 15. nu. 5. quaest. 22. con. 33. nu. 5. con. 35. nu. 3. & con. 86. numer. 10. in 2. vol. con. Sed contraria sententia de iure verior est, per text. expressos, in l. cum oportet. §. nõ aut hypothecam. & ibi Bald. in princ. l. fin. §. hoc procul dubio obseruando. C. de bonis quæ liber. l. si quis prioris matrimonij & ibi glof. in verb. ius hypothecæ. C. de secund. nupt. & Bar. in l. usufructu. nu. 3. C. de usufructu.



CONCLUSIO XXII.

14 PATER vni filiorum etiam feudum nouum, quod ex propria prouisione acceperat, prælegare non potest. Licet circa hanc doctrinam Doctor. varij sunt; tamen magis communis opinio est; quod non possit vni tantum relinquere. Doctor. in c. 1. de success. feudi. Marian. Socin. Iun. in con. 62. nu. 35. in 1. part. & in con. 160. nu. 44. in 2. par. con. Quamuis ipse nihil firmare voluerit; dicit tamen hanc commutem opinionem esse. & Ioan. Cephal. in con. 152. num. 15. in lib. 2. con. Etsi non ignorem aliter alios inter feudum antiquum & nouum distinguere: Item in feudo nouo, an id gratis fuerit concessum, an non gratis, vt primo casu non possit pater vni ex filijs donare, in secundo possit: Alios indistinctè, id posse patrem, modò alijs legitimam relinquat: Alios, id patrem inter viuos posse, in testamento non posse: Alios, vtrum feudum sit hæreditarium, an non. Quorum authoritates recenset Tirac. in tract. de vtroque retract. §. 7. glof. 7. numer. 25. ipse tamen videtur in illam sententiam inclinare, quod in feudo antiquo pater id non possit, in nouo autem possit. in eodem tractat. §. 32. glof. 1. nume. 2. & 3. de qua quaestione in vtramque partem quoque disputat Curt. in tract. feud. in 4. part. ex quibus cau. feud. amitta. numer. 130. cum seq. Sed prima sententia defenditur per notat. Bartoli in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de oper. lib. Alexand. de Imol. in consil. 8. numer. 15. & ibi Carol. Molin. in verbo, legare. in lib. 3. & Alexand. de Imol. in consil. 106. numer. 8. in 4. lib. con. Petr. Philip. Corne. in con. 199. numer. 53. in 2. volumi. con. Lauren. Syluan. in con. 15. num. 40. vers. sed huiusmodi opinio in consulendo est periculosa, quia magis communis opinio videtur in contrarium; quod etiam in feudo nouo non admittatur dispositio ad electionem vassalli inuestiti in præiudicium cæterorum filiorum.

CONCLUSIO XXIII.

15 PATER si emerit libros filio Doctori facto, & ei tradiderit, illi non conferuntur, sed efficiuntur proprij tanquam Castrense peculium. l. 1. in 2. responso. C. de Castrensi pecul. lib. 12. Bartol. in l. 1. §. nec Castrense. num. 2. ff. de collat. bonor. vel si emisset libros & donasset filio, qui in vita patris completiuit studium, & insignia Doctoratus ad-

usufruct. Bero. plenè in d. quaestio. & consil. Roland. à Valle, in con. 49. Leuin. de Embd. in con. in fin. in 2. Tom. consil. Francoford. impressorum, pag. 137. primæ & secund. impressionis. Mynsing. in suis obser. obser. 93. in secunda Centuria. Nouissimè plenè Ascan. Clem. in tract. de patr. potest. effect. 12. nu. 8. cum seqq. & ita communiter DD. decidere solent. Sichard. in l. hac edictali. §. his illud. num. 8. vers. tamen DD. C. de secund. nupt. licet secus sit in illis bonis, in quib. pater non habet plenam administrationem vel usufructum. Socin. in d. consil. 2. & in d. consil. 34. Nicol. Boer. in suis decisio. quaest. 61. vel dolosè bona filiorum administrasset. Bart. in d. l. usufruct. nu. 3. & ibi Sich. num. 9. vel filij emancipati curam gereret. Bald. in l. orphanotrophos. num. 7. C. de Episcop. & Cler. de quibus quaestionib. copiosius scribunt Asca. & reliqui DD. allegati, nec non aliquos ipsi adduxerunt. Idem Ascan. in effect. 14. & Tiraq. in l. si vnquam in præfat. num. 29. C. de reuocand. donatio.

CONCLUSIO XXI.

13 PATER quispiam si habuerit duodecim liberos, excusatur à muneribus personalibus patrimonialibus ac collectis. Bart. in l. semper. §. legem. ff. de iure immu. Et licet glo. & DD. variè loquantur, glo. in verb. munerum. & Ioan. de Platea in l. si quis de curio. 2. & in l. albo. C. de decur. glo. in l. 1. in verb. ab onerib. C. de ijs qui numero liber. vel paupertate excusa. meruerunt. lib. 10. Angel. in §. 1. nu. 4. Ioan. de Platea, in ver. item patet hoc. Institut. de excusa. tuto. Communis tamen opinio & sententia DD. est, duodecim sufficere. Ita Ioan. de Anan. in con. 105. quod est vltimum con. num. 1. & 3. & in addit. ibid. Lud. Bolognin. nu. 6. vers. attamen communis opinio DD. est. & Roland. à Valle, in con. 66. nu. 35. in 1. Tom. & in consil. 52. nu. 3. cum seqq. in 2. Tom. consil. consulendo tradiderunt. Quam tamen doctrinam non probat Aldobrandin. in d. §. 1. nu. 50. vers. vnde mihi videtur ita concludendum. num. 51. & 52. & Guido Papa in suis Decis. quaest. 401. inquit, duodecim liberos excusare à subsidijs Delphinatus; quamuis consuetudo eo in loco contrarium hisce temporib. nec habito respectu ad numerum liberorum, obseruauerit. Præterea causa præstans immunitatem debet superesse tempore oneris impositi, vt præclare inquit Alber. Brun. in tract. de augment. in conclus. 21. prin. nu. 5. in 17. volu. tract.



eptus fuit ante mortem patris, tunc talis donatio valuit, & irrevocabiliter fuit confirmata, quam primum filius Doctor factus fuerit. Quam opinionem magis communem esse inquit Alexand. de Imol. in consil. 142. versic. quo autem ad libros, numer. 25. in secundo volum. consil. Ita quoque & alij Doctor. afferunt Ias. in l. filix licet. C. de collat. Dec. in l. si donatione. numer. 42. versic. tertia conclusio Bartoli est. C. eod. Roland. à Valle, in con. 12. num. 16. cum seq. in 2. Tom. Petr. de Ferrar. in sua Praxi in forma libelli pro hæredit. vel re singulari diuiden. in verb. communiter & pro indiuiso. versic. deinde pro latiori. numer. 6. noster Chilian. Kõnnings, in suo processu, capit. 133. de expens. circ. person. & Vitalis Nemanensis in tract. de collat. in quæst. quinta. incip. Quæro de libris empris per patrem.

XXIII. XXV. infra in Secunda parte.

### CONCLUSIO XXVI.

- 18 **PATRONVS** potest filium suum proprium, si idoneus fuerit, præsentare. Gloss. in verb. filij. in capit. quia Clerici. ext. de iure patron. Et hanc glos. communiter Doct. sequi inquit ibid. Panorm. numer. 5. quam communem sententiam esse refert Roland. à Valle, ex alijs Doctor. in consil. 47. numer. 49. in 1. Tom. consil. Quæ tamen sententia tum non admitteretur, si mediante precio præsentatio facta fuisset, quia talis præsentatio est simoniaca. Ita notabiliter declarat Panorm. in d. c. quia Clerici. d. numer. 5. in glos. in verb. comparant. Dec. in consil. 541. numer. 12. & Roland. à Valle, in d. consil. 47. numer. 62. cum seq.

XXVII. infra in Secunda parte.

### CONCLUSIO XXVIII.

- 20 **PECUNIAE** debitor, si intra tempus dilationis ad soluendum, mutaretur pecunia, vel reprobaretur, liberabitur soluendo antiquam monetam. Ita scribit Bartol. in l. quod te. numer. 6. ff. si cert. peta. cuius sententiam communem esse tradit ibid. numer. 14. Barthol. Socin. sed contrariam sententiam veram esse, quod scilicet teneretur soluere nouam pecuniam inquit Ias. numer. 16. allegans Bartol. in l. Paulus respondet. ff. de solut. Aliam vel tertiam opinionem refert Ioan. de Imola, in l. in ratione legis. in §. diligenter, numer. 4. versicu. vltimò induci-

tur iste text. quod si reperiretur pecunia antiqua, ex illa solutio fieri debebat, & si non reperiretur, tunc in noua pecunia solutio fieri debet, addens ita communiter seruari, quam & communem appellat Alexand. de Imol. in d. l. quod te. numer. 7. alij quartam ponunt, quòd debeamus considerare, an pecunia sit reprobata ante moram vel post moram debitoris, si ante moram, liberabitur solutione antiquæ pecuniæ, si post moram, de pecunia noua solutio faciendæ est. Et hanc communem opinionem ibid. Dec. numer. 8. esse inquit, & ex ea posse dari concordiam ad alias opiniones supra relatas scribit Vasquius Menchacensis in lib. 1. controuer. illustr. cap. 2. numer. 7. sed de hac quæstione & similib. multa pulchra recensentur à Bar. to. & Ioan. de Imola, & alijs in l. Paulus. ff. de solut. Nicola. de Milis in suo Repertorio, in verb. pecunia. Panorm. in capit. olim causam. numer. 3. & 4. ext. de censib. Petro Philip. Corneo in consil. 181. in 2. volum. consil. Alberto Bruno in tracta. augmenti & diminut. moneta. in u. volu. tractat. cuius Bruni tractatui adiectum est consilium collegij Papien. in materia augmenti monetarum Hieron. Cagnol. in l. cum quid. nu. 91. cum seq. & d. l. quod te. num. 63. ff. si cert. peta. & Didaco Couarru. in tractat. qui inscribitur, veterum collatio numismatum. c. 7. §. vnicus. incip. superest modo ex Bart. in 2. Tom. Et quomodo valor monetæ inspiciendus sit à tempore contractus seu obligationis, & non à tempore solutionis, & quid in eo casu in iudicio Imperiali Camera iudicatum sit, item precio simpliciter conuento, quæ moneta intelligatur, tradit noster Mynsing. in obserua. Camer. in quarta Centuria, obserua. 1. & 15. quorum dicta transcribere nolui.

### CONCLUSIO XXIX.

- 21 **PEREMPTORIUM** licet requiratur, secundum communem Doctor. opinionem, Alexand. de Imol. in l. si finita. §. Iulianus. numer. 13. ff. de dam. infecto. in primo decreto, tamen hoc fallit quando Iudex mandat partibus, vt litem contestentur antequam discedant, & reus spreto mandato iudicis decessit, quia Iudex absque alia citatione potest procedere ad primum decretum, cum talis monitio vim habeat peremptorij. Egregiè consulendo scribit Roland. à Valle, in consil. 41. numer. 29. in 1. Tom. con.

CON



CONCLUSIO XXX.

22 PETENS plus debito, incidit in pœnam amissionis iurium suorum. l. vnica. C. de plus pet. vel in pœnam, de qua agitur in §. si quis agens. Inst. de act. Et hâc decisionem communiter approbatam esse satis apparet ex annotationibus Doctor. in d. l. vnica. d. §. si quis agens. & c. vni. ext. de plus petit. Eam tamen ita intelligendum Doctor. communiter tradiderunt, vt actor non dicatur incidisse in pœnam amissionis iurium, si duo copulatiuè nō interuenissent, quorū primū est, quòd cautionem seu obligationem à debitore plus debito exegerit: secundum, quòd plus debito dolosè exegerit. Bartol. & alij in d. l. vnica. Glos. & Doct. in dict. c. vnica. Bartol. in l. si seruus. §. boue. num. 3. in fin. ff. de cond. furt. Bartho. Soci. in tract. fallent. Fallent. 44. pulchrè Aym. Crauet. in conf. 325. numer. 1. versic. tertio principaliter dubitatur. in 2. part. conf. & Roland. à Valle, in con. 7. num. 37. in 1. Tom. consil. Meminit huius conclusionis Bursat. in consil. 75. num. 12.

CONCLUSIO XXXI.

23 PETITORIVM reus in possessorio agere volens, post litem etiam contestatam, suspendere potest. Ita post alios refert Ioan. Franc. de Ripa, in l. naturaliter. §. nihil commune, versic. quinto quando reus intentat possessorium. numer. 161. ff. de acquirenda possess. existimans hanc sententiam communiter approbatam esse, quamuis Alexand. de Imol. eo loci, numer. 85. controuerfetur, & receptiorem esse dicat Legistarū opinionem, quæ in contrarium se habet, cui Iason illibi, nume. 137. se subscribit, fatetur tamen priorem in beneficialibus, posteriorem verò in alijs causis locum obtinere. Meminit Nicol. Anton. Graua. in suis analyti. annotation. ad Octauiani Vestrij Ilagogen in Romanæ aulae actionem & iudiciorum mores, lib. 4. capit. vltim. in verbo, Quo casu. sed de hac conclusione latè disputarunt Doctor. quorum sententias sigillatim referre longè foret. Didac. Couar. lib. 1. varia. resolutio. capit. 16. qualiter fisco à iudice fauendum sit. Claud. Marmer. in dict. §. nihil commune. numer. 168. versicul. Quarto notabilis conclusio est. Anton. Rube. ibidem numer. 309. Corasius & alij in 5. volum. repetitionum.

CONCLUSIO XXXII.

24 PETITORIVM actor differre siue su-

spendere non potest, & possessorium retinendæ proponere. Authentic. qui semel. C. Quomodo & quando Iud. clem. vnica. de causa possess. & proprie. per locum à speciali, quem notat ibi gloss. in verb. Spoliatus, & sequuntur Cardinal. Imo. & alij, referentib. Francisc. de Ripa, in leg. naturaliter. §. nihil commune. versic. Tertia conclusio. numer. 154. ff. de acquir. possess. & Nicola. Anton. Grau. in suis analyticis annotation. ad Octauia. Vestrij Ilagogen in Romanæ aulae actionem & iudiciorum mores, lib. 4. capit. vlti. in verb. Quo casu.

CONCLUSIO XXXIII.

25 PETITIO hæreditatis non datur contra titulo possidentem, l. regulariter, l. nec vllam. ff. de petit. hæred. etiamsi titulus fuisset post mortem defuncti acquisitus. Salycet. in l. fin. numer. 25. C. de edict. Diui Hadri. tollend. Et hanc communem opinionem esse dicunt Angel. Aretin. in §. sed ista quidem. numer. 13. Instit. de act. & Alexand. de Imol. in consil. 73. numer. 5. in 5. lib. conf. quam tamen conclusionem, quòd petitio hæreditatis non detur, quando titulus quæsitus esset post mortem, non admittunt, Bald. in d. l. fin. Alexand. de Imol. in con. 90. numer. 10. versic. & in proposito nostro facit ad hoc quod notat Bald. vbi similiter dicit, quòd licet petitio hæreditatis non detur contra titulo possidentem, sicut nec Publiciana: tamen fallit quando quis acquisiuisset titulum & possessionem post mortem defuncti, quia tunc hæres defuncti potest agere de petitione hæreditatis, contra taliter possidentem cum titulo. Et licet Salycet. in d. l. fin. conetur impugnare opinionem Baldi, tamen illa iura non concludenter probant opinionem Salycet. in 2. lib. con. latè Andr. Barbat. in con. 65. nu. 6. 7. & 8. vbi ipse inquit: Licet communis opinio Doct. sit, quòd contra titulo possidentem, non detur petitio hæreditatis, tamen limitatur illa regula & communis opinio, quando titulus & possessio acquisita fuerunt ante mortem testatoris, & in hoc est communis opinio, secus est si post mortem defuncti acquisita fuerunt, vt voluerunt Bald. & Petr. de Anchor. nec reperitur communis opinio dicens, Quòd petitio hæreditatis detur, quando titulus & possessio fuerunt acquisita post mortem defuncti, & per consequens non potest dici, quòd communis opinio sit contra doctrinam



nam Baldi, quamvis Salyc. dixerit contrarium. hæc Andr. Barbat. Sicul. in 2. vol. con. quorū sententiam etiam approbat Roland. à Valle, in consil. 48. nu. 11. in 1. Tom. con.

### CONCLUSIO XXXIII.

- 26 **POENAE** omnes impositæ mulieri propter eius odium, quia nimis festinanter contrahit secundas nuptias, sunt sublatae de iure Canonico, per dictū Apostoli, Mulier mortuo viro nubat in Domino. Innocent. Heinrich. Boich. Panorm. & alij in cap. fin. extr. de secun. nupt. Bartol. in l. liberorum. numer. 2. ff. de ijs qui notan. infam. Paul. de Castr. in consil. 366. numer. 1. in 1. part. conf. secundam nouissimam impresionem. & Philip. Deci. in Rubr. C. de secun. nupt. numer. 8. Propterea mulieres transeuntes ad secundum matrimonium infra annum luctus, solū sustinent pœnas introductas in fauorem liberorum primi matrimonij. Doctor. in dict. capit. fin. pulchrè. Bald. in consil. 161. numer. 2. in 1. volum. consil. Ioan. de Anan. in consil. 102. versic. non obstat. & Aym. Crauert. in consil. 36. in 1. part. consil. Et hanc communem Doctor. sententiam esse scribunt Philip. Dec. in consil. 87. num. 3. & Rola. à Valle, in con. 95. nu. 14. in 1. Tom. consil.

### CONCLUSIO XXXV.

- 27 **PONTIFICI** Romano vel Principi non adhibetur fides, quando agitur de alterius præiudicio. Deci. post alios ab ipso allegatos in consil. 576. numer. 13. versic. non obstat. Estque communis opinio, vti adductis pluribus authoritatibus DD. firmat Quinc. Mandos. in suis additio. ad allegat. Lapi. allegat. 7. in verb. disceptat. lit. a.

### CONCLUSIO XXXVI.

- 28 **POSSESSIO** ciuilis & naturalis per constitutum, secundum sententiam communiter approbatam transfertur in creditorem. l. quod meo. & ibi Bartol. num. 3. & idem Bartol. in l. Celsus. versic. sed pono quod debitor. numer. 15. ff. de vsucap. & vsurpa. Et hanc magis communem sententiam Doct. esse inquit Ias. in l. possideri. in §. in certam partem. nu. 16. & idem in consil. 147. nu. 2. ver. ego autem considero. in 2. vol. consil. Roland. à Valle, in con. 79. nu. 43. in 1. Tom. quam decisionem latius declarant Alexan. de Imol. in l. interdum. §. qui alienam, &

d. l. quod meo. ff. de acquir. poss. Anton. Negusantius in tract. de pigno. & hypoth. in 1. memb. 6. part. princ. num. 35. in 9. vol. tract. vnde dicunt Docto. communiter in d. §. incertam, quod quando fit constitutum generale omnium bonorum præsentium & futurorum, tale constitutum valet & operatur translationem possessionis, non solū respectu bonorum præsentium, sed etiam futurorum, quando erunt acquisita. l. quamuis. ff. de precario. Vbi si constitui me possidere tuo nomine ancillam, illud constitutum extenditur quoque ad partem postea nasciturum, & sic ad futura. Alex. in l. stipulatio hoc modo. numer. 17. ff. de verb. obliga. Et hanc sententiam magis communem opinionem DD. esse dicunt Matth. de Afflict. in decis. sacri concil. Neapol. Decis. 335. numer. 8. Anton. Negusant. in d. tract. de pigno. & hypoth. in 2. membro. 2. par. princip. numer. 3. versic. secundò amplia.

### CONCLUSIO XXXVII.

- 29 **POSSIDENS** prior per constitutum præfertur secundo habenti actualem possessionem, ratio est, quia possessio est vera, licet modus sit fictus. Bartol. & alij in l. ab empione. ff. de pact. Dec. in l. contractus. numer. 16. ff. de regul. iur. & Ias. in consil. 6. numer. 2. versic. primò propter constitutum. in 3. vol. con. Et hanc communem opinionem esse dicit Ioan. Cephalus, in con. 147. num. 20. in lib. 1. con.

### CONCLUSIO XXXVIII.

- 30 **POSSESSORIUM** remedium quando intentatur ad recuperandam possessionem, non potest opponi exceptio dominij. Bart. in l. ficoloni. num. 2. C. de agricol. & censu. lib. 11. Iohan. de Imol. & alij in c. post electionem. ext. de cõcess. præbend. Et hanc veram & magis communem opinionem esse consulendo scribit Philip. Dec. in consil. 57. num. 6. Et Henning. Gõden. in consil. 105. in ord. de interd. restitut. consil. 1. numer. 15. cumulat multa ad hanc decisionem.

### CONCLUSIO XXXIX.

- 31 **POSSESSORIA** iudicia requirunt plenam probationem, nec in illis sufficeret semiplena probatio, secundū magis communem opinionem, Alexand. de Imol. referente in con. 287. nũther. 3. versic. & quamuis esse mus. in 7.



in 7. volum. confi. quam & ipse in confi. 139. num. 14. versic. tamen adhuc in proposito. in 6. vol. con. quoque refert. Licet nonnulli alij contrariam sententiam, & malè, amplexi fuerint, quos recenset ibid. in verb. plena. Carol. Molin. quia causa possessoria dicitur magni & considerabilis præiudicij, præterea in ea non sufficeret summaria vel semiplena probatio, sed plena, quemadmodum & in alijs causis requiritur. Bartol. in extrauag. ad reprimendum. in verb. summarie. nume. 12. Ripa in l. 2. nu. 9. ff. quorum bonorum. Hanc & communem esse inquit Hieron. Cagnol. in l. in paricausa. numer. 3. versic. sed in contrarium. ff. de reg. iur.

## CONCLUSIO XL.

32 **POSSESSIO** seu possessionis traditio non probatur per literas seu instrumenta emptionis, secundum sententiam communiter à Docto. receptam. Cyn. in l. Minus. 2. in fin. C. de acquir. & retinend. poss. inquit: Nunquid per instrumentum probetur possessio? Et respondet, non probari. l. Prædia. ff. eod. Postea ipse ex sententia Iacobi de Arena distinguit, Aut instrumentum facit mentionem de re tradita, & res est in conspectu contrahentium, tunc probatur: aut facit mentionem de re quæ erat absens, tunc non probatur instrumentum possessionem traditam vel nactam. Bartol. ibid. nu. 4. quarit, vtrum possessio tradita possit probari per instrumentum, & respondet, textu d. l. Minus. innuere probari, dum dicit, licet in instrumento non sit comprehensum, quod tibi tradita sit possessio. Contrariam sententiam tanquam veriore ipse sequitur, inquit, Traditionis possessionis naturalis seu corporalis ita demum probatur per instrumentum, si instrumentum esset confectum in conspectu fundi, & ita intelligi posset ad l. prædia. Ex illis ergo verbis instrumenti, quæ dicunt, Vendidit, tradidit, non probatur possessio tradita, nisi in conspectu fundi essent prolata. Et idem Bartol. in d. l. Prædia. nume. 1. ait, Si instrumentum fieret in fundo, vel conspectu fundi, per instrumentum potest traditio probari, sed si non fieret in conspectu, tum per instrumentum non probatur traditio. & in fin. Per instrumentum, in quo continetur, aliquem tradidisse, non probatur traditio. Hanc sententiam communiter alij Doctores probarunt. Spec. ante Bart. in tit. de emp. & vendit. §. sciendum

est igitur. nu. 32. ver. sed si quid in instrumento continetur. Albe. in d. l. Minus. nu. 3. ver. idè inducitur inquit, Si instrumentum facit mentionem de re tradita, in conspectu contrahentium, tunc probare, si autem res erit absens, tunc non probare instrumentum possessionem. Et idem in l. cum res. nu. 1. C. de probat. dicit: Quando instrumenta producuntur ad docendum de dominio, ea non sufficere. c. inter dilectos. §. fin. ext. de fi. instru. licet enim contineatur Titium mihi vendidisse, non sequitur quod sim dominus, nisi doceam, tradentem fuisse dominum, & idem potest asseri de possessione quod non probetur per instrumenta. Godof. in summatit. de clandest. despon. nu. 5. vers. non obtinet. & idem Alberic. in d. l. prædia. nu. 2. Bald. in l. iudicia. nu. 1. vers. Sed iuxta hoc quæro, nunquid per instrumentum probetur traditio? Respondeo, si instrumentum sit in re vel conspectu rei, probatur traditio, aliàs non probatur. C. de rei vendica. Idem in l. Non idcirco. C. de fid. Instrum. & in rubric. num. 20. in 19. quæst. C. de contrahen. empt. & ven. Aut res est mobilis, vel se mouens, quæ potuit tunc tradi, & tunc instrumentum probat traditionem, secus si fuerit res immobilis. & in d. l. minus. nu. 6. Nā licet instrumentum dicat: Talis vendidit & tradidit, prout sit communiter, tamen hæc verba traditionem non probant, nisi contractus fieret in re vel iuxta rem. Sis ergo cautus qui habes de possessionis traditione probare, vt ex alio te fundes, quam ex ipso instrumento. Et in l. fin. num. 47. vers. 8. quaritur. C. de edict. D. Adr. tollen. & in c. 1. nu. 11. in fin. Quid sit inuestitura. & in d. c. inter dilectos. numero 17. in verb. per instrumenta. & in Margarita, in verb. possessio locatoris. & in §. per traditionem, numer. 3. versiculo, Sed quæro, in instrumento continetur, talis vendidit, cessit, dedit, tradidit talem rem tali, nunquid per hæc verba probetur facta traditio, & verbum tradidit, in instrumento scriptum non probat traditionem, nisi res, de qua fuisset facta mentio in conspectu contrahentium, esset vel sit habilis, vt possit tempore contractus tradi, vtpote quia erat res mobilis, sed si fuisset res immobilis, quæ non fuisset in conspectu, tunc sine dubio non probaretur traditio. Salycet. in d. l. minus. in fin. Quod si in instrumento venditionis contineatur, quod talis vendidit tale prædium, & tradidit, quod ex eo traditio ipsa probetur. Quod est



verum, si instrumentum sit in re vel conspecturei, non aliàs, per text. l. 1. §. si iusserim. ibi. Cum ea in presentia esset. ff. de acquir. vel omnium. possess. Ioan. Petr. de Ferrar. in practic. in forma libelli, in causa venditionis, in verb. vendidit & tradidit. nu. 4. Ioan. de Imol. in d. l. prædia. numer. 1. & in fin. versicul. & adde. Paul. de Cast. ibid. num. 6. dicēs, Verba instrumenti prolata à notario non probant ea, quæ tunc tempore confecti instrumenti non poterant interuenire. Et ideò si notarius dicit, quod talis vendidit & tradidit talem fundum, si instrumentum fuit confectum in ciuitate, non probatur traditio fundi, quia notarius non potuit attestari de actu, qui tempore quo rogatus est, non interuenit, nec potuit interuenire, secus si tunc potuit interuenire, quia instrumentum fuit confectum in ipso fundo. Bertachin. in suo Repertor. in verb. Clausula. ver. Vendidit, tradidit & concessit. in verb. instrumentum probat. versic. instrumentum venditionis. in verb. possessio transfertur. versic. possessio non transfertur per Clausulam, vendidit, tradidit. & in verbo, traditio. versic. traditio vera possessionis. Lanfranc. in c. Quoniam. cap. 7. Testium depositio constituitur. numer. 90. versic. Scias tamen, quod per illa verba, quæ quotidie ponuntur in instrumentis, scilicet, dedit, vendidit, tradidit, nulla probatur possessio, neque possessionis translatio. Panor. in c. 2. numer. 10. versic. vbi plus probatur. extr. de consuet. & in c. suggestum. numer. 1. versic. secus autem. extr. de iure patron. Alex. de Imo. in d. l. Prædia. numer. 2. versic. ut si instrumentum. & numer. 8. versic. vltimò nota. & in cõfil. 10. numer. 1. versic. Non enim possessio probatur per instrumentum venditionis. Et numer. 6. versic. Quia ex solo titulo emptionis factæ non probatur dominium. leg. cum res. C. de probat. & maxime cum non interuenierit traditio, Nam per instrumentum, in quo continentur illa verba, dedit, vendidit, tradidit, non probatur traditio, & sine traditione non transfertur dominium, in lib. 4. con. Barthol. Socin. in con. 205. numer. 1. in 2. vol. consil. Dec. in con. 300. numer. 11. versic. Præterea per instrumentum, in quo etiam expresse dicitur de traditione facta, non probatur traditio. Vitalis in tractat. Clausu. claus. constituit se precario nomine. num. 11. versic. secundum Imolam. Henning. Gõden. in consil. 28. in ordin. nu. 1. allegans text. in l. hæc si res. ff. de rei vend. Si-

cut dicimus, quòd per abusuam, id est, solam verbalem inuestituram, non transfertur possessio feudi noui, per text. in c. 1. ibi. Magis enim fuit possessionem dare quam inuestituram. 16. quæ. 2. Henning. Gõden. in consil. 36. in ordine. numer. 8. Additur & alia doctrina à Crauett. in consil. 157. numer. 13. vbi tradit: Propterea dominium probari oportere, quòd non sufficeret illud semiplene probari, nec in eo locum esse posse delationi iuramenti suppletui. Iaf. in l. Admonedi. num. 296. versic. Ex ista ratione Baldi inferunt. ff. de iure iur. & nouissimè Sichard. in l. iudicia. numer. 2. versic. Sic est per instrumentum. C. de rei vend. & Bernhar. Vuurmbfer. in libr. 1. practic. forens. Obserua. tit. de vendit. & empt. cap. 8. Traditionis verbum quid operetur.

## CONCLUSIO XL I.

33 POSSESSIONE antiquiore probata, is qui recentionem possessionem habet, presumitur in mala fide esse. Sed hæc presumptio malæ fidei tantum ab antiquiore possessore, non autem ab alio, allegari potest. Bartol. in l. celsus. post. numer. 17. versic. dico etiam quod bona fides. ff. de vsucapio. Bart. in l. fin. numer. 16. & ibi additio, in verb. Presumptio malæ fidei. Cod. vnde vi. Anton. de Butri. numer. 12. versic. Item in possidente. & Panorm. numer. 15. versic. Examine mus. in c. si diligenti. extr. de præscript. Ioan. Petr. de Ferrar. in sua practic. in forma responsionis rei conuenti. in verb. præscriptionis. numer. 16. versic. Sed contra prædicta videtur illa regula Alex. de Imo. in consil. 200. numer. 4. & 5. lib. 2. consil. Est que hæc communis Doctor. sententia. Balb. in d. l. Celsus. in 3. parte seu requisito principali, post numer. 10. versic. Videtur tamen communis opinio Bartoli. & Ludol. Schrad. in consil. 14. numer. 83. in 1. tomo consiliorum diuersorum Docto. Fræcoford. anno 1568. impressorum. Quam tamen conclusionem limitat Bart. in d. l. fin. numer. 17. versic. Item ista allegatio malæ fidei, vt non procedat ultra cursum 30. annorum. Nam illis annis elapsis presumitur bonæ fidei possessor, Vt ibidem latius explicat Bartol. & post eum Panorm. in d. c. ex diligenti. numer. 16. versic. Bartolus in l. fin. in fin. C. vnde vi. Nec non Balb. in d. l. Celsus. in 3. part. seu 3. principali requisito, post numer. 12. versic. Istam suam conclusionem. Roland. à Valle, in consil. 3. numer. 93. in 1. tom. con. Licet



Licet nonnulli alij contrariam sententiam secuti fuerint, quos refert Didac. Couarru. in c. possessor malæ fidei, in 2. parte relectio nis. §. 8. post numer. 3. vers. verum Imola. in d. l. Celsus. ext. de regul. iur. in 1. Tomo. Sed addit ipse ibidem, vers. Et quia, Bartoli opi nionem communem, eamque in praxi tuti orem esse. Quam conclusionem cum decla ratione Crauetta quoque refert in tract. de antiquita. tempor. in 4. part. principa. §. Ma teria ista singularitatis testium sic explica ta, numer. 20. & nouissimè Iacob. Menoch. in d. l. fin. num. 70. vers. declaratur secundò non procedere, in suis in omnes præcipuas recuperandæ possessionis, commentarijs.

## CONCLUSIO XLII.

34 POSSESSOR malæ fidei tenetur de fructib. quos percepit & percipere potuit, ita de perceptis & percipiendis. Bar. in l. do mum. C. de rei vind. quem Bald. ibi. num. 2. Sich. & alij sequuntur. Estq; communis opi nio referentib. Alex. de Imo. in l. apud Iuli anum. §. fructus. versic. & magis communis opinio. ff. de legat. 1. & Ioh. Hier. Card. Alb. in suis lucubrat. in Bar. in d. l. domum. Ang. Are. & alij, nec non nouissimè Schneid. co piosè in §. si quis à non domino. Inst. de rer. diuis. eam conclusionem latius explicarunt. Adde practic. Papien. in forma libel. in acti one reali, in verb. Simul cum fructibus. De ci. & Cagnol. in l. generaliter. ff. de reg. iur. l. in d. l. apud Iulianum. §. fructus. fol. libra mei 63. Mathesila. & ibi apostillato. in sing. 159. Laur. Sylua. in con. 49. numer. 79. in 1. Tomo con. Didac. Couarr. in c. peccatum. in secunde partis relectione. §. sexto. ver. Sic & eadem ratione, expressè reprobantem Mathesilanum, cum Doct. de ea re variè lo cuti fuerint. de reg. iur. in 6. Iacob. Menoc. in commentarijs recuperandæ possessionis, in 1. remedio. num. 370. Remissuè Tiraq. in tract. de vtroq; retractu. in verb. de retract lignaier. §. 17. les fructz. glo. 1. nu. 28. versic. quinto quæro. Huius tamen doctrinæ de claratione nonnullas annotatu dignas re fert Lud. Roma. in suis singular. singul. 336. Malæ fidei possessor potest deducere ante restitutionem rei & fructuum omnes expen sas factas in cultura. & sing. 337. Malæ fidei possessor tenetur ad fructus perceptos & quos percipere potuit, q. est verum, nisi loqua mur de fructibus, quos potuisset percipere ex fundo propter meliorationem à se factam. XLII. infra in secunda parte.

## CONCLUSIO XLIII.

36 PRAECEPTVM executiuum absque clausula si senseris te grauatum & subsistere non potest secundum communem traditi onem Doct. Ias. in l. nec quicquam. §. vbi de cretum. ff. de offi. procons. Quintil. Mand. in tract. de monitorijs. q. 17. nu. 6. quæ quæ sionem latius declararunt post alios Ripa in l. de pupillo. §. meminisse. nu. 21. cum seq. Zas. nu. 19. ver. Secunda conclusio. ff. de o per. noui nūc. Et Ioan. Bernardi Diaz remis siuè in regulis suis. ver. Præcepta executiua, regula 568.

## CONCLUSIO XLV.

37 PRAELATIONIS priuilegium, quod competit mulieri agenti pro dote, vt alijs creditoribus præferatur in bonis mariti, cõ petit etiam filijs & alijs descendantibus ipsi us mulieris, non autem alijs hæredibus. Pro cedit tamen hoc in filijs eiusdem matrimo nij non diuersi. Ita asserit D. Bart. in l. assiduis. numer. 12. in fin. addens ita communi ter Docto. decidere. C. qui potio. in pig. ha bean. Et hanc sententiam Doct. tanquam communiorem passim approbarunt, in l. etiam. ff. solut. matrim. Alex. de Imo. in consi. 58. nu. 4. in lib. 7. con. Ias. in §. fuerat. nu. 94. Inst. de act. Bald. Nouel. in tract. de dote. in 10. par. prin. nu. 26. vers. Quintò vt non habe at locum. & in 12. prin. in quæ. 3. nu. 9. vers. Tertio quæro. in 6. vol. tract. Anton. Negu sant. in tractat. de pignor. & hypothe. in 4. mom. 2. part. prin. nu. 95. ver. Sed difficul tas est, in 9. vol. tract. Hippol. Riminald. Fer rar. Inst. Quib. alien. lice. vel non. nu. 350. vers. Proccedit tamen.

## CONCLUSIO XLVI.

38 IN PRAESCRIBENDIS iuribus negatiuis est necessaria conditio, quia tempus solum non est modus tollendæ obligationis, propterea nunquam currit præscriptio, nisi à tempore contradictionis. Gloss. & Doct. in l. qui luminibus. ff. de seruitut. vrb. præ dior. & in l. 1. Cod. de seruit. & aqua. Fran cis. Balb. in tractat. de præscriptione, in 2. par tē 5. par. prin. quæ concernit præscriptionē fiscalē, in 7. q. nu. 4. ibi, vbi habetur, quod in præscribendis iurib. negatiuis. Et ita cõ munitè à DD. concludi scribit Nico. Bell. in con. 1. nu. 15. vbi ipse ex sententia Aluaro tite.



ti refert, vasallum nunquam præscribere seruitia, quæ domino debet, nisi interpellatus negauerit ea præstare. Et Guido Pap. in q. 630. num. 13. voluit, eos qui negabant se teneri ad custodiam Castri, non præscribere nisi interpellati contradixerint. Huc quoque referuntur, quæ solent tradi de eo, qui dicit se non teneri ad collectas virtute præscriptionis, siquidem voluit Doct. ad hoc ut poterit præscribere, talem immunitatem collectarum, quod fuerit aliquando requisitus soluere, & recusauit, ut consulendo scribit Alex. de Imola, in consil. 136. nume. 19. versi, item ad hoc ut dicti catanei. in 2. lib. consil. cuius argumenta & alia Balb. in d. q. 7. in 2. par. 5. par. prin. nume. 4. transcribit, & bono ordine refert.

## CONCLUSIO XLVII.

39 **PRAESCRIPTIO** interrumpitur per citationem & litis contestationem, quam communem opinionem dicit Roland. à Valle, in consil. 79. num. 30. in 1. Tom. consil. quo modo autem hoc intelligatur, passim DD. declarant, quia longi temporis litis contestatione interrumpitur, sed non sola citatione. l. moræ litis. Cod. de rei vindi. præscriptiones longissimi temporis 30. vel 40. annorum, per solam inius uocationem interpellantur, multo magis ergo per litis contestationem. l. sicut. §. quæ ergo. & l. cum notissimi. C. de præscript. 30. annor. Bartol. Iaf. & alij in l. ex hoc edicto. ff. de eo, per quem factum erit, quod minus quis in iudicio sistat. Panormita. & Felin. in c. illud. extr. de præscript. Ioan. Petr. de Ferrar. in sua Practic. in form. respon. rei conuenti. in verb. præscriptionis. versic. restat nunc videre quib. modis præscriptio interrumpatur. num. 26. Lud. de Gozad. in consil. 56. numer. 12. versic. quintò addo. Francisc. Balb. in tractat. de præscript. in 2. par. 6. par. prin. in §. expedita. in §. quartò principaliter. in §. circa tertiam speciem præscriptionis. Oldendorp. in tractat. de vsucap. & præscript. in §. quanquam autem utilis. num. 21. cum seq. versic. per interruptionem. in 8. vol. tracta. & in tract. except. in except. vsucap. seu præscript. Ioa. Crott. in consil. 71. num. 62. cum seq. & Bernhard. Vuurmbser. in practic. obser. lib. 1. tit. de præscript. cap. 9. incip. Præscriptio interrumpitur. & in cap. duobus seq. incip. præscriptionis interruptio & actionis perpetuatio. Item præscriptio interrumpitur

quandoque per interpellationem extraiudicialem.

## CONCLUSIO XLVIII.

**PRAESCRIPTIO** 10. vel 20. annorum etsi solum per litis contestationem interrumpatur. l. moræ litis. C. de rei vend. cum similib. Hodiè tamè omnis præscriptio de aequitate Canonica interrumpitur per solam citationem, Quia cum constituatur præscribēs in mala fide, succedit regula: Quod nullus malæ fidei possessor vlllo tempore præscribat. c. possessor malæ fidei. de regul. iur. in 6. c. vigilantibus. c. fin. ext. eod. Ita notabiliter Doct. voluerunt, Bald. in l. 2. numer. 7. versic. vnde dico. C. de seruit. & aqua. Francisc. Gremen. in suis singula. fing. 102. incip. Tu scis quod præscriptio 10. annor. Ioan. Bertachin. in suo aureo Repertor. in verb. citationis effectus. versic. citatio interrumpit præscriptionem. in fin. ibi. Item de iure Canonico, Andr. Tiraq. in tract. de vtroque re tract. in verb. de retrai & lignagier. §. 1. gloss. 10. versi. Quod autem, num. 86. in fin. pag. 193. Nam nulla præscriptio de iure Canonico, quod seruari etiam debet in foro Ciuili, (cum agatur de peccato gloss. & alij Doct. in d. c. possessor. Panormit. in c. si diligenti. num. 12. extr. de præscript. & in d. c. fin. num. 1. Bartol. in l. priuilegia. num. 2. C. de sacros. Eccles. Oldendorp. in Prolegom. Action. foren. num. 10. versi. si extant leges ciuiles. Et ita communiter DD. concludere inquit Paul. Paris. in consil. 27. num. 15. versic. Præterea considerandum est. & in consil. 112. num. 32. versi. & de iure Canonico. in 1. par. & in consil. 66. numer. 97. & 98. in 3. parte consil.) Currit cum mala fide, Quia præscribēs semper debet esse in bona fide, ut in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienæ. d. c. fin. Ad eò ut præscriptio cum mala fide etiam longissimo tempore non currat. Goffred. in summa, tit. de præscript. numer. 6. versic. in summa quaeritur. Et in hac sententiam de mala fide non semel sed sæpius iudicatum esse in Camera Imperiali, meminit Mynsing. in suis obseruat. obseruat. 6. Centur. 4. Et hanc crebriorem opinionem Canonistarum & Legistarum esse inquit Augustinus Berouius in suis quaestionibus familiaribus. quaestio. 5. nu. 2. versi. Et hæc est crebrior opinio.

CON-



## CONCLUSIO XLIX.

41 **PRAESCRIPTIO** non habet locū in feudis nisi 30. annorum. Panorm. in c. ad audientiam. numer. 16. versicul. Sed quāto & reuoco in dubium. extr. de praescriptione & ante illum Bald. in c. quidam obligauit. numer. 1. versicul. Nota quod praescriptio ne. Prapof. & Aluarot. eod. numer. 1. Math. de Afflict. num. 4. tit. si de feudo dato in vicem leg. commiss. repro. in vsibu. feudor. Paul. de Cast. in consil. 43. nume. 23. in 3. par. consil. Dec. in con. 144. incip. Mature pro viribus. numer. 3. versicul. Sed his non obstantibus, addens hanc rationem, quia si cur prohibetur alienatio, ita & praescriptio. Francisc. Balb. in tractat. de praescriptio. in 4. parte 4. partis principal. 12. quaest. principal. quaest. 4. §. quartō quāro. numer. 12. versicul. Ex praedictis infertur. in 8. volum. tractatu. quā quoque praescriptio non currit contra non volentem agere, vt consulendo post alios scribit Paul. de Castr. in d. consil. 63. & ibi Balthas. Quinct. Aquil. in suis additionib. in verb. praescriptione. numer. 39. & Dec. in consil. 44. numer. 48. & nouissimè Iohan. Baptist. Vincenal. in 1. consil. nume. 30. 31. 87. & 194. inter consil. feudal. Lugd. Anno 1570. impressa, ex quibus satis appareret, eam sententiam communiter approbari.

## CONCLUSIO L.

42 **PRAESCRIPTIO** nullacum scientia & mala fide de iure Canonico procedere potest. c. fin. extr. de praescriptione. c. possessor. extr. de regul. iur. in 6. Hæcque communior opinio est Canonistarum in dict. cap. fin. & vbiq̄ iuris Ciuilis interpretum. in leg. sequitur. §. si viam. ff. de vsucapionib. August. Bero. in suis quaestionib. familiar. quaestione 5. numero 2. Vt quoque dictum est in verbo, Praescriptio 10. & 20. annorum.

## CONCLUSIO LI.

43 **PRAESENTARE** septemnis potest. Lap. in suis allegationib. allegat. 8. numer. 2. versicul. Potest tamen praesentare, & in allegat. 75. numer. 4. versicul. Hinc est quod septemnis. Et dicit in vtraque allegatione, in

priore, in verbo, praesentare. liter. h. & in altera, in verb. Septemnis. liter. i. nec non in tractat. de ætat. minor. cap. 4. numer. 17. Quintil. Mandos. hanc DD. communem opinionem esse:

## CONCLUSIO LII.

44 **PRAETERITIO** maternæ redditæ testamentum nullum, si non est inserta causa. Cyn. in auth. Ex causa. nume. 6. versicul. Aut prætereuntur. C. de lib. præter. Bald. ibid. numer. 4. & 5. Bald. in leg. filio præterito. num. 6. in fin. & 20. Et Paul. de Cast. numer. 9. vbi in fi. versicul. Sed ista communiter tenetur, dicit eam sententiam communi calculo approbari. ff. de iniusto, rupto. Et hanc sententiam communem Doctor. esse inquirunt, Nico. Boer. in decis. suis, quaestio. 126 in princ. Balthas. Quinct. Aquil. in suis addit. ad consil. Paul. de Castr. consil. 18. in verb. Præteritio materna, in 3. part. consil. Iul. Clar. in tractat. de testamentis. §. testamentum. quaest. 47. Ascan. Clementi. in tractat. de patr. potest. cap. 4. numer. 23.

## CONCLUSIO LIII.

45 **PRINCEPS** quando non aufert alicui directo ius competens, sed potius procedit remouendo obstaculum ab eo, cui tale ius potest competere, faciendo de incapace capace, talis dispositio Principis etiam sine causa valet. l. quæris. ff. de natal. restitut. gl. in c. ab exordio. in verb. ad a. 35. distin. per multas authoritates adductas per Albert. Brun. in consil. 1. numer. 56. versicul. Tertio pro prædicta sententia, inter consil. feudalia, vbi dicit, hanc veram & indubitatam scripturam sententiam esse. Meminit nouissimè Ioh. Hieron. Card. Alb. in suis lucubrationib. ad Bart. in l. sed si mors. num. 7. ff. de donat. inter vir. & vxor.

## CONCLUSIO LIIII.

46 **PRINCEPS** potest ea quæ sunt iuris Ciuilis cum clausula, Non obstante, distinctè tollere. Estque magis communis opinio Doctor. referente Alexand. de Imol. in l. Gallus. §. & quid sit tantum. numer. 27. per multas authoritates ab eo addit



adductas. ff. de lib. & postu. Nicol. Rucker, in consil. 41. numer. 2. in 3. quæst. in 4. tomo consiliorum diuersorum Doct. Francoford. anno 1572. impressorum.

### CONCLUSIO LV.

47 **PRINCEPS** non solum potest derogare priuilegijs iam factis, sed etiam in futurum fiendis, Imò etiam si nihil esset dictum de futuris, sed tantum esset appositae clausula, non obstante aliqua constitutione vel statuto, nihilominus statuta futura comprehenderentur. Bar. in l. si mihi. §. in legatis. nu. 4. post Dyn. ibi apostill. plures authoritates adducit. ff. de legat. 1. Estque communis Docto. sententia Ias. ibid. num. 14. versicu. extra gloss. Facultas iuris Academiae Viteberg. in consil. 1. numer. 49. in 1. tomo. consiliorum diuersorum Docto. Francoford. anno 1568. impresso. Alex. de Imo. in d. §. in legatis. numer. 8. ver. ex quibus. apparet magis communem esse opinionem Dyni & Bartoli, ubi ipse hanc doctrinam egregie explicauit, addens & illam, quod si lex vel statutum derogaret consuetudini, an quoque videatur derogasse consuetudini futuræ, Et ibi ab ea diuersæ recensentur sententiæ, prout etiam attingit illam quæstionem gloss. in Clemen. statutum. in verb. consuetudine. de electio. & gl. pen. in Clemen. 2. de rebus Eccles. non alienand. Et supradictam doctrinam idem Alex. de Imol. in consil. 193. nume. 7. versicu. Nunc attingo tertiam dubitationem, an immunitas extendatur ad nouam operis impositionem superuenientem post concessionem immunitatis. in lib. 2. consil. Nam si concessio indefinita facta esset per illa verba, Sine censu aliquo, seruitio, homagio, pensione vel mercede, vel alicuius rei datione, vel solutione, comprehendit non solum præsentia, sed etiam futura. l. si seruitus. de seruit. vrb. prædio. & l. placet. ff. de lib. & posth. Et per multa alia exempla ab Alex. in dict. con. 193. relata.

### CONCLUSIO LVI.

48 **PRINCEPS** licet faciat aliquam conuentionem, vel aliquod pactum cum priuatis, & illud obseruare teneatur, adeo vt ex illo pacto obligetur: Docto. in l. digna vox. C. de legib. & in c. 1. de probatio. Quæ sententia communis opinio Legistarum & Canonistarum dicitur, de qua decisione quoque

dicetur in sequenti, incip. Principem ex contractu cum subditis inito, naturaliter, non ciuilibiter obligari. Tamen illa non procedit nec locum habet, quando superuenit aliqua causa legitima, ob quam promissa obseruari non possunt, cum ex causa noua superueniente recedatur à qualibet dispositione, nec tunc dicatur fieri contra voluntate: Quia si de tali status mutatione ille qui deposuit cogitasset, illud idem fecisset, vt per multa exempla egregie deducit Rol. à Valle, in consil. 1. numer. 158. cum seq. in 2. tomo. consil. Per ea quæ scribunt Alexan. de Imol. numer. 5. Ias. nume. 8. & alij, in l. quod Seruius, dispositionem quamlibet, scilicet, intelligendam esse, Reb. sic se habentibus, vbi ipsi exempla in testatoris dispositione, vel in vltima voluntate, in contractibus, in priuilegijs, in iuramento, & etiam in statutis iuratis referunt. ff. de condict. causa data, caus. non secuta.

### CONCLUSIO LVII.

49 **PRINCEPS** non potest tollere alicui, quæ ei de iure Diuino, naturali vel gentium acquisita sunt, secundum ea quæ tractantur à Doct. in c. quæ in ecclesiarum. ext. de constitut. & in l. fin. C. si contra ius vel vtilitat. publ. Et hanc communem sententiam esse scribit consulendo Albert. Brun. in consil. 1. nume. 49. inter consil. feudalia. Quæ tamen sententia non procederet, quædo princeps ex voluntate sua fuisset causa acquisitionis, tum ille potest ipsum ius sola voluntate auferre, secundum Angel. in l. Lucius. ff. de euiction. volentem, quod Imperator possit sine causa auferre rem acquisitam ex præscriptione seu vsucapione, cum talis modus acquirendi inductus fuerit de iure Ciuili, vt Albert. Brunus ibid. nu. 50. & 51. cum aliorum Docto. vberiori allegatione prosequitur. Burfat. in consil. 54. nu. 8.

### CONCLUSIO LVIII.

50 **PRINCIPES**, Duces, Marchiones & Comites in suis regionibus & terris, ea possunt præstare, quoad eorum subditos, quæ posset Imperator. Ita expressè consulendo scribit Paulus de Castro, in consilio 228. circ. fin. versicul. Reges ergo & Duces, Comites & Marchiones in eorum terris videntur esse Principes. Cuius sententiam sequitur Alex. de Imo. in consil. 2. num. 25. & 26. in 1. vo.



in 1. vol. & in conf. 1. num. 29. 30. & 31. in 5. vol. Licet Felin. in d. c. quæ in ecclesiarū. num. 32. versic. sed hanc declarationem & omnes decisiones, &c. extr. de constit. sententiam contrariam sequi videatur: tamen Paul. de Castr. opinio magis communiter recepta esse dicitur. Bart. Socin. in conf. 66. nu. 12. versic. tertio, quia. in 3. vol. conf. las. in conf. 107. num. 2. in 4. vol. conf. Curt. Jun. in conf. 61. nu. 9. & Maria. Socin. Jun. in conf. 98. num. 1. in 3. Tom. conf. qui hanc sententiam, num. 20. vers. nec prædictis. latius profequitur, & nonnullas declarationes doctrinæ Pauli de Castr. ibid. addit, quas partim Felin. loco citato quoq; attigerat. Bursatus quoque huius conclusionis mentionem facit in conf. 15. num. 55.

## CONCLUSIO LIX.

51 PRINCIPEM ex contractu cum subditis inuito, naturaliter, non autem ciuilitè obligari, communiter Doct. voluerunt. Ioan. de Imol. in ca. 1. vers. Nota, quòd ex cōtractu principis cum subdito princeps obligetur saltem naturaliter, Ciuilitè enim obligari non videtur. nu. 2. extr. de probat. Ad eò etiam vt successor eius teneatur ad ipsius obseruantiam. Cyn. in l. digna vox. vers. vltimò sciendū. C. de legib. Panormit. in d. c. 1. num. 1. latè Felin. ibid. num. 3. vers. modò aduerte. Panorm. in c. 1. num. 7. ext. de constit. Et hanc communem opinionem Doct. esse inquit Dec. in d. c. 1. ext. de probat. num. 1. versic. subijcit D. Abbas, & Moderni hinc sequuntur. vbi plures authoritates Doctor. adducit. Quæ obligatio naturalis tamen eum obligat efficaciter, vel utilis & efficax est ad agendum, secundum communiorē sententiam referente Vasq. Menchacensi in libro 1. controuer. illustr. cap. 3. nu. 1. Licet autē nonnulli alij voluerint, illum quoq; ciuilitè obligari per pulcra fundamenta, quæ cum authorib. referuntur à Hieronym. Schurff nostro in conf. 72. nu. 8. & ibi illa doctrina egregiè ab eo explicatur in 2. Cent. conf. In hac tamen sententia omnes Doct. persistunt, principem tam efficaciter, secundum sententiam Doct. communiori calculo approbatam obligari, vt nec de potestate absoluta possit à tali contractu recedere, aut illum vlla ex parte violare. Paul. de Castr. in d. l. digna

vox. nu. 5. vbi ipse allegat doctrinam Bartoli in l. omnes, in 3. quæst. principali. nu. 21. cum seq. Si statutum trāsuisset in contractū, illud non posse à statuentib. reuocari. ff. de iust. & iur. Doct. cōmuniter in d. c. 1. de const. in d. c. 1. de prob. & ibi Dec. multas authoritates Doct. adducit. Similiter in con. 528. nu. 6. 580. nu. 1. & 600. nu. 3. Pulchrè las. in l. 1. post alios. ff. de pact. in prin. & in conf. 1. nu. 1. 2. & 3. imò per totū consilium, in 1. vol. Ludouic. de Gozad. in con. 9. nu. 44. & 45. Marian. Socin. Jun. in con. 60. nu. 15. 16. & 17. in 3. tom. Reftaurus Castaldus in suo tracta. de imperi. quæst. 111. vers. octuagesimo primo, princeps non potest etiam de plenitudine potestatis contrauenire contractui proprio: & quæst. 116. dicit, principem etiam ciuilitè obligari ex contractu. in 12. vol. tractu Hieron. Schurffin con. 7. nu. 1. & 2. & in con. 59. nu. 4. 5. 6. & 7. in 1. Cent. & in con. 53. num. 16. & in d. con. 72. nu. 8. in 2. Centi Nicol. Euerhard. in locis argu. legalib. loco à plenitudine potestatis, num. 30. libr. mei. cum seq. vers. secundò limitatur, vt non procedat quòd ad legem contractus. Et valdè eleganter And. Aleiat. in respon. 167. vers. circa tertium dubium. num. 10. consulendo scribit in alio casu, fidem Domino non seruanti impunè non seruari. Sed de priori decisione videantur quoq; ea quæ congeffit Iacob. Philip. Port. in libro 5. conclus. conclus. 18. vers. tertio amplia, etiam si cum suo subdito princeps contraxerit.

## CONCLUSIO LX.

52 PRINCIPEM alienare vel etiam alicui donare urbem posse, ex cōmuniori Doct. doctrina traditur. Bartol. in l. prohibere. §. planè. nu. 5. vbi ipse distinguit, talem donationem aut alienationē, modò non contineret magnam diminutionem iurisdictionis regalis, esse receptam. c. intellecto. extr. de iureiuran. Secus, si donaret ea quæ non diminuerēt iurisdictionem regiam, eo casu valeret donatio, & præiudicaret successor, per text. in c. Abbati sanè de re iud. lib. 6. ff. quod vi aut clam. cuius doctrinam alij approbant. Bal. in prælud. feudorum. nume. 32. & Matth. de Afflict. nu. 63. vers. an autem Rex possit regnum in aliquem transferre. Panorm. in conf. 3. num. 11. cum sequentib. in 2. part. consil. Ioan. de Anan. in con. 81. Alex. de Imol. in



conf. 1. nu. 18. & 28. in lib. 5. con. Barthol. Soc. in conf. 3. num. 19. in 3. vol. conf. Fel. in cap. 1. num. 1. ext. de probat. & in cap. ad audientiam. num. 4. versicul. de alijs verò principib. alienantib. extr. de præscript. Dec. in consil. 191. numero primo. Petrus Belluga in Speculo principum. Rub. 8. nu. 6. in fine. Anton. Capyc. in decis. sacri Regij con. Neapolita. decis. 121. numero 1. Restaurus Castaldus in d. tractat. de Imperat. quæstio. 104. num. 3. in 12. volum. tract. Alber. Brun. in conf. 51. inter consil. feuda. Crauetta in conf. 54. num. 2. Quorum tamen Doct. sententias receptas nouissimè impugnarunt, post alios allegatos, in verb. modicum, à Carol. Molin. in d. consil. 1. Alex. in libr. 5. Vasquius Menchacensis in lib. 1. controuers. illust. cap. tertio. nume. 5. & capit. quarto, vsque ad num. 11. & ante illum idem Carol. Molin. in suis addit. marginalib. ad conf. Alexan. in dict. verb. modicum. liter. c. in dict. consil. primo, libr. quint. & in suis Commenta. in consuet. Paris. §. secund. gloss. 4. nume. 17.

## CONCLUSIO LXI.

53 PRINCEPS quando incipit causam cognoscere, eam ad se auocare videtur. Inno. in c. cum M. Ferrariensis. Dec. ibid. nu. 40. vers. secunda conclusio ex secundo intellectu habetur. ext. de constit. Estque hæc sententia communis, referente Ioh. Francif. à Ripa, ibidem num. 197. versic. tertia conclusio. Proinde attentata, deinde coram inferiore reuocatur. Et hanc sententiam extendit Ripa, etiam si inferior ipse aduocatione ignorasset, eamque communem esse dicit, adiecto tamen eo temperamento, si motu proprio à principe ea fieret aduocatio, secus si ad partis petitionem. Et hanc opinionem DD. communiter approbare ait idem Ripa, in d. c. cum M. Ferrariensis. num. 196. versic. secunda sit conclusio. Meminit quoque nouissimè Nicol. Ant. Grauat. in Octau. Vestrij in Romanæ aulae actionem & iudiciorum mores introductione, lib. 3. cap. 9. nu. 18. Et principem in quopiã suorum consistoriorum causam pendentem, si nondum determinata sit, ad se euocare posse certum est, ita vt post euocationem nihil in ea causa Iudicis, à quib. euocatum est, negotium agere possint, per textum ex-

pressum in c. vt nostrum. cum gl. fin. & ibi DD. ext. de appellat. Frider. Schenk/ex liberis Baronibus a Teutenberg, in Viridario conclusionum iuridicarum, conclusio. 1. Quam conclusionem latè explicant Ripa in d. c. cum M. Ferrariensis. nu. 194. cum seqq. & DD. in d. ca. vt nostrum. nec non Steph. Auferius ad decisiones Capellæ Tholosanæ, quæst. 481. incip. Item fuit quæsitum. & las. in conf. 144. in 2. vol. consil.

## CONCLUSIO LXII.

54 PRINCEPEM vel populum habentem iura principis, non posse inire transactionem cum parte aduersa transigendo, vt de damnis hinc inde illatis fiat compensatio, aut alicui non detur actio, qua ea petat, si subditorum consensus non interuenit, tradunt Doctores. Hostien. in summa, in tit. de pœnit. & remissionib. §. fin. sed quæ forma seruanda est, nu. 62. versic. sed pone quòd genera. Panor. & alij in c. quanto. nu. 1. ext. de iniur. & Mynsing. in obseruat. iudicij Camerae, obseruat. 9. in 4. Cent. Et hanc doctrinam Doctores in eo casu non procedere voluerunt, si princeps ex iusta causa propter publicam utilitatem & damna & iniurias remitteret, Bartolus, Iason & alij, in l. si. C. si contra ius vel vilit. publ. ac idem Bart. in 1. constitutione Pandectarum. & Doct. in c. quæ in ecclesiarij. ext. de constitutio. & in c. in nostro. ext. de iure iur. Quare alij referunt, pro conseruatione & instauratione pacis, posse etiã principem remittere simpliciter iniurias, & damna singularum personarum, nec illarum consensum requiri. Et hanc communem esse Doctorum sententiam. Dec. in conf. 520. nu. 5. & Iul. Clar. in sua pract. criminal. quæst. 59. versic. adde quòd pro bono pacis, scribunt: quam Vasq. Menchacen. ita procedere intelligit, si fortè damna ea & mutua deprecationes tempore bellorum contigerunt: Tunc enim iure belli factæ videntur, vnde cum apud principes resideat ius tã belli indicendi, quam fœderis ineundi, consequens est, vt fœdere post tales mutuas prædationes icto, ipso iure gētium etiam belli iniuria hinc inde illatæ, remissæ sublataque videantur. Vasquius Menchacen. in libr. primo controuersia. illust. cap. 4. num. 11. Licet non ignorem, Hostiensem in dict. titul. de pœ-



de poenitent. & remissio. in d. §. fin. vers. sed pone, ad hunc modum distinguere, vt sententia superior procedat, si pax aliter haberi non possit, nisi damnorum priuatis illatorum remissio fiat. Eo enim casu remissionem valere, Iason in l. 2. num. 14. C. de in ius vocando. & Mynsing. in d. obseruat. 9. tradunt.

## CONCLUSIO LXIII.

55 PRINCEPS priuilegium suum vel predecessorum tollere potest secundum communem DD. sententiam. Alberi. Bald. & alij in l. qui se patris. C. vnde liberi. tamen priuilegia concessa per viam contractus, vel viam conuentionis, maximè in recompensationem seruitij, nunquam possunt per concedentes reuocari, multò minùs per successores. Bald. in l. digna vox. num. 3. Paul. de Cast. nu. 5. & alij. C. de legibus. Bald. & alij in l. donationes. C. de donat. inter vir. & vxor. Bald. & alij DD. in dict. l. qui se patris. Marc. Ant. Natt. in cons. 122. num. 13. in 1. tom. cons. Pulchrè Cephal. in cons. 58. nu. 82. cum num. preced. lib. 1. cons. & nouissimè Rol. à Vall. in cons. 13. in 3. tom. consil. illam materiam explicauerunt, quorum dicta non repeto. Meminit quoque huius conclusionis facultas iuris Academia Viteberg. in cons. 1. nu. 27. 28. in 2. tom. cons. diuerso. DD. Francoford. anno 1568. impresso.

LXIII. infra in Secunda parte.

## CONCLUSIO LXV.

57 PRIVILEGIUM & ius non perditur non vtendo, quando non euenit occasio vtendi, etiam si quis staret per mille annos, & idè dicebat Bart. in l. in filijs. num. 2. C. de decurionib. libr. 10. Quod si ciuitas debet aliquod seruitium domino tempore belli, & contingat quòd per centum annos eo non vtatur, quia non indigeat, non propterea dominus amittit ius suum. Et idem voluit Ioan. And. in add. ad Specul. in tit. de feud. super Rub. & Panorm. in c. ad audientiam. in col. fin. ext. de præscript. Et ibi Imol. nu. 8. vers. vltimò posset dubitari. & Panorm. in c. Abbate. nu. 18. ext. de verbor. signific. Et hoc est generale, quòd per non usum, quis non amittit ius suum, quando non contingit occasio vtendi, vt pluribus decisionibus

comprobat Iason in l. fin. nu. 53. vers. tertio principaliter quæunt Doctor. ff. de consti. princip. quarum antea magna ex parte mentionem fecerat Felin. in capit. cum accessissent. nu. 25. cum sequentib. ext. de consti. Et hanc sententiam communem Docto. conclusionem esse dicit Nicol. Bellon. in cons. 1. num. 11. Bursa. in cons. 87. num. 15.

## CONCLUSIO LXVI.

58 PRIVILEGIA concessa per Auth. habita. C. ne filius pro patre. habent etiam locum in studiosis Grammatices, Rhetorices, & huiusmodi, vt dicit ibi Bologninus, & voluit Archidia. in ca. de quibusdam. 37. distin. quòd eo casu clarissimum est per verba illius textus, dum generaliter mouetur, causa studiorum, & qui amore scientiæ exulât, & indistinctè omnes scholares complectitur, & cum dicat (maximè legum) includit alia studia. l. illud. ff. ad l. Aquiliam. Et quòd talia priuilegia etiam literarum Grammatices studiosis concedantur, voluit Phil. Franc. in proemio 6. Decret. per text. ibi, vniuersis scholaribus. Et eam communem opinionem Doct. esse referunt Petr. Rebuff. in tracta. de priuileg. scholar. in priuileg. vltim. numer. 2. in 11. volum. tractat. Doct. & Syluester Aldobrand. in §. item Romæ. num. 4. & 5. Instit. de excusa. tutor. vbi ipsi nonnullas limitationes prædictæ communis doctrinæ posuerunt.

## CONCLUSIO LXVII.

59 PRIVILEGIUM habens clausulam derogatoriam ad alia priuilegia non facientia de ea specialem mentionem, non reuocatur per clausulam generalem in secundo appositam. Hanc communem Doct. opinionem esse, aliorum sententijs reprobatis, referunt Fel. in c. accedentes. num. 4. versic. hanc partem. extr. de præscript. Ioan. de Selua in tracta. de benefic. in parte 3. quæst. 14. num. 20. versic. nunc soluendo. in 15. volum. tract. & Ioan. Neuzan. in cons. 12. numer. 172. inter consil. feuda. Alber. Bruni. Licet Ioan. de Anan. in cons. 56. nu. 3. contrariam sententiam communiorem esse voluerit. Dec. in l. certum. nu. 4. ff. si cert. pet.

M 2 CON-



## CONCLUSIO LXVIII.

60 PROCESSVS factus post recusatōne iudicis suspecti, est ipso iure nullus. Quia Iudex recusatus procedens in causa, antequam sit pronunciatum, facit contra iuris ordinem. c. cū speciali. extr. de appellat. c. suspitionis. extr. de offic. deleg. Nam recusatione proposita, ipso iure est recusans exemptus ab eo, & eius iurisdictione, per text. l. i. C. si quacunq; praesid. potest. vbi facta iudicis recusatione omnis eximitur ab eo iurisdictione. Bart. in l. quia poterat. num. 3. vers. sed quāro. ff. ad Senatufconsult. Trebell. Angel. Aretin. in §. ergo siquidem. num. 2. vers. quārit ibi Bartol. Instit. de fideicom. har. Alex. de Imol. in consil. 89. num. 6. & ibi Carol. Molin. in verb. nullus. liter. a. in lib. i. consil. Et hanc sententiam communem Doct. doctrinam esse affirmat Stephan. Bertran. in consil. 150. num. 1. in 6. vol. con. Burfat. in cons. 21. nu. 21.

## CONCLUSIO LXIX.

61 PROCESSVS factus ad instantiam actoris excommunicati donec opponatur excommunicationis exceptio persistit. c. exceptionem. & ibi Abb. nu. 21. Felin. nu. 45. extr. de exceptio. c. pia. de except. in 6. Abb. in c. intelleximus. nu. 13. Felin. nu. 9. Dec. num. 15. ext. de iudic. Estq; hāc sententia communis, vt inquit Dec. in d. c. intelleximus. d. nu. 15. & Quint. Mando. in suis addit. ad allegat. Lapi, allegat. 24. in verb. illud. lit. m.

## CONCLUSIO LXX.

62 PROCURATOR regulariter appellare non tenetur, cū in dubio pro sententia praesumatur, & propterea in dubio si non appellauit, ipsi non imputatur. Docto. in l. inuitus. C. de procurato. Et hanc communem sententiam esse dicit Roland. à Vall. in consil. 10. in fin. in 2. Tom. consil. Quam tamen sententiam latiùs declarāt Alex. de Imo. in d. l. inuitus. num. 10. cum seq. & Iaf. num. 3. cum seq. Matthias Castrius in suis annotationibus ad Masuerij practicum, sub titul. de procurator. ad nume. 12. meminit huius conclusionis, adiecto tamen aliquo temperamento ex usu frequentato, receptoque.

## CONCLUSIO LXXI.

63 PROCURATOR in animam propriam de calumnia iurare tenetur, & quādo speciale habet mandatum in animam domini, aliās minimè. Bart. in l. 2. §. fin. autem. nu. 2. C. de iureiur. propter calumn. dando. Specul. in tit. de iuram. calum. §. restat videre. num. 13. Estq; communis DD. sententia referentibus Roberto Maran. in tract. de ordine iud. part. 6. de iuramento. nu. 8. vers. an autem procurator iuret de calumnia. & Nic. Ant. Gra. in suis annot. analyt. ad Octa. Vest. Isago. in Rom. aul. act. & iud. mor. lib. 5. c. 1. in verb. et si pars. Nouissimè Hartman. Hartm. lib. 2. pract. foren. tit. de iuram. cal. c. 2. Iuramentum calumniae etiam per procuratorem praestari debet. Et generaliter in Romana curia receptum est usu, vt in omni causa, in qua de calumnia iurandum fit, procurator nedū in animam principalis, verū etiam suam propriam iurare teneatur. Ita referunt Domini de Rota in suis decisionibus, de iuramento calumniae, decis. 1. aliās 492. in antiquis, & in nouis, decis. 1. aliās 37. sub tit. de iuramento calumniae.

LXXII. LXXIII. LXXIII. infra in  
Secunda parte.

## CONCLUSIO LXXV.

67 PROCURATORIVM mandatū tantū diu durat quam diu mandantis voluntas. l. si procuratorem absentem. in fin. ff. de procurat. l. si verò non remunerandi. §. si mandauero. ff. mādati. adeo vt deinceps ex defectu potestatis reuocata, ac si nunquam fuisset procurator, censeatur. c. ex insinuatione. c. in nostra. ext. de procura. Boer. in decis. suis, quaestio. 274. num. 6. Vnde non valet pactum, si te facio procuratorem hac conditione, vt non liceat mihi reuocare. Bartol. in l. cum precario. ff. de precario. Imò voluit gloss. procuratorem reuocari posse, etiam si iuramento quispiam illum non reuocare promiserit, in cap. fin. in verb. reuocatus. vbi tamen addit, illum in periurium incurtere. De procurato. in 6. quam alij Doctor. approbāunt. Alex. de Imol. in consil. 18. numer. 7. versic. ex praedictis. in 2. lib. & in cons. 29. nu. 17. & 18. in 5. libro cons. Philip. Dec. in cons. 475. num. 18. vbi ab ipso plu-



plures auctoritates adducuntur. Estque communis DD. sententia, referente Boerio in suis decis. quæst. 207. nu. 2. vers. sed contrarium. & ibi ipse loquitur de procuratore cum iuramento ad resignandum beneficium, ex causa permutationis constituto, quod possit iuramento non obstante reuocari. Nicol. Anto. Grauat. in suis anal. annota. in Octa. Vest. Isag. in Roma. aula actionem & iudicio. mores, lib. 5. cap. 13. in verb. præsertim. Quod verò diximus reuocantem esse periurum, hoc cum eo temperamento intelligunt multi DD. si non ex causa aliqua iusta reuocauerit procuratorem. Dominic. & Phil. Fran. in d. c. fi. Boer. in d. quæst. 207. post nu. 3. vers. tamen aduertendum est. Adde id quoque; procedere solum in iuramento simplici, secus si esset aliquid promissum parti cum iuramento. Eo enim casu non dabitur reuocatio. Ita declarat Bald. in Rub. nu. 30. in fin. vers. vel vniuersum periurium non impedit. extr. de procurat. & sequitur Ias. in l. si non fortem. §. si centum. post nu. 7. vers. sed illam glossam singulariter. ff. de conditio. indeb. Quia licet stante iuramento de non reuocando procuratorem admittatur reuocatio. d. c. fin. Nam ex tali iuramento nulla insurgit obligatio: tamen si esset promissum aduersario de non reuocando, ex tali pacto licito & honesto, ne aduersarius illudatur, bene oritur obligatio. l. si quis maior. C. de transact. & ideo reuocari tunc non potest. Et addit Bald. quod si notarius recipit tale iuramentum nomine omnium quorum interest, tunc reuocari non posset. Cuius dicti etiam nouissime meminit Rolan. à Vall. in con. 6. nu. 50. in 1. tom. conf. Cæterum Ioh. in d. §. si centum. faretur quidem Baldi limitationem arduam esse, iura tamen per glossam in d. c. fin. allegata refragari.

## CONCLUSIO LXXVI.

68 PRODIGO non interdicat administratione lex, sed iudex. l. Iulianus. ff. de curato. furio. l. patri pro filio. ff. de mino. propterea in prodigo etiam notorio requiritur sententia declaratoria. Bartol. in l. is cui bonis interdictum. numer. 1. Paul. de Cast. num. 4. ff. de verb. obligat. Et hanc sententiam Docto. communem opinionem esse inquit Alex. de Imol. ibi. nu.

7. versic. tamen primam opinionem. Ias. num. 9. vers. Et ista est communis opinio. Licet alij multi contrariam sententiam amplexi fuerint, quos ibidem recensent Alex. & Ias. Ioan. Fabri, in §. furiosi. num. 2. Instit. de curato. tamen magis communis sententia est in contrarium Bald. in l. vnica. nu. 24. vers. modò circa personam consentientis quære. C. de confess. Nicol. Boer. in decis. suis. quæst. 33. num. 37. in 1. part. Aldobrand. in d. §. furiosi. nu. 7.

## CONCLUSIO LXXVII.

69 PRODIGO non potest, eo non citato, interdicti administratio, cum de eius præiudicio agatur, l. de vnoquoque negotio. ff. de re iudic. Angel. de Perus. in l. is cui bonis. nu. 8. ff. de verb. oblig. Estque communis opinio, referentib. Barth. Soc. post Alex. in con. 279. nu. 3. vers. præterea potest. in 2. vol. conf. & Ioh. Hier. Card. Alba. in suis lucubratio. in Bart. in l. si curatorem. num. 3. C. de in integ. restitut.

## CONCLUSIO LXXVIII.

70 PROHIBITVS extra familiam alienare, prohibetur testari & hæredem instituire, secundum communem Doct. sententiam Doct. in l. filius familiæ. §. Diui. ff. de leg. 1. Alex. de Imol. in con. 56. num. 6. in 1. lib. conf. Ias. in consil. 120. in 1. vol. & in con. 96. in 4. vol. con. Licet multi contrariam sententiam secuti fuerint. Dec. in con. 23. & Soc. Iun. in con. 112. in 1. part. Sed cum ea quæstio nouissime bono ordine, in vtramque partem, cum adiectis declarationib. explicata fuerit à Barth. Romul. in d. §. Diui. nu. 90. non prosequor illam.

## CONCLUSIO LXXIX.

71 PROMISSIO facti alieni etsi valeat, quando pœna esset adiecta vel interesse, tamen excusabitur promittens à pœna, si omnem curam & diligentiam, quæcunque adhiberi posset, adhibuerit, & quod potuit fecerit. Vnde si aliquis promississet sub pœna, quod Sempronia contraheret matrimonium cum Paulo, si fecerit quantum in eo est, non incurrit in pœnam, quia difficultas, cum factum sit in obligatione, impedit commissionem pœnæ. l. si



vehenda mancipia, ff. ad l. Rhod. de iactu, Bartol. in cons. 236. incip. Martinus promissit, Panorm. in c. Gemma. num. 9. versic. ad vnum tamen singulariter aduerte. extr. de sponsalibus. Quamuis de hac doctrina multi dubitauerint non postremae authoritatis iuris interpretes, Francisc. de Acol. Aretin. in l. si ita stipulatus. §. possum. num. primo. ff. de verborum oblig. Bar. Socin. in cons. 288. num. 30. versicul. sed tamen his non obstantib. cum seqq. num. in 2. vol. cons. Ias. in l. stipulatio ista habere. numer. 10. vbi & ipse Canonistarum sententiam in d. c. Gemma, improbat. ff. de verborum oblig. Tamen hanc communem sententiam esse inquit ipsi Aretin. & Ias. in d. l. si ita stipulatus. & in d. l. stipulatio ista. & Philip. Dec. in consil. 313. num. 2. & numer. 4. vbi ipse Socin. argumenta in contrarium adducta, soluit, cuius tamen sententiam Molin. ibid. in verbo, contrarium, admittere non vult. Item si promissor promississet se cum effectu curaturum, quod Paulus approbaturus esset, eo casu non excusaretur, quia ex illis verbis, cum effectu, apparet de expressa intentione contrahentium, quod committatur poena in casu non subsecutae ratificationis. l. si non mortis. §. fin. ff. de inofficioso testamento. Ioan. Francisc. Ripa, in l. quod te. num. 47. ff. si certum petatur. Quam sententiam & ipse Decius amplectitur, in l. final. §. Labeo. numero vndecimo. ff. eod. vbi ipse aliquot distinctiones huius doctrinae recenset, & bono ordine explicat. & in l. impossibile. ff. de regul. iur.

## CONCLUSIO LXXX.

- 72 PROMISSIO vel stipulatio in dubio valet sine causa, quia videtur inesse causa tacita donationis, & sic ipsa liberalitas pro causa sufficit. Bart. in l. 2. §. circa primam. nu. 1. ff. de doli mali & met. except. allegans l. hoc iure. ff. de donatio. Hanc tamen Bartoli sententiam alij reprobant communi voto, vt refert Ias. per multas auctoritates in l. quo minus. num. 168. vers. contrarium. ff. de flum. Et respondet textum in d. l. hoc iure. intelligi quando expressè constaret promissionem animo donandi factam fuisse, seu dubitaretur quae causa quempiam ad donandum moueret. Hanc verò conclusionem in dubio loqui. Et eandem communiter approbari

ante Ias. multis auctoritatib. adductis refert Alex. de Imol. in cons. 13. nu. 2. cum seqq. in 1. vol. cons. Copiosè Fel. in cap. si cautio. ext. de fid. instrum. Remissuè Ioh. Hier. Card. Alb. in suis lucub. in Bart. in l. cum de indebito. §. sed hoc. ff. de probat. & in d. l. 2. §. circa primam.

## CONCLUSIO LXXXI.

- 73 PROROGATIO iurisdictionis in dubio, secundum communem opinionem, non praesumitur, sed ignorantia, per regulam l. veriùs. ff. de probat. & ita communiter à Docto. concludi inquit Ias. in l. si per errorem. num. 10. ff. de iurisdic. om. iud. Quamuis ipse sententiam contrariam amplectatur, cuius meminit quoq; Petr. Ioan. Anch. in suis quaest. quaest. 5. num. 7. in 1. part.

## CONCLUSIO LXXXII.

- 74 PROTESTATIO rei se in iudicio opponētis, quod per actus quos facturus est, non intendat in Iudicem consentire, operatur quod non intelligatur prorogata iurisdictione. Inno. in c. Cumana. ext. de elect. Quam sententiam omnes DD. sequi scribit Ioh. Franc. à Rip. in c. cum M. Ferraricensis. nu. 99. ext. de constit. Idq; procedit etiam si in eadem scriptura aliqua exceptiones prius deductae fuerint, contra libellum & personam actoris. Nam in eadem scriptura non consideratur ordo. l. talem. ff. de hered. inst. l. 2. §. prius. ff. de vulg. & pupil. Bart. in l. quidam consulebat. nu. 11. ff. de rei iud. vbi ipse addit, tutius esse, quod primo exceptio contra Iudicem prius opponatur, & aliae proponantur sub conditione, Quia semper exceptio declinatoria praemittenda est, & postea exceptiones declinatoriae vel peremptoriae salua declinatoria proponi debent, quod latius declarat Bald. in l. exceptionem. nu. 8. cum seqq. & Sichard. nu. 10. vers. vos breuiter dicite. C. de probat. Et ita communiter DD. tradunt. Fel. in ca. inter monasterium. nu. 5. vers. prima declaratio. ext. de senten. & re iud. Praedicta autem protestatio, eo casu quo Iudex sit competens, nocere solet: Nam potest Iudex contra opponentem declinatoriam procedere, tanquam contra contumacem, ad multam vel excommunicationem. Inno. & alij in d. c. Cuma. per textum in c. ex parte dilecte in Christo, ibi, quia, si citatus stare noluit iuri, ext. de verb. signi. Et scribit Ang. de Perus. stultum eum esse, qui



qui citatus coram Iudice comparēdo dixit, Protestor quod nō consentio in te tanquam in Iudicem competentem per aliquem actū, quem facio aut faciam. Nam Iudex posset respōdere, Te contumacem pronuncio, & contra eum tanquā contumacem procedere. Proinde ea verba in protestatione adijci debēt, nisi quatenus de iure teneor, & non aliter. Et ita observare communem consuetudinem mundi, in l. non videtur, ff. de iudic. Ias. in l. eleganter, §. si quis post transactionem, nu. 5. vers. tertio adde, quod si aliquis compareret coram Iudice, ff. de cond. indeb. Quod quidem intelligit Ripa in d. c. cum M. Ferrar. nu. 100. verū esse, si protestans permaneat in sola protestatione non respondēdo petitis per actorem, sed si salva protestatione responderet proponendo suas exceptiones, dicit ipse quod nō possit tanquam cōtumax condēnari. Quia respondēdo salva declinatoria perindē est, ac si declinasset iurisdictionem, nisi & quatenus restrictus sit de iure comparere, quo casu non posset tanquam contumax puniri, cum simpliciter nō declinauerit forū pertradita d. d. in d. c. cum M. Ferrar. & in d. c. Cuma. Paul. de Cast. in d. l. non videtur. Alex. de Imol. in l. si ita scriptū, num. 4. ff. de legat. 1.

## CONCLUSIO LXXXIII.

75 PROTESTATIO, salvo honore tuo, mentiris vel falsarius es, non suffragatur protestāti, quō minūs de illata iniuria teneatur. Ita inquit Barto. in l. si quis extraneus, in prin. Ias. nu. 3. ff. de acq. har. Alex. de Imol. in l. ult. nu. 3. ff. quod quisq; iur. Ias. in l. turpia, nu. 7. ff. de leg. 1. Phil. Dec. in con. 487. nu. 4. & ibi Carol. Mol. in ver. salvo. lit. d. Hanc veriore & magis receptam d. d. sententiam esse scribit nouissimē post alios Iac. Meno. in con. 41. nu. 32. in lib. 1. conf. Meminit quoq; huius conclusionis Ludol. Schrad. in con. 40. nu. 4. 40. 61. & 66. in 1. tom. con. diuersor. Doct. Germa. Francof. anno 1568. impresso. vbi ipse meliūs & copiosius quā alij illam conclusionem explicat.

## CONCLUSIO LXXXIII.

76 PROTESTATIO si facta fuerit, ab ea non receditur in actib. à sola vnus voluntate pendētib. propter actum contrariū protestationi in continenti factum, secūs

si ex intervallo fiat. Ita concludit Bart. in l. qui in aliena. §. fin. nu. 5. ff. de acq. har. argum. l. per retentionē. C. de vsur. Et fateatur Ias. in d. §. si. post nu. 8. eam esse magis communem opinionem Doct. licet ipse huic sententiæ refragetur, ibid. nu. 8. vers. sed aduerte. & idē in l. non solūm. §. morte, post nu. 13. vers. tenendo istam opinionem, dicit, quoq; Barroli sententiā communiter approbari. ff. de noui oper. nun. Meminit nouissimē Ioh. Hier. Card. Alb. in suis lucubrat. in Bart. in d. l. per retentionem. C. de vsuris.

## CONCLUSIO LXXXV.

77 PROXENETA vel mediator à testimonio submouetur, nisi vtraq; parte volente deponat. §. quoniam, & ibi gl. in verb. legum. & Ang. de Peru. in Auth. de testib. gl. in verb. super criminib. in c. delictorū. vbi Abb. nu. 3. & Felin. nu. 2. annotarunt. ext. de testibus cogend. Alex. de Imol. in conf. 128. num. 1. in 2. lib. con. Hippol. de Marf. in suis singula. singul. 333. Stephan. Auffrer. in tracta. de reprob. test. in verb. media. num. 67. in 5. vol. tractat. Et hanc communem opinionem Docto. esse inquit Alex. de Imol. in conf. 13. num. 14. & Lancillotus Conrad. in suo prator. & curia. breuia. tit. personas testium aggrediendo. in verb. proxeneta, nu. 62. Licet multi alij contrariam sententiam defenderint, quos adducit Alex. in d. conf. 128. & Lancill. in d. verb. proxeneta, & nouissimē Carol. Mol. in addi. suis marginalib. ad conf. Alex. in d. conf. 13. in verb. dilectorum. adducens textum in c. 1. de testib. & atesta. lib. 6. à Doct. malè intellectu esse, & de iure Ciuili. d. §. quoniam. nō requiri consensum vtriusque partis, ad hoc vt proxeneta volens admittatur in testem, sed solūm vt inuitus compellatur, ergo volens ab alterutro produci potest.

## CONCLUSIO LXXXVI.

78 PVBERTATI proximus in masculo dicitur, qui est ætatis annorum 10. cum dimidio, & in foemina quæ excedit nouem annos cum dimidio. gl. in verb. infantie proximus. §. pupillus, Instit. de inutil. stipula. & glo. in verb. pupillum. l. pupillum. ff. de regul. iur. Bartol. in l. 1. num. 5. ff. de nouat. Petrus Philip. Corne. in con. 240. num. 13. in 1. vol. conf. Et hanc glos. communiter observari inquit Angel. Aretin.



in d. §. pupillus. numer. 3. Et communem conclusionem esse dicit Ias. in l. prope-  
randum. §. & si quidem. num. 2. C. de iud.  
Et horum sententiam sequitur Roland. à  
Valle, in conf. 57. num. 25. in 1. Tom. conf.  
Quint. Mandos. in tract. de ætate minor.  
cap. 4. nu. 35. Licet alij contrariam senten-  
tiam amplexi fuerint, quos refert Ioan.  
Franc. Fara Sardiensis in tracta. de essent.  
infan. cap. 7. nu. 6. & cap. 11. vbi ipse repro-  
bata communi opinione Docto. nouam  
considerationem huius doctrinæ recēset.

## CONCLUSIO LXXXVII.

79 PVBERTATI proximus doliq; capax  
non solum ex delicto, verum etiam ex iu-  
ramento obligatur. l. pupillum. ff. de reg.  
iur. l. impuberem. ff. de furt. l. impuberē.  
ad l. Cornel. de fals. Doct. in Auth. sacra-  
menta. C. si aduersus venditionem. & in  
c. cum contingat. ext. de iureiur. pulchrè  
Petr. Phil. Corn. in conf. 240. num. 5. cum  
seq. in 1. vol. & Phil. Dec. in consil. 682. in-  
cip. In causa dominæ Lucretiæ. num. 16.  
17. & 18. Et hanc communem Doct. sen-  
tentiam esse referunt Phil. Dec. in d. l. pu-  
pillum. nu. 4. & Cagnol. num. 10. Matth.  
de Afflict. in decis. 322. num. 5. Licet hanc  
sententiam Carol. Molin. reprobare vi-  
deatur in verb. iuramento. in d. l. pupil-  
lum. Videas quoque quæ scribit Quintil.  
Mandos. in suis addit. ad allegat. Lapi, al-  
legat. 24. in verb. an minor. lit. a. & in tra-  
ctatu. de ætate minor. ca. 4. nu. 44. versic.  
duodecimus.

## CONCLUSIO LXXXVIII.

80 PVPILLVS in causis ciuilib. regulari-  
ter agere, sed in criminalib. accusare non  
potest. gloss. in verb. alieno. l. 2. C. qui ac-  
cusa. non possunt. & ibid. Bald. num. 15.  
vers. sed an potest accusare. Salycet. num.  
2. vers. quæro an pupillus. Vnde si iniuri-  
am suam aut suorum non prosequeretur,  
etiam cum curatore non posset in iudi-  
cio stare, & processus esset nullus. Bald. in  
Rub. num. 3. & 5. eodem, allegans l. 2. vers.  
pupillis ex consilio. ff. de accusa. Et hanc  
communem opinionem Doct. esse scri-  
bit Sebast. Vantius, in tuo egregio tract.  
de nullita. process. ac sentent. c. de nullit.  
ex defectu inhabilitatis. num. 35. & 36. vbi  
ipse hanc regulam & doctrinam eruditè

explicat. Quam antea Bartol. in d. l. 2. d.  
§. pupillis. adhibitis distinctionib. expli-  
cauerat.

## CONCLUSIO LXXXIX.

81 PVPILLO vel infante decedente hæ-  
reditate non adita, licet eius hæres posset  
restitui aduersus aditionem omissam ex  
clausula generali, si qua iusta causa esse vi-  
debitur, &c. cum in articulo mortis læsus  
fuerit, per l. Pantonius. ff. de acqu. hered.  
illud tamen procedit si tutori nulla possit  
imputari negligētia, aliàs beneficium d.  
restitutionis cessabit, cum non subsit æ-  
quitas, cuius ratione restitutio datur. l. r.  
ff. de in integr. restit. cumq; plenè hæredi  
minoris contra eius tutorem aliàs consu-  
li possit. Paul. de Cast. in l. fin. C. si aduers.  
vendit. pignor. Et hanc receptam Doct.  
sententiam esse ex multis autoritatibus,  
vltiori adiecta probatione probat Rol.  
à Valle, in conf. 10. nu. 18. cum sequentib.  
in 2. Tom. consil. Franc. Burs. in conf. 61.  
num. 5.

## CONCLUSIO XC.

82 PVPILLVS nec etiam lucrosam hære-  
ditatē adire potest sine tutore, ne vllum  
damnum habeat. §. neq; Instit. de autor.  
tuto. l. obligari. §. pupillus. ff. de auto. &  
consen. tuto. Et hæc sententia communi-  
ter est approbata, referēte Aldobran. post  
alios, in d. §. neq; tamen. num. 24. Vbi ipse  
egregiè hanc quæstionem explicat, licet  
alij contrariam sententiam amplexi fue-  
rint. Bart. Soc. in conf. 8. num. 3. in 4. vol.  
conf. Phil. Dec. in conf. 331. num. 3. versic.  
Secundò principaliter responderetur.

R.

## CONCLUSIO XCI.

**R**ATIFICATIO tacita rebus  
& factis introducta, valet.  
Exempli gratia: Si quispiam  
partem diuisionis interposi-  
tæ super hæreditate per mul-  
tos annos habuisset & possidisset, ex ea  
fructus percepisset, legasset atq; aliaplura  
tacitam ratificationem inferentia fecis-  
set, non posset huic ratificationi contra-  
uenire, iuxta gloss. communiter approba-  
tam



tam, in l. i. C. si maior factus ratum habuerit, l. si maior, cum glos. in verb. si maior. C. communi diuid. Aug. Bero. in suis quæst. famil. quæst. 43. num. 4. Ego verò in hac materia sequi soleo Alexandri consilia, cons. 92. lib. 2. & cons. 25. nu. 16. lib. 5. cons. & doctrinas ab Ioh. Franc. Balb. congestas, in tract. de præscriptio. in 3. prin. in 10. quæst. nu. 39. vers. quintò præmissa faciunt ad notabilem & vtilem quæstionē, quæ quotidie contingit, quid si fratres vel socij steterunt diu separati. Quorum dicta hic non repeto. Dixi quoque de hac doctrina in verb. maioribus etiam per fraudem.

## CONCLUSIO XCII.

2 REDUCTIO ad arbitrium boni viri debet secundum magis communem sententiam Doct. examinari & diffiniri coram ordinario rei. Bart. in l. societatem. §. arbitrorum. numero 19. versic. contrariū puto. ff. pro socio. Ioan. Petr. de Ferrar. in sua practica. in forma libelli, quo agitur ad pœnam ex compromisso. in verb. nec reductio. Calderin. in consil. 5. numero secundo, de arbitris. Ioan. de Imol. in cap. quintaualis. num. 54. versic. circa quartum. Panorm. numer. 39. vers. sed dubitatur. extr. de iureiur. Licet autem alij contrariam sententiam sequantur, Ludouic. Roman. in cons. 265. & Matth. de Afflict. in decis. sacri concil. Neapol. in decis. 51. per multas aliorum Doct. autoritates & rationes ibi allegatas: Tamen priorem sententiam veram & communem conclusionem esse inquit Alexan. de Imol. in cons. 131. numero primo, in libro secundo consiliorum. Meminit & huius sententiæ Roland. à Valle, in consil. 76. numero 33. in primo tomo consiliorum. Probat & hanc Carol. Molin. in suis annotationibus marginalibus, ad consil. Alex. in verb. ordinarium. in d. consil. 131. Et secundum hanc sententiam in Camera Imperial. iudicatum esse annotat Mynsing. in obserua. iudic. Imper. Camer. in secunda Centur. obserua. 61. vbi ipse & plures aliorum Doct. autoritates allegat. De qua multa disputat in vtramque partem Didac. Couar. in lib. 2. variar. resolut. capit. 12. incip. An à iudice, qui vt bonus vir arbitrat, liceat appellare.

XCIII. & XCIII. infra in Secund. part.

## CONCLUSIO XCV.

5 REI mobilis ratione quis sortitur forum, Azo, Iacob. de Butrio, & Bald. in l. i. C. vbi in rem actio. Et hanc communem opinionem Doct. esse scribit consulendo Petr. de Anchor. in consil. 140. numer. 4. versic. ex quo sequitur.

## CONCLUSIO XCVI.

6 REMEDIUM cap. Rediit granda, datur etiam contra possidentem, cum titulo. glos. in c. cum ad sedem. in verb. interdictum. & ibi Panorm. num. 26. Innoc. in c. sepè. num. 1. & 2. & Panorm. num. 15. extr. de restitut. spoliat. Alex. de Imol. in l. rem quæ. num. 8. ff. de acquir. possess. Alexan. in cons. 51. num. 1. versic. quinimò tenuit Anton. & in consil. 200. num. 8. in 2. libr. & cons. 6. num. 5. & 17. lib. 3. & in consil. 91. num. 6. vbi ipse inquit hanc communiorē Doct. sententiam esse. Et in consil. 92. nu. 8. in 5. libr. consil. Ias. in d. l. rem quæ. num. 19. addens hanc communem opinionem esse. Idem dicit Dec. in cons. 57. num. 5. Robert. Maran. in tractat. de ord. iud. in 7. distinct. iud. parte 4. numer. 50. Ioan. Baptista Plot. in l. si quando. §. terra. num. 46. C. vnde vi. & nouissimè Roland. à Valle, in consil. 50. num. 11. & in consil. 52. num. 7. in 2. tom. consil. & ibi ab illo multe autoritates Doct. adducuntur. Sed alij multi Doct. etiam nonnulli ex allegatis voluerunt, non dari prædictū remedium contra possidentem cum titulo. Bart. in d. l. rem quæ. Alex. de Imol. in consil. 118. num. 1. & 7. in 2. libr. & in consil. 89. num. 7. in libr. 5. consil. Et hanc sententiam veriorē esse inquit Carol. Molin. in d. consil. 6. in verb. titulo. & idem in d. consil. 91. in verb. titulo. Bartholom. Soc. in cons. 266. num. 15. versic. secundò eadem conclusio. in 2. volum. consil. Ias. in consil. 21. num. 1. in 3. volum. consil. Anto. Rubæ. in l. naturaliter. §. nihil commune. numer. 70. cum sequentib. ff. de acquirend. possess. & in consil. 4. Socin. Iun. in consil. 47. numero 25. & in consil. 48. numer. 12. Quibus locis ipsi testantur, hanc veriorē & communem Doct. opinionem esse, quā nouissimè defendit & sequitur cum pluribus adductis autoritatibus Iacob. Menochius, in Commenta. suis recuperanda possessionis, in decimo quinto remedio,



medio, num. 89. versic. contrariam itaq;  
sententiam.

novissimè pulchrè Ioan. Cephal. in conf.  
34. num. 40. in lib. 1. conf.

CONCLUSIO XCVII.

- 7 REMEDIUM Canonis redintegranda, competit etiam laicis pro rebus prophanis. Alex. de Imol. in conf. 51. num. 1. lib. 1. & in conf. 6. num. 4. & ibi Carol. Molin. in verb. prophanis. in 3. libr. consil. Et hanc communem sententiam esse scribit Dec. in conf. 252. nu. 1. Licèt multi alij contrariam sententiam defendant, quos refert Menochius in d. 15. remedio. nu. 16. vers. contrariam sententiam. Sed priorè communiorem esse cum multis adductis auctoritatibus inquit Roland. à Valle, in d. conf. 50. nu. 3. Ita quoq; ante illum Henning. Göden, in con. 105. in ord. conf. 1. de interd. restitutorijs. num. 9. affirmaverat. Item in conf. 13. in ord. nu. 10. Multas auctoritates refert Roland. in consil. 50. nu. 3. in 2. tomo conf.

XCVIII. infra in Secunda parte.

CONCLUSIO XCIX.

- 9 RENUNCIATIO continens dolum re ipsa, ratione enormissimæ læsionis, iuramento non firmatur, secundum communiorem sententiam. Licèt alij contrariam communè esse voluerint, vti quoq; dictum est in verb. læsus enormissimè. Phil. Dec. in conf. 45. num. 1. & 2. & in consil. 180. in fin. & in conf. 379. numer. 15. &

CONCLUSIO C.

- 10 RENUNCIATIO facta per filiam de hereditate patris cum iuramento, si ea parente vivente decesserit, non nocet nepotibus. Barto. in l. qui superflitis. num. 3. ff. de acquiren. hæred. Bald. in l. pactum dotali. num. 2. C. de collat. & ibid. Alex. nu. 7. vers. extra gloss. & Dec. num. 18. restantur, hanc sententiam communem esse, licèt idem Dec. in consil. 181. numer. 3. contrariam sententiam communem opinio- nem Doct. appellauerit: tamen recentiores Doct. priorem sententiam tanquam communem sequuntur, Gozadin. in conf. 75. col. penul. in fin. dicens, quòd Decius in d. conf. 181. consuluerit contra communem. Aym. Crauetta, in conf. 84. num. 5. inquit, quòd in practica seruetur, quòd renunciatio non noceret. & Rol. à Vall. in con. 11. nu. 7. in 1. vol. con. Balth. Quint. Aquil. in addit. ad consil. Paul. de Cast. conf. vlt. nu. 3. in 3. part. conf. Et dicit Carol. Mol. in d. l. pactum. ad lect. Decij. d. nu. 18. ita omnes ybique tenere, sed non esse verum, nisi essent proximiores in gradu, & huc conferendo dotem matris, si habent alios cohæredes. Sed DD. sententia communiter approbatur, quam pulchrè explicat Iohan. Crot. in l. stipulatio hoc modo. nu. 54. cum seqq. ff. de verbo. oblig. in 6. vol. repetit.

FINIS SEPTIMÆ CENTURIÆ.

COM-



# COMMVNIVM CONCLV=

## SIONVM LAURENTII KIR=

### CHOVII

#### CENTVRIA SEPTIMA.

##### CONCLVSIO I.

**R**ENVNCIATIONES Senatus consulti Velleiani factæ à mulierib. efficaces nõ sunt, nisi ipsæ fuerint antè de priuilegijs sibi competentibus certioratæ, per doctrinam Bald. in l. 2. in 4. q. C. de rescind. vend. Dec. in cons. 180. num. 8. in 1. par. conf. Et renunciatio Velleiani in intercessione mulieris non præsumitur, imò fortiùs si mulier renunciauerit, non præsumitur certiorata. Debet enim certiorari. l. fin. §. penult. ff. ad SC. Velleian. Et licèt nonnulli Doct. voluerint hanc etiam sententiam procedere, si iuramentum interuenisset, quia qua facilitate mulier introducit ad intercedendum & renunciandum, eadem introducitur ad iurandum, per alia & similia argumenta, quæ Doct. referunt in l. sciendum. ff. de verb. obliga. Contraria tamen sententia, vt propter vim iuramenti valeat renunciatio Velleiani facta à muliere etiam si non sit certiorata, magis communis est. Alex. de Imol. in d. l. sciendum. nu. 30. cum seq. versic. quod tamen. las. ibid. nu. 31. Marian. Soc. lun. præceptor, num. 57. & 58. Pro hac sententia communiter Doctor. allegarunt c. ex rescripto. extr. de iureiur. & regulam illam tritam, quòd iuramentum semper debeat seruari, c. cum contingat. c. quamuis. ext. cod. cum alijs similib. ibi adductis. Alex. in con. 27. nu. 3. in lib. 1. & in cons. 127. in 2. lib. conf. & in priori conf. in verb. certioratione. voluit Carol. Molin. omnes eiusmodi sententias de iure falsas esse, nec apud Gallos vnquam in vium receptas, & ibi remittit se ad sua Commentaria, super consuetudinem Paris. tit. 5. §. 76. Videatur quoque de hac quaest. post alios Quint. Mand. in suis addit. ad allegat. Lapi, allegat. 24. in verb. certificatus. lit. b.

##### CONCLVSIO II.

**R**EO in decisorijs magis fauetur, quàm

actori. l. Arrianus. ff. de act. & oblig. l. fauorabiliore. ff. de regul. iuris. Idem ergo videtur in probationib. à quibus decisio causæ dependet, quia actore non probante reus absoluitur. l. qui accusare. C. de edend. l. lege Iunia petronia. quæ est 24. ff. de manumiss. vbi quod dicitur de sententia, pariter habet locum in testib. & probationib. Nam probationes respiciunt decisionem causæ. Bald. in l. cum magistratus. num. 6. C. quando prouocare non est necesse. Alex. in l. de die. num. 1. & 2. & las. nu. 3. vers. & in omnibus causis, in quibus præfertur quis in sententia, similiter præfertur in probationibus. ff. qui facti. cog. Philip. Dec. in l. non est nouum. numero secundo. vers. sed animaduertendum est. C. de edend. & in d. l. fauorabiliores. nu. 5. Et hanc communem Scribentium sententiam esse testatur ibidem num. 5. Hieron. Cagnol. Licèt las. in d. l. non est nouum. vers. ista nihil valet, contrariam sententiam tanquam communem amplectatur.

##### CONCLVSIO III.

**R**EPRAESALIAE concessæ contra Pisanos vel Florentinos propter denegatam iusticiam, non habent locum contra Pisanos vel Florentinos alibi habitantes, quãdo iusticia denegata fuit, quia repræsalia conceduntur propter delictum populi. Et ideo debent intelligi repræsalia concessæ contra Florētinos vel Pisanos, scilicet præsentis. Bartol. in l. prouinciales. & ibi Apostill. in verb. disputauit. in verb. magis inspicimus. in verb. quia repræsalia, multas concordantes auctoritates adducit. ff. de verbor. significat. Alexand. de Imol. in Rubric. numero nono. cum sequentib. ff. solut. matrimon. Et hanc communem opinionem esse inquit Decius, post Alexand. in consil. 352. numero 4.

CON-



## CONCLUSIO IIII.

- 14 RERVM Ecclesiasticarum alienationes, quomodo fieri debeant, & quæ requirantur ad earum alienationem solennitates, passim Doct. in cap. 1. & in cap. cum Apostolica. extr. de his quæ fiunt à prælat. sine consens. capit. & præsertim ibi Ioan. de Imol. & in consil. 115. & 116. & gloss. & ibid. Dominic. de S. Geminian. in cap. 1. de rebus eccles. non alienand. & Marian. Socin. Senior, in consil. 15. & in consil. 29. in 1. volum. consil. & Barthol. Socin. in consil. 32. in 4. volum. con. Alex. de Imol. in con. 17. in 4. vol. con. & nouissimè Roland. à Valle, in consil. 15. in 1. tomo consil. tractant. Sed quæritur, cum tractatus de forma in alienatione rei ecclesiasticæ sit, an iste tractatus pluries fieri debeat, an verò vnus sufficiat? Ad hanc quæstionem respondet dubitatiuè Speculator, inquit: quòd iste tractatus debet pluries fieri, saltem ter, & de qualibet vice publicum debet fieri instrumentum, quod durum videtur in tit. de locat. §. sequitur. versic. & scias. lib. 4. par. 3. Verùm vnicum tractatum sufficere firmat ibidem Ioan. Andr. in verb. videtur, nisi in nigris monachis S. Benedicti, vigore constitutionum dicti ordinis, requirentium tractatus duorum dierum interpellatorum. Et hanc sententiam approbant Dominic. de S. Geminian. in d. cap. 1. ibi gloss. in verb. tractatus. Marian. Socin. Senior, in d. consil. 29. num. 19. versic. & debet. Quare vnicum tractatum sufficere communi opinione Doct. receptum est. Ioan. de Imol. in d. c. 1. num. 15. versic. an autem sufficiat vnicus tractatus. extr. de his quæ fiunt à prælat. sine consens. capit. Maria. Socin. in d. consil. 15. num. 33. & in d. consil. 29. num. 16. circ. fin. Cuius quæstionis quoq; mentionem facit Ioan. Bertachin. in tract. de episcop. in 4. par. §. de potesta. episcop. in temporal. circa res eccles. numer. 113. 38. quæst. in 2. vol. tract. Doct. & Roland. in d. con. 15. num. 10.

## CONCLUSIO V.

- 15 RERVM ecclesiasticarum alienationes duo copulatiuè requirunt, videlicet formam, id est, solennitatem & iustam causam alienandi. c. 1. de reb. eccles. non alienan. in 6. & in Clemen. 1. eod. tit. gloss. in verb. redire. in c. 1. ext. de in integr. rest. &

ibi Abb. num. 17. dicens, hanc gloss. Doct. tam antiquos quàm modernos communiter sequi. Andr. Barbat. in con. 14. num. 2. inquit, hanc communem esse Doct. sententiam, in 2. vol. conf. Similiter Phil. Dec. in con. 142. nu. 4. versic. est ergo videndum. & in conf. 174. in 1. par. conf.

## CONCLUSIO VI.

- 16 RESCRIPTVM Principis ex certa scientia emanatum saltem cum clausula, non obstate, valet, etiam si concernat graue præiudiciu, sufficit dicta clausula, ex certa scientia. Alex. de Imol. in l. 3. §. si is pro quo. nu. 7. ff. quod quisq; iur. in alt. statu. Bart. Soc. in conf. 272. nu. 11. versic. præterea hoc ideo probatur propter clausulas appositas, in 2. vol. conf. Estq; magis communis sententia DD. referente Laur. Sylua. in conf. 50. nu. 19. versic. imò magis communis est Doct. sententia, lib. 1. conf.

## CONCLUSIO VII.

- 17 RESCRIPTVM ad lites surreptitium non est ipso iure nullum, sed venit annullandum ope exceptionis. Paul. Paris. in conf. 124. nu. 17. in 4. part. conf. vbi ipse refatur, illam sententiam communem esse. & post eum Quint. Mando. in praxi seu theoria commissionum, in commiss. 1. versic. Præmitto etiam rescriptum. pag. 2. licet secus sit in rescripto obreptitio, vt tradit Nicol. de Milis in suo Repertorio, in verb. rescriptum ad lites.

## CONCLUSIO VIII.

- 18 RESCRIPTVM dicitur subreptitium, quando exprimitur quid non verum, aut tacetur verum. Nam si veritatè princeps nouisset, nõ ita rescripisset, vel non tam facile. Estq; communis doctrina scribentium, in c. super literis. ext. de rescrip. Soc. Iun. in l. Gallus. in §. & quid si tantum. nu. 242. versic. ad quod. ff. de lib. & posth.

## CONCLUSIO IX.

- 19 RES prohibita alienari, non potest publicari, nec venit in generali publicatione bonorum, etiam durante vita prohibiti alienare. Et hæc est communis opinio Doct.



Doct. licet nonnulli contrariam sententiam amplexi fuerint. Alex. de Im. in consil. 23. in lib. 1. Bartholom. Socin. in con. 121. num. 21. cum sequentibus in 4. volum. con. & Mari. Socin. Iun. in consil. 77. num. 11. in 2. par. & in consil. 49. in 3. volum. Quam communē dixerunt post alios Marian. Socin. Iun. in l. filius familiās. §. Diui. num. 39. & Bartho. Romul. nu. 66. ff. de legat. 1.

## CONCLUSIO X.

20 RESTITVTIONEM in integrum aduersus præscriptionem longissimi temporis etiam 40. annorum, concedi ex capite ignorantia, ex illa clausula, Si qua mihi iusta causa esse videbitur, multi Docto. voluerunt, ad hanc decisionem allegantes Barto. in l. 1. §. si quis autem propter. ff. de itin. actuque priua. Doct. in Clemen. 1. de restitut. in integr. per text. illius Clement. vbi generaliter dicitur, quod etiam aduersus lapsum temporis in integrum restitutio peti potest. Ludou. Roma. in consil. 166. numer. 12. Quorum sententiam communem & veriore esse inquit Alex. de Imola, in consil. 169. numer. 15. versicul. non obstat. in secundo lib. & in consil. 116. in lib. 5. consil. appellat hanc communem conclusionem, à qua in iudicando non esset recedendum. Sed alij contrariam sententiam sequuntur, quod ad 40. annos, quas refert Barth. Socin. in l. cum filius familiās. §. in hac. numero decimo, addens se sapè ita consultum vidisse per doctissimos viros, vbi Apostillator in verb. sapè illorum Doct. consilia meminit. ff. de verborum obligat. Et hanc sententiam communem Docto. opinionem esse testatur Philip. Dec. in consil. 375. numer. quinta part. & se refert ad consil. 29. in prima part. vbi ipse eandem sententiam latius tradiderat. & ibi Carol. Molinæ. in verb. concludo. Et Marian. Socin. Iun. in consil. 76. numer. 102. vers. & primò dico. addens & hanc veriore, & quam idem in con. 174. numer. 32. in 2. par. se solitum defendere, & ita pluries contra Alex. consuluisse, in alia tamen præscriptione triginta annorum vel minori, si contra ignorantem interuenisset, omnes ferè consentire, dari posse in integrum restitutionem, refert. Et hanc sententiam ipse Alexand. sequitur in consilio 151. numero octauo & nono, vbi Carolus Molinæus in verbo, attamen. in dict. secundo libro consiliorum. De qua con-

clusionem copiosè disputat Tiraquellus in tractat. de vtroque retract. in §. 35. gloss. 4. numero 44. versiculo, Sed communiter hæc opinio, inquiens restitutionis in integrum tempus non concurrere, ei qui probabiliter ignorat. Bald. in l. falsam. numer. 3. C. si ex fals. instrumen. Cotta in suis memorabilibus, in verbo, restitutionis in integrum. in verb. tēpus quadriennij, & nouissime Balthasar Quint. in additionibus ad consil. Paul. de Castr. consil. 43. in verbo, probabilis. numer. 43. in tertia parte consil. Ita vt ab illis prior sententia interueniente probabili ignorantia approbet. Et scribit cōsulendo Alexand. de Imol. in consil. 71. numer. 5. versicul. ipsa autem ignorantia. Talem ignorantiam probari per præsumptionem, quæ præsumitur in quocunque succedente in ius alterius. l. qui in alterius. ff. de regul. iur. Et ad cautelam poterit probari per proprium iuramentum. cap. pastoralis. in fin. extr. de exception. cum similiter auctoritatibus ibi per Alexand. adductis. Et est videndus omnino Tiraquel. de vtraque sententia, de ignorantia simplici & probabili, in d. §. 35. gloss. 4. à numero 36. vsque ad numer. 46.

## CONCLUSIO XI.

21 RESTITVTIO in integrum non admittitur, quando in contractu venditionis vel donationis esset iuramentum appositum. Authentic. sacramenta puerum. Cod. si aduers. vendition. vnde illa Authentic. etiam procedit in contractu venditionis & donationis, gloss. ibidem in verbo, contractus. Quam communiter approbatam esse inquiunt Bartholom. Socinus in consilio 279. numero primo, in secundo volumine. & consilio 53. numero 29. in quarto volumine. & Rolandus à Valle, in consilio 59. numero sexto, in primo Tomo consiliorum, vbi ipse numero quarto, post Crauet. in consilio septimo, numero 2. & in consilio centesimo quinquagesimo primo, numero sexto, in prima parte consiliorum, egregiè tradit, minorem, quando est læsus ultra dimidium iusti precij, non posse agere restitutione in integrum, sed remedio leg. secundæ. Cod. de rescinden. vendition. agendum esse, quando solùm esset læsus in precio, secus si in re, quia tunc agere poterit, vt ad rem restituatur.



## CONCLUSIO XII.

- 22 RESTITVTIO in integrum concessa minoribus non tollitur per statutum, quòd sententia arbitri non deberet reduci ad arbitrium boni viri, quin minores nò possint vti læsi petere rescissionem laudi. Bald. in l. si minor. §. si minores. ff. de minorib. & in consil. 208. in 1. volum. & 187. in 2. volu. con. Pulchrè Panorm. in consil. 31. versi. statutum autem curiæ. in 2. part. con. Et hanc communem opinionem appellat cum plurib. adductis autoritatib. Maria. Socin. Iun. in con. 48. num. 55. in 1. part. consil.

## CONCLUSIO XIII.

- 23 RESTITVTIONEM in integrum petens habet intentionem suam fundatam, ex qua probauit læsionem, & minorem ætate tempore læsionis, vnde aduersarius, qui excipit de lapsu temporis, illud probare debet. l. si minorem. & ibi Doct. C. de integ. restit. minor. Estque communis Doct. conclusio. Quint. Mando. in tract. de ætat. minor. quæst. 5. Explicat eruditè Mynsin. post alios in obseruatio. Camer. obseruatio. 16. centur. 4.

## CONCLUSIO XIII.

- 24 RESTITVTIO in integrum non datur minori, quando stipulatio vel contractus incepit à defuncto, & minor succedit maiori, cum quo nihil est gestum, ibi non consideratur persona minoris, sed maioris à quo initium habuit, Barto. & alij in l. 2. C. si aduer. vend. pigno. & in l. fin. in quib. caus. restit. in integr. non est necessaria. Ioan. Hannibal. in l. post contractum. numer. 146. versi. Sed aduerte, quia ex quo sumus in tempore conuentionali, &c. allegans text. l. Aemilius. ff. de minorib. ff. de donat. Quam sententiam communem opinionem Doct. esse testantur Ias. in consil. 226. in 2. volum. & Roland. à Valle, in consil. 10. numer. 14. cum sequentib. vbi ipse hanc doctrinam latius profequitur adiecta declaratione & confutatione eorum argumentorum quæ in contrarium adduci possent.

## CONCLUSIO XV.

- 25 RESTITVTIO in integrum ex capite ignorantie aduersus Canonem non solu-

tum dari, secundum magis communem opinionem, pluribus allegatis autoritatib. consulendo scribit Socin. Iun. in consil. 70. nu. 23. ver. vltimò probatur. in 1. part. con.

## CONCLUSIO XVI.

- 26 RESTITVTIO in integrum habet præfinitum à lege tempus quadriennij. l. si. C. de restit. in integ. Idque etiam si ecclesia sit. c. 1. eodem tit. in 6. quod tempus currit à tempore veræ læsionis. Matth. de Afflict. in decis. sacri concilij Neap. decis. 175. Et hæc est communis DD. opinio, vti pluribus autoritatibus adductis tradit Io. Frac. Balb. in tract. de præscript. in 5. par. prin. in 2. quæst. incip. Vtrum Ecclesia restituatur in integrum aduersus præscriptionem, quæ tamen sententia referente eod. Balb. ibid. ex Felino non procedit, quando prælatus viuuit, qui malè ordinauit re Ecclesiæ. Sed de hac posteriori sententia videndus est Balb. qui per aliam doctrinam illam latius explicat. Nec vbi enormissima læsio interuenit. Nam tunc ecclesia aut ætate minor quadriennij lapsu non refragante restituuntur. glo. in d. c. 1. de integ. restit. in 6. Quam Doct. ibidem communiter sequuntur, vti refert Bartho. Socin. in consil. 266. numer. 24. in 2. vol. con. vbi ipse quoque profequitur, quæ dicatur læsio enormissima. Paul. Paris. in con. 13. num. 80. in 1. part. con. Meminit quoque Nicola. Anton. Grauat. in suis annotatio. ad Osta. Vestr. Ilogog. in Romanæ aulae actionem & iudiciorum mores, lib. 4. cap. 4. in ver. Generaliter. nume. 35.

XVII. XVIII. XIX. XX. j. in 2. parte.

## CONCLUSIO XXI.

- 31 REVS actori ex causa, quando iudex ex officio eum ad edendum cogere vellet, edere instrumenta tenebitur. Domini de Rota in decis. 213. incip. licet pars actrix. in Rub. de fid. instru. in nou. Inno. & Ant. de But. in c. 1. ext. de probat. consulendo scribit Lud. Roman. in con. 398. incip. vt clarior resultet decis. nu. 4. Ale. de Imol. in l. si. nu. 22. vers. sextodecimo fallit. C. de eden. Deci. in d. c. 1. nu. 31. Ias. in d. l. si. nu. 3. vers. limita etiã. Hippol. de Mars. in l. de minore. §. tormenta. nu. 23. ff. de quæ. Licet Panorm. & alij de hac decisione dubitent. in d. c. 1. numer. 21. vers. sed nunquid iudex ex officio suo. Francif. de Acolyt. Aretin. in d. l. fin. numer. 3. & Barthol. Socin. in l. qui accusare. numer. 5. in fin.



fin. C. de edendo. Tamen hanc communē scribentium opinionem esse referunt Ioa. Francif. Purpurat. in d. l. fin. num. 30. vers. decimo tertio fallit. & Marc. Mantua. in d. c. 1. nume. 40. vers. quinto limitatur. ext. de probat.

CONCLUSIO XXII.

32 REUS auctori ad fundandam replicationem eius instrumenta edere tenetur. Bartol. in l. fin. nume. 2. versic. tertio quod reus edat. C. de eden. Quoniam sicuti actor edere tenetur reo, ad fundandam exceptionem, ita æquum est in replicatione auctoris, ut idē faciat reus ipse, cum replicatio nihil aliud sit, quàm quædam exceptio exceptionis. l. 2. ff. de except. Doct. in c. 2. extr. eodem. Licet multi alij Doct. referente Alex. de Imol. in d. l. fin. numer. 25. versic. sed Azo. contrariam sententiam approbauerint, moti potissimum, quia replicare est eiusdem naturæ, cuius est actio. l. quæsitū. §. fi. & ibi nota. ff. de pecul. l. si pactum. cum gloss. C. de exceptionib. Sed Bartoli sententiam communiter approbatam, eamque communem Doct. opinionem esse, annotant Philip. Dec. in d. cap. primo. numer. 34. versic. septimo fallit. & numer. 39. versic. & ex rationibus. Marc. Mantua. numer. 30. vbi ipse tamen Azon. sententiam sequitur. Et ante eos Bal. ibidem numer. 12. versicul. Communis opinio est, quod debeat fieri editio, quia replicatio est exceptionis exceptio, & actor in replicando est quodammodo reus.

CONCLUSIO XXIII.

33 REUS si confiteatur occidisse Paulum ad sui defensionem, confessio sua scindi potest, & acceptari quatenus dicit occidisse, repudiari verò respectu defensionis adiectæ, quia ius aduersus eam præsumit. l. i. C. ad. l. Cornel. de Sicar. Bartol. in l. Aurelius. §. idē quæsit. numer. 2. versic. primo casu. ff. de liberat. lega. Angel. in tractat. de malefic. in verb. comparēt inquisiti, & partim negant. num. 1. Alex. de Imo. in l. Non solum. §. sciendum. num. 5. versic. Et ibi subdit. ff. de oper. nou. nunci. & idem Alex. de Imol. in l. 1. §. si quis simpliciter. numer. 7. versic. Tamen quicquid Doct. disputant, Veritas est quod nihil refert, an respondens fateatur simpliciter se occidisse, an verò ad sui defensionem, ff. de verbor. obligation. Et ita com-

muniter Doctor. concludere scribunt passim iuris Ciuilis interpretes, Philip. Corn. in consil. 94. numer. 9. vers. Potest autem diuidi confessio, in 3. volum. consil. Ias. in l. vt vim. numer. 19. ff. de iustit. & iure. Boss. in tractat. crimin. matern. titul. de confess. numer. 19. Iul. Clar. in libr. 5. sententia. iur. §. fin. cap. 55. versicul. Fortè posset Hippol. Riminald. in l. vt vim. numer. 228. versicul. Sed bene. ff. de iustit. & iure. & in l. 1. numer. 95. versicul. Hinc dicit Bartol. ff. quod quisque iuris. Valqui. in libr. 1. de successio. progress. in præfat. numer. 25. vbi ipsi Doctor. contrariam sententiam defendentes adducit. Et refert Menoch. in lib. 2. Centur. 1. de arbitra. iud. quæst. & cau. casu 93. numer. 37. Bartoli sententiam communiter approbatam esse, licet Hippol. de Marsi. in con. 136. numer. 31. & 44. lib. 7. & Boer. in suis decisionib. quæst. 143. numer. 5. in fin. voluerint communem opinionem esse contra Bartolum.

CONCLUSIO XXIII.

34 REUS opponendo exceptionem, puta peremptoriam, an videatur tacite confiteri actionem intentatam, ita vt sic agentis intentio sit fundata, ne amplius probare cogatur, Doct. inter se discreparunt. Hæc autē est communis & vera resolutio, si reus simpliciter nondum præmissa responsione opponit talem exceptionem, tunc nullo modo tacite cōfiteretur petita, sicut nec hoc modo litis contestatio inducitur. Idem est, si reus negatiuè responderet libello, statimque exceptionem peremptoriā subijceret, quia adhuc non est dubium, quin nihil confiteatur: Si verò reus prius expressè confiteretur actionem per aliquam affirmationem ad libellum propositum, & postea opponeret eandem exceptionem, tunc videtur tacite imò expressè confiteri petita, nec non agentis intentio per hoc esset fundata, Vnde isto casu nisi reus probaret suam exceptionem (Nam reus excipiendo auctoris vices sustinet, scilicet quo ad probandum. l. 1. ff. de except. l. in exceptionib. ff. de probat.) vtique cōdemnaretur ac executioni subijceretur, cum isto casu intentio auctoris per confessionem rei præmissam esset probata. l. exceptionem. Cod. de probat. c. cum venerabilis. extr. de exception. Dyn. inc. exceptionem obijciens. de regul. iur. in 6. Licet Bartol. in l. non vtique. ff. de exception. & in l. siquidem.



dem, C. eod. aliter distinxerit. Conrad. Maurerius in suo processu iur. in 2. parte, de liti contestatione, §. an autem reus opponendo, pag. 112.

## CONCLUSIO XXV.

53 RETROVENDERE promittens infra certum tempus, eo elapso amplius non astringitur retrovendere. l. 2. Cod. de pact. inter emptorem & venditorem. Quia illud tempus adiectum censetur causa limitandę obligationis, propterea obstat exceptio quod tempus elapsum fuerit. l. eum qui, §. ita, ff. de verbor. obligat. vbi Doctor, Socin. Sen. in consilio 241. numer. 14. in 2. volum. consil. Hieronym. Cagnol. in d. l. 2. versicu. differentia tamen est, numer. 24. & 25. Hęc indubitata iuris conclusionem appellat Roland. à Valle, in consil. 10. numer. 12. in 2. Tomo consil.

## CONCLUSIO XXVI.

36 REUS excipiendo non videtur confiteri intentionem aduersarij, secundum magis communem & veriorem Doctor. sententiam, c. exceptionem obijciens, de reg. iuris, in 6. vbi dicitur: Exceptionem obijciens non videtur intentionem aduersarij confiteri, l. non utique, ff. de exception. vbi dicitur: Non utique æstimatur confiteri de intentione aduersarij cum quo agitur, qui exceptione utitur. Igit acceptatio actoris non debet hoc operari, cum virtus exceptionis hoc non dicat. Nam exceptio dicta est quasi quedam exclusio, quę apponi actioni cuiusque rei solet, ad excludendum id, quod in intentionem condemnationemve deductum est. l. 2. ff. de except. Item per text. impressum in c. cum venerabilis, extr. de exception. vbi exceptio fuit acceptata, & tamen non inducitur confessio eius, quod de necessitate exceptio videretur excludere. Pręterea exceptio inducitur ad excludendum actorem, d. l. 2. ergo non debet operari augmentum intentionis actoris, l. legata inutiliter, ff. de adim. legat. Porro si ille qui excipit censeretur tacite confiteri, sequeretur quod per exceptionis obiectum induceretur liti contestatio. Quia liti contestatio inducitur per negationem vel confessionem tacitam vel expressam, cap. cum causam, & ibi notatur per Docto. extr. de probat. & declarat. & declarat Bart. in l. 1. C. de

liti contest. Sed consequens est falsum, c. 2. de liti contest. in 6. ergo & antecedens. Hinc Bald. scribit in l. per hanc, numer. 1. in fin. C. de temp. appel. quod illud quod ponit actor, dicitur assertio, & differt ab exceptione rei. Quia reus excipiendo nihil assertit. Et idem Bald. in additio. ad Specula, in tit. de accus. in 4. col. in versicu. qui excipiendo tenet quod qui excipiendo aliquid dicit, nõ tamen vnquam intelligitur illud fateri.

Non refragatur, quod confessio ante litem contestatam in iudicio facta non minus operetur, quam si post liti contestationem facta esset: Confessio namque ad sui validitatem non requirit liti contestationem, aut telam iudicij, vt inquit Innocent. in cap. qualiter & quando, 2. extr. de accus. quem allegant & sequuntur Panormit. & reliqui Canonistę, in c. at si clerici, de iud. & c. ex parte, extr. de confess. Quia illud dictum Innocent. huc ratione exceptio. propositę transferre non potest, ita illud ipsum intelligit Panormitan. in d. c. ex parte, numer. 15. versicu. ego dictum hoc intelligo, extr. de confessis. Et latius in d. c. cum venerabilis, numer. 26. quia cum regula, Exceptio nem, & d. l. non utique, indistincte loquantur, ergo simpliciter sunt intelligendę. Et sic nisi actor probaret intentionem suam, reus absolueretur, leg. siquidem, & quod ibi notatur, C. de except. ita quoque scribit consulendo Alex. de Imo. in consil. 159. num. 1. 2. & 3. in 6. vol. consil. Et hanc doctrinam communiter approbari scribunt Doctor. in l. decem stipulatus, ff. de verb. obligat. Quare non opus est de isto articulo, licet plures dati possint solutiones, prout referunt Docto. in d. c. ex parte. & preclare Dec. in d. c. at si clerici, quando non habeat sua substantia, ext. de iudic. vltterius disputare. Nam preclare Bald. inquit, Quod nunquam reus videatur confiteri, licet actor velit in hęc re exceptioni, cum quia voluntas agentis nihil deponit in voluntate excipientis, quę est perimere & negare intentionem sui aduersarij; tum quia adhesio actoris non potest mutare naturam exceptionis, l. alia causa, C. de his, quibus vt indig. Et hanc sententiam communem Doct. opinionem esse, etiam quę veram scribit Dec. in d. c. cum venerabilis, nu. 19. ver. & ita ex omnib. supradictis.

## CONCLUSIO XXVII.

37 REUS si fideiussoribus committat in eo casu, quo-



su, quo pœna mortis imponitur, & is aufugi-  
giat, ita vt fideiussores illum exhibere non  
possint, hi tamen pœna mortis puniri non  
possunt. glo. in c. cum homo, in verb. Sup-  
plicium, 33. quæst. 5. cum fideiussores se non  
possint ex contractu obligare ad pœnam  
mortis. Bartol. in l. si quis. numer. i. in fi. &  
ibi apostill. in verb. liber homo. plures au-  
thoritates allegat. ff. de custodia & exhibit.  
reor. quia nemo est dominus membrorum  
suorum. l. liber homo. ff. ad leg. Aquil. Pa-  
norm. in rub. ext. de fideiusso. Hanc senten-  
tiã cõmuniter approbati nouissimè scribunt  
Iul. Clar. in pract. crim. quæsti. 46. vers. Sed  
nunquid poterit se aliquis obligare. Iohan.  
Schnei. in §. in omnibus. nu. 9. Inst. de fidei-  
iur. Quam optimè declarat Iaco. Menoc. in  
tractat. de arbitr. Iud. quæ. libr. 2. centur. 4.  
casu 303. num. 16. & in casu 304. Pœna qua  
plectatur fideiussor, sub cuius fideiussione  
relaxatus est è vinculis carceratus, qui de-  
inde fugit.

CONCLUSIO XXVIII.

38 REVS si negaret se possidere, quando tra-  
ctaretur de ipsius incomodo, licet probaret  
eum prius possedisse, non tamen præsume-  
retur hodie possidere, adeo vt possit condẽ-  
nari ad restitutionem veræ possessionis, se-  
cundum glo. & Doct. in l. siue possidetis. C.  
de proba. & in l. non ignorabit. C. ad exhi-  
bendum. Et hanc sententiam communem,  
& omnium Doct. cõclusionem esse, scribit  
consulendo Alex. de Imo. in con. 137. num.  
20. vers. sed licet probatum. in 2. lib. con. Sed  
de huius doctrinæ & conclusionis veritate,  
& limitationib. eiusdem videantur ea quæ  
annotata sunt ab Alciat. in tractat. de præ-  
sumpt. in 2. reg. princ. præsumpt. 21.

CONCLUSIO XXXIX.

39 REVS tenetur subministrare expensas li-  
tis actori, petenti vniuersam hæreditatẽ, vel  
eius partem. l. si instituta. §. de inofficioso.  
ff. de inoff. testamento. l. fin. vers. si aliqua  
alia facultas esse non poterit. C. de ordin. co-  
gnit. Et hanc communem Doct. sententiã  
esse, scribunt Didac. in c. 6. num. 6. practic.  
q. in Tom. 1. & Ioan. Cephala. in con. 127. nu-  
ro. in lib. 1. vbi ipse plures Doct. autoritates  
adducit. Licet Boer. referat se non vidisse id  
seruari, in con. 303. in 2. par. decis. tamen pri-  
orem sententiam communi calculo appro-

batam esse satis liquet ex scriptis Guid. Pap.  
con. 561. in suis decis. Gratianop. D. Andre.  
Alciat. præsumpt. 9. in reg. 3. in tract. de præ-  
sum. Aym. Craue. in con. 164. in 1. par. con.

CONCLUSIO XXX.

40 REVS magis quàm actorib. onus proban-  
di competit, si homicidium ab illis commis-  
sum fuerit, ipsos animum occidendi nõ ha-  
buisse, quia homicidia de genere prohibito-  
rum esse dicuntur, Idè iuris præsumptio  
est contra reos delinquẽtes, quod habuerint  
animum occidendi, Item quia difficile est  
probare negatiuam. l. actor. C. de proba. Si-  
militer cum animus probandus sit, diffi-  
cilis est probatio, cum animus nullius appare-  
at, nec testes quicquam deponere possint  
de his quæ ab animo dependent. Bald. in l. si  
quis filio. §. eius qui. ff. de iniust. rupto. Ita as-  
ferit Capolla in consil. 19. nu. 4. & in con. 31.  
nu. 2. in con. suis crim. & ita quoq; commu-  
niter magis Doct. concludere, scribit Bart.  
Romul. in l. vt vim. nu. 176. ff. de iustit. & iu-  
re. vbi ipse noua ratione & distinctione ma-  
teriam illã latiùs prosequitur, tradit quoque  
Hartmannus Hart. in suis pract. obseru. sub  
tit. de accus. c. 12. incip. homicidium quado  
committa. & quando puniatur.

CONCLUSIO XXXI.

41 REX Romanorum potest ante corona-  
tionem res imperij in feudum dare, & de his  
cõcedere inuestiturã, imò alicui priuilegiũ  
largiri. Hanc communem Doct. opinionẽ  
esse per multas autoritates firmant Guid.  
Pap. in con. 65. vers. ad aliud dubium. nu. 9.  
& Philip. Dec. in consil. 194. num. 1. & 2. &  
in c. eam te. nu. 2. extr. de rescript.

CONCLUSIO XXXII.

42 REX Romanorum vel alius potest alicui  
concedere castrum nomine & iure antiqui  
feudi possidendum, quod licet sit nouum  
feudum, assumit tamen qualitatem paterni  
& antiqui feudi. Et hanc communem opi-  
nionem Doct. esse ibid. attestatur Phil. De-  
ci. num. 3. in fin. De qua decisione videan-  
tur ea, quæ dicta sunt in verb. feudum nouũ  
si fuerit alicui datum, & in inuestitura illa  
verba iure feudi paterni & antiqui adiecta  
essent, & de hac valde eleganter & copiose,  
in vtramque partem multis adductis autho-



ritatibus scribit Andr. Tiraquel. in tractat. de vtroque retract. §. 32. à nume. 31. vsque ad numer. 43.

S.

## CONCLUSIO XXXIII.

- 1 **S**ACERDOS cui dictum fuit ab aliquo sua peccata confitente, quod Paulum occidere velit, neque possit se abstinere ab illo homicidio, si ipse sacerdos iam reuelauerit illud secretum, ne homicidium committatur, non peccabit. Innoc. in c. omnis vtriusque sexus. vbi valde notabiliter hoc D. Panormi. numer. 24. versicul. Sed circa vltimam partem. c. quæro, explicat, de pœnitent. & remissio. Meminit Hierony. Alba. hanc sententiam magis communem ex adducto Panorm. esse, quæ est vti sacerdos non peccet, tum quia illud delictum est committendum & non commissum, tum etiam quia ille non dicitur pœnitens, qui omnino proposuit hominem interficere, in suis lucubrationib. ad Bart. in l. vt vim, num. 22. ff. de iust. & iur.

## CONCLUSIO XXXIII.

- 2 **S**ACERDOS mercatorum, scholarium stipendiariorum, Viatorum & similiū quis propriè dicatur, variæ fuerunt Doct. sententia, quas referunt Anton. de Butri. nu. 38. in c. omnis vtriusque sexus. & Panormi. ibid. nu. 33. vers. Sed quæro quis dicatur. extr. de pœni. & remissio. Estq; magis cõmunis opinio referentibus eodem Panor. d. nu. 23. & And. Alciat. in prima lectur. eiusdem c. in verb. proprio sacerdoti. circ. fin. versic. Sed quid in mercatore, scholari, illum propriū sacerdotem dici, in cuius parochia habitat de presenti, nec possunt commodè adire proprium sacerdotem, argumen. c. fin. extr. de Parochijs, & gloss. in clement. 1. in verb. Parochiales. de priuileg. & excessib. priuilegia.

xxxv. infra in Secunda parte.

## CONCLUSIO XXXVI.

- 4 **S**ACRAMENTA puberum. C. si aduersus vendit. non habet locum quando minor qui iurasset enormiter esset læsus, nec remedium Auth. ratione enormis læsionis tolli.

tur per iuramentum, Philip. Dec. in con. 31. nu. 2. & in cons. 86. nu. 6. Et hanc communè opinionem appellat idem Phil. Dec. in cõ. 45. in prin. & Mari. Soci. Iun. in con. 144. nu. 34. cum plurib. adductis autoritatib. in l. part. consil.

xxxvii. infra in Secunda parte.

## CONCLUSIO XXXVIII.

- 6 **S**ALVIANVM interdictum vtile, secundum communem Doct. sententiam, merè possessorium est Doct. in §. item Seruiana. Instit. de actio. Roland. à Valle, in con. 14. num. 11. & 12. in l. Tom. con. vbi ipse plures autoritates Doct. adducit.

## CONCLUSIO XXXIX.

- 7 **S**ATISDATIONEM cum fideiussore si lex exegerit, necessariò debent interuenire fideiussores, aliàs enim non censetur satisfactum. l. 1. ff. qui satisfda. cogan. Est enim communis opinio Doct. quòd si lex in satisfdatione exigat fideiussores, & tunc non suppleatur datis pignorib. vel facta depositione auri vel argenti. Auth. offeratur, de litis content. stat. Sin lex exigit simpliciter satisfdationem, & tunc fideiussores non requirantur necessariò, ita tenet gloss. communiter approbata in l. pratoria stipulationes. vlt. ff. de prato. stipul. l. 1. ff. qui satisfda. cog. vbi ita concludunt Ale. Socin. & Ias. post alios ibi asserentes, ita communiter teneri. Syluest. Aldob. in §. 1. nu. 21. & 22. Instit. de satisfda. tuto. vel curato. licet ei communis opinio non satisfaciat.

## CONCLUSIO XL.

- 8 **S**CRIPTVRAM seu instrumentum presentans in iudicio, semper solet apponere clausulam, quòd presentet eam in quantum pro se facit, & non aliter. Si iam talis clausula protestationis fuerit adiecta, voluit Baldus talem scripturam vel instrumentum pro vtraque parte probare, nihilque parti probanti prodesse. in c. presentium. num. 3. ext. de testib. & in l. vnica. num. 5. inquit Bald. Si vnã pars litigantium in iudicio produceret acta, quantum facerent pro illa, iudicem tamen posse inherere actis etiam quatenus faciant contra producentem, quia constat ei vt iudici. C. vt quæ desint aduoca. & ibi notabiliter Paulus de Castro, numer. 5. tradit. Si quispiam produceret instrumentum protestando, quòd produ-



produceret in his quę facerent pro illo, quod illa protestatio ei non prodesset, quod minus iudex possit ferre sententiam pro reo, si aliquid in instrumento in eius fauorem contineretur. Propterea producentis protestatio, in his quę de iure faciendę sunt, manus iudicis ligare non posset. Quorum decisionem alij Doct. sequuntur, Ludo. Roman. in cons. 433. nu. 11. Ias. post glos. in l. 1. §. editiones. numer. 18. ff. de eden. & in l. certi condictio. §. si nummos. numer. 39. ff. si cert. petat. & in l. non solum. §. morte. nu. 26. ff. de oper. noui nunciat. Quam quęstionē latiüs explicat Aym. Crauetta, in tracta. de antiquit. temp. in 1. part. in §. incip. Viso de verbis enunciatiuis. numer. 72. cum sequent. Et hanc communem Doct. sententiam, & in puncto Iuris veriorē esse dicit Vasquius Menchacensis in lib. 1. controuers. illustr. cap. 2. nu. 9. vers. in summa scias. Licet enim alij Doctor. contrariam sententiam amplexi fuerint, quod protestatio protestanti prodesset, & hanc comunem appellauerint, Felin. in cap. imputari. nu. 13. ext. de fid. instru. Et Ripa in c. cum M. Ferrariensis. numer. 79. ext. de constit. Decius tamen in c. cum venerabilis. numer. 22. in fin. illas opiniones ex Fulgoso conciliat, quod prima opinio procederet, quando aduersarius non contradiceret protestationi, sed aduersario contradicente protestatio non releuaret. Et in eo casu secundo opinio admitteretur. ext. de except.

## CONCLUSIO XLII.

9 SENTENTIA lata pro absente non citato, etiam in fauorem eius pronunciata, nullius est momenti. Estq; communis DD. conclusio referente Ias. in l. nec quicquam. §. ubi decretum. nu. 48. vers. 19. fallit, quod non solum in definitiua, verum etiam in interlocutoria, si modò parti preiudicialis sit, procedit. Ias. ibid. nu. 23. ff. de offic. procon. & legat. quę tamen conclusio non habet locū, quando partes in ipsius sententię prolatione adessent, tunc etenim ipsis inuitis alia absq; citatione proferri sententia potest. Et hæc est omnium scribentium conclusio. Anto. Capyc. in decisioib. sacri regij concilij Neapolita. in decisio. 1. num. 37. & Anton. Grauat. in suis analyticis annotatio. ad Octa. Vestrij Isagen in Romanę aulę actionem & iudiciorū mores, lib. 5. c. 1. in ver. nempè addicendū.

## CONCLUSIO XLIII.

10 SENTENTIA super competentia, quę iudex se incompetentem pronunciat,

est interlocutoria, quam ipse reuocare non potest, cum per eam finiatur officium illius, & cesset esse Iudex. Bart. in l. quod iussit. nu. 9. vers. sed certè ego puto. ff. de re iudi. allegas tex. in l. dicere. ff. de arbit. Lanfran. in c. quoniā. c. 10. de interlocutorijs & appellationib; nu. 28. vers. Primò si per talem interlocutoriā. ext. de probatio. DD. & nouissimè Dec. in c. cum cessante. num. 14. vers. Secundò regula fallit, ext. de appellat. Et Bartoli sententiam omnes sequi testatur Ias. in d. l. quod iussit. numer. 25. Quam tamen conclusionem DD. in iudice delegato procedere tradunt, secus in ordinario, quia Iudex ordinarius, qui pronunciauit, se non esse Iudicem, potest hanc interlocutoriā reuocare. c. significantibus. & ibi DD. ext. de offic. delegat. Felin. in c. qualiter & quando. 1. numer. 9. vers. Fallit secundò prædicta regula. ext. de accusatio. Ias. in d. l. quod iussit. numer. 26. Zas. nu. 17. in 9. fallentia. Dec. in c. peruenit. 2. extr. de appellatio. Licet alij contrariam sententiam secuti fuerint. Ludouic. Roman. in suis singula. sing. 130. si iudex pronunciat se iudicem competentem. & ibi apostill. plures auctoritates post Ias. & Felin. adducit. Meminit & huius conclusionis Nicol. Anto. Grauat. in Octau. Vestrij in Romanę aulę actionem & iudiciorū mores introductione, lib. 3. cap. 10. nu. 6. & Anton. Corset. in suis singula. in verb. Sententia. numer. 3. nec non Bern. Diaz in regulis fallentia. reg. 354. interlocutoria, per quam Iurisdictio iudicis est finita. Alia tamen ratio est, quando Iudex se competentem pronunciauit, eo enim casu interlocutoriā reuocare potest. Ioan. Per. de Ferra. in sua practica, in forma sententię interlocutorię. in verb. Nos Bernardinus. numer. 6. Ias. in l. 2. numer. 38. ff. si quis in ius vocat. non ierit. & Iohan. Francisc. de Ripa in dict. l. quod iussit. numer. 20.

## CONCLUSIO XLIII.

II SENTENTIA si dicat, Condemno, si est probatum, aliàs absoluo: valet, si verò nõ dicat, aliàs absoluo secus. Quia exponitur si pro quatenus. l. Stichū qui meus erit in prin. & ibi Bart. nu. 3. ff. de legat. 1. nam sequeretur si pro parte esset probatum, pro parte non, in parte tantum esset condemnatoria, & in alia parte nihil esset iudicatum, quo casu nõ valeret sententia. l. in hoc iudicio. ff. Famil. hercis. Et hanc sententiam communiter approbari scribit Ias. post Angel. in §. curare. nu. 39. versicul. quærit successiuè Angelus, multos



Doctor. allegans. Repetit Balth. Quint. in suis additio. ad cons. Paul. de Cast. consil. 33. in verb. seu constabit. numer. 36. in 3. part. consil.

### CONCLUSIO XLIIII.

- 12 SENTENTIA vel decretum si de causæ cognitione latum, est ipso iure nullum, vti plurib. argumentis explicat D. Felin. in c. Ecclesia S. Mariæ. num. 13. vers. sed in contrarium, quod talis sententia, cum nu. seqq. ext. de contist. vbi & ipse limitationes nonnullas adiungit. Estque communis opinio Quintil. Mandos. in additio. ad allegat. Lapi, allegat. 27. in verb. causæ cognitione. lit. a. Quæ autem requirantur ad causæ cognitionem, & quid sine causæ cognitione factum dicatur, pulchrè refert Socin. Sen. in cons. 30. numer. 25. & 26. in 1. volum. consil.

### CONCLUSIO XLV.

- 13 SENTENTIA diffinitiva lata ex falsa causa, valet mero iure, licet sit iniusta. l. 1. §. item cum contra sacras constitutiones. ff. quæ senten. sine appel. rescindan. l. cum putarem. ff. familiæ hercis. Doctor. in l. si prætor. §. Marcell. ff. de iud. & in l. Diuus. ff. de rei iud. Barthol. Socin. in l. qui agnitis. ff. de except. & in l. iustè possidet. num. 6. ff. de acquir. possess. propterea restitutionis remedium quoad retractationem necessarium est. d. l. Diuus. & ibi Doct. ff. de rei iud. quam sententiam communem esse ibi Doctor. testantur. & Syluester Aldobrandin. in §. si quis autem. numer. 8. & 13. cum seq. Instit. de excusat. tutor. vel curato. quamuis ipse putet per d. l. qui agnitis. defendi posse in sententia non opus esse restitutione, cum cognita rei veritate non detur rei iudicatæ exceptio, quæ daretur ante restitutionem, si mero iure valeret. Ad d. l. 1. & 2. C. si ex falsis instru. Præterea cum idè subsistat rei iudicatæ auctoritas, quia lex præsumit ei veritatem inesse. l. ingenium. ff. de statu hom. l. res iudicata. ff. de reg. iur. detecta autem veritate rei & falsitate instrumentorum iam enervatum sit fundamentum dict. præsumptionis, cum nihil magis repugnet veritati quam falsitas, quæ est veri immutatio, sequitur quod sententia ipsa vitatur ex vitio intrinseco, quod inest ipsi sententiæ, idè non est necessaria restitutio, quæ solet reparare ea quæ accidunt rei & sententiæ, non quæ insunt, vt

patet in l. 1. ff. de integr. restit. & hoc est de mente gloss. in l. si fideiussor. §. in omnib. in verbo, cessat. in fin. ff. mandati, & per alia nonnulla, quæ & similia argumenta ante illum Ias. in repet. l. admonendi. numer. 10. & Ioan. Corraf. ibid. in §. incipien. Species facti. numer. 22. ff. de iure iurand. & Zas. no. ster in d. l. Diuus Adrian. numer. 6. 7. 8. & 9. & d. l. qui agnitis. numer. 6. cum seq. Item idem Zas. in lib. 1. singul. respon. cap. 13. inci. Sententias transactiones uel ex falsis instrumentis datas, sine in integrum restitutione retractari, adduxerunt: tamen sententia communis à plerisque Doct. plurib. optimis & bonis argumentis defenditur. gloss. in verbo, denegandam. in d. l. si prætor. §. Marcellus. & ibi Doct. in d. l. admonendi, & in d. l. Diuus. & ibi maxime Ias. numer. 17. & in d. l. qui agnitis. Abb. in c. cum venerabilis. numer. 41. Deci. numer. 31. & 32. ext. de except. quorū argumenta ibi quilibet per se videre poterit. Quintil. Mandos. in additio. ad allegat. Lapi, allegat. 2. in verb. nulla.

### CONCLUSIO XLVI.

- 14 SENTENTIA postquam transiit in rem iudicatam, præsumitur pro rectitudine processus, siue lata sit de recentis siue non, siue in præsentem, siue in absentem contumacem verum vel fictum. Ita referunt per multas auctoritates Iohan. de Imol. in c. in præsentia. num. 34. 35. & 36. ext. de renunc. & in c. cum in iure. num. 30. & 31. ext. de offic. de lega. & Alexand. de Imol. in l. sciendum. num. 21. ff. de verb. obligat. & Alexand. de Imol. in consil. 22. in lib. 2. con. volentes hanc sententiam communiter receptam esse, non obstant eo quod Bartol. contrariam veriore esse voluerit in Authen. si quis in aliquo. numer. 13. C. de edend. idem Bartol. in l. 1. numer. 5. C. de relat. cuius communem doctrinam esse scribit Francisc. Curt. in d. Authen. si quis in aliquo. numer. 13. vers. ex his infert etiam & idem Curt. in addit. suis ad lectu. Alexand. in d. l. sciendum. liter. i. sed Imolæ & Alexand. sententiam sequuntur alij Doctor. Felin. in c. quoniam contra. numer. 31. versic. quarta conclusio. ext. de probat. vbi ipse multas auctoritates aliorum Doctor. adducit, additque hanc sententiam communiter receptam esse. Panorm. in con. 73. numer. 2. in lib. 1. con. Ludouic. Roman. in consil. 334. numer. 7. & 8. Alexand. de Imola, in consil. 123. lib. 2. quorum sententias Angel. Aretin. conciliare vo-



liare voluit in §. fin. numer. 9. Instit. de fideiussor.

## CONCLUSIO XLVII.

15 **SENTENTIA** quando lata est ab obseruatione Iudicij, et si interlocutoria sit. gl. in l. harum actionum, in verb. absoluetur, & ibi additio marginalis. ff. si seruit. vindic. Lanfranc. in c. quoniam. cap. 10. de interlocutoria, & appellationibus. numer. 28. vers. Secundò fallit. ext. de probatio. Robert. Marant. in tracta. de ordi. Iud. part. 6. de sententijs. numer. 33. vers. Septimò quæro, quid de absolutoria ab obseruatione iudicij, Felin. in c. qualiter & quando. 1. numer. 9. ext. de accusat. tamen reuocari non potest, quia vim definitiuę habet. Est que hæc sententia communis referentibus Didac. Couarru. lib. 1. variarum resolutionum, capit. 1. numer. 8. & Nicolao Anton. Grauat. ad tractatum Otavia. Vestr. in Romana aulæ actionem & iudiciorum mores introductionem, lib. 3. capit. 10. numer. 6. Sed de hac conclusione videantur Bald. Ias. & alij Doctores, in l. properandum. §. & siquidē. C. de iudic. & Francis. de Aret. in consil. 20. consil. 106. & consil. 119. & apost. ad lectur. Felini in d. c. qualiter & quando. 1. in verb. ab obseruatione iudicij. & Iohann. Pet. de Ferrar. in sua pract. in forma sententię interlocutorię, in verb. Nos Bernardinus Vicarius, numer. 15. vers. vltimò quæritur, quid de sententia lata ab obseruatione iudicij.

## CONCLUSIO XLVIII.

16 **SENTENTIA** quando est nulla, quia est defectus in sententia, seu in concernentibus sententiam ipsam, & non in reliquis substantialibus ipsius processus, tunc iudex appellationis illam reformare potest. Alexand. de Imol. in consil. 53. numer. 1. in lib. 5. consil. Dec. in Rubr. ext. de appellat. numer. 12. versic. secundò Abbas hinc concludit. Aym. Crauet. in consil. 140. numer. 8. in 1. part. con. Quam opinionem communem esse inquit Roland. à Valle, in consil. 41. num. 40. in 1. Tom. consil.

## CONCLUSIO XLIX.

17 **SENTENTIA** super legitimo statu facit ius quoad omnes. Bald. in l. ingenuum. numer. 6. ff. de statu hom. Ioan. Faber in §. præiudiciales. numer. 17. cum seq. Instit. de act. Doct. in c. causam. 2. ext. qui filij sint legitimi. Et hæc sententiam communem esse

refert Zas. in l. sæpè. numer. 65. ff. de rei iud. Et quomodo hoc intelligatur in allegatis locis Doct. satis copiosè declararunt.

L. LI. infra in Secunda parte.

## CONCLUSIO LII.

20 **SEQUESTRUM** tollitur per satisfactionem. l. Senatusconsulto. in fin. ff. de offic. præf. l. si fideiussor. §. si. ff. qui satisfda. cogant. Hanc cōmunem opinionem appellat Balb. in suis decisio. decisio. 219. & Quintil. Mandos. in suo tracta. de monitorijs. quæst. 10. nu. 33. plurib. adductis DD. autoritatibus. Sed cum Viuius de hac quæstione mentionem fecerit in verb. sequestrum, plura non addo. Plenè eam tractant D. Felin. in c. examinata. num. 10. cum seq. ext. de iudic. & Ias. in d. l. si fideiussor. §. fin.

## CONCLUSIO LIII.

21 **SIGNI** notarij omissionem non vitiare instrumentum, nec de substantia esse, nisi consuetudine fuerit hoc introductum, multi Doct. tradiderunt, Zarabell. Card. in con. 133. numer. 4. vers. tertio obijcitur. Petr. Phil. Corne. in consil. 226. nu. 3. vers. His tamen minimè refragantib. in 3. vol. & in consil. 70. nu. 2. & in con. 118. nu. 3. vers. volunt enim Doct. quod signū notarij sit de solennitate instrumenti, in 4. vol. con. Dec. in Rub. nu. 13. vers. nonò signum notarij requiritur. ext. de fid. instr. vbi ipse multas authoritates allegat. Et hæc Doct. sententiam cōmunem esse scribunt, Alex. de Im. in Rub. nu. 14. ver. Roma. & Ioan. de Imol. ff. de noui oper. nunciat. & Roland. à Valle, in consil. 44. nu. 40. vers. non obstat. in 1. Tom. consil.

## CONCLUSIO LIIII.

22 **SOCIVS** criminis in criminibus etiam exceptis, non concurrente alia præsumptione, non facit indicium sufficiens ad torturam. Salycet. in l. fin. nume. 10. circa fi. C. de accusa. allegans glo. in verb. conscientia. exigentem, præsumptionem aliquam precedere oportere, priusquam vltimò procedi possit. Et ita Alexand. de Imol. consulendo scribit in consil. 89. numer. 10. in 3. lib. & in consil. 128. num. 5. in 4. lib. con. Licet ipse in con. 69. nume. 7. lib. 2. contrariam sententiam sequatur: tamen in plurib. locis priorem sententiam approbavit, in con. 125. num. 14. in 6. vol. con. Horū sententias & alij DD. approbaverunt,



runt, Petr. Philip. Corne. in consil. 58. in fin. in 1. volum. Phil. Dec. in consil. 189. numer. 10. versic. secundò etiam respondetur. Hippol. de Mars. in consil. 15. nume. 5. consil. 22. numer. 21. consil. 28. numer. 17. consil. 74. numer. 8. consil. 109. numer. 16. consil. 130. numer. 42. & in suis singul. singu. 209. in l. 1. §. Diuus Antoninus. numer. 5. ff. de quæst. & in sua pract. crimin. in §. diligenter. numer. 60. vbi plures Doctor. authoritates ab ipso adducuntur. & Crauet. in consil. 178. numer. 3. in 1. part. consil. Hanc sententiam magis communiter approbatam esse scribunt, Boer. in suis Decis. quæst. 319. numer. 3. & 4. Roland. à Valle. in consil. 16. numer. 17. & in consil. 73. numer. 20. in 1. Tom. & Iul. Clar. in sua praxi crim. quæst. 21. versic. sed quid in criminib. exceptis. Sed quid an dictum socij criminis sufficeret ad inquirendum, id est, (vt verba Iulij Clari retineam) ad assumendum alias informationes contra eum, qui ab ipso nominatur? Et non dubium est, sufficere ad fundandam inquisitionem. Quam sententiam communiter approbari, referente Augustino Ariminensi in addit. suis ad tractat. Ang. Aretin. de malefic. in §. quod fama publica præcedente. versic. Quæro an particeps criminis dicatur testis idoneus, numer. 31. pag. 45. lib. mei. Scribit Ludouic. Roman. in Letti certus. ff. ad Sylle. Et hanc conclusionem intelligendam esse voluit in allegata quæst. 21. Clarus, vt procederet, siue talis delinquens illum socium nominauerit ad interrogationem iudicis, ipsum in genere interrogantis, an in maleficio committendo aliquis alius interuenerit, siue etiam illum sponte sua nominauerit, dum contra se examinaretur, puta quia postquam confessus est, se Titium occidisse, iudex iubeat illum narrare, quomodo occiderit, & ipse dicat quod tali die ipse & Petrus tali & tali modo illum occiderunt. Nam vtroque casu talis nominatio aperit viam iudici ad inquirendum & assumendum alias informationes contra Petrum nominatum, etiamsi prius contra ipsum nihil aliud esset in processu. Neq; putat Clarus faciendam esse aliquam differentiam, an simus in criminibus exceptis, vel non. Nam etiam in criminibus non exceptis credit, quod faciat indicium ad inquirendum. Et ita loquendo etiam in criminibus non exceptis, dicit tenere communiter Doctor. Blanc. in tract. de iudi. ad l. fin. ff. de quæst. numer. 387. Sed Carol. Ruinus in con. 147. numer. 1. & 5. sententiam contrariam,

quod socius criminis in culpando vel accusando socios eiusdem criminis, nullum faciat indicium, nisi in casibus exceptis, siue sponte deposuerit, siue à iudice interrogatus fuerit, cum non debuerit interrogari, approbat & tanquam magis communem amplectitur, cuius sententiam & Roland. à Valle, in consil. 63. numer. 2. in 1. Tom. sequitur. Cæterum Clarus existimauit contrariam opinionem magis communiter approbari, eo enim casu dictum socij istius non esse tanquam dictum testis, sed tanquam denunciatoris vel notificantis, qui tantummodo aperit viam iudici ad inquirendum, & Ruini sententiam procedere in casu suo, scilicet ad formandam inquisitionem. Nam alia ratio est, secundum illum, inter fundandam vel inchoandam inquisitionem (in quo casu Ruini dictum non intelligeretur) & inter formandam & transmittendam inquisitionem, seu libellum criminalem contra socium nominatum, ita vt teneretur personaliter comparere & defensiones suas facere. Propterea in casibus non exceptis, non esse sufficiens indicium ad formandam inquisitionem, in alijs verò exceptis esse sufficiens. Et hanc esse communem Doctor. sententiam, nec Roland. clarè explicare, an simpliciter ad inquirendum, an autem ad transmittendam inquisitionem dictum socij eiusdem criminis sufficeret. Hæc eruditè Clarus. Ego verò cum hæc quotidiana sint, iuxta mentem ipsius I. C. Pauli in l. legauit. ff. de liber. lega. quædam ex Doctor. solum modo repetam. Philip. Dec. vbi que in consil. quæ postea allegabo, in ea est sententia: quod si reus fuerit interrogatus in illis casibus, in quibus de iure interrogari non potest, quod non faciat præsumptionem, vt inquiri possit, allegat ipse 24. consil. Petr. de Anchor. vbi ille loquitur in eo qui erat inquisitus, quod testes induxisset ad falsum deponendum, nam si tales testes dixerint, se falsum deposuisse precibus illius inquisiti, non probabunt in eius præiudicium. Deinde consil. Fulgol. 173. vbi similiter ipse voluit non esse credendum testibus & consilij inquisiti de tali falsitate, per regulam volentem socium criminis non debere interrogari. dict. l. fin. C. de accusa. & l. quoniam liberi. C. de testib. additque ille, quod iste casus non sit de casibus exceptis, in quibus dicta regula non procederet. Postea consil. Fulgol. 106. vbi ipse in causa falsitatis inquit, quod assertio socij criminis etiam non



non faciat indicium ad inquisitionem formandam. & per alias auctoritates, quas adducit Philip. Dec. in consil. 189. numer. 9. & in consil. 234. & ibi concludit, quod etiam plures, qui secundum eorum dictum, essent socij criminis, nihil probent, nec ex eorum dicto præiudicium aliquod inferatur illi, contra quem deposuerunt, vbi & ipse Ioan. Anā. in consil. 59. allegat, volentem socium criminis non admitti tanquam accusatorem, neque vt denunciatores, neq; vt testes, quia nihil probat. Quorum consilia repetit & illorum sententiam approbat Hieron. Alban. in consil. 5. numer. 45. vers. Nam considerandum est, Huius decisionis mentionem quoque facit Thobi. Noni. in §. legatarijs, post numer. 13. versic. Ampliatur. Institu. de testamentis. Ad eod hoc apud Deci. receptum est, vt in omnibus suis consilijs, in quib. hæc quæstio tractatur, defendat eam sententiam tanquam magis communiter approbatam, quod si reus fuerit interrogatus in illis casibus, in quibus de iure interrogari non debebat, quod non faciat præsumptionem, vt inquiratur. Huius sententiam sequitur Hippo. de Mars. in d. §. diligenter. numer. 67. & in consil. 78. numer. 17. Hinc Ruin. & Roland. videntur illam sententiam tanquam communiorē rectius sequi, quod in casib. non exceptis nullum faciat confessio socij criminis indicium ad inquirendum, neq; ad procedendum, siue sponte deposuerit, siue à iudice interrogatus fuerit, cum non debuerit interrogari, non distinguendo inter illa capita, quod ibi differentia esse debeat, inter fundandam vel inchoandam inquisitionem, & interformandam & transmittendam inquisitionem, cum Dec. post alios expressè illis verbis (ad inquisitionem fundandam) vsus fuerit, & nullam vbiq; distinctionem addiderit. Quamuis ego nemini detrahare velim, ita tamen & alios indifferenter loquereperio. Lud. de Gozad. inquit, socium criminis non facere indicium contra socium eiusdem criminis, vt propter dictum socij criminis inquisitio formari possit. in consil. 2. nu. 21. vbi ipse consil. antea adducta Fulgos. & Decij adducit. Ita quoq; loquitur Thom. Grammat. eorundem DD. consil. allegans in consil. 38. nu. 20. Similiter etiam recentiores consules loquuntur Petr. Calaphatus in consil. 93. nume. 5. & 6. in 2. vol. con. crimi. Et Ioan. Baptist. de Plotis in consil. 131. nu. 3. in 1. Tom. consil. ad causas criminales recens editorum, vbi ipse inquit, hæc comunem opinionem

esse, post recitationem consil. antea allegatorum, Fulgo, Decij & aliorum. Cum igitur ipsi Doct. vbiq; sine distinctione locuti fuerint, putarem hanc sententiam generalem communem admitti oportere sine distinctione, & Rolandum, quemadmodum nec Ruin. nec alij antea distinxerunt, non oportuisse distinguere, de qua distinctione mentionem facit Clar. in d. quæst. 21. ver. retenta. & versic. si verò quæris, & Ruinum & Roland. benè locutos esse.

## CONCLUSIO LV.

23 **SOCIUS** criminis, si sit periurus, non facit indicium, non solum ad torturam, verum etiam ad inquisitionem, propterea quod in eo deficiat fundamentum testis, videlicet fides ipsa. capit. testimonium. capi. sicut nobis. ext. de testibus. quia quamuis alius criminolus emendatus de crimine, sit idoneus testis, tamen secus est in periuro emendato, ex quo semel deieravit, quod ad hoc credendum est, eum iterum deieraturum. glos. in verb. adulterij. in cap. per tuas. ext. de simon. & Pandorm. ibi numer. 12. inquit, sub generali dispositione, qua habilitatur testis criminolus, non habilitari periurum. Vnde Alciat. in tractat. de præsumpt. in 2. regul. princip. præsumpt. 10. numer. 3. post alios ibi ab eo adductos dicit, quod licet in casibus aliquibus socius criminis faciat indicium ad inquisitionem formandam, tamen hoc non admitti in periuris: Per multas, & alias rationes & auctoritates scribunt consulendo excellentissimi recentiores iuris interpretes Aym. Crauett. in consil. 6. numer. 16. in 1. part. Roland. à Valle, in consil. 73. numer. 6. cum seq. in 1. Tom. & Ioan. Cepha. in consil. 204. numer. 29. cum seq. in lib. 2. consil. Ex quorum dictis & allegatis hanc sententiam communiter approbari satis liquet. Et addunt Doct. hoc ad eod verum esse, vt etiam locum habeat, si dictus criminolus deposuisset in tortura, quia ratione periurij omnino inhabilis redditur. Dec. in dict. consil. 189. numer. 11. versic. nec obstat quod infamia. Nam licet in causa Civili periurium purgetur per torturam, & steretur dicto testis in tortura, secus tamen est in causa criminali. Roland. in consil. 16. numer. 11. & 12. in 1. Tomo. Imò assertionem socij criminis periuri etiam in casibus exceptis non facere iudicium ad inquirendum voluit Ruin. in consil. 7. vol. 5. Et hæc indubitata iuris conclusio



conclusionem appellat Roland. à Valle, in d. conf. 73. numer. 18. quam Roland, quoque in d. conf. 16. nume. 13. antea posuerat. Quod quidem intelligit Clarus, vt procedat, quò ad transmittendam inquisitionem, sed ad assumendas informationes certè sufficeret, secundum eum in dict. quæst. 21. versic. scias tamen. Ipse tamen nullam authoritatem aliorum allegauit.

## CONCLUSIO LVI.

- 24 **SOCIUS** criminis quando admitteretur contra socium eiusdem criminis, intelligitur in socio non infamato de alijs delictis. Angel. in l. qui iudicio. ff. de accusa. vbi ipse dicit, quòd si ex forma statuti deberet credi accusatori damni dati, vel alterius criminis, quod tamen ei non crederetur, si ipse accusator esset infamis infamia facti. Referunt hoc dictum & sequuntur Hippol. de Marf. in conf. 74. numer. 23. & Thom. Grammat. in conf. 38. numer. 9. & in consil. 61. numer. 3. & in voto 34. numer. 19. Nicolaus Boër. in Decis. 319. numer. 3. vers. & sic est singularis limitatio. Et hanc communem Docto. sententiam esse satis apparet ex ijs, quæ consulendo scribunt Roland. à Valle, in d. consil. 16. num. 20. cum seq. & in d. consil. 73. nume. 24. & Hippol. Riminald. in consil. 105. num. 10. in 1. volum. conf. crim.

## CONCLUSIO LVII.

- 25 **SOCIETATIS** expressæ & tacitæ, nulla est differentia data paritate terminorum. Licet nonnulli voluerint, inter societatem expressam & tacitam differentiam esse, quia in expressa veniunt omnia vndecunq; quæ sita, & in tacita solùm quæ proueniunt ex quæstu. l. coire societatem. cum l. seq. ff. pro socio. l. si fratres parentum, secundum veterem impressionem. l. cum duobus. §. socium vniuersa. & ibi gl. in verb. socium omnium. allegans l. 3. §. primum. ff. eod. Alexand. de Imol. in conf. 76. numer. 8. & in subscript. 3. numer. 18. in 4. volum. conf. tamen sententia communior referentè Dec. est in contrarium, quia ita tacita sicut expressa in omnibus bonis contrahi potest societas, cum solo consensu contrahatur. l. consensu. ff. de act. & obligat. cum que taciti & expressi par sit virtus. l. cum quid. ff. si cert. petat. Bartol. in l. si patruus. numer. 10. C. communia vtriusq; iudicij. Dec. in Rubr. numer. 17. cum seq. C.

qui test. face. poss. & in consil. 68. numer. 2. & in consil. 548. numer. 5. cum seq. quorum sententiam quoque referunt Roland. à Valle, in consil. 91. numer. 28. in 1. Tom. & Crauet. in consil. 26. numer. 5. in 1. part. con. Sed Carol. Molin. approbat d. gloss. in §. socium vniuersa. in verb. socium omnium. & aliorum sententiam in suis addit. marginal. ad consil. Alexand. in verb. expressè. in d. conf. 76. & idem Molin. in addit. ad consil. Decij in verb. tacitè. in consil. 66. vbi ipse plures aliorum Doct. autoritates adducit.

## CONCLUSIO LVIII.

- 26 **SOCIETAS** omnium bonorum tacita, secundum communem sententiam, complectitur omnia vndecunq; quæ sita. Vnde vbi apparet quòd essent socij omnium bonorum, eadem per omnia dicenda essent in fratribus, quæ dicerentur in socijs extraneis. Quia inter eos omnia prospera & aduersa communia sunt. Ita scribit Bald. in leg. si patruus. numer. 11. C. communia vtriusque iudicij. Quare quando sunt socij omnium bonorum, si filix essent elocandæ, de communibus bonis impensæ fierent. Et hanc communem Doct. sententiam esse post multas adductas autoritates inquit Philip. Decij. in consil. 66. numer. 4. versic. & ita expressè dictis omnibus apparet. & in consil. 68. num. 2. versic. & ex prædictis videtur. Licet autem in Specul. in tit. de iud. §. sequitur. numer. 7. & II. vers. quid si vnus ex fratrib. contrariam sententiam amplectatur: tamen huius sententiam in casu præsentis adiecta declaratione Bald. in d. l. si patruus. numer. 11. & Decij. in d. conf. 66. nume. 3. in fin. non admittunt. Sed Iason Specul. & aliorum plurium Doct. quorum autoritates ipse adducit in Auth. quod locum. numer. 6. sententiam sequitur, & illam magis communem esse arbitratur. C. de collat. De qua decisione multa scribit Roland. à Valle, sequens sententiam Baldi & Decij tanquam communiorem in d. conf. 91. numer. 30. & 31. cum seq. in 1. Tom. conf. Non obstante eo quòd societas omnium bonorum nunquam intelligetur esse contracta, nisi specialiter expressè hoc actum sit, respondet Ias. veritatem esse in contrarium, cum societas vniuersalis possit etiam tacitè contrahi, secundum communem & veram Doct. conclusionem in consil. 3. versic. tenendo istā opinionem. in 3. vol. conf. Ceterum de ea sententia dotationis filiarum, an ea inter



ea inter socios omnium bonorum de communi fieri possit, multi dubitarunt, & Ioan. Petr. de Ferrar. inquit in sua practica. in form. libell. in causa societatis. in verb. vndeunque quaesita. numer. 3. si aliter ex socijs haberet filiam nubilem, an poterit ipsam dotare de rebus communibus? Dic quod non, nisi super hoc pactum intercesserit speciale, etiam si sint socij omnium bonorum. l. si socius pro filio. ff. pro socio. Barthol. Socin. in consil. 291. numer. 3. versicul. Primò quod socius. vbi ipse hanc sententiam communem esse scribit in 2. volum. consil. Eleganter & eruditè Carol. Molin. in suis addit. ad consil. Alexand. de Imol. in con. 154. in verb. ergò. in lib. 2. consil.

CONCLUSIO LIX.

27 **SOLVTIO** licèt esset facta nomine heredis ab ipsis agentibus, videntur tamen soluisse de proprijs suis pecunijs. Bartol. in l. cum proponas. C. pro socio. vbi ipse inquit: si quis emeret aliquid pro se & nomine fratris, & solueret precium, quamuis nomine fratris sit facta emptio: precium tamen solutum videtur de propria pecunia soluentis, ita vt à fratre possit petere partem pecuniae, si velit habere partem in re empta. Quia in dubio videtur quis soluere de proprijs pecunijs. Bartol. in l. si patruus. circ. fin. C. communia vtriusque iudicij. Ludouic. Roman. in consil. 3. Alexand. de Imol. in consil. 78. numer. 4. & ibi Carol. Molin. in verb. propria. in 2. lib. Et ita magis communiter Doctor. concludere inquit idem Alexan. in consil. 134. numer. 7. in 4. lib. consil. Et hanc sententiam vbiq; Philip. Deci. approbat in consil. 21. numer. 10. & ibi Carol. Molin. in verb. dubio. & in consil. 238. numer. 5. & in consil. 348. numer. 3. & ibi Carol. Molin. in verb. proprijs.

CONCLUSIO LX.

28 **SOLVENS** indebitum in certo loco, potest illud repetere in quocunque loco, & sic in loco, in quo soluit, si aduersarius ibi inueniatur. l. is qui certo. & ibi Doctor. ff. de eo quod certo loco. Et licèt Guilhelm. de Cun. ibi voluerit, quod in loco, vbi quis recipit indebitum, non possit conueniri, inquit, quod in loco distractus non sortitur quis forum, etsi sortiat in foro contractus: tamen communis opinio est in contrarium,

quod etiam in loco distractus sortiat quis forum, quamuis inde oriatur obligatio praeter intentionem partium. leg. omnem. ff. de iudic. vbi omnis obligatio, quantum ad sortendum forum, habetur pro contractu, vt ibi quis sortiat forum, vbi contra eum oriatur obligatio. Roland. à Valle, in consil. 26. numer. 34. in 2. Tom.

CONCLUSIO LXI.

29 **SOROR**, si renunciauerit hereditati paternae & maternae, non excluditur ab hereditate fratris. Quam quaestionem Doctor. passim explicarunt, & tanquam communem receperunt. Angel. de Vbald. in consil. 52. incip. Dominus Ziglius. Paul. de Cast. in leg. Paulus. aliàs per procuratorem. 89. §. Idem respondit. numer. 2. ff. de acquir. hered. Petr. Philip. Corne. in consil. 305. incip. In hac consulatione. numer. 4. versicul. His tamen minimè refragantibus. in 4. volum. consil. D. Alexander de Imola, in leg. 1. §. veteres. numer. 8. ff. de acquir. possess. in consil. 198. numer. 9. versicul. Hoc deciditur. in lib. 6. consil. Benedic. Capra, in consil. 12. numer. 4. vbi ipse notabiliter loquitur, non obstantibus quibuscunque quietationibus etiam extante statuto. Idem Capra, in consil. 73. numer. 4. Philip. Deci. in leg. hereditas. versic. & retenta. numer. 6. & in l. quoties duplici iure. versicul. & vltèrius. numer. 6. ff. de regul. iur. & in l. fin. numer. 17. versicul. vnde filia. C. vnde liberi. in consil. 31. numer. 5. & in consil. 419. numer. 9. & 10. Hinric. Boverius in suis singular. singular. in verb. Renunciatio. numer. 22. in 1. Tomo singular. Doctor. Hieronym. Cagnol. in l. fin. numer. 165. C. de pact. & in dict. l. hereditas. numer. 4. & in dict. leg. quoties. numer. 5. Roland. à Valle, in consil. 95. numer. 44. versic. Secundò respondetur, in 1. Tomo. consil. Et hanc doctrinam adeò generalem esse tradunt, vt etiam soror admitteretur ad fratris hereditatem, etiam si iuramentum interuenisset in tali renunciatione. Ludouic. Roman. in consil. 168. incip. Circa primum quo quaeritur. in princip. Ias. in dict. §. veteres. versic. Item adde pro ista parte. ff. de acquir. possess. Mantua in consil. 231. nume. 19. versic. & facit huc. in 2. Tom. con. Nouissimè Ioan. Schneid. in §. sequens diuisio. numer. 28. Instit. de interd. Quare soror quae renunciauit hereditati paternae & maternae, nō potest ratione alicuius transactionis renunciando dictis hereditatib.



trib. à fratre relictis excludi, cum renunciations sint strictè intelligendæ. l. quicquid adstringendæ. ff. de verb. obligat. Deci. in consil. 452. numer. 21. Octavian. Cacheran. in Decisio. S. Sena. Pedemon. Decif. 112. numer. 3. nisi fecisset testamentum. l. fratris vel sororis. l. fratres vel sorores. C. de inoffic. Testament. In eo enim casu Testamenti ratio habebitur. Angel. in dict. consil. 52. versicu. sed in Themate nostro, numer. 2. nisi turpes personæ scriptæ fuerint hæredes. §. soror autem. Institut. de inoffic. Testament. & ita sæpè consulendo scribit Hieronym. Schurff, vir magni iudicij, in consil. 77. numer. 6, & in consil. 96. in prima Centuria, & in consil. 14. numer. 8. in secunda Centuria, & in consil. 37. numer. 11. in tertia Centuria consil. Et fratri non dabitur remedium. dict. l. fratris, quando ipse est scelerator vel periurus, vel alio infamiæ vitio laborat. l. in arenam. vbi Doctor, & Ias. in d. l. fratres. C. de inoffic. testament. Quia iniquum est, tolerare aliquem alteri infamiam obijcientem, cum & ipse infamis sit, iuxta illud, Nil Iudæus Iudæo, nil Catilina Cethego. Hieron. Grat. in respon. 6. numer. 30. lib. 2. responso. August. Bero. in con. 28. in fi. in 3. vol. cō. Quæ autem personæ turpes vel infames dicantur, meminit remissivè Ias. in d. l. fratres, numer. 10. vers. tertio quæro. & novissimè Anto. Gomez. in commentarijs variarum resolutionum iuris Ciuilibus, Tom. 1. c. 11. de successione contra testamentum, nume. 38. vers. pro declaratione tamen prædictorum, necessarium est videre, quæ dicatur turpis persona. Et licet frater vel soror non possit querelare testamentum fratris vel sororis, nisi turpi persona instituta: tamè si frater vel soror instituat adulterum vel similem, poterit frater vel soror querelare testamentum, Roland. à Valle, post alios ab eo citatos in consil. 74. numer. 37. in 1. Tomo consil. Er frater vel soror intentare poterit querelam inofficiosi, rescindendo testamentum fratris vel sororis non solum vsque ad legitimam, sed etiam in totum, vt Doctor. communiter voluerunt in d. l. fratres. & maxime Bald. numer. 8. versic. Tertio quæritur. Et fuit ea doctrina originalis VVilhelm. de Cuneo, quem omnes ibidem referunt. & Paul. de Castr. in dict. l. fratris. numer. 4. versic. Tertio quæritur. Salyc. & Ias. numer. 8. in dict. l. fratres. Et ratio est odium turpitudinis hæredis instituti, propter quod querelans totam hæreditatem obtinere debet, etiam si talis persona esset, cui aliàs solum le-

gitima daretur. leg. Panthonius. ff. si à parentibus quis fuerit manumissus. Vnde multi voluerunt, etiam si fratri integra legitima relicta esset in testamento, tamen adhuc illi competere querelam ad obtinendum residuum, quorum opinioni licet nonnulli reclamauerint, tamen facile defendi potest, cum nihil de hoc in iure cautum reperitur, Sed textus in dict. leg. fratris, simpliciter, & in distinctè ac generaliter loquatur, quod consanguinei contra testamentum fratris sui vel sororis de inofficioso questionem mouere possunt, si scripti hæredes infamia vel turpitudinis vel leuis nota macula aspergantur. Ergo ita simpliciter & in distinctè est intelligendum, vt siue eis fuerit relicta legitima siue non, tamen possint aduersus testamentum querela agere, argumento leg. 1. ff. de legat. præstan. Multo magis itaque idem dicendum erit, si non integra legitima, sed solum certum quid esset relictum, vt non ad supplementum legitimæ, sed ad rescissionem totius testamenti agere possit. Salycet. & Paulus de Castro, in dict. locis. Nouissimè consulendo meminit Anton. Bero. in consilio vigesimo, numero trigesimalotertio, in primo volumine consil. Et hanc præcedentem sententiam communem esse dicit Philippus Decius, in consil. 530. numero decimotertio, versic. Quinto quæritur, an forori sufficiat, quod illi legitima detur. Contra quam & iudicatum esse in concilio Neapolitano, Marth. de Afflict. in suis decisio. decisio. 204. & alios multos Doctores contrarium tenuisse deprehendo. Hieronym. Cagnol. in leg. prima, post nume. vndecimum, versic. Imò quando. ff. de inoffic. testa. Paris. Cardinal. in consil. 64. nu. 26. in 3. part. Bertrand. in con. 372. numero tertio, in prima part. & Socin. Iunior, in consil. 87. numer. 11. & 12. in 4. volumine. consil. vbi ipse voluit, hanc sententiam magis communem esse. numer. 13. & idem Bero. in con. præceden. 19. num. 18. eiusdem voluminis primi illam notabilem questionem commemorat, an querela inofficiosi aduersus fratris testamentum legatarijs præiudicet, & respondet, ex hoc præiudicium legatarijs inferri non debere, quia querela huiusmodi fuerit introducta in odium turpis personæ institutæ. d. l. fratres. Ergo de instituto non debet extendi illud odium ad legatarios. Nam odia non sunt amplianda, sed restringenda. l. cum quidam. ff. de lib. & post. Bald. in dict. l. fratres. numer. 8. ver-



8. versicul. Sed nunquid rescisse testamento. Et hanc opinionem fatetur æquiorum esse Salycetus ibidem, licet in puncto iuris & eius rigore contrariam sententiam asserat veriorum esse, & ideo æquiorum in iudicando sententiam sequi debet iudex l. leges. C. de legib. Item an clausula codicillaris in testamento à fratre vel sorore querela inofficiosi impugnata propter turpem personam in ea institutam aliquid operetur, tradit idem Bero. in consil. 20. numer. 35. in eodem volum. 1. inquit, quod soror, quæ testamentum fratris tanquam inofficiosum impugnauit, nullo modo teneatur restituere hereditatem scripto hæredi propter clausulam codicillarem, quæ licet in alijs effectum suum habeat. Doctor, in Authent. ex causa. C. de lib. præter, tamen ea nullius momenti & effectus est in testamento fratris, in quo turpis persona esset hæres instituta. Dec. in consil. 561. per pulchra fundamenta, post numer. 2. versu. His tamen non obstantibus. Licet Socin. Junior contrariam sententiam in d. l. con. 87. nume. 16. defendat. & ante illum Cagnol. in dict. leg. 1. post numer. 13. addatque Socin. eam opinionem magis communem esse.

CONCLUSIO LXII.

30 SPOLIATVS ante omnia est restituendus. l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de vi pub. vbi etiam hoc procedit, si spoliatus possideret iniuste. l. colonus. l. cum fundus. ff. de vi & vi arma. quæ sententia adeo vera est, vt procedat, si spoliatio à iudice causæ cognitione non præcedente facta esset, nec pro iudice extraiudicialiter procedente, præsumeretur, cap. conquerente. extr. de restitut. spolia. Socin. Senior, in consil. 12. numer. 10. & 11. in 1. volum. con. pulchrè & copiose Hieron. Schurff, in con. 58. con. 73. num. 9. & 10. in 2. Centur. & in con. 6. & con. 84. in 3. Cent. consil. Et hanc sententiam prout Docto. omnes concludunt in eo quoque casu procedere scribit Roland. à Valle, si iudex procederet seruato iuris ordine, si tamen non esset iudex competens, spoliato etiam competere remedium possessorium, in consil. 6. nume. 28. vbi ipse num. 36. addit, Satis esse probare de possessione anteriori spoliati, absq; eo quod aliter probaretur de possessione tempore spoliij in secundo Tomo consil. Quam communem Ioan. de Imol. esse dicit in c. cum Ecclesia Sutrina. ext. de caus. posses. & proprietaria. Et

licet contra hanc communem opinionem quædam argumenta adducat Francis. de Ripa ibidem versic. Quid tenendum videtur, quod communis non procedat. numer. 34. cum seq. tamen nume. 37. in fine, ipse inquit non esse tutum in iudicando recedere à communi.

CONCLUSIO LXIII.

31 SPOLIATVS si absens fuerit, potest quilibet pro eo comparere, sine mandato, & agere pro spoliatione. Felin. in c. cum olim. num. 3. versic. Et ad vnum aduerte. extr. de testib. secundum doctrinam l. 1. C. Si per vim vel alio modo, cõmuniter approbatam. Meminit quoque nouissimè Hiero. Alba. in lucubrationibus ad Bart. in l. si quis ad se fundum. numer. 5. C. ad leg. Iul. de vi publi. & in d. c. cum olim. Felin. recenset etiam, an hoc locum habeat in Ecclesia spoliata. Et prædictus Hiero. Alb. in l. præsens. numer. 4. ff. de procurato. & in l. Iulianus. §. eum quoque. num. 3. ff. quibus ex causis maiores.

CONCLUSIO LXIII.

32 SPOLIATVS regulariter ante omnia à spoliatore vel cuius nomine & procuratore sua possessione priuatus siue spoliatus fuerit, restituendus est, adeo vt spoliato non obstet exceptio dominij, etiam si reus spoliator offerat se in continenti probare de dominio suo. l. si quis ad se fundum, & ibi Bart. C. ad leg. Iul. de vi publi. & in l. si maritus. C. de donatio. inter vir. & vxor. & in l. 1. in 3. notab. C. si per vim vel alio modo. c. 1. c. in literis. ext. de restit. spoliat. Nicol. Boër. multos citans in suis decisio. quæst. 238. Hipp. de Marsil. in suis singula. sing. 11. & sing. 189. D D. in l. naturaliter. §. nihil commune. Vbi Zas. noster num. 45. ff. de acqui. vel amitt. posses. Et in possessorio recuperandæ possessionis non habet locum l. dolo facit. ff. de doli mali & met. excep. & c. dolo facit. ibi Dyn. & alij, de reg. Iur. in 6. vbi petenti rem, quam restitutus est, obstat exceptio doli. Nam dicta regula non habet locum in possessore recuperandæ possessionis. capit. fin. extr. de ordin. cognitio. vbi dicitur, quod conuentus super spolio siue possessorio recuperandæ ante restitutionem non sit audiendus, nisi super quæstione spoliationis, si eum reconueniat, cum restitutionis petitio in hoc privilegiata noscatur, vt ipsam intentans non cogatur



gatur ante restitutionem spoliatoribus respondere. Et allegatum capitulum adducit quoque Bartol. in dict. l. si quis ad se fundum. post numer. 3. versicul. Pro cuius evidentia, ubi voluit, quod quando Spoliatus agit petendo restitutionem, tunc causa restitutionis ante omnia sit tractanda, subiungens in tantum, vt super nulla alia re à suo spoliatore possit conueniri, nisi super illa spoliatione. Meminit nouissimè Iacobum Heinrichman. in consil. 38. numer. 26. versicul. Finaliter. in Tomo tertio consil. Et quod prædicta regula, dolo petit, non habeat locum in possessore recuperandæ propter priuilegium huiusmodi iudicij possessorij recuperandæ, in odium scilicet spoliatoris, tributum spoliato, communis est Doctor. opinio, vt communiter Doctor, in dict. capit. in literis, in capit. ex conquestione, ext. de restitutio. spoliato, tradiderunt. Scribit vbiq; consulendo Hieronym. Schurff, in consil. 58. in princip. & in consil. 73. numero decimo, versicul. Item, quintò & vltimò præmittendum est, in secunda Centuria consil. Nicola. Boer. multos adducens in suis additionib. ad lectu. Dyni, in dict. capit. dolo facit. liter. a. versicul. Adde an in possessorij habeat locum regula, dolo facit. gloss. in leg. si de vi. in verbo, Si de vi, & ibi marginalis additio, ff. de iudic. Iacob. Menoch. in commentarijs recuperandæ possessionis, in primo remedio. numer. 210. Sunt autem aliqui casus, in quibus admittitur exceptio dominij contra agentem possessorio recuperandæ, quos recenset Paul. de Castr. in repetitione dict. l. si de vi. numero decimoquinto, versicul. Hoc autem fallit in quibusdam casibus. Et regulam illam, Spoliatus ante omnia restitui debet, suis ampliationibus & limitationibus explicarunt Doctor, in dict. l. naturaliter. §. nihil commune. præsertim Berengarius Ferdinandus. numer. 44. cum sequentibus. Anton. Corset. in suo tractat. fallentia. ad regul. Spoliatus ante omnia, in decimoquarto volum. tractat. & Ioan. Bertachi. in verbo, Spoliatus debet restitui ante omnia.

## CONCLUSIO LXV.

33 SPONSVS si contraxerit sponsalia per verba de præsentium Catharina, & acceperit ab ea ratione dotis mille, si decedat ante matrimonij consummationem, voluit Bartolus maritum statuto ita disponente, dotem vel aliquam partem lucrari, et-

iam si ille cum ea non habitauerit, si modò per verba de præsentium matrimonium contractum fuerit, in l. nihil. ff. de actio. rerum amota. allegans ad hanc decisionem argumentum illius textus, & leg. cum hic status. §. si maritus. ff. de donat. inter vir. & vxor. l. res quæ. C. de donat. inter vir. & vxor. & Bartol. sententiam Bald. in leg. Deo nob. numero sexto, versicul. sed iuxta hoc pone quod matrimonium est contractum per verba de præsentium. Paul. de Castro, numero septimo, versicul. vltimò determinat. C. de Episcop. & Cleric. & idem Paul. de Castro, in consil. 124. incip. Super primo quæsito. licet D. Bartolus de Salycet. secundum antiquam impressionem. Quia ante copulam & traductionem etiam dicitur propriè dos & matrimonium. leg. denique. & leg. ideoque. ff. de ritu nupt. & l. nuptias. ff. de regul. iur. Quam communem appellant Petr. Philip. Corne. in leg. non sine. versicul. sed primum videtur verius & commune. non procul à fine. C. de bon. quæ libe. & consulendo eam sequitur ipse Corne. in consil. 84. incip. Licet eleganter & diffusè, in tertio volum. consil. & Bald. Nouell. in tractat. de dote. 6. part. in priuil. 37. circ. fin. versicul. & hinc est. Et Socin. Junior, hanc Bartoli sententiam communiorem esse quæ refert in Rubric. numer. 43. in addit. adiecta distinctione, quæ sequitur in versicul. & tunc, numero quadragesimoquarto. ff. solut. matrimon. allegans inter cæteros Iason. in consil. 135. numero secundo, versicul. Sed præmissis non obstantibus. vbi ipse tamen, præsertim in casu mulieris traductæ ad maritum, quæ longo tempore apud eum vixisset, licet ab eo non fuisset cognita, in primo volumine consil. loquitur. & Iohann. Campetizij tractatum de dote, in parte de statutis loquentibus de dote, quæstio. 14. vbi ipse numero quinto, circ. fin. quæstio. inquit: In decidendo licet opinio sit verior & de subtilitate, tamen prima opinio gloss. Bartol. & Bald. obseruaretur in practico. maximè si maritus ante mortem vxoris incepterat sustinere onera matrimonij, in faciendò vestes & iocalia, in sexto volumine tractat. Doctor. Matth. de Afflic. in Decis. Neapolitan. Decisio. sexagesima prima. numero quarto, versicul. sed contrarium. Et Stephan. Bertrand. in consil. 229. in part. priore. 2. volu. & Tiraq. in l. si vnquam. in verb. donatione largitis. nu. 223. C. de reuocan. donat. Contrariam tamen sententiam latè defendit



fendit Salycet. per decem argumenta, in l. cum te. C. de donat. ante nupt. quorum duo refert Ripa, in d. Rubr. nume. 68. ff. solut. matrimo. Et hanc communem opinionem esse inquit Bartho. Socin. in l. cum fuerit. nume. 5. ff. de condi. & demonst. & Philip. Dec. in consil. 67. numer. 2. vers. non obstat, quod notat Bartol. in l. Nihil, quia communis opinio est in contrarium. in 1. part. consil. quam antea copiosè defenderunt Panorm. nume. 5. & Felin. numer. 1. 2. 3. & 4. in capit. tertio loco. extr. de præsumpt. Panorm. in Rubr. numer. 4. Felin. numer. 3. extr. de sponsalib. ubi ipsi multas auctoritates allegarunt. Præterea ibi sunt quoque egregiæ additiones Panorm. in capit. ex publico. numer. 7. extr. de conuersa. coniuga. & in consil. 1. in 1. part. & in consil. 79. in 2. part. consil. quare sustentabilior & magis communis opinio Doctor. est, inquit Felin. Sponsum non lucrari dotem, si matrimonium nõ fuerit consummatum, licet Doctor. variè locuti fuerint, Hippol. de Marf. in suis singul. sing. 106. alij enim distinguunt, an sponsa ad domum deducta fuerit necne? Item, an statutum de materia fauorabili vel odiosa loquatur. Felin. in d. c. tertio loco. eleganter & egregiè Hieronym. Schurff, in consil. 9. in tertia Centuria, eam materiam prosequitur.

CONCLUSIO LXVI.

34 STATVTVM vrbis alicuius, quo disponitur, quòd mater non succedat liberis ab intestato, locum nõ habet, secundum nonnullorum sententiam in pupillo vel impubere decedente. Alij contrà voluerunt, quòd locum habeat, vti referunt Alex. de Imol. nu. 3. Dec. nu. 4. cum seqq. in l. generaliter. C. de instit. & substit. post Bart. in l. 1. & ibi apostillat. in verb. propriè intestatus. ff. de suis & legit. Paul. de Cast. in l. in testamento. nu. 6. ff. de testa. mil. & in d. l. generaliter. Ang. Aret. Inst. de hered. quæ ab intest. def. in princi. & Lud. Rom. in consil. 4. & 32. in qua conclusione DD. mirificè variarunt, vt nonnulli hanc, nonnulli aliam asseruerint cõmunem. Sed cum eam in vtramq; partem plurib. adductis auctoritatib. cum longiore adiecta declaratione & vltiori distinctione quorundam casuum explicauerint duo insignes Moderni, Carol. Molin. in suis additio. ad consil. Alexand. in consil. 115. in verb. Ab intestato. post Alexand. ibidem lib. 2. consil. & Horat. Mandos. in suis additio. ad consil. Ludo. Ro-

ma. in d. consil. 4. verb. sententiam. nolo illorum dicta & adductas auctoritates hîc repetere, sed eò studiosos remitto. Meminerunt etiam huius conclusionis Lud. de Gozad. in con. 35. & Nicol. Euerh. in locis argumentorum legalium, loco ab opinione vulgi, nu. 4. versic. Hinc etiam dicit multum notabiliter Card. in con. 111. incip. Factum sic se habet. in vlt. q. quod licet dicatur decedere intestatus propriè ille qui potest testari & non est testatus, vt habetur in d. l. 1. & ibi Bart. ff. de suis & legit. tamen etiam in statutis venit intestabilis, vt impubes, furiosus, & similes propter communem vsum loquendi. Et idem vult Paul. de Castr. in con. 287. inci. Præsupposito quodam statuto Castri de Monzono in partib. Lunæ, in antiquis exemplarib. quod iam est con. 48. in 1. part. con. secundum recentem impressionem consiliorum Pauli de Castro, Venetijs, anno 70. editam. De questione hac facit quoq; mentionem Quintil. Mandos. in regulas Cancellariæ Pontificis Iulij III. in reg. 3. in 2. quæstio. numer. 7. & 8.

CONCLUSIO LXVII.

35 STATVTVM etsi valere possit, per quod appellatio tollitur, tamen per illud non tollitur recursus supplicationis vel querele, glo. in l. fin. in verb. Quiescente. & ibi Dec. numer. 51. C. de edict. Diu. Had. tollend. Ruin. in consil. 157. numer. 16. 17. & 18. Et hæc sententia est communis attestantibus Dec. in consil. 533. numer. 2. versicul. & ista videtur. Balthas. Quinæ. Aquil. in additio. ad consil. Paul. de Castr. consil. 19. numer. 75. in verb. Ex forma dicti statuti. & Iacob. Menoch. plures auctoritates Doctor. adducente, in tract. de arbitra. iudic. quæstio. quæstio. 70. de appellatione & recurfu ad superiorè. nu. 24.

CONCLUSIO LXVIII.

36 STATVTVM excludens fœminas à successione, non trahitur ad bona existentia extra territorium statuentium. Estq; hæc sententia communiter approbata, Alex. de Imol. in consil. 16. viso titulo quæstionis. nu. 1. in verb. non in alijs, multos DD. citans. & in con. 31. viso titulo quæstionis. nu. 3. & consil. 128. nume. 2. lib. 1. consil. Ias. in repetitione l. re coniuncti. nu. 215. ff. de lega. 3. Roch. de Curt. in tract. de consuet. nu. 735. in 13. quæst. prin. illius materiæ, quæ in prima explicatione explicatur, qualiter consuetudo in iudicio pro-



proponatur, in 9. volu. tracta. vbi & ipsi hanc sententiam communiter approbari meminit.

## CONCLUSIO LXIX.

- 37 STATVTVM loquens in vno ex correlatiuis, etiam si sit correctorium Iuris cōmunis: tamen locum habet in alio. l. fin. & ibi Bart. & alij DD. C. de indict. vidui. toll. Estq; communis DD. conclusio. Curt. Iun. in cōn. 6. num. 1. Nouissimè Quintil. Mandos. in additionibus ad allegat. Lapi, allegatio. 21. in verb. Soluere. Plures autem DD. non allego. Sufficit enim eum allegare, qui alios citat. And. ab Exea, in tit. de constitutioni. nu. 107. cū non sit laudabile multa allegare. Ioan. Baptist. Asini, ad statutum Florentinum de modo procedendi in ciuilibus. §. 24. de termino ad delegandum. cap. 3. num. 5.

## CONCLUSIO LXX.

- 38 STATVTO disponente, quòd si non existat filius, filia succedat, modò quis decedat existente filio & filia, quæritur an filia simul possit succedere cum filio. Et licet Cyn. consulerit non posse per argumentum à contrario sensu. l. qui testamēto. §. mulier. ff. qui testa. fac. poss. l. 1. §. huius rei. ff. de offic. eius cui manda. est iurisdic. communis opinio tamen est in contrarium, quòd succedere possit. Steph. de Federi. Brixien. in tract. de interpretatione Iuris, in 2. part. principa. nu. 114. quia per argumentum à contrario sensu non est corrigenda lex. Bartol. in l. omnes. nu. 61. ff. de iusti. & iur. Bald. in l. apud antiquos. numer. 3. C. de furt. & idem Bald. in l. 2. numer. 3. C. de conditio. insert. cum multis alijs similib. per Stephan. d. loco allegatis.

## CONCLUSIO LXXI.

- 39 STATVTVM vel consuetudo loci diminuens solennitatem numeri testium, vt si saltem interuenerint duo testes, ita videlicet, quod in loco, vbi viget tale statutum vel consuetudo, valeat & teneat testamentum in eodem loco cōditum, saltem coram duob. testibus, valet. Ita decidunt Cyn. Bart. Bald. Salycet. & Fulgos. l. 1. C. de summ. Trinit. & fid. catholic. & Ias. ibid. post illos in sua repet. numer. 80. vers. contrariam opinionem, vbi ipse hanc sententiam communem appellat. Similiter hanc veram & magis communem esse testatur Hieron. Schurff, in consil. 97. in 1. Cent. con.

## CONCLUSIO LXXII.

- 40 STATVTVM si fuerit à summo Principe, Imperatore vel Pontifice Romano, conditum, dicitur ius Ciuile: Si verò ab inferioribus à supremo principe non recognoscentibus eum, de iure vel de facto, & tunc ex quo habent vim supremi principis, huiusmodi statutum ius Ciuile appellabitur: aut à Ducib. vel Marchionib. vicarijs perpetuis, & habentibus perpetuam dignitatē, & istud pariter erit ius Ciuile, si esset conditum à recognoscentibus. superiorem, & ab ijs qui non sunt vicarij perpetui, nec qui habent perpetuam dignitatem, tunc erit ius pratorium: quia quicquid statuitur ab istis inferioribus, ius pratorium appellabitur. Ita illa explicant Albertus Brunus in tractat. super statu. sc̄m. & cognatorum lineam à successioneibus excludentibus, in 13. articulo. §. secundò quarto. Gregor. Natta, in tracta. super eadem materia. §. circa primam quæstionem principalem. numer. 11. vers. secundò quarto. Roland. à Valle, in suis quæstio. super statu. de lucro dotis. in 4. quæst. vbi Brunus d. loco, numer. 4. & Roland. hanc veriore & magis communem opinionem Doctor. esse testantur.

## CONCLUSIO LXXIII.

- 41 STATVTVM, si simpliciter loquatur de dote, habet etiam locum in dote promissa, secundum magis communem conclusionem Doctor. ita inquit Alexand. de Imol. in l. si donaturus. §. si quis. numer. 7. versicul. & magis. ff. de condic. causa data. sequitur allegatis multorum Doctor. authoritatibus Roland. à Valle, in suis quæstio. super statu. de lucro dot. quæst. 5. nume. 11. vbi & ipse hanc sententiam lege, ratione & authoritatibus. probat, & contraria, quæ adduci possint, remouet.

## CONCLUSIO LXXIIII.

- 42 STATVTO Lubecensi aut alterius vrbis si caueretur, quòd vxore præmoriēte maritus lucretur dotem, illud ipsum statutum quoque in dote promissa non verificaretur. Bartol. in leg. iubemus. 2. §. sanè si hæc. numer. 7. C. de sacrosanct. Eccles. Et hanc sententiam communem esse inquit Roland. à Valle, in suis allegatis quæstionibus super statut. de lucro dot. quæstio. sexta. numero tertio, vbi ea quæstio ab ipso in vtramque



que partem, adiectis declarationibus, & limitationibus, optimo ordine explicatur. Sed ne quis arbitretur, nullam esse differentiam inter duas illas relatas questiones, obseruandum est, primam intelligi, quando statutum simpliciter deferret lucrum dotis marito, tunc procedit in dote promissa: sed quando statutum disponit de dote data lucranda, tunc non verificatur in dote promissa, vt valde notabiliter Ioannes Crotus, in Rubr. numer. 85. versic. sed iuxta præmissa. ff. soluto matrimonio, explicat.

## CONCLUSIO LXXV.

43 STATVTVM de dote verificatur etiam in promissa, quando mulier vel alius, a quo dos solui debeat, in mora fuerit, ne quis ex suo delicto commodum percipiat. Io. Crotus in d. Rubric. numer. 85. versic. quod fallit. ff. soluto matrim. Et hanc communem sententiam esse adductis autoritatibus, multorum Doctor. Roland à Valle, in suis quæst. super statu. de lucro dotis. quæst. 7. nume. 3. dicit.

## CONCLUSIO LXXVI.

44 STATVTA dicuntur recipere interpretationem passiuam, ita vt interpretentur à iure communi, quemadmodum Bartol. in l. omnes populi. numer. 60. versic. secundo casu. ff. de iustitia & iure, sequitur Ioan. de Imol. in l. si verò. §. de viro. nu. 15. versic. quarto fallit. ff. solut. matrim. Licet multi alij contrariam sententiam amplexi fuerint; tamē hanc sententiam Bartol. communem esse dicit Ioan. Crot. in d. l. omnes populi. nume. 194. versic. quærit Bartol. an statuta recipiant interpretationem passiuam, in 1. volum. reper. De qua doctrina egregie disputat Alex. de Imol. in l. 1. §. lex Falcidia. nu. 7. & 8. versic. secundo nota, ff. ad l. Falcid.

## CONCLUSIO LXXVII.

45 STATVTVM prohibens reductionem laudi ad arbitrium boni viri non procedit, data enormi læsione. Ita consulendo scribunt Petr. de Anchor. in consil. 206. cuius sententiam collegium Paduanum per viam sententiæ in seq. consil. 108. comprobauit. Panorm. in consil. 31. secundo principaliter. in secundo volum. consiliorum. Marian. Socin. in consil. 48. numer. 51. vbi ipse mul-

tas autoritates aliorum Doct. allegat. Propterea minores læsi speciali suo privilegio restitutionis in integrum, laudi rescissionē petere possunt, iuxta l. 1. & tot. tit. C. si aduers. rem iud. tot. tit. C. si aduers. transacti. Nam ex compromisso, secuto postea à laudo, oritur quædam transactio, iuxta ea quæ habentur in Auth. si verò contigerit. & in corpore vnde sumitur. C. de iudic. Nec per statutum vel aliud simile dicitur hoc remediū sublatum Bald. in l. si minor. §. minores. ff. de minorib. & in con. 208. in 1. vol. & in con. 177. in 2. vol. con. Et hanc communem opinionem videri inquit Marian. Soci. Iu. in d. consil. 48. numer. 55. Adde Dec. in consil. 39. nu. 6. versic. & sicut non tollitur. versic. ex quibus omnibus. & August. Bero. in con. 31. nu. 5. in 3. volum. con.

## CONCLUSIO LXXVIII.

46 STATVTVM faciens mentionem de fratre, simpliciter debet intelligi per prius, & non per posterius: Idem excludens feminas extante fratre, debet intelligi de fratre primi gradus, non autem secundi. Bal. in l. iubemus. §. fin. C. ad SC. Trebell. Et hanc sententiam communem esse referunt Albert. Brun. Astensis, in tractat. super statutis excludentibus feminas, artic. 12. numer. 214. Roland. à Valle, in consil. 55. nu. 17. cum seq. vbi ipse plures autoritates adducit, & in vtraque partem hanc materiam prosequitur, in 1. Tom. con. Propterea à statutum loquens de fratre, intelligitur tantum in primo gradu fraternitatis. Alex. de Imol. in consil. 97. & ibi Caro. Molin. in additioni. Idem Alex. in consil. 204. in libr. 2. consil. Quam conclusionem communem quoque opinionem cum multis autoritatibus Doctor. adductis, appellat Tiraqu. in l. boues. §. hoc sermone. nu. 83. ex secunda editione. ff. de verb. sig. Meminit etiam Baltha. Quinç. Aquil. in suis additionibus, ad consil. Pau. de Ca. in con. 19. nu. 69. in 3. part. con.

## CONCLUSIO LXXIX.

47 STATVTVM prohibens reductionem ad arbitriū boni viri, nisi dolus vel lata culpa arbitratoris interuenerit, intelligitur. Ias. in l. quidā cū filiū. nu. 25. vt ipse multorum DD. consilia allegauit, de verb. oblig. quæ nō trāscribo. Ita nouissimè quoq; scribit Soc. Iun. in con. 48. nu. 52. in 1. par. con. inquit hanc sententiam comuniter approbatam esse.



## CONCLUSIO LXXX.

48 STATUTA laicorum fauorabilia habent etiam locum in ecclesiasticis, quia talia statuta in effectu continent priuilegium, quod quoque clericis videtur competere. Panor. mit. in c. ecclesia S. Mariæ. numer. 25. extr. de constitut. & idem in c. ex literis. numer. 2. extr. de cohabit. clericor. & mulier. Alex. de Imol. in consil. 209. numer. 15. in 2. libr. consil. Et hanc communem conclusionem Doctor. esse dicit Dec. in consil. 282. num. 8. Bursat. in con. 93. num. 22.

## CONCLUSIO LXXXI.

49 STATVTVM quamuis sit conceptum per verba concernentia personam, tamen attendendum & sequendum est statutum loci, in quo res sita est. Petr. de Ancho. in c. canonum statuta. versicul. quæro iuxta prædicta. extr. de constitut. Alexan. de Imol. in consil. 19. numer. 7. vbi ipse & hanc sententiam communiter approbari inquit, & ibi Marc. Anton. Natta. in verb. Quo ad bona. lib. 6. & idem Alex. in consil. 16. numer. 1. & ibi Carol. Molin. in verb. non in alijs. lib. 1. consil. vbi quoque ab ipso multæ autoritates Doctor. adducuntur. Plenè Albertus Brunus in tractat. super statutis excludentibus foeminas. in articulo 6. in prin. sed copiosius in articulo 8. in quæst. 25. numer. 199. libri mei. incip. Vigesimoquintò quæro, an exclusa à successione per statutum intelligatur exclusa etiam quo ad bona sita extra territorium. Nouissimè Hieron. Alban. in lucubrationib. suis ad Bartol. in l. 1. numer. 22. C. de summa Trin. & ibi ipse adductis multis autoritatibus hanc communem sententiam esse attestatur.

## CONCLUSIO LXXXII.

50 STATUTA ligant etiã ipsum statuentem. Bart. in l. 1. numer. 2. & 3. ff. Quod quisque iur. Quod Doct. intelligunt procedere virtute retorquitionis, vt statuentes comprehendantur, non autem immediatè virtute legis vel statuti. Paul. de Cast. ibid. num. 6. Alex. de Imol. num. 2. cum seqq. Ias. num. 6. Dec. num. 6. in 4. notab. Felin. in c. 1. num. 24. versicul. Amplia quartò. extr. de constit. Et hanc communem Doct. sententiam esse testantur Dec. in d. l. 1. numer. 7. & Hippol. Riminald. numer. 159.

## CONCLUSIO LXXXIII.

51 STATUTA laicorum ligant clericos in ijs quæ nõ sunt contra libertatè ecclesiæ vel eorum personas. Bart. in l. 1. post numer. 27. versic. quintò quæro. C. de summa Trin. & fide cathol. Sed contraria sententia communiter approbatur, vt pulchris argumentis consulendo scribit Socin. Sen. in consil. 56. Docto. in c. ecclesia S. Mariæ. extr. de constitut. Nouissimè Hiero. Alba. in l. 1. numer. 8. C. de summa Trin. & fid. cathol. quorum rationes & argumenta non transcribo.

## CONCLUSIO LXXXIII.

52 STATVTVM, quòd maritus lucretur dotem, non habet locum in præiudicium libertorum primi matrimonij. Tale enim statutum de dote lucranda recipit interpretatio nem passiuam à l. hac edictali. C. de secund. nupt. per quam disponitur, quòd plus non habeat coniunx quàm vnus ex filijs primi matrimonij. Bart. in d. l. hac edictali. num. 1. & 2. Vbi notabiliter ipse inquit, Si mulier dat in dotem omnia bona sua secundo viro, & decedit in matrimonio sine liberis, vir non potest lucrari ex forma statuti, vltra quæ reliquit vni ex liberis primi matrimonij. Hanc communem Docto. sententiam esse referunt Phil. Dec. in authen. præterea. nu. 7. versic. Ex quo inferitur. C. vnde vir & vxor. & Nicol. Bello. in consil. 17. num. 9. Et hanc sententiam procedere ibidem scribit Dec. quando statutum simpliciter loquitur, quia recipit interpretationem à d. l. ab hac edictali. cui in dubio non videtur statutum voluisse derogare, secus si statutum expressè derogaret, vt est statutum Florentiæ, quòd maritus lucretur totam dotem exclusis filijs primi matrimonij. & idè in l. omnia. nu. 1. Quia qui omne dicit, omnia includit, ff. si certum petat. Ita quoque ante illum consuluit Ludouic. Rom. in consil. 44. post numer. 5. versicul. Attendenda ergò sunt illa verba. Sed huic sententiæ refragantur Ias. in dict. authentic. præterea. numer. 15. versicul. Aliquando & tertio casu statutum dicit. Carol. Molin. in suis additionib. ad consil. Alexan. consil. 158. lib. 5. con. & in suis addit. ad lectu. Dec. in d. l. omnia. in verb. liberis. vbi ab ipso plures autoritates adducuntur. Quam sententiam quoque approbat Horat. Mando. in suis addit. ad consil. Roman. in d. consil. 44. in ver. omni casu. De qua conclusio  
ne



ne latius Ias. & repetentes in d. authen. prætereà. & Doct. tum à Moli. tum à Mandosio allegati. Quid verò de iure Saxonico ea in re obseruandum sit, tradit author differentiam iuris Ciuilis & Saxonici in 1. part. diff. 18. Et quid de eo casu, quando consensu liberorum mulier transit ad secunda vota, explicat Boer. in suis decisionib. quæsti. 113. numer. 6.

CONCLUSIO LXXXV.

§ STATVTVM vel decretum aliquid disponens super eo, quod est de iure communi dispositum, in dubio præsumitur se confirmare cum iure communi. Bartol. & alij Doct. in l. 4. §. prætor ait. ff. de damno infe. quare ea sententia communis Docto. resolutio dicitur, quod vbi statutum vel decretum potest aliquid operari, tunc semper restringendum est, vt minus deroget iuri communi, quam sit possibile, per l. 2. C. de noxalib. Alex. de Imol. in d. §. prætor ait. num. 12. item & fortiùs, debemus potiùs dicere, tale statutum nihil operari, quam quod aliquis indebitè damnus patiatur, iuxta notata per gloss. & communiter Scribentes in l. si §. in computatione. C. de iure deliber. Quà communem distinctionem vltra Alexand. plurib. confirmat Felin. in c. Rodolphus. ext. de rescript. Paris. in consil. 95. nume. 38. in 1. volum. & in consil. 110. numer. 36. in 3. volum. consil. Laurent. Sylvan. in consil. 28. numer. 6.

CONCLUSIO LXXXVI.

§4 STATVTVM probari potest sine scriptura etiam per testes, quia lex vel constitutio pro sui essentia non requirit scripturam, secundum opinionem magis communem & veriorem, quam iudex sequi tenetur in iudicando & decidendo, vt notatur in capite primo, de constitution. Et quod scriptura non sit de substantia legis vel statuti, & ideo probari possit per testes, probatur per text. in leg. 1. ibi, quodcunque igitur, & in verb. interlocutus est. ff. de constitut. princip. leg. 2. §. his legib. ff. de origin. iur. & in c. consuetudo. 1. distinctio. & in cap. 1. in princip. in verb. & non scripta. de iure iurã. lib. 6. & in c. 1. iuxta fin. de renunciat. lib. 6. quam decisionem plurib. confirmat Henning. Góden, in consil. 2. de iniur. & in ordi. consil. 103. numer. 53.

CONCLUSIO LXXXVII.

§5 STATVTVM excludens matrem existente patruo non habet locum in patruo magno, id est, in fratre aui paterni, ita concludit Bald. post Iaco. Butriga. in l. 1. in prin. C. de success. edict. iniquens ita Bononiæ consultum fuisse, Ethorum sententiam Docto. communiter ibi approbarunt. Ethanc communem opinionem Doct. esse inquit ibid. numer. 2. & 3. Philip. Dec. & in consil. 679. numer. 1. & 3.

CONCLUSIO LXXXVIII.

§56 STATVTVM communitatis non valet, quo homines directò vel per indirectum coguntur ire ad molendina seu fur nos ipsius communitatis. Ita egregiè consuluit Petr. de Anchoran. in consil. 298. vbi ipse in vtrâque partem hanc quæstionem explicauit, ad cuius decisionem plures autoritates allegat Boer. in suis decis. quæ. 125. num. 4. Et hæc Doct. communè sententiã esse dicunt Ias. in l. quo minus. num. 156. ff. de fluminibus. & in consil. 161. in 2. volum. con. & Octauiæ. Cacheran. in decis. Sena. Pedemontani, decis. 17. numer. 8. vbi ipse plures autoritates Doct. adducit.

CONCLUSIO LXXXIX.

§57 STATVTVM, quod præfert patruos & alios agnatos fœminis, licet sit contra ius commune, §. consequens. §. sequenti. in Authen. de hered. ab intest. venientib. colat. 9. Authen. de functo. C. ad SC. Tertul. & Docto. in Rubri. extra de success. ab intest. Tamen communiter Docto. tradunt, tale statutum fauorabile esse, quia per illud conseruantur agnationes, dignitates, & familię l. 1. §. & si seruus. ff. de vent. in spic. conseruantur enim agnationes & familię per masculos & non fœminas. leg. pronuntiatio. §. fin. & Bald. in leg. maximum vitium. in secunda quæst. num. 2. C. de deliber. præter. Ita consulendo scribit Ioan. de Anan. in consil. 69. Et hanc magis communem opinionem esse, multis adductis autoritatibus inquit Philip. Dec. in l. 2. numer. 5. in fin. C. de in ius vocan.

CONCLUSIO XC.

§58 STATVTVM licet possit tollere quâlibet exce-



exceptionem, non tamen potest tollere, secundum communem sententiam, exceptionem defensionis & innocentiae. Bal. in repetit. l. edita. habita in studio Patauino, anno 1380. numer. 115. C. de edend. Ioan. de Anan. in consi. 59. in prin. vers. in quib. locis. Alex. de Imol. in con. 113. numer. 8. & ibi Carol. Molinae, in addit. in verb. Innocentiae. in lib. 5. con. Hippol. de Mars. in suis singul. singul. 59. incip. innocentib. iura fauent, & Philip. Dec. in l. vt vim. ver. vnde statutum. numer. 9. ff. de iust. & iure.

## CONCLUSIO XCI.

59 STATVTVM imponens pœnam pecuniariam pro homicidio, cùm occasionem delinquendi præstet, non valere, multi Docto. voluerunt, quos referunt Panorm. in c. finali, circ. fin. numer. 3. & ibi Apostilla, in verb. statutum. & in verb. pronitatem peccandi. Rochus de Curte, numer. 190. versic. secundò infertur nõ valere consuetudinem vel statutum, ext. de consuet. & Hippol. de Mars. in l. 1. numer. 17. vers. item homicidium non potest puniri pœna pecuniaria, etiam ex forma statuti. ff. ad l. Cornel. de Sic. & in suis singul. singul. 665. Licet nonnulli sententiam contrariam amplexi fuerint referentib. Felin. in Rubr. extr. de homicid. volunt. & casua, & eodem Hippol. in d. singul. 665, & Ludo. Carer. in sua practic. caus. crimin. §. circa secundum iuxta legem Moysi. num. 58. fol. lib. mei 228. Quam sententiam Docto. communiter tenere ipse ibi tradit: Prior tamen sententia tanquam magis communis ab alijs Docto. approbatur. Dec. in c. cognoscentes. numer. 2. vers. Et ad hoc facit in 1. lectur. extr. de rescript. Didac. in lib. 2. variar. resolut. cap. 9. numer. 2. & Roland. à Valle, in consil. 98. numer. 26. in 1. Tom. & in con. 111. numer. 39. in 2. Tomo consi. & Hippol. Riminald. in l. 1. nume. 195. ff. quod quisque iuris. Nec non Crauet. in con. 137. nume. 2. & 3. & Gasp. Caballi. in suis gloss. ad Aegidianas constitutiones, lib. 2. cap. 2. in verb. Homicidio. Quod tamen statutum cum temperamento intelligi necesse est, si homicidium dolo commissum fuerit, dolo enim in materia homicidij sumitur pro animo occidendi. d. leg. 1. §. Diuus Adria. Diuus Adrianus rescripsit, Iuriconsulto Martiano dicente, eum qui hominem occiderit, si non occidendi animo hoc admiserit, absolui posse. & in l. 1. ibi, qui si probauerit,

non occidendi animo hominem à se percussus esse. C. eod. Petrus Calaphatus in consi. 92. numer. 4. in 2. volum. cons. crimi. Propterea vno ore omnes Doct. tam in lecturis quàm in consilijs tradiderunt, etiam per statuta homicidia puniri non posse, nisi dolo interuenerit. Bald. in l. data opera. numer. 7. versic. item si statutum præcisè puniat homicidium ad mortem. C. de ijs qui accus. non poss. Paul. de Castro, in l. nemo. numer. 5. C. de Episc. audien. in l. et si seuerior. numer. 5. Alex. numer. 5. versic. Et ideo si statutum. C. ex quib. caus. infam. irrogerur. Et idem Paul. de Castr. in l. 1. nume. 3. C. vbi Senatores vel clarifs. vbi ipse valde eleganter loquitur: Si statutum contineret homicidà decapitandum esse, & quispiam per culpam sine dolo interfecisset hominem, iudices ignorantes consueuerunt dicere, quòd nõ debeamus distinguere inter dolum & culpam, sed simpliciter standum esse verbis statuti, nam nõ inspicitur animus, sed factum. l. Diuus. ff. ad l. Cornel. de Sicar. Verum si ita nudè intelligere deberemus verba statuti, magnum absurdum & iniquitas ex eo sequeretur, quòd de homicidio casuali quis decapitari deberet, quod esset contra omnem æquitatem & iuris scripti rationem. Hanc sententiam vbique alij Docto. communiter sequuntur, Petr. de Anchora. in consil. 283. numer. 5. Barthol. Cepol. in consi. 29. numer. 22. vers. non obstat statutum. consi. 30. numer. 3. versic. item quia secundum statuta non inspicitur animus occidentis, sed solum factum. consil. 31. numer. 3. versic. similiter. consil. 33. numer. 6. & in consil. 37. nume. 4. & 5. Alex. de Imol. in consil. 109. numer. 5. in 1. volum. consil. 140. nume. 4. in 2. volum. consil. Dec. in consil. 9. & ibi Carol. Molina. in verb. dolo. numer. 1. & in consi. 234. numer. 3. & in consi. 452. numer. 8. Paul. de Castro, numer. 10. in fin. & Ias. numer. 19. in l. 1. ff. de legib. vbi Ias. allegat l. cum autem redhibetio. §. excipitur. ff. de adilit. edicto. Ias. in l. in actionib. numer. 26. & ibi ipse attestatur hanc communem opinionem esse. & Dec. ibid. numer. 20. ff. de in litem iur. pulchrè & copiosè Hippol. de Mars. in consil. 4. numer. 28. consil. 7. numer. 17. consil. 25. numer. 3. in 1. volum. con. 77. numer. 5. consi. 91. numer. 11. con. 103. numer. 5. con. 128. numer. 21. & in consi. 137. numer. 3. in 2. volum. consil. Ioan. de Anan. in consi. 45. numer. 10. in 1. volum. consi. crimin. Ioan. Calaphatus, in d. consil. 92. numer. 3. Marian. Socin. in 1. in consil.



consil. 117. num. 15. in 3. vol. con. nouissimè Hartmann. Hartm. in practic. obseru. lib. 2. tit. de accus. capit. 12. homicidium quando committatur, & quomodo puniatur. Petr. Calapha. in consil. 104. nume. 21. in Tom. 1. consil. ad causas crimin. recens editorum. Crauett. in consil. 6. num. 100. in 1. par. con. Marc. Blanc. in practic. crimin. §. visis indicijs per reum. num. 147. cum seq. Cattilian. Corta in suis memorabilibus, in verb. homicidium, & Tiraquel, in præfat. tractat. de pœn. numer. 22. vbi ipse testatur, hanc sententiam communem esse. & nume. 21. nonnullos Docto. contrarium asserentes adduxit. Vnde Rostochiensis Reipub. & aliarum vicinarum ciuitatum statuta restringi debebant, ne homicidia dolo non commissa, morte, quemadmodum perperam fit, punirentur. Quæ enim est illa barbaries, à Doctolib. de meliori sententia nolle edoceri, quare prudenter ex iuris scripti ratione scribit Ias. statutum simpliciter dispones, quòd committens homicidium debeat capitis pœna plecti, non debere ita præcisè intelligi, sed secundum granum falis, id est, iuris communis, si tale homicidium non fuerit commissum dolo: item si statutum punit homicidam ad mortem, & non faciat doli mentionem, tamen iudex, vbi non est dolus, debet sententiam temperare. l. quid ergò. §. pœna grauior. ff. de his qui notan. infam. nã statutum restringitur per rationes iuris cõmunis. l. si serui vestri. C. de noxalib. & voluntas & propositum distinguunt maleficial. l. qui iniuriæ. ff. de furt. c. cum voluntate. ext. de sentent. excom. in consil. 137. numer. 1. in 1. volum. consil. Iacob. Nouellus in tractat. ad defensam. §. homicida. ex quib. caus. à pœn. mor. excus. nume. 85. Quæ doctrina adeò vera est, quòd non valeret statutum, quo caueretur, ne liceret cuique personam suam defendere ab iniuria: Nam neque consensus posset hoc facere, nec per cõsensum id fieri posset, per notat. in l. pactum inter hæredem. ff. de pact. imò nec Imperator hoc facere posset. Mar. Mantua. in consil. 314. numer. 58. in 1. vol. con. Multo fortiùs statutum, quòd simpliciter loquitur de pœna, intelligitur loqui de casu culpabili, non de casu licito. d. l. si serui vestri. ne subiecta innocentia feriat. l. si. C. de accus. Imò statutum intelligitur, sicut intelligitur ius cõmune, imò est ipsum ius cõmune à quo videtur descendere, per not. in c. 1. de const. lib. 6. & sic meritò recipit interpretatione passiuã à

iure cõmuni, c. cum dilect. ext. de consue. cum statutum debeat intelligi sanè, ita vt ipsum ratio & natura non respuat. c. erit autem lex. distinct. 4. certum enim est, quòd in pœnis corporalib. requiratur dolus. l. in lege Cornelia. ff. ad l. Cornel. de Sicar. l. nec exemplum. C. ad l. Corn. de fals. & ita Bal. de Perus. consulendo scribit, cuius consilio plures Docto. subscripserunt, in consil. 19. in 1. Tom. consil. crimin. recens editorum. Sed hanc doctrinam limitandam esse multi existimarunt, si ius municipale seu constitutiones statuerent verbis generalib. & prægnantibus, veluti si quis quocunque modo occiderit, pœna capitis puniatur, per doctrinam Salycet. in l. 2. numer. 12. C. de noxalib. cuius sententia videtur ab omnibus approbata. Docto. l. 1. §. nunciatio. ff. de oper. noui nunciat. Dec. in Rubric. numer. 11. versicul. tertio limitari probabiliter potest. extr. de probatio. Quam limitationem per bonas rationes rectè improbat Barthol. Romuleus in l. vt vim. numer. 192. versicul. sed huiusmodi limitatio. Meminit etiam huius conclusionis nouissimè Iohan. Hier. Card. Alb. in suis lucubrationibus in Bartol. in l. quicunque. numer. 2. & 3. C. de seruis fugiti. Etiam si prædictum statutum extenderetur secundum nonnullorum sententiam ad eum qui defensionis gratia alium interfecit. Ludolph. Schrad. in consil. 40. numer. 71. in 1. Tom. consil. diuerso. Docto. Francoford. anno 1568. impressorum. Nihil obstabit præceptum, Non occides. Nam homicidium etiam in lege Dei excusabile erat. Deuteron. cap. 19. Marc. Mantua. in consil. 214. numer. 46. nec non sæpiùs iura Diuina recipiunt modificationem & restrictionem ex aliqua probabili ratione, & causa, præsertim cum nõ agatur de articulis fidei, c. sunt quidam. 25. quæst. 1. Docto. inc. fin. extr. de consuet. & in l. omnes populi. ff. de iust. & iure. An verò animus occidendi in dubio præsumatur, & cui onus incumbat probandi, copiosè multorum adductis autoritatibus prosequuntur Cæpol. in d. consil. 29. numer. 4. & Hippol. in l. 1. numer. 65. cum seq. C. ad l. Cornel. de Sicar. Ludouic. Carerius in sua practic. causã. crimina. §. homicidij autem species duplex est. vers. sed an in dubio præsumatur animus. numer. 80. cum seq. pag. lib. mei 106. Lancillot. Conrad. in suo prætor. & Curia. breuiario. titul. de homicidio, & quæ requirantur ad defensionem necessariam, & ex quib. caus. homicid. probetur.



betur. Capol. in d. con. 29. Marc. Blanc. in pract. crimin. in §. tertia pars defensionis erit. & in precedentib. §. incip. Ijs sic præmissis. & §. secunda pars defensionis. Aym. Crauett. in consil. 119. numer. 7. cum seq. Iulius Clar. in lib. quinto senten. recepta. §. sed quomodo probatur quod fecit ad sui necessariam defensionem. Marc. Mantua in con. 216. in Tom. 2. consil. Matth. Vuesenbec. in suis Paratit. ff. ad ad l. Cornel. de Sicut. num. 22. Petrus à Placa, in epitom. delictorum. lib. 1. cap. 9. numer. 7. versu. Et in dubio cui incumbat onus probandi. Et Barth. Romul. in di. l. & vim. numer. 75. vbi ipse, quomodo articuli & depositiones ad excusandum homicidam accusatum concipi, & quomodo testes deponere debeant, varijs recitatis Docto. sententijs, & indicata sententia communi, satis copiosè explicauit.

### CONCLUSIO XCII.

- 60 STATVTVM non potest concedere & permittere præscriptionem malæ fidei in actionibus personalibus, vt malæ fidei possessor præscribere possit, Bart. in l. omnes populi. nu. 24. versu. Ecce alia, dicit Statutū, quòd per decem annos debitum suum non petierit, cadat à iure suo. ff. de iust. & iur. Et hanc sententiam communem esse dicit Alex. de Imol. in consil. 89. num. 13. versu. Item non obstat. lib. 3. Eandē sententiam defendit idem Alex. in consil. 99. numer. 8. versu. Nunc videndum est, quid de præscriptione statuti. in 4. volum. consil. Hanc quoq; communem esse nouissimè meminit Ioh. Hier. Card. Alban. in suis lucubrat. in Bart. in d. l. omnes populi. num. 25. Licet plures alij contrariam sententiam secuti fuerint, quos referunt Ias. in §. 1. num. 101. Instit. de actioni. & Carol. Molin. in addit. suis ad consil. Alex. in d. con. 99. Et hanc posteriorem pro cautela posuerit Capol. cautel. 46. & communem dixerit Maria. Soc. Sen. in con. 40. nu. 10. versu. Nec obstat. in 1. vol. con. De qua conclusione copiosius scripserunt Thom. Ferr. in tract. caut. caut. 38. cautela ad faciendum, quòd currat præscriptio cum mala fide. & remissiuè per plures adductas auctoritates Alba, d. loco, post num. 25.

### CONCLUSIO XCIII.

- 61 STATVTVM etsi pœnā certam & determinatam delicti posuerit in aliquo casu, tamen Iudex illam ex causa minuere potest,

secundum communem Doct. sententiam, vt referunt Dec. in c. de causis. nu. 19. ver. & retenta communi conclusione. ext. de offi. dele. & Ioh. Hier. Alb. Card. in suis lucubrat. in Bar. in l. omnes populi. nu. 80. ff. de iust. & iur. licet alij contrariam sententiam amplexi fuerint, quia l. hodie. ff. de pœnis, non habet locum in pœnis à statuto impositis. Nam statutum præcisè obseruandū est. Bal. in l. 1. nu. 1. C. Si aduers. delict. tamen prior sententia magis communiter approbatur, propterea rationem quæ est in pœna, quæ imponitur à iure communi, vt ex causa remittere possit iudex pœnam, eadem quoq; militat in statuto. Deci. in d. c. de causis. nu. 19. in fi. Et si ipse videatur contrarium asserere in rub. in 1. lect. nu. 6. & 7. in altera lectu. nu. 8. & 29. C. qui admitti ad bono. possessi. poss. Quam cōclusionem latius idem Dec. explicauit in l. si fugitiui. nu. 63. ver. & quòd dictum est, quòd iudex non necessitatur. & num. 68. ver. circ. primum, cum nu. seqq. C. de seru. fugiti.

### CONCLUSIO XCIII.

- 62 STATVTVM illud validum esse asserunt Doct. q. si vnus ex agnatis delinquat, ceteri quoque obligentur & puniantur. Bart. in l. iure prouisum. & ibi addit. C. de fabri cen. lib. 11. Plures auctoritates adducit Felin. in c. 2. numer. 2. extr. de constitutio. vbi & addit hanc sententiam, quòd ex causa valeat statutum, magis communiter approbari, modò nō corporaliter puniatur quispiam. Ita quoque Dec. ibid. in 1. lectur. numer. 4. Refert nouissimè Ioh. Hieron. Card. Alban. in l. omnes populi. num. 104. ff. de iustit. & iur. de qua conclusione videantur Dec. & postil. in 2. lectur. d. c. 2. extr. de constitut. & Ias. in l. de quibus. numer. 56. versu. Confirmit per id quod signanter vult Baldus in fi. in verbis illis, Hoc verum in pœna pecuniaria, secus verò in corporali. Et num. 57. versu. Secus est quòd ad pœnam corporalem, & post. num. 60. versu. Concludo ergo. ff. de legit. Quia quemadmodum per pactum non potest quis pro alio fideiubere vel obligare ad pœnam corporalem, cum nemo sit dominus membrorum suorum. l. liber homo. ff. ad leg. Aquil. eodem modo nec ratione statuti vel consuetudinis possit, vt copiosè ibidem. Ias. prosequitur.

XCV. XCVI. XCVII. infra in  
Secunda parte.

CON-



## CONCLUSIO XCVIII.

66 SVBSCRIPTIO facta per aliquem notarium, vel alium quempiam, si generalis illa fuerit, & non specialis, voluit Bartol. in eo casu requiri specialem subscriptionem. Bartol. in l. Diuus. §. item Senatus. num. 3. ff. ad l. Cornel. de fals. Sed alij contrariam sententiam sequuntur, Bald. in Authen. si quis in aliquo. numer. 10. vers. vltorius ponamus. C. de eden. Pet. de Anchoran. in conf. 242. Eamq; communem Doct. opinionem esse inquit Alex. de Imol. in conf. 147. num. 6. vers. & secundum magis communes opiniones. in lib. 2. consil. Phil. Dec. in c. quoniam contra. nu. 48. vers. circa primum. ext. de probat. & in con. 447. num. 12. in 4. part. con. Roland. à Valle, in con. 44. nu. 38. in 1. Tom.

num. 3. vbi ipse eandem opinionem communem, à qua consulendo & iudicando non est recedendum, esse refert. Licet Bald. contrariam sententiam in l. humanitatis. C. de impuber. & alijs substit. referente Barthol. Socin. in conf. 6. num. 2. in 3. vol. con. secutus fuerit. Et si vera & communis sit ipsa hac sententia, tamen recipit limitationem, vt locum non habeat, quando cum breuiloqua iuncta est compendiosa, quia vbi substitutio breuiloqua facta est cum clausula, Si quis eorum decederet sine filijs, &c. tunc post aditam hæreditatem ipsa substitutio breuiloqua transit in fideicommissariam. Bald. in conf. 55. nu. 5. in 3. vol. con. Doct. in d. l. Lucius. Roland. à Valle, in conf. 25. num. 10. in 1. Tom. conf.

## CONCLUSIO XCIX.

67 SVBSTITVTIO breuiloqua, siue sit facta verbis directis, siue verbis communibus, siue sit facta personis imparibus, siue paribus, nunquam continet sub se nisi directas, vulgares, pupillares, & exemplares substitutiones, fideicommissariã autem nunquam. Et hanc communem doctrinam antiquorum & modernorum Doct. appellat Ias. in conf. 134. numer. 2. vbi ipse multas auctoritates Doct. allegat in 1. volum. con. & hanc communiter obseruari scribit consulendo Phil. Dec. in con. 205. num. 6. & in conf. 292. nu. 3. & in con. 219.

## CONCLUSIO C.

68 SVBSTITVTIO facta filio decedenti sine filijs de Titio & eius hæredibus, et si secundum communem intelligatur de descendentes, & non extraneis, vt per Bart. in l. Gallus. §. etiam. ff. de lib. & posthum. cuius opinio communiter approbatur, secus tamen est quando testator vsus fuisset signo vniuersali, omnibus, quoniam tunc veniunt extranei. Ita dicunt Philip. Dec. in conf. 284. num. 1. in fin. & num. 2. in princip. & Roland. à Valle, in conf. 96. numero 30. & 31. in primo Tomo consiliorum.

## FINIS SEPTIMAE CENTVRIAE.

## COMMVNIVM CONCLVSIONVM LAURENTII KIRCHOVII

## CENTVRIA OCTAVA.

## CONCLUSIO I.

69 **S**VBSTITVTIO compendiosa facta filio impuberi non valet vt pupillaris, sed erit omni tempore fideicommissaria, matre existente in medio. Ita

voluit Bart. in l. Centurio. in 3. q. prin. ff. de vul. & pu. subst. Quia in interpretatione fauore matris, & ne excludatur à luctuosa hæreditate filij, receditur à regula communi, quæ admodum in tacita pupillari, ad quam substitutio vulgariter facta porrigitur, cum non procedat illa regula



contra matrem. l. precib. C. de impub. & alijs subtit. & l. fi. C. de inst. & subtit. sub condit. fact. Item in re dubia illa pars eligitur quæ fauet matri, vt filio succedat. l. qui duas, in prin. iuncta gl. fin. in fin. ff. de reb. dub. Ang. de Vbald. in consil. 97. nu. 3. Et hanc communē Doct. opinionē esse, testantur Bald. in l. nam hoc iure. ff. de vulg. & pupil. & Ioan. de Anan. in consil. 79. nu. 1. quorum sententiā Lud. Bolog. ibid. in addit. suis sequitur, & refert Matth. de Afflict. in decis. sacri con. Neap. decis. 367. in consilio Neapolitano, post lōgam deliberationē iudicatum, substitutionem compendiosam factam per verba cōmunia, omni tempore matre existēte in medio fideicommissariam esse: & hanc veriorē & communē opinionē esse. Alij multi contrariam sententiam secuti fuerunt, quorū nomina annotat Maria. Soc. Iun. in d. l. centurio. num. 265. vbi ipse inquit, contra Bart. & alios magis communem sententiam & opinionē esse, & ibi respondet ipse argumētis in contrariū adductis. vers. non obft. allegata in contrarium. & in consil. 94. nu. 28. inquit Soc. Iun. quod hanc opinionē cōmunem omninō sequi debeamus, præsertim in iudicādo & consulendo. in 1. par. con. Et quod talis substitutio compendiosa, etiā matre existente in medio, pro tēpore pupillaris ætatis, sit directā & non fideicommissaria, multis auctoritatib. & argumentis, pulchrē, vt solet, affirmat Rol. à Valle, in cons. 69. nu. 6. cū seq. in 1. tom. con. De qua doctrina DD. varij varia loquūtur, vt liquet ex Cōment. & Repet. Francisc. de Rip. in d. l. centurio. nu. 118. & annotat. marginal. Carol. Mol. in cons. 12. & in con. 17. in verb. medio. lit. e. Alex. de Imol. in lib. 3. cons. Nec non ex addit. Balth. Quint. Aquil. ad cons. Paul. de Cast. in cons. 26. in verb. sed fideicommissaria. nu. 29. cū seqq. in 3. par. con. Qua conclusionē nunc nouissimē in vtramq; partem, plurib. adductis auctoritatib. explicuit Bursatus doctissimus IC. in cons. 8.

## CONCLUSIO II.

- 70 SVBSTITVTIO quādo esset facta verbis collectiuis, videlicet etsi omnes vel si quilibet, vel si ambo heredes non erunt, tunc aditione vnius expirat substitutio, quò ad oēs. Bart. & alij, & ita in specie concludit Ang. in l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad Treb. & ibi DD. eum communiter se-

quantur, vt per Soc. in l. 1. nu. 47. ff. de vulg. & pup. nisi tamē contrarium testatorem sensisse probetur Sfortia Oddus, in tract. compēdiosæ substitutio. in pralud. in §. q. vers. secundus casus est.

## CONCLUSIO III.

- 71 SVBSTITVTIO fideicommissaria nō extenditur de persona ad personā etiā ex præsumpta mēte testatoris substituētis. Aref. in l. Gallus. §. & quid si tantū. nu. 18. vers. secundò adde in quantū. Bart. ff. de lib. & posth. Ias. in con. 220. in 4. col. vers. in primis ergo pro hac part. & in con. 228. 2. col. vers. secundò pro eadē parte. in 2. vol. con. Quam sententiam cōmuniter approbari scribūt Crot. in d. §. & quid si tantū. nu. 33. & Meno. plurib. adductis auctoritatib. in cō. 97. nu. 91. vers. illud verò secundū dictū.

## CONCLUSIO IIII.

- 72 SVBSTITVTIO licet extendatur de casu ad casum ex mente præsumpta testatoris: non tamen extenditur, quando inducitur diuersitas personæ. l. si pater filiū. & ibi Ioh. & Alex. de Imol. notāt. ff. de vulg. & pu. Ias. in con. 220. 4. col. in fin. vers. secundò principaliter pro eadē parte. & in con. 228. vers. secundò principaliter. in 2. vol. con. Et hanc receptā opinionē esse nouissimē meminit Meno. in con. 97. nu. 92.

## CONCLUSIO V.

- 73 SVBREPTIO non facit commissionem ipso iure nullam, sed tantū anullandam ope exceptionis. Estq; hæc sententia communis, vt tradit Paul. Paris. in cons. 124. nu. 22. vers. nec habet prædictis. in 4. part. cons.

## CONCLUSIO VI.

- 74 SVMMARIE vt procedatur in causā, nō potest inferior principe cōmittere, cū illius clausulæ cōmissio ad principem pertineat. Cassiod. decis. vlt. de rescrip. Hipp. de Marsil. multas citans in suis sing. sing. 102. Et hanc communē esse sententiam dicit Pet. Phil. Corn. in con. 329. nu. 3. lib. 1. cons. Licet ipse addiderit, aliud de facto per inferiores seruari. Quint. Mand. in formula 3. cōmissionis. verb. attentā grauitate causæ. pag. 32. in praxi seu theoria cōmissio.

## CONCLUSIO VII.

- 75 SVPERIORITATIS ius contra principem per præscriptionem antiquā, cuius initij memoria nō extat in contrariū, nō posse



posse præscribi, multi Doctor. voluerunt, cum nullus possit præscribere, ne sit sub Cæsare aut Principe. c. cum nō liceat. vbi Abbas notat nu. 6. ext. de præscrip. & in c. per venerabilē. nu. 37. ext. qui filij sint leg. Ludo. Rom. in conf. 371. vers. dum autem quaritur. num. 5. Alex. de Imo. in l. more. num. 13. ff. de acqu. hæred. Et hanc sententiam magis communē opinionē doctissimorum virorum esse inquit Bart. Socin. in conf. 275. vers. si verò volumus. nu. 5. in 2. vol. Ias. copiosè in con. 208. vers. secūdo notabiliter responderetur. num. 2. in 2. vol. conf. Contrariam autē sententiam alij defenderunt. Bart. in l. 1. §. deniq; ff. de aqu. plu. arcen. l. infamē. nu. 14. ff. de pub. iud. & in l. hostes. nu. 6. ff. de capt. & postlim. reuer. Panor. in c. quòd translationē. nu. 1. ext. de offic. legat. & in con. 82. nu. 1. in 1. par. con. Felin. in c. cum nobis. nu. 4. vers. circa supremā potestatem. Alex. de Imol. in conf. 15. nu. 4. in 5. lib. conf. Ias. in conf. 70. nu. 1. in 3. vol. con. Et hanc opinionem quò ad principem temporalem, magis communē esse dicit Aym. Crau. in tract. de antiquit. temp. in par. 4. §. incip. materia ista singularitatis testiū. nu. 73. Quam sententiā etiam de iure cōmuni Romano veriore appellat Vasquius Menchacensis, in lib. 1. controuers. illustr. c. 2. nu. 14. in fin. vbi illius Codex ab impressoribus, vt ex deductis allegatis satis apparet, non fideliter impressus est.

CONCLUSIO VIII.

76 SUPPLICATIONIS instantia regulatur secundum instantiam appellationis. Ita voluit gloss. in l. vnica. in verb. post successionem Iudicis. circ. fin. C. de senten. præfecti prætori. Et ibi hoc annotarunt Bald. nu. 2. & Salyc. num. 5. & idem Salyc. in l. fin. §. cui consentaneum. nu. 5. C. de tempor. & repara. appella. Bald. in tracta. statut. in verb. statuere. Statutarij. num. 6. vers. statutū quod permittit recurri contra aliquam sententiā, ille recursus debet regulari secundū quod regulariter appellatio, quantum ad tempus exercitij & terminationis eius. Hippol. de Mars. in suis sing. sing. 88. & Nicol. Boër. in suis decis. quæst. 247. num. 9. in fin. Licet autem Lanfranc. de Orian. post Specul. aliter de iure responderit, in tract. de arbit. in vlt.

part. quæst. 21. nu. 53. communem opinionem esse contra allegatā gl. in d. l. 1. Quòd instantia supplicationis duret tanto tempore, quanto durat causa principalis, tamen pulchrè consulēdo scribit, primam sententiam communiori voto approbatam esse, per rationes & authoritates Doc. ibi adductas Roland. à Valle, in conf. 94. nu. 22. cum sequent. in 1. Tom. conf.

IX. in Secunda parte.

T.

CONCLUSIO X.



ESTAMENTVM ad pias causas cum duobus testib. valet de iure Canonico, quod seruatur vbiq; & sic etiā in terris imperij, secundū Bart. in l. 1. nu. 75. 76. 80. 81. 82. & 83. Ias. in Repet. eiusdem l. num. 28. C. de sacros. Eccle. pro qua sententia est textus expressus in c. relatum. 1. extr. de testam. Thob. Non. in §. sed hæc quidem. post nu. 4. vers. decimo non procedit. Inst. de testam. Si verò non sit ad pias causas, de iure Canonico in terris Ecclesie, valet cum duobus testib. idoneis, & presbytero Parrochiali, aut duob. testib. loco ipsius presbyteri curati. c. cum esses. & ibi Docto. extr. de testam. Bened. Capra, in con. 43. nu. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. Philip. Corne. in con. 77. nu. 4. cum seq. in 1. vol. Dec. in con. 285. num. 7. & 8. in 2. part. Marian. Socin. Jun. in conf. 78. num. 31. & 32. Quam sententiam communem Doct. opinionem esse Capra, Corn. & Dec. ibid. cum Hier. Cagnol. in d. l. 1. nu. 34. vers. secunda conclus. attestantur.

CONCLUSIO XI.

2 TESTAMENTVM ad pias causas subsistit, etiam si testes nō fuerint rogati. Bar. in l. 1. nu. 74. & 75. Bald. nu. 38. C. de sacros. Eccles. Paul. de Cast. in l. hæredes palam. §. in testamentis. nu. 5. ff. de testam. Estq; communis conclusio DD. referente Alex. de Imol. in conf. 4. attentis narratis. nu. 6. vol. 7. Licet alij contrariam sententiam fecuti fuerint, quos referunt Tiraquel. in tractat. de priuil. piæ causæ. priuileg. 3. & Quint. Mand. in additio. ad allegat. Lapij alleg. 29. in verb. rogati. lit. a.



## CONCLUSIO XII.

- 3 TESTAMENTVM valere non potest si non habeat septem testes. l. si vnus. l. hac consultissima. §. per nuncupationem. C. de testam. & tot etiam requiruntur secundum communem sententiam tempore pestis. Matth. de Afflict. in decis. sacr. consil. Neapol. decis. 25. Licet autem Alex. & alij Doct. voluerint illud subsistere, si modo duo testes interuenissent. in l. scrinarios. nu. 6. C. de testa. mil. Mynsing. in obserua. iud. Imp. Camer. in 1. Cent. obseru. 96. & ita in Camera iudicatum esse ipse inquit, tamen sententia magis communiter approbata est in contrarium, quæ requirit quinque testes. Angel. Aretin. in §. si. Instit. de test. ordin. Ias. in l. fin. C. de test. Et hanc sententiam vti iuridicam, æquiorẽ & magis communem esse dicunt per multa fundamenta & rationes Phil. Dec. in con. 284. & ibi Carol. Molin. in verb. æquiorẽ. & idem Dec. in d. l. scrinarios. nu. 20. Franc. Ripa in tract. de peste. in c. de priuileg. vltim. volumin. causa pestis. versic. aut sumus. num. 12. Rolan. à Vall. in consilio 81. nu. 47. in primo tom. consil. De hac conclusione quoque eruditè scripserunt Hier. Schurff, in con. 8. & Viglius Suichem. in con. 9. in 4. tom. consil. à diuersis ac præcipuis tum Academijs, tum Iureconsultis Germaniæ conscriptorũ, & Francof. anno 72. impress. Nouissimè Ioh. Hier. Card. Alba, in suis lucubrationib. ad lecturas Barr. in d. l. fin. C. de testa. nec nõ Thobias Nonius, in §. sed hac quidem. versic. decimoquarto. post nu. 4. Inst. de testamento.

## CONCLUSIO XIII.

- 4 TESTAMENTVM cæci requirit pro forma quod procedat hæredis institutio antequam fiant legata. l. hac consultissima. in fin. ibi. vt antè latæ formæ declarant, vbi Cyn. num. 2. Bart. num. 1. annotarunt, asserentes id speciale esse in testamento cæci. & Dec. nu. 7. C. qui testam. face. poss. vel nõ. & in §. cæcus ibi. per obseruationem. & ibi Angel. Aret. num. 2. dicit, se non audere à sententia Barr. & aliorum recedere, & quod illa in practica obseruaretur, maximè cum tex. in d. l. hac consultissima. in cæco regulam negatiuam, quod non possit testari, nisi his quæ ibi traduntur seruatis, posuerit. Inst. qui-

bus non est permiss. facer. testam. & idem Ang. in §. ante hæredis. Instit. de legatis. & Bart. Capol. in tract. cautel. caut. 90. Hac sententia non refragante contrariam sententiam Bald. defendit, inquit, in d. l. hac consultissima. nu. 6. illum textum nõ continere causam formalem, sed vsitatum modum testandi, quo veteres vsi sunt, qui semper hæredis institutionem præferbant. Quare cum hodie in quacunq; parte, vel in fine testamenti hæredis nomen scribatur, dicitur caput testamenti. l. pen. C. instit. & substi. Cumq; talis omisso solennitatis sit leuis, non debet vitare testamentum. l. 1. in fin. ff. de ventr. inspi. cuius sententiam alij Doct. communiter sequuntur. Paul. de Cast. in d. l. hac consultissima. nu. 5. in fin. Alex. de Imol. nu. 17. & copiosè Iason per septem argumeta. nu. 1. 2. & 3. & ita ipse quoque consulendo scribit in consil. 26. nu. 1. in 1. vol. consil. Hanc sententiam magis communem esse restantur Brun. in tract. de form. & solen. in artic. Quando aliquid censetur traditum pro forma. in 8. conclusio. versic. & præpositio. & in d. artic. in 11. versic. prædicta conclusio. & Rolan. à Vall. in consil. 82. nu. 16. ibi, præsertim cum simus in articulo, in quo adest communis pro nobis. & nu. 17. versic. secundò dicitur, in 1. Tomo con. vbi ipse argumentis, quæ in contrarium adducuntur, ordinè respondet. Et illam etiam sequitur Ioan. Dilectus, in tractat. de arte testanti. tit. 1. de his qui non habent factionem testamenti. cautel. 8. Quo remedio sustineatur vltima voluntas cæci. versic. tertio quod legata. nu. 2. Huius conclusionis meminit quoque Burf. in cõf. 47. nu. 10.

## CONCLUSIO XIII.

- 5 TESTAMENTVM si totum frangetur, & caduca fieret omnis testatoris dispositio, videlicet quia pater duorum filiorum, vnũ instituerit, alium verò ab eo quidem gradu præterierit, sed instituto substituerit: Nam vterque admittitur pro æquali portione, Paul. de Cast. in l. si filius qui. num. 30. ff. de lib. & posth. Sed contrarium magis communiter receptum esse videtur. Soc. in l. 1. post nu. 31. ff. de vulg. & pupill. Sfortia Oddus in tract. compendiosæ substitutionis, in præludijs, in 5. quæst. versic. quartus casus est.

## CONCLUSIO XV.

- 6 TESTAMENTVM vires assumere potest



test à tacita vulgari substitutione. Bart. in l. i. nu. 30. ff. de vulga. & pupill. substit. per l. neq; enim. §. fin. ff. de milit. test. Et Bartoli sententiam communem esse fatetur Ias. in d. l. i. num. 57. vers. tertio principa-liter quærit Bartolus. ff. de vulga. & pupill. cuius decisionis quoq; meminit Sfortia Oddus, in tract. compendiosæ substitut. in prælud. in 5. quæst. vers. communiter.

## CONCLUSIO XVI.

7 TESTAMENTVM posterius parētum valere dicunt DD. etiam si aliud prius factum fuisset, modò in secundo testamento pariter essent instituti liberi, & istud secundum esset ipsis liberis magis fauorabile, idque adeò vt primùm non solenniter conditum reuocetur per secundum solenne, sed quod maius est, etiam si primum esset perfectum & solenne, & istud secundum magis fauorabile esset imperfectum, & minus solenne. Eo tamen casu primum reuocatum intelligitur. gloss. in Auth. in §. & siquidem. in verb. perfecta. de testam. imperfect. Et declarat hoc ibi Angel. de Perus. num. 5. inquit: Ex hoc ergo patet, quòd testamētum conditum inter liberos, licet imperfectum, non reuocatur per secundum conditum inter extraneos, quantumcunq; solenne, nisi testator expressim dicat, prioris voluntatis se pœnitere. Sin autem secundum esset conditum inter liberos, sicut primum per secundum reuocetur, primum etiam si secundum esset imperfectum, quia quantum ad filios secundum testamentum est imperfectum, sicut & primum, &c. Bald. in Auth. hoc inter. num. 4. C. de testam. Lud. Rom. in cons. 385. in casu præmissio. num. 2. Soc. Iun. in cons. 133. num. 33. lib. 1. Estq; hæc communis DD. sententia referentibus Ias. in d. auth. hoc inter. num. 1. in fin. & eodem Soc. Iun. Nepot. in con. 127. nu. 10. lib. 1. & cons. 144. num. 57. in 2. vol. con. nec non Horat. Mando. in addit. ad con. Lud. Rom. in d. cons. 385. in verb. numerus. Explicat quoque Clar. in §. testamentum. quæst. 98. libro 3. senten.

Tertius agens pro suo interesse, quem oppositorem appellamus, debet in eo statu quo causa reperitur solum modò audiri. DD. in l. sap. ff. de re iudica. Matth. de Afflict. in decisio. sacri concilij Neapolit. decis. 235. De tertio producente testes

post publicationem in causa. Francisc. Marc. in decisio. Senatus Delphinatus, quæst. 272. inquit, numer. 2. quòd tertius sciens litem seque non opponens, nec à lata sententia appellans præiudicium saltem quò ad possessionē sibi parat, & hanc communem DD. sententiam esse scribit. Et quòd tertius iudicium acceptet eo in statu, in quo tunc reperiatur, cum ad iudicium accedit, est textus expressus in ca. fin. in fin. vt lite penden. nihil in nouet. in 6. Plures auctoritates adducit Aymo Crauet. in consil. 14. nume. 4. & post eum Iacob. Menoch. in tractat. de arbitrat. iud. quæstio. libr. 2. Cent. 1. casu 18. Quando tertius pro suo interesse audiatur, & de tempore intra quod de suo interesse probare debet. Multa notatu digna quid sit præcipuè obseruandum, vbi qui nondum litigauit, litis & causæ examini se offerat, quem tertium oppositorem appellari diximus, conguessit Didac. Couarru. in suis practic. quæstio. cap. 13. De hac doctrina multa quoque lectu non indigna scripserunt ad Octa. Vest. in Rom. aulæ actionē, & iudiciorum mores Isagogen, lib. 5. cap. vlt. in verb. ex quo admissio. lit. i. & Hartman. Hartman. in lite, n. practic. forens. sub tit. de actore. cap. 10. Tertius quando & quomodo possit pro suo interesse in iudicio comparere. & Rebuff. in tract. de arrestis opponentibus contra ea, in tomo 3. commentariorum, in constitutiones regias Gallicas.

## CONCLUSIO XVII.

8 TESTAMENTVM coram Principe vel Imperatore conditum requirit aliquot testes, secundum glossæ sententiam, in l. omnium. in verb. testibus. C. de testam. Licet ea non declaret quot testes requirantur, cuius sententiam Bart. Bald. Ang. Salycet. & Alex. ibi probant: tamē solummodò in numero variat, Quia Angel. requirebat septem, Salycet. tres, Bart. Bald. & Alex. dicunt, duos sufficere, argumēto l. vbi numerus. ff. de testib. Verum Paul. de Castr. Fulgos. & Ias. voluerunt nullum testem requiri. Sed communis opinio Doc. est, quòd aliqui requirantur, saltem duo. Ita referunt Marian. Socin. Iun. in consil. 138. nume. 10. in 1. part. consil. & Didac. in titul. de testam. in 2. part. Rubr. nume. 2. versic. imò testamentum factum præsen-



te ipso Cesare, vel Rege supremo. in 1. tom. Nouissimè Thob. Non. in §. sed hæc quidem. post num. 4. versic. tertio limitatur. Instit. de testament.

### CONCLUSIO XVIII.

- 9 TESTAMENTVM imperfectū ratione voluntatis, etiam inter liberos non feruari tradiderunt Scribentes in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testam. Et hanc communem opinionem Doct. esse dicit Alex. de Imol. in conf. 76. num. 13. in lib. 3. consil. Nouissimè præclare Ioh. Hier. Card. Alba. in suis lucubrationibus ad lecturas Bartol. in d. §. ex imperfecto. Plenè Nicol. Boër. in suis decis. quæstio. 240. num. 4. & 5.

XIX. XX. infra in Secunda parte.

### CONCLUSIO XXI.

- 12 TESTATOR si legauerit 100. aureos Ecclesiæ, nec tamen mentem & sententiam declarauerit, cui Ecclesiæ illos relinquere voluerit, intelligitur illud legatum Ecclesiæ Parrochiali relictum esse. Cyn. in l. 1. num. 7. vers. quinto quæro. C. de sacros. Eccles. Bart. in l. quæ conditio. §. fin. nume. 1. ff. de condit. & demonst. Ias. in §. ex maleficijs. nu. 46. Instit. de act. & idem in d. l. 1. num. 1. & eiusdem Repet. num. 4. Et hanc communem Doct. sententiam esse inquit Bart. Socin. in d. l. quæ conditio. d. §. fin. numer. 1. in fin. Et Hieron. Cagnol. in d. l. 1. num. 24. C. de sacrosanct. Eccles. argumento illius §. fin. Si testator iusserit aliquid in foro fieri, intelligitur in foro domicilij ipsius testatoris, eò quòd maiorem affectionem censeatur habuisse ad illum locum. Ita consulendo scribit Ludouic. Rom. in conf. 408. num. 5.

### CONCLUSIO XXII.

- 13 TESTATORIS prohibitio de non diuidendo, si est factum ad tempus certum, valet per tex. in l. 4. quem ad hoc not. Bal. nu. 1. vers. secundo nota. ff. de cond. instit. Paul. de Castro, in l. si non sortem. §. si centum. num. 4. ff. de condit. in deb. vbi ipse distinguit, si testator mandasset, vt non diuiderent vsq; ad certum tempus, tunc valeret, secus verò si mādasset, vt nunquam diuiderent, quemadmodum in pacto distinguitur. l. in hoc iudicio. §. si cōueniat.

ff. communi diuidendo. Barthol. Soc. in con. 278. nu. 11. vers. aliquando & secundo apponitur pactum, in vol. 2. con. Mantua in Mantissa ad 2. conf. Tom. conf. 326. in ord. nu. 2. Quam sententiā latiùs defendit Ias. in d. §. si centum. nu. 3. cum seq. Licet Alex. de Imol. ibidem contrariam sententiam amplectatur, tamen priorem cōmunem Bart. Socin. in d. con. 278. num. 12. & æquiores Ias. in d. §. si centum. num. 5. appellat. Sed quid in tempore incerto, puta ad vitam alicuius, vt nō fieret diuisio, diuidendum. Et in conuentione responderat Flor. in d. §. si conueniat, eam in tempore incerto ad vitam alicuius subsistere, ita quoq; posset testator præcipere, ne sui heredes etiam quamdiu viuant, hæreditatē diuidāt, cūm societas ad vitam à iure non improbetur. l. 1. ff. pro socio. & quod in d. §. si conueniat, asseritur nō valere pactū, ne omninò diuisio fiat, intelligi de pacto, de non diuidēdo in æternū. l. nulla. ff. pro socio. Alex. de Imol. in con. 59. nu. 9. in 5. vol. con. Ias. in §. quædam. vers. quid diceris de casu isto. num. 41. Instit. de act. Dec. in conf. 265. & ibi ipse nume. 2. inquit, d. §. si conueniat, intelligendum esse, ne omninò diuisio fiat, cūm illa dictio, omninò, naturam habeat præcisam, & intelligatur quòd nullo modo fiat diuisio. c. etsi Christus. vbi Abb. extr. de iureiur. & idem Dec. in l. si quis in conscribendo. nu. 24. & Alciat. num. 17. vers. quòd si conuenerit. C. de pact. Steph. Bertran. in consil. 76. in volum. 2. parte priore. Ioan. Dilect. in tract. de arte testand. titulo octauo, de varijs testato. præceptis. Caurel. octaua. Carol. Molin. in suis additionib. in verb. ad tempus, in decimo octauo consilio, Alex. lib. secundo. Et hæc Doctorum communem sententiā esse consulendo scribit Rolan. à Valle, in consilio octuagesimo quarto, in primo Tomo con. Quamuis Bart. Socin. in d. consilio ducentesimo septuagesimo octauo. contrariam sententiā cōmunem dixerit.

### CONCLUSIO XXIII.

- 14 TESTATOR si rem duob. seorsum legat, ambo per concursum admittuntur. Bart. in l. re coniuncti. nu. 7. ff. de legat. 3. & in l. sicut. ff. de adimen. legat. & in l. si Fortidianum. C. de legat. quā doctrinam latiùs declararunt Alex. in d. l. si Fortidianum. & in conf. 169. lib. 5. Ias. Crot. & nouissimè



uissimè Romul. in d. l. re coniuncti. Estq; communis opinio, Quòd si legatum sit secundo, non videtur ademptum primo totum, sed ambo per concursum admittuntur, vti referunt Ias. in d. l. re coniuncti. nu. 24. & Mar. Ant. Natt. in suis addit. ad consil. Alex. de Imol. in d. consil. 169. in verb. & æqualiter.

## CONCLUSIO XXIII.

15 TESTIS in parte verus, & in parte falsus, in toto reputatur falsus. Hanc Doct. communem opinionem esse refert Hip. de Marf. multis allegatis auctoritatibus Doct. in suis sing. sing. 76.

## CONCLUSIO XXV.

16 TESTIS dictum reprobatum in vno, non admittitur etiam in alijs. cap. testimonium. extr. de testibus. Et hanc opinionem esse communem, testatur Alex. de Imola, in consilio 27. nu. 3. vbi Carol. Mol. in verbo, in alijs. plures auctoritates allegat in secundo vol. consil. Item si testis dicit falsum in vno, repellitur à toto testimonio. l. qui falsò vel variè. ff. de testib. Et hanc quoq; communem esse dicit Dec. in consil. 105. post nu. 5. vers. similiter testis vltimus. Meminit huius dicti Hier. Grat. in consil. 50. nu. 3. in 2. lib. respons.

## CONCLUSIO XXVI.

17 TESTIS dictum primum semper attendi solet. capit. sicut nobis. & Abbas plene in capit. cum in tua. num. 9. versic. vltimò hinc quero. ext. de testibus. vbi ipse distinguendo eam doctrinam egregiè explicat. Quod ad eò generale est, vt etià procedat, quando aliquis interrogaretur de se & alio, staretur suæ primæ dispositioni: Licet contrarium postea in quæstionib. & tormentis diceret & fateretur. Bartol. in l. i. §. quæstioni. ff. de quæstionib. Dec. in consil. 185. numer. 8. versic. secundo respondetur. Et hanc communem Doct. sententiã esse, quod primum dictum attendatur, scribit consulendo Philip. Dec. in consil. 189. numer. 10. versic. secundo principaliter. in prima parte consil. & Rolandia Valle, in consilio 16 num. 23. in primo Tomo consil. vbi ipsi plures auctoritates Doct. adducunt.

## CONCLUSIO XXVII.

18 TESTIBVS dicentibus se precibus alicuius falsum testimonium tulisse in nullo dandam esse fidem, consuluit Fulgos. in consil. 173. Et istam verã & communem opinionem esse scribit consulendo Dec. in consil. 189. num. 9. in 1. part. consil. Ita quoq; refert Rolan. à Vall. in consil. 16. nu. 7. in 1. Tom. consil.

## CONCLUSIO XXVIII.

19 TESTIS periurus repellitur à testimonio, quia tota fides testis p̄det à iuramento, etiam si falsum deponeret super articulo impertinenti, adhuc tamen diceretur periurus. Alex. de Imol. in con. 28. nu. 4. in 6. vol. con. & Crauet. in con. 6. num. 19. in 1. part. con. Et hanc sententiã communem esse ex sententiã eiusdem Alex. scribit consulendo Rolan. à Valle, in consil. 7. numer. 22. & 33. in 1. volum. con. & licet in causa ciuili periurium aut infamia testis purgetur per torturam, & sterer dicto testis in tortura, secus tamen est in causa criminali. Dec. in consil. 189. num. 11. versic. nec obstat quòd infamia, in 1. part. consil. Quod etiam nonnulli Doct. procedere extendunt, vt periuri repellantur à testimonio in ciuilib. etiam emendati de delicto, vt tradit post alios Rolan. à Valle, in con. 16. nu. 11. 12. & 13. in 1. tom. con.

## CONCLUSIO XXIX.

20 TESTIS si qualitercunq; protulerit dictionem (p'us) illam nihil operari, cum dubia probatio nihil releuet. c. in presentia. extr. de probat. l. non hoc. C. vnde legitimi. Communem & veram conclusionem Doct. esse scribit Ias. in l. etsi post tres. nu. 7. & 14. vbi ipse tamen aliquot limitationes præcedenti doctrinæ adiecit. ff. si quis cautionib.

## CONCLUSIO XXX.

21 TESTIS quando vnum dixit extra iudicium, & aliud in iudicio solèni cum iuramento, statur secundo dicto: Quia ex quo secundum dictum est iuratum, & coram iudice, præsumendum est pro illo, & quòd tunc magis dixerit veritatem, tum propter reuerentiã sacramenti, tum propter iudicis auctoritatem, tum etiã, quia tunc liberius loquitur, cum pars non sit



præfens. Ioan. Pet. de Ferrar. Papien. post alios in sua practica in forma opponendi contra testes, in verbo, ac etiam varij, numero 2. versic. secundo autem casu. Hanc veram & magis communem conclusionem Doctorum esse dicit Alex. de Imola, in consilio ducentesimo vigesimo secundo, numero decimotertio, vbi Carol. Molin. in verb. solenniter. plures auctoritates Doct. hoc asserentium adducit in secundo libro consiliorum. Quæ tamen sententia recipit aliquot limitationes relatas & explicatas ab Aymon. Crauett. in consil. 6. numer. 45. & 46. in prima parte consil. & Roland. à Vall. in consil. 40. nu. 9. cum sequent. in 1. tomo consil.

## CONCLUSIO XXXI.

22 TESTIS an pater spiritualis esse possit pro illo, quæ leuauit de sacro fonte, DD. inter se non conueniunt. Bald. voluit eum testem esse non posse. in l. generaliter. ff. de in ius vocand. quia inter istas personas contrahitur quædam spiritualis cognatio, quæ est par carnali cognationi. Alex. de Imol. in con. 143. num. 6. vers. quidam etiam ex illis testibus. Plures auctoritates adducit Franc. Curt. in tract. de testib. conclus. 30. Alij voluerunt eum admittendum esse. Bald. sibi contrarius in l. parentes. num. 3. C. de testib. Alex. de Imol. in con. 42. nu. 18. lib. 3. consil. quia edictum de testibus est permissorium, & qui non inuenitur testificari prohibitus, intelligitur permissus. l. 1. ff. de testibus. Et idem Alex. in consil. 125. num. 4. in 4. lib. & in consil. 237. nu. 8. vers. Est verum, quod in hoc aliqui contradixerunt, volentes quod tale vinculum cognationis spiritualis non inhabilitet testem. & ibi Carol. Molin. in verb. volentes. lib. 6. con. Idem Alex. in l. generaliter. ff. de in ius vocan. Crauet. in con. 169. in princ. Et hanc sententiam approbat idem Curt. in d. consil. 30. vers. sed in contrarium decidunt. Et eandem communiter DD. amplecti refert Ioh. Crot. in tract. de testib. part. 4. num. 69. vers. contrarium tamen communiter concludunt DD. & ibi Pet. de Moncad. etiam alias auctoritates non adductas in verb. Doct. lit. b. allegat.

## CONCLUSIO XXXII.

23 TESTES domestici & familiares, id

est, de domo & familia à testimonijs repelluntur. l. 2. C. de testib. c. in literis, ext. eod. Specula. in tit. de teste. in §. opponitur autem contra testem. numer. 11. vers. Item excipitur, quod est domesticus, vel familiaris. Quæ doctrina secundum communem & receptam Doctor. sententiam intelligitur, siue cohabitent domino, siue non, dum tamen ei sunt subiecti ratione patriæ vel dominicæ potestatis. Zas. plures citans in con. 19. nu. 7. lib. 11. consil. Et hanc conclusionem latius declararunt Ant. de Buttr. Abb. Fel. & alij in d. c. ex literis. Nouissimè Lancillot. Conrad. in suo prætorio & curiali breuiario. §. personas testium aggrediendo. in verb. domestici. & Ioh. Campeg. in tractatu & regulis de testibus, reg. 11.

## CONCLUSIO XXXIII.

24 TESTES post publicationem admitti possunt super iisdem articulis vel omnino contrarijs, quando simul cum eis producit instrumentum. Nam eo casu cessat timor subornationis propter concomitantiam instrumenti. c. series. & ibi Ant. de Buttr. in 3. notab. nu. 2. Ioh. de Imol. in 1. notab. extr. de test. Lud. Rom. in suis singularib. sing. 81. Bart. Soc. in tract. falsentia. reg. 403. Testes publicatis attestationib. in causa principali, & in causa appellationis super antiquis capitulis produci non possunt. numer. 47. vers. Fallit, quia etiam post publicationem. Et hanc sententiam communiter approbari scribunt Apostil. ad d. singul. Roman. d. sing. 81. & Ioh. Hiero. Card. Alba. in suis lucubratis. in Bart. in Auth. qui semel. num. 4. C. de probat.

## CONCLUSIO XXXIII.

25 TESTES singulares probant quando tractatur de probando aliquid in genere, secundum sententiam magis communiter approbatam. Licet nonnulli contrariam sententiam secuti fuerint. Aym. Crauet. in consil. 71. num. 32. cum sequent. in 1. part. & Iacob. Mandel. Albenfis, in consil. 25. num. 1. 2. & 3. cum sequent. per multas auctoritates ibi adductas. Vnde satis est probare mulierem esse inhonestæ vitæ, & in eo casu sufficerent testes singulares, vt pulchrè tradunt Alex. de Imol. in consil. 13. nu.



13. nu. 24. vbi Carol. Molin. & Natt. plures auctoritates addunt, libr. 7. conf. & idem Natta in con. 205. & ibi ipse dicit num. 4. etiam admitti testes ad testimoniū, quando probetur, aliquam meretricem esse, qui cum ea rem habuerunt.

CONCLUSIO XXXV.

26 TESTES licet fuerint de falso accusati & condemnati, talis sententia non præiudicat producenti. Ita valde eleganter inquit, Bart. in l. Lucius Titius. num. 1. Quod licet producens condemnaretur de falso, hoc non præiudicaret testib. & è conuerso, Licet testis condemnaretur de falso, hoc non præiudicaret producenti. & Bald. num. 3. Quod crimen falsi ventilatum cum parte, nõ noceat testi, nec cum teste, officiat parti. Vnde quamuis testis accusaretur de falso, non suspenditur processus. ff. de his qui not. infam. & Bart. in l. si testamentum. nu. 3. ff. de petit. hared. Quam doctrinam & Cyn. in l. 1. nu. 15. & 16. C. qui accusa. non poss. Barr. & Bald. in l. 2. & Bald. in fin. num. 7. C. de fide instru. latius prosequuntur. Et hæc communem Doctor. opinionem esse meminerunt Parnorm. in con. 16. nu. 6. in 2. par. & Roland. à Valle, in con. 13. nu. 13. in 2. Tom. con.

CONCLUSIO XXXVI.

27 TESTES non iuratos iudex admittere posset, si in rescripto illo clausula, omni iuris solennitate remissa, apposita esset: Quia nihil aliud est procedere sine solennitate, quàm sine figura. Bart. in l. filiusfamilias. ff. de dona. Ita firmat Felin. in c. dilecti filij. vbi ipse multos Doct. nu. 5. extr. de iud. allegat. Et hanc opinionem magis communẽ esse inquit Octavian. Cacheran. in decis. senat. Pedemon. decis. 1. nu. 17. Licet contrariam sententiam ipse Felin. in cap. constitutus. num. 16. extr. de rescript. & alij Doct. secuti fuerint, vti latius declarat d. Octavian. in d. decis. 1.

XXXVII. XXXVIII. XXXIX. XL. XLI.  
XLII. XLIII. XLIII. inf. in 2. part.

CONCLUSIO XLV.

36 TESTIMONIO singulari plenè non creditur, etiam si persona sit honesta, & agatur de proprio facto & gesto. Quæ sententia communiter approbatur, vt duob.

locis nouissimè pluribus adductis auctoritatibus tradit Iacob. Menoch. in tracta. de arbitra. iudic. quæst. & caus. lib. 2. cent. 1. casu 99. Disputatio accurata quando credatur testimonio singulari illis, qui de gestis à se ipso deposuit, & in conf. 98. nu. 16. vers. tertia accedit vera illa & magis recepta sententia, vnde Dec. de iure respondit, non credi testimonio asserentis se de alicuius mandato scripsisse, in conf. 510. numero 2.

CONCLUSIO XLVI.

37 IN Transactione secundum veriorẽ & magis communem opinionem, remedium l. 2. C. de rescind. vend. locum habet. Bart. in l. si quis cum aliter. nu. 5. vers. quæro quid si in contractu transactionis. ff. de verb. obligat. & idem Bartol. in l. 2. nu. 7. vers. quæro vtrum hæc lex habeat locum in contractu transactionis. C. de rescind. vendit. Licet alij multi Doct. reclamant, Alex. de Imol. ibid. nu. 8. vers. iuxta hoc quærit hinc Barto. & hanc sententiam ipse tutiorem appellat. & Ias. nu. 13. vers. contrariam opinionem, atq; Dec. in consil. 216. nu. 4. in 2. part. con. Et hanc quoq; DD. restringunt, vt scilicet non procedat, si in ea sit euidens calumnia. l. in summa. in prin. ff. de con. indeb. Bart. in l. sub prætextu instrumenti. nu. 4. C. de transf. Ang. de Vbal. in con. 94. nu. 6. vers. pro hac parte. Tiraq. in tract. de vtroq; retract. in ver. de retract. lignagier. §. 24. num. 4. vers. quod tamen intellige, pag. libri mei 459. vbi ipse communem sententiam eam esse dicit, quæ negat in transactione locum esse remedio d. l. 2. tamen prior sententia magis æqua & communis est. Chalderin. in con. 3. in tit. de transact. Ioan. de Anan. in con. 33. nu. 4. & ibi Ludou. Bolog. nu. 7. Fabian. de Monte, in tract. de emp. & ven. in 8. q. prin. nu. 8. cum seq. & nu. 13. inquit: Sententiã Bart. æquiorẽ & tenendam esse, in 5. vol. tract. Doct. Dec. & Mandell. ex communi voto Doct. scribunt hanc magis communẽ esse. Dec. in conf. 60. nu. 4. vers. ex quo infero, in 1. par. & in con. 597. nu. 10. in 4. par. con. Mandel. in con. 1. nu. 12. in suis con. Quamuis non ignorẽ Philip. Dec. has sententias contrarias Doc. secundum Phil. Corne. doctrinam, in con. 27. liter. F. vers. non obstat. in 4. vol. confædere distinctionis concordari posse existi-



existimasse. Dec. in l. cum te. C. de tract. & in con. 203. num. 4. in 1. par. con. & in d. conf. 597. nu. 10. in 4. par. Quia si excessus ultra dimidium iustae aestimationis sit in modico, quod tum procederet opinio negatiua, si autem esset magnus excessus, tum opinio affirmatiua locum haberet. Nouissimè in vtramque partem adducit auctoritates Ioh. Hier. Card. Alba. in suis lucubrationib. in Bartol. in d. l. 2. versic. postea Bartolus.

## CONCLUSIO XLVII.

- 38 TRANSACTIONEM factam non inspectis nec cognitis verbis testamèti, non valere, expressi iuris est. l. de his. l. non est ferendus. ff. de transact. l. 1. ff. quemad. testam. aper. Secus autem si iuramentum interueniret, quod habet vim specialis consensus. Bald. in l. 1. nu. 4. vers. secundò quæritur. C. commodati. Quia legibus prohibitiuè loquentib. cum iuramento renunciari potest. Ioan. de Imol. in c. cum contingat. num. 96. extr. de iureiur. Alex. de Imol. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verbor. oblig. & in conf. 11. nu. 14. vers. tamen indistinctè videtur, in 2. lib. conf. Bart. Socin. in conf. 103. nu. 6. vers. præterea. in 3. vol. conf. Phil. Corn. in conf. 6. liter. K. vers. tamen iuramentum, in 1. volum. conf. Socin. Iun. in conf. 116. nu. 75. & 76. vbi inquit etiam sufficere generalem renunciationem, in 1. par. conf. & Ludouic. Bologni. addit iuramētum tantum operari, etiamsi non vidisset testamentum, nihilominus valere dictam conuentionem & transactionem, in conf. 32. num. 9. Quare si per verba generalia omni iuris auxilio renunciatum fuerit, videbitur renunciarum dispositioni. d. l. de his. Marc. Anto. Baucrius in tract. de virtu. & virib. iuramenti. num. 51. vers. trigesimo quinto. in 5. vol. tract. Doct. Multi autem alij Doct. contrariam sententiam de iure veriorē & magis communē esse arbitrantur, Philip. Corne. in conf. 135. lit. R. versic. potest, in 2. vol. conf. And. Barbat. in con. 55. nu. 13. in 2. vol. conf. Quia si renunciatur alicui iuri prouenienti ex aliquo testamento, nisi saltem in specie fiat mentio de tali testamento, renunciationem non tenere. Et hanc sententiam comuniorē Doct. opinionem esse, consulendo post aliorum Doct. auctoritatem

deductam, scribunt Marian. Socin. Iun. in con. 129. num. 32. in 1. part. conf. Rolan. à Valle, copiosè satis in conf. 13. num. 27. cum sequent. in 1. Tom. conf. quorum allegationes transcribere non est necesse. Contrarijs auctoritatib. & fundamentis satis benè à Valle responderur.

## CONCLUSIO XLVIII.

- 39 TREBELLIANICAE detractionem, secundum communem Doct. sententiam, testator in suo testamento prohibere potest, gl. in §. si verò expressim. in verbo, substitutis. in Auth. de hæredit. & falcid. Bart. in l. Marcellus. num. 7. vers. secunda quæstio est. ff. ad Senatusconf. Trebel. Et hanc sententiam Doct. communem esse scribunt passim interpretes, Angelus, Aretin. in §. sed quia. num. 3. Instit. de fideicom. hæred. Alex. in conf. 67. num. 1. vers. & licet an dicta prohibet. in 1. lib. & idem Alex. in conf. 5. num. 16. Sed hodie secundum magis communem opinionem in 3. vol. con. Ias. in d. §. Marcellus. num. 40. cum seq. & idem in conf. 84. num. 9. vers. tamen tenendo aliam opinionem, quæ apud Doct. videtur esse comunior. in 1. vol. & in conf. 99. num. 2. vers. tamen tenendo. in 4. vol. conf. Dec. in conf. 81. nu. 3. vers. similiter Marian. Socin. in consil. 137. in 1. par. nu. 6. vers. est enim magis. & in con. 28. nu. 2. in 2. par. con. Licet autem multi alij Doct. reclamant, eorumq; sententiam veriorē esse referat Alex. in d. §. Marcellus. nu. 8. vers. & quanquam prima opinio sit satis communis, tamen hæc opinio verior videtur per multas auctoritates & fundamenta, tum per Ias. tum per Alex. adducta. Hanc tamen communem sententiam in filijs primi gradus non procedere testantur allegati Doct. Ias. in d. §. Marcellus. nu. 53. vers. nunc istam comunem conclusionem Dec. in con. 269. nu. 15. in 2. par. con. Maranta in con. 103. nu. 9. & 10. in 1. vol. con. Soc. Iun. in d. con. 137. nu. 7. Roland. à Valle, in con. 12. nu. 6. in 1. Tom. conf. Et si Ferdinand. Vasq. sententiam contrariā remissiue sequatur in lib. 2. de succes. resolu. §. 10. nu. 27.

## CONCLUSIO XLIX.

- 40 TREBELLIANICA an per non confessionem inuētarij perdatur. De hac quæstione adeò vario modo Doct. loquuntur, vt vix



vt vix discerni possit, quæ sit vera quæue communis opinio. Quidam dicunt, Trebellianicam amitti per non confectiõnem inuentarij, per tex. in §. si verò non fecerit inuentarium. in Auth. de hered. & falcid. & hanc sententiã sibi placere scribit Soc. in l. Marcellus, §. quòd autem. nu. 14. vers. circa tertiam quæstionem. ff. ad SC. Trebell. & ita consuluit Philip. Dec. in cons. 236. nu. 5. vers. quintò quæritur de articulo valde disputabili. in 2. part. & in consil. 480. numer. 15. cum seq. vers. postremò in isto casu. in 4. part. con. attestando veriorẽ & magis communem hanc Doct. opinionem esse, id nititur ipse ostẽdere per allegationes multarum scripturarum, authoritatum, & præsertim consiliorum, quæ transcribere nõ est necesse. Sed contrariam opinionem æquiorẽ, benigniorẽ, magis communem & tenendam esse, quòd non perdatur Trebellianica per non confectiõnem inuentarij, scribunt nouissimè multorum Doct. authoritates adducẽtes Hier. Cagnol. in l. Papinianus, §. meminisse. num. 15. vers. sed contraria opinio. ff. de inoff. testa. in Tom. 1. oper. suorum. Didac. Couat. in c. Raynuius. §. 11. num. 10. ext. de testam. in Tom. 1. Relection. & Roland. à Valle, in cons. 27. num. 27. in 1. Tom. cons.

CONCLUSIO LI.

41 TREBELLIANICA etsi detrahi soleat de substitutione, illud intelligitur de substitutione fideicommissaria, non autẽ de breuiloqua, quæ naturaliter non cõtinet fideicommissariã. l. iam hoc iure. in verb. vulgarem duntaxat. ff. de vulg. & pupill. subst. & in l. 2. C. de impub. & alijs substit. vbi Bart. multum commendat illum textum, subdens se ita consuluisse Doct. in l. ex testamento. C. de testam. milit. Bart. & alij in l. Lucius. ff. de vulg. & pupil. Barth. Soc. in cons. 6. nu. 2. in 3. vol. cons. & Dec. nu. 6. in cons. 205. in 2. part. con. testantur sententiam Bart. communiter obseruari, & approbatam esse, Rolan. à Vall. in cons. 25. nu. 2. in 1. Tom. con.

CONCLUSIO LI.

42 TUTORVM, curatorum, prælatorum, & aliarum personarum bona, quãdo pro

mala administratione obligentur, an à tempore susceptæ administrationis, vel à tempore malæ administratiõis, inter DD. disceptatur, Et ab ijs duæ opinionẽs referuntur, quarum prima, quòd bona censentur obligata ex tempore susceptæ tutela; per text. in l. cum oportet. §. fin. C. de bon. quæ lib. Altera verò est, quòd tutor & aliæ personæ primùm à tempore, quo administrationem malè administrãrunt, obligentur. l. hac edictali. §. pen. C. de secun. nupt. quam ibi glo. approbare videtur. Glossa autem in l. pro officio, in verb. obligata. C. de administ. tuto. ambas opinionẽs refert, nihilq; cõcludit. Cæterum communis DD. sententia est, tutores & alias personas à tempore susceptæ administrationis teneri, eorumq; bona tacitè hypothecata esse. Sal. in d. l. pro officio. Ad contraria autem argumenta, & ad d. l. hac edictali. §. pen. respondet Socin. Sen. in consil. 62. nu. 1. in 1. vol. cons. hancq; communem esse attestatur. Ita etiam Anto. Neguzant. in tract. de pignor. & hypoth. in 4. membro. 2. part. principal. nu. 12. in 9. vol. tract. & nouissimè Ioh. Hier. Card. Alba. in suis lucubrationibus in Bartol. in dict. l. cum oportet. §. fin. C. de bon. quæ liber.

CONCLUSIO LII.

43 TUTOR si allegetur suspectus, dubiũ est, an in totum sit remouendus, vel alter ei adiungendus sit, in tutore non coniuncto certum est, quòd in totum remoueri debeat, si autem est coniunctus, ei dãdus est consocius, si suspitio sit debilis, & parui momẽti. Bart. in l. si tutor. ff. de suspect. tuto. l. quod si fortè. §. sunt quidam. & ibi Paul. de Castr. num. 2. ff. de solutio. Ang. Aret. in prin. nu. 4. in glo. dicendum. Inst. de suspect. tuto. vnde pendente lite super eiusmodi suspensionem non debet ei administratio interdici. Bart. in d. l. si tutor. nu. 3. & in d. l. quod si fortè. §. sunt quidã. nu. 4. & 5. Licet nonnulli contrariam sententiam securi fuerint, tamen hæc communis est, vt refert multis adductis auctoritatibus Borgninus Caualcus in tract. de tutor. & curato. capitulo primo, numero 19. Secus si non fecerit inuentarium, vel bona dilapidauerit, aut pupillam ante tempus, vel non condigno maritare voluerit. Matth. de Afflict. in suis



in suis decis. decis. 207. & per alias auctori-  
tates à Borgnino prædicto loco adductas.

CONCLUSIO LIII.

44 TUTOR cuilibet vel curatori antequã  
administret, debet decerni administratio  
à Iudice, nec prius administrare potest,  
quã ei decernatur. l. tutores. in fin. l. 4.  
cũ gl. in verb. diuisa. ff. de administ. tuto. l.  
legitimas, & ibi gl. in ver. fecit tutores. ff.  
de legit. tut. l. si. §. illo procul dubio. C. ar-  
bitriũ tute. Idq; in omni tutore etiã testa-  
mentario pcedit. Bart. in d. l. legitimas. nu.  
2. vers. quæro vtrũ in quolibet genere tu-  
torũ. Ioh. Pet. de Ferr. Pap. in forma libel-  
li, quo agitur ad reddendã rationem tu-  
telæ, in verb. in suo vltimo testamento.  
num. 19. vers. veniet secundum, vbi & ipsi  
limitationes huius doctrinæ referunt &  
explicant, Ioh. de Plat. Inst. de legit. agna-  
to. tutel. versic. Primò quod accipiet res  
cum decreto. Angel. Aretin. nu. 3. versic.  
quæro. Mynsing. in prin. tit. num. 9. & 10.  
vers. Postremò vt ei prius administratio.  
Schneid. num. 13. vers. primum decretum  
iudicis. Aug. Bero. in con. 146. num. 15. in  
2. vol. conf. & Ioh. Cephal. in con. 248. nu.  
27. in 2. part. conf. Deinde tutor vel cura-  
tor debet inuentarium conficere ante-  
quam administret res vel bona pupilli vel  
adulti. l. tutores vel curatores. 24. C. de  
administ. tuto. vbi dicitur, Tutores vel  
curatores mox quã fuerint ordinati, sub  
præsentia publicarum personarum inuen-  
tarium rerum omnium & instrumento-  
rum solenniter facere curabunt. Aurum,  
argentumq; & quicquid vetustate tempo-  
ris non mutatur, si in pupilli substãtia re-  
periat, in tutissima custodia collocent,  
ita tamẽ vt ex mobilibus aut prædia ido-  
nea comparerentur, aut si fortẽ, (vt adsolet)  
idonea non potuerint inueniri, iuxta an-  
tiqui iuris formam vsurarum crescat ac-  
cessio, quãrum exactio ad periculum tu-  
torum pertinet. Et tutor suscepta tutela  
inuentarium quã primum facere de-  
bet, vt pulchrẽ explicat Iaco. Menoch. in  
tract. de arbit. iud. quæst. lib. 2. Centur. 2.  
casu 174. quando inuentarium conficere  
debeat tutor, suscepta tutelæ administra-  
tione. Quæ autem requirantur ad inuen-  
tarij confectionem, explicantur à IC. in  
l. tutor qui repertorium. Bart. & alijs DD.  
ff. de administ. & peric. tutor. Item vltra  
confectionem inuentarij tutores vel cu-

ratores libros rationum tutelarum con-  
tinentes expressè & specificè debita & cre-  
dita, reditus & expensas facere oporteat,  
à IC. in l. 1. §. officio. ff. de tutel. & ratio.  
distrah. Barth. Socin. in con. 46. nu. 4. in 1.  
& melius in con. 159. in 2. vol. con. Maria.  
Soc. Jun. in con. 148. nu. 6. in 1. part. con. &  
Hie. Schurff. in con. 9. nu. 4. & con. 41. nu.  
7. & 8. in 2. Cent. Et tales libri rationũ de-  
bent continere reditus & fructus qui per-  
cipiuntur ex bonis administratis nõ con-  
fusè nec in genere, sed sigillatim & distin-  
ctè Lud. Gozand. in con. 17. nu. 10. & Rol.  
à Vall. in conf. 49. num. 22. in 1. tom. conf.  
Et si tutor inuentarium non fecerit, præ-  
sumitur dolo malo suscepisse tutelam, &  
tanquã suspectus remouetur ab officio. d.  
l. fin. C. arbit. tut. & tenetur ad omne in-  
teresse pupilli per iuramentũ æstimandũ,  
propter dolũ enim præsumptum iuratur  
contra tutorem in litem. d. l. tutor qui re-  
pertorium. & l. 4. C. de in litem iurando.  
Soc. sen. in con. 213. num. 3. in 2. vol. conf.  
Phil. Dec. in con. 178. nu. 3. & con. 192. nu.  
3. Lud. Gozan. in d. con. 17. nu. 9. Aug. Be-  
ro. in con. 128. nu. 14. 15. in 3. vol. conf. Ber-  
nar. Wurmsler. in 1. lib. pract. obseruat. tit.  
de tutel. & cura. c. 10. Tutor inuentarium  
non faciens. Hier. Grat. in con. 105. nu. 10.  
Plot. in l. si quando. in §. 4. in fi. & toto §.  
5. incip. dicam cum Virgiliana Didone. &  
§. 9. nisi à testatore fuerit remissa inuenta-  
rij confectio. d. l. si. C. arbit. tut. Lud. Goz.  
in con. 18. nu. 14. Et est communis opinio,  
quòd valet remissio facta per testatorem,  
Plot. in d. §. 9. num. 21. quod tamẽ cum eo  
temperamento intelligitur, nisi Iudici ex  
causa aliter visum fuisset. Bart. in d. l. qui  
repertorium. nu. 18. Plot. in d. §. 9. nu. 21.  
valdè egregiè hoc explicarunt Carol. Rui.  
in con. 69. nu. 10. cũ seqq. in 2. vol. confil.  
Pet. Paul. Paris. in con. 21. nu. 54. cũ seqq.  
in 2. part. conf. & Rol. à Vall. in conf. 49. in  
3. vol. con. Et si autẽ liberatus fuerit tutor  
à testatore ab inuentarij confectio, ni-  
hilominus tenetur facere simplicem de-  
scriptionem bonorũ pupillarij proba-  
tionẽ, & ne bona dilapidentur. Ita consu-  
luit Bal. quẽ refert & sequitur Fran. Curr.  
in l. vnic. nu. 17. in fi. C. de prohib. seques.  
pecu. in 7. vol. repet. in 5. volum. tractat.  
est. nume. 16. in fin. Meminerant quoque  
Nicol. Balb. in consilio quodam, incip.  
Naper



Nuper exorta. numer. 28. quod refertur in decisionibus sacri Senatus Pedemontani, post decision. 68. & Gaspar. Caballi. in suis additionibus ad Aegidia. constitutio. lib. 5. cap. 9. nu. 17. Et sufficit secundum communem Doctorem. sententiam, quod illud inventarium fiat per publicum tabellionem extra iudicium. Bart. in dict. l. tutor qui repertorium. nume. 8. Et hanc opinionem omnium Docto. esse, testatur Iohan. Petr. de Ferrari. in d. verb. In suo ultimo testamento, nume. 12. Referunt etiam Mynsin. nu. 8. & Schnei. numer. 16. Instit. d. tit. de agnato. tute. Reliqua requisita, quæ requirantur antequam tutor administret res pupilli. Doct. in locis allegatis latè prosequuntur, videlicet quod tutor iurare debeat vtilia facere, & inutilia prætermittere. §. fin. in authen. vt ij qui oblig. se hab. perh. res minor. Et promittant suscipere defensionem ipsorum minorum. l. fin. §. omnem. C. de admi. tuto. Soci. Iun. in d. confi. 148. num. 8. & con. 22. numer. 4. in 2. part. Iohan. Ceph. con. 58. num. 40. & con. 65. num. 38. in 2. part. con. Sed hæc & alia requisita plenè prosecuti sunt, Gui. Pap. in suis decisionib. quæst. 330. Capy. in decisioni. decis. 50. Vital. in tract. clausularum, in verb. Nil nouarij inuentarij confectioe pendente. nu. 92. cum seqq. Aufrer. in suis addit. ad decisio. Capellæ Tolosanæ, quæst. 63. Gabr. Saray in suis addit. ad sing. Mathe. Mathefi. sing. 107. Item, an nullitas tutelæ propter defectum solennitatum posset opponi per ipsum tutorem. Item, an ommissio satisfationis, ommissio inuentarij & licentia administrandi non petita à iudice. Item ommissio promissionis de defendendo pupillo & faciendo quod erit vtile, operentur nullitatem tutelæ, consulendo scribit Iacob. Mâdos. in conf. 21.

CONCLUSIO LIIII.

45 TUTOR datus in testamento & per iudicem confirmatus, non testamentarius sed datiuus est, Accurs. in §. fin. in verb. confirmatus. Instit. de tutel. Bar. in l. i. nu. 5. & 6. ff. de confir. tutor. Angel. in d. §. fi. in d. verb. confirmandus. Port. nu. 8. & 9. Io. de Plat. verfic. Sed an tutor datus in testamento, Licet eum testamentario similem appellari voverit Mynsing. ibid. num. 8. tamen præcedens opinio communis Doctor. est sententia, quod sit datiuus. Sapit autem naturam testamentarij in duobus, quod non te-

neatur satisfacere pupilli rem saluam fore. l. qui à patre. ff. de confirma. tutor. quod reliqui tutores facere tenentur. Instit. de satisfation. tutor. in princip. Secundò tutor datiuus excusando se à tutela non perdit legatum relictum in testamento, sed sic excusans se à munere tutelæ priuatur legato, sicut testamētarius. leg. Nefennius, cum 2. ll. seqq. ff. de excusat. tutor. Ioann. Schneid. ibidem nu. 18. De hac aut. quæstione satis eruditè & copiosè disputat in dict. §. fin. Aldobrand. cuius dicta transcribere non est necesse.

CONCLUSIO LV.

46 TUTORES non dantur à patre filijs suis in codicillis, nisi sint testamento confirmati. l. 3. ff. de testam. tutel. Et cum hodie semper censeantur tacitè confirmati testamento. §. non tantum. Instit. de codicil. Bart. in d. l. 3. ff. de testam. tute. Non est igitur dubiū, datum tutorem in codicillis, iure datum esse intelligi, Et hoc si testamētum sit factum. Aldobrand. in §. permissum est. numer. 16. Instit. de tute. Si enim codicilli essent ab intestato facti, tunc datio tutoris non valeret. Bald. in d. l. 3. verfic. Secundò quæro, vtrum ab intestato possit dari tutor à patre, verbi gratia in codicillis factis nullo condito testamento, Dic quod nõ valet datio per se. Alberic. ibid. in princ. & Angel. Aretin. in dict. §. permissum est. numer. 4. allegantes l. sæpè. ff. de verb. signifi. Et ita communiter Doctor. concludere, post alios refert Ioan. Schneid. in dict. §. permissum est. numer. 7. Quare quamuis vt in utiliter datus à patre sit, tamen confirmari per iudicem potest, leg. 1. l. qui à patre. ff. de confirmat. tutor. quam doctrinam & Aldobrand. & Schneid. copiosè explicarunt.

CONCLUSIO LVI.

47 TUTOR finita tutela, tenetur reddere rationem administrationis, leg. 1. in fin. l. nisi finita. l. si tutor. ff. de tutel. & ration. distrahend. etiam non requisitus. gloss. in Clemen. quia contingit. in verb. annis singulis. de religios. domib. Quam communiter approbati dicit Barthol. Socin. in consilio nonagesimosecundo, numero de cimoseptimo, in quarto volum. consilio.

CONCLUSIO LVII.

48 TUTOR licet debitum liquidum

remit.



remittere non possit, secus tamen est in debito non liquido, ut annotant Accurs. in verb. remittentes. Bartol. Paul. de Castr. Alex. de Imol. num. 4. & Ias. nu. 3. in l. pactum curatoris. C. de pact. Et hanc communem Theoricam & conclusionem Docto. appellarunt. Panor. in con. 39. versic. sed hoc non obstante, nu. 1. in 1. part. con. Phil. Dec. in consil. 297. num. 5. De cuius doctrinae veritate videantur ea quae Alex. in d. l. pactum, & alij Doctor. in l. praeses provinciae. ff. de transact. tradiderunt. Et hoc dictum ad questionem notatu dignam Paul. de Castr. in d. l. pactum curatoris. num. 2. applicavit. An tutor vel curator possit facere pacem de iniuria illata patri pupilli vel adulti, & remittere poenam. Nam si iniuria fuerit notoria, inquit ille post alios, tutorem vel curatorem non posse, alias secus: Alij vero & melius responderunt, etiam si fuerit liquida aut notoria, si tamen expediret pupillo vel adulto, tutorem vel curatorem potius remittere, quam vindictam experere debere, ubi ipse plures auctoritates adducit.

## CONCLUSIO LVIII.

1) **TUTORVM** & curatorum unusquisque habet auctoritatem in solidum. l. 1. C. si ex plurib. tutorib. vel curatorib. omnes vel unus agere pro minore vel conveniri poss. l. fin. C. de autor. praestan. Quae doctrina in officijs publicis auctoritate & utilitate priuatis recepta est. Bart. in l. 1. §. si plures. ff. de exercito. actione. Panorm. in ca. prudentiam. num. 14. vers. venio ad secundum membrum. ext. de offic. & potest. iud. delega. Et hanc communem conclusionem DD. esse annotat Dec. in consil. 297. numer. 1. ubi ipse quaerit, an idem in plurib. Syndicis, quorum officium videtur publicum, non solum auctoritate, sed etiam utilitate. l. 1. §. quibus. ff. quod cuiusque universitatis. receptum sit.

## CONCLUSIO LIX.

1) **TUTOR** vel curator etiam in die feriato in honorem Dei dari potest, nisi fiat cum inquisitione, iudice pro tribunali sedente, Specu. intit. de ferijs, in §. 2. nume. 7. versic. Ergo tutores. & numer. 8. Estque sententia haec communis. Balb. in suis decisionib. decis. 352. Quintil. Mandos. in praxi commiss. in 13. formu. in verb. ferias. versic. Sexto quo an tutor.

LX. infra in Secunda parte.

## V.

## CONCLUSIO LXI.

1) **VASALLVS** non tenetur petere investituram a domino feudi, quando tertius possidet, Quia qui non habet commoditatem feudi, non tenetur subire onera feudi. Ita tradit Bald. in l. solennib. num. 6. circ. fin. C. de rei vindica. Idem Bald. in consil. 429. in 1. volum. consil. Licet alibi ipse in consil. 466. eiusdem vol. contrariam sententiam sequi videatur, priorem tamen sententiam communiter Docto. tanquam communi voto receptam sequuntur, Petr. de Anchor. in consil. 172. numer. 5. versicul. postremo conclusivè. ubi ipse post Bald. in d. l. solennib. inquit: Quod ad hoc, ut Vasallus amittat feudum, requiratur quod sit in dolo. cap. fin. de prohib. feud. alienat. per Lothar. Sed non potest ipsi ascribi dolus non possidendo, cum non habeat commoda feudi, onera subire non cogitur. Item non debet ei imputari tempus istud, quam diu litigat cum possessore. Barthol. Socin. in consil. 66. in 3. volum. consil. Ias. in consil. 159. numer. 4. vers. & iste est proprie casus. in 2. vol. con. & per alias auctoritates, quas deducit Roland. a Valle, in consil. 18. num. 17. in 1. Tom. consil.

## CONCLUSIO LXII.

2) **VASALLVS** potest de feudo testari, quãdo ipsi facta est concessio pro se & heredib. quibuscunque. Bald. in c. imperialem. nu. 19. vers. sed quid si concessum est feudum. de prohib. feud. alien. per Federic. Et hanc communem sententiam esse referunt Ioa. Francif. de Ripa, in l. ex facto. §. si quis ita. numer. 16. ff. ad SC. Trebell. & Roland. a Vall. in con. 42. nu. 13. in 1. Tom. con.

## CONCLUSIO LXIII.

3) **VASALLVS** potest Dominum suum in ius sine venia vocare. Ita affirmat gloss. in verb. salva reuerentia. in vsib. feud. titul. de milit. Vasal. qui contumax est. & ibi hoc annotarunt Bald. numer. 24. in fin. Iacob. Aluarot. numer. 8. Matth. de Afflic. numer.



Grammat. in consilio decimotertio. num. 30. & 31.

CONCLUSIO LXV.

5 **VASALLVS** non potest propter delictū aut feloniam priuari feudo ipso iure, sed per sententiam. cap. 1. de feud. sine culpa non amittend. Et illa est opinio communis, vt refert Socin. Iun. in eleganti consilio pro Duce Vuirtembergensi, quod est 134. numer. 110. versicul. Secundò posito, in 3. volumine consil. Meminerunt quoque Curt. Iun. in tractat. feud. in 4. part. numer. 155. versicul. Post enumeratas, pa. 299. 300. 301. 302. Zaf. in epitom. feud. in 10. part. de feud. amissio. numer. 71. versicul. An autem Vasallus ipso iure, per Socinum adducti, Iul. Clar. in §. feudum. 62. quæst. Fichard. in suis additio. ad cōmunes opiniones Baptistæ à Villalobos in verb. feudum, Pulchrè Hierony. Schurff, in consil. 10. numer. 22. cum seqq. in 3. centur. Herman. Herman. in suis practicis obseruatio. lib. 2. tit. de feud. cap. 24. An & quando Vasallus à domino priuari possit feudo.

CONCLUSIO LXVI.

6 **VASALLVS** potest renunciare feudum inuito domino in manibus domini, c. 1. de Vasal. qui contra constitutio. Lothar. Et ratio huius decisionis esse dicitur, quia cum feudum consideratur principaliter in fauorem Vasalli, potest ipse fauori suo renūciare. c. ad apostolicam. ext. de regular. Et transeuntib. ad religio. per notata in l. si quis in cōscribendo. C. de Episcop. & cleric. & l. pen. C. de pact. Secūs in alijs contractibus, qui ex post facto sunt necessitatis. l. sicut. C. de obligat. & actio. Et ita omnes Doctores asserere inquit Panorm. in c. quæ in ecclesi arum. num. 19. versicul. Doctores tamen cōmuniter. ext. de constit. vbi Feli. nu. 77. tradit, eam regulam in quinque casibus limitari: & Curt. in tractat. feud. in 4. part. ex quib. causis feudum amittatur. nu. 135. versic. Trigesimosecundò & vltimò in hac materia quæro, An Vasallus possit renūciare feudo. Alij tamen Docto. contrariam sententiam tanquam magis communem secuti sunt, quos congerit Iul. Clar. libr. 4. sententia, in §. feudum. quæst. 34. Alciat. in l. postquam liti. numer. 3. versic. Quæ ratione idem quoque in cliente. C. de pact.

LXVII. LXVIII. LXIX. .7. in 2. parte.

Q 2 CON-

num. 44. Licet Specul. contrariam sententiam sequatur in tit. de feu. §. quoniam. nu. 33. versicul. decimosextimò quæritur, ibi, Item Vasallus non debet famosam actionem mouere contra Dominum, nec eum vocare in ius sine venia. Cuius sententiam Iaso. num. 4. & Zaf. num. 7. in l. generaliter. ff. de in ius vocan. approbarunt. Cōmunis tamen sententia Doctor. est in contrarium, idipsū Alex. de Imol. numer. 7. & Zaf. d. num. 7. in d. l. generaliter. attestantib. Quamuis Alciat. distinguendum esse putet, vt si de ipso fideiuciaro fundo litigetur, eo in casu impetrari veniam oportere, alioquin extra eam causam secūs esse, magis enim hi clientes sunt quàm liberti. in l. 1. num. 3. in fin. C. de in ius vocand. Cuius sententiam approbat Mynsing. in §. pœnales. num. 4. Institut. de action. Sed cōmuniior est sententia, Vasallum non teneri petere veniam, idque indistinctè Ias. in l. si non fortem. §. libertus. nu. 24. versic. in ea gloss. ibi, in l. venia. ff. de cōdict. indebi. Zaf. in d. §. pœnales. nu. 26. versic. quid autem de Vasallo, Nicol. Euerhard. in locis legalib. Loco à liberto ad Vasallum, non procul à fine. vers. non tamen semper procedit hæc argumentatio. Et hanc sententiam Camera assessorum secutos esse refert Mynsing. in suis Obseruat. Obseruat. 92. in 4. Centur. Licet Hartmann. Hartman. in lib. 2. Pract. foren. in tit. de feud. §. 45. in addit. dicat in Camera Imperiali Vasallum agere volentem contra dominum suum petere veniam, idque processibus inseri debere. Quæ admodum iudicatum est in causa Massow contra Episcopum Caminensem. Cæterum communis Docto. opinio rationib. fortiorib. defendi potest. dixi in l. 1. nu. 30. vers. de Vasallo. C. de in ius vocand.

CONCLUSIO LXIII.

4 **VASALLVS** committens causam priuationis feudi, feudo priuatur, Sed id non procedit, si per metum fecisse appareat. Gloss. quam communiter sequuntur Scribentes, præsertim Aluarot. & Præpos. in c. 1. §. sed qui delator. Quæ fuit prima cau. benef. ami. gloss. in §. similiter. De consuet. recti feudi. Hinc est, quod si Vasallus reliquit dominū in prælio periclitantem. causa euitandi periculum, euitando vim hostium, excusatur. Ita voluit Iacob. de Ardiz, quem refert Præpos. in dict. c. 1. §. est & alio. Thom.



## CONCLUSIO LXX.

10 A vectigalibus immunis, si semel & pluries soluat, propterea non videtur renunciare privilegio. Bar. in l. 1. ff. de privileg. veteran. nec præiudicat sibi quo ad futuras solutiones, sed solum in eo quod est solutum. Cyn. & Salyc. in l. voluntariè. C. de excusat. tuto. Sed requiritur quod solutio fuerit facta saltem per 30. annos, ut eleganter prosequitur Alexan. de Imol. in consil. 193. in lib. 2. & consil. 33. in 5. lib. con. Et hanc communem magis opinionem esse, quod ad tollendum privilegium requiratur tempus 30. annorum, quando quæstio in his, quæ reiterationem recipiunt, vertitur, secus tamen quando quis passus est se describi in libro debentium solvere collectas & alia gravamina, & ab eo non appellavit. tradit Ludou. de Gozadin. in consil. 93. numer. 9. versic. non obstanti contraria.

## CONCLUSIO LXXI.

11 VENATIONEM hominibus suis Dominus & Magistratus per proclamata prohibere non potest. l. 1. 2. & 3. ff. de acquir. rer. domin. §. feræ igitur bestiarum. Instit. de rerum diuis. Vnde si dominus faciat statutum, ne liceret venari, aucupari, dicitur inferre violentiam, nisi interuenerit consensus eorum, quorum interest, puta populi. l. iniuriarum actio. §. fin. ibi, Et sæpè rescriptum est, non posse quem piscari prohiberi, sed nec aucupari. ff. de iniu. Quod pluribus authoritatibus comprobatur. Dec. in con. 197. nu. 1. & 2. & ibi Caro. Molin. in verb. non valet. & in con. 271. nu. 1. & ibi Carol. Molin. in verbo, venari. Quam communem Doctorum opinionem esse dicunt Iason in consil. 119. nu. 1. in 4. vol. & Roland. à Valle, in consil. 9. numer. 12. in 2. Tom. con. Quam multis declarationibus & exemplis egregiè explicarunt Iacobin. de S. Georg. in tract. feud. in verb. & cum venationibus. pag. 112. & in verb. & cum piscationibus. pagin. 116. lib. mei. Henning. Gøden. in consil. 76. in ordin. de iure venandi. Hieronym. Schurff. in consil. 1. in 3. Centur. & Hartmann. Hartmanni in lib. 2. practic. foren. titul. de seruitut. cap. 7. aucupium & venatio. Et quid si homines aut subditi talibus proclamantibus pœnalibus & prohibitionibus non contradixerint, & per longa tempora acquiescunt, an tunc Dominus ius acquiratur, vel in quasi possessione prohibendi constituantur,

valdè eleganter explicat Roland. in d. consilio nono, numero decimo quarto, cum sequentibus, & in consilio vigesimo secundo, numero vigesimo septimo, eodem Tomo.

## CONCLUSIO LXXII.

12 VENDITOR si in instrumento dicat, quod nullo modo velit teneri de euictione, tunc emptor non potest agere contra venditorem de euictione, sed solum ad precij restitutionem. l. emptorem. §. qui autem. versic. Ibidem ait. Vbi Paul. de Castr. nu. 2. annotat. ff. de actio. empt. Alcia. in consil. 148. incip. Allegatum est. Id autem intelligitur, vbi in genere euictio excipitur. At si ita conuentum sit, ut retineam verba Didaci, ut venditor non teneatur de euictione, si res emptæ euicta fuerit à Tizio, vel ex causa libertatis, secus erit, quia nec ad precium agere poterit emptor, per multas Doctorum authoritates, quas deducit And. Tiraquel. in tractat. de utroque retract. proximita. §. 12. glos. 1. versic. Porro vnum aliud nomen esse testatur Didac. lib. 3. varia. resol. cap. 17. euictionis materia ad Gregorianæ constitutionis interpretationem expenditur. num. 2. versic. Ego non diffiteor. & post eum Gaspar Caball. in tractat. de euiction. §. quinto. numer. 26. versic. Et hæc est communis. Licet nunc nulli Doct. eam impugnent. Ant. Rubæ. l. hoc edicto. §. morte. num. 446. ff. de noui oper. nun. in 5. volum. repet. cuius argumenta cum adiecta cautela refert quodam Cabalin. in d. §. 5. d. numer. 26. versic. Nouiores, Didac. d. c. 17. numer. 2. versic. Ego non diffiteor hanc opinionem.

## CONCLUSIO LXXIII.

13 VENDITOR tenetur præstare cautionem de euictione, si precium vel residuum precij consequi velit, quando res vendita est in limine euictionis. leg. si post perfectam, & ibi Doctor. C. de euictio. l. habitationum. §. ante precium solutum. ff. de pericul. & commod. reuendit. Alexand. de Imol. in consil. 55. numer. 2. lib. 5. & in consil. 235. numer. 9. versic. adducitur etiam libro sexto consiliorum. Fabia. de Monte in tractat. de emptio. & venditio. in 6. quæst. princip. in 12. membr. numer. 51. Roman. in consil. 8. numer. 3. Anton. Burgos. in c. fin. post num. 27. ext. de emp. & ven



& venditio. Iohan. de Neuiza. in consil. 37. post numer. 11. versicul. Confirmatur. Hier. Grat. in consil. 135. numer. 5. lib. 2. responso. & Gaspar. Cabal. in tractat. de euctio. in §. 2. numer. 8. Plures alios Doctores adducens. Estque hæc communis Doctor. sententia, referente Horat. Mandos. in suis additio. ad consil. Ludou. Roman. in d. consil. 8. in verb. immineat, quæ tamen limitatur, vt non habeat locum, si is à quo cautio petitur, substantiam & patrimonium sufficiens habeat. Lud. Roman. in consil. 67. Ias. in l. 1. numer. 18. multas authoritates allegans. ff. qui satisda. cogan. Hippol. de Marsil. in rub. ff. de fideiussor. numer. 270. versic. Et pro ista limitatione facit. Quam conclusionem egregiè cum alijs declarationibus explicuit Mar. Anton. Natt. in consil. 262. cuius dicta non transcribo. Nouissimè Gomez. in commentarijs varijsque resolutionibus, sub titu. de empt. & vendit. numer. 39. versic. Primò nisi in limine contractus. & Ioha. Hier. Alb. in lucubrationib. in Bart. in d. l. habitatio. numer. §. ante precium. remissiue tamen, meminunt.

CONCLUSIO LXXIII.

14 **VENDITOR** si Dominus est, & possidet, & habet facultatem rei tradendæ, præcisè cogitur tradere. Ita affirmat post Martin. Bartol. in l. 1. numer. 12. versic. item quæro. ff. de action. empti. Hanc veram & communem opinionem esse dicit Fabian. de Monte in tractat. de emptio. & venditionib. in 6. quæstion. princi. versic. ad octauum an venditor cogatur possessione rei venditæ præcisè tradere. numer. 38. in quinto volumine, tractat. Doctorum. Quam sententiam Bal. intelligit, si commodè tradere possit, id est, si res non fuerit subiecta euictioni, & de facili tradi possit. Et hanc esse communem, in l. vnica. nu. quinquagesimonono. versic. sed vltimò quæro. Cod. de sentent. quæ pro eo quod interest proferuntur. & A postilla. Paul. Paris. ad lecturas Bartoli in d. l. prima, in verbo, vtrum venditor inquit.

CONCLUSIO LXXV.

15 **VENDITOR** qui solum constituit ratione emptoris se possidere, non est liberatus perfecte ab actione ex empto, quia tenetur ad realem traditionem. gloss. in d. l. Iulianus. §. ex vendito, in verb. precaria. Cyn. in

l. 1. nu. 7. vers. septimò quæritur. C. quando liceat ab empti. decedere. Paul. de Castr. in d. l. Iulianus. §. ex vendito. nu. 7. & l. ab emptione. nu. 20. ver. alij dicunt cõtrarium. ff. de pact. Ioa. Petr. de Ferr. in sua præct. in forma libelli, in causa vendi. in verb. ad tradendum, num. 2. & per multas alias authoritates, quas adducunt Alex. de Imo. in con. 28. numer. 7. in 2. Tom. Et Dec. in con. 281. nu. 4. vbi ipsi attestantur, hanc veram & magis communem opinionem Doctorum esse, quos etiam Caro, Molin. in addit. margina. ad con. Alex. in d. con. 28. in verb. Ex empt. & in d. con. 281. in verb. Teneatur. adductis quoque aliorum authoritatib. qui sententiã contrariam amplexi fuerant, sequitur copiosè Tira. in tract. de iure const. possessorij, in 1. part. num. 9. & 10. Nouissimè Gabr. Sar. in suis additio. ad singularia Math. Mathefilani, singulari 67. nume. 2. vers. verum que supra dicta sunt.

CONCLUSIO LXXVI.

16 **VERBUM**, Solitus, etiam in vno actu verificatur. l. Mela ait. §. sed si alimeta, ibi, quæ mortis tempore præstare solitus erat, & ibi notat hoc Bart. nu. 1. & notat hoc præclare Alex. in addit. ad Bart. in verbo, sed et si alimenta, ff. de alim. & cibar. lega. & idem Bar. in l. 1. nu. 7. cir. fi. C. quomodo & quado iud. senten. proferre debeat. Alex. de Imo. in cõ. 5. nu. 23. in lib. 5. conf. Pet. Philip. Corne. in conf. 28. nu. 21. in 5. volu. con. Philip. Dec. in conf. 441. num. 11. in 3. par. con. Et hoc dictum cõmuniter approbatum esse scribunt Paul. de Castr. in d. l. 1. nu. 4. vers. & illud dictum cõmuniter tenetur, & Dec. in l. certi cõdictio. §. si nummos. nu. 7. ff. si certum petatur.

CONCLUSIO LXXVII.

17 **VERBUM**, succedere, de quo in Authen. prætereà. C. vnde vir & vxor. secundum cõmuniorem opinionem intelligitur etiã ex testamento. Licet nonnulli Doct. voluerint, quòd intelligatur ab intestato, & nõ contra testamentum, tamen verior est illorum sententia, quòd d. verbum comprehendat tam successorem ex testamento, & contra voluntatem, quàm ab intestato, vt est textus expressus, quem ad hoc annotarunt Baldus, Fulgos. Paul. de Cast. Alex. & Dec. in d. Authen. prætereà. vbi quarta, in qua debet succedere viro diuiti vxor inops, ita debetur ex



testamento, & contra voluntatem, sicut ab intestato. Philip. Corn. in con. 4. in 4. volum. con. Socin. Sen. in consil. 108. numer. 1. in 1. volum. con. & in consil. 121. numer. 7. & 16. in 4. volum. & Roland. à Valle, in consil. 72. nume. 59. in 1. Tomo consil. In quibus locis & Socin. & à Valle, hanc sententiam communem esse dicunt.

LXXVIII. infra in Secunda parte.

CONCLUSIO LXXIX.

- 19 VESTIVM preciosarum traditio & iocalia facta vxori per virum, non censentur facta causa donationis, sed causa vsus, ideo soluto matrimonio morte viri ista hæredibus eius restitui debent, non vt donata per vxorem retineri. Et hanc opinionem communem esse scribit consulendo Petr. de Anchora, in consil. 181. numer. 3. versicu. probo etiam hoc euidentiratione. Et Ludou. Roman. tradit communem sententiam esse eandem, maximè si preciosæ & magnæ æstimationis fuerint, in consil. 146. numer. 1. versic. tertio casu. Ita quoque voluit Alex. de Imola, in consilio quadragesimo secundo, numero quarto, versic. item quoad annulos, & alia quæ non probantur fuisse magni precij, in libro quinto consiliorum. & idem Alex. in consil. centesimo quinquagesimo quinto, numero nono, versicul. prætereà etiam, in septimo volumine consiliorum, & in consilio quadragesimo secundo, numero duodecimo, versicu. nam exceptis his, quæ erant ad quotidianum vsum mulieris, in primo volumine consiliorum. & hæc sententiam iuri magis consentaneam, & communem Doctorem opinionem esse scribit Corneus in consilio octuagesimo primo, liter. i. versicul. non obstantibus, in primo volumine consiliorum. & sequitur Rolandus à Valle, in consilio decimo, numero duodecimo, in primo volumine consilii.

CONCLUSIO LXXX.

- 20 VESTES lugubres vxori hæredes mariti præstare debent, quia sunt appendices luxus, & quasi expensæ funebres, vt inquit Bald. in Margarita ad Innocentium, in verb. Maritus de suis proprijs: si de consuetudine eam talibus vestibus indui consuetum est. Angel. de Perus. in l. si vsusfructus. §. dos legata, in fin. ff. ad leg. Falcid. & in l. si ex re. §. illud quæsitum. numer. 3. ff. de stipul. ser-

uor. Quod intelligit Iohan. de Imol. tales vestes vxori esse datas, si sint vilis precij, & concessæ ad vsum quotidianum, secus si essent magni valoris & festiuæ, vt ipse loquitur. Quia eo casu tam diu videntur concessæ, quam diu vidua permanferit, vt seruet honorem mariti, in d. l. si ex re. §. illud. num. 4. Cuius sententiam sequitur Alex. de Imo. in d. §. dos legata, num. 5. excepto eo, an vestes dicerentur donatæ vxori, etiam si viduitas finita esset. Et ita ante illum Ioann. de Imol. quoque voluit, in l. in his autem. §. seruus. num. 5. ff. solut. matrimon. Iohan. Campe. in tractat. de exactio. dot. commod. vel incom. 56. incip. quid de vestib. vidualibus. in 6. volum. tract. Et ita consulendo responderunt, Petr. de Abyss. in consil. n. numer. 7. in consilijs ad causas vltima. volunta. & Rolad à Valle, in consil. 10. num. 13. in 1. vol. consil. Licet autem alij voluerint, mariti mortui hæredes non teneri dare vxori vestes lugubres, nisi quando maritus esset vir nobilis & insignis, quo casu tam vxor quam tota familia debet vestes lugubres & lamentabile habitum deferre, propterea nonnulli asserunt, lugubres vestes vxori non deberi, nisi à viro decedente relinquuntur. l. si in fi. C. de infirm. pæn. coelib. Guid. de Guidon. in consil. 63. num. 47. & 48. in dictis consil. ad caus. vltima. volunt. Refert quoque has diuersas sententias Balth. Quinct. in addit. ad consil. Paul. de Castr. consil. 52. in verb. pannos viduales. numer. 6. in tertia parte consil. Sed prior sententia videtur cõmunior, Angel. de Perus. in l. decreto. Cod. ex quib. caus. infam. irrog. Paul. de Castr. in d. consil. 52. Angel. Aret. in §. fuerat. num. 26. vers. debet etiam ipsa mulier vestiri. Instit. de action. Ioha. Bertachi, in suo Reperto. in verb. vestes lugubres debentur vxori. Apostillat. ad decisiones Capellæ Tholosæ. quæ. 336. numer. 3. Hartman. Hartman. in libr. 2. pract. obseru. inter miscellanea ex iure Ciuili, conclu. 10. vxori viduæ debentur vestes lugubres, pag. 420.

LXXXI. infra in Secunda parte.

CONCLUSIO LXXXII.

- 22 VIDVIS & pupillis concessum est ab Imperatoribus priuilegium aduertanos suos trahendi immediatè coram tribunalibus suis. l. vnica. C. quando Imper. inter pupill. vel viduas, vel miserabil. person. cognoscat. Eo iuris beneficio, vt vidua vel pupil-



pupillus gaudere possit, requiritur, quòd vi-  
dua vel pupillus sit pauper & non diues. Do-  
ctores communiter in capit. significantibus.  
extrà, de offic. delega. Alexand. de Imola in  
consil. 121. versic. secundò respondeo. numer.  
14. in l. libro consil. & Andræas Tiraquell. in  
l. si vnquam. in verbo, facultatum. C. de re-  
uocand. donat. Et hanc Scribentium com-  
munem sententiam esse affirmant Ripa in l.  
1. numer. 48. ff. solut. matrimon. & Roland. à  
Valle, in consil. 20. numer. 12. cum sequentib.  
& numer. 20. in 2. Tom. conf.

LXXXIII. infra in Secunda parte.

CONCLUSIO LXXXIII.

24 VNIVERSITATIS duæ partes ad ef-  
se debent ad hoc vt actus valeat. l. nulli. ibi  
cùm duæ partes. ff. quòd cuiusque vniuersi-  
tatis nomine. l. nominationum. C. de decu-  
rion. libro decimo. Et ex his duabus partibus  
debet ad minùs cõsentire maior pars. l. quod  
maior. ff. ad municipalem. Hanc opinio-  
nem Legistarum & Canonistarum commu-  
nem esse inquit Panormitan. in capit. cùm  
omnes. numer. 11. Felin. numer. 33. versicul.  
extra gloss. ponit hîc D. Abbas. & Deci. nu-  
mer. 11. versicul. postremò. extrà de constitu.  
Licet Iohan. de Imola in capit. final. numer.  
3. versicul. item nota ex gloss. voluerit hoc  
solummodò de iure Ciuili procedere, secùs  
verò de iure Canonico, cùm illud nullibi in  
iure Canonico statuat, propterea secun-  
dum iuris Canonici dispositionem sufficere  
maiorẽ partem vniuersitatis fuisse præsen-  
tem. extrà, de maior. & obediẽ. Sed opti-  
mè respondet Dec. quòd etiam iura Ciuilia  
simpliciter dicant attendendum esse, quòd  
à maiori parte fit. dict. l. quod maior. l. aliud.  
& refertur. ff. de regulis iuris. & tamen ea re-  
cipere declarationem secundum alia iura,  
quæ duas partes præsentem requirunt, Ergò  
iura Canonica, quæ simpliciter loquuntur,  
ita debent declarari, quia cùm hoc expres-  
sum sit de iure Ciuili, debet etiam habere lo-  
cum de iure Canonico, cùm Canones ex-  
pressè non contradicant, per notata in capit.  
1. extr. de noui oper. nunc. Et huius commu-  
nis sententiæ meminit Dec. quoque in capit.  
licet euitanda. numer. 30. extr. de elect.

CONCLUSIO LXXXV.

25 VNIVERSITAS an possit excommu-  
nicari, variæ variorum Doctor. fuerunt sen-

tentiæ. Quidam aut putarunt, nõ excom-  
municari, cùm non habeat animam, & ideo eam  
puniri non debere, quia pueri, mulieres & a-  
liæ personæ punirentur, quæ non delinquent.  
Alij verò contrariam sententiam amplexi  
sunt, quorum opinionem cõmuniter appro-  
bari, dicit Oldrad. in consil. 65. numer. 7. Hic  
agitur de duobus. Ita quoq; nouissimè refert  
Hieronym. Alban. in lucubrationibus ad Bart.  
in l. metum. §. animaduertendum. ff. quod  
metus causa. de qua conclusione, multa non  
contemnendæ lectionis congestit Iohan. Ol-  
dendorp. in tract. de iur. & æquita. cap. Ciui-  
tas, corpus seu vniuersitas hominũ, an & qua-  
tenus possit puniri per sententiam Iudicis,  
tit. 14. adde etiam D. Ioachi. Mynsing. in suis  
singularib. obseruatio. iudicij Imperij, vt vo-  
cant Camera, Centuria quarta, obseru. 78. &  
obser. 79. vbi ipse addit, quid in iudicio Spi-  
rensi, cùm ea quæstio in causa fractæ pacis  
tractaretur, cognitum & sententiatum sit.  
Valdè notabiliter de hac doctrina scribit Di-  
dac. Couar. lib. 2. varia. resolutio. c. 8. numer.  
9. vbi ipse explicat c. Romana. §. in vniuersi-  
tatem. De sentent. excommun. in 6. Nouissi-  
mè Gaspar Caballi. in suis gloss. ad Aegidianas  
constitutiones, lib. 3. capit. 7. in verb. interdi-  
ctis.

CONCLUSIO LXXXVI.

26 VNIVERSITATIS singulorum no-  
mina in instrumento alienationis bonorum  
necesse est exprimi. Bartol. in l. 1. numer. 5. ff.  
de Alb. scriben. l. fin. C. de venden. rebus ci-  
uita. lib. 11. Bald. in l. ciuitas. circ. fin. ff. si cert.  
petita. Et hanc Doctor. communem opinio-  
nem esse, quando tractaretur de actib. mul-  
tùm ponderosis, vt de actu alicuius aliena-  
tionis rerum publicarum, quæ seruando ser-  
uari possunt, vel de actu alicuius submissio-  
nis, inquit Alexand. de Imol. in consil. 1. num.  
3. in 4. vol. consil. Ita quoque referunt Dec. in  
d. c. cùm omnes. numer. 12. & Roland. à Val-  
le, in consil. 90. numer. 21. in 1. Tom. consil.

CONCLUSIO LXXXVII.

27 VNIVERSITATIS villæ & castra ha-  
bent restitutionem in integrum, sicut ha-  
bet Respub. ciuitatis. Ita voluerunt Bald. nu-  
mer. 2. in fin. Salyc. numer. 3. & Paul. de Castr.  
circ. fin. in l. Respublica. C. quibus ex causis  
maiores in integr. restitui. Licet autem Ac-  
curs. in verb. Respub. ibid. contrariam sen-  
tentiam amplectatur, & Bartol. secundum



Iacob. de Butr. inter villas magnas & parvas distinguat, tamen prior sententia communiter approbatur. Ita consulendo scribit Philip. Corne. in consil. 148. numer. 9. & 10. in 1. volum. consil. Sequitur & hanc sententiam Roland. à Valle, in consil. 90. numer. 27. in 1. Tomo consil.

## CONCLUSIO LXXXVIII.

- 28 VOLUNTAS vltima in pijs causis potest cōferri in voluntatem tertij, secundum communem opinionem Doctor. Bartol. in l. 1. in 3. quæst. 5. quæst. princip. num. 63. & 64. C. de sacrosanct. Ecclesijs. & in l. Theopompus. numer. 6. ff. de dot. præleg. Et in l. quidem. numer. 7. in fin. & in l. vtrum. §. cum quidam. ff. de reb. dub. Hieron. Schurff, in con. 48. numer. 4. in secunda Centuria consil. Et Andr. Tiraq. in tracta. de priuileg. piæ causæ. priuileg. 64. vbi ipsi & aliorum Doctor. auctoritates contrariam sententiam amplectentium recensent. Et hanc sententiam magis communem esse inquirunt Ias. in l. captatorias. numer. 12. & Dec. numer. 20. vers. sed tamen non videtur. & numer. 22. versic. Et cum ista sit communis opinio. Vbi ipse contrarijs argumentis respondet. C. de testament. milit.

## CONCLUSIO LXXXIX.

- 29 VOLUNTAS vltima in dubio valet, vt valere potest, etiam si non fuerit adiecta clausula, omni meliore modo, Bartol. in l. 1. §. si quis ita. ff. de verb. oblig. Est q̄; communis sententia, Curt. Iunior, in con. 114. numer. 9. & cons. 115. numer. 7. Quintil. Mandos. in additio. ad allegat. Lapi, allegat. 29. in verb. l. 3. liter. n.

## CONCLUSIO XC.

- 30 VSVFRUCTUARIUS fundum fructilem detinet pro fructibus percipiendis, & nihil habet aliud, quàm vel detentionem, vt aliqui volunt, vel naturalem possessionem, vt habet communis opinio, per ea quæ tractantur in l. naturaliter, in princ. ff. de acquir. possess. Ita quoque nouissimè consulendo scribit Iacob. Hinrichmann. in consilio secundo, in princip. in primo Tomo con. Quod tamen non est illius, sed D. Vdalri. Zafij, vt satis apparet ex 4. consil. seq. quod Hinrichmanni esse putō. Idem asserit prædictus

Zaf. in consil. 18. numer. 5. versic. Nam vsufructuarius. lib. 2. con. Henning. Gøden, in con. 40. in ordine. post nume. 22. vel potius facultas Iuridica studij Moguntinensis inter consilia Gøden.

## CONCLUSIO XCI.

- 31 VSVFRUCTUARIUS tenetur præstare cautionem de vtendo & fruendo arbitrio boni viri, quamuis per testatorem eiremissa fuerit, secundum sententiam communiter approbatam, per textum expressum l. 1. vbi Doctores annotarunt. C. de vsu & habit. Alexand. de Imol. in consil. 58. numer. 10. vers. non obstat. & ibi Carol. Molin. in verb. remitti. in lib. 3. consil. Deci. in consil. 418. numer. 16. Quia talis cautio est de forma vsufructus, & debet præstari à quocunque, etiam valde idoneo. Dec. post Bald. in consil. 565. Aym. Crauet. in consil. 187. numer. 7. in 1. parte. Et hanc communem Doctorum opinionem esse inquirunt Socin. Senior, in consil. 131. numer. 14. in 1. volumine. & Roland. à Valle, in consil. 92. numer. 1. cum sequent. in 1. Tomo consil.

## CONCLUSIO XCII.

- 32 VSVFRUCTUARIUS tenetur conficere inuentarium. l. 1. §. rectè autem facient. ff. vsufruct. quemadmodum caueat. Et talis confectio inuentarij per testatorem prohiberi non potest, Et vbi per testatorem esset inhibiti vsufructuario facere inuentarium sub pœna, eo non obstante tenetur illud facere. Panor. in consil. 4. numer. 8. versic. formatur & sextum dubium. in 2. part. consil. & Nicol. Boër. in Decis. suis, quæst. 61. numer. 12. versicul. quinimò & fortius. In eo casu tamen, cui esset remissa confectio inuentarij, non teneretur illud conficere secundum solennitatem, sed sufficeret facere aliquam descriptionem, secundum communem opinionem, quæ appellatur inuentarium. Roland. à Valle, in d. consilio nonagesimo secundo, per multas ibi allegatas auctoritates, numer. 16. cum sequentibus.

## CONCLUSIO XCIII.

- 33 VSVFRUCTUARIUS omnium bonorum tenetur ad solutionem æris alieni, secundum doctrinam Bartol. in l. fin. numer. 5. versicul. quæro quid si alicui legatur vsufructus om



ctus omnium bonorum. ff. de usufruct. leg. Dec. in con. 278. numer. 11. Sed contraria sententia verior est. l. 1. C. si cert. per. l. 2. C. de hered. vel act. vend. & hæc sententia communior est referentibus. Dec. sibi cōtrario in conf. 485. Quia creditoribus solutio debet fieri ab hærede, & hæres debet satisfacere creditoribus de bonis hæreditarijs, Et hoc modo usufructuarius erit priuatus usufructu, & hæres proprietate in rebus legatis pro ære alieno soluendo, per text. in leg. usufructu bonorum legato. ff. ad l. Falcid. Ita inquit Paul. de Castr. in l. fin. §. fin autem. C. de bon. quæ liber. & eodem Dec. in consil. 536. numer. 13. & in consil. 590. numer. 4. Ioan. Dilecto in tract. de arte testam. titul. 6. de lega. cautel. 42. numer. 7. Socin. Iunior, in consil. 109. nume. 13. 14. & 15. in 1. par. consil. Aym. Crauett. in consil. 187. numer. 1. & Roland. à Valle, in consil. 8. numer. 13. in 2. Tom. conf. Vnde inquit Bald. hunc modum seruandum esse, quod primò debeat satisfieri creditoribus, & solui funeris impensæ, de fructibus quos testator reliquit in suo patrimonio, tempore mortis, si sufficiens, si autem non per venditionem immobilium, & de residuo postea legatarius usufructuarius habebit usufructum, in consil. 87. in fruct. 5. volum. consil. Propterea dicit Paul. de fin. in hanc practicam esse, quod hæres antequam tradat bona usufructuario deducat eas alienum, & vendat bona mobilia & immobilia, si aliter solui non potest, & postea detur residuum usufructuario, in con. 388. incip. In causa quæ vertitur Bononiæ. versicul. sed hæres antequam tradat. in 3. col. secundum veterem impressionem.

CONCLUSIO XCIII.

34 VSVFRUCTUARIUS omnium bonorum nõ soluit legata, sed onus soluendilegata incumbit hæredibus, Bart. in d. l. fin. per l. Sempronio. ff. de usufruct. leg. Qui usufructuarius in usufructu legato concurret cum alijs legatarijs particularibus. Guido Pap. in Decif. Gratianop. quæst. 541. nume. 2. Angel. Aresin. in §. constituitur. numer. 3. Instituta de usufruct. & in tracta. de testam. in verb. item reliquit. d. 8. eius uxorem. numer. 7. in 7. volum. tractat. Hanc sententiam Doctor. communem esse, licet alijs refragentur, inquit Deci. in consil. 590. num. 3. Socin. Iunior, in consil. 109. numer. 27. & in consil. 115. numer. 10. in 1. par. & Roland. à Valle, in consil. 8. numer. 26. in 2. Tom. conf. vbi ipse hanc sententiam latius declarat post Aym. Crauet. in consil. 188.

in 1. part. Et ibid. Roland. numer. 36. multis adductis authoritatibus. Docto. declarat communem sententiam esse, usufructuarius omnium bonorum cōcurrere in usufructu cum legatarijs. de qua Decisione plura scribunt Dec. & Cagnol. in l. in toto. ff. de reg. iur. Licet non ignorem, Carol. Molin. hanc doctrinam aliter explicare in suis addit. ad consil. Decij, in consil. 607. in verb. omnium.

CONCLUSIO XCV.

35 VSVRARIUS an pœna aliqua criminaliter puniri posset, Doc. dubitarunt, & voluit Butrig. in l. improbum. C. ex quibus caus. infam. irrogatur. vsurarium committere dolum in exigendo vsuras contra iuris prohibitionem, & ideo teneri crimine stellionatus, & puniri pœna extraordinaria, Cùm iure sit receptum quod pro quolibet delicto etiam priuato, ratione interesse publici procedatur ad pœnã extraordinariam. l. locatio. §. quod illicitè. ff. de publica. Ioan. Baptist. Caccialupus in Repet. l. cunctos populos. nume. 49. C. de sum. Trin. & fide cathol. Petr. Philip. Corne. in consil. in 19. numer. 11. & in consil. 159. numer. 4. in 3. volum. consil. Robert. Marant. in tract. de ord. iud. in part. 6. nume. 198. cum sequen. & in disput. 5. quæ est in fin. eiusdem tract. de ord. iud. Et hanc sententiam post aliorum quorundam allegatas authoritates sibi magis arridere, quia est magis communis, inquit Alciat. in capit. 1. numer. 54. extr. de offic. iud. ord. vbi ipse argumenta, quæ in contrarium adduci solent, soluit. Alij vero contrariam sententiam sequuntur, cùm sit crimen Ecclesiasticum, glos. in verb. secundum quod. in d. c. i. cumq; criminaliter, quia hoc legibus non exprimitur, crimine stellionatus agi non possit. Nam tale crimen requirit dolum, qui nõ videtur interuenire ex quo ipsi contractus fiunt partibus consentientibus. Bald. in d. l. improbum. numer. 2. versic. ex quo crimine. & Salyc. numer. 3. Vnde volenti & consentienti non fit dolus. l. nemo videtur fraudare. ff. de reg. iur. Et hanc sententiam multis argumentis confirmat Philip. Dec. in consil. 170. Sequitur eandem idem Dec. in leg. rogasti. §. si tibi. in fin. ff. si cert. petita. Et horum sententiam approbarunt & alij, Iaf. in consil. 153. num. 3. vers. condescendo ad secundum dubium. in 4. volum. consil. Ripa in c. decernimus. numer. 8. extr. de iud. Crauett. in consil. 6. numer. 101. Et hanc sententiam magis communem esse, argumen-



tis in vtramq; partem adductis, & contrarijs solutis, refert Roland. à Valle, in consil. 75. numer. 13. cum sequent. in 1. Tom. consil. Licet Carol. Molin. priorem sententiam, defendens opinionem Butrigarij, vbiq; sequatur, in suis addit. ad con. Dec. in d. consil. 170. in verb. stellationatus. & in tracta. contract. & vsur. reddituumq; pecunia constitutorum in 10. quæstio. versicu. hic occurrit quæstio. numero centesimo quinquagesimosexto. in 5. volum. tractat. Videatur quoque Quintil. Mando. in suis additio. ad allegationes Lapi, allegat. 3. in verb. tractat.

## CONCLUSIO XCVI.

- 36 **VSVRARIVS** manifestus, quemadmodum prohibetur testari, secundum dispositionem c. quanquam. de vsur. in 6. ita etiam prohibetur donare causa mortis. Hanc magis communem opinionem Doctor. esse dicunt Alexand. de Imol. in l. discretis. num. 2. multis adductis autoritatibus. C. qui testament. face. poss. & Iohann. Dilect. in tract. de art. testand. tit. 1. de his qui non habent testamenti fact. cautel. 8. numer. 2.

## CONCLUSIO XCVII.

- 37 **VSVRAE** quando petuntur non tanquam vsuræ, sed tanquam interesse, omni iure sunt concessæ & permissæ, capit. conquestus. & ibi glos. in verb. de feudo. c. salubriter. vbi Doctor. extr. de vsur. gloss. & Doctor. in l. curabit. in verb. ratio. C. de act. empti. Doct. in l. 2. C. de vsur. Socin. Senior, in consil. 133. allegans elegantem text. in l. socium qui in eo. ff. per socio. numer. 3. in 1. vol. consil. Philip. Dec. in consil. 39. numer. 4. circ. fin. Et hanc sententiam communiter Doctor. approbare scribunt Petr. Philip. Corne. in consil. 145. numer. 7. in 2. vol. & Roland. à Valle, in consil. 14. in princip. in 2. Tom. consil. Quam materiam egregie & copiose prosequitur Carol. Molin. in tract. contract. & vsurarum, reddituumq; pecunia constitutorum. numer. 25. cum sequentibus.

## CONCLUSIO XCVIII.

- 38 **VSVRAE** pro dote non soluta viro debentur, & licite etiam in foro conscientie ab eo exiguntur, propter onera matrimonij, Quare maritus dotem & fructus dotis percipere dicitur. l. dotis fructum. ff. de iure dot. l.

pro oneribus. C. eodem titul. & ideo propter compensationem onerum promissio alicuius rei, seu fructuum alicuius prædij loco alimentorum, vel vsurarum, valet. capit. salubriter. extr. de vsur. Bartol. & Doctores in l. si insulam. §. vsuras. ff. soluto matrimonio, Bal. & alij in l. fin. §. prætereà. C. de iure dot. & hanc sententiam veram & communem esse, scribit Petr. Philip. Corne. in consil. 212. numer. 1. in 3. volum. consil.

## CONCLUSIO XCIX.

- 39 **VXOR** non potest sine consensu mariti vel proquinorum, si ita in statuto esset provisum, testari. Nam potestas testandi vni magis quam alteri concessa, & declaratio qui testari possint, vel ne, dicitur de iure Ciuili introducta, vt per Dyn. & alios in capit. indultum. de regulis iur. in 6. Vnde cum statuta in ciuitate quapiam dicantur ius Ciuile. l. omnes populi. & ibi Bartol. & alij Doctores. ff. de iusti. & iur. infertur quod tale statutum valere debeat, quasi limitatum potestatis testandi mulieribus de iure communi concessæ. Ita expressè affirmat Angel. de Perus. in §. prouinciarum. Authentic. vt factæ nouæ constitutiones. Contrariam sententiam multi alij Doct. approbarunt, Paul. de Cast. in l. ex facto. numer. 6. Francisc. de Acolit. Aretin. numer. 7. Alexand. de Imol. num. 14. ff. de vulgar. & pupill. substit. Et idem Alex. de iure ita respondit in consil. 155. numer. 6. versi. in tantum, quod dicit Paul. de Cast. in 2. libro consil. & in consil. 55. numer. 8. versic. prætereà. in libro 1. consil. Et hanc esse veram & communem sententiam inquit Ias. in d. l. ex facto. numer. 9. Licet ipse ibidem contrariam sententiam defendat. versic. ego teneo contrarium. Quam etiam Marian. Socin. Iunior, in puncto iuris sustineri posse arbitratur, in l. stipulatio hoc modo concepta. versic. secundo. vbi ipse à numer. 3. in ver. existo textu, cum num. sequentibus. ff. de verb. obligat. egregie illam doctrinam explicat. Verum hanc quæstionem in vtramque partem multis adductis hinc inde argumentis & autoritatibus Doctor. latè & copiose Andr. Tiraq. in tract. de legibus connub. in gloss. 5. numer. 94. versic. Imò verò sunt qui negant posse statutum, cum seq. 95. 96. 97. & 98. & in glos. 8. numer. 120. versic. & in eadem quoq; sententia prosequitur.



CONCLUSIO C.

40 Vxor dotem repetere potest à marito, qui propter casum fortuitum etiam sit pauper sine culpa sita. Doctor. in l. ubi adhuc. C. de iur. dot. Et hanc sententiam communem opinionem Legistarum appellat Panorm. in capit. per vestras, numer. 12. ext. de donat. int. vir. & vxor. Allegant Docto. ad probationem huius doctrinae, l. in ambiguis. ff. de regul. iur. Siquid. in d. l. ubi adhuc. numer. 29. versicu. Quod communis sententia Legistarum sit. Ioan. Croc. in 2. repet. l. si constante. numer. 60. vers. tenendo tamen conclusionem Bart. ff. solut. matrimon. in 3. volum. repetitio.

FINIS OCTAVAE CENTVRIAE.

CONCLUSIO XIX.

25 Vxoratus qui rem habuit cum soluta, non potest accusari de adulterio. glos. in l. 1. in verb. declarat. & ibi Bald. numer. 3. C. ad l. Iul. de adult. Salycet. in Auth. ex complexu. C. de incest. & inutil. nupt. l. si qua illustri. numer. 4. C. ad S. C. Orfic. & in dict. l. 1. numer. 2. Alexand. de Imol. in cons. 129. vers. plus dicit. non procul à fine cons. in lib. 1. Quoniam adulterium dicitur alieni thori violatio, & quasi transitus ad alterius thorum, vel transitus thori vnus ad alterum. Vnde non est adulterium, si maritus aliquam solutam cognoscit. Host. in summ. titul. de adult. §. 1.

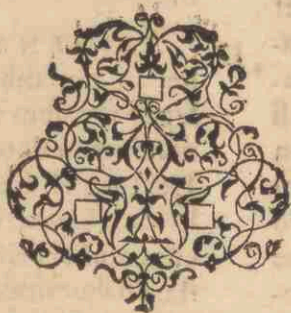
FINIS PRIMAE PARTIS.

quid sit adulterium. Barthol. Socini. in cons. 148. numer. 3. & Bald. de Bartolinis in subscriptione consilij numer. 8. in 1. vol. consil. Propterea vxoratus non potest ratione illius delicti criminaliter, secundum iuris Ciuilis dispositionem, puniri. Angel. Aretin. in §. nouissimè. numer. 4. Institu. de S. C. Orfic. Dec. in consil. 311. nume. 1. & Bernhard. VVurmbserus in pract. Obserua. lib. 1. sub titul. de matrimon. capit. 9. vxores duas habens quomodo puniatur. Et hanc indubitata Doctor. sententiam appellat Roland. à Valle, in cons. 74. numer. 12. in 1. Tom. consil. De iure verò Canonico coniugatus dicitur committere adulterium, etiam cognoscendo solutam. capit. nemo. c. dicat. 32. quæst. 4. Ita annotat Panorm. ratione illius textus, in capit. transmissa. numer. 5. ext. de eo qui cognouit consanguineam vxoris suæ. addit. in d. l. 1. C. ad l. Iul. de adult. & Lancilotus Conrad. in suo pratorio & curia. breuiario. cap. de adulter. num. 2. & 3.

CONCLUSIO XX.

26 VNIVERSITAS potest per particulares homines possessionem præscribere, absq; suo mandato, dummodò scientia vniuersitatis vel eius regentium interueniat, quæ scientia per patientiam præsumitur, & patientia loco mandati habetur. Hæc videtur esse communis opinio Doctor. referente Hieronym. de Monte in tractat. de finibus regen. capit. 72. quam ipse ibi latius prosequitur.

CON-





# CONCLUSIONVM LAURENTII KIRCHOVII, PARS ALTERA.

A.

## CONCLUSIO VIII.

**A**DULTERIVM non committitur si quis habuerit rem cum vidua, cum illud dicatur violatio alterius thori, quasi ad alterius thorum accessio. c. lex illa. vers. adulterium verò. 36. quæst. 2. Marian. Socin. Senior, in Rubr. numer. 3. & in cap. 2. numer. 5. ext. de adult. Philip. Dec. in cap. at si Clerici. §. de adulterijs. num. 1. extr. de iud. Sed stuprum, quod propriè dicitur cum vidua vel virgine. l. inter stuprum. ff. de verb. signif. cum similib. adductis per Dec. in dict. §. de adulterijs. num. 1. cuius pœna est publicatio dimidiæ partis bonorum, si persona honesta sit. §. sed eadem lege. Instit. de pub. iud. Alex. de Imol. in consil. 13. numer. 4. in 7. volu. consil. Angel. in tractat. malefic. in verb. Chelai adulterato la mia dona. vers. quæro quid sit pœna stupri. numer. 53. Hippol. de Mars. in consil. 83. numer. 29. & Thom. Gramm. in voto. 7. numer. 2. Si verò humilis fuerit persona, tunc est pœna coërcionis corporis cum relegatione. dict. §. sed eadem lege Iulia. Azo in summ. C. ad l. Iul. de adult. vers. nunc de stupro dicamus. numer. 23. Alexand. in d. consil. 13. Roland. à Valle, in consil. 35. numer. 23. 24. 25. & 26. in 2. Tom. consil. Guilh. de Cu. in l. raptores. C. de Episc. & Cleric. quem refert Thomas Gramm. in voto 4. numer. 23. inquit: Quod si quis cognouit virginem vel viduam sine violentia & sine armis, non habet locum pœna raptus, sed si est nobilis, debet amittere dimidiam partem bonorum: si autem vilis, debet corporaliter puniri, non tamen ut moriatur. d. §. sed eadem lege, cum ibi in textu dicatur, sine vi stuprauerit. Ideò talis pœna non excedit relegationem. Idque etiam procedit, etiam si mulier honesta volens cognita fuerit, quia habebit locum talis pœna siue volens, siue nolens, cum præsumatur seducta bonis verbis. l. vnica. §. 1. C. de rapt. virg. secus si violentia interuenerit. d. l. vnica. Quod latiùs declarant Andr. de Ifern. in titul. quæ sint regalia. in verb. contrahen-

tium incestas nuptias. numer. 40. vers. multis videtur hoc esse verum. Alber. de Gandino, in suo tracta. malefic. sub Rubr. de multis quæstionibus, dependentibus à statutis, quæ incidunt circa maleficia. ver. item pone quæstionem de facto. numer. 19. Hippol. de Mars. in suis sing. sing. 65. Ioan. Caccialupus in l. si qua illustris. C. ad S. C. Orfic. Ludoui. Caretius in sua pract. crim. §. circa igitur quartum de stupro. numer. 5. cum alijs seq. pag. lib. mei 205. Follerius in prac. crim. in verb. & si confitebuntur. versic. ad quorum corroborationem. num. 16. Ex quibus apparet, hanc communem sententiam Docto. esse, quo iure etiam vtimur, si Iudæus tale delictum cum Christiana vidua vel virgine perpetrasset, vt pulchrè consulendo scribunt Alexand. de Imol. in d. consil. 13. & Roland. in d. consil. 35. quorum dicta & rationes non transcribo.

## CONCLUSIO IX.

**9** ADULTVS curatore carens, iuramentum deferre potest. Ita in specie post alios affirmat Ias. inquit: eam opinionem communiter approbatam esse. in l. iusiurandum. §. pupillus. numer. 12. vers. quid autem esset, si adultus non haberet curatorem. ff. de iure iur. De qua quæstione multum scribit Roland. à Valle, in consil. 54. in princ. & seq. numer. in 2. Tom. con.

## CONCLUSIO XVII.

**17** ALIMENTA petere non potest mulier ab hæredibus primo anno dilationis, à lege hæredibus mariti statuta, finito, ad solvendum ei dotes consistentes in pecunia. Doctor. in l. diuortio. ff. solut. matrimonio. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxor. act. Quia cum mulier primo anno elapso in sua potestate habuerit exigere dotem, quam reperere neglexit, sibi imputabit si illam non exigit, & ideò peream non possunt peti alimenta ab hæredibus viri, per ea quæ notantur per glos. & Doctor. in leg. 1. C. de senten. quæ sine certa exigere sortem, non potest deducere in iudicium



dicium vsuras futuri temporis, quas aliàs deducere potuisset. *Alexan. in d. l. diuortio. numer. 23.* Et hanc sententiam communem esse inquit *Alexand. de Imol. in con. 27. in 4. lib. conf. Ias. in d. l. diuortio. numer. 22. versic. circa quintam conclusionem. & Roland. à Valle, in consil. 55. num. 1. in 2. Tom. con. quam doctrinam restringit, ibidem Iohan. de Imol. numer. 6. vers. Idem videtur si heredes viri fuissent in mora restituendi dotē, & mulier fuerit cōsuetā pecunias suas ad honestum lucrum mercatoribus dare, tunc ratione moræ deberet haberi ratio interesse consistentis in lucro, quod verisimiliter mulier percepisset, per ea quæ notantur in l. 3. §. fin. ff. de eo quod certo loco. cuius sententiam sequitur *Alexan. de Imo. in d. conf. 27. in verb. consueta. liter. a.* Aliàs ex cōmuni sententia, (licet pleriq; alij contrarium teneant referente *Barthol. Socin.*) mulier post annum etiam data mora restituendi dotem, non posset alimenta petere, per multas autoritates in con. 126. num. 5. versic. quibus præmissis. in 1. vol. & in conf. 180. nu. 6. quod est repetitum in 2. vol. con.*

CONCLUSIO XVIII.

18 ANTIQVVM factum dicitur spacium quadraginta annorum, secundum opinionem *Anton. de Butr. in c. veniens. 1. extr. de testib. Plures autoritates adducit Barthol. à Chassan. in consil. 15. nume. 19.* Alij voluerunt quòd hoc iudicis arbitrio relinqueretur, quando tempus dicatur de antiquo in materia probationis. *Anton. de Butr. in cap. quoniam contra. extr. de probat. Alexand. de Imol. in consil. 4. numer. 12. in 2. lib. consil. Matth. de Afflict. in Decis. S. C. Neapol. Decis. 83. num. 7.* Alij dixerunt, quòd requireretur tempus centum annorum metam excedens. *Alexand. de Imol. in consil. 6. numer. 7. in 1. vol. conf. Quod latius declarant Philip. Dec. in cap. i. num. 7. extr. de appel. & in con. 12. inci. pro tenui facultate mea. num. 8. Ias. in l. cum aliquis. C. de iure deliber. & nouissimè Crauet. in tractat. de antiquita. temp. §. 1. incip. circa primam partem. & sparsim in eod. tract. & ibid. nume. 5. dicit hanc tertiam opinionem communem esse, & ante illum *Cagnol. in l. 4. in fin. ff. de reg. iur. quæ tamen non procederet, quando non ageretur de magno præiudicio, quia tunc sufficeret 40. annorum spacium, ad inducendam plenam probationem, prout exemplificari posset in finib. Diocesium,**

quia non sunt magni præiudicij, secundum *Abb. in c. cum causam. in 1. notab. ext. de probat. seu arbitrio iudicis relinqueretur. Hier. de Monte, post alios in tract. de finib. regen. c. 70.*

CONCLUSIO XXVII.

27 APPELLATIO vbi ex natura causæ in possessorio est prohibita, pariter etiam prohibita videtur supplicatio. *Ioan. de Im. in consil. 142. Philip. Dec. in l. fin. num. 50. C. de edict. D. Adrian. tollend. Nam non potest appellari in causâ possessorij, quia præiudicium reparari potest in petitorio, & ista ratio etiam militat in supplicatione. Licet *Paul. de Castr. in d. l. fin. numer. 16. contrariam sententiam sequatur, præcedentem tamen obseruadam esse inquit Philip. Dec. in d. num. 50. Nam qui non potest appellare à sententia quæ transiit in rem iudicatam, pariter aduersus eam supplicare non potest, cum in vanum impetratum videatur, quicquid dicitur contra sententiam quæ transiit in rem iudicatam. l. fin. vbi gloss. & Doctor. C. vt lite pend. Hanc tamen opinionem tanquam magis approbatam sequitur *Roland. à Valle, in con. 38. vers. quib. tamen non obstantibus. numer. 10. cum sequentib. in 2. Tom. conf.***

CONCLUSIO XXVIII.

28 APPELLATIO admittitur in omnib. possessorijs, secundum communem Doct. sententiam, de iure Canonico per text. in *Clemen. vnica. & ibi Cardin. in 1. opposit. de cau. posses. & proprietat. Frideric. Senen. in consil. 76. incip. Domino adiutori. Alex. de Imol. in consil. 99. ver. & præsuppono primò. in 5. vol. conf. Sed de iure Ciuili secundum communem opinionem secus. l. vnica. C. si de momen. posses. fuer. appel. c. ex conquestione. ext. de restit. spoliator. Ias. in consil. 60. num. 5. in 1. volum. & in consil. 187. in 2. vol. conf. Philip. Dec. in l. 1. num. 6. C. de bonor. posses. secundum tab. & *Roland. à Valle, in consil. 38. num. 13. in 2. Tom. conf.**

CONCLUSIO XXIX.

29 APPELLATIONEM sitollat statutum, illud quidem valet, non tamen à tali statuto supplicationis vel querelæ recursus tollitur, cum sint diuersa remedia, vt d. est in verb. appellare nõ licet. Appellatio enim

R

arguit



arguit iniquitatem vel imperitiam iudicantis. l. 1. ff. de appella. supplicatio verò vel que rela respicit proprii erroris veniam, vel aduersarij circumventionem. leg. 1. §. præfecti etiam pratorio. ff. de minorib. Bald. in l. fin. §. fin. C. de tēpor. appella. Hippol. de Marf. in sua præctic. criminal. §. oportune. nu. 53. mihi, vers. vltra prædicta. Marc. Anto. Natt. in conf. 172. nu. 9. & 13. in 1. To. conf. & Laur. Sylua. in conf. 63. nu. 4. in 2. lib. con. Et hanc Docto. communem opinionem esse inquit Philip. Dec. in conf. 533. nume. 2. Quam tamen latius explicat Roland. à Valle, in conf. 38. numer. 7. 8. 9. & 20. in 2. Tom. conf.

### CONCLUSIO XXX.

30 APPELLANTI ad prosequendum appellationem nõ aliter biennium concedi oportere, nisi in primo anno diligentiam à se adhibitam fuisse probauerit, cõmuniter scribentes voluerunt in c. ex ratione. ext. de appellat. & in Authen. ei qui appellat. C. de temp. & reparatio. appellatio. Alex. de Im. in con. 79. in causa & lit. nu. 1. 2. & 3. cū seqq. in 7. vol. con. Additio ad processum Chilia. Kõnning. post ca. 126. de desertio. appellat. Et cū Iudex in culpa fuerit, quin causa finiatur, tunc protestari oportet, alias negligentia in Iudice nequaquam præsumeretur. Alex. de Im. 164. post nu. 5. 6. & 7. lib. 2. & cõ. 114. nu. 3. & 4. lib. 5. con. licet alij contrariam sententiam secuti fuerint, quos refert Dec. in c. fin. nu. 4. extr. de appellat. & in l. in omnibus causis. nu. 12. ff. de reg. iur. Carol. Molin. remissiuè in suis additio. ad con. Alex. in d. con. 114. in verb. protestatus: tamen communior est in contrarium, Marant. in tract. de ord. iudic. part. 6. de appellat. nu. 219. vers. Sed iuxta hoc queritur. & nu. 222. vers. octauò pòdero distinguens inter impedimentũ proueniens à Iudice & aliud impedimentũ aliudè quàm factò Iudicis, pueniens, primo scilicet casu requiri protestationem, altero non requiri, sed satis esse, vt postea à impedimentum probetur, Multas autoritates adducit nouissimè Henning. Gõden, in conf. 61. in ordine. nu. 5. Meminerunt & huius cõclusionis Socin. Iun. in con. 117. num. 3. in 2. part. conf. Et copiosius Octau. Cachera. in decisio. sacri Senatus Pedemontani. decis. 12. & Nicola. Anton. in suis analyt. annotatio. ad Octau. Vestrij in Romanæ aulæ actionem & iudiciorum mores introductionem, lib. 3. c. 5. vbi ipse nu. 8. addit, Gomefium asserere, quod Rota determinauerit sufficere loco protestationis, vt probetur impedimẽ-

tum. Cæterum Hier. Cagnol. in. d. l. in omnibus. nu. 10. & 12. scribit, cõmunem DD. opinionem esse in oppositũ, quòd protestationem non sit necessaria, sed utilis, plures DD. autoritates adducens. De hac quoq; conclusione multa scribit Ioan. Francis. de Ripa. in tractat. de peste. c. de priuilegijs iudiciorum causa pestis. inci. Condescendo ad tertiam particulam secundæ partis principalis. numer. 21. 22. 23. 24. 25. 26. cum seqq.

### CONCLUSIO XXXI.

31 APPELLATIO extraiudicialis quando interponitur, aut appellatur à Iudice extraiudiciũ, tunc debent in ea causæ vel probabiles coniecturæ exprimi. c. bonæ. ext. de appellat. aut appellatur extraiudicialiter ab aduersario, tunc non est necesse exprimere causam appellationis: ita refert post Hostiens. Panor. in c. cùm sit Romana. nu. 20. ext. eod. Et Hostiensis sententiam communiter DD. sequi, idem Panor. attestatur. Repetit & hanc eandem sententiam tanquam communiter approbatam Nicol. Anto. Grauat. in suis analyt. annotat. ad Octau. Vestrij in Romanæ aulæ actionem & iudiciorum mores introductionem, lib. 3. c. 7. nu. 3. de qua conclusione DD. copiosè in c. consuluit. 2. in d. c. cùm sit Romana. & ibi Hier. Gigas ad lectur. Decij in verb. causa requiratur. & in d. c. bonæ. ext. de appellat. scripserunt. Meminit quoq; remissiuè D. Maranta in tract. de ord. iudicio. par. 6. de appellat. nu. 146. vers. An autem in appellatione extraiudiciali requiratur expressio causæ.

### CONCLUSIO XXXII.

32 APPELLATIONE iudiciali interposita, omnia attentata post appellationem simpliciter reuocatur. Sed in extraiudiciali illa solum modò retractari debent, quæ sunt post & contra appellationem. c. cum nobis. & ibi Innocent. & Panorm. numer. 2. ext. de elect. Et idem Panorm. in c. 1. numer. 4. & ibi apostil. in verb. post appellationem. & in c. consuluit. extr. de appellat. Socin. Sen. in conf. 46. nu. 5. vers. circa hanc dubitationem omitto. in 1. vol. con. Estq; hæc sententia communiter approbata. Dec. in c. bonæ memoriæ. nu. 18. vers. duodecima differentia est. ext. de appellat. & Nicol. Anto. Grauat. in Octau. Vest. in Romanæ aulæ actionem & iudiciorum mores introductionem, lib. 3. cap. 7. numer. 5.

### CONCLUSIO XXXIII.

34 ARBITRORVM vel arbitratorum potestas



potestas dependet à compromisso. l. sicut dies. §. plenum. leg. non distinguemus. §. de officio. vbi I C. Paul. inquit, de officio arbitri tractantib. sciendum est omnem tractatum ex compromisso sumendum. Nec enim aliud illi licebit, quàm quod ibi, vt efficere possit, cautum est. Non ergo quodlibet statuere arbiter poterit, nec in qua re libet, nisi de qua re compromissum est, & quatenus compromissum est. ff. de recept. arbit. Socin. Senior, in cons. 20. num. 1. in 1. vol. cons. Quare quando arbiter vel arbitrator excedit fines compromissi, debet talis excessus retractari, secundum doctrinam Bartol. in l. cum Aquiliana. post nu. 4. ff. de transact. Alex. de Imol. in cons. 124. num. 4. vers. Accedit id quod notabiliter voluit. lib. 2. cō. plures auctoritates adducit Ias. in d. l. cū Aquiliana. num. 7. Estq; communis DD. sententia, vt refert Francisc. Curt. Junior, in cons. 79. numer. 2. versic. stante p̄missio fundamento, in 2. part. cons.

CONCLUSIO XXXV.

35 ARGVMENTVM à contrario sensu habet locum in vltimis voluntatib. l. qui testamento. §. mulier. ff. de testam. l. si cū dotem. ff. solu. matrim. l. apud antiquos. C. de furt. Et hæc est communis conclusio Doct. referente Roder. Suarez in allegat. suis. Alleg. 1. num. 1. Sed de hac doctrina latius scribunt Euerhar. in locis argum. legalium in loco à contrario sensu. & Viuius in suis Cōmunib. opinion. in verb. à contrario sensu.

C.

CONCLUSIO LI.

2 **A**PI non potest quis ad instantiam procuratoris non habentis speciale mandatum. Hanc cōmunem opinionem esse meminuit Ludo. Roma. in con. 241. num. 11. versic. secundò principaliter, nisi in mandato ad sit clausula cum libera & plena potestate, quæ idem quod speciale mandatum operatur. Philip. Dec. in cons. 404. numer. 6. Ias. in l. si procurator. nu. 11. in 3. notab. C. de procur. & nouissimè Pet. Ioā. Anchoran. in lib. 2. famil. iuris quæst. q. 3. nu. 18. & 19. & Gaspar Caballin. in suis glos. ad Aegidi. constitut. lib. 6. c. 11. in verb. Procuratorum. vers. 38.

CONCLUSIO LII.

3 CAPTVRA & incarceration non con-

ceditur etiam in causis criminalib. nisi antea fuerit habita aliqualis informatio, licet indicia sufficientia ad torturam non præcesserint. Quam tamen sententiam multi improbare videntur. Bart. in l. cum eo. ali. as l. sacrilegij. §. Labeo. nu. 2. ff. ad l. Iul. pecula. inquit: Pro causa criminali indistinctè aliquem capi posse, quod ibi Alex. in verb. capi à iudice. approbat, per autoritatem Baldi dicentis, in criminali semper incipi posse à captura, in l. consentaneum. nu. 11. vers. sed in criminalib. Idque etiam videtur esse de mente D. Bartoli. ibid. nu. 12. vers. sequitur tertia pars. ibi, dicit glos. regulariter ordinarius potest capere personam quado vult. C. quando iudex senten. profer. debeat. & in l. 2. numer. 3. versic. & nota quod iudex in criminalib. potest incipere à captura personæ. & ibi Apostilla. in verb. criminalibus. C. de his qui latro. vel alios criminis reos occult. Ang. de Perus. in §. scientes. nume. 8. vers. sed an potestas. in Auth. vt iudices sine quoquo suffrag. per tex. in c. si Clericos. ext. de senten. excommu. Alex. de Imol. in con. 240. numer. 3. vers. quartò quan. obijcitur crimen alicui, est in arbitrio iudicis adhibere modum custodiæ circ. personam talis, ne processus & sententia redderentur postea illusoria. l. 1. ff. de custo. reor. & ita illam l. summat Bart. & intelligit, ibi, & iudex etiam ante inchoatum processum, laborante aliqua suspicione cōtra aliquem de delicto potest incipere à captura personæ, adducens Bald. in l. si quis curialis. nu. 1. vers. nota hinc argumentum. C. de Episc. & Cler. & non nullos alios locos ex Bald. Paris. de Putr. in tract. de syndic. in verb. captura. nu. 13. & in vers. an potestas possit. & in verb. quia plarunq; nu. 1. pag. lib. mei 357. in 2. vol. tractat. refert. Quod quoq; multi intelligunt iudici cōcessum esse indicijs nō præcedentib. Bald. in l. etsi certus. ff. ad Sylleia. Ang. in l. item apud Labeonem. §. quæstionis. ff. de iniur. prout illos allegarunt & secuti sunt Hippol. de Marf. in l. 1. in 1. notab. nu. 1. ff. de quæst. & in suis sing. sing. 93. incip. index licet sine indicijs, & Cyril. Fulgeon. in summ. crim. in 3. parti. tit. de poen. iud. malè iudican. §. 2. nu. 7. vers. sciendū est, quod in maleficijs quando placuerit à captura incipere ei per mittitur. & Iohan. Berta. in suo aureo Repert. in verb. captura permessa est in criminalib. & in verb. malefactor capi potest. Sed priorem sententiā requiri informationem aliqualem DD. tanquam magis cōmunem



amplectuntur. Salyc. in l. nullus. nu. 4. vers. nota quinto. C. de exhib. & transmit. reis. & idem Salyc. in l. fin. circ. fin. si rectè intelligatur. C. de quæst. Ang. Aret. per ea quæ ipse scribit in tract. malefic. in verb. hæc est quædam inquisitio. vers. secundò principaliter. nu. 30. in verb. quòd fama publica præcedente. nu. 4. vers. ani maduertendum est. & August. Apostil. post nu. 7. in Apostil. incip. tu aut adde hic in quantum. Et idem Ang. hoc adhuc melius declarat in verb. iudex cõmittit quod Laicus. nu. 4. vers. sed cauti iudices prouident, quia habita quali quali informatione de delicto iubent reum capi, si crimen sit tale quòd pœna sit corporis afflictiva, ne verbali citatione præcedente reus aufugiat. Francisc. Brun. in tract. de indic. & tortu. in q. 9. 2. part. num. 4. vers. & aduerte. licet ipse nõnulla addat. Dec. in con. 189. in fin. Hipp. de Marf. in l. qui ceden. nu. 19. ff. ad l. Corne. de Sicar. allegans Ang. dicentem: non valere capturam quam iudex decreuit contra allegatum suspectũ, nisi saltem cognouerit de qualitate personæ, in l. si ab arbitrio. §. 1. ff. qui satisda. cogan. & in d. l. 1. nu. 1. ff. de quæst. Quamuis ipse ibi dicat, in criminalib. causis si iudici videatur posse illũ à captura etiam indicijs nõ præcedentib. incipere, per auctoritates antea adductas, tamen postea annectit Salyc. auctoritatem antè indicatam, requirentem probabilem aliqualem informationem, quam sententiam Hipp. latius declarat in sua pract. crim. in verb. constante. nu. 1. 2. 3. 4. & 5. Et hanc sententiã tanquam magis approbatam recentiores Scribentes secuti sunt Pet. Foller. in pract. crim. in Rubric. notatus capiat. nu. 1. Marc. Ant. Blanc. in tracta. de indic. ff. ad l. fin. de quæst. nu. 6. dicens illam conclusionem cõmunem esse, quòd iudex habita aliquali informatione possit procedere ad torturã & carcerationẽ rei. Aegid. Bos. in tract. rer. crim. titu. de captu. nu. 3. aiens ita cõmuniter decidere DD. in d. c. si Clericos. Ita etiã intelliguntur Bal. in l. quòd si euitandi. in fin. Quòd quis non debeat capi ante summariam fidẽ, vel probabilem suspicionem de recessu. C. de cõdict. ob turp. cau. & Alex. in l. neminẽ. in verb. permiserit. C. de custo. & exhibit. reor. Bald. in d. l. quòd euitandi. allegat quoq; Rober. Marant. in tracta. de ordin. iud. in verb. de citatione. 1. memb. iudi. nu. 60. vers. hinc dicit. Marc. Anton. Blanc. in sua pract. crim. §. ijs sic præmissis veniendo modò ad materiã defensionum reorum. nu. 26. vers. sed aduerte

circa prædicta. pag. 126. Roderic. Suarez in suis allega. c. vltim. de fideiuf. in cau. crim. nu. 5. vers. practica iuridica est hæc, quòd vbiunque aliquis accusatur de tali crimine, cuius pœna sit corporis afflictiva, informatione prius à testib. habita, sine aliqua citatione verbali, mittunt Algazelũ ad capiendũ reum, & sic prouident iudices moderni, ne si verbalis citatio præcederet, accusatus conscius de crimine, arriperet fugã. Hoc probat tex. singularis in l. nullus. C. de exhiben. reis, ibi, ei verò qui reducendus erit, in octa gloss. singulari, ibi super parte, erit, quæ dicit, scilicet re & verbo, per quã dicit ibi Salyc. Quod approbatur practica qua vtuntur iudices, quia informatione habita de maleficio, & malefactore, & sine alia verbali citatione mittunt ad capiendum reum, ne aliàs conscius de crimine fugam arriperet. & nu. 7. vers. & ad hoc vt sit carcerandus, sufficit quòd summatim per aliquam informationem constet de delicto. Lancillor. Contrad. in suo prætorio & curia. Breuia. titu. de capt. nu. 2. & 3. Francisc. Casenus in suis singular. quæst. criminal. cap. 9. de captu. & carcere. in prin. in vol. trac. crim. Anno, & c. 70. Venetijs impressorum. & ita respondi de iure Reipub. VVismariensi, quam prudentissimus consul Dionysius Sagerus per multos annos fideliter & cum summa dexteritate gubernauit. Quam sententiã Iul. Clarus in lib. 5. senten. §. fin. in quæst. 28. rectè & doctè explicat, quòd iudex habita informatione debeat formare inquisitionem, & deinde capi facere reum, intelligi de processu informatiuo, qui formatur à iudice assumendo indicia & informationes contra aliquem specialiter, ex quib. iudex deinde elicit titulum criminis, qui est forma & substantia ipsius inquisitionis siue processus, de quo ipse antè fecerat mentionem in quæst. 3. vers. & aduerte. Nouissimè hanc doctrinam pulchrè quoq; explicat Gaspar Caballi. in suis gloss. ad Aegid. constitutiones. lib. 3. c. 3. in verb. inquisitio. Cæterum hic Basis & fundamentum sit huius doctrinæ. l. 1. ff. de custod. & exhibit. reor. qua asserit Vlpianus, de custodia reorum proconsulem æstimare solere, vtrum in carcerem recipienda sit persona, an militi tradenda, vel fideiussorib. cõmittenda, vel etiam sibi, hoc autem vel pro criminis quod obijcitur qualitate, vel propter honorem, aut propter amplissimas facultates, vel pro innocentia personæ, vel pro dignitate eius, qui accusatur, facere solet. Quare



Quare si iudex omiffa talium circumftan-  
 tiarum confideratione, quem carceri m̄aci-  
 parit, quem non debet, potefit iniuriarum a-  
 gi contra talem iudicem. l. nec magiftratib.  
 ff. de iniur. & ita iudicatum eſſe in Camera  
 Imperiali meminit Frederi. Schenck ex li-  
 beris Baronib. à Tautenberg in ſuo Virida-  
 rio cōcluſ. Iuridicarum, cōcluſ. 98. Et ſi autē  
 in criminalib. aliquando propter ſuſpicio-  
 nem fugæ rei. Iacob. Nouell. in tracta. crim.  
 in 1. c. incip. Superiorib. annis. verſ. indicia  
 quæ præcedere debent. nu. 23. in fin. ibi. Quæ  
 quidem regula relinquatur arbitrio iudicis,  
 an à perſonæ captura incipere velit, Bartol.  
 Bald. in d. l. conſentaneum. Alex. in addit.  
 Bartol. in d. l. ſacrilegij, §. Labeo. Si tamen is  
 qui capi iubetur, offerat idoneos fideiuſſo-  
 res, audiendus eſt, nec debet iudex recuſare  
 fideiuſſores, niſi fortaiſis eſſent crimina gra-  
 uia, in quib. cautioni fideiuſſoriæ tutò credi  
 non poſſet. d. l. diuus 1. ff. de cuſto. reor. Di-  
 cuntur autem graui crimina, ex quibus im-  
 minet ſupplicium mortis. Specul. in tit. de  
 accuſa. §. 1. Qualiter autem in accuſatione  
 procedendum ſit. nu. 8. verſ. ſed pone. qui e-  
 leganter ibidem diſtinguit, fideiuſſores non  
 admitti in grauib. at in non grauib. eſſe reci-  
 piendos. & dicit Bart. in l. ſi verò. §. qui pro  
 rei qualitate. nu. 2. verſ. tertio nota. ff. qui ſa-  
 tiſda. cogan. capti uducere eum qui vult dare  
 fideiuſſorem idoneum, iniuriam eſſe, & ſic  
 magiftratum teneri iniuriarum, qui in car-  
 cere detinet volentem cauere idoneè. Idem  
 tenent Angel. Paul. de Caſt. & Iaſ. in d. §. qui  
 pro rei. volentes, quòd iudices qui aliquem  
 capi iuſſerunt fideiuſſorib. non acceptis in-  
 iuriarum poſſint conueniri. Vnde dicit Al-  
 beri. ibid. nu. 8. Mihi iniuriam facit trahen-  
 do me perſonaliter ad iudicem, ſi ſatis dare  
 volo de me præſentando. & inquit ibi Alex.  
 quòd in omnib. caſib. in quib. in cauſa crimi-  
 nali non poteſt carcerari, dimittendum eſ-  
 ſe, qui ducitur, id eſt, qui capitur dato fide-  
 iuſſore, & ſi captus eſſet, relaxandum, tene-  
 riq; iniuriarum iudicem, qui fideiuſſorem  
 idoneum nō acceptat. Et quòd de crimina-  
 li aſſeritur, Iaſ. intelligit, ſi pro criminali pe-  
 cuniaria pœna ſit inferenda, per d. l. 1. 2. & 3.  
 ff. de cuſtod. reor. in d. §. qui pro rei. nu. 4. in  
 2. notab. Ita in ſpecie conſulendo ſcribunt  
 Vdalricus Zaſ. in con. 19. nu. 26. 27. 28. 29. &  
 30. in lib. 1. con. & Hieron. Schurff, in conſ.  
 87. nu. 1. 2. & 3. in tertia Centuria. His addan-  
 tur quæ refert Paul. Grilland. in tract. de re-  
 laxat. carcerat. tit. de fideiuſſor. reor.

## CONCLUSIO LVII.

7 CAVTIO iuratoria non admittitur,  
 vbi alio remedio conſultum eſſe poteſt vtri-  
 q; parti, quam per iuratoriam cautionē. Ita  
 vult text. in l. ſi conſtante. §. quotiens. vbi  
 Paul. de Caſt. nu. 3. & Alex. de Im. verſic. ſed  
 contra iſtū text. annotarunt. ff. ſolut. matri.  
 Et hanc communem Theoricam eſſe refert  
 adiunctis exemplis & declarationib. Rolan.  
 à Valle, in con. 43. nu. 49. cū ſeq. in 2. To. cō.

## CONCLUSIO LX.

10 CESSIO bonorum non habet locum,  
 vbi quis tenetur ex delicto vel quaſi, ſed pœ-  
 na pecuniaria debet cōverti in corporalem,  
 quia qui non habet in ære, luat in corpore. l.  
 fin. de in ius vocand. l. 1. §. generaliter. ff. de  
 pœnis. Iaſ. in §. pœnales. nu. 43. cum ſeqq. &  
 §. fin. nu. 13. Inſt. de actio. Idem Iaſ. in l. ſi quis  
 id quod. nu. 28. ff. de Iuriſd. omni. iud. Eſt q;  
 hæc ſententia cōmunis, vti refert poſt alios  
 Capol. in con. 9. nu. 3. in crim. Quam Iaſ. d.  
 locis & alij DD. in d. l. ſi quis id quod. Aufrer.  
 in ſuis additio. ad deciſiones Capellæ Tolo-  
 fanæ, q. 61. nu. 3. Didac. Couar. lib. 2. varia.  
 reſolutio. c. 1. nu. 5. latiùs declararunt. Me-  
 minerunt nouiſſimè Natt. in con. 361. nu. 9.  
 & Gaſp. Cabal. in ſuis ſcholijs ad Aegidian.  
 conſtitutio. lib. 4. ca. 98. in verb. conſimile,  
 circ. fin.

## CONCLUSIO LXVII.

17 CITATIONEM non continentem  
 diem, in qua citatus comparere debeat, tan-  
 quam obſcuram non valere Bart. voluit, in  
 l. aut qui aliter. §. 1. ff. quòd vi aut clam. cum  
 alijs Bartoli locis & aliorum DD. authorita-  
 tib. citatis per D. Alex. de Imo, in l. liber ho-  
 mo, qui bona. nu. 5. ff. de verb. oblig. ſed alij,  
 quorum ſententia communiter approbatur,  
 ſunt in contraria opinione, quos referunt  
 idē Alex. in d. l. liber homo. & Philip. Dec.  
 in c. cum parati. nu. 6. ver. Poſtremo. ext. de  
 appellat. Specul. in tit. de citatio. §. ſequitur  
 videre. num. 20. verſ. quid ſi non præfixeris.  
 Anto. de But. in c. ſi. nu. 25. ext. de ferijs. Item  
 in d. c. cum parati. in 4. notab. num. 4. & Pa-  
 nor. ibi. nu. 6. Nam debet citatus compare-  
 re, quàm primum cōmodè poteſt, per text.  
 in c. eos. in fin. ext. de ſentent. excom. in 6.  
 cum quodam tamen temperamento. Non  
 enim tenetur illicò currere, Collectar. in c.  
 omnis vtriuſq; ſexus. nu. 10. circ. fin. ext. de  
 pœnit. & remiſſio. Aufrer. in ſuis additio. ad  
 deciſio. Capellæ Tolofa. q. 303. in ſi. Et hanc  
 cōmunem quoq; eſſe ſententiam teſtantur



Felin. in c. consuluit. nu. 5. vers. sed tenendo opinionem. extr. de offic. & potest. iud. de lega. Apostill. ad lectur. Panor. in d. c. cum parati. in verb. sine termino. lit. b. & Nicol. Anto. Grauat. ad tract. Octau. Vestrij in Romanæ aulæ actionem & iudiciorum mores, lib. 4. cap. 2. nu. 11. licet alij variè distinxerint, Lanfranc. in cap. quoniam, in verb. citationes. numer. 13. vers. quidam voluerunt. extr. de probat. Alexand. de Imol. in d. l. liber homo. Dec. adhuc aliter in d. c. cum parati. d. numer. 6. vers. sed distinguendum est, quorum distinctiones hic referre longum foret. Et copiosè de hac conclusione scribit quoque Boër. in suis decisio. quæst. 235. Nouissimè Mauser in suo processu Iur. de citatio. pag. 8. vers. Secundum substantiale citationis est.

### CONCLUSIO LXVIII.

- 18 **CITATIO** à procuratore incipere potest. Bart. in l. solent. in vlt. notab. nu. 17. ff. de aliment. & ciba. legat. Idem in l. quamuis. nu. 10. de damn. infe. & in l. meminerint. nu. 5. C. vnde vi. quod tamen DD. intelligunt, si Dominus non fuerit præsens, quia eo in casu citatio ab illo incipere debet. l. aut qui aliter. §. & si fortè. ff. quod vi aut clam. l. 1. §. 1. ff. de liber. agnosc. Fulgos. & Paul. de Castr. in l. eum qui. nu. 2. C. de procurato. Quorum sententias quoque referunt ibidem Alex. de Imol. adiecto tamen temperamento. nu. 2. Ias. nu. 1. Et hanc sententiam, quod citatio à procuratore incipere possit, cõmunem esse testantur Ias. in d. l. eum qui. d. nu. 1. & Nico. Ant. Grauat. ad tract. Octa. Vest. in Romanæ aulæ actionem & iudiciorum mores, lib. 4. ca. 3. nu. 10. quamuis tutiorem practicam iuris Canonici esse post alios referat Sichar. vt quò ad fieri possit, semper prima citatio fiat principali, in d. l. eum qui. numer. 3.

### CONCLUSIO LXIX.

- 19 **CITATIO** facta die feriato, vt quis cõpareat die non feriato, nunquid valeat DD. inter se non cõueniunt, sed eam citationem non valere, si citetur die feriato ob honorem DEI, si autem citetur die feriato ob necessitates hominũ instituto, eo casu citationem valere voluit Bart. post Oldra. ab eo citatum in l. 1. §. nũciatio. nu. 30. vers. sed dicit D. Oldrad. duo verb. ff. de noui oper. nu. Bald. in l. si. nu. 2. C. de ferijs. Et hanc cõmunem DD. sententiã esse refert Lanfran. in c. quoniam. in verb. citationes. nu. 18. extr. de probatio. de qua cõclusionem copiosè in d. §. nũciatio

Alex. de Imol. nu. 26. vers. successiue quærit Bart. Ias. nu. 8. vers. in quantũ quærit & concludit Bart. Rui. nu. 166. vers. successiue Bart. relatis opinionibus cõtrarijs venit ad opinionem Oldrad. Ioan. nu. 77. vers. prima conclusio. omnes attestantes de cõmuni sententia differunt. Itidem DD. in c. fin. ext. de ferijs, licet alij aliter respõderint quorum sententias refert Tiraq. in tract. de vtroque re tractu. in verb. de retraiet lignaier. ad fin. tit. nu. 79. vers. de citatione aut nõnihil dubij est cum seqq. nu. 80. & 81. adde Dominos de Rota. concl. 1. de ferijs, in nouis. Casiodorum decisio. 5. de dolo & cõtumac. & Octa. Vest. in Romanæ aulæ actionem & iudiciorum mores Ifagog. li. 4. c. 3. nu. 6. vers. generaliter aut omnis citatio, quocunq; tempore etiam feriarum generalium vel aliàs die feriato, etiam in honorem DEI exequi poterit in curia, vel extra in prouincijs. Et ibi in annotationibus. Nic. Ant. Graua. in ver. Generaliter. nu. 33. & Vantium in tract. de nullitate. process. c. de nullitate ex defectu citationis. nu. 46. versic. contrarium tamen videlicet, de hac conclusione scripserunt quoque Bartol. & alij DD. in l. ex quacunq; ff. si quis in ius vocatus non ierit. Idem Bart. in tract. de citatione. nu. 8. in 6. q. Maran. in tract. de ordin. iudicio. part. 6. tit. de citatione. nu. 19. vers. venio ad quintum dubium principale, scilicet quando debeat fieri citatio, vbi ipse prædictam generalem regulam cum suis limitationibus declarat. Nouissimè V Vormbser. in lib. 1. practic. obser. tit. de in ius vocando seu citatione. cap. 7. citatio ad diem feriata. Quintil. Mandos. in praxi commissionum, forma 13. in verb. ferias, vers. Tertiò quæro, an citationi obstant ferix, vbi ipse latius eam quæstionem prosequitur.

### CONCLUSIO LXX.

- 20 **CITATIONE** eius non requiri multum DD. voluerunt, qui dixit, se nolle ad iudicium venire. Et licet alij voluerint, eum adhuc citandum esse, quia potuit se emendare: Tamen prior sententia, referente Ioan. Sodoleto in l. quod te. nu. 89. vers. Quinimò etiam in citato. ff. si cert. peta. in 2. volu. repetitionum, magis communiter approbatur, quod in eo casu procedit, si in iudicio se nolle comparere dixerit, At secus verò si extra iudicium dictum fuerit. glos. iuncto textu in c. venerabilibus. §. secus. in verb. in iudicio. De sentent. excommu. in 6. Ioan. Baptist. Asini. multos Doctor. allegans, ad statutum



tutum Florentinum, de modo procedendi in ciuilibus, §. septimo, cap. 77.

## CONCLUSIO LXXI.

21 **CITATIO** generalis ad totam causam, vt aliquis compareat singulis diebus & horis, ad omnes actus vsque ad sententiam, valet, quando aliquis citatur in locis remotis & longinquis, secus verò in locis propinquis. Quia tum in omnib. act. requiritur specialis citatio. Panor. in c. fi. nu. 11. extr. de dilat. Iaf. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. nu. 73. ff. de offi. proconsulis & lega. vbi ipse plures authoritates Doct. adducit, Estque hæc sententia communis Doct. conclusio, vt refert Marant. multos Doct. cum distinctione allegans in tract. de ordi. iudic. par. 6. tit. de citat. nu. 118. vers. An autem possit fieri citatio generalis ad totam causam. Vurmbser. in lib. 1. practica. obseru. tit. De in ius uocatione seu citatione, cap. 16. citatio ad quælibet actum. Quæ conclusionem quoque latius explicat Nicol. Ant. Grauat. ad Octa. Vestr. tractat. in Roma. aulæ actionem & iudiciorum mores, lib. 4. cap. 4. nu. 15. & Ioh. Baptist. Afini. ad statutum Florenti. de modo procedendi in ciuilib. §. septimo. cap. 2. Redendo igitur ad statutum nostrum. Sed alij nullam distinctionem de locis longinquis & remotis vel propinquis faciunt, existimantes sufficere generalem citationem, ne multarum citationum necessitas sequatur, Innoc. & alij in c. consuluit. extr. de offi. & potest. deleg. Alias plures authoritates adducit Alex. de Imo. in l. qui ante Calendas. nu. 11. ff. de verb. oblig. Et dicit Iafre. Balb. hanc sententiam cõmuniter probari eamque etiam communiorem & ita in Camera frequentari inquit Mynsi. in suis obseru. Camera Iudi. Imper. Centur. 4. obser. 34. Ceterum in Romana Curia ex benignitate & sacri palatii stylo ad proteruitatem non cõparentis magis conuincendam, citatus in partibus consuevit (etiam quod nullo modo comparuerit) contra ipsum processus publicum seu audientiam contradictarum decerni, & ad omnes alios subsequentes actus in dicta audientia publice citari. Ita refertur in decisio. 1. alias 223. inci. Si committatur causa tempore feriarum, de ferijs. pag. libri mei 148. secundum impressionem Lugdunensem anno 1568. secundum illam impressionem verò Lugd. anno 1531. habetur illa decisio sub titu. de dilatio. fol. 48. in nouis. Quam doctrinam latius explicat Se-

bast. Vant. in tractat. de nullitatib. processuum, ea. de nullitate ex defectu citationis, & vnde ac quib. modis regulariter proueniat. nu. 110. versicul. Et quamuis contra taliter citatum.

## CONCLUSIO LXXIII.

24 **CIVES** habitates in aliqua ciuitate, similiter Originarij, vel habitantes in territorio Domini habent merum & mixtum imperium, tenentur ei prestare iuramentum: Quod adeo generale est, siue teneant res feudales à Domino, siue nihil teneant, sed solum habitent, siue faciant aliquam artem siue mercantiam vel aliquam industriam, debent per iusiurandum assecurare Dominum, & iurare. Ita habemus textum de Vasal. & familiarj, toto titu. de feud. qualiter iurare deb. Vasal. Domino fidelita. vbi Andr. de Iser. nu. 2. & 3. Bald. nu. 2. vbi ipse triplex iuramentum, iuramentum Vasalli, iuramentum domestici, & iuramentum quod prestatur ratione iurisdictionis subditi, eruditè explicat. Quod latius ibi profequitur D. Aluarot. num. 1. & ibi in tertia specie iuramenti fidelitatis, dicit ipse, quod hoc domino presteretur, vel ratione bonorum non feudalium, quæ ille tenet in loco subiecto iurisdictioni Domini, vel ratione habitationis, quam habet in in d. loco supposito iurisdictioni Domini. Vnde ratione iurisdictionis, quam habet Dominus in eum, vel ratione bonorum tenetur habitans fidelitatem iurare, propter illud iuramentum assecurationis appellatur, cum Dominus terræ habeat iurisdictionem in suo territorio. I. si pupillus. §. territorium. ff. de verbor. significationib. Cumque per tale iuramentum remouetur suspicio, & assecuretur dominus. De quibus iuramentis & alijs multa præclara congesserunt Matth. de Affli. in d. tit. qual. iurare deb. Vasal. domino fidel. & Iacob. de S. Georg. in tractat. feud. in verb. qui quidem inuestiti presterunt iuramentum fidelitatis. Meminit quoque Guid. Papa ratione habitationis quem dici subditum, & propterea iusiurandum prestandum esse, ne domino sit nociuus, sed fidelis, in suis decisio. Gratianopol. quæst. 307. Et hanc tam Feudistarum quam Legistarum cõmunem Theoricam appellat Roland. à Valle, in cons. 53. numer. 2. in 2. Tom. con.

## CONCLUSIO LXXVII.

27 **CLAUSULA** quod qui promiserit aliquem representare toties quoties fuerit requisitus,



tus, liberatur si bis presentauerit, vt euitetur infinitas. Ange. de Perus. in l. si finita. num. 1. ff. de damn. infect. & in l. 2. §. qui exhibendi. numer. 6. versic. Et credo. ff. de custod. reor. Plura & similia exempla refert Tiraq. in tracta. de vtroque retract. §. 1. gloss. 2. nu. 17. 18. 19. 20. pag. 638. 639. secundum impressionem Lugdun. anno 60. & in l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. signif. in 26. limita. numer. 1. & 2. & in regula. numer. 49. Sed in contrarium est frequentior Docto. decisio. Alex. de Imo. in consi. 145. Quoniam abunde. numer. 3. & ibi Carol. Molin. in ver. Quoties, plures Doctor. allegans in 2. libr. consi. Quia illa verba, Toties quoties, sunt apposita ad infinitatem. Et hanc sententiam communiter approbari satis liquet ex dictis & allegationibus D. Iasonis in l. duobus reis. §. si ei qui. numer. 19. circ. fin. ff. de iureiur. & Quintil. Mandos. in praxi commissio. formul. 18. in verb. Toties quoties. pag. 97.

### CONCLUSIO III.

- 54 CONFESSIO extraiudicialis cum infamia, est secundum communem Doctorum sententiam, sufficiens indicium ad torturam. Quod late declarant Philip. Dec. in capitul. at si clerici. numer. 17. versicul. alia opinio principalis est. extr. de iudicijs. Nico. Boer. in suis decisionib. quaest. 90. & nouissime Jacob. Nouell. in tractat. crimin. in primo capit. incip. Superioribus annis. numero vndecimo. pagina vigesima. lib. mei. & Marc. Anton. Blanc. ad final. ff. de quaestionibus. numer. 204. versicul. confessio extraiudicialis. post Lud. Carerium in prac. caus. crimin. §. septimum indicium est confessio extra iudicium facta de delicto. numer. 1. pag. 56. Petrus Follerius in practi. sua crim. in verb. & si confitebuntur. versic. sequitur vt videamus secundo loco de confessionibus extraiudicialibus. numero vigesimo secundo. Huius conclusionis quoque meminerunt Julius Clarus in lib. quinto sentent. §. fin. quaest. 21. versicul. confessio extraiudicialis. & Claud. de Battandier in sua praxi crimina. Regul. 54.

### CONCLUSIO V.

- 55 CONSANGVINEIS si permitteretur a lege vel statuto facultas interficiendi repertum in flagranti crimine, possent ipsi se-

cum socios & amicos sibi affiscere, & adhibere vindictae executioni, adeo vt propter ea non punirentur. Baldus in Reper. l. 1. nu. 66. versic. sed quid dicemus, in fin. illius quaestionis. C. vnde vi. Paul. de Cast. in l. raptores. nu. 6. C. de Episc. & Cleric. Barthol. Capol. in tract. de seruit. vrbano. praedior. capit. 23. numer. 10. versic. est argumentum. & Tiraq. per multas aliorum Doctorum auctoritates in tract. de vtroque retract. in verb. de retract. lignagier. §. 26. num. 71. versic. tertio intellige. Sed alij sententiam communem Docto. in contrarium esse arbitrantur, saltem quantum ad id, vt consanguinei ipsi possint adducere socios vel extraneos, & curare per illos interfici repertum in crimine, vel vt retineamus Tiraq. verba, vt ipsi manualiter id faciant per doctrinam Baldi, in l. vt vim. nume. 7. in 6. quaestio. versicu. sexto quaeritur. ff. de iustitia & iure. Cum permissio sit personalis, & statutum se restringat ad offensum, nec egredietur personam, licet bene eos comitari, eisque adesse, nec propterea de sociatione vel fauore teneri possint. Stephan. de Frederic. in tractat. de interpretat. iur. in vltima parte, numero quadragesimo octauo. versicu. & haec inferri possent ad quaestio. per legem, non est singulis. ff. de regulis iuris. toto titulo C. ne quis in caus. propria. Et hanc sententiam magis communem esse dicit Roland. a Valle, in consilio trigesimo quarto, numero 31. 32. & 33. in 2. Tomo. consil. vbi ipse Paul. de Castr. dictum intelligi posse tradit, quod illi quibus ius vindicandi competit, possint secum socios & amicos sibi adhibere ad executionem vindictae, quam sine illis tuto peragere non possent. Quamuis & hanc Baldi posteriorem sententiam atque aliorum Doct. tutiorem opinionem las. appellauerit: tamen in criminalibus. mitiorem partem ad absoluendum. l. de interpretatione. l. sanctio legum. ff. de pena. sequendam esse ipse voluit in l. 1. §. usufructuarius. nu. 5. versic. secundo notabiliter. ff. de oper. noui nunciat.

### CONCLUSIO XV.

- 65 CONTRACTVS praesumitur usurarius secundum magis communem opinionem, ex solo pacto de retrouendendo, cum modicitate precij. Aym. Crauet. in con. 156. versic. non obstat. nu. 16. Licet multi voluerint ista duo non sufficere, nisi & adsit tertium requisitum, scilicet, quod emptor sit solitus se-



nerari. Quam sententiam magis communē appellat Socin. Iun. post Capol. in con. 50. num. 2. in 1. part. Sed priorem frequentiori calculo à Docto. approbatam esse adductis multorum Docto. autoritatib. scribit Roland. à Valle, in con. 40. num. 12. cum seq. vbi ipse plures autoritates, quam vllus aliorum in illa materia in vtramque partē congesit. in 2. Tom. con.

D

CONCLUSIO XXVIII.

**D**EFUNCTI ordinatio in feudo nō admittitur, in c. 1. ibi. nulla ordinatione defuncti in feudo manente vel valēte, de succes. feud. c. 1. §. donare. Qualiter olim feud. alien. poter. Quod adeo generale est, vt vasallus non possit legare vel mortis causa donare feudum, sine consensu domini, Matth. de Afflict. in d. §. donare. nu. 1. nec pro anima relinquere, ibid. ibi. iudicare pro anima, & Felin. in c. quæ in Ecclesiarum. nume. 70. atque Dec. nume. 32. ext. de constitut. vbi ab illis limitationes & declarationes adiunguntur. Quia prohibitus testari, prohibetur etiam feudum legare vel donare, idem Philip. Dec. in con. 144. nu. 2. vers. nam dato quod concessio inuestituræ & veditio valuisse. & Curt. Iun. in tract. feud. in 4. part. ex quibus caus. feud. amitta. num. 125. §. penul. quæro an & quando vasallus possit de feudo testari. Quæ conclusionem adeo receptam esse inquirunt, vt legatario etiam non debeat æstimatio feudi. Iacob. de S. Georg. in tract. feud. in verb. & cū patet quod de ipso feudo possint ipsi vasalli inuestiti testari. nu. 5. Quod quoq; procedit si legatum factum fuerit Ecclesie. Curt. Iun. in d. 4. par. in d. §. penul. quæro. vers. quinto videretur limitanda prædicta conclusio. Vbi ipse dicit hanc esse cōmunem DD. sententiam, quam etiam refert Roland. à Valle, in con. 41. num. 32. in Tom. 2. con.

CONCLUSIO XXIX.

**D**ELEGATVS Principis multam imponere potest, secundum sententiam Doct. cōmuniter approbatam, referentib. Panor. nu. 12. Felin. nu. 9. & Phil. Dec. nu. 13. vers. successinè. Abb. quærit an delegatus multare possit. in c. 4. incip. De causis. extr. de offic. deleg. Licet alij aliter censuerint, tamen prior sententia receptior est, Alex. de Im. in l. vni. nu. 13. & 14. ver. extr. gl. & vers. secundò

fallit. Ias. nu. 20. vers. limita tamen istam cōclusionē, nisi sit delegatus principis. & Cagnol. nu. 58. volentes indistinctè recipi, (non considerato eo, quod multi fuerint in ea sententia, delegatum principis de iure Ciuili regulariter non posse multare, per l. 2. arguendo à specialib. C. de sportu.) cū in causa delegata maior sit quocunque ordinario. c. sanè. 2. ext. de offic. & potest. iud. deleg. Sed tamen delegatus principis maiorē, aut non ita grauem multā imponere non posset, q̄ imponeret ordinarius. l. eos. Cod. de modo multar. & Alex. de Imo. in rubr. nu. 8. vers. quartò. per l. 2. ff. de offic. eius cui mandat. est iurisdic. Atq; hanc cōmunem Doct. sententiā esse referunt Gasp. Valasc. in l. Imperium, nu. 221. vers. vltimò pro completō. ff. de iurisd. om. iud. in 1. vol. repet. & Roland. à Val. in con. 47. nu. 74. in 2. Tom. con. idq; etiam de iure Canonico procedit, quamuis Dec. cōtrariam sententiam defendat, in d. c. 4. inci. De causis. nu. 13. Illius tamen rationib. benè respondet Cagnol. post alios in d. l. vnica. nu. 58. Non obstante eo, multas & aliquas differentias delegationis inter ius Canonicum & Ciuile receptas esse, cū quo ad impositionem multæ non reperiatur constituta differentia. Idcirco à iure Ciuili perspicuè hoc determinante recedere non est integrum, per c. 1. & 2. & quæ ibi à Doct. notantur. ext. de noui oper. nunciat.

CONCLUSIO XXXIII.

**14** DELICTVM si quis sponte confitetur statuto disponente, ei quoq; pœna diminui debet, Sed si quis primò negauerit delictū, & postea pœnitētia ductus, confessus fuerit, an beneficio prædicti statuti gaudere debeat. Voluit Bar. eo in casu, illum ad beneficiū cōfessionis non admitti. l. eum qui. nu. 4. ff. de iureiur. Cuius opinionem cōmuniter approbari inquit Barth. Soc. in l. nō vtiq; post nu. 7. ff. de excep. quemadmodū cū post Vas. adducit Clarus in pract. cri. q. 82. ver. Statutum. 9. cir. fi. Sed alij quos adducit Ias. in d. l. eū qui. nu. 8. contrariā sententiā secuti sunt, quam & omnes amplecti ibid. testat. Ias. Et hanc mitiorem & sibi magis placere dicit dicto loco Clarus. Quæ sententiā & ego sequer, si in praxi mihi casus offerretur, licet nō ignorem, Bartoli opinionem nouissimè defendere D. Gasp. Cabal. IC. doctis. tanquā iustiore, propter aliquas causas per illum adductas, in suis scholijs ad Aegidia, constitutiones, lib. 4. cap. 27. in verb. Confessus.

CON-



## CONCLUSIO XL.

- 21 DILATIO secunda non datur nisi causa cognita, Docto. in l. fin. vbi Alex. de Imol. num. 11. Ias. nu. 23. ff. de ferijs. & in l. 1. C. de dilat. etiam si primam Iudex coarctauisset. Alex. de Imol. in l. 2. ff. de re iudic. Estque communis Docto. sententia, referente Ioh. Francif. de Rip. ibidem num. 32. versic. Tertiò nota. Nouissimè meminit Nicol. Anto. Graua. in suis analyt. annot. ad Octau. Vestrij in Roma. aulæ & iudicio. mor. Isagog. lib. 5. cap. 4. in verb. quod in causa.

## CONCLUSIO LXXI.

- 52 DOTIS nomine si testator dixerit, Margareta & Catharina, relinquo & assigno cuilibet earum mille aureos, licet sint coniunctæ verbis, tamen ex quo erant omninò vocatæ ad diuersas res, quia partes assignatæ fuerant, quæ ad oculum ostendi potuerunt, non dabitur locus iuri accrescendi, si vna ex illis mortua fuerit. Item si pater reliquerit mille nomine dotis pro qualibet filiarum. Ita inquit Bart. in l. huiusmodi. §. quib. ita. num. 2. dicens: Testator instituit filias suas in centum pro qualibet, certè inter eas non est locus iuri accrescendi, quia separata quantitas assignatur cuilibet. ff. de leg. 1. Cuius sententiam reliqui Docto. ibidem Bald. Rapha. Cuman. nu. 3. vers. vnde dicit Bart. & Paul. de Cast. communiter approbarunt. & idem Bart. in l. re coniuncti. nu. 23. versic. secundò quæro nunquid inter coniunctos verbis tantum sit ius accrescendi. ff. de lega. 3. Ioan. de Imol. in l. qui filias. §. si quis ita. num. 2. ff. de lega. & fideicom. 1. Alex. de Imol. in con. 55. numer. 3. in lib. 2. con. Et hanc sententiam communem esse dicunt Ias. in d. l. re coniuncti. numer. 104. versic. ex ista fallentia. & Barth. Romuleus num. 92. vers. ex istis dictis Bartoli.

## E.

## CONCLUSIO VII.

- 34 **E**MPHYTEUTA non potest arbores fructiferas incidere, sed benè cæduas, & si incidat, priuatur iure suo emphyteutico, & expelli potest. Bart. in l. fraudem. §. conductor, & ibi apostilla. in verb.

fructiferas cædere. ff. de iure fisci. Bar. num. 3. & alij Docto. in l. diuortio. §. si fundum. ff. solu. matrimon. Ias. in Authen. qui rem. nume. 6. vers. item quia emphyteuta incidendo arbores fructiferas. C. de sacrosanct. Eccles. Et hanc communem Docto. sententiam esse post plures allegationes inquit Roland. à Valle, in consil. 49. numer. 14. adiecta illa declaratione, numer. 20. & in consilij eam maximè procedere, vbi deterioratio fuisset notabilis, quæ tenderet ad perpetuam deteriorationem fundi, in 2. Tom. con. Quam latius declarat Ias. in d. l. diuortio. in §. si fundum. numer. 4. versic. istam communem opinionem limita, quando ex tali incisione sequeretur magnum damnū. Bursat. in con. 91. numer. 3.

## CONCLUSIO VIII.

- 35 EMPHYTEUTA per alienationem rei emphyteuticæ factam inconsulto Domino, non priuatur iure suo, etiam si res tradita fuerit emptori per constitutum. Quia requiritur actualis apprehensio possessionis. Ias. in l. fin. numer. 132. versic. decimononò quæro. C. de iure emphyteu. Hippol. in suis singul. sing. 412. & Anton. Negusan. in tractat. de pignor. & hypote. in 3. memb. 2. par. numer. 79. in 9. volum. tractat. attestantes hanc sententiam communiter receptam esse. Sed Roland. à Valle, in consil. 51. numer. 22. 26. & 37. in 2. Tom. con. dicit cōtrariam sententiam magis communem esse, cum constitutum quantum ad effectum priuationis idem operetur, ac si emphyteuta fundum actualiter tradidisset. Et hanc sententiam ab omnibus Docto. approbari inquit Guid. Papa in consil. 147. numer. 6. versicul. item & si foret. De qua quæstione latè disputat Roland. in d. consil. 51.

IX. X. suprà in Primaparte.

## CONCLUSIO XI.

- 38 EMPTOR qui ex vi pacti de retrouendēdo, tenetur reuendere alteri, si rem emptā alteri locat, & durat locatione redimat, teneat redimēs stare locationi factæ per emptorē. Bald. in l. 1. nume. 35. versic. item pone vendidi tibi fundum. C. de iure fisci. lib. 10. Ludouic. Gozadin. in l. 2. vers. vigesimo sexto quæro. num. 143. & Hieron. Cagno. versic. duodecimo quæritur. numer. 77. C. de pact. int. emp



int. empt. & vend. in 7. volum. repet. Et hanc Docto. communem sententiam esse meminit Roland. à Valle, in consil. 49. numer. 3. in 2. Tom. consil. vbi Docto. allegati rationes pulchras eius doctrinæ retulerunt.

CONCLUSIO XII.

39 EPISCOPVS succedit in potestate exequendi testamenta in quibuscunque legatis, etiam non pijs, hærede non adimplente voluntatem defuncti. c. nos quidem. & ibi Ioan. de Imol. nume. 2. versu. nota argumentum, quod id quod dicitur Episcopum negligente hærede vel exequutore succedere in potestate exequendi, capit. si hæredes. & gloss. in verb. ab Episcopo. & idem Ioan. de Imola, numer. 2. versicu. nota argumentum pro opinione quæ habet, quod Episcopus succedat in potestate exequendi testamenta, in quibuscunque legatis etiam non pijs, & Panorm. ibid. numer. 7. versic. venio ad tertium. ext. de testam. & vltim. volunt. Et hanc opinionem magis communem esse refert Alex. de Imol. in consil. 239. nume. 12. in 6. vol. con.

CONCLUSIO XIII.

40 EPISCOPVS si decessit hæredibus nonnullis post se relictis, & ambigebatur, an bona quæ ab ipso relictæ sunt, vel ad Ecclesiam tanquam bona acquisita de rebus Ecclesiæ, vel ad ipsius hæredes velut aliunde quæsitæ pertinerent, nec constaret, vnde quæsitæ fuissent, Respondent Docto. attendi oportere, quis sit illorum possessor. Nam si post mortem Episcopi Ecclesia possidet, & hæredes pro illis agunt, potior erit conditio Ecclesiæ possidentis, Sed si hæredes sunt in possessione, tunc in Ecclesia probabit. gloss. in c. sint manifestæ res. in verb. Probantur. 12. q. 1. Alex. de Imo. in con. 140. num. 3. in 5. volum. consil. Et si res de quib. agitur, ante vel post prælaturam partæ fuerint, dubium esset, respondet Abb. in c. 3. in fi. ext. de pecul. clericis possessorem in possessione, siue Ecclesiam siue hæredes, defendendum esse, licet Ioh. And. vt ibi refert Panorm. contrariam sententiam secutus fuerit: tamen præcedentem veriore & crebriorem sententiam esse meminit nouissimè Ioh. Hier. Alba, in suis lucubratiõ. in Bart. in l. Quintus, nu. 4. ff. de donat. int. vir. & vxor. vti quoque eam quæstionem, quando clericus habens beneficia censetur bona acquisiuisse, intuitu Ecclesiæ vel proprio, explicat.

CONCLUSIO XVI.

43 EXCEPTIO non numeratæ pecuniæ si infra biennium opposita fuerit, tunc in hoc priuilegiata est, quod creditor tenetur probare, pecuniam esse numeratam, non obstante rei confessione. l. si ex cautione. C. de numer. pecu. Si verò biennium elapsum fuerit, tunc reus probare tenetur, pecuniã non esse numeratam, & talis exceptio redit ad ius commune, & induit naturam pristinam aliarum exceptionum, vt eam reus probare cogatur, cum intentio actoris iam sit per confessionem fundata. l. in exceptionibus. ff. de probatio. Non refragatur textus Instit. de litera. oblig. in fin. Ibi vt ultra biennij metas huiusmodi exceptio minimè extendatur, & in l. in contractibus. ibi, Sed intra solum biennium continuum, vt eo elapso nullo modo querela non numeratæ pecuniæ introduci possit. C. de non num. pecu. quia intelligi debet secundum Doct. ibidem, quod illa exceptio post biennium ibidem nullo modo opponi possit, scilicet in sua propria natura, quæ est vt transferatur onus probandi in creditorem, sed in natura non propria sc. vt opponens probet numerationem non esse factam à creditore. Doct. in d. l. in contractibus. & in d. l. si ex cautione. C. de non num. pec. & in d. tit. Inst. de liter. obli. Est quæ hæc communis opinio, vt nouissimè ibidem Ioh. Schneid. nu. 11. in fin. refert. Quomodo autem ista probatio fieri debeat, docet ibidem Ioh. de Plate. in versu. Sed differentia est, non procul à fin. Porro si debitor animaduertent creditorem nolle dare pecuniam, tum ipse agere potest super cancellationem instrumenti vel chirographi, l. dissolutæ. C. de condict. ex lege. Bart. in auth. cassa. in fi. C. de sacro. eccle. vel potest petere, vt scheda sibi restituatur. gl. in d. l. dissolutæ. Pet. Rebus in trac. de chirographorũ & schedularũ recognitione. articulo 2. nu. 50. in quo loco multa annotata digna de exceptione non numeratæ pecuniæ ab eo recensentur.

F.

CONCLUSIO XLV.

33 **F**EVDI Dominus directus si voluerit propter seruitiũ vel amorẽ patris, eo defuncto sine filio masculo, filiã inuestire de aliquo feudo, hoc facere potest. c. i. quæ ad. feu. ad filiã ptineat. Quæ cõcessio etiam facta esset de feudo paterno & antiquo, agnatis primi inuestiti officere non potuit, vt com-



vt communiter Feudistæ in c. 1. tradiderūt. Propterea Docto. illum textum de feudo nouo, non autem antiquo vel paterno intelligunt, alioquin concessio non valeret, cum de præiudicio agnatorū agatur, quib. ex prima inuestitura ius fuit quæsitum. Signorol. de homod. in con. 11. num. 1. Nam Dominus nihil potest in præiudicium agnatorum. c. 1. de alien. feud. pater. & ita velle omnes Feudistas inquit Ludouic. de Gozadin. in con. 8. num. 11. versic. nonò nec princeps. & Ias. in cons. 8. num. 26. versic. secundo, inter con. feud. Quam conclusionem, quòd in feudo paterno vel antiquo Dominus non possit præiudicare agnatis non cõsentientibus, sibi locum vendicare, quando agnati, quamuis transuersales, essent descendentes, à primo inuestito, scribit post alios Roland. à Valle, in consil. 41. numer. 27. in 2. Tom. vbi ipse adducit Paris. in cons. 3. num. 44. vol. 1. consil. 26. num. 123. & in consil. 13. num. 2. in eod. vol. asserentem hanc communem opinionem esse.

## CONCLUSIO LXVI.

- 34 FEVDI Dominus directus potest respectu sui iuris & interesse cõsentire quòd feudum transeat ad personas, ad quas de sui natura non esset transiturum. Nam postquam ipsum feudum fuit apertum Domino, habet ipse Dominus liberum arbitrium disponendi de eo. l. in re mandata. C. mandati. Albert. Brun. in con. 65. numer. 3. in con. feud. Curt. Iun. in cons. 1. nume. 15. & per multas alias authoritates adductas per Roland. in d. con. 41. num. 23. Ex quorum authoritatibus constat hanc sententiam communiter approbari.

## CONCLUSIO LXVII.

- 35 FEVDATARIVS fictè cõtumax non potest vigore istius contumaciæ priuari feudo nisi ter monitus fuerit, & non comparuerit, per text. in c. 1. de milite Vasal. qui cõtumax est. vbi & text. dicit: Dominus vocat militem, qui ab eo feudum possidebat, dicendo eum in culpam incidisse, per quam feudum amittere debeat, hic non respondet, quæritur quid faciendum sit Domino? Respondeo eum ad curiam vocari debere, & si non venerit, iterum debere eum vocare vsque in spacio tertio, septem vel decem dierum, & arbitrio eiusdem curiæ terminando. Quòd

si neque venerit ad tertiam vocationem, hoc ipso feudum amittat, & ideo debet curia Dominum mittere in possessionem. & ibi gloss. in verb. tertiam vocationem. quærit an vnum duntaxat edictum pro omnibus sufficiat. l. consentaneum. C. quomodo & quando iudex. & respondet, illud in feudo nõ obseruari, scilicet quod pro omnibus edictis vnum duntaxat proponatur. Quam sententiam communiter iuris feudalis interpretes sequuntur. Andr. de Iser. ibid. num. 1. versic. hæc citatio. numer. 2. ver. vel speciale. & numer. 4. in fin. versic. negari non potest. Bald. num. 1. & 2. Aluarot. numer. 6. versic. quæro cum gloss. secunda. Præpos. num. 1. & 2. & Matth. de Afflict. versic. octauò nota. ex text. quod ad hoc vt Vasallus dicatur contumax, debet esse ter citatus cum spacio 7. vel 10. dierum pro qualibet citatione, nec sufficit semel citare cum spacio 30. dierum, quia text. iste expressè requirit triplicem citationem, & sic vna citatio pro omnibus cum peremptorio non sufficeret. & ibi ab ipso nonnullæ limitationes eius doctrinæ adiiciuntur. Iacob. de S. Georg. in tractat. de feud. in verb. dictique Vasalli promiserunt non committere Feloniam. num. 46. versic. vigesima prima causa est, si vasallus trina vice citatus pro causa feudali nunquam comparuerit, Dominus post trinam citationem mittetur in possessionem ipsius feudi. & ita omnes asserere meminit Roland. à Valle, in consil. 47. nume. 61. Burfat. in consil. 49. num. 21.

## CONCLUSIO LXVIII.

- 36 FEVDVM ad fœminas regulariter non pertinet. c. 1. §. hoc autem notandum. Qui feud. da. poss. cum similib. textibus adductis per Lud. Ro. in con. 1. nu. 1. & in cõs. 33. quod tamen multas recipit limitationes, quas in prædictis consilijs Romanus refert, & in cõs. 357. inter quas vna est illa, si feudum fœmineum fuerit, vt ibi d. Roman. refert, Francis. Areti. in l. Gallus. §. nunc de lege. nume. 53. ff. de liber. & posthu. etiam masculus ex fœmina. Estque communis opinio, quæ eo modo declaranda est, dummodò masculi non extent. Francis. Curt. Iun. in cons. 181. numer. 2. inquires, quando adessent masculus & fœminæ licet feudum esset fœmineum, potiùs succederent masculi quam fœminæ. Quam conclusionem pluribus adductis authoritatibus prosequitur Horat. Mandos. in suis additionib. ad consil. Roman.



mani. conf. 357. in verb. foemineum, lit. i. Ambros. Schurer. in tracta. de hæredita. quæ ab intesta. deferunt. cap. 9. De specialibus siue peculiaribus circa descendentiũ successionem. in 2. limitatione. vers. sublimitatur primò, quando adsunt masculi & foemina. per tex. in c. vni. de feud. foemi. Quomodo autem feudum ad foeminas peruenire possit, copiosè explicarunt Zas. in epitome feudor. cap. 8. De feudo. successio. nu. 36. vers. super secũda particula, de foeminarum successione, cum nu. seqq. Iacob. de S. Georg. in tracta. feuda. in verb. & foeminis. pag. lib. mei 63. Et Curt. itidem in tract. feud. in 3. part. principali. in prin. à nu. i. vsq; ad finem. num. 35. pag. lib. mei 135. cum seqq. Rationes autem cur foemina non succedat in feudo, refert pulchrè Tiraq. in tractat. de legib. connubialibus. in leg. i. num. 78. vers. igitur cum mulieres. pag. 27. in l. 9. num. 132. vers. quin. pag. 241. & in 12. lege. nume. 13. vers. ex nostris verò. Cateros casus, in quibus foemina non admittuntur, refert Lud. Roma. in conf. 357. Hipp. de Marsil. in singula. suis. sing. 411. incip. Foemina non succedunt. Remissiuè Dec. in l. 2. nu. 56. vers. & etiam in pluribus casib. ff. de reg. iur. Apostill. in additionibus suis ad singularia Lud. Rom. sing. 180. Hodie foemina non succedit in feudo. Quid si pater accepisset feudum pro se & filijs suis masculis & foeminis, an foemina simul veniẽt cum masculis. Tradit Francis. Cremen. in suis singularib. singu. 71. incip. quidam pater. Remissiuè Decius in d. l. 2. num. 55. vers. & etiam si expressè dictũ sit. Franc. Curt. latè in d. tractat. feuda. in d. parte 3. princ. nu. 18. ver. decimosexto. Ioh. Berna. Diaz. in suis regulis, reg. 282. Foemina non succedit in feudo. Et Petr. à Duẽn. in suis regulis, reg. 309. Adde & foeminam succedere posse in feudo, quando concessio facta est per viam donationis, vt scribit Odrad. de Pont. in conf. 159. nume. 3. vers. in contrarium videtur. Dec. in conf. 32. post nu. 3. vers. vnde cum dicat, donamus. con. 208. post nu. 2. vers. postremò aduertendũ est ad verba concessionis. Et con. 498. nu. 11. vers. & hoc modo in simili casu. Idem Dec. remissiuè in d. l. 2. nu. 55. vers. & prædicta conclusio. Carol. Rui. in con. 36. nu. 8. vers. quod verbum donamus, in consil. 38. num. 4. vers. & ita etiam in fortioribus terminis, & in conf. 39. in prin. lib. i. conf.

Et scribit nouissimè Clarus alijs auctoritatibus adductis, hanc sententiam communiter approbari, in §. feudum. quæst. 17. lib. 4. senten. Roland. à Valle, in conf. 1. num. 69. & in conf. 2. num. 3. cum seqq. in 1. tom. con. Nouissimè Menoch, in consil. 1. num. 9. cum seqq.

## CONCLUSIO LXIX.

- 37 FEVDI præscriptio etiam cum mala fide procedit, secundum iuris Ciuilis dispositionem, glo. Bald. & Aluarot. in cap. vni. §. si per triginta. Si de feudo defun. conten. sit int. domi. & Vasall. Estq; communis DD. sententia, referentibus Francis. Balb. in tract. de præscript. in 4. part. princ. 12. quæst. 1. principal. incip. Primò igitur quæro, vtrum quis præscribere possit. nu. 3. ver. sed dubitatur. & Lud. Schrad. in consil. 34. post nu. 73. vers. Namq; in 1. tomo consiliorum diuersorum DD. Francofordia, anno 1568. impressorum. Licet de iure Canonico diuersorum sit statutum, vt prædictus Balb. in d. 12. quæst. principa. post d. nu. 3. vers. sed de iure Canonico non procederet præscriptio cum mala fide, eruditè explicuit. Meminit quoque Crauet. in tracta. de antiquit. tempor. 4. parte. §. absolutis differentijs. numer. 30. vers. tertius casus est.

## CONCLUSIO LXX.

- 38 FEVDVM ligium est, pro quo vasallus de feudo inuestitus, contra omnes homines fidelitatem Domino debet, nullius alterius fidelitate excepta. gloss. in Clem. pastoralis. in §. rursus. verb. homoque ligius. & ibi notat. nu. 3. vers. quæro quis dicatur homo ligius. Cardin. Zabarell. & Apostill. in liter. e. vers. quis dicatur homo ligius. de senten. & re iudic. Bald. in prælud. feudor. vers. alia diuisio feudorũ. num. 52. & Præpositus num. 54. vers. decimatertia diuisio. & Bald. in consil. 291. nume. 1. 2. & 11. in 2. volum. consil. Ias. super vsib. feudo. numer. 106. vers. septima diuisio feudorum est, aliud ligium, aliud non ligium. Quam descriptionem iuris interpretes communiter approbare. cum adiecta vltiori declaratione quid legalitas, quid homagium, quid fidelitas dicatur. Item an Vasallus ligius duorum Dominorum ex necessitate vel ex incidenti effici



fici possit, nec non si Vasallus ligius promiserit priorem Dominum, & nullum alium iuuare, possit tamen ad hoc auxiliari secundò per substitutum, scribit Roland. à Valle, in consil. 43. in secundo Tomo consil.

## CONCLUSIO XCII.

- 60 **FILIAM** dotatam patri ab intestato succedere non debere, si ita statuto prouisum fuerit, pater condidit testamentum, instituit filios, & filiam præterijt, filia præterita impugnat testamentum, fratres contra illam, quòd vigore statuti sit exclusa, opponunt, respondet ipsa, statutum excludere ipsam solummodò ab intestato, unde statutum non est ad casum confecti testamenti trahendum. Quam sententiam plariq; approbârunt. Bald. tamẽ contrariam sententiam consulendo amplexus fuerat, cuius sententia communis esse videtur, referente Christoph. Portio, Instit. de exhæred. lib. nu. 22. vers. & inferitur ad quæstionem frequentem, circ. fin. tit. per rationes, Quia cui non competit ius petendi legitimam, non competit ius rumpendi testamentum. l. Papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de inof. testam. Deinde ipse addit materiam patri, ne conficeret testamentum dari, sed tandem inquit potius consuli, vt pater filiam dotatam, volens condere testamentum, instituat in duodecim imperialibus, vnà cum dote, ne præterita, dicat testamẽtum nullum, secundum gloss. in l. 3. §. proinde, in verb. Patrimonium est. ff. de minorib. 25. annis. Quam doctrinam latius ibid. Albenum. 13. & 14. prosequitur, & inquit Bart. in d. l. 3. §. sed vtrum. in fi. ita obseruari de facto, cuius quæstionis mentionem faciunt Ias. in Authen. nouissima. num. 15. & 46. C. de testam. in offic. eamq; latius explicârunt Ioan. Dilect. in tract. de arte testandi. tit. 3. Caurel. §. num. 2. & Iul. Clarus in lib. 3. senten. §. testam. quæst. 44.

## CONCLUSIO XCIII.

- 61 **FILIUS** naturalis ali non debet ab hærede patris defuncti, quando ex operibus & ingenio suo, vel saltem ex famulatu sibi victum acquirere potest, per doctrinam Bart. in l. si quis à liberis. §. sed si filius. vbi ipse voluit, quòd filius legitimus, qui se ex operibus suis alere potest, alimenra pete-

re non possit. ff. de liber. agnos. vnde idem Bart. scribit, filio robusto & sano nihil operanti, à patre alimenta denegari posse, modò secundum conditionem natalium operari ei non esset verecundum. Bart. in l. vnica. nu. 7. C. de mendican. valid. libr. II. Laurent. Calcan. in con. 59. num. 10. in fin. Phil. Dec. in con. 576. & Bald. Nouell. in tract. de dote, in 6. par. in 16. priuil. Vnde hæc sententia multis tanquam communis videtur, sed Aym. Crauet. in cons. 199. per multa argumenta tueretur, quòd nihilominus pater si velit, possit ei relinquere pro alimẽtis, quia non poterit semper lucrari, nec semper se alere, & ita quotidie praticari scribit Carol. Mol. in annot. ad cons. Dec. in d. cons. 576. in verb. quãdo à se ipso. De qua quæstione copiosè quoq; scribit Roland. à Valle, in cons. 54. in 2. Tom. cons.

## H.

## CONCLUSIO XIII.

- 7 **HAEREDVM** appellatione in feudo continetur filij, & descendentes Vasalli, non autẽ extranei hæredes. c. 1. §. sed diuersum. de alienat. feud. c. 1. §. profectò. de leg. Corradi. cum feudum ad hæredes extraneos nõ transeat, ideoq; concessum pro hæredib. intelligitur hoc pro liberis. l. ex facto. & ibi gl. in verb. si alieno. & DD. communiter. ff. ad Trebell. c. 1. de succes. feu. Estq; communis sententia. Aug. Bero. in con. 65. nu. 38. ver. In tantum quòd si feudum reperiatu concessum. & nu. 52. vers. Quod autem in casu. in 1. vol. con. Idq; etiam procedit in emphyteusi ecclesiæ. Idem Bero. in suis familia. quæstionibus. quæst. 17. num. 3. De cuius conclusionis posteriore particula copiosè scribit idem Bero. in con. 93. 94. & 102. num. 33. in 1. vol. cons.

## CONCLUSIO XV.

- 8 **HAEREDES** sui & necessarij non præsumuntur habere scientiam eorum, quæ in testamento continentur, secus in hæredibus extraneis, quia illi præsumuntur habere scientiam fideicommissi, & caretorum contentorum in testamento, secundum doctrinam Bartol. in l. eius qui. vers.



vers. quintò nota. nu. 29. ff. de reb. credit. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. versic. tertio quæro. nu. 13. ff. de verb. oblig. Quam sententiam latius declarârunt Alexan. de Imol. nu. 8. vers. sexto nota. Ias. in §. quòd si stipulatus. nu. 4. in d. l. eius qui. & in d. §. duo fratres. Alex. num. 53. versic. primò in quantum. & Ias. num. 56. vers. tertio quærit Bart. Et Bartoli sententiã communem Doct. opinionem esse referunt Marian. Soc. Iun. in con. 118. nu. 30. in fin. con. & in conf. 128. nu. 117. in 1. part. con. & Hieron. Cagnol. in l. qui in alterius locum. nu. 10. vers. communis Scribentium sententia est. ff. de reg. iur. Quam tamen conclusionem fusiùs explicârunt prædicti Doct. Ripa in d. §. duo fratres. versic. circa tertiam quæst. num. 50. cum seq. & Rol. à Valle. in conf. 36. in 2. Tom. conf. Et an & quando transactio valeat non inspectis verbis testamenti, satis eruditè explicuit idem Socin. Iun. in con. 59. in eadem 1. part. conf. & Laur. Calcan. in conf. 17.

CONCLUSIO XVI.

9 HAERETICO fratri carnali potiùs quàm catholico extraneo subueniendum est. ca. 1. & ibi gloss. in verb. fideles. distin. 30. Panor. in c. si quis. nu. 2. extr. de hæret. Et hanc communem sententiam esse dicit Nicol. Arelat. in tract. de hæret. in notab. 22. in vol. trac. crim. Venet. anno, & c. 70. impressorum, pag. 141.

CONCLUSIO XVII.

10 HOMICIDIO commissio oritur criminalis accusatio ad pœnam legis Cornel. de Sicar. ac etiam actio in factum ad interesse, per quam tenetur occisor vel vulnerans ad expensas medicorum, & operarum illius interfecti vel debilitati. l. fin. ff. de ijs qui deiecerint. l. ex hac lege. ff. si qua drupes pauperi. fecit. dica. Specula. in tit. de iniur. §. sequitur. vers. sed nunquid pro libero homine occiso. num. 3. Panorm. in cap. 1. nu. 6. vers. vltèriùs quæro. ext. de iniur. & dam. dato. Hippol. de Mars. in con. 115. num. 19. & in conf. 131. vers. nam de iure communi. numer. 44. & in suis singul. sing. 575. incip. proximis superiorib. dieb. Robert. Maran. in tract. de ordin. iud. in 4. part. 1. dist. vers. similiter si is commissum homicidium. num. 4. Ioan. Baptist. Plotus, in tract. de in lit. iur. §. 41. incip. ho-

miciidum ergo. Henning. Gøden in consil. 102. in ord. versic. non fit ergo hîc æstimationo. num. 24. Carer. in sua pract. crim. §. sequitur de alijs pœn. corporalib. num. 47. pagin. lib. mei 236. in fin. & Roland. à Valle, in conf. 39. vbi ipse inquit num. 14. communem opinionem esse, æstimationem vitæ occisi fieri debere iuxta l. hæreditatum computationi. ff. ad l. Falcid. in 2. Tomo consil. Ita quoque ante illum, & alios per Roland. citatos asserit Specu. in d. §. sequitur. nu. 6. vers. sed vsque ad quod tempus æstimabuntur operæ. Sequitur etiam Petr. Rebuff. in l. vnica. vers. & hæc æstimatio. num. 22. & secundum impressionem Lugdunen. Anno, & c. 60. num. 40. C. de sent. qua pro eo quod interest.

CONCLUSIO XVIII.

11 HOMICIDIVM etsi fuerit ab aliquo commissum, & ille in furorem incidit, non potest tamen de eo ante furorè commissio, secundum communem DD. sententiam criminaliter puniri, licet multi sententiam contrariam secuti fuerint, vt refert Ias. in l. ex facto. num. 30. & 31. ff. de vulg. & pup. Vbi ipse dicit priorè communitè approbari, eandemq; communem esse referunt Apostill. ad lectur. Decij, in l. 5. ff. de regul. iur. in verb. delicto. & ibi Cagnol. nu. 3. Idem Ias. in l. furiosum. nu. 8. 9. & 10. quamuis ibi vacillauerit, tandem tamen nu. 10. in fin. inquit, non recedendum esse à communi sententiã. C. qui testam. fac. poss. Dec. ibid. nu. 31. & ibi Caro. Mol. in verb. Romanus, varias DD. sententias refert. Nouissimè refert Schneid. in §. præterea. Inst. quib. non est permiff. fac. testam.

I.

CONCLUSIO XXXII.

10 INIURIARVM actio omnis annalis est, referente Oldendorp. quicquid nonnulli disputent diuersum esse, de iniuria, vt ipsi vocant, reali. l. si non conuitij. C. de iniur. in tract. de vsucap. & præscrip. c. de act. intra cert. temp. exercend. vers. vnus anni. nu. 12. in 8. vol. tract. Et hoc quoq; affirmat Pet. à Plac. in epit. delict. c. 6. cir. fin. §. reliquum est. post nu. 43. inquit: Quo fit si infra annū actio



iniuriæ alicui illatæ nõ proponatur, anno tantum finiri ac præscribi. Quam cõmuni consensu receptam sententiam intelligendũ fore existimo, siue iniuriarũ actio iure Casareo descendat iurẽue prætorio, anno semper præfinitur, nec longiori tempore extenditur ex glo. cõmuni consensu admissa in verb. triginta, in l. 2. C. de constit. pecun. gl. in §. 1. in verb. cõstitutionib. Instit. de perpet. & tempor. act. & gloss. in verb. introduxit. §. sed & leg. Cornelia. Instit. de iniur. Et hanc opinionẽ Doc. communẽ esse referunt Phil. Dec. in con. 102. nu. 19. & Ioan. Baptist. de Plot. in con. 131. nu. 19. in Tom. 1. con. ad causas crimin. recens editorũ. Licet alij contrariã sententiam amplexi fuerint, quos recenset Rolan. à Vall. in con. 39. nu. 15. in 2. Tom. con. Sed cum præstãtissimus IC. Ioan. Ficharsen. cuius virtus & eruditio nõ solũ Germaniæ, verum etiam alijs nationib. nota & perspecta est, in addit. ad Communes Opin. Baptistæ à Villalobos, in verb. actio iniuriarũ, in lib. 1. & eius filius Raymund. Pius Fich. IC. Dominus & Collega meus, in 2. lib. Com. Op. in verb. iniuriarũ actio tollitur per lapsum anni, de hac sententia mentionẽ fecerint, eò studiosos remitto.

## CONCLUSIO XXXIII.

- 12 INIURIARVM actio tollitur per conuersationem habitam cum offensore. §. fin. cum gl. in verb. dissimulatione. & ibi Ioan. de Plat. in princ. Inst. de iniur. l. non solũ. §. iniuriarũ actio. ff. de iniur. Ias. in l. 1. vers. nota etiam, in fin. gl. num. 15. ff. de pact. Et hanc communẽ Doct. sententiã esse referunt Pet. à Placa in epit. delictor. cap. 6. vers. cæterum. nu. 43. & Iul. Clar. in lib. 5. sent. §. iniur. vers. itẽ tollitur. Quam tamen doctrinã intelligunt Ioan. Faber & Ang. Aretin. in princip. d. §. fin. si motu proprio conuersatio illa habita fuerit.

## CONCLUSIO XXXIII.

- 13 INIURIARVM actio quando intentatur ad vindictã, siue ciuilitè, siue criminaliter, non potest postea alia via agi, sed vna tollitur per aliam, quia vtraq; ad vindictã tendit: verum si primò actum fuerit ad restitutionem damni secuti ex iniuria, & sic rem familiarem prosequi, postea tamen ciuilitè vel criminaliter ad vindicandã iniuriã agere poterit. l. præt. §. 1. & ibi Bart. num. 1. ff. de iniur. & famo. libel. & l. 1. & ibi Bart. C. quando ci-

uil. act. crimina. præiud. Et hanc communem opinionem Doct. esse inquit Matth. de Afflict. in §. iniuria punitur. nu. 5. veritudo dic quod veritas est. de pace iurament. firm. & de pœn. iudicib. impos. qui iust. facere neglexe.

## CONCLUSIO XXXV.

- 14 INIURIA quando est notoria, & pœna est arbitraria, tunc quis iudex esse non potest in causa propria. Panorm. in ca. cum venissent. quem Doc. cõmuniter sequuntur referente Dec. ibid. nu. 6. vers. Et hoc sanẽ intelligitur, quando pœna, quæ imponitur pro delicto notorio, certa sit, scilicet si arbitrio iudicis imponatur. extr. de iud. Idem Dec. in l. qui iurisdictioni. nu. 11. Ias. num. 9. in 8. fallent. Zaf. nu. 12. vers. hæc regula. ff. de iurisd. om. iud. Roland. à Val. in conf. 48. nu. 16. in 2. tom. conf.

## CONCLUSIO XXXVI.

- 15 INIURIA quãdo est facta officiali non prætextu dignitatis, sed odij particularis, iudex esse non potest in causa propria. Cyn. in l. vnica. circ. fin. quem alij ibi sequuntur. C. ne quis in sua causa iud. vel ius sibi dicat. cum iniuria personalis præualeat. l. eum qui. §. si iniuria mihi. ff. de iniur. Licet secundario pertineat ad dignitatem. Et hanc sententiam communi calculo receptam esse testatur Rol. à Valle, in con. 48. nu. 7. in 2. tom. conf.

## CONCLUSIO XXXVII.

- 16 INIURIAE punitio ad ipsum officialem offensum pertinet, vt ipse possit esse iudex in causa propria, cum iniuria sit notoria, secundũ Cyn. in l. vnica. vers. primo casu. C. ne quis in sua causa. Doct. in ca. 1. de pœn. lib. 5. Bart. in l. si quis. §. si quos. ff. de pœn. Ang. Aret. in tract. de malefic. in verb. hæc est quædam inquisitio. nu. 88. vers. quæro an iudex possit. Quæ doctrina vera est & communiter recepta, referente Rolan. à Valle, in con. 48. nu. 14. in 2. tom. conf. Quando iniuria illata iudici fuisset notoria, quia facta publicè & sub præsentia populi, nam tunc cum sit facta notoriè, iudex ipse possit punire. Ias. in l. qui iurisdictioni. nu. 3. vers. limita tamen quando iniuria esset notoria. ff. de iurisd. om. iud. vel si esset illata coram decem hominib. quia quod decem homines viderunt, dicitur



citur notorium. Cyn. in l. ea quidem. nu. 2. vers. in secundo notorio. C. de accusat. Vel iniuria fit ipso iudice sedente pro tribunali. Alber. de Gandin. in tract. de malefic. in Rub. de poen. reor. num. 26. Guid. Papa in decis. Gratianop. quæst. 557. cum similib. adductis per Roland. Nouissimè Gas. Caballi. in suis gloss. ad Aegidianas constitutiones, lib. 4. cap. 3. in verb. in præsentia Rectoris.

## CONCLUSIO LIII.

32 Inuestitura prima semper in feudorū concessionibus attendi debet, quia semper recurrendum est ad tenorem inuestituræ, qui ostendit vim contractus, siue feudum habeat propriam naturā, siue non, c. 1. in fin. ibi propter tenorem inuestituræ insertū. de duob. fratrib. à capita. inuesti. & dicit ibi Bald. per illum textum, nota egregium textum, quòd tenor inuestituræ deroget omni feudorum naturæ, quam materia latius prosequitur Hier. Schurff, in conf. 98. in princ. & meminit quoq; in conf. 23. nu. 1. in 1. centur. propterea semper tenorem inuestituræ attendere oportet. Laur. Sylua. in conf. 15. num. 44. vers. & prædicta clarissimè procedunt. Item si alterius argumenti inuestitura prima, alterius quoq; diuersi argumenti sit inuestitura secunda, & sic inuestitura alterata siue immutata, standum erit inuestituræ primæ. Bald. in con. 82. proponitur, quòd inuestituræ, in 1. vol. con. Nam noua inuestitura intelligitur sine præiudicio alterius. Paul. de Cast. in conf. 161. in causa appellationis, secundum antiquam impressionem, secundum recentem verò est in con. 72. nu. 2. in 2. par. con. Exempli gratia si appareat, quòd fœmina venire possit ad successionem feudi virtute antiquissimæ inuestituræ, in qua vocabatur, non obstantibus posterioribus inuestituris, ea adhuc admitti debet. Dec. post alios in conf. 478. num. 27. Imò forma inuestituræ antiquæ in præiudicium tertij mutari non potest. Bald. in l. vni. num. 31. vers. sed quid si dominus. C. quando non petentium partes, quia prima radix & fundamentum attenditur, & nō curamus, quòd tramite feudum descendat, sed quid sit principium, per multas auctoritates adductas per Rolan. à Vall. in conf. 67. num. 3. 6. & 7. & forma primæ inuestituræ se-

quenda est. Idem Roland. in conf. 60. nu. 14. & 15. in 1. vol. conf. Ioh. Cephal. in con. 152. nu. 60. lib. 2. nisi in posteriorib. inuestituris id expressè dictum, & ex communi partium cōsensu ab antiquis recessum fuerit. Dec. post alios, in conf. 185. num. 3. vers. primò quòd primā inuestitura attenditur. Et non dubium est omnium DD. esse communem sententiā, in feudorum concessionibus spectandam esse concessionem seu inuestituram primam. Iacob. Menoch. in conf. 1. nu. 124. vers. re tamen ipsa diligentissimè perpenfa.

## CONCLUSIO LXXXII.

61

IURISDICTIO in genere comprehendit etiam merum & mixtum imperium. Barr. in l. imperium. in 3. quæst. num. 4. ff. de iuris. om. iud. Idcirco si à principe alicui concedatur simpliciter iurisdictio in loco; etiam merum imperium concessum videtur, quia beneficia principis late debent interpretari. l. fin. ff. de constitut. princ. & ibi notat Bald. num. 3. vers. item nota, quòd si princeps donat mihi iurisdictionem alicuius castri, videtur mihi omnem iurisdictionem donare, quia est nomen generis, & omnes reditus causarum ciuiliū & criminalium pertinent ad me. & Oldrad. in consil. 252. incip. ad quæst. vers. mihi autem Oldrado veriùs videretur. Alex. de Imol. in conf. 35. num. 1. in libr. 4. conf. Phil. Dec. in c. licet causam. nu. 1. vers. sed his non obstantib. ext. de probat. & in dict. l. imperium. num. 26. vbi ipse Iasonem perstringit contrariam sententiam approbantem, per quatuor fundamenta ab ipso ibidem, num. 11. 12. & 13. relata. Quamuis Iason priorem sententiam ab omnibus approbari d. nu. 11. vers. tu aduerte. dixerit, quam & communem multi Doct. appellarunt, Dec. d. l. imperium. num. 27. Alcia. in c. quod sedem. nu. 27. vers. putò contrariam opinionem, quæ est magis cōmunis, esse veriorē, & num. 28. vers. stat ergo firma conclusio. Et hanc communem esse post multos allegatos Doct. quoq; Rolan. à Valle dicit in conf. 42. nu. 16. cum seq. in 2. volum. conf. Quamuis Zas. noster in d. l. imperiū. nu. 48. putauerit contrariā assertionem, quòd iurisdictione concessa merum & mixtum imperium non veniant, nisi princeps largissimam vel omnimodam iurisdictionem



nem largiretur, veriore esse. De qua facit etiam mentionem Carol. Molin. in consuet. Paris. §. 1. glof. 5. nu. 48. & in suis addit. ad cons. Alex. in d. cons. 35. in verb. largè. liter. d. & in additio. ad lectur. Dec. in dict. c. licet causam. verb. aliud. liter. a. meminit nouissimè Vasq. Menchacen. in lib. 1. controuer. illustr. c. 3. nu. 9. versicul. tertio colligitur. Sed Felin. distinguendum esse in hoc casu arbitratus est: Aut Imperator vel Princeps concedit alicui locum cum iurisdictione per viam donationis & inuestituræ, tunc comprehenditur eo casu merū & mixtum imperium. l. 1. §. cum urbem. ff. de offic. præfecti urb. Si verò princeps concedit alicui iurisdictionem non per modum donationis vel inuestituræ, sed vt exerceat magistratum, tunc non comprehenditur hoc casu merum & mixtum imperium, nisi diceretur omnimodam vel plenissimā iurisdictionem conferimus, in d. c. quod sedē. circ. fin. vers. cogitabam duos casus. Cuius distinctionem refert Iasper Valascus, in d. l. imperium. nu. 38. vers. item addo. Quam sequi videntur communiter Moderni, Rimina. Curt. Aquens. Tauren. & Portuga. referente Hieron. Cagnol. ibid. num. 91. 92. & 93. Ceterum priorem sententiam magis Doct. approbare ex eorum scriptis liquet. Alex. de Imol. in l. 1. nu. 2. ff. de offic. eius cui manda. est iurisd. Ioan. Baptis. in d. l. Imperium. nu. 6. vers. tertio quaro. Valasc. nu. 34. vers. circa tertiam quæstionem Bartoli. Purpura. num. 61. Papiens. pract. in form. libel. in act. confessoria proseruitu. in verb. plenam & omnimod. iurisd. nu. 1. vers. ad propositum. nu. 2. vers. per hoc autem. Quam quoque approbat Didac. in suis pract. quæst. c. 1. quæst. vlti. vers. secundò vbi conceditur. & vers. tertio & quarto regulariter, qui omninò videndus est, cum ipse illam materiam bonis adductis distinctionib. explicauerit.

#### CONCLUSIO LXXXIII.

62 IURISDICTIO ordinaria si ad vnum officium plurib. competat vt singulis, quilibet videtur habere potestatem insolidum, per glo. in l. si vni. aliàs, Pomponius lib. 37. ad edictum scribit. in verb. proferre. Quam ibi Bartol. sequitur. ff. de re iud. Et hanc sententiam communiter approxi scribunt Alex. de Imol. ibid. & Phil. De-

ci. in c. prudentiam. 21. num. 9. vers. secunda conclusio. ext. de offic. deleg. per text. in l. 1. ff. de offic. cons. Quilibet loquatur in iurisdictione voluntaria; idem tamen videtur in contentiosa. Bald. in l. si. C. de author. præst. & Salycet. in l. cum magistratus. C. quando prouocare non est necesse. Et pro hac conclusione facere addit Dec. text. in c. fin. extr. de senten. & re iud. vbi si ordinarij iudices proferunt contrarias sententias, præualet illa quæ fauorabilior est, quòd non videtur alia ratione, nisi quia insolidum habent singuli potestatem, & vtraq; deberet valere, sed propter contrarietatem fauorabilior eligitur, quam Doctrinam Dec. post Panorm. & alios ibi latius declarat.

#### CONCLUSIO LXXXIII.

63 IURISDICTIONIS administratione inter plures diuisa vnus alterum delinquentem punire non potest, secundum sententiam communiter approbatā. Quia par in parem non habet imperium, Et pares sunt in iurisdictione, Pau. de Cast. in l. est receptum. ff. de iurisd. om. iud. Panor. in c. prudētiā. nu. 12. vers. ex quo inferitur. & dicit ibi Fel. nu. 4. hanc sententiā communem esse. ext. de officio delega. Cuius Fel. sententiam quoq; meminit Curt. in Apostil. ad lect. Paul. de Castr. in d. l. est receptum. in verb. quasi delinquendo. Plures autoritates adducit Dec. in d. c. prudentiā. nu. 11. ver. ex prædictis inferitur per Abbatem. Et huius conclusionis meminit etiā Nico. Ant. Grauat. ad Octa. Vestr. in Romanæ aulæ actionē, & iudiciorum mores tractatum, lib. 3. cap. 9. nu. 20. licet alij nonnulli contrariam sententiam secuti fuerint. Ang. de Perus. in d. l. est receptum. nu. 2. & Dom. de Rota, quorum mentionem faciunt Fel. in d. ca. prudentiam. d. nu. 4. & Apostill. ad lectur. Panor. ibid. in verb. non habet imperium.

#### CONCLUSIO LXXXV.

64 IURISDICTIO per citationem præuenitur, per doctrinam Bart. & aliorum in l. si plurib. ff. de legat. 1. quia talis præuentio introducitur per citationis actum. l. si quis postea. ff. de iudic. Estq; cōmunis DD. sententia, referēte Lud. Rom. in cons. 412. incip. Pro habenda substantia veritatis. num. 4. Nouissimè hoc explicat, adiectis limi-



limitationib. nonnullis, Berna. *Burb*  
 66 *ser.* in 1. lib. *practic.* obser. tit. de in ius vo-  
 catione seu citatione, conclus. 19. citatio  
 quando valeat. Sed quid si vnus Iudex per  
 verbalem citationem, alter verò per rea-  
 lem prauenerit, quis in iurisdictione prae-  
 uenisse dicatur? Respondet Ang. *Aret.* in  
*tract. de maleficijs,* in verb. Iudex commit-  
 sit. nu. 14. vers. quid autem si vnus Iudex,  
 potentior citationem realem quam  
 verbalem esse, & sic istum iudicem prae-  
 ferri in processu, quicquid delinquentem,  
 illi iudici qui prauenit in citando reum  
 citatione verbali. Ita quoq; dicit Ang. de  
*Perus.* in §. *scientes.* in fin. in auth. vt iudi-  
 ces sine quoquo suffrag. Similiter *Apostil.*  
*ad lectur. Bart.* in d. l. si quis postea. liter. b.  
*nec non Thom. Grammat.* alios citans in  
*decisio.* 30. nu. 6. ver. Item apparet. In qua  
 tamen conclusione aliter distinguit *Ma-*  
*ria. Soc. Sen.* in c. proposuisti. nu. 22. vers.  
 octauò quæro quid iuris, si vnus & idem  
 est citatus pro eodem negotio à duobus  
 Iudicib. vel Officialibus, ab vno realiter,  
 ab alio verbaliter, eodem vel diuersis tem-  
 poribus, quis dicatur prauenisse. extr. de  
 foro compet. Meminit & huius conclu-  
 sionis *Nicol. Ant. Grauat.* ad tracta. *Octa-*  
*u.* in *Romanæ aulae actionem,* & iudi-  
 ciorum mores, lib. 3. capit. 11. num. 4. & 5.  
 Præter illos etiam tradiderunt *Bartol.* in  
*tract. de iurisdic.* nu. 12. vers. quintò quæ-  
 ro, vbi ipse nu. seq. 13. addit illam notabi-  
 lem quæstionem, quòd si ita concurrant  
 in citando, vt non compareat, quis prius  
 vel posterius citauerit, & tandem post di-  
 uersarum sententiarum recitationem in-  
 quit, Vnumquemq; consequi dimidiam  
 partem illius poenæ, eamq; inter eos diui-  
 di oportere. *Jacob. de Belui.* in *cons.* 9. nu.  
 49. in 1. tom. *consil. criminal.* *Pet. Philip.*  
*Corn.* in *consil.* 66. in prin. lib. 1. Mantua.  
 in *Arcopagita,* in d. l. si quis posteaquam.  
 vers. tertio, vbi sunt plures magistratus,  
 quorum quilibet in solidum iurisdictionem  
 habet, inter eos locus erit præoccu-  
 pationi, & ille solus cognoscat, qui primò  
 prauenerit. l. 1. de offic. procons.

## CONCLUSIO LXXXVI.

65 Ius priuandi Vasallum feudo non tran-  
 sit ad hæredes domini, si dominus in vita  
 ea dere non fuerit conquestus. *goss.* in l.  
 omnimodò. in verb. non licebit. & ibi

*Doct. C. de inoffic. testam. Aluarot.* in §. 1.  
 incip. Item, si fidelis. num. 6. vers. quæro  
 subsequenter quib. modis feud. amitta-  
 tur. Et hæc est communis conclusio *Do-*  
*ctor. referentib. Francischin. Curt.* in tra-  
 ctat. feud. in 4. part. nu. 156. vers. secunda  
 principalis dubitatio restat discutienda,  
 vbi ipse latè illam quæstionem explicat.  
 & *Octau. Cacheran.* in *decis. sacri senat.*  
*Pedemon. decis.* 77. num. 11. *Bursat. conf.*  
 91. post num. 5.

## CONCLUSIO LXXXVII.

66 Ius vindictæ si competeret alicui ex  
 priuilegio contra regulas iuris commu-  
 nis, à lege statuto vel à principe alteri de-  
 mandari non potest, l. seruus si heredi, ibi  
 personæ duntaxat. ff. de statu liberis. Se-  
 cùs si competeret de iure communi, quia  
 tunc alteri committi potest. *Felin.* in ca-  
 quæ in ecclesiarum. num. 13. vers. hoc in-  
 tellige quando in priuilegium. extr. de  
 constit. *Alex. de Imol.* in l. si cum dotem.  
 §. transgrediamur. num. 10. vers. & ideo  
 facit. ff. solut. matrim. & in l. 1. §. vsufu-  
 ctuarius. qui est §. fin. nu. 5. vers. Item limi-  
 tat *Bald. Ias.* eod. num. 5. vers. sed aduerte  
 pro limitatione. ff. de noui oper. nunc.  
*August. Arimin.* in addit. ad *Angel.* in  
 verb. Che hai adulterato la mia doma. nu.  
 me. 64. vers. tu in hac materia adde. *Clau-*  
*de Seyfello,* in l. vt vim. nu. 124. vers. succe-  
 dit alia quæstio in eo casu, in quo vindicta  
 competit alicui. ff. de iust. & iur. *Paul. O-*  
*rian.* in l. 1. nu. 49. vers. idem vbi vindicta.  
 ff. de offic. eius, cui mand. est iuris. *Tiraq.*  
 in tracta. de vtroq; retract. in verb. de re-  
 tract. lignagier. §. 26. nu. 65. & 70. Et hanc  
 sententiam communi calculo *Doct. re-*  
*ceptam esse tradit Roland. à Valle,* in *con-*  
*sil.* 34. nu. 19. in 2. tom. *con.* Quamuis eam  
 in filijs, quibus talis vindictaemandari  
 & cedi potest. l. *Gracchus.* & ibi *Doct. C.*  
 ad l. Iul. de adulter. Item in seruo Vasallo  
 & similib. non procedere scripserit *Clau-*  
*de Seyfel.* in d. l. vt vim. d. num. 124. tamen  
 hanc vltimam limitationem reprehendit  
*Tiraq.* illamq; non admitti per plures  
 pulchras rationes probat in d. §. 26.  
 num. 69. quem & *Roland. se-*  
 quitur in d. *cons.* 34. nu.  
 27. 28. & 29.



L.

## CONCLUSIO XVIII.

- 26 **L**EGITIMAE supplementum licet ipso iure debeat, l. sci- mus, C. de inoffic. testa. hoc tamē intelligitur si petatur, aliās secūs. glos. ibid. in verb. ipso iure. quam Bart. nu. 1. & reliqui Doct. communiter approbârunt. Plures authoritates adducit Tiraq. in l. si vnquam. in verb. reuertatur. vers. idē quoq; dicimus num. 14. & 392. versic. ceterum quod primum diximus, C. de reuoc. donat.

## CONCLUSIO XIX.

- 27 **L**EGITIMAE supplementi petitio fieri debet conditione ex l. omni modo, C. de inoffic. test. Ita expressè gl. in verb. exigere. ibi annotat, quam Doct. communiter approbârunt Paul. de Castr. nu. 5. vers. vltimò quaritur. Ias. num. 3. vers. item ad istud supplementum legitimæ agitur non petitione hæreditatis. Et est communis opinio Doct. vti attestantur Salyc. in l. sci- mus, num. 5. vers. quæro secundo. C. eod. & post reliquos Ioan. Cephal. in conf. 42. nu. 1. in lib. 1. conf. maximè quando ipsum supplementum petitur ex sola legis dispositione, contra voluntatem testatoris, vt quia ipse prohibuit aliquid plus filium petere posse, vt d. nu. 1. Cephal. declarat. Et huiusmodi legitimæ supplementum petendum conditione ex lege, nō tollitur nisi spacio 30. annorum, secundum magis communem opinionem referente Alex. de Imol. in conf. 128. num. 5. vers. prætereà posito quod lapsus esset quinquen- niū. In 1. vol. Quam sententiam plurib. authoritatib. confirmârunt And. Tiraq. in l. si vnquam. in verb. reuertatur. num. 396. vers. verū in ea sum sententia. C. de reuoc. don. Carol. Molin. in suis addit. ad conf. Alex. in d. con. 128. in verb. 30. annis. & Ioan. Cephal. in d. conf. 42. num. 2.

## CONCLUSIO XX.

- 28 **L**EGITIMARE filium proprium spu- rium comes Palatinus, aut habens pote- statem legitimandi, potest, secundum Bald. in l. si consul. nu. 8. vers. quarta quæ-

stio est, in 1. lect. ff. de adopt. & emancip. Cuius sententiam Alex. de Imol. consu- lendo sequitur in conf. 188. num. 1. in lib. 5. con. Sed sententia communis est in con- trarium, per glo. in c. per venerabilem. in verb. Regi gratiam. ext. qui filij sint legiti- mi. Pet. de Anchor. in conf. 320. num. 6. Socin. sen. in conf. 95. in 4. vol. conf. Dec. in l. qui iurisdictioni. vers. & regula supra dicta. nu. 15. ff. de iurisdic. om. iud. & in c. ex literis. 3. num. 14. vers. sed ramen in hoc communis opinio. ext. de probat. & no- uissimè Carol. Molin. in addit. marginal. ad conf. Alex. in d. conf. 188. in verb. potue- rit. Licet Zas. arbitratus fuerit, has Doct. discrepantes sententias in concordiam fa- cilè reduci posse. Si enim legitimatio fie- ret sine causæ cognitione, quia nullius præiudicium vertitur, tunc credit ipse do- ctrinam Baldi esse veram: si verò egeret causæ cognitione, tunc non posset legiti- mare, in d. l. qui iurisdictioni. numer. 22. vers. per hanc limitationem.

## CONCLUSIO XXI.

- 29 **L**. Si vnquam, C. de reuocan. don. lo- cum non habet in re minima, sed benè lo- cum habet in re notabilis æstimationis. Ita scribit Dec. post alios ab ipso allegatos in conf. 363. nume. 9. vers. in secundo du- bio. & idem in l. 1. nume. 10. C. de pact. Et licet ibi Ias. nu. 6. vers. tene contrarium. Contrariam sententiam, quod etiam in re minima procedat, sequatur: tamen inquit Cagnol. nu. 39. vers. datur alia limi- tatio, quod requiratur, quod sit pars vel res notabilis æstimationis, quam dona- tor verisimiliter non fuisset largitus, si de liberis cogitasset. Et hanc receptiorem sententiam, à qua non est recedendum, esse. De qua quæstione in vtramque par- tem multa congeserunt Franc. Ripa, in d. l. si vnquam. in 7. & 8. quæstio. & Andr. Tiraq. in verb. omnia vel partē aliquam. pag. lib. mei 157. cum seq. vbi ipse nu. 24. inquit: eam opinionem amplectendam, quæ plurib. visa est communior, vt vide- licet d. l. si vnquam. habeat locum in do- natione infra dimidiam. Ita etiam intel- ligas procedere, modò res donata non sit adeò vilis æstimationis, vt verisimiliter donans non destitisset à donatione pro- pter cogitationem liberorum. & in verb. donatione largitus. numer. 8. pag. 188. Et huius



huius quæstionis atq; Doct. in vtramque partem de ea disputantium facit mentionem Nicol. Arelat. in suis addit. ad tract. Alciat. de præsumpt. in l. regul. prin. præsumpt. 13.

## CONCLUSIO XXXVI.

44 LIS quo minus contestetur, si per reos stare, quia ipsi vadunt per subterfugia & dilationes, ea habetur pro contestata, & operatur illos effectus, quos operatur litis contestatio. Bald. in l. si cum. §. qui iniuriarum. nu. 4. vers. septimò per illum textum. ff. si quis cautio. in quibus, longam moram commissam in lite contestanda habere vim litis contestationis, & pari modo facere actionem transmissibilem. & in l. fin. ff. de eo per quem fact. crit. dicit ipse nu. 4. Vnum est tamen notandum diligenter, quod ubicunq; dixi, quod requiratur litis contestatio, ibidem sufficit mora, vel in lite contestanda, quia ista mora habet vim litis contestandæ, quantum ad interruptionem. Et idem Bald. in l. 2. nu. 19. & ibi nouissimè Sichard. nu. 14. C. vbi in rem actio. & in l. moræ litis. nu. 2. in fin. C. de rei vendi. & in l. vni. nu. 12. C. de delict. defunct. Et hanc sententiam Baldi reliqui DD. approbârunt, tanquam communi voto receptam. Bart. ante illum in l. 1. in fin. princ. nu. 9. & ibi Apostill. Alex. de Imol. in verb. quò minus. ff. de priuat. delict. Alberic. in d. §. qui iniuriarum. nu. 2. in fin. Felin. in c. illud. nu. 11. vers. Prima conclusio, si stet per eum, quò minus fiat litis contestatio, quia citatus subterfugit, habetur pro contestata, quò ad interruptionem. ext. de præscrip. And. Tiraq. in tractat. de vtroq; retract. §. 15. gloss. 2. De puy la litis contestation. nu. 5. vers. sed hinc queritur. vbi ipse nu. 8. & 9. aliquot declarationes eius doctrinæ recenset. Ias. notabiliter in d. §. qui iniuriarum. nu. 9. cum seqq. Eamq; sententiam tanquam communem conclusionem tenendam esse ipse, nu. 11. inquit, addens aliquot in simili decisiones, quas non transferibo, sed ibi videre licet. Quare paria sunt litem fuisse contestatam, vel haberi pro contestata, & quod tantum operatur quam ipsa contestatio, per text. l. 2. vers. si verò. C. vbi in rem actio. Et in causis, in quibus proceditur summarie, lis habetur pro contestata, eo ipso quod fit aliquis actus circa merita causæ, & ope-

ratur effectum litis contestationis, & propterea cesebitur facta interruptio per primum actum contradictorium, concernentem merita causæ, sicut per expressam contestationem, per doctrinam Bartoli in extrauag. ad reprimendum. in verb. & figura. nu. 10. Aret. in conf. 30. incip. viso themate, cum alijs similibus autoritatibus.

## CONCLUSIO XL.

48 LITERAE lapidibus insculptæ, non faciunt plenam probationem, per text. in l. monumentorum. & ibi Bart. C. de relig. & sumptib. fun. Felin. in c. cum causam. nu. 7. in quibus, Doct. communiter asserere, quòd tales scripturæ non probent, sed adminiculentur, vbi agitur de graui præiudicio, licet essemus in facto antiquissimo. Sed contrariam sententiam veriorum esse dicit Hieron. de Monte, in tract. de fin. regen. c. 65. nu. 4. per notata Guid. Papæ, in suis decis. Gratianop. quæst. 193. vers. sextò probantur per scripturam in columna vel lapide expressam. Phil. Corne. in con. 171. nu. 11. vers. & inter cætera. & in con. 333. nu. 11. vers. facit quia literis in aliqua petra antiqua repertis, credit aliquid antiqui referentibus. in i. vol. con. & Laur. Calcan. in con. 90. nu. 7. in fin. & per alias autoritates in d. c. 65. per Hiero. de Monte, allegatas.

## M.

## CONCLUSIO XLV.

1 **M**AGISTRATVS aut Iudex ordinarius potest tempore summæ necessitatis, aut sauentis belli ciues compellere ad pecunias Reipub. mutandas, pro alendis exercitibus. Ita Guilhel. & Nicol. de Neapo. in l. scriniarios. C. de numerarijs, actuarijs, & c. lib. 12. & per doctrinam, quam referunt Bald. in l. 1. nu. 5. vers. vltimò sume. & Sichard. nu. 19. vers. quod est multum notandum ad morè nostri temporis. C. de opet. libert. Et hoc casu vsuras moderatas recipere potest ciuis aut subditus, qui cõpulsus fuit mutuare. Et hanc Docto. sententiam communiter probari satis apparet ex ijs, quæ notant Paul. de Castr. in l. si quis nec causam. nu. 6. ff.



6. ff. si cert. peta. Laurent. de Rodolphis, in tract. de vsur. in 3. par. prin. §. expeditis, vers. in secundo autem principali memb. nu. 24. cū seq. in 16. vol. tract. Ioan. Crot. in repet. l. nemo potest. nu. 6. ff. de leg. 1. & Vaf. in lib. 1. controu. illust. c. 6. num. 7. Et ita de iure respondi, cū casus proximis annis in hac difficultate Reipub. R. mihi proponeretur.

### CONCLUSIO LI.

7. **MARITVS non potest alteri demandare occisionē vxoris deprehensa in adulterio.** Ang. in tract. malefic. in verb. Che hai adulterato la mia dona. vers. an maritus. nu. 64. & ibi August. Arim. Licet nonnulli contrariam sententiam secuti fuerint, hanc tamē veriorem esse inquit Angel. loco iam citato, vbi ipse plures auctoritates Doct. adducit.

### CONCLUSIO LXXIX.

35. **MVLCTA non irrogatur nisi obveram contumaciam, nam fictus cōtumax multari non potest.** Bartol. in l. vnica. §. fin. incip. hoc iudicium. num. 4. vers. & ex hoc dicebat. ff. si quis ius dicen. non obtemp. Et dicit ibi Alex. de Imol. num. 11. & 12. ita communiter Doct. asserere. Idem inquit Marant. in tract. de ordin. iud. in 6. part. de contuma. nu. 9. & in tit. de appell. in 2. actu. num. 277. vers. illa ergo. Cagno. in dict. l. vnica. §. final. numero vigesimo. pulchrè & copiosè per multas adductas allegationes Rolan. à Valle, in consil. 47. nu. 16. 17. 18. cum sequentib. & nu. 62. in 2. tom. consil.

### CONCLUSIO LXXX.

36. **MVLCTARI quispiam illicò non debet, quamuis inobediens fuerit, & mandatis principis nō paruerit, nisi prius ipse ad faciendam excusationem & defensionem citatus fuerit, quare multari non debeat, vel ad videndum talem sibi pœnam imponi vigore mandati & præcepti spreto.** l. 2. §. 1. ff. si quis in ius voca. Bart. in d. l. vnica. num. 13. vers. sed quæro. Cagno. ibid. in §. is non videtur. num. 23. Hippol. de Mars. in l. de vnoquoq. nu. 123. ff. de re iud. & in sua practica criminal. in §. examinanda. num. 34. in fin. §. illius. Rol. à Vall. in con. 39. num. 33. vers. redditur. in 1. & in

con. 47. num. 43. vbi ipse dicit hanc Doct. communē sententiam esse, in 2. tom. con.

O.

### CONCLUSIO V.



**BLIGATVS à lege vel statuto ad dandum fideiussorem, si eum non repetit, loco fideiussionis subrogatur cautio iuratoria per eum præstanda.** Ita gloss. & Doct. in l. 1. ff. qui satisdar. cog. in Authentic. generaliter. C. de episco. & cleric. Hippol. de Mars. in repet. Rubr. ff. de fideiuss. num. 193. vers. quæro vigesimo secundò, aliquis obligatur ex forma legis vel statuto. Vbi ipse hanc sententiam communem, num. 194. appellat, additq; limitationes. Et hanc communem conclusionem esse meminit quoq; Rolan. à Valle, in consil. 43. num. 21. in 2. tom.

### CONCLUSIO X.

8. **ORDINARIVS Iudex fit delegatus, si princeps cōmiserit Iudici ordinario causam adiecta clausula, quòd cognoscat summarie, quia est alterata iurisdictio.** Alex. de Imol. in l. more. nu. 16. ff. de iurisd. om. iud. Plenè las. post alios in l. 1. §. & post operis. nu. 3. 4. & 5. ff. de oper. nou. nunc. vbi ipse meminit illam sententiam communiter ab omnib. approbari, licet ipse consentire non videatur. Repetit Quint. Mandos. in praxi commissio. formul. 3. in verb. attenta grauitate causæ. in fin.

P.

### CONCLUSIO IX.



**PACEM duo inimici inter se fecerant, adiecta fuit pœna contrafacienti, si vterq; contrauenit, nunquid alter cōtra alterum ad pœnam agere possit, distinguunt Doctor. si nesciretur quis primò fregisset pacem, quia sortè eodem momento alter alterum læserat, tūc alter non potest contra alterum agere: Si autem constaret quis primò contrauenisset, tunc primus non potest agere contra secundum, sed secundus benè potest agere**



agere contra primum. Bart. in l. cum pater. §. libertis. num. 7. ff. de legat. 2. Bart. in l. 1. §. cum arietes. num. 2. ff. si quadru. pau. per. fecis. dica. Paul. de Cast. in l. semel mora. ff. solut. matrim. Panor. in c. bonæ memoria. 1. vers. & facit ad quæstionem. nu. 3. ext. de elect. & in cap. 1. num. 3. vers. vltra Doct. Fel. num. 5. dicens hoc communiter teneri. extr. de treug. & pace. & in cap. quemadmodum. §. illud autem. nu. 3. in 3. notab. extr. de iureiur. Alex. de Imol. in conf. 115. num. 7. in quiens, hanc veram & magis communem conclusionem Doct. esse. in 4. lib. conf. Ludo. Roman. in conf. 155. num. 7. vers. vltimò dum quæritur. in con. 183. nu. 1. & in con. 258. Alex. de Imol. numer. 6. Ias. num. 7. vers. vltimò facit. & Dec. nu. 10. vers. vltimò inducitur, dicens istam esse communem opinionem. in l. cum proponas. 2. C. de pact. Licet alij & Alex. de Imol. contrariam sententiã amplectantur. Alex. in d. l. semel mora. num. 3. Francif. Curt. in suis additio. ad lectur. Alex. in d. l. cum proponas. in verb. à primo offendente. lit. B. Quam conclusionem Doct. latiùs explicarunt in l. si feruif. §. sequitur. ff. de verb. oblig. Nicol. Boer. in suis decis. quæstio. 237. Ioan. Ceph. in conf. 35. in lib. 1. conf. & nouissimè Iul. Clarus in 5. lib. sent. recept. quæst. 47.

## CONCLUSIO X.

2 PACEM simpliciter tutor, vel pupillus tutoris autoritate accedente facere potest, secundum magis communem opinionem, sed pacem cum obligatione ad poenam facere non potest, & facta non valet. Bald. in l. pactum curatoris. num. 3. & alij Doct. C. de pactis. Quia obligatio ad poenam reputatur ad damnum ipsi pupillo. Iacob. Nouell. in tracta. criminal. in vltim. part. vers. 88. pax facta per tutorem. nu. 88. & Tobias Nonius in con. 152. vers. tertio principaliter. num. 11. in Tomo 1. consil. ad causas crim. recens editorum.

## CONCLUSIO XXIII.

16 PATREM alteri, vt filiam & adulterum inuentos in adulterio interficiat, quia ipse fortè est debilis, vel infirmus, vel senex, licet mandare posse, arbitratur Angel. per l. Grachus. C. ad l. Iul. de adult. in tracta. malefic. in verb. Che hai adulterato la mia dona. vers. quid si pater man-

dat. nu. 24. Sed communis Doct. sententiã in contrarium esse videtur per ea quæ scribunt August. Arimin. in d. verb. Che hai. vers. an maritus. nu. 64. & Roland. à Vall. in con. 34. in 2. Tom. vbi ipse num. 35. & hanc communem Doct. sententiã appellat.

## CONCLUSIO XXV.

17 PATER habens duodecim filios excusatur à munerib. personalibus, patrimonialib. ac collectis, vt suprã dictum est in verb. pater habens, & c. an hoc etiam procedat non solum ab extraordinarijs, verum etiam ordinarijs, item ab onerib. quæ imponuntur ratione belli, Similiter an per mortem vnus vel pluriũ filiorum extinguatur priuilegium dictæ immunitatis concessum à lege patri ob numerum dictorum 12. liberorum, valdè eleganter in vtramq; partem disputat Rol. à Vall. in conf. 52. in 2. Tom. conf. vbi ipse ex communi resolutione Doct. respondet, ab omnibus onerib. tempore belli impositis eum excusari, distingui oportere inter immunitatem concessam per priuilegium ab homine, & inter immunitatem à lege concessam, & sufficere tempore immunitatis extitisse 12. liberos, licet postea aliqui discesserunt, non tamen ab oneribus patrimonialibus ordinarijs.

## CONCLUSIO XXVII.

19 PAUPER TATEM alleganti incumbere onus probationis, nullum est dubium, quia quilibet tenetur probare, quod est fundamentum intentionis suæ. Bart. in l. si verò. §. qui pro rei qualitate. num. 7. Ias. num. 15. ff. qui satis dare cogant. Remissiue per plures DD. autoritates Petr. de Monca. in suis addit. ad tract. Ioan. Crot. de testibus. part. 6. in verb. paupertatem. & Nicol. Arel. in suis addit. ad tract. Alcia. de præsumpt. in 2. reg. prin. præsumpt. 27. Estq; communis sententiã referente Nic. Ant. Grauat. in suis annot. ad Octa. Vest. Ifagog. in Romanæ aulæ actionem, & iudiciorum mores, lib. 4. c. 4. in verb. paupertas. nu. 29. Modum autem probandi paupertatè remissiue refert Bello. in conf. 17. nu. 9. Et præcedentè conclusionem eruditè explicat Dtd. lib. 2. varia. reso. c. 6. vbi de paupertate aut diuitijs tractatur, cui incumbat qualitatè huius probatio.

Cate-



Cæterum pauper quis dicatur, hoc relinquitur pro qualitate personarum inspectione, & facultatis hominū arbitrio iudicis. Alex. de Imol. in conf. 213. nu. 8. & ibi Carol. Mol. in verb. Pauper. lib. 6. con. 37. in prin. & ibi Molin. in verb. pauper. & Natt. in verb. ad probandam. conf. 91. nu. 3. & con. 158. in fin. lib. 7. con. Dec. in con. 120. num. 3. & ibi Molin. in verb. pauper. Et hanc sententiam communiter approbati dicit Dec. in Auth. præterea. num. 15. C. unde vir & vxor. Hanc conclusionem latius declarat Fab. de Pep. in d. Authen. præterea. nume. 72. vers. circa secundam gloss. in verb. locuples. & ibidem nonnullos modos probandi paupertatem recenset Didac. Couarr. in lib. 2. varia. resolut. ca. 6. num. 8. vers. qualiter pauperras probetur. Nouissimè explicat eandem conclusionem satis populariter Iacob. Menoch. in tract. de arbitra. iud. quæst. lib. 2. cent. 1. cas. 65. quis diues, quis pauper, & quis inops censeatur, latè explanatum.

### CONCLUSIO XLIII.

35 POSSESSIO defuncti continuatur in hæredem. l. cum miles. ff. ex quibus caus. maior 25. ann. in integ. restit. & maximè cum sit suus hæres. glo. in verb. existimantur. in §. sui. Instit. de hæred. qual. & differen. Quia post mortem patris non hæreditatem percipere videtur, sed magis liberam bonorum administrationem consequitur, qui etiã viuo patre quodammodo dominus existimabatur. l. in suis hæredib. vbi gl. in verb. quodammodo annotat etiam possessionem habere. ff. de lib. & posthu. Hinc dixit Bal. filium magis venire ad possessionem continuatiuè, quàm ad nouæ possessionis ademptionem vel petitionem. ca. 1. nu. 1. vers. quod est notatu dignū. de controuer. inter masc. & foem. de benefic. Sed communis sententia est in contrariū, quod non continuetur possessio in hæredem nisi per vsucapionem. & ita intelligitur d. l. cum miles. Bartol. & alij Doct. in l. cum hæredes. ff. de acquir. poss. & improbatur communiter illorum sententia, qui aliud in suis, aliud in cæteris hæredib. esse asseriebant, vt latè prosequuntur Andr. Tiraq. in tracta. Le mort. fait le vis. in 3. declar. præfat. nu. 6. & Roland. in conf. 46. nu. 26. 27. 28. 29. cum seq. vbi ipsi hanc materiã latius declararunt,

in 2. tom. con. Etsi autem possessio defuncti ipso iure nō continuetur in hæredem etiam suum, potest tamen propria auctoritate eam accipere, modò non sit ab alio prius occupata. Bart. in l. fin. nu. 16. vers. item extra gl. quæro. & Dec. nu. 4. vers. potest tamē hæres. C. de edict. d. Adrian. tol. Bart. in l. 2. num. 3. vers. sed contra hoc oppono. C. quando & quib. quar. pars debetur. Papien. pract. in form. libelli, quo petitur hæreditas ex testamento. in verb. iniuste occupauit. in prin. Angel. Aret. in §. quadrupli. nu. 43. in fin. ver. quæro an aliquis sit citandus. Inst. de action. & Andr. Tiraq. in d. tract. le mort. in 8. declaratio. præfat. & in 5. part. declar. 3.

### CONCLUSIO LXIII.

56 PRINCEPS an possit suis subditis imponere collectas pro filia sua matrimonio collocanda. Et respondet Doct. quòd si aliquis dominus elocat filiam, vel vult aliquid facere pro honore suo, nō debeat suos subditos onerare collectis. Paul. de Cast. in l. neminē. nu. 3. C. de sacros. eccle. & idem post Ioan. Fabri in l. 3. nu. 2. C. de statu. & imag. per tex. ibi, expensis proprijs statuam collocari præcipimus. l. cum satis. §. caueat. C. de agricol. & censit. lib. 11. & per alias plures auctoritates, quas adducit Boër. in suis decis. decis. 126. nu. 6. & Vasq. in lib. 1. controuer. illust. cap. 7. nu. 3. Communis tamen Doct. sententia est in contrarium. Licet Vasq. arbitratus fuerit partem negatiuam videri iogè veriore. Accurs. in verb. canonicã. l. placet. vbi las. in repet. eiusdem l. nu. 19. C. de sacros. eccles. Spec. in tit. de feud. §. quoniam. nu. 67. vers. & nota quòd vasalli comitū, vbi ipse voluit hoc nō procedere in filio, quia tūc dominus recipit & fit ditior: sed quando filiam elocat, tunc dat de suis bonis, & fit pauperior. Ideoq; vasallus tunc de iure conferre tenetur. Alberic. in suo Diction. in verb. dominus. Alex. de Imo. in con. 35. nu. 3. in 2. lib. con. Clauasi. in summa Angel. in verb. Talliã. ver. sed quando. & in sum. Rosell. in verb. dominus. vers. an autem in aliquib. casib. Iacob. d. S. Georg. in tract. feuda. in verb. qui quidem inuestiti præstiterunt iuramentum. nu. 76. vers. circa alium casum. Zas. in epitom. feud. par. 7. c. ad quid vasallus domino, & dominus vasallo teneatur. nu. 50. vers. tenetur etiã vasal-



vasallus. Et hoc in praxi obseruari testatur Restaur. Castald. in tracta. de imperat. que. 57. num. 7. in 12. vol. tract.

CONCLUSIO LXXII.

64 **PROCVRATOR** si falsus fuerit & sententia lata sit in fauorem falsi procuratoris, potest processum & sententiam latam dominus ratificare, siue sit minor siue sit maior. l. licet. & ibi Doct. ff. de iudic. Estque communis opinio, referentibus Iaso. in l. licet. num. 10. C. de procurato. & apostillato. ad lecturas Felini in c. causam. in verb. communior. liter. a. extra de iudic. vbi & Felin. egregie eam quaestionem explicat, an iudex ex officio procuratorem non habentem mandatum repellere possit, nisi pars petat. & nouissimè Nicola. Anton. Graua. in suis analyticis annotationibus ad Octauia. Vestrij in Romanæ aulae actionem & iudiciorum mores Isagogen. cap. 5. numer. 23. & numeris præcedentibus. & seqq.

CONCLUSIO LXXIII.

65 **PROCVRATORIVM** semper plenè probari debet. Docto. in l. non solum. §. qui alie no. ff. de procurato. & in c. 1. ext. eod. Pano. in c. coram. extr. de offic. & potest. iudic. de lega. Estque communis Doct. sententia. Iaso. in l. 1. numer. 11. Cod. de procurat. Nicol. Anton. Grauat. in suis analyti. annotation. ad Octauia. Vestrij in Romanæ aulae actione & iudiciorum mores Isagogen. cap. 5. post numer. 44. Et hoc adeò generale est, vt in omni iudicio quantocunque summario, debeant personæ legitimari. Idem Ias. in rubr. C. qui admitti ad bonor. possessio. poss. numer. 1.

CONCLUSIO LXXIII.

66 **PROCVRATORIVM** mandatum non solum per expressam confessionem mandati & procuratoris, sed etiam per traditionem instrumenti inducitur. Nam eo ipso quòd quis comparet in iudicio tanquam procurator, & produxit instrumentum, præsumitur ex eo procurator, vt admittatur saltem cum cautione de rato. Barto. in l. vulg. in fin. ff. de administ. & pericul. tutor. & in l. 3. §. causa. num. 2. ff. de Carbon. edict. Bal. in l. si qua per calumniam. in fin. C. de episc. & cler. & Paul. de Cast. in l. Mauiæ marito.

nu. 3. ff. solu. matri. Quamuis Bal. sententiã contrariam, in l. 1. nu. 11. ff. de procurat. amplectatur: tamen Bar. & aliorum magis cõmuniter approbatur. Ioan. de Imo. Felin. & alij in c. communia. ext. de offic. & potest. iud. deleg. Ias. in d. l. 1. nu. 11. C. de procurat. Marant. in Repet. l. si actor. nu. 2. C. eod. & Rolã. à Val. in con. 46. nu. 6. in 2. Tom. con. LXXV. supra in Prima parte.

R.

CONCLUSIO XCIII.

3 **REDVCTIO** ad arbitrium boni viri ab iniquitate laudi peti potest vsque ad 30. annos. Cy. in l. societatem. §. arbitrorum. in additionibus. ff. pro socio. & dicit ibi Bald. huiusmodi petitionem esse perpetuam. Et hanc pluribus adductis auctoritatibus Doctor. sententiam communiorum esse inquit Dec. in consil. 39. numer. 6. versic. & prædicta reductio. & ibi Carol. Molin. in apostill. in liter. i. & Augustin. Bero. in consil. 33. numer. 6. in 3. vol. con. post alios ab ipso allegatos, licet alij Docto. variè ad eam quaestionem responderint. Barr. in d. l. societatem. §. arbitrorum. versicul. Quæro intra quantum tempus potest peti reductio.

CONCLUSIO XCIII.

4 **REDVCTIONIS** petitio propter enormem læsionem ad arbitrium boni viri, non obstante renunciatione, admittitur, quia non est verisimile, quòd compromittentes hoc voluerint, vt eos arbiter vel arbitrator enormiter læderet. Bald. in l. cum antea. nu. 3. C. de arbit. Ioan. Petr. Ferrar. in sua pract. in form. libel. quo agitur ad pœnam ex compromisso, in verb. nec reductio peti ad arbitrium boni viri. num. 3. Et hanc esse communem opinionem & obseruantiam, quòd per nullam cautelam verborum appositorum in compromisso fieri possit, quò minus petatur reductio, si laudum allegatur iniquum propter enormem læsionem; dicit Paulus de Castro, in consil. 74. versicu. breuiter communis opinio secundum veterem impressionem. Et ante illos Dyn. in c. scienti. vbi pulchrè apostil. Boer. in lit. a. de regul. iur. in 6. Barr. in d. l. cum antea. num. 5. versicul. Domini vos scitis. Hanc quoque

T sequi-



sequitur & communem dicit Dec. in con. 11. numer. 6. & ibi Carol. Molina. in verb. nulla. & in consil. 39. numer. 6. & 7. & in consil. 533. numer. 1. Nicol. Boër. in suis decis. quæstio. 284. numer. 18. D. Vitalis de Camban. in tractat. clausular. in claus. an reductioni ad arbitrium boni viri possit renūciari. pagin. libr. mei 631. & Philip. Decius in c. adhæc. 20. numer. 3. & ibi Carol. Molina. in verb. consului. extr. de appellat. nec non Didac. Couarru. in 2. Rubric. part. numer. 14. versicul. hinc etiam procedit. extr. de testamen. in 1. Tom. Eandem nouissimè communem esse testificantur Boër. in suis decisionibus, quæstio. 284. nume. 18. versicul. Tamen Albert. de Rosat. Laurent. Syluan. plures Doctores allegans in consil. 71. numer. 6. 2. vol. consi. Augustin. Berous. in consil. 33. numer. 2. & 3. volum. 3. & Balthaf. Quinct. in suis additionib. ad consi. Paul. de Castr. consil. 19. liter. f. numer. 74.

### CONCLUSIO XCVIII.

- 8 REMEDIUM prædicti canonis redintegranda. 3. quæst. 1. datur secundum communem sententiam Doct. ei. qui probat se rem possedisse, & à possessione sine iusta causa cecidisse, & ad alium peruenisse. Dec. in consil. 57. nume. 3. versic. & sic ex omnibus supra dictis fundata remanet intentio. & in consil. 62. in princip. versic. vnde saltem videtur quod agentes. & in consi. 252. num. 3. Quam sententiam communem esse attestatur Roland. à Valle, post alios in consi. 50. nume. 5. in 2. tom. con.

### CONCLUSIO XVII.

- 27 RESTITVTIO ad prosequendam appellationem non datur minori nisi de læsione probetur. l. verum. §. item non restituitur. ff. de minor. 25. an. l. nam postea. §. si minor. ff. de iureiur. Bart. in l. fin. in fin. C. de in integ. restit. Phil. Dec. in consi. 436. num. 5. Quam sententiam tanquam communem latius explicarunt Ias. in d. §. si minor. & Roland. à Valle, in consi. 53. num. 42. 43. 44. & 45. in 2. tom. consi. post Crauett. in con. 179. numer. 8.

### CONCLUSIO XVIII.

- 28 REVS conuentus non dicitur liti se offerre nisi interrogatus respondeat se posside-

re. Quia litem contestando per negationem, videtur negare quicquid in libello narratur, id est, agentem esse hæredem & se possessorem. gloss. in l. is qui se obtulit. §. possideret. ff. de rei vend. Ita egregiè declarant Bart. ibid. inquit: Non dici quem se offerre defensionem rei, licet litiget, nisi interrogatus respondeat se possidere. Bald. in l. cogi possessorem. num. 13. versic. vltimè quæritur. C. de petit. hæred. Panor. in c. examinata. numer. 11. versic. vltimò induco. extr. de iud. & Felin. in c. aduersario tuo. num. 3. versic. dum subdit. Abb. extr. de except. Quam sententiam communiter approbatam esse dicunt Bartho. Soc. in l. si à te. §. si quis. nume. 5. ff. de except. rei iud. & Roland. à Valle, in con. 56. num. 1. in 2. Tom. con.

### CONCLUSIO XIX.

- 29 REVS à pœna mortis per semiplenam & dubiam probationem liberari potest. l. in bonæ fidei. C. de reb. cred. & iureiur. glo. in l. 2. in verb. probetur. C. de petit. hære. quod per bonum exemplum declarat D. Bartol. in l. non solum. §. vt probari possit. nume. 2. & 3. ff. de noui. oper. nunc. Cuius sententiam communiter approbari scribit Ias. in d. l. non solum. §. sciendum. numer. 7. Hanc sententiam quoque communi talento Docto. receptam esse multi meminerunt relati per Aegid. Borsium in tractat. materia. crimina. cap. de conuictis. num. 6. Iulium Clar. in sua practica. crimin. quæstio. 56. §. in hoc proposito. & Balthaf. Quinct. Aquil. in suis additio. ad consil. Paul. de Castr. in consi. 21. in verb. Semiplenam fidem. nume. 59. in 3. part. con.

### CONCLUSIO XX.

- 30 REVS in causa Ciuili fisco instrumenta edere tenetur, etiam ad eius intentionem fundandam. Et hanc communem conclusionem Doct. esse inquit Dec. in l. 2. is apud quem. nu. 11. C. de eden. Refert quoq; Hier. de Monte, in tractat. de fi. regen. c. 82. nu. 4. Quam sententiam latius declarat Dec. in c. 1. nu. 13. ver. primo. ext. de probat. vt non habeat locum in fisco agente, vbi ex speciali priuilegio reus propria instrumenta edere tenetur. l. ne quisquā aliàs, senatus censuit. vbi Bartol. & alij. ff. de edend. & nouissimè Mant. in d. c. 1. nume. 32.

xxi. supra in Prima parte.

CON.



S.

## CONCLUSIO XXXV.

**S**ACERDOS secularis constitutus procurator ab aliqua vniuersitate, potest agere in iudicio, & litem contestari. Capella Tholos. in suis decisioni. quæst. 131. Hinc contra clericum secularem post litem contestationem non posset opponi exceptio. Et hanc communem sententiã esse Doct. inquit ibi Stephan. Auffrer. in suis addit. hoc intelligendum scil. esse ab illo qui sciebat eum esse clericum, aliã post litem contestationem posset opponi. Guilhelm. de Suza & Salycet. in l. ita demum. Cod. de procurato.

## CONCLUSIO XXXVII.

**S**ALARIVM totius anni cœpti debetur hæredib. medici vel alterius professoris de publico conducti, qui morte præuentus annum perficere non potuit. l. qui operas. ff. locati. l. 1. §. diuus. 2. vbi Bart. ff. de var. & extraordin. cognit. Philip. Dec. in consil. 70. Alciat. in tractat. præsumpt. in 3. reg. princ. præsump. 19. vers. debent tamen habere integrum. in fin. Et hanc sententiã communem esse dicunt Franc. de Ripa in tracta. de peste. c. de priuil. contract. cau. pest. num. 115. vers. Hinc dicit gl. in d. §. diuus. Quod si pendente anno moriatur Doctor vel aduocatus, hæredib. debeat salarium totius anni. & Ioan. Cephal. in con. 70. num. 4. & in seq. con. 71. diluit ipse quæ in contrarium adduci possent, in lib. 1. con. De qua doctrina etiam faciunt mentionem Baptist. à Villalobos in verb. aduocatus. in verb. salarium. & Emanuel Suarez in verb. mortui aduocati.

## CONCLUSIO L.

**S**ENTENTIA absolutoria lata pro vno, non prodest alteri, nec condemnatoria lata contra vnum, alteri nocet. l. denunciaffe. §. queritur. l. adulter. versic. Si eo tempore cū seq. ff. ad leg. Jul. de adult. vbi habetur, quod absolutoria pro adultero, nõ prodest mulieri adulteræ, si nupta non erat, secus si nupta sit. Quod est speciale fauore matrimonij. Hanc veritatẽ & magis communem opi-

nionem esse dicit D. Alex. de Imola, in l. sæpe. nume. 63. in fin. ff. de re iudic. Quare in crimin. connexis & multum coniunctis, sicut est adulterium inter virum & mulierem condemnato vno, non est condemnatus alius. Bar. in d. l. denunciaffe. §. queritur. Bal. in l. iuris. num. 2. C. quib. res iudic. non noc. Angel. Aretin. in tractat. de malef. in verb. Et ibi caput à spatulis amputetur. nume. 10. versicu. Sed quero an damnato dicto Titio. Hinc constituitur regula illa generalis, condemnatoriam sententiã non facere ius quo ad alios, in eodem processu nõ citatos. Mar. Anton. Natt. in consi. 668. numer. 7. in 4. Tom. consil. Vbi ipse quoque de communi sententiã ex Alexandro mentionem facit. de qua conclusione Doctor. in d. l. sæpe, vbi & Zas. noster numer. 78. & 88. copiose scripserunt.

## CONCLUSIO LI.

**S**ENTENTIA lata in causa matrimoniali nunquam transit in rem iudicatam, c. consanguinei. ext. de sent. & re iudic. Estq; communis Docto. opinio, referentib. Francis. Curt. Iun. in con. 170. nume. 27. & Horat. Mandos. in suis additionibus ad consil. Lud. Roman. in con. 357. in verb. Quod sic. lit. a. Hoc tamen non habet locum in sententiã lata in fauorem matrimonij, quæ in rem iudicatam transit. Felin. in d. c. lator. numer. 3. versic. Secunda declaratio. Et Horat. Mandos. in d. additio. in d. verb. Quod sic. plures autoritates adducentes.

## CONCLUSIO XCV.

**S**TATVTVM monialem excludens à successione, licet D. Bartol. distinguat, an statutum loquatur de ingrediẽte vel ingresa, in l. fi. C. de pact. tamen communis opinio est contra Bartol. statutum, si indistinctè non valere. Ias. ibid. num. 24. cum seq. & Dec. num. 28. & idem Dec. in c. ecclesia S. Mariæ. num. 49. versic. quintò infertur. ext. de const. & in c. in præsentia. num. 53. versic. similiter non valet statutum, extr. de prob. vbi ipse hoc limitat nisi in specie dictum fuerit, quod non ingrediatur monasterium Prædicatorũ, quia talis cõditio nõ rejicitur, cùm nulla sint alia monasteria, quæ potest ingredi. Quod autem indistinctè statutum valere debeat, displicet Carol. Molinæ. vt ipse annotauit in suis annotati. ad lectur.



Dec. in d. c. ecclesia S. Mariæ, in ver. tamen. liter. g. & in d. l. fin. in verb. contra. liter. o. & ibi se remittit ad commentaria sua in cōsuetud. Paris. nouissimè Iohan. Hier. Card. Alba. in suis lucubratiō, in Bart. in l. fi. num. 3. C. de pact.

### CONCLUSIO XCVI.

- 64 SVBDITI si accesserint per longissimum tempus ad coquendum panem ad fundum alterius, cūm hoc fiat per modum facultatis, non potest induci prescriptio, vel iuris acquisitio. De qua quaestione faciunt passim Doct. mentionem. Guid. Papa in q. 298. Rip. in c. cum. eccles. Surrina, num. 45. extr. de caus. posses. & proprie, & in l. quō minus. nu. 132. vers. quartō quaeritur an subditi. ff. de flum. vbi ipse plurimas authoritates Docto. adducit. Hanc quoque communem sententiam esse meminit Rolan. à Valle, in cons. 53. num. 23. in 2. Tom. consi. De ea quoque antea dictum est in verb. molendinum.

### CONCLUSIO XCVII.

- 65 SVBDITI non possunt inuiti alienari. Ita est in gl. expressa in l. inuitus. in verb. inuitus. ff. de fideicom. liberta. per textū, quē Doct. communiter ad hanc decisionem allegare solent. §. prætereà. ibi, Ita tamen vt vassallus pro vno feudo plures dominos habere non compellatur. de prohib. feud. alie. per Frid. Iohan. Petr. de Ferrar. in sua pract. in form. libelli, Ad reuocationem feudi, in verb. Nec superstitibus ex ea liberis. numer. 21. vers. vltèrius quaeritur. Paul. de Castr. in consi. 70. nume. 6. in 1. part. consi. Guid. Papa in decisionibus Gratianop. quaestio. 560. Francisc. Aretin. in l. 2. nu. 9. ff. solut. matr. Philip. Petr. Corne. in consil. 321. numer. 3. libr. 4. consil. Philip. Dec. in cap. 1. nume. 4. & ibi Carol. Molinæ. in verb. Subijceret. extr. de probat. cum multis similib. authoritatibus allegatis per Crauert. in consil. 54. numer. 3. & in consil. 241. numer. 6. & in consil. 318. numer. 5. versic. Quæ ipsa protestatio. Horatium Mandos. in suis additio. ad consil. Roman. con. 26. in verb. alienari. Rolan. à Valle, in cons. 1. numer. 34. cum seqq. in 1. Tom. consil. & Marc. Anto. Natt. in suis additio. ad consil. Alex. de Imol. in cons. 25. in 5. volum. consil. quib. addantur Ferdinand. Loazes in repetitio. §. diui. l.

filius familiās. numer. 107. & Ioh. Crot. ibidem nume. 26. versic. Prima est conclusio. nec non Maria. Socin. Jun. numer. 77. versicul. Dominus non potest alienare vassallos, eis inuitis. ff. de legat. 1. Jacobi. de S. Georg. in tract. feud. in princip. §. vltèrius quaerit. pagina libri mei 10. & 11. Petr. Rauen. in consuet. feud. compendio. d. §. prætereà, pagin. 383. libri mei. Vt non cogatur habere quis plures dominos respectu eiusdem feudi, & non propter alias nonnullas rationes, quas communiter Feudistæ ibi adducunt. Zaf. in epito. in vsus feudo. part. 7. Ad quid vassallus domino, & dominus vassallo teneatur, post num. 59. & circa fin. illius partis. Hartmann. Hartmann. lib. 2. practica. Forens. tit. de feudis. cap. 41. Dominus non potest feudum alteri conferre, permutare, impignorare vel locare, inuito vassallo, nec etiam ius suum, quod in feudo habet, in totum vel pro parte, in alium transferre potest. Meminit etiam Iacob. Mandel. in cons. 64. num. 4. Sed valde eleganter hanc quaestione explicant Francisc. à Ripa, in respons. 10. incip. Id in effectu quaeritur, sub tit. de diuersis rescriptis, & Ioh. Neuiza, in con. 12. inter cōsi. feudal. Atque hanc communem Doct. sententiam esse inquit Horat. Mandos. post alios in d. suis addition. ad con. Roma. d. cons. 26. in verb. alienari, circa fin. & nouissimè Iul. Clar. lib. 4. sentent. §. feudum. quaest. 28. de consuetudine tamen seruari scribit Dec. post Bald. quod castra & villæ cum mero & mixto imperio vendantur, in l. debitorum pactionibus. C. de pact. & refert etiam Nat. in d. annotatio. ad con. Alex. d. consil. 25. in verb. vult transferre. in 5. volum. consil. de quo articulo plura scribit Crauert. in d. con. 241. post numer. 20. vers. Ad tertium de consuetudine respondeo. Similiter certum est cum vniuersitate territorij subditos alienari & transferri in alios posse. Roman. in dicto consilio 26. circa finem. Alexand. de Imol. in l. 2. numer. 29. ff. solut. matrimon. Iaso. in l. si non sortem. §. libertus. numer. 27. ff. de condi&. indeb. Rolan. à Valle, in dicto consilio 1. numero 88. versicul. Secundo responderetur multos citans. Et hanc communem Doct. sententiam esse dicit Horat. Mandos. in additio. ad consil. Roma. in dicto consil. 26. in verb. Possunt. & in consil. 368. in verb. Transit. licet Crauert. hanc decisionem sequi non videatur in dicto con. 241. post numer. 20. vers. Non obstat quod multa possunt alienari cū vniuersitate. de



de qua conclusione meminerunt & multa preclara tradiderunt Francif. Curt. in tract. feud. in 6. part. in 2. q. numer. 3. & Cardinalis Paulus Paris. in consil. 22. numer. 103. cum precedentib. & seqq. in 1. part. consil. Ceterum quid in eo casu, ubi plures domini fuerint, vel descendentes sint vnus vasalli habentes feudum, an illud diuidere possint, de ea quaestione respondet de iure Alexan. de Imol. in d. consil. 25. numer. 19. cum seqq. lib. 5. consil. Remisiuè Curt. in d. tractat. feud. in 6. part. d. quaestio. 2. in fin. & nouissime Crauet. in dictis & allegatis consilijs, quorum dicta non transcribo.

CONCLUSIO X.

77 SUPPLICATIO continens quòd res iudicata rescindatur, vel quòd bis iudicetur, nisi per principem & non inferiorem concedi potest. Panorm. in c. ex literis, numer. 10. & 11. extr. de restitut. in integ. decis. Capell. Tholosa. decis. 480. Et hanc communem opinionem esse Apostill. Auffrer. in suis addit. ad d. decis. Capel. Tholos. ibid. dicit, propterea obseruandum esse, quòd sententia executio per supplicationem principis factam non retardetur, & satis esse, quòd daretur cautio de restituendo, si supplicans in causa obtineret, secundum notat. Panorm. in c. suscitata, numer. 10. extr. eod. & Matth. de Afflict. in decis. S. concil. Neapolitan. decis. 357. admonet. Hieron. de Monte in tractat. de fin. reg. c. 108. quod est vltim. nu. 14. & sufficeret iuratoriã cautionem præstare, quãdo iureiurando pars firmaret fidei iussores se habere non posse. Guid. Papain decis. Gratianopol. quaest. 189.

T.

CONCLUSIO XIX.

10 **T**ESTAMENTVM nuncupatiuum cæci requirit 4. solennitates siue requisita, quæ explicant Impera. Iustinus & Doct. in l. hac consultissima. C. qui testamen. fac. poss. Specul. in titul. de instr. edit. §. compendiosè. versic. illud autem nõ est ignorandum. numer. 42. Author artic. notaria. c. 2. de testam. scrip. & solenni. versic. item cæcus testari nequit. & Author Analyseos Instit. quib. non est permiff. facer. te-

stament. versicul. potest ne cæcus condere testament. Inter quæ est, quòd cæcus conuocatis 7. testib. & notario dicat, se velle testari sine scriptis, & si Notarij copia haberi nõ possit, octauus testis de iure adhibeatur, qui eius munere fungatur. Sed si pater cæcus fecerit testamentum inter liberos, nõquid teneretur seruare formã. d. l. hac consultissima. an verò possit facere testamentum inter liberos cum duob. testib. iuxta l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testam. & quemad. testamen. ord. Et communis opinio Doctor, est, in testamento patris cæci testantis inter liberos sufficere duos testes. Ias. in d. l. hac consultissima. numer. 4. versicul. sed pone: quia in testamento facto inter liberos cessat suspicio falsitatis, ex quo ab intestato ipsi admittuntur ex communi voto parentum. l. scripto, in fin. ff. vnde liberi. l. si. ff. de bonor. damn. Dec. ibidem numer. 36. versic. vltimò limitatur. Hanc conclusionem latè prosequitur Nicol. Boërius in suis decisionib. quaestio. 240.

CONCLUSIO XX.

II TESTATOR interrogatus à tabellione, an faciat Titium hæredem, si respondeat eum facere, illius responsio tantum operatur ac si nominasset hæredem, per gloss. notabilem in verb. que madmodum. in l. iubemus. vbi communiter Docto. C. de testam. Et hanc communem conclusionem & opinionem Doctor, appellant post alios Alex. de Imol. in consil. 12. numer. 6. & ibi Carol. Molin. in verb. quòd sic. liter. d. in 1. libr. & in consil. 47. nume. 7. versic. circa quartum dubium. in 2. lib. & Roderic. Suarez in allegat. suis, alleg. 1. nume. 24. & maximè num. 28. cum seq. licet ipse contrariam sententiã de iure veriorem esse arbitretur. Sed cum de hac sententiã Viuius in suis opinionib. in verb. hæres quilibet. & Suarez in verb. hæres si quis instituat, mentionem fecerint, nõ vterius illam doctrinam prosequor, & potissimum cum Suarez ab alijs nõ allegatus eleganter de ea re disputauerit. Videantur ea quæ scripta sunt in vtramque partem à Petr. Phil. Cor. in con. 77. nu. 4. & in con. 1. num. 3. in 4. vol. con. à Zas. in con. 3. nu. 37. lib. 1. consil. & à Vig. Zuich. in consil. 9. nu. 10. in 4. Tomo consil. à diuer. ac præcipitum Academ. tum Iuresconsultis conscriptorum & Francoford. anno 72. editorum.



## CONCLUSIO XXXVII.

28 TESTES interrogati super formalitate verborum, si discordent in cortice verborum, nullam penitus fidem faciunt. Nam si duo testes essent, & vnus deponeret quod Paulus promississet Nicolao 24. denarios, alter verò de duob. solidis deponeret, isti testes dicentur singulares. Bald. in c. bonæ memoriæ. 23. nu. 9. versic. si autem fuissent interrogati de qualitate vocis. ext. de elect. Cuius sententiam & reliqui Doct. sequuntur, Panorm. post Anto. de Butr. in c. nihil obstat. nu. 2. extr. de verbo. signific. Alexan. de Imol. in consi. 47. numer. 6. versicu. nec obstat quod notat Ant. de Butr. lib. 2. in consi. III. nume. 8. vers. quinimodò iste testis est singularis. & ibi Carol. Molinæ. in verb. formalia. lib. 3. in consil. 150. numer. 2. versic. alia & sic secunda est contrarietas. & in consi. 153. nume. 4. vers. & potissimè hæc procedunt in libr. 5. consi. & idem Alex. in addit. ad Bart. in l. 3. §. ideoque. in verb. si testes. ff. de testib. & in l. 1. §. fin. numer. 13. vers. quid in testib. duo testes interrogantur. & ibid. Ias. num. 5. vers. confirmo. Zas. numer. 9. & 10. licet ipse temperamentum addiderit. ff. de verb. obligat. Felin. in c. licet ex quadam. nu. 2. extr. de testib. Bart. Soc. in consi. 229. num. 6. versicu. quartò confirmatur. in 2. volum. consil. Andre. Barba. in con. 25. num. 9. ver. facit quod voluit Bald. & in cons. 47. nu. 4. vers. ex istis ergò elicitur. in lib. 2. con. Dec. in con. 143. nu. 23. vers. allegata in contrarium. Hipp. de Mars. in Rub. C. de prob. nu. 383. ver. nec prædictis habet obstat. Ioan. Baptist. in l. admonendi. nu. 116. vers. adde prædictis. in 2. vol. repe. ff. de iureiu. Crot. in l. 1. §. eadē aut. nu. 29. vers. secunda est conclusio. ff. de verb. obligat. in 6. vol. repet. & Franc. Cur. in tract. de testib. conclu. 11. in 5. vol. tractat. Et hanc communem Doct. sententiam esse scribit consulendo Roland. à Valle. in con. 33. num. 20. in 2. tom.

## CONCLUSIO XXXVIII.

29 TESTES in causa vniuersitatis non in totum repelluntur à ferendo testimonio propter vtilitatem, quæ secundoario singulis de vniuersitate eueniret, sed eis minus quam alijs creditur, habito respectu ad personarum qualitatem, & lucri quantitatem. Ita declarat Panorm. in c. insuper. numer. 2. extr. de testib. argument. c. & si quæstiones. ext. de

si mon. Deinde addit Panorm. vers. Ego putarem, illam conclusionem procedere quando per diuersam partem vel alij testes in contrarium producerentur. Sed vbi non essent nisi testes de vniuersitate pro vniuersitati. hinc inde examinati, eis planè credendum esse, saltem in defectum aliorum testium, dummodò alijs idonei fuerint. c. super prudentia. 14. q. 2. Bald. autem in consi. 420. incip. verba principis Montisferrari. nume. 6. in 1. vol. con. inquit: quod si testes non sentirent commodum vel incommodum immediatum possent pro vniuersitate testificari. & idem in con. 481. num. 3. Licet homines vniuersitatis aliquando admittantur in casu vniuersitatis, quod tamen non est verum, si commodum causæ distribuitur inter singulos, quia non sunt idonei in re propria vel communi, earatione, quæ sapit proprietatem commodi. Quam sententiam & reliqui approbarunt referente Ludo. Romano. in con. 7. num. 4. vers. illud tamen subijcio. Alij censuerunt testes de vniuersitate in causa vniuersitatis non respui ad testificandum quando ex victoria nullum sunt habituri singulariter commodum. Et hanc comunem sententiam omnium Doct. esse per notata Guilhel. de Cu. Cyn. Bartol. & Bald. in l. parentes. C. de testib. in l. in tantum. §. vniuersitatis. ff. de rer. diuis. inquit Raphael. Fulgo. in consil. 174. num. 2. vers. sed & alia occasione. Ita quoque inquit Petr. Phil. Corne. in cons. 333. nu. 7. versic. & hinc dicimus, quod illi de vniuersitate possint in causa vniuersitatis deponere, quando non prætendant aliud quod particulare interesse, vt Doct. communiter in c. cum nuncius. in d. c. insuper. ext. de testibus. in 1. vol. con. Alij arbitrati sunt testes de vniuersitate posse pro eorum vniuersitatib. deponere, licet commodum perciperet in vniuerso, per notata Cyn. & DD. in d. l. parentes, cum simili. ita affirmat Gui. Pap. in decis. Gratianop. Decis. 193. numer. 2. vers. item d. causa. num. 2. circ. fin. Alij voluerunt testes de vniuersitate in nemorum litib. admitti ad perhibendum testimonium, quando aliquid datarijs soluta mercede vel precio soluunt pro lignis, Secus quando perciperent commodum gratis ex nemoribus vniuersitatis. Alexand. de Imol. in consi. 99. nu. 15. in lib. 5. & Anton. Capyc. in decis. S. regij. con. Neapol. in decis. 152. nu. 6. versic. & bene est verum. Alij putauerunt, quod si illud, super quo litigatur, singulorum commodum concernat, Exempli gratia, Si



lis sit super nemore, in quo quilibet potest accipere pro suo vsu de lignis, tunc vnus de vniuersitate pro ea testificari non poterit. Lanfranc. in c. quoniam contra, in verb. testium depositio. nu. 70. ver. communis conclusio D. D. est, secundū impressionem Lugdunen. Anno, & c. 59. nu. 95. secundum impre. Lugdun. Anno, & c. 49. in 5. vol. trac. ex. de prob. Hipp. de Marf. in l. 1. §. seruū municipum. nu. 10. ver. & per hoc dicunt quod si est quest. de pascuis vel nemorib. ff. de quest. Alij dixerunt vniuersitatis testes non sentientes cōmodum vel incommodum admitte-  
 30 tendos esse, sed eis de fide imminuendum, & quod non faciant plenā & integrā probationem sed præsumptionem, quia negari nō potest, quin ipsi habeant aliquā affectionem erga suam comitatem, cū sic habere consueuerint. Et ideō sic præsumentū erit, argumē. l. certi condictio. §. si nūmos. ff. si cert. petat. & ideō non sunt omni exceptione maiores, ex quo exceptio ista præsumpta opponi poterit. glo. in verb. maiores. in c. 1. ext. de consang. & affin. glos. in verb. idoneos. §. item verborum. Instit. de inutil. stipu. ita explicat Barth. Cæpol. in tract. de seruit. rust. præd. in tit. de seruit. iuris pascen. c. 9. nu. 10. & 11. Et similiter ratione affectionis testes habentes similes lites nō habentur pro idoneis testib. glos. in c. cū R. Canonicus. in verb. cū sint eius socij. extr. de offic. & potest. iudic. delega. Cuius Cæpolla sententiam defendit & sequitur Hier. de Monte, in tract. de finib. regen. c. 58. Licet communis sententia sit in cōtrarium, à qua in iudicando recedendum esse ipse arbitratur, præsertim, cum probabili. rationib. & argumentis conuinci possit. Sed Cæpoll. sententiā improbat Franc. Viuius in lib. 2. com. opin. opin. 293. inci. testib. vniuersitatis, an plenè credatur. De qua opinione multa scribi possent, cūm Doct. varij variè loquantur, ita vt facile Cæpol. & Hier. de Monte sententiā defendi possit. Cæterum hoc non est propositi præsentis. Videantur Doct. in l. tantum. §. vniuersitatis. ff. de re. diuis. l. parentes. C. de testib. in c. in super. & in c. cū nuncius. extr. de testib. Alber. de Maletis in tract. de testib. c. 4. quando testes repell. ratione affectus. num. 71. vers. quæro nunquid in causa vniuersitatis. Bart. Soci. in tract. fallen. in reg. 408. inci. testis prælatus. Iaf. in l. adoptiuum. §. patronum. 2. nu. 7. ff. de in ius voc. Dec. in cons. 342. nu. 4. Thom. Grammat. in consil. 22. numer. 8. Zaf. in suis Paratit. tit. quod cuiusque vniuersitatis, nu.

20. versic. nota quod singuli. Francisc. Curt. in tractat. de testibus. conclus. 3. incip. testes de vniuersitate. Oldendorp. in tracta. de testibus. §. de personis testium, vers. de ciuibus autem vel subditis cuiusq; vniuersitatis. Nicol. Bellon. in con. 63. num. 18. 19. & 20. Ioan. Crott. in cons. 42. numer. 8. Francisc. Marc. in Decis. Perlamen. Delphina. quæstio. 490. num. 3. Carol. Molin. in suis additio. ad con. Alex. in cons. 63. in verb. idonei. lib. 2. & in d. con. 99. in verb. vniuersitate. Didac. Couarru. in suis practic. quæstio. cap. 18. nu. 4. Lancillot. Conrad. in suo pratorio & curiali Breuia. cap. personas testium aggrediendo. vers. vniuersitatis. numer. 55. Octavian. Cacheran. in decis. S. Sena. Pedemon. in decis. 99. nu. 39. & nouissimè Bernhard. VVurmbfer. in lib. 1. practic. foren. c. 35. testimonium collegij vniuersitatis. Nouissimè hanc doctrinam explicat eruditè per tres conclusiones Gasp. Caballi. in suis gloss. ad Aegidianas constitutiones, lib. 4. capit. 1. in verb. Probandum. numer. 22. vers. vtrum ciuis sit idoneus testis, pro sua ciuitate, vel aliquis de vniuersitate pro ea. Et Ioan. Schneid. in §. vniuersitatis. vers. item ex prædictis, Instit. de rer. diuisio.

## CONCLUSIO XXXIX.

30 TESTIS pauper, si non habet tantum in bonis, quantum valet causa, à testimonio repelli potest, glos. communiter approbata in §. si verò absunt, in verb. substantiam. in Authent. de hæred. & falcid. Alex. de Imol. in cons. 15. numer. 3. vers. Et testis pauper etiam in causa Ciuili dicitur, quando non habet tantum in bonis, quantum est valor causæ, licet secus sit in causa criminali, secundum eum, lib. 3. consil. Iaf. in l. si constante. nume. 153. ff. solu. matrim. Sed cūm paupertas non dicatur de genere malorum, quare propter eam à testimonio quis repelli non debet, alioquin plures sancti homines nihil proprij habentes à testimonijs ferendis repellerentur, qui proprio carent. Ita argumentatur Specul. in titul. de teste. in §. 1. numer. 61. volens in effectu, quod sola paupertas non repellat quem à testimonio, si sit probatè vitæ, Et hoc propter eam rationem, quia idoneitas in teste versatur ratione fidei & non diuitiarum. Iacob. Baldui. & Alberi. in l. 3. ff. de test. sequitur & alius Alberi. in tractat. de testibus. §. quando repelluntur testes ratione defectus personæ. numero decimoquarto. Et quod paupertas sola



non repellat testem à testimonio, affirmant vbiq; communi voto Doctor. Lanfranc. de Oria, in c. quoniam. ex. de probat. cap. 8. vers. testium depositio. numer. 82. versic. Et nunquid rusticus possit? verum est, quòd quis neque ratione paupertatis neq; ratione ignobilitatis repellatur à testimonio. Idè Alexand. de Imola, hanc posteriorem sententiam sequitur in consil. 237. numer. 2. & ibi Carol. Molin. in verb. Bonis, plures Doctor. citans. lib. 6. conf. Pulchrè Philip. Dec. in consil. 163. nume. 6. & ibi Molin. in verb. Paupertatem. Proinde illa doctrina Doctorum, quòd testis tantum in bonis habere debeat, quantum causa valet, super qua deponit, communiter non recipitur, las. in Authent. prætereà. numer. 27. C. vnde vir. & vxor. Aufrer. in tractat. de reprob. testi. numer. 78. in verb. Pauper à testimonio repellitur. Vbi ipse concludit Iudicis arbitrio relinquì oportere, siue in causa criminali siue Ciuili, quando paupertas reddit testem suspectum. Didac. in lib. 2. varia. resolut. cap. 6. nume. 8. Eleganter post multorum Doctor. autoritates scribit consulendo Maria. Socin. Junior, in conf. 189. numer. 33. 34. 35. 36. 37. & 38. in 2. part. conf. Iohann. Crot. quatuor argumenta pro hac sententia adducit in tractatu de testib. part. 4. in 7. quæst. num. 32. 33. 34. & idem in repetitione d. l. si còstante. nume. 53. eandem sententiam per alia similia argumenta defendit. Hanc quoque gloss. in verb. Paupertate, & Doctor. in c. si qui testium. ex. de testibus. sequuntur, Francisc. de Aret. in conf. 13. num. 16. Allegatam glo. in d. §. si verò absunt, in d. verb. substantiam, intelligunt Doctor. quando in causa aliqua còcurrunt testes pauperes, cum alijs diuitibus, in ea maiorem fidem habendam esse diuitibus quàm pauperibus. Fabia. de Pèpis in d. Authent. prætereà. numer. 79. Dec. in dict. conf. 163. Mar. Anton. Natt. in suis additio. ad consil. Alexand. in d. consil. 237. in verb. Est pauper. lib. 7. conf. Item alij tradunt, quòd glos. in d. verb. substantiam, loquatur in causa speciali, scilicet in testibus adhibitis in inuentario, in quib. requiruntur duæ vel tres qualitates, quòd sint fide digni & quòd possideant substantiã & quòd optimæ sint opinionis, vt latiùs prosequitur Petr. de Moncad. in suis additio. ad tractat. Croti de testibus, in d. part. 4. in 7. quæst. in lit. q. in verb. glossa notabilis. Cæterum Ludouic. Roman. consuluit, quando adest alia qualitas cum paupertate, vti in eo casu, quo

ipse de iure respondit, adfuit subiectio, tum testis testimonium nò admitteretur in con. 382. post num. 5. vbi Mandos. in suis additio. in verb. subiectione adiuncta, inquit, secùs illa non adiuncta, quo casu pauper dummodo fidelis & conditionis honestæ ad testimonium admitteretur. Vnde quando cum paupertate concurrat alius defectus etiam per se non sufficiens, ille repellit testem à testimonio. Crau. in conf. 249. numer. 11. Lancil. in suo prætorio & cu. bre. in §. personarum testium aggregiando. nume. 80. Meminerunt huius conclusionis Socin. in tractat. fallenti. fall. 289. Campeg. in tract. de test. reg. 113. & Menoch. in tract. de arbitra. Iudic. quæsti. lib. 2. Centuria prima, casu 96. & supra eodem lib. & Cent. cas. 65. numer. 12.

## CONCLUSIO XL.

31 TESTIBVS publicatis etiam probatio adhuc fieri potest per rei euidentiam. Socin. Senior in c. fraternitatis, nume. 73. vers. 38. ext. de testib. & in tract. fallentiar. fallen. 203. testes publicatis attestationibus. num. 19. fallit si per euidentiam rei. Plot. in tract. de in lit. iurando. §. 49. numer. 23. in fin. Estque sententia communis referente Nicol. Anton. Graua. in suis annotatio. ad O&au. Vest. Isagog. in Romanæ aula actionem, & iudiciorum mores, lib. 4. capit. 4. in verb. admonemur. numer. 26. circ. fin. Similiter quoq; post conclusionem in causa. Maran. post alios in tractat. de ord. iudic. part. 6. tit. de conclusione in causa. nume. 6. Mynsing. in obseruatio. Iudicij Imperialis Cameræ, in tertia Centuria, obseruat. 17.

## CONCLUSIO XLI.

32 TESTIS an esse possit pater pro filio suo spiritali, quem ex Baptismate leuauit, vel pro illius patre, quem compatrem appellamus, varij variè responderunt, vt tradit Francis. Curt. adductis auctoritatibus in vtramque partem, in tracta. de testibus, conclus. 30. Et receptior ac communior sententia est, eas personas non prohiberi ferre testimonium. Alexand. de Imol. in conf. 42. numer. 18. vers. nec obstat, quòd vnus ipsorum testium sit compater, & ibi Molin. in verb. compater. in 3. volum. in conf. 125. numer. 4. vers. vnde videmus. & ibi Carol. Molin. in verb. testes. lib. 4. & in conf. 237. numer. 8. vers. Et nedum prædictus. & ibi Carol. Molin. in verb. volentes, multas Doctor. auctoritates confirmiles adducit lib. 6. conf. Steph.



Steph. Aufrer. in tractat. de reprob. testi. numer. 66. in verb. Pater spiritualis. in 5. volumin. tractat. & Aymo Crauet. in consil. 169. num. 1. Et hanc ex auctorum dinumeratione communem esse meminit Jacob. Menoch. in tracta. de arbitra. iud. quæst. lib. 2. Centuria secunda casu 100. Testimonium patris spiritualis fidem an faciat, eamque fusiùs ibidem declarat, referendo quatuor diuersas sententias.

## CONCLUSIO XLII.

33 **TESTI** si quis infamiam obijcit, debet illa obiectio fieri in specie, id est cum expressione causæ. c. præsentium, ibi, facta sigillatim specificatione criminum & aliorum obiectorum de testi. in 6. Bart. in l. 1. in fi. Bald. nu. 8. Ias. nu. 6. Sich. nu. 4. C. de testam. Lud. Roma. in cons. 290. nu. 3. Nicol. de Mylis in suo Repertorio, in verb. testis. ver. testis si debet repelli vt criminofus. Ias. in l. Titia textores. nu. 12. ff. de legat. Licet alij cõtrariam sententiam tenuerint, hæc tamen est communis sententia Dec. in c. 1. nu. 2. in fin. ext. de exceptio. Nic. Boer. in suis decisio. quæst. 321. numer. 2. & Mandos. in suis additio. ad cons. Roma. in d. cons. 290. in verb. specificæ. Et obiectus in testes debet esse idoneus & concludens necessariò sicut probatio. l. neque natales. l. & ad probationem. C. de probat. Et Rebuff. in tract. de reprob. testi. artic. 36. numer. 6. in Tomo 3. commentariorum in constitutiones regias Gallicas.

## CONCLUSIO XLIII.

34 **TESTIBVS** publicatis in causa principali, & illis didicitis, licet in causa appellationis testes super capitulis antiquis producere & examinare. gl. in verb. productione. in Authen. at qui semel. C. de probat. vbi gl. testatur ita de consuetudine seruari. Et hanc esse communem opinionem Legistarum inquit gloss. in verb. in appellationis causa. in Clemen. 2. de testibus. Sed contraria sententia de iure verior & magis recepta est, d. Clemen. 2. de testibus. Guid. Papa in decis. Gratianop. quæst. 14. & quæstio. 347. atq; in cons. 37. vers. & ideò salua d. disertione, in prima parte consil. Maran. in tract. de ordin. iudic. in par. 6. in 6. actu. nu. 22. versic. super tertia quæstione principali communis cõclusio est, quam communiori calculo approbatam esse multis allegatis authoritatib. refert Roland. à Valle, in cons.

45. numer. 8. 14. & 20. vbi ipse in vtramque partem ea de re disputat in 2. Tom. con. Bellonus quoque hanc eandem sententiam multis authoritatib. probat, in con. 25. num. 7. & 8. Gl. autem in d. verb. productione. attestantem de consuetudine benè soluit. Sichard. in d. Authent. at qui semel. num. 26. inquiring, quòd hoc intelligendum sit de eo tempore, quo scriptæ sunt illæ glossæ, nimirum Anno, & c. 1227. à Christo nato, quo Accur. glossator vixit. glo. in verb. secretarium. in l. in causis criminalib. C. de accusat. & inscript. Sed post illud tempus sunt Clementinæ factæ, nimirum Anno, & c. à Christo nato 1316. per quas Clementinas, vt in d. Clemen. 2. de testib. clarè est decisum, quòd in causa appellationis super veterib. articulis non possint noui testes examinari: quia quemadmodum in prima instantia timor subornationis facit, ne possint super iisdem articulis noui testes examinari, sic etiam eadem ratio subornationis militat in causa appellationis. Vnde vtrobique debet esse idem Ius. Quid autem in Camera hoc in casu decisum, contra d. Clemen. 2. meminit Mynsing. in suis singul. obseru. Iud. Imp. Camer. obseru. 41. in prima Centuria.

## CONCLUSIO XLIIII.

35 **TESTIVM** examinatio in criminalibus committi non potest. l. 1. §. idem Diuus Adrianus Iunio Rufino. ibi, nam ipse eos interrogare soleo. ff. de testib. Authent. apud eloquentissimum. & ibi Cyn. Bald. Salycet. & nouissimè Sichard. nu. 6. vers. in causa autem criminali. vbi ipse notabiliter, quid in eo casu hodie fieri debeat, ostendit. C. de fide instrum. glo. in Clemen. vnica. in verb. Ciuili. de offic. & potest. iudi. deleg. Thom. Gram. in con. 67. numer. 2. Hanc receptissimam Doct. sententiam esse post alios refert Nicol. Arelatan. in tractat. de hæret. notab. 35. in vol. tract. crimin. Anno, & c. 1570. Venet. impressorum, pag. 142. Quæ doctrina tamen in crimine hæreseos fallit, in quo testium examinatio per iudicem committi potest. c. vt officium. §. verum. de hæret. in 6. Felin. in c. cum causam. 36. num. 23. vers. fallit tercio. vbi & ipse nume. 22. & 24. alias limitationes prædictæ doctrinæ recenset. ext. de testibus.

## CONCLUSIO LX.

31 **TVTORES** vel curatores non possunt per constitutum vel precarium, vel alium actum



actum fictum transferre possessionem rerum sui pupilli vel minoris, secundum Bart. in l. 1. nu. 24. Alex. nu. 87. ver. querit hic Bart. & nu. 88. ver. ex isto dict. ff. de acquir. posses. Ias. nu. 101. & per multas authoritates relatas per Andr. Tiraq. in tract. de iur. constit. posses. in 3. part. in 15. limita. Et hanc communem DD. sententiam esse ibi recentiores repetentes testantur. Huic licet communis sententiae refragetur Tiraq. in d. 15. limit. nu. 3. tamen communem veriore esse defendit Bart. Romul. in l. quod meo nomine. nu. 17. vers. tertius casus est. ff. de acquir. vel amit. posses.

## V.

## CONCLUSIO LXVII.



**V**ASALLVS alienans feudum sine consensu Domini, licet priuetur feudo, etiam si postea recuperauerit. c. 1. tit. quid iuris si post alienationem feudi vasallus id recuperauerit: tamen hoc non admittitur, si recuperatio facta fuerit ante traditam possessionem ipsius feudi venditi, Quia eo casu excusatur a poena caducitatis, cum allegatus textus secundum DD. communiter intelligatur de alienatione perfecta per traditionem, quoniam res videtur quodammodo integra ante traditionem. l. ab emptione. ff. de pact. Item alienatio est actus, per quem dominium transfertur. l. 1. ff. de fund. dot. quae fit mediante traditione. l. traditionibus. C. de pact. Aluarot. in d. c. 1. num. 3. vers. quero ab extra, quid si vasallus vendens recuperauerit venditionem, d. tit. quid iuris si post alien. Alex. de Imol. in l. si a me. nu. 4. ff. ad l. Falcid. Francischin. Curt. in tractat. feuda. in 4. part. num. 103. vers. 13. quero. Et hanc sententiam communiter approbati meminit Roland. a Valle, in con. 51. num. 6. in 2. Tom. conf.

## CONCLUSIO LXVIII.

**8.** VASALLVS quando priuatur feudo propter delictum, non debent de illo feudo inuestiri, nec filij, nec alij descendentes, neque agnati, qui sunt coniuncti infra quartum gradum, sed agnati existentes in quarto gradu usque ad infinitum admittuntur ad feudum, per text. in c. si vasallus culpam, si de feud. defun. controuer. fuerit inter Dominum & agnatum vasalli. Si vasallus culpam committat, propter quam feudum amittete debeat, neque si-

lius neque eius descendentes ad id feudum reuocabuntur, sed agnati qui quarto gradu sunt. & c. vnico. si vasall. feud. priuer. cui defera. qui text. intelliguntur de antiquo feudo, quod si esset nouum feudum, in eo non succederet aliquis agnatus. cap. 1. de duobus fratribus. de nouo benefic. inuestit. Item intelligi debet quod delictum non fuerit commissum contra Dominum, quia si fuisset commissum contra Dominum, etiam si esset feudum paternum seu antiquum, deuoluere tur ad Dominum exclusis omnibus agnatis, per text. in c. 1. §. denique, quae fuit cau. prima benefici. amit. & tamen illa iura supra allegata excludunt descendentes, & agnatos proximiores quarto gradu a successione feudi, per rationem, quam assignat Bald. in d. cap. si vasallus culpam. Quia quanto agnati sunt proximiores vasallo delinquenti, tanto magis videntur infici eadem macula. l. humanitatis. C. de excusa. tutor. & etiam propter suspicionem, quia saepe solet esse similitudo & audacia in talibus coniunctis. Quam sententiam verissimam esse inquit Alexand. de Neuo. in conf. 98. nu. 17. 18. 19. 20. 21. 22. & 23. in 1. Tom. con. ad causas crim. recens editorum. vbi & ipse Iacob. Aluarot. sententiam reprobatur, & quae sit communis opinio, nu. 23. indicat. Quae tamen propter text. allegatos hoc in casu, eo consulente, non est retinenda.

## CONCLUSIO LXIX.

**9.** VASALLVM non teneri Dominum, qui ob debita in carcerem esset coeclus, liberare, eiusque debita creditoribus soluere, DD. in c. licet vasallus. Aluarot. nu. 7. vers. quero quid si dominus. & Praepos. nu. 3. eod. vers. tit. si de feud. defun. conten. fuer. inter domin. & agna. vasalli, tradiderunt. Et hanc sententiam communiter approbati scribunt Zaf. in tract. feud. part. 7. c. ad quid vasallus Domino, & Dominus vasallo teneatur. nu. 47. vers. si porro Dominus inops esset. Et Vasquius in lib. 1. controuer. illustr. c. 6. num. 6. vers. 19. Licet de hac quaestione multi Doct. dubitarint, quos referunt Aluarot. & Zaf. d. locis: Si tamen Domino feudi moueretur bellum, & constitutus esset in magna necessitate & euidenti periculo ei succurrendum esse, Iohann. de Anan. in conf. 7. numer. 14. vers. circa verum aliud dubium. Ias. in l. si ex toto. numer. 16. vers. quarto facit. ff. de legat. 1. & Restaur. Castald. in tractat. de imper. quaestio. 57. numer. 6. in 12. volum. tractat. arbitrati sunt.

CON-



## CONCLUSIO LXXVIII.

18 VERBA enunciatiua in pluribus instrumentis antiquissimis inter alios scripta, in quibus enunciatur, aliquem locum esse de iurisdictione diœcesi, vel districtu, plenè probant, non solùm confinia, sed etiam dominium & possessionem rerum particularium, glos. in verb. prolata. c. si Papa. de priuileg. in 6. gloss. in verb. instrumenta. & Panorm. in c. cùm olim. num. 14. extr. de censib. & idem Panorm. in c. super eo. nume. 13. extr. de parroch. & alien. parroch. Doctor. in c. cùm causam. extr. de probat. & Aym. Cranett. in conf. 54. num. 11. Quam sententiam communem opinionem Docto. esse inquit Hier. de Monte, in tractat. de fin. regen. cap. 60. nu. 3. vers. in contrariam. Et hanc ipse latius sibi cum adiectis limitationibus profequitur.

## CONCLUSIO LXXXI.

21 VICINVS parietem communem demoliri & reficere non potest, altero vicino reclamante, & non consentiente: Secus si ille consentiret. l. parietem. ff. de seruitu. vrbano. prædio. Similiter conceditur vicino parietem pro indiuiso communem demoliri, reficere, vel in eum mittere quod opus sit. l. si ædes. ff. communi diuid. Quod quidem gloss. ibi communiter approbata, verum esse inquit, quando paries ad hunc usum fuit edificatus, quam doctrinam latius profequitur August. Bero. in suis quæst. familia. quæstio. 26. materiam autem huius doctrinæ eleganter explicat Bartho. Capol. in tractat. de seruitutib. vrbano. prædio. cap. 40. de pariete seu muro. Et quilibet vicinus censetur habere dominium parietis ex latere suo vsque ad dimidium parietis. Petr. Philip. Corn. in con. 184. nu. 10. in 1. vol. con. Eandem materiam illius doctrinæ copiosè profequitur Nicol. Boër. in conf. 5. multa præclare ad hanc conclusionem facientia adducit Francisc. Bursat. in conf. 111.

## CONCLUSIO LXXXIII.

23 VIDVA committens stuprum, perdit dotem, Paul. de Castr. in conf. 147. versic. prædictis ergò non obstantib. numer. 4. in 2. part. conf. & in l. sororem. nume. 4. C. de his quibus vt indig. & in l. fideicommissum. C. de fideicom. las. in l. 2. numer. 6. & Zas. numer. 22. ff. solut. matrim. Aegid. Bossius remissiuè in tractat. criminal. mater. titul. de

coitu dam. & puni. numer. 55. Et hanc sententiam Paul. de Castr. magis communem & approbatam appellârunt Nicol. Boër. in decis. 338. numer. 11. vers. quid dicendum. & nouissimè Lancillo. Conrad. in suo prætor. & curia. breuia. tit. de stuprato. num. 12. vers. item hîc addas vt vidua committens stuprum. & Pet. Ioan. Anchoran. in suis quæst. lib. 2. quæst. 34. Sed contrariam sententiam defenderunt Alexand. de Imol. in d. l. forem. numer. 3. las. in d. l. fideicommissum. numer. 2. Sichard. numer. 9. ver. ex quo porro infertur. Dec. in cap. pastoralis. numer. 8. extr. de iud. & in l. cùm quædam puella. numer. 12. ff. de iurisd. omn. iud. Propterea inquit Maria, Socin. Iuni. hodie communem opinionem esse contra Paul. de Castro, in conf. 111. numer. 7. in 3. Tom. conf. Et hanc sequitur Roland. à Valle, multorum Docto. sententijs in vtramque partem adductis in conf. 86. in 2. Tomo consil. Cæterùm cùm Franciscus Viuius de hac sententia in suo lib. 1. cõmunium opinionum, in verb. vxor perdit dotem. vbi tamen ipse Pauli de Castro opinionem approbat, Iul. Clar. in lib. senten. recepta. in §. stuprum. vers. sed nunquid vidua. & Emanuel Soarez in Thesau. receptarum sententiarum, in verb. vidua stupro inquinata. scripserint, nihil præterea addo, nisi quod hanc vltimam sententiam contra Paulum de Castro, veritatem esse Carolus Molinæus voluerit in suis addit. ad lectur. Philip. Decij in dict. leg. cùm quædam puella. litera B. nisi vidua infra annum luctus fornicaretur. & ibidem ipse opinionem Alexan. communem esse dicit. De conciliatione autem illarum sententiarum contrariarum, quando vidua commisisset stuprum, infra annum luctus, aut post annum luctus, pulchrè scribit Ioan. de Garro. in Authent. iisdem pœn. nume. 21. C. de secund. nupt. Cuius quoque meminerunt Clarus in d. vers. sed nunquid vidua. & Roland. à Valle, in d. conf. 86. numer. 53. vers. ad vltimum. Et ita iudicatum esse in stupro commisso infra annum luctus, pro opinione affirmatiua in Senat. Pedemont. dicit Otau. Cacheran. in decis. S. Sena. Pedemont. decis. 77. in fine, vbi ipse tota decisione sententias vtriusque opinionis, tam affirmatiuæ quàm negatiuæ, latè explicat. Nouissimè Gaspar. Cabal. in suis scholijs ad Aegidianas constitutiones, lib. 4. cap. 79. in verb. Stupri.



